Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації

Комунальний вищий навчальний заклад
«Харківська академія неперервної освіти»

Міжнародний благодійний фонд
«Академія української преси»

Матеріали

обласної науково-практичної конференції

«Практична медіаосвіта: навчання основ медіаграмотності»

(29 листопада 2017 року, м. Харків)

УДК 37.013.8:070
М 34

Схвалено вченою радою Харківської академії неперервної освіти
Протокол № 4 від 14.12.2017 р.

Редакційна колегія:

Покроєва Л.Д., канд. пед. наук, доцент, ректор Харківської академії неперервної освіти;

Дегтярьова Г.А., завідувач кафедри методики навчання мов і літератури Харківської академії неперервної освіти, кандидат педагогічних наук

Матеріали обласної науково-практичної конференції «Практична медіаосвіта: навчання основ медіаграмотності» (29 листопада 2017 року, м. Харків). – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2017. – 686 с.

Збірник містить матеріали учасників обласної науково-практичної конференції «Практична медіаосвіта: навчання основ медіаграмотності» (м. Харків, 29 листопада 2017 року), у яких висвітлюються моделі впровадження медіаосвіти в систему роботи навчального закладу, особливості інтеграції медіаосвіти в навчання предметів у загальноосвітньому навчальному закладі або проведення навчальних занять у дошкільному навчальному закладі, розробки уроків, занять та позакласних заходів медіа освітньої спрямованості, система роботи з розвитку творчої складової медіакомпетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів та вихованців дошкільних навчальних закладів, роль бібліотеки у формуванні медіаграмотності, важливість медіапросвіти батьків.

Для педагогічних працівників.

Відповідальність за точність викладених у виданні фактів і грамотність несуть автори

© Харківська академія неперервної освіти

Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації

Комунальний вищий навчальний заклад
«Харківська академія неперервної освіти»

Міжнародний благодійний фонд
«Академія української преси»

Матеріали

обласної науково-практичної конференції

«Практична медіаосвіта: навчання основ медіаграмотності»

(29 листопада 2017 року, м. Харків)

Харків

2017

ЗМІСТ

Зміст 4

Переднє слово 6

Номінація «Модель упровадження медіаосвіти в систему роботи навчального закладу» 7

Напрям «Дошкільна освіта» 7

Василюк С.М., *Алєксєйчик О.В.*, *Проценко О.В.* Модель упровадження медіаосвіти в систему роботи дошкільного навчального закладу 7

Напрям «Медіаосвіта в основній і старшій школі» 33

Крамаровська С.М. Модель формування медіакультури учнів гімназії № 172 ... 33

Рибіна Ю.О., Челомбітько Т.Л. Модель упровадження медіаосвіти у навчально-виховний процес Харківської гімназії №14 Харківської міської ради Харківської області 56

Богданова Л.П., Якубинська Л.Ю. Упровадження медіаосвіти в систему роботи Куп'янської гімназії №2 Куп'янської міської ради Харківської області 104

Стоцька О.А., Заболотня С.П. Особливості впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес загальноосвітнього навчального закладу (з досвіду роботи) 144

Білецька О.Є. Формування компетентної особистості в умовах впливу сучасного мас-медійного середовища 177

Номінація «Інтеграція медіаосвіти в навчання предметів у загальноосвітньому навчальному закладі» 203

Напрям «Дошкільна медіаосвіта» 203

Лисенко С.В. Використання мультиплікаційного фільму в навчально-виховному процесі дошкільного навчального закладу 203

Колісник В.П. Інтеграція медіаосвітнього простору в діяльність сучасного педагога дошкільного навчального закладу 218

Напрям «Медіаосвіта в початковій школі» 263

Волкова Ю.В., Нич Т.Р. Інтеграція медіаосвіти в предмети початкової школи 263

Шкребець О.О., *Ампілогова Л.П.* Прийоми розвитку в молодших школярів критичного ставлення до медіаресурсів 298

Напрям «Медіаосвіта в основній і старшій школі» 320

Харибіна Н.М. Формування ключових компетентностей на уроках української літератури шляхом інтеграції елементів медіаосвіти (ІКТ-експресій) 320

Толокнєєва Т.О. Елементи медіаосвіти та ІКТ на уроках математики 344

Номінація «Практична медіаосвіта: розробки циклів уроків, занять та позакласних заходів» 381
Напрям «Медіаосвіта в початковій школі» 381
Горбенко Н.І. Виховання медіаграмотності в учнів початкових класів 381
Напрям «Медіаосвіта в основній і старшій школі» 405
Овсяннікова Л.Є. Серія уроків англійською мовою «Медіа-смарт» (Media-Smart) 405
Білецька О.Є. Виховний потенціал засобів масової інформації в системі роботи класного керівника 452
Номінація «Система роботи з розвитку творчої складової медіакомпетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів та вихованців дошкільних і позашкільних навчальних закладів» 488
Напрям «Дошкільна медіаосвіта» 488
Качура О.С. Медіатворчість в рамках навчально-виховного процесу дошкільного навчального закладу 488
Напрям «Медіаосвіта в основній і старшій школі» 519
Шамрай Л.Б., Захаркіна С.Л., Нестерцова Т.П., Панова Я.А. Упровадження медіаосвіти в систему навчально-виховної роботи освітнього округу Зміївський ліцей № 1 імені двічі Героя Радянського Союзу З.К. Слюсаренка Зміївської районної ради Харківської області 519
Ільїнська О.В. Робота учнівської медіагрупи як один з аспектів впровадження медіакультури в освітній простір навчального закладу 547
Богданова Т.В. Розвиток медіаграмотності учнів через створення шкільної газети 582
Номінація «Бібліотечні заняття медіаосвітньої спрямованості» 613
Напрям «Медіаосвіта в школі» 613
Бойко Ю.О. Медіаосвіта в роботі шкільної бібліотеки 613
Філяєва Н.В. Використання технології медіаосвіти в роботі бібліотеки 636
Номінація «Медіапросвіта батьків» 656
Напрям «Дошкільна медіаосвіта» 656
Молодушкіна І.В. Дайджест «Медіакультура родини – основа інформаційної поведінки дитини» 656
Напрям «Медіаосвіта в основній і старшій школі» 676
Нерушенко О.В. Медіапросвіта батьків у Куп'янській гімназії № 2 Куп'янської міської ради Харківської області 676

Переднє слово

29 листопада 2017 року Комунальним вищим навчальним закладом «Харківська академія неперервної освіти» спільно з Академією Української Преси в межах співпраці щодо реалізації «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні» та регіональної Програми дослідно-експериментальної роботи Харківської академії неперервної освіти «Науково-методичні засади впровадження медіаосвіти в систему роботи навчальних закладів Харківської області» на 2013-2018 рр. проведено обласну науково-практичну конференцію «Практична медіаосвіта: навчання основ медіаграмотності», на якій відбулася презентація найкращих робіт учасників обласного фестивалю методичних наробок «Медіаосвітня скарбничка».

Головною метою конференції було поширення та популяризація ідей медіаосвіти, обмін досвідом медіапедагогів Харківській області, мотивація до подальшої роботи в галузі медіаосвіти для формування медіаграмотності всіх учасників навчально-виховного процесу.

На конференції переможці обласного фестивалю методичних наробок «Медіаосвітня скарбничка», що проходив у жовтні – листопаді 2017 року, мали можливість ознайомити педагогів Харківщини зі своїми напрацюваннями у сфері розбудові ефективної системи медіаосвіти, що має стати фундаментом гуманітарної безпеки держави, розвитку і консолідації громадянського суспільства, протидії зовнішній інформаційній агресії.

Саме роботи переможців цього фестивалю ввійшли до збірки.

Матеріали дозволять поширити досвід медіапедагогів Харківської області з питань упровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес загальноосвітніх, дошкільних навчальних закладів і сприятимуть формуванню у педагогічних працівників, вихованців та учнів цих закладів, їхніх батьків медіаінформаційної грамотності й медіакультури, а також підготовці дітей і молоді до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа.

Сподіваємося, що ці наробки будуть цікаві не тільки вчителям загальноосвітніх навчальних закладів, вихователям дошкільних навчальних закладів, бібліотекарям, практичним психологам, які є учасниками експерименту, а також особам, які мають професійний інтерес до зазначеної теми.

Номінація «Модель упровадження медіаосвіти в систему роботи навчального закладу»

Напрям «Дошкільна освіта»

Модель упровадження медіаосвіти в систему роботи дошкільного навчального закладу

Василюк Сергій Миколайович, завідувач,

Алєксєйчик Ольга Володимирівна, вихователь-методист,

Проценко Оксана В'ячеславівна, практичний психолог,
Куп'янського дошкільного навчального закладу – ясла-садок – № 2 комбінованого типу Куп'янської міської ради Харківської області

Актуальність. Розвиток медіа у світі та в Україні гостро ставить питання медіаосвіти вихованців дошкільного закладу, адже на перше місце виходять завдання організації освітнього середовища, яке б формувало активну, мислячу, відповідальну людину. І з кожним днем медійні засоби, завдяки їх доступності та природній цікавості дітей, мають більший вплив на свідомість дошкільників. Більш того, як показує практика в умовах «інформаційних війн» великого значення набуває адекватне, критичне сприймання медіаінформації, вміння людини аналізувати продукти засобів масової комунікації.

Адже в епоху Інтернету, коли знання всього світу здаються доступними, ніхто не може контролювати потік інформації до аудиторії. Сьогодні переважає неякісна медіапродукція, аморальність, зневага до загальнолюдських цінностей. Не можна просто забороняти ту чи іншу інформацію, потрібно вчити і дітей, і дорослих медіаграмотно опрацьовувати її.

Методологічну основу системи роботи з формування медіаосвітнього простору дошкільного закладу складають:

- змістово-аналітичний підхід, спрямований на виявлення змісту медіаосвіти в Україні та за кордоном;
- компаративістський підхід, пов'язаний із визначенням специфіки медіаосвіти в Україні та за кордоном;
- особистісний підхід, спрямований на особистість як мету, суб'єкт, результат, що вимагає визнання унікальності особистості, її інтелектуальної та моральної свободи, права на повагу;
- компетентністний підхід, що спрямований на формування компетентної особистості;
- системний підхід, орієнтований на виділення інтегративних інваріантних зв'язків і стосунків; антропологічний підхід, що означає системне використання даних

усіх наук про людину як предмет навчання та виховання; аксіологічний підхід, що розкриває ціннісні орієнтації в розвитку особистості;

- історичний підхід, що передбачає наступність педагогічної думки минулого і сьогодення, андрагогічний підхід, який висвітлює особливості навчання дорослих, а також концептуальні положення медіаосвіти та становлення особистості.

Медіаосвітні теорії, на яких ґрунтується модель: філософська концепція «діалогу культур» (М. Бахтін, В. Біблер, Ю. Лотман та ін.), дослідження теорій, тенденцій і проблем медіаосвіти за кордоном і в Україні (Д. Бааке, О. Волошенюк, Н. Габор); дослідження з теорії становлення інформаційного суспільства (Д. Белл, М. Кастельс, К. Колін); дослідження в професійній та масовій медіаосвіті (І. Жілавська, Н. Змановська); дослідження Л. Баженової, О. Баранова, О. Бондаренко, І. Вайсфельда, Л. Зазнобіної, І. Львовшиної, Ю. Лотмана, С. Пензіна, Г. Онкович, Б. Котятинина та інших медіапедагогів, концепції громадянського суспільства та виховання (О. Бєляєв, Т. Власова); теорії розвитку особистості в діяльності та спілкуванні (Л. Виготський, В. Давидов, А. Ельконін та ін.).

Мета: підвищити рівень пізнавальної активності учасників навчально-виховного процесу в медійній діяльності та сформувати потребу щодо критичного ставлення до інформації, впровадження нових засобів аналізу медіапродукції та створення власного медіапродукту; удосконаленні технології використання засобів медіа в навчально-виховному процесі.

Головна ідея: сформована медіакультура педагогів, батьків вихованців сприятиме розв'язанню проблеми підготовки дитини до спілкування із засобами масової комунікації під час соціалізації, а це у свою чергу дозволить, по-перше, захистити від потенційно шкідливих ефектів медіа, а, по-друге, виховати такого споживача медіа, котрий міг би ефективно задовольняти свої інтереси, використовуючи засоби масової комунікації.

Завдання:

- розробити систему роботи з впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес дошкільного закладу;
- розробити та реалізувати чітку систему розвитку рефлексивних навичок і основ критичного мислення, яка сприятиме формуванню медіакультури дітей дошкільного віку;
- застосовувати медіа в організації діяльності дітей у групі дошкільного закладу;
- створити сприятливі організаційно-педагогічні умови для формування початків медіа- та інформаційної грамотності дошкільників;
- удосконалити систему роботи з розвитку пізнавальних процесів дітей дошкільного віку засобами медіа.

Основні принципи, на яких ґрунтується модель:

- врахування сучасних та майбутніх потреб суспільства;
- відповідність змісту вимогам психолого-педагогічної науки;
- гнучкість та динамічність;

- ступеневість та етапність;
- врахування динаміки педагогічних змін;
- гуманітаризації змісту медіаосвіти;
- врахування індивідуальних, вікових особливостей усіх учасників освітнього процесу.

Основні напрями роботи з розроблення та впровадження моделі медіаосвіти ґрунтуються на таких документах: Закону України «Про дошкільну освіту»; Концепції впровадження медіаосвіти в Україні (схваленої постановою Президії Національної Академії педагогічних наук України 20 травня 2010 р., Положенні про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, затвердженому наказом МОН України від листопада 2000 р.

Подолання перешкод на шляху досягнення висунутих завдань зумовлює доцільність розробки комплексної системи з формування медіакультури педагогів, батьків вихованців, дітей дошкільного віку та її реалізації в Куп'янському дошкільному навчальному закладі.

З 2013 року Куп'янський дошкільний навчальний заклад-ясла-садок № 2 комбінованого типу Куп'янської міської ради Харківської області бере участь у дослідно-експериментальній діяльності регіонального рівня за темою «Розвиток рефлексивно-мовленнєвої компетентності дошкільників шляхом організації медіа освіти педагогів та батьків».

Для роботи над обраною проблемою колективом педагогів ДНЗ № 2 м. Куп'янськ було розроблено та затверджено програму експериментально-дослідної роботи у закладі, визначено нормативно-законодавчу базу (**додаток 1**), а також створено умови для впровадження медіаосвіти у роботу з дошкільниками, розроблено модель медіаосвітнього простору в дошкільному закладі (рис. 1).

Послідовне впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес за розробленою моделлю дає змогу сформувати:

у вихованців:

- рефлексивну компетентність як психологічний механізм, який забезпечує свідоме споживання медіапродукції на основі ефективного орієнтування в медіапросторі й осмислення власних медіапотреб;
- мовленнєву компетентність яка має бути сформована в результаті організованої медіаосвітньої діяльності педагогів, батьків і дітей;
- здатність до медіатворчості для компетентного і здорового особистісного самовираження, реалізації життєвих завдань, покращення якості міжособової комунікації та приязності соціального середовища, мережі стосунків у значущих для особистості реальних спільнотах;
- медіаімунітет як спроможність протистояти агресивному медіасередовищу та зберігати відчуття психологічного благополуччя при споживанні медіапродукції, що передбачає медіаобізнаність, уміння обирати потрібну інформацію, оминати інформаційне «сміття», захищатися від потенційно

Рис. 1 Модель медіаосвітнього простору дошкільного закладу

шкідливої інформації з урахуванням прямих і прихованих впливів у мережі Інтернет, а також в інших системах медіа;

у педагогів **знання:**

- сучасної парадигми освіти та ролі педагога в інноваційному медіазованому інформаційному просторі;
- дидактичного й виховного потенціалу медіа (інтерактивність, комунікативність, мультимедійність, індивідуалізація тощо);
- методологічних аспектів медіапедагогіки й основ аудіовізуальної грамотності;
- методики проведення медіаосвітніх занять і особливості інтеграції медіа з базовими дисциплінами;
- місця медіа в навчально-виховному процесі дошкільного закладу;
- негативних тенденцій, що створюють засоби масової інформації;
- можливостей критичного мислення для об'єктивного аналізу медіаінформації;
- засобів створення середовища для культурного та духовного зростання дітей з метою їх соціальної адаптації.

у батьків **знання:**

- аналізу медіатекстів, основ медіапедагогіки й аудіовізуальної грамотності;
- дидактичного й виховного потенціалу медіа (інтерактивність, комунікативність, мультимедійність, індивідуалізація тощо);
- методологічних аспектів медіапедагогіки й основ аудіовізуальної грамотності;
- негативних тенденцій, що створюють засоби масової інформації;
- можливостей критичного мислення для об'єктивного аналізу медіаінформації;
- засобів створення середовища для культурного та духовного зростання дітей з метою їх соціальної адаптації.

Робота з медіаосвіти педагогів була розпочата зі створення матеріально-технічної бази у ДНЗ №2. Результатом цієї роботи стало оснащення мультимедійного класу, який має всі умови для навчання учасників освітньо-виховного процесу та закріплення здобутих знань на практиці. В дошкільному закладі є мультимедійна дошка, три проектори, які використовуються педагогами для просвітницької роботи, на заняттях, методичних об'єднаннях, педагогічних радах, групових консультаціях. Педагоги мають можливість оформляти необхідну документацію на ноутбуках, готуватися до різноманітних заходів, використовувати їх на заняттях з дітьми. Вихователями та педагогічними працівниками створено банк мультфільмів, художньої літератури, музичних творів, дитячих журналів – все це дає можливість широко використовувати медіапродкуцію в роботі закладу.

Наступним кроком було визначено нормативно-правову базу впровадження

медіаосвіти в роботу дошкільного закладу, опрацьована педагогічними працівниками наукова та методична література, створено бібліотечку для вихователів та батьків.

Важливим завданням на початку роботи стало визначення відношення педагогів та батьків до впровадження медіаосвіти у роботу дошкільного закладу, готовності педагогів до роботи за новим напрямком, а також початкового рівня знань, вмінь та навичок всіх учасників навчально-виховного процесу. Практичний психолог закладу провела анкетування вихователів, батьків, яке визначило проблемні зони, що потребували подальшого опрацювання:

- уявлення та знання педагогів, батьків вихованців про медіаосвіту;
- психологічні бар'єри користування сучасними засобами медіа;
- відповідальність батьків за медіаосвіту дітей;
- ризики користування дітьми сучасними медіа;
- розвиток рефлексії та критичного мислення у всіх учасників навчально-виховного процесу.

Аналіз нормативно-правової бази, методологічних основ медіаосвіти, психологічних досліджень визначив ключові аспекти роботи з усіма учасниками навчально-виховного процесу, тематику заходів методичної роботи з педагогами, просвіти з батьками, а також завдання роботи з дітьми дошкільного віку відповідно розробленої моделі медіаосвітнього простору дошкільного закладу.

Форми роботи з формування медіакультури педагогічних працівників дошкільного закладу

Педагогічні працівники складають серцевину, основу виховних та освітніх процесів у дошкільному закладі, а значить, визначають і якість його функціонування, як освітньої установи. Тому так важливо грамотно і відповідально підходити до організації методичної роботи з педагогічними працівниками дошкільного навчального закладу.

Методична робота з педагогічними кадрами в дошкільному закладі – найважливіша складова успішного впровадження медіаосвіти у навчально-виховний процес. У роботі ДНЗ №2 м. Куп'янськ використовуються традиційні організаційні форми роботи, такі як педагогічна рада, семінар-практикум, консультування, а також приділяється увага більш сучасним, затребуваним і інноваційним формам.

Найбільш ефективними і дієвими, як показала практика, є ***інноваційні форми*** роботи з педагогічним колективом, особливо, коли впроваджується в роботу закладу щось нове, малодосліджене: різноманітні ділові ігри «Аналіз мультимедійної продукції», виставки та ярмарки педагогічних ідей «Планування заходів з дітьми з використанням медіа», майстер-класи «Навички користування медіа обладнанням», засідання творчої групи «Порада», школа «Медіаосвіта педагога». Усіх їх об'єднував творчий підхід і можливість прояву активності та участі всіх педагогів у спільній роботі, спостерігався інтенсивний зворотний зв'язок.

Серед ***традиційних форм*** у закладі проводяться: тренінг «Медіанасильство: міфи

та реальність», педагогічна вітальня «Медіаосвіта в Україні: сучасні вимоги, виклики суспільства », «КВК» і «Що? Де? Коли? », семінари «Заняття для дітей дошкільного віку з медіаграмотності» та практикуми «Сучасні заняття в дошкільному закладі з використанням медіа», круглі столи «ІКТ в роботі педагогів дошкільного закладу», педагогічні ситуації «Медіакомпетентність дорослих та дітей дошкільного віку», самоосвіта, взаємовідвідування, робота в парах.

Тематика заходів визначається потребами дошкільного закладу, запитами педагогів та результатами психолого-педагогічних вивчень. Більш докладно про особливості проведення деяких форм роботи з педагогами у ДНЗ № 2 м. Куп'янськ.

З метою підвищення теоретичного рівня вихователів із конкретних питань медіаосвіти проведено ***семінар*** за темою «Медіаосвіта – сучасний напрямок організації освітньої діяльності педагогів та дітей». Програма, план роботи розроблений творчою групою та практичним психологом закладу. Разом із планом роботи семінару в методичному кабінеті розміщено рекомендований список літератури, укладено картотеку, підготовлено виставку методичних посібників. Педагогам надавались персональні завдання. Вихователь-методист Алєксєйчик О.В. ознайомила слухачів з Концепцією впровадження медіаосвіти в Україні, розкрила підходи до впровадження медіаосвітнього компонента в освітній простір ДНЗ. Практичний психолог Проценко О.В. провела роботу в творчих групах щодо вирішення проблеми формування медіакультури в освітньому просторі дошкільного навчального закладу. Педагогічні працівники поділилися напрацюваннями з питання «Інтегрування ІКТ в освітній простір дошкільного закладу». Семінарське заняття закінчилось розробкою заходів з педагогами та батьками вихованців з використанням медіа.

Семінар-практикум «Медіа і безпека особистості в дошкільному закладі», на якому були розглянуті актуальні питання впровадження медіаосвіти в навчальний процес, закінчився обговоренням необхідності створення авторської програми з медіаграмотності для старших дошкільників «Медіасвіт для дошкільнят».

Колективний перегляд педагогічного процесу («Реклама молока» – вихователь Чашка Т.М., виготовлення діафільму «Подорож колобка на бабусиному подвір'ї» – вихователь Стєніна Л. В.) – це показ вихователями конкретних, найбільш ефективних форм, методів організації процесу з медіаграмотності дітей для навчання та ознайомлення інших вихователів.

Вихователі-майстри (Абаляєва Л.Ю., Гранкіна В.Г., Каменюка Н.О., Морозова Л.В., Стєніна Л.В., Чашка Т.М.), проявши творчий підхід до створення, використання і аналізу медіатекстів, проводять ***відкриті тематичні, інтегровані заняття*** для молодих вихователів.

Така проведена робота спонукає до розвитку творчості, ініціативи молодих вихователів, а від цього підвищується якість освітнього процесу.

Під час проведення ***майстер-класів*** педагоги діляться авторськими знахідками, досягненнями з колегами, знайомляться із системою роботи, визначають за допомогою яких методів і прийомів вони були досягнуті («Пригоди на планеті Пізнайко» (навчання

дітей елементам грамоти за допомогою комп'ютерних ігор). Така робота сприяє формуванню та розвитку медіакомпетентності всіх суб'єктів навчально-виховного процесу.

Участь педагогів у роботі ***педагогічних рад*** «Система роботи з батьками щодо особистої безпеки дітей у світі нових медіа», «Аналіз он-лайн ігор для дітей дошкільного віку» проходить в формі презентації власного досвіду роботи вихователів, творчих здобутків, розробки рекомендацій для батьків.

Консультації вихователя-методиста закладу: «Навички роботи з комп'ютером», «Планування сучасного заняття з використанням ІКТ»; практичного психолога «Зняття психологічного бар'єру користування сучасним обладнанням в роботі педагогів»; вчителя-логопеда «Живий звук»; медичної сестри «Мультимедійний тренажер»; керівника музичного «Роль вихователя у проведенні музичного заняття» проводяться за конкретною проблемною темою, яка актуальна на даний час і потребує більш глибокого розгляду.

Творча група «Порада» працює над проблемою «Формування медіа компетентності педагогів», розробила конспекти занять з використанням комп'ютерних технологій, підготувала посібник на виставку-ярмарок педагогічних ідей і технологій «Медіаосвіта педагогів як важлива умова формування медіа компетентності вихованців дошкільного закладу» .

Тиждень педагогічної майстерності «Сучасний медіапростір та його вплив на світогляд дитини», під час якого педагоги-майстри, досвідчені педагоги розкривають методику проведення занять із логіко-математичного розвитку, мовленнєвого спілкування, ознайомлення з соціумом, діляться з молодими вихователями досвідом використання новітніх медіа технологій, сюрпризних моментів (заняття «Якими бувають принцеси?», «Кольори веселки» – навчання дітей комп'ютерному малюванню, вихователь Чашка Т.М.).

Слід зазначити, що спільна робота вихователів за проблемною темою допомагає згуртовувати педагогічний колектив, активує пізнавальну, творчу, професійну діяльність, стимулює обмін досвідом, позитивно впливає на емоційний стан педагогів.

Результат творчої співпраці педагогічного колективу закладу:

- методичний посібник «Медіаосвіта педагога як важлива умова формування медіакомпетентності вихованців дошкільного закладу та їх батьків», розроблений авторським колективом педагогів на обласній виставці-презентації педагогічних ідей і технологій отримав **диплом І ступеня**;
- робота члена творчої групи Чашки Т.М. «Формування художньо-продуктивної і комунікативної компетенцій дошкільників засобами медіа» на обласній виставці-презентації педагогічних ідей і технологій отримала **диплом І ступеня** ;
- вихователь Чашка Т.М. стала лауреатом обласного етапу Всеукраїнського конкурсу професійної майстерності «Вихователь року-2015».
- вихователь Чашка Т.М. презентувала досвід роботи «Розвиток мовлення дошкільників засобами медіа» на секційному засіданні Четвертої міжнародної

науково-методичної конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи»;

- заняття вчителя-логопеда Шульги О.В. на тему: «Подорож у весняну казку», «Пригоди веселого язичка» з використанням медіа надруковані у журналі «Вчитель-логопед» (2015, 2016 рр.);
- стаття вихователя-методиста Алєксєйчик О.В. «Впровадження медіаосвіти в освітньо-виховний процес дошкільного навчального закладу» надрукована у Каталозі Сорок третьої обласної тематичної виставки ефективного педагогічного досвіду «Освіта Харківщии XXI століття», КВНЗ Харківська академія неперервної освіти;
- стаття вихователя Чашки Т.М. «Розвиток мовлення дошкільників засобами медіа» надрукована в Альманасі академії української преси.
- досвід роботи вихователя Гранкіної В.Г. «Розвиток всебічно гармонійної особистості дошкільника шляхом художньо-продуктивної діяльності в навчально-виховний процес» затверджений на методичній раді методичного центру відділу освіти (протокол № 3 від 24.12.15) та кафедрою методики дошкільної та початкової освіти КВНЗ (протокол № 5 від 25.12.15);
- досвід роботи вчителя-логопеда Шульги О.В. «Корекційна робота з подолання загального недорозвитку мовлення у дітей старшого дошкільного віку шляхом використання прийомів мнемотехніки у контексті медіаосвіти» затверджений на методичній раді методичного центру відділу освіти (протокол № 2 від 30.03.17), вченою радою факультету дошкільної та колекційної освіти Харківської гуманітарно-педагогічної академії (протокол №10 від 25.05.17).

Крім того, у закладі успішно працює ***медіашкола,*** робота якої сприяє підвищенню технічного медіакультурного рівня вихователів та допомагає отримати практичні навички, які необхідні в роботі з вихованцями та батьками. План роботи медіашколи подано в **додатку 2.**

Консультації, які проводять педагоги для батьків дозволяють розв'язати завдання формування батьківської компетентності шляхом залучення їх до прослуховування лекцій на тему: «Медіа в житті дитини».

Сьогодні медіакультура як суспільний феномен створює нове середовище існування, нову реальність. Медіакультура дає можливість педагогу бути сучасним, активно діяти в інформаційному освітньому середовищі, використовувати найновітніші досягнення техніки.

Форми роботи з батьками вихованців

Робота Куп'янського дошкільного навчального закладу №2 з родиною була і залишається одним з найбільш актуальних і разом з тим складних аспектів педагогічної діяльності в умовах впровадження медіаосвіти. Помітно змінився статус сім'ї та дошкільного закладу, визначилися нові цілі і завдання діяльності педагогічного колективу, спрямовані на забезпечення умов для розвитку особистості дитини з

урахуванням її індивідуальних і вікових особливостей. Визначення статусу сімейного виховання, зафіксоване у законодавчих і нормативних документах України, веде до підвищення відповідальності самих батьків за виховання і розвиток їхніх дітей.

У роботі з батьками вихованців з впровадження медіаосвіти визначається пріоритет морально-етичних цінностей, спрямований на захист суспільної моралі і людської гідності, протистояння жорстокості і різним формам насильства, загальнолюдських цінностей, зокрема ціннісному ставленню особи до людей, суспільства, природи, мистецтва, праці.

Тому дуже важливо не тільки озброювати батьків вихованців знаннями з різних сфер психолого-педагогічної, оздоровчої та правової сфери освіти, а й організувати взаємодію, що забезпечить реалізацію освітніх завдань, сприяння формуванню медіакультури дорослих, які виховують дітей.

День відкритих дверей «Орлятко зустрічає гостей» дає можливість батькам ознайомитись з особливостями освітньо-виховної роботи закладу і залучитись до активної співпраці. Захід проводиться керівником у формі екскурсії дошкільним закладом з відвідуванням груп. Педагоги демонструють заняття або фрагменти занять з використанням медіа, засобами медіа. Завідувач, вихователь-методист, інші спеціалісти організовують бесіди, консультації з батьками, відповідають на запитання, діляться враженнями щодо досягнень в межах дослідно-експериментальної роботи. Закінчилась зустріч переглядом виставки творчих робіт «Руки мами й тата і мої рученята» (виготовлення книжок-малюток «Первоцвіти», «Захистимо метелика», діафільму «Моя домашня тварина», «Писанка»).

Серед наших перлинок роботи з батьками вважаємо ***«Місячник свідомого батьківства».*** У теплий, сонячний, осінній день дитяча установа знову запросила батьків до себе в гості. Важливим аспектом стало ознайомлення батьків з системою роботи дошкільного закладу з впровадження медіаосвіти у навчально-виховний процес, формування їх медіа культури; розв’язання проблеми підготовки дитини до спілкування із засобами масової комунікації під час соціалізації.

Змістовно, цікаво та невимушено в кожній віковій групі протягом місяця вихователі разом з батьками проводили заняття, майстер-класи, під час яких діти продемонстрували свої знання про телебачення, Інтернет, книги, про різні мультфільми. Батьки набули практичних навичок взаємодії з медіа текстами, вчились разом із власними дітьми створювати різну медіа продукцію; знайомились з інноваційними методиками та технологіями, які застосовуються в дошкільному закладі: викладали числовий ряд за допомогою паличок Кюізенера, логічні блоки Д’єнеша знаходили у «чарівному мішечку», «подорожували по земній кулі» з використанням медіа презентації, а Фея піскової країни пропонувала побудувати казкове місто, а потім разом з дітьми створити діафільм.

Ефективним способом такого спілкування щодо медіа є таке спілкування, коли дитина вільно може запитати вихователя, батьків про те, що її дійсно зацікавило і схвилювало під час спільної роботи, висловити своє ставлення і розвинути думку,

відкрити для себе щось нове.

Ознайомленню з кращим досвідом сімейного виховання сприяв ***Фестиваль родинного виховання*** «Кращий символ сімейної гармонії». Багатодітна родина Сердюк, родини Карач, Поляк, Бажинових поділились перлинками сімейного виховання, які сприяють формуванню розуміння і відчуття духовної єдності поколінь, поваги до батьків, жінки-матері, гуманних взаємин між членами родини та в суспільстві. Так було реалізовано ***родинні проекти*** в групах: «Улюблені мультфільми моєї родини», «Відео-віконечко у природу в моїй сім'ї», результати та творчі знахідки яких було висвітлено на сайті дошкільного закладу.

Сімейні газети «Мій друг – телевізор», «Інтернет і моя дитина», «Мультфільм – так, мультфільм – ні» містять фотографії, літературний матеріал, малюнки, аплікації тощо. Кожна – по-своєму цікава. Але саме головне – творча робота над цими газетами впливає на дітей: адже малята теж залучаються до спільної праці (малюють, підбирають фото тощо), – все це вияється цікавим і нестандартним прийомом у знайомстві дошкільнят із медіа, привертає батьківську увагу до буднів своїх дітей.

Ведення картотеки відео-, аудіо-, фотоматеріалів групи, ДНЗ допомагає батькам вихованців та педагогам системно та доцільно використовувати медіа в навчальній та повсякденній діяльності.

Оформлення книжечок-малюток «Смачні рецепти нашої родини», «Птахи Куп'янщини», «Історичні пам'ятки нашого міста», «Улюблені місця відпочинку» є не тільки цікавим заняттям родин вихованців, а й оформленням та розповсюдженням досвіду сімейного дозвілля.

Педагогами широко використовуються ***бесіди (індивідуальні та групові)*** про мультфільми. Адже мультфільм як аудіовізуальний медіатекст, залишаючись ефективним для вирішення багатьох освітніх завдань, сьогодні є знаряддям маніпуляцій свідомістю дітей дошкільного віку. Консультації «Мультимедійна презентація дитячих іграшок», «Аудіо- та відео-загадки про іграшки» дозволяють розв'язати завдання формування батьківської компетентності шляхом залучення їх до прослуховування лекцій на тему: «Медіа в житті дитини».

У кабінеті практичного психолога батьки також отримують практичні навички продуктивного діалогу з дитиною, застосування розвивальних ігор вдома. Проведені консультації «Вплив інформаційного простору на особистість дитини», «Формування в дітей соціальних установок і цінностей під впливом мультиплікаційних фільмів» стали суттєвою допомогою щодо організації медійного дозвілля вдома.

На ***батьківських зборах*** «Соціально-моральний розвиток дітей шляхом застосування ІКТ», ***батьківській конференції*** «Роль ІКТ у мовленнєвому розвитку дошкільників» презентувався сімейний досвід виховання дітей з питань використання медіапродукції з дошкільниками. Традиційно такі заходи завершуються спільним концертом дітей, членів сімей.

Для формуваннія медіаграмотності батьків є і традиційні ***«Куточки батьків» та***

папки-пересувки в групах дошкільного закладу, які дають можливість розміщувати матеріали, статті відповідної тематики: «Проведення зорової гімнастики в домашніх умовах», «Висвітлення ризику медіа- соціалізації дітей», «Дитина та телевізор», «Чи всі мультфільми корисні для дошкільників?».

Добре зарекомендували себе і підготовлені педагогами ***буклети*** «Використання ІКТ під час фізичного розвитку дошкільників», які батьки можуть взяти із собою і розглянути вдома у вільний час.

Орієнтації батьків на конструктивну комунікацію, розуміння батьківської ролі в процесі розвитку власної дитини в світі медіа сприяє сайт дошкільного закладу.

На ***сайті*** ДНЗ №2 розміщена інформація про особливості роботи закладу, заходи та події, які відбуваються під час навчально-виховного процесу, є посилання на перевірені медіаресурси для ефективної організації спільної взаємодії батьків та дітей.

Завдяки відеозаписам занять, які розміщені на каналі YouTub, розширюються знання батьків щодо проведення освітньо-виховного процесу у групі, тому вони розпочали більше уваги приділяти різним аспектам розвитку своїх дітей, беручи активну участь у заходах дошкільного навчального закладу (адреса сайту: http://kdnz2.at.ua/).

Свята «Осінь золота прийшла до нашого краю», «Вечорниці» (з використання відео презентацій), Козацькі ***розваги,*** перегляд народних казок з музичним супроводом із циклу «Медіа в музиці» «На бабусиному подвір'ї», «Чарівний світ музики» з використанням медіазасобів допомагають розв'язувати завдання медіаосвіти вихованців та їх батьків.

Психолого-педагогічна компетентність батьків – найкращий запобіжник від формування медіазалежності та шкідливого впливу медіа, попередження насильства, агресії, та інших негативних проявів в поведінці дітей.

Робота з дітьми дошкільного віку

Робота з формування медіакомпетентності дітей дошкільного віку проводиться відповідно до розробленої моделі системи роботи з впровадження медіаосвіти дошкільників.

У роботі з дітьми визначили основні напрямки з формування медіаграмотності у різних видах діяльності в дошкільному закладі, яка містить:

- рефлексивно-мовленнєву компетентність:
- розвиток логічного та рефлексивного мислення – як основи критичного мислення;
- формування здатності до аналізу та критичного ставлення до медіапродуції;
- формування навичок створення власної медіапродуції та користування медіатехнікою.

Відповідно до розробленої моделі (рис. 2) визначили критерії оцінювання ефективності впровадження медіаосвіти з метою формування рефлексивно-мовленнєвої компетентності у дітей старшого дошкільного віку згідно Базового компонента дошкільної освіти.

Рис. 2 Модель упровадження медіаосвіти дошкільників

Оцінювання досягнень дошкільників відбувається за такими показниками: високий рівень, середній рівень, низький рівень – за бальною системою (найвищій бал – 3), визначено рівні засвоєння знань і способів діяльності дітей в процесі медіаосвіти (табл. 1).

Таблиця 1

Рівні засвоєння знань і способів діяльності в процесі медіаосвіти

Низький рівень	Свідоме сприйняття, запам'ятання інформації	Дитина сприймає, пам'ятає медіатекст, але не розуміє його зміст. Не може переказати, виокремити головну ідею медіатексту
Середній рівень	Творче застосування знань, умінь і навичок на матеріалі медіа	Дитина розуміє зміст медіатексту, відображає його в малюнку, може переказати за запитанням дорослого
Високий рівень	Медіаграмотність, високий рівень ауідовізуальної культури	Дитина може порівнювати і аналізувати медіатекст, висловлювати своє ставлення, давати оцінку, творче інтерпретує медіа текст, створює власний медіапродукт

Діти старшого дошкільного віку знають, що існують різні джерела інформації (телебачення, Інтернет, планшет, книги, відео, радіо); уміють ставити запитання про достовірність інформації; висловлювати елементарні потреби й емоції щодо засобів масової комунікації; здатні висловлювати думку про медіатвір і своїми словами обґрунтувати його; знають, що інформацію можна передати словами або за допомогою зображень, на базовому рівні розрізняють погане і хороше в медіатексті.

Практика педагогів ДНЗ №2 м. Куп'янськ довела важливість таких ***методів та прийомів*** роботи з дошкільниками: розвиваючі ігри, спрямовані на розвиток творчих здібностей, розвиток логічного та рефлексивного мислення (ТРВЗ, методика Д'єнеша, Кюізенера тощо), рефлексивні круги, перегляд та аналіз медіапродукції (мультфільми, музичні твори, художні твори, печатна продукція тощо), створення презентацій, розвиваючі комп'ютерні ігри, створення діафільмів, мультфільмів. Усі визначені методи та прийоми реалізуються педагогами на заняттях, у проектній діяльності та в повсякденному житті дітей.

Педагоги приділяють значну увагу розвитку рефлексії, рефлексивного та логічного мислення, яке є основою для формування критичного мислення. Діти 5-6-ти років за психофізіологічними показниками розвитку більш готові до сприймання екранних медіа (кіно, телебачення, інтернету), тому в навчально-виховному процесі широко використовується ТРВЗ, розпочато впровадження в роботу ***методики Д'єнеша та Кюізенера.*** Методика роботи з паличками Кюізенера не тільки формує математичні навички, а й впливає на розвиток мовлення дітей. Посібники до методики є друкованою продукцією, що містить медіа тексти, які дитина може аналізувати, а малюнки за мотивами дитячих казок дають змогу розвивати творчу фантазію, висловлювати своє ставлення до персонажів. Більш того, діти за допомогою кольорів вчаться висловлювати свої почуття та емоції, розігрувати невеличкі драматизації, використовуючи символічні позначки у вигляді паличок різного розміру, що також сприяє розвитку символічної функції мислення.

Сьогодні дуже популярним став метод sandplay, що з англійської дослівно означає

«пісочна гра», який активно використовують педагоги закладу. Власне, це той метод, завдяки якому дитина з піску і невеличких фігурок будує свій індивідуальний і неповторний світ у мініатюрі. Граючись, вона виражає на піску те, що спонтанно виникає в її свідомості. А якщо за цим сюжетом разом з вихователем створений діафільм – це велике задоволення для всієї групи! Діти мають змогу відчути себе впевненими і вмілими, бо створили нове, не бояться ламати старе і щось змінювати. У пісочниці створюються оптимальні умови для розвитку творчого потенціалу дошкільників, активізації їх просторової уяви, образно-логічного мислення, тренування дрібної моторики рук.

У процесі колективних ігор «Піщаний дощ», «Незвичні сліди», «Хто до нас приходив?» були створені діафільми «Подорож крапельки», «Домашні тварин», «Дикі звірі в лісі». Батьки можуть бути впевнені: якщо у дитячому пісочному господарстві все спокійно, то й на душі у дитини спокій і гармонія.

Незмінним помічником у вирішенні різних завдань була, є і буде казка. Саме казкові історії, в яких вкладено життєвий досвід старших поколінь, допомагають дитині нашого закладу зрозуміти закони, за якими існує дійсність. Казкотерапія – метод, який використовується і у медіаосвіті, в якому казкова форма застосовується для інтеграції особистості, розвитку її творчих здібностей, удосконалення взаємодії з навколишнім світом, дає кожній дитині те, що необхідно: свободу думок, бажань, дій, почуттів, рефлексії, фантазії, не стандартних рішень. Педагоги заохочують дітей до участі в медійній діяльності прочитавши текст, частівки, небилиці, розглянувши ілюстрації, відгадавши загадки про казкових героїв та спонукаючи до рефлексії. А створювати діафільм-казку – це цікава справа для всіх! У результаті такої роботи стали діафільми «Лисичка-сестричка в українських народних казках», «Казка про Козу-дерезу на новий лад».

Під час освітньо-виховного процесу в роботі з дітьми використовуються різні технічні засоби навчання: діафільми, мультфільми, телепередачі, аудіо- записи. Досвід показав – це є одним з джерел інформації, яка наділена великою силою емоційного впливу здатна викликати співпереживання, співучасть, збагачуючи водночас знаннями, здійснюючи значний вплив на моральний та естетичний розвиток особистості дитини.

Вихователі знайомлять дітей із медіа продукцією, спираючись на особливості сприйняття дітьми художньої літератури і мистецтва, ураховують рівень розвитку естетичного сприйняття, силу вражень, отриманих дітьми під час прослуховування художнього твору, перегляду мультфільмів. Так як діти дошкільного віку здатні до фантазування, мислення важливо під час читання книги чи перегляду мультфільму, щоб уява не відволікала дитину від тексту чи медіапродукції, а включалась в естетичне сприйняття. Бесіди з дітьми засвідчили також одностайну прихильність дітей до мультфільмів та дозволили скласти перелік улюблених і тих, які діти найчастіше дивляться **(додаток 2)**.

Під час ***рефлексійних кругів «***Що таке дружба», «Світ моїх фантазій» діти вчаться розрізняти свої емоційні стани, почуття, які викликають медіа, аналізувати їх, надавати

оцінку своїм вчинкам та вчинкам інших. Всі заняття мають спільну гнучку структуру, наповнюються різним змістом. Тривалість занять може варіюватися від 15-ти до 25 хвилин. Під час проведення використовуються спеціально підібрані музичні серії для дітей, наприклад: «Наодинці з природою», «Чарівні голоси природи», «Класика для дітей» тощо. Під час занять діти сидять у колі, на стільчиках або на підлозі. Відстань між дітьми має бути такою, щоб сидячи на своїх місцях, вони могли взятися за руки. Правильно організоване рефлексивне коло збагачує дітей душевною теплотою, чуйністю і повагою один до одного. Основне завдання рефлексивних кіл полягає в тому, щоб не змушувати, не пригнічувати, не ламати дитину, а допомогти їй стати самою собою через пізнання себе та інших людей. Якщо дитина прийме себе з усіма своїми слабостями і недоліками, визнає їх і одночасно зрозуміє свої сильні сторони, тоді вона просунеться вперед.

Під час освітньо-виховного процесу в роботі з дітьми використовуються різні ***технічні засоби навчання***: екранні, або візуальні (діафільми, діапозитиви, епіматеріали), екранно-звукові, або аудіовізуальні (кінофільми, телепередачі), звукові, або адитивні (радіопередачі, аудіозаписи). Досвід показав – це є одним з джерел інформації, яка наділена великою силою емоційного впливу, здатна викликати співпереживання, співучасть, збагачуючи водночас знаннями, здійснюючи значний вплив на моральний та естетичний розвиток особистості.

Моделювання на комп'ютері сприяє формуванню в дітей елементарних уявлень про комп'ютер як сучасний технічній засіб, можливості його використання в різних сферах життя; сприяння розвитку передумов теоретичного мислення та інтересу до дій із комп'ютерною технікою. ***Інтерактивні подорожі*** стали дуже цікавими для дошкільнят, під час яких вихователі відповідно до теми заняття, підбирають цікаві інтернет-сторінки, навчаючи дітей шукати в інтернеті якісні продукти, які діти переглядають шляхом нескладної комбінації дій.

Мультимедійні презентації використовуються в усіх видах презентацій (інформаційно-ілюстративні, презентації-тести, презентації-вікторини, комбіновані презентації) відповідно до мети заняття або діяльності дошкільника. Адже систематичне використання мультимедійних презентацій на заняттях сприяє продуктивним результатам: підвищується якісний рівень використання наочності на занятті; зростає продуктивність праці педагога (подається на занятті більша кількість дидактичних одиниць навчального матеріалу); з'являється можливість встановлення міжпредметних зв'язків з іншими видами занять. Педагогами розроблені мультимедійні тематичні презентації для дітей молодшого, середнього та старшого дошкільного віку. Напрацьовані практичні відеоматеріали до освітніх ліній Базового компонента відповідно віковим особливостям дітей, а саме: «Одяг», «Взуття», «Родина», «Дикі тварини», «Свійські тварини», «Пори року», «Професії» тощо. Це позитивно позначається на рівні засвоєння знань дітей.

Більш того, ***діти самі стають учасниками створення презентацій та навчальних діафільмів.*** Так, у середній групі № 2 (вихователь Стєніна Л.В.) у ході

цільового проекту «Первоцвіти» добрала та проаналізувала з дітьми медіатексти, присвячені першим весняним квітам. Разом з батьками діти виготовляли книжки, а результатом всієї діяльності став навчальний діафільм, який діти підготували під керівництвом вихователя. Цей діафільм вихованці самі продемонстрували в інших групах та розказали, як він створювався. Відтепер вихователі мають змогу використовувати його на заняттях як навчальний діафільм.

Ефективною і цікавою формою роботи є створення ***художніх діафільмів (мультфільмів).*** Вихователями закладу разом з дітьми були створені презентації за мотивами народних казок «Веселі мандри Колобка», «Рукавичка на новий лад», «Солом'яний бичок – чарівник», «Друзі Івасика-Телесика», а також за казками самих дітей – «Великодня писанка», «Подорож осіннього листочка», «Моя улюблена іграшка», «Віночок добрих справ», «Люба моя матуся».

Під час цільового проекту «Писанка» у старшій групі, діти під керівництвом вихователя Чашки Т.М. беруть участь у театралізованій діяльності, яку ж самі і фільмують. Відзнятий матеріал використовується для створення **мультфільму-діафільму**.

Діти разом із вихователями та батьками створюють ***рекламу*** молока, шоколаду, фруктових соків, народної іграшки, кольорових ниток. Із задоволенням демонструють на заняттях в інших групах, свої творчі здобутки.

Результати:

1. Проаналізовано наукові і науково-практичні педагогічні і психологічні літературні джерела із питань медіаосвіти.

2. Розроблено та теоретично обґрунтовано систему роботи з впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес дошкільного закладу.

3. Розроблено та проведено заходи, практичні заняття з формування медіаосвіти з усіма учасниками навчально-виховного процесу.

4. Досвід роботи вихователя Гранкіної В.Г. «Розвиток всебічно гармонійної особистості дошкільника шляхом художньо-продуктивної діяльності в навчально-виховний процес» затверджений на методичній раді методичного центру відділу освіти (протокол № 3 від 24.12.15) та кафедрою методики дошкільної та початкової освіти КВНЗ (протокол № 5 від 25.12.15).

5. Досвід роботи вчителя-логопеда Шульги О.В. «Корекційна робота з подолання загального недорозвитку мовлення у дітей старшого дошкільного віку шляхом використання прийомів мнемотехніки у контексті медіаосвіти» затверджений на методичній раді методичного центру відділу освіти (протокол № 2 від 30.03.17), вченою радою факультету дошкільної та колекційної освіти Харківської гуманітарно-педагогічної академії (протокол №10 від 25.05.17).

6. Доведено результативність проведеної роботи психолого-педагогічними дослідженнями:

- формується медіакомпетентність педагогів, яка дозволить здійснювати

медіаосвітню діяльність в аудиторії дошкільників та їх батьків;

- під впливом впровадження заходів з медіаосвіти спостерігається позитивна динаміка у психічному розвитку дітей;
- поступово змінюється відношення батьків до впровадження медіаосвіти в роботу дошкільного закладу, зростає зацікавленість до роботи педагогів з дітьми, батьки охоче відгукуються на участь у спільних заходах, які спрямовані на впровадження медіаосвіти в роботу ДНЗ.

7. Педагоги дошкільного закладу володіють навичками роботи з медіаресурсами, є користувачами інтернету, мають електронну поштову скриньку (100% педагогів).

8. Розроблена парціальна програма з медіаграмотності для дітей старших груп «Медіасвіт для дошкільнят».

9. Посібники «Формування художньо-продуктивної і комунікативної компетенцій дошкільників засобами медіа» та «Медіаосвіта педагога – важлива умова формування медіа компетентності вихованців дошкільного закладу та їх батьків» на XXII обласній виставці-презентації педагогічних ідей отримали дипломи I ступеня.

10. Дошкільний заклад нагороджено Почесною грамотою за вагомий внесок у реалізацію завдань сучасної державної політики Харківської обласної державної адміністрації (2015).

11. Досвід роботи дошкільного закладу «Розвиток рефлексивно-мовленнєвої компетентності дошкільників шляхом організації медіаосвіти педагогів і батьків» був представлений на Сьомому Міжнародному форумі «Інноватика в сучасній освіті – 2015», заклад отримав Диплом II ступеня у номінації «Інноватика у створенні та функціонуванні інформаційно-освітнього середовища навчального закладу» та Диплом за активне впровадження інноваційних технологій у процес навчання та виховання.

12. Вихователь-методист Алєксєйчик О.В презентувала досвід роботи дошкільного закладу на Сорок третій обласній тематичній виставці ефективного педагогічного досвіду «Освіта Харківщини XXI століття» за темою «Впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес навчальних закладів Харківської області», заклад отримав Диплом II ступеня «Упровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес навчально-виховних закладів Харківської області».

Висновки:

1. Сформована медіаосвіта педагогів є важливою умовою формування медіакомпетентності дошкільників та батьків вихованців.

2. Створення матеріально-технічної бази є підґрунтям забезпечення розвитку рефлексивно-мовленнєвої компетентності вихованців дошкільного закладу, умов для інтеграції медійних практик дорослих і дітей, розвитку сімейної медіакультури.

3. Система роботи з впровадження медіаосвіти позитивно впливає на психічний розвиток дітей дошкільного віку.

4. Спільна робота педагогів згуртовує колектив, дає можливості реалізовуватися творчим проявам вихователів, стимулює професійне зростання фахівців.

5. Формування медіакультури батьків вихованців має тріадну спрямованість «педагоги-батьки-діти», тобто впливає на всіх учасників навчально-виховного процесу та громадськості.

Перспективи:

1. Розробити авторські навчальні програми для дітей молодших та середніх груп, методичні рекомендації, посібники, які будуть частиною цілісної системи психолого-педагогічної технології розвитку медіакультури вихованців у дошкільному закладі.

2. Розширити матеріально-технічну базу дошкільного навчального закладу.

3. Узагальнити досвід роботи з розвитку рефлексивно-мовленнєвої компетентності дошкільників шляхом захисту досвіду роботи, публікації творчих наробок у професійних виданнях.

Список використаної літератури:

1. Базовий компонент дошкільної освіти – К., 2012.

2. Баженова Л. М. Медиаобразование школьника (1-4 классы). Пособие для учителя – М., 2004

3. Бондаренко Е.А. Информационно-коммуникативная среда современного образования: этнокультурные аспекты медиаобразования – М., 2008

4. Бондар В. І. Дидактика / В. І. Бондар. – К. : Либідь, 2005. – 264 с.

5.Вербицкий А. А. Контекстное обучение в системе подготовки учителя математики А. А. Вербицкий // Высшее образование сегодня. – 2007. – № 6. – С. 79 – 83.

6. Дегтярьова Г.А. Презентація: Особливості організації занять з аналізу й декодування аудіовізуальної продукції.

7. Дейкина А. Ю. Развитие познавательных интересов дошкольников в процессе медиаобразования – Барнаул, 2000

8. Журин А.А. Дидактический принцип актуальности в контексте медиаобразования// Медиаобразование, интегрированное с базовым – М., 2000.

9. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (Схвалено постановою Президії Національної академії педагогічних наук України 20 травня 2010 року, протокол № 1–7/6–150)

10. Крутій К .Л. Медіадидактичні особливості використання мультфільмів як засобу навчання мови і розвитку зв'язного мовлення дошкільників: зб. статей методолог. семінару: [«Медіаосвіта в Україні: наукова рефлексія викликів, практик, перспектив»] / Нац. акад. пед. наук Укр. Інст. соц. та політ. психол., (Київ, 3 квітня 2013 р.), К. –2013. – С.385 – 396.

11.Немирич А. А. Формирование медиаинформационного мировоззрения педагогических работников дошкольного образования: Медиаобразование – это новый взгляд на мир, медиамир… // [Електронний ресурс]. – Режим доступа до статті: mirovozzrenija edagogicheskikh

12. Мацкевич Ж .В. Развитие изобразительного творчества в рисовани и у детей

старшего дошкольного возраста под влиянием мультипликационного кино – М., 2009.

13. Немирич А. А. Современная мультипликация и дошкольники: к вопросу о медиаграмотности // Молодежь и медиа. Цели и ценности: материалы I Всероссийской научно-практической конференции – Москва, 2011 с.230-235

14. Основи медіа грамотності. Навчально-методичний посібник для вчителя. Плани-конспекти уроків/ Іванов В.Ф., Волошенюк О.В., Мокрогуз О.П. – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2014. – 190 с.

15. Селецкая Е.В. Эстетическое воспитание младших школьников средствами изобразительного искусства и кино//Медиаобразование сегодня: содержание и менеджмент/ ред. А.В. Федоров – М., 2002

16. Федоров А.В. Медиаобразование: история, теория и методика – Ростов н/Д, 2001

17.Чичук В.Н. Концепции подготовки учителей к использованию мультимедийных технологий в начальных классах Вектор науки ТГУ. – 2010. – № 3(3), С.118 – 121

18. Шевченко А. С. Вплив мас-медіа на формування соціальної активності особистості – archive.hbuv.gov.ua/portal/…/99310_11pdf

19. http://art.ioso.ru/bank/2009/multfilm.htm

20. http://video.mail.ru/mail/permmult

21. http://www.ukurier.gov.ua

Додаток 1

Програма
програмно-цільового проекту «Розвиток рефлексивно-мовленнєвої компетентності дошкільників шляхом організації медіаосвіти педагогів та батьків» на 2013- 2018 рр.

№ з/п	Зміст роботи (форма)	Термін проведення	Відповідальні	Приміт
І. Підготовчий етап (грудень 2013 року – серпень 2014 року)				
1.1	Створення творчої групи для проведення організаційного етапу програмно-цільового проекту	листопад 2013	Василюк С.М. Алєксєйчик О.В.	
1.2	Підготовка нормативної бази реалізації програмно-цільового проекту: програма, заявка	Грудень 2013 – березень 2014	Василюк С.М. Алєксєйчик О.В.	
1.3	Проведення педради: • рішення про початок проведення програмно-цільового проекту на базі Куп'янського ДНЗ № 2 • утвердження складу координаційної ради;	28.11.2013	Василюк С.М. Алєксєйчик О.В.	

	• призначення координатора програмно-цільового проекту, затвердження програми			
1.4	Подати заявку для проходження педагогічними працівниками курсів як медіапедагоги	25-28.10. 2013	Алєксєйчик О.В.	
1.5	Питання медіаосвіти педагогів та батьків висвітити у телевізійному просторі	Грудень 2013 Серпень 2014	Василюк С.М. Алєксєйчик О.В	
1.6	Організувати роботу школи «Медіаосвта педагога»	З 01.01.2014	Алєксєйчик О.В.	
1.7	Організувати відкритий перегляд занять педагогами, який сприятиме творчому підходу до створення, використання і аналізу медіатекстів	Січень 2014	Алєксєйчик О.В	
1.8	Проведення педради: «Підведення підсумків підготовчого етапу. Учасники: координатор експерименту, керівник програмно-цільового проекту»	лютий 2014	Василюк С.М. Алєксєйчик О.В.	
1.9	Здійснення теоретичного аналізу наукових підходів до впровадження медіаосвіти в освітньому закладі	грудень 2013 – березень 2014	Василюк С.М. Алєксєйчик ОВ Пед. прац. КДНЗ №2	
1.10	Обґрунтування та розробка моделі медіа грамотності педагогічних працівників дошкільного закладу	Січень 2014	Василюк С.М. Творча група	
1.11	Обґрунтування та розробка формування медіакомпетентності дошкільників	Січень 2013	Василюк С.М. Творча група	
ІІ. Концептуально-діагностичний етап (вересень 2014 року – серпень 2015 року)				
2.1	Розробка критеріїв готовності всіх суб'єктів навчально-виховного процесу до впровадження медіосвітніх інновацій	грудень 2014	Василюк С.М. Алєксєйчик ОВ Пед. прац. КДНЗ №2	
2.2	Проведення вивчення готовності всіх суб'єктів навчально-виховного процесу до впровадження медіосвітніх інновацій за визначеними крітеріями	Березень-серпень 2014 р.	Василюк С.М. Алєксєйчик ОВ Пед. прац. КДНЗ №2	
2.3	Розроблення критеріїв сформованості медіакультури всіх суб'єктів навчально-виховного процесу	Березень-серпень 2014 р.	Василюк С.М. Алєксєйчик ОВ Пед. прац. КДНЗ №2	

2.4	Проведення вивчення сформованості медіакультури всіх суб'єктів навчально-виховного процесу за визначеними критеріями	Березень-серпень 2014 р.	Василюк С.М. Алєксєйчик ОВ Творча група	
2.5	Визначення видів діяльності у навчальному закладі з формування медіакомпетентності дошкільників відповідно до завдань освітніх ліній Базового компонента дошкільної освіти	Березень-серпень 2014 р.	Василюк С.М. Алєксєйчик ОВ Творча група	
2.6	Розробка програм гурткової роботи з медіаосвіти для дітей різного віку	Груд. 2014-серп.2015 р..	ВасилюкС.М.	
2.7	Розробка навчальних матеріалів для проведення медіаосвітніх занять в закладі.	Серпень 2014-серп.2015 р..	Василюк С.М. Алєксєйчик ОВ Пед. прац. КДНЗ №2	
2.8	Самооцінювання й оцінювання сформованості медіакультури всіх суб'єктів навчально-виховного процесу на основі розроблених критеріїв	травень-серпень 2014 р.	Василюк С.М. Алєксєйчик ОВ Пед. прац. КДНЗ №2	
ІІІ. Формувальний етап (серпень 2015року – серпень 2017 року)				
3.1	Організація роботи дошкільного закладу з впровадження медіаосвіти	Серпень 2015	Василюк С.М. Алєксєйчик ОВ Творча група	
3.2	Проведення навчальних занять на тематичних спецкурсах, що сприятимуть формуванню та розвитку медіакомпетентності всіх суб'єктів навчально-виховного процесу дошкільного навчального закладу	2015 – 2017 рр.	Василюк С.М. Алєксєйчик О.В. Педагогічні працівники КДНЗ №2	
3.3	Розробка та апробація методичних рекомендацій для медіапедагогів дошкільних закладів щодо формування медіакомпетентності дошкільників відповідно до завдань освітніх ліній Базового компонента дошкільної освіти	2015 – 2017 рр.	Василюк С.М. Алєксєйчик ОВ Педагогічні працівники КДНЗ №2	
3.4	Апробація навчальних матеріалів для проведення медіаосвітніх занять в дошкільних	2015 – 2017 рр.	Василюк С.М. Алєксєйчик ОВ Пед.прац.ДНЗ №2	
3.5	Апробація програми гурткової роботи з медіаосвіти для дітей різного віку	2015– 2017 рр.	Василюк С.М.	

3.6	Реалізація практичного аспекту медіаосвіти шляхом організації гурткової роботи	2015 – 2017 рр.	Василюк С.М. Алєксєйчик ОВ Пед. прац. КДНЗ №2	
3.7	Експериментальна апробація моделі підготовки медіапедагогів дошкільного закладу	2015– 2017 рр.	Василюк С.М. Алєксєйчик ОВ	
3.8	Експериментальна апробація моделі формування медіакомпетентності дошкільників відповідно до завдань освітніх ліній Базового компонента дошкільної освіти	2015– 2017 рр.	Василюк С.М. Алєксєйчик ОВ Пед. прац. КДНЗ №2	
IV. Узагальнювальний етап (вересень 2017 року – грудень 2018 року)				
4.1	Здійснення моніторингу результативності діяльності з питання ефективності підготовки медіапедагогів у дошкільному закладі	Вересень 2017 року –	Василюк С.М. Алєксєйчик ОВ Пед. прац. КДНЗ №2	
4.2	Визначення ефективності підготовки медіапедагогів у дошкільному закладі	Жовтень 2017 р.	Василюк С.М.	
4.3	Здійснення моніторингу результативності діяльності з питання формування медіакомпетентності дошкільників відповідно до завдань освітніх ліній Базового компонента дошкільної освіти	Грудень 2017 року – лютий 2018 року	Василюк С.М. Алєксєйчик ОВ Пед. прац. КДНЗ №2	
4.4	Визначення ефективності діяльності з питання формування медіакомпетентності дошкільників відповідно до завдань освітніх ліній Базового компонента дошкільної освіти через медіакомпетентність педагогів та батьків	Грудень 2017 року – лютий 2018 року	Василюк С.М. Алєксєйчик ОВ Пед. прац. КДНЗ №2	
4.5	Самооцінювання й оцінювання сформованості медіакультури всіх суб’єктів навчально-виховного процесу на основі розроблених критеріїв	Квітень 2018 року	Василюк С.М. Алєксєйчик ОВ Пед. прац. КДНЗ №2	
4.6	Узагальнення результатів моніторингу ефективності підготовки медіапедагогів у дошкільному закладі	Квітень – серпень 2018 року	Василюк С.М. Алєксєйчик ОВ Пед. прац. КДНЗ №2	
4.7	Узагальнення результатів діяльності з питання формування медіакомпетентності дошкільників відповідно до завдань освітніх ліній Базового компонента дошкільної освіти через медіакомпетентність педагогів та батьків	Квітень – серпень 2018 року	Василюк С.М. Алєксєйчик О.В. Педагогічні працівники КДНЗ №2	

4.8	Проведення педагогічної ради: «Узагальнення ефективного досвіду роботи медіапедагогів у дошкільному закладі із питань формування медіакомпетентності дошкільників відповідно до завдань освітніх ліній Базового компонента дошкільної освіти через медіакомпетентність педагогів та батьків	Жовтень – грудень 2018 року	Василюк С.М. Алєксєйчик О.В.	

Нормативна база проведення дослідно-експериментальної роботи

1. Наказ МОН 30.11.2012 № 1352 Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18 грудня 2012 р. за № 2111/22423 «Про внесення змін до Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності»

2. Наказ МОН №522 від 07.11.2000 Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26 грудня 2000 р. за № 946/5 «Про затвердження Положення про порядо здійснення інноваційної освітньої діяльності»

3.Наказ МОНУ № 1054 від 23 листопада 2009 року Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16 грудня 2009 р. за № 1217/17233 «Про внесення змін до Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад»

4. Наказ Міністерство освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 114 «Про затвердження Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад»

5. Наказ Харківської обласної державної адміністрації від 22.11.2013 №700 «Про проведення дослідно-експериментальної роботи в Харківській області на базі загальноосвітніх навчальних закладів і надання їм статусу експериментальних навчальних закладів регіонального рівня»

6. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні, схвалена Постановою Президії Національної академії педагогічних наук України від 20.05.2010р. протокол №1-7/6-150

Додаток 2

План роботи «Медіашкола педагогів»

№ з/п	Теми занять	Відповідальний
	Практичні заняття:	
1	Загальні відомості про комп’ютер для вихователя і вихованця. Підключення медійних пристроїв. Правила користування.	Медіа-педагог
2	Робочий стіл, папки, файли та їх розширення. Культура роботи	Медіа-педагог
3	Офісні програми — загальні принципи.	Медіа-педагог
4	Програми для медіапедагога.	Медіа-педагог

5	Робота з інтерактивною дошкою. Створення програм та призентацій.	Медіа-педагог
6	Мережа. Пошук інформації та її зберігання. Корисні сайти для дітей та дорослих.	Медіа-педагог
7	Сайт закладу. Соціальні мережі. Правила і культура роботи з поштою.	Медіа-педагог
8	Безпека роботи дорослих та дітей. Блокування сайтів. Як відшукати потрібне і чого остерігатись.	Медіа-педагог
9	Підсумкове заняття	Медіа-педагог

Додаток 3

Медіатека

№/п	**Вид медіа**
	Мультиплікаційний фільм
1.	Петух и краски («Союзмультфильм» 1964)
2.	Семь братьев («КУЙБЫШЕВТЕЛЕФИЛЬМ» 1980)
3.	Похитители красок («Союзмультфильм» 1959)
4.	Сказка про чужие краски («Союзмультфильм» 1962)
5.	Из жизни карандашей («КИЕВНАУЧФЫЛЬМ» 1988)
6.	Радуга («Союзмультфильм» 1966)
7.	Зимняя сказка (ТО «Экран» 1981)
8.	Снежная королева («Союзмультфильм»1957)
9.	Жили-были матрешки («КИЕВНАУЧФИЛЬМ» 1981)
10.	Была у слона мечта («Сюзмультфильм» 1973)
11.	Я рисую красный лес («СВЕРДЛОВСКТЕЛЕФЫЛЬМ» 1974)
12.	Ежик в тумане («Союзмультфильм» 1975)
13.	В сером царстве, тусклом государстве («КУЙБЫШЕВТЕЛЕФИЛЬМ» 1981)
14.	Умка («Союзмультфильм» 1969)
15.	Пингвины («Союзмультфильм» 1968)
16.	Серая шейка («Союзмультфильм» 1948)
17.	Веснянка («КИЕВНАУЧФИЛЬМ» 1961)
18.	Осенние корабли (ТО «Экран» 1982)
19.	А что ты умеешь? («Союзмультфильм» 1984)
20.	Мешок яблок («Союзмультфильм» 1974)
21.	Сказка о рыбаке и рыбке («Союзмультфильм» 1950)
22.	Золушка («Союзмультфильм» 1979)
23.	Федорино горе («Союзмультфильм» 1974)
24.	Солнышко и снежные человечки («КИЕВНАУЧФИЛЬМ» 1985)
25.	Осьминожки (ТО «Экран» 1976)
26.	Два справедливих цыпленка («КИЕВНАУЧФИЛЬМ» 1984)
27.	Звездная ночь («ТОРУС» Новосибирск, 1998)
28.	Лиса и волк («Союзмультфильм» 1959)
29.	12 месяцев («Союзмультфильм» 1956)
30.	Мороз Иванович («Союзмультфильм» 1981)

31.	Когда зажигаются елки («Союзмультфильм» 1950)
32.	Лошарик («Союзмультфильм» 1971)
33.	Корабль пустыни (ТО «Экран» 1985)
34.	Мышонок и красное солнышко («Союзмультфильм» 1986)
35.	Заяц Коська и родничок («Союзмультфиьм» 1974)
36.	Муха-цокотуха 9»Союзмультфильм» 1960)
37.	Весенняя сказка («Союзмультфильм» 1949)
38.	Веселый огород («Союзмультфильм» 1947)
39.	Капитошка («КИЕВНАУЧФИЛЬМ» 1980)
40.	Леопольд и золотая рыбка (ТО «Экран» 1975)
41.	Сказка о царе Салтане («Союзмультфильм» 1985)
	Мультимедійна презентація (диск додається)
1.	Казка про Веселку
2.	Скільки кольорів у веселки?
3.	Чому веселка різнокольорова?
4.	Подорож до країни Малювання
5.	Царство Гуаші
6.	Казка про Пензлика і фарби
7.	Ахроматичні кольори
8.	Красота в малюнках: презентація робот дітей гуртка «Чарівна палітра»

Напрям «Медіаосвіта в основній і старшій школі»

Модель формування медіакультури учнів гімназії № 172

Крамаровська Світлана Миколаївна, учитель англійської мови та інформатики, учитель-методист Харківської гімназії 172 Харківської міської ради Харківської області

Шкільний вік кожної людини – це початок усвідомленого сприйняття світу, коли закладаються критерії добра і зла, порядності й брехливості, сміливості й боягузтва, любові до рідного краю і Батьківщини, почуття толерантності та поваги до інших, здатності співпереживати, розуміти та виявляти терпимість до різних позицій, думок, почуттів. Цей вік є одним з основних етапів, на якому відбувається усвідомлення свого громадянського обов'язку на основі національних і загальнолюдських цінностей, утвердження якостей громадянина-патріота для збагачення і примноження культурного і творчого потенціалу нашого народу.

Які ж особистісні цінності переважають у дітей сьогодні? Який інформаційний простір навколо наших дітей? Які чинники впливають на внутрішній світ і поведінку дитини? Як підготувати нове покоління до життя в сучасних інформаційних умовах?

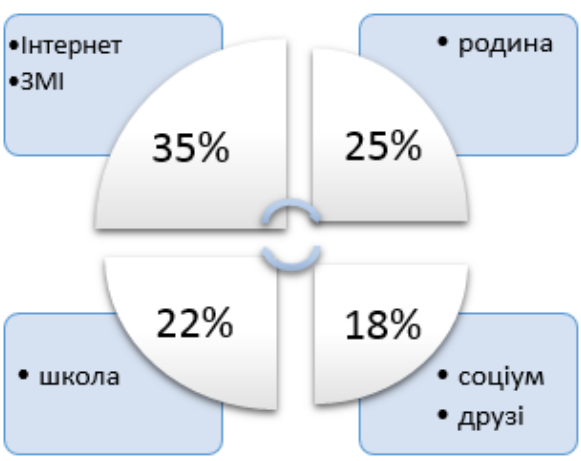
Цими питаннями переймаються педагоги багатьох країн. У резолюціях та рекомендаціях ЮНЕСКО неодноразово наголошувалося на важливості медіаосвіти в сучасному інформаційному просторі. «Медіаосвіта – частина основного права кожного громадянина будь-якої країни на свободу самовираження і здобуття інформації, воно сприяє підтримці демократії. Визнаючи відмінності в підходах і розвитку медіаосвіти в різних країнах, рекомендується запровадити цей предмет скрізь, де можливо,у межах національних навчальних планів, у систему додаткової, неформальної освіти. Формування інформаційної культури, яка нерозривно пов'язана зі світом сучасних медіа, стає пріоритетним напрямком інноваційних досліджень та практичних розробок і української педагогіки.

Актуальність проблеми

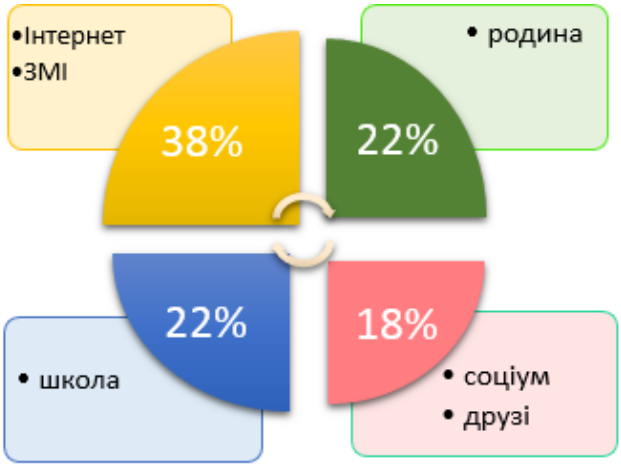
Керуючись Концепцією впровадження медіаосвіти в Україні та програмою,розробленою комунальним вищим навчальним закладом «Харківська академія неперервної освіти» щодо науково-методичних засад впровадження медіаосвіти в систему навчально-виховної роботи, проведено соціологічні дослідження з метою виявлення пріоритетних джерел інформації для учнів гімназії. Аналогічне дослідження проводилося у 2010 році в межах проекту «Школа – центр

інформаційно-освітнього простору дитини».

Під час дослідження сучасні джерела інформації школярів умовно було поділено на чотири групи: родина (сім'я), школа, соціум (вулиця, друзі), альтернативні джерела інформації (Інтернет та ЗМІ). Результати даних анонімного анкетування серед дітей гімназії у 2011 та в 2014 роках показано на малюнках 1, 2.

Мал. 1. Анкетування учнів ХГ №172 у 2010 р.

Мал.2. Анкетування учнів ХГ № 172 у 2014 р.

Дослідження доводять, що для сучасних учнів основними джерелами інформації стають відео-, телепродукція, комп'ютерні ігри, Інтернет, преса та книги (тобто медіа), далі за втратою авторитету йдуть батьки, школа, друзі. Порівняльний аналіз наочно демонструє, що вплив родини на формування особистості зменшився та став на один рівень зі школою, а вплив медіа (Інтернету та ЗМІ) збільшився. Таким чином, медіа не тільки дозволяють отримувати учням інформацію, а й формують їх світогляд, смаки, погляди та переконання.

Медіапростір стає суттєвою частиною світу, у якому відбувається розвиток особистості. А медіа – це справа рук людини. Будь-який медійний продукт – це певним чином реклама певного способу життя, тих чи інших цінностей. Явно чи опосередковано медіа створюють в очах аудиторії уявлення про «гарне», «красиве» життя; формують споживацькі смаки та дають уявлення про загальну ідеологічну позицію. На жаль, сучасні мас-медіа «заманюють» юних українців у середовище підступів і небезпек, плекаючи в них протягом останніх років нездоланне бажання сховатися від світового зла. Діти із задоволенням поринають у віртуальний світ, як наслідок кількість інтернет-залежних дітей збільшується з кожним роком. Це не може не викликати занепокоєння в суспільстві.

Педагогічний колектив гімназії, спираючись на давні традиції експериментальної роботи, розглядає концепцію впровадження медіаосвіти в Україні як відповідь на актуальні проблеми сучасності та як *нове соціальне замовлення українського суспільства* щодо розвитку медіаосвіти і формування медіаобізнаності, медіаграмотності, медіакомпетентності у сучасних випускників.

Медіаосвіта в поєднанні з класичною освітою буде гарантувати молодому поколінню здоров'я, глибоку освіченість, інтелігентність, професійну

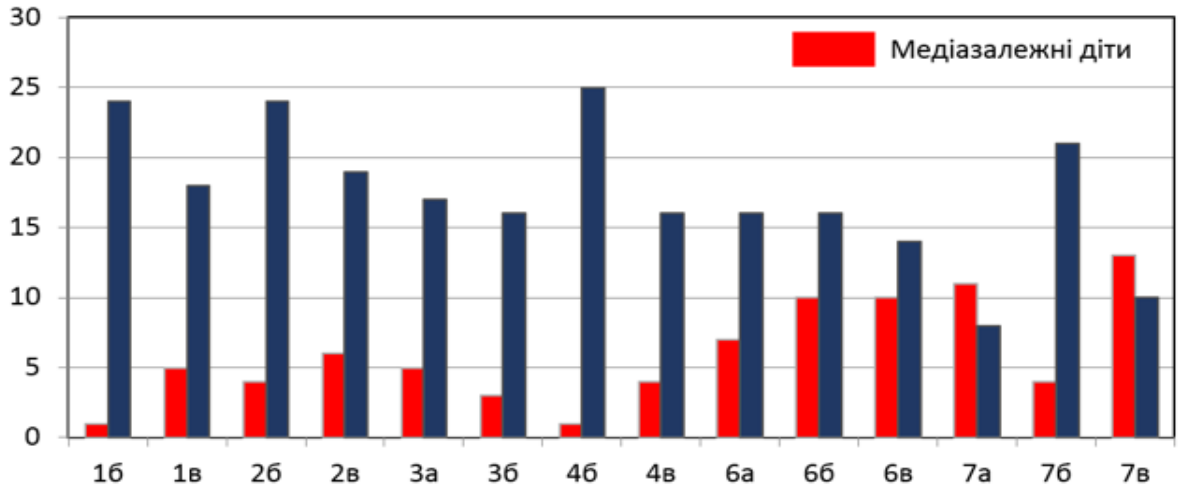
компетентність та надасть можливість стати конкурентоздатними, впливовими партнерами в Європі та світі.

1. Аналіз моделі впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес Харківської гімназії № 172

1.1. Психологічні дослідження як підґрунтя впровадження медіаосвіти в гімназії

На початку експерименту психологічною службою гімназії, у складі практичного психолога та соціального педагога, проведено серію досліджень, які доводять, що такі труднощі в навчанні дітей, як нерозвинуті мова та творче мислення, проблеми з читанням та переказом тексту, з концентрацією уваги, а також пасивність, байдужість, бездіяльність, негативізм – усе це є впливом телебачення, комп'ютерних ігор і ресурсів Інтернету на психофізіологію, психіку та поведінку дитини.

Психологічною службою гімназії з метою виявлення рівня медіазалежності проведено соціологічне дослідження. В анонімному опитуванні взяли участь 327 учнів 1-7 класів гімназії, результати якого показано на малюнку 3.

Мал.3. Виявлення кількості медіазалежних дітей

Графік наочно показує, що з кожним роком діти все більше поринають у світ медіа, який частіше віддзеркалює соціальні умови, що пропагують меркантильність і цинізм. Унаслідок цього відбувається деформація системи цінностей.

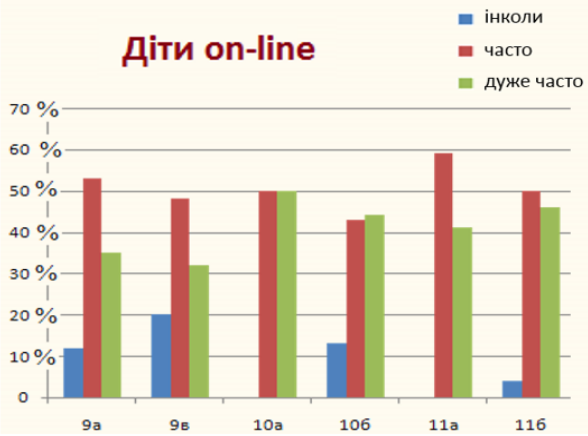
З метою виявлення популярних форм організації дозвілля дітей проведено ще одне соціологічне дослідження. За результатами опитування встановлено, що більшість школярів надають перевагу тим формам проведення дозвілля, які не потребують інтелектуальної напруги, певних знань та навичок, спеціальної підготовки, творчих пошуків чи обов'язкової взаємодії з іншими людьми. Зокрема, у будні кожна четверта дитина вмикає телевізор або комп'ютер на три-чотири і більше годин, а у вихідні це робить уже кожен третій з опитаних. Телебачення, комп'ютерні ігри та Інтернет стали інструментом прищеплення дітям ворожих, не притаманних нашому народові цінностей, які проникають з інших культур. Відбувається

викривлення життєвих орієнтирів. Цьому сприяють такі факти:

- телебачення втратило функцію виховання патріотизму та громадянської самосвідомості у дітей.
- більшість рис, які формуються у дітей під впливом ЗМІ та Інтернету, мають прагматичний характер.
- друковані ЗМІ для дітей переживають кризу, яка проявляється у зменшенні пізнавальної та розвивальної інформації.

З метою виявлення рівня медіазалежності підлітків було проведено опитування 138 учнів 9-11 класів, за результатами якого було встановлено, що по мірі дорослішання дитини обсяг часу, який вона витрачає на перегляд телепередач зменшується, а обсяг часу, на спілкування в соціальних мережах, безкінечному веб-серфінгу збільшується. Контроль із боку батьків стосовного того, чим займаються діти за комп'ютером, які сайти вони найчастіше відвідують, знижується.

Результати відповідей на запитання «Як часто страждає ваша успішність у школі від діяльності в Інтернеті?» подані на малюнку 4, а результати відповідей на запитання «Як часто ваші батьки цікавляться вашою діяльністю в Інтернеті?» – на малюнку 5.

Мал.4.Негативнийвпливдіяльності учня в Інтернеті на його успішність.

Мал.5. Контроль за діяльністю дітей в Інтернеті з боку батьків.

Дослідження також виявили, що:

- пріоритетним напрямом діяльності в Інтернеті у старшокласниківє віртуальне спілкування: соціальні мережі, чати, миттєві повідомлення.
- пріоритетними засобами підготовки до уроків у старшокласників є пошукові сервери Інтернету із запитом ГДЗ (готові домашні завдання), а вже потім – підручники, додаткова інформація.
- 68% старшокласників використовують свій час у мережі для розваг.
- 27% старшокласників – для пошуку інформації.
- 5% старшокласників – для саморозвитку.

Як засвідчують дослідження вчених, щоденне і багатогодинне перебування дітей у медіа просторі впливає на розвиток морально-етичної свідомості.

Психологічною службою гімназії з метою виявлення якості розвитку морально-етичної свідомості дітей різного віку проведено анонімне опитування, в якому взяли участь 190 дітей гімназії: 1-го класу (68 дітей), 4-го класу (72 дитини) та 5-го класу (50 дітей).

Діагностика поточного стану за анкетою якості розвитку морально-етичної свідомості дітей різного віку, виявила ряд недоліків, а саме:

1) діти не завжди усвідомлюють добро і зло: 1 кл. (71%); 4 кл. (69%); 5 кл. (60%);

2) не можуть пояснити свої вчинки, схвалити та засудити: 1 кл. (76%); 4 кл. (66%); 5 кл. (44%);

3) не завжди адекватно реагують на поведінку однолітків моральними нормами: 1 кл. (70%); 4 кл. (53%); 5 кл. (40%);

4) не можуть визнати свою провину, поступитися власними інтересами заради загального благополуччя: 1 кл. (63%); 4 кл. (43%); 5 кл. (32%);

5) не мають елементарних навичок дипломатичної поведінки: 1 кл. (75%); 4 кл. (64%); 5 кл. (36%);

6) не знають слів пояснення, виправдання, вибачення: 1 кл. (59%); 4 кл. (44%); 5 кл. (6%);

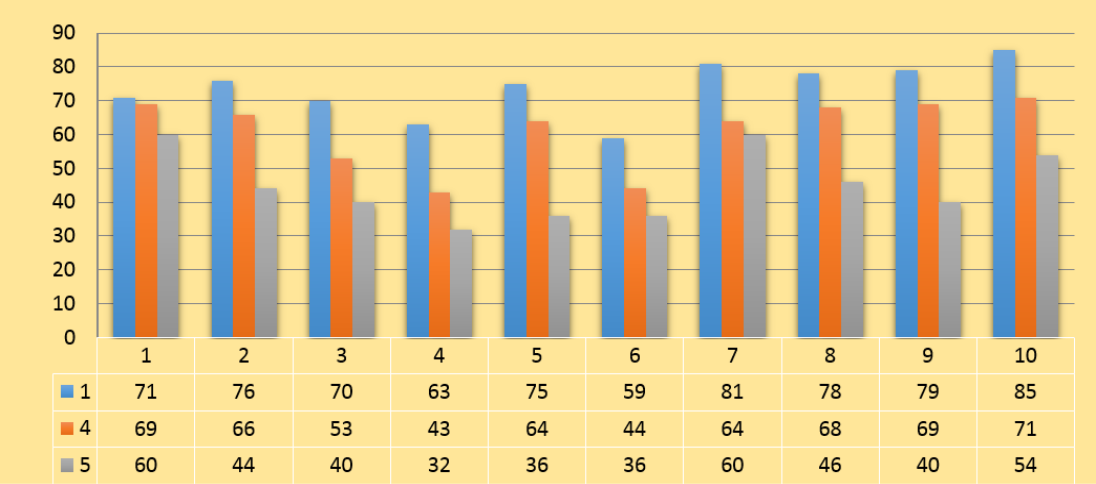
7) за відсутності контролю не вміють діяти відповідно до соціальних норм, порушують їх: 1 кл. (81%); 4 кл. (64%); 5 кл. (60%);

8) лише частково відчувають дистанцію та межу припустимої поведінки: 1 кл. (78%); 4 кл. (68%); 5 кл. (46%);

9) не вміють проявляти гнучкість у розв’язанні проблемних і конфліктних ситуацій: 1 кл. (79%); 4 кл. (69%); 5 кл. (40%);

10) не завжди виявляють правдивість, чесність у стосунках з однолітками, справедливість в оцінці їхньої поведінки: 1 кл. (85%); 4 кл. (71%); 5 кл. (54%).

Динаміку зміни стану якості розвитку морально-етичної свідомості дітей різного віку зображено на діаграмі (мал. 6).

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	71	76	70	63	75	59	81	78	79	85
4	69	66	53	43	64	44	64	68	69	71
5	60	44	40	32	36	36	60	46	40	54

Мал.6. Поточний стан якості розвитку морально-етичної свідомості

Опитані школярі недостатньо глибоко розуміють, які вчинки можна назвати високо моральними і які існують мотиви для їх здійснення.

Як показують результати опитування 153 старшокласників щодо виявлення рівня толерантності, проблеми толерантності виникають від:

- відмінностей побутової культури у – 38 %,
- різниці світоглядних цінностей – 33 %,
- елементарної невихованості – 29 %.

Це свідчення того, що більшість учнів добре знає, що означає проявляти толерантність у ставленні до інших, проте в реальній поведінці та вчинках цього не завжди дотримуються.

Сучасна психолого-педагогічна наука вважає джерелом мотивації вчинків людини систему та ієрархію внутрішніх цінностей. Ціннісні орієнтації сучасних дітей віддзеркалюють усю суперечливість сьогоднішнього життя. За рейтингом духовні цінності в учнів йдуть позаду матеріальних, прагматичних. Хочемо звернути увагу на те, що переважна більшість дітей орієнтована на здобуття перш за все можливостей для самореалізації, хоча матеріальне благополуччя постає в дитячому середовищі як головна цінність.

З метою виявлення особистісних цінностей, що переважають у підлітків було проведено опитування 218 учнів 7-9 класів, яке виявило,що з віком усе більше дітей вважають важливим мати матеріальні блага, тоді як значущість таких понять, як гарне навчання, знання та вміння, знижується.

Таким чином, через загострення соціально-економічних проблем найвищі духовні цінності в ієрархії суспільних цінностей поступаються місцем економічній і політичній доцільності. Результати дослідження відображені в діаграмі (мал. 7).

Мал.7. Особистісні цінності учнів ХГ № 172

У грудні 2014 року було проведення опитування учнів тих класів, де викладався предмет «Медіакультура» у межах регіонального експерименту.

Результати анкетування учнів 8-11 класів показують, що ієрархія духовних

цінностей школярів показано на малюнку 8.

Рис.8. Ієрархія духовних цінностей учнів ХГ № 172

Отримані результати вказують на позитивну спрямованість ціннісної системи учнів гімназії. Але, на жаль, 30% опитаних дітей не змогли навести прикладу духовно багатої особистості. Серед підлітків 13–14 років частка таких дітей більша.

На основі отриманих результатів щодо взаємодії дитини з медіа ми дійшли таких висновків:

- щоб правильно робити вибір, адекватно оцінювати життєві ситуації, учням потрібно володіти певною сумою знань, необхідною і водночас зрозумілою інформацією;
- медіа несуть як позитивний, так і негативний потенціал для розвитку і виховання дитини, тому подолання негативного досвіду стосунків з медіаслід розпочинати із виховання відповідних особистісних рис та звичок;
- підготувати учнів до життя в сучасних інформаційних умовах, навчити їх розуміти й усвідомлювати наслідки впливу медіа на психіку людини, на її життя в цілому, навчити захищатися від сприйняття різної негативної інформації.

1.2. Аналіз програми впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес гімназії

Дослідження взаємодії учнів із сучасними засобами медіа стали підґрунтям для *формулювання мети*впровадження медіаосвіти в систему навчально-виховної роботи Харківської гімназії № 172, а саме: розбудова ефективної системи медіаосвіти заради забезпечення всебічної підготовки дітей і молоді до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формування в них медіаобізнаності, медіаграмотності й медіакомпетентності відповідно до їхніх вікових та індивідуальних особливостей.

Для реалізації поставленої мети потрібно виконати *низку завдань*:

1. Організувати передачу в інформаційно-освітній простір гімназії інформації, отриманої із медіаджерел.

2. Інтегрувати медіаосвіту у внутрішні функції гімназії (освітню, виховну, управлінську, методичну, інформаційну, комунікаційну, методичну, технічну).

3. Наповнити інформаційний освітній простір дитини глибокою громадянською відповідальністю, високими духовними цінностями, сімейними й патріотичними почуттями.

4. Ураховувати національну й етнолінгвістичну специфіку медіапотреб учнів.

5. Сформувати медіаосвітній, медіакомунікативний, соціально-культурний, соціально-адаптаційний, ціннісно-орієнтаційнийта медіа оздоровчий простір учнів гімназії засобами навчальних дисциплін, позаурочною, предметною та оздоровчою роботою.

6. Створити сайти з навчальними та пізнавальними ресурсами для учнів, учителів, батьків.

7. Навчати розумінню й усвідомленню наслідків впливу сучасних медіапотоків на психіку людини, на її життя в цілому.

8. Навчати захищатися від сприйняття різної негативної медіаінформації.

9. Виховувати розвинену самодостатню ціннісно-орієнтовану особистість, здатну до осмисленої творчої діяльності в розв'язанні життєвих і професійних проблем, налаштованої на позитивне освоєння світу й здоровий спосіб життя.

Для реалізації завдань щодо впровадження медіаосвіти в інформаційно-освітній простір гімназії розроблено *Програму впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес гімназії.* Програма складається з шести блоків (мал. 8).

Кожен блок описує певний напрям роботи (мал. 9).

Створення моделі формування медіакультури учнів ХГ №172 – це наступний крок упровадження медіаосвіти в навчальному закладі.

Мал.8. Програма впровадження медіаосвіти в ХГ № 172

Рис.9. Змістове наповнення блоків Програми впровадження медіаосвіти в ХГ № 172

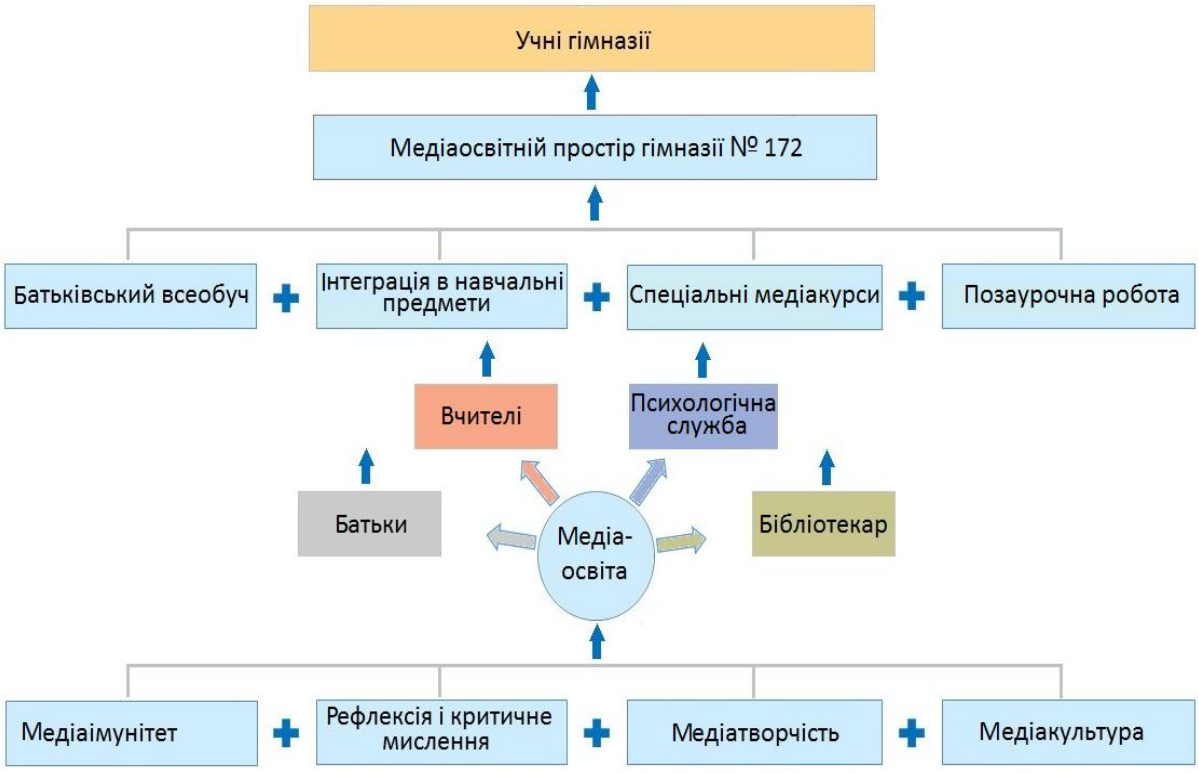
1.3. Модель формування медіакультури учнів Харківської гімназії № 172

Осмислення сучасних освітніх тенденцій дозволяє дійти висновку, що вектор розвитку освіти спрямований на загальнозначущі цінності. Ціннісно-смислова свідомість учнів формується за умови, коли вчитель бачить у вихованцеві рівного й вільного у виборі цінностей суб'єкта, із яким він як більш досвідчена людина може поділитися своїми цінностями.

Запропонована гімназією модель процесу формування ціннісних орієнтацій особистості ілюструє наявність об'єктно-суб'єктного взаємозв'язку особистості й суспільства (дитина ↔ батьки↔педагоги ↔ громадськість), опосередкованою наявністю потреб особистості та цінностями суспільства (медіаосвітній простір гімназії).

Для зручності в подальшій роботі визначено дві складові *моделі формування медіакультури учнів Харківської гімназії № 172*.

Перша складова *моделі формування медіакультури учнів Харківської гімназії № 172* відображає процес інтеграції медіаосвіти в навчально-виховний процес гімназії з метою формування медіаосвітнього простору гімназії (мал. 10).

Мал. 10. Модель формування медіакультури учнів гімназії № 172 (перша складова)

Процес інтеграції медіаосвіти в навчально-виховний процес гімназії починається з аналізу та усвідомлення **основних завдань медіаосвіти** сприяти формуванню:

- *медіаімунітету* особистостіякий робить її здатною протистояти агресивному медіасередовищу, забезпечує психологічне благополуччя при споживанні медіапродукції, що передбачає медіаобізнаність, уміння обирати потрібну інформацію, оминати інформаційне «сміття», захищатися від потенційно шкідливої інформації з урахуванням прямих і прихованих впливів;
- *рефлексії і критичного мислення* як психологічних механізмів медіаграмотності, які забезпечують свідоме споживання медіапродукції на основі ефективного орієнтування в медіапросторі та осмислення власних медіапотреб, адекватного та різнобічного оцінювання змісту і форми інформації, її повноцінного і критичного тлумачення;
- *здатності до медіа творчості* для компетентного і здорового самовираження особистості та реалізації її життєвих завдань, покращення якості міжособової комунікації і якості життя в значущих для особистості спільнотах;
- *спеціалізованих аспектів медіакультури*: візуальної медіакультури (сприймання кіно, телебачення), музичної медіакультури, розвинених естетичних смаків щодо форм мистецтва, опосередкованих мас-медіа, та сучасних напрямів медіаарту тощо.

Основні завдання медіаосвіти розв'язують **суб'єкти інформаційно-освітнього простору гімназії**: педагогічний колектив як провідник державної освітньої політики; батьки та громадськість, які через власну культуру, мову, цінності мають значний вплив на формування ціннісної системи особистості дитини.

Суб'єкти інформаційно-освітнього простору розв'язують основні завдання медіаосвіти через **інформаційно-освітню діяльність** (батьківський всеобуч, інтеграція в навчальні предмети, спеціальні медіакурси, позаурочна робота), яка спрямованана **формування медіаосвітнього простору** вінформаційно-освітнього простору гімназії.

Учень є головним суб'єктом медіаосвітнього простору гімназії. Він, як губка, вбирає нову інформацію, яка завжди зацікавлює та формує мотиваційні прагнення здобуття, аналізу та обробки інформації, усвідомлює важливість попередніх надбань суспільства.

Сьогодні, коли більшість етичних, моральних проблем вважаються сферою особистого життя людини, коли ЗМІ та комп'ютерні засоби комунікації радикально впливають на життя особистості, на розвиток її потреб, мотивацій, емоційно-інтелектуальну сферу – гостро постала проблема змістового наповнення процесу формування духовності з позицій смисложиттєвих цінностей, які визначають зміст, якість та спрямованість людського життя.

Збереження й плекання духовно-ціннісних засад роз-витку особистості на підґрунті сформованого медіапростору гімназії втілено в другій складовій*моделі*

формування медіакультури учнів Харківської гімназії № 172 (мал.11).

Мал. 11. Модель формування медіакультури учнів гімназії № 172 (друга частина)

С Сучасне виховання має забезпечувати набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури міжнаціональних взаємин, формування в молоді, незалежно від національної приналежності, рис громадянина Української держави з

розвиненою духовністю, моральною, художньо-естетичною, правовою, трудовою, екологічною культурою.

Через особистісні цінності дитини, які відповідають віковим та індивідуальним особливостям, формується медіакультура, медіаобізнаність, медіаграмотность і медіакомпетентность. Таким чином забезпечується всебічна підготовка учнів гімназії до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа.

Створений на базі гімназії № 172 центр медіаосвітнього простору дитини – це єдиний інформаційний простір для дітей та молоді, який саморозвивається та здатний бути доброзичливим, не містить агресивного і репресивного характеру, вселяє віру й оптимізм при розв'язанні молоддю найскладніших проблем, допомагає знайти своє місце в суспільстві.

Учень як споживач освітніх послуг отримує можливість не спонтанно реагувати на гуманітарний хаос у суспільстві, а через цілісну систему моральних орієнтирів і духовних засад на підґрунті сформованого медіапростору гімназії.

2. Діяльність суб'єктів інформаційно-освітнього простору Харківської гімназії № 172 щодо впровадження медіаосвіти

Для ознайомлення із системою інформаційної роботи ХГ № 172 щодо впровадження медіаосвіти пропонуємо декілька напрямів нашої діяльності.

2.1. Формування та розвиток медіакультури педагогічних працівників:

Проведено:

- Установчий семінар для педагогічного колективу гімназії з метою їх ознайомлення з особливостями технології впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес
- Засідання *педагогічних рад* за темами: «Науково-методичні засади впровадження медіаосвіти в систему роботи гімназії», «Медіакультура як продукт і водночас умова взаємодії суб`єктів інформаційного простору» та засідання *«круглого столу»* за темами «Актуальність упровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес гімназії», «Чи потрібна інтеграція медіаосвіти в навчально-виховний процес», що дозволило актуалізувати упровадження медіаосвіти.
- Низку *семінарів-практикумів* за темами: «Шкільна журналістика», «Маніпулятивні технології медіа», «Використання Веб-ресурсів у педагогічній діяльності», «Аудіовізуальна культура», «Новинна журналістика» з метою формування медіакомпетентностей педагогічного колективу.
- *Майстер-класи* за темами та «Інтерактивна дошка в навчальній діяльності» дозволили удосконалити професійну компетентність педагогів щодо використання інтерактивної дошки при викладанні предметів.
- *Семінар-тренінг* з медіаосвітиза темою «Медіаграмотність громадян України» з метою удосконалення спеціалізованих аспектів візуальної медіакультури. Тренінг проводила Дегтярьова Г. А. – завідувач кафедри методики навчання мов і літератури КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», кандидат педагогічних

наук.

Здійснюється:

- Моніторинг результативності діяльності гімназії з питання впровадження медіаосвіти, анкетування батьків для вивчення сімейної медіакультури, виявлення мотиваційної та технологічної готовності дорослих суб'єктів навчально-виховного процесу до впровадження медіаосвіти, соціологічні дослідження серед учнів 1-7 класів гімназії з метою виявлення рівня медіазалежності та серед учнів 9-11 класів з метою виявлення Інтернет-залежності, виявлення рівня контролю з боку батьків щодо користування цими ресурсами.
- Діагностика рівня медіакультури та ставлення педагогічних працівників, учнів до впровадження медіаосвітніх інновацій.

Досягнення гімназії **презентовано** на районному семінарі для заступників директорів, відповідальних за інноваційну діяльність за темою «Медіакультура як продукт і водночас умова взаємодії суб`єктів інформаційного простору» та на районному семінарі для директорів за темою «Медіакультура – основна вимога до особистості інформаційного суспільства».

Упроваджено в систему педагогічного навчання інформаційно-комунікаційні технології, фахові онлайн-тренінги (мал. 12). Учителі гімназії, приєднавшись до компанії Дня безпечного Інтернету на сайті Онляндії, використовують необхідні методичні матеріали, корисні ресурси для підготовки та проведення батьківських зборів, а також Інтернет-ресурси Web-2.0 під час підготовки до занять.

Мал. 12. Навчання ІКТ для вчителів

Розроблено:

- *програми* семінарських і практичних занять для класних керівників, учителів-предметників із питань упровадження медіаосвіти.
- Крамаровською С.М. програма «Екранне мистецтво. Кіно» для учнів 8-х класів, яка виборола у 2012 році ІІ місце у Всеукраїнському конкурсі програм з медіаосвіти.
- *програма* «Основи медіаграмотності» для учнів 1-4 класів, яка розроблена Крамаровською С.М., Романовою О.В., Стадник О.М. в співавторстві з викладачами Харківської академії неперервної освіти, виборола у 2013 році І місце у Всеукраїнському конкурсі програм із медіаосвіти.
- *рекомендації* щодо інтеграції медіаосвіти в навчальні предмети з інформатики та англійської мови.

Створено *медіатеку* педагогічної творчості з метою забезпечення інформаційних потреб, упровадження в навчальний процес засобів ІКТ, *банк*

розробок методичних матеріалів;

Започатковано створення *бази даних* електронних ресурсів для комп'ютерної підтримки експерименту з упровадження медіаосвіти та поширення кращого педагогічного досвіду.

Проведено *відкриті уроки* з використанням медіаресурсів:

- Аверіна Л.Г., учитель фізики, предмет фізика, тема уроку «Енергетична система України. Виклики сьогодення».
- Вакуленко Т.В., учитель української мови та літератури, предмет українська література, тема уроку «Я свічку засвітив колись…». Т.Шевченко».
- Крамаровська С.М. учитель англійської мови, предмет медіакультура, тема уроку «Створення презентації про улюблений фільм».
- Нікітіна О.І. учитель фізики, предмет фізика, тема уроку «Механічна робота. Потужність. Збереження енергії».
- Рожнова І.І., учитель історії, предмет Харківщинознавство, тема уроку «Геоекологічна ситуація на Харківщині».
- Філенко І.Ю., учитель фізичної культури, предмет фізична культура, тема уроку «Баскетбол».

Обмінюємося досвідом з педагогічними працівниками інших закладів щодо ефективного впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес:

- *Взято участь* у роботі Літньої школи медіа педагогів за темою «Основи медіаосвіти і медіаграмотності», м. Київ, Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України; у III Міжнародній науково-практичній конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи»; у IV Міжнародній науково-практичній конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи».
- *Презентовано досвід роботи* Харківської гімназії №172 за темою «Інтеграція медіаосвіти в систему роботи гімназії» на обласному науково-практичному семінарі «Перспективи масового впровадження медіаосвіти в дошкільну, початкову та середню освіту», за темою «Формування особистості в сучасному медіапросторі» на Сьомому Міжнародному форумі «Інноватика в сучасній освіті». Нагороджені Дипломом Лауреат конкурсу I ступеня МОН України, Інституту педагогіки НАПН України.

2.2 Формування та розвиток медіакультури учнівського колективу в навчально-виховному процесі

Упроваджено

- *Курси за вибором:* «Медіакультура» – 10 класи, «Основи медіаграмотності» – 8-9 класи, «Основи комп'ютерної графіки» – 9 класи, «Основи створення комп'ютерних презентацій», «Основи веб-дизайну» – 11 класи, які дозволяють учням грамотно використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології, виражати себе і спілкуватися за допомогою медіазасобів, адекватно поводитися в

інформаційному середовищі та забезпечують психологічне благополуччя при споживанні медіапродукції.

- *Роботу гуртків* естрадного вокалу «Вокаліст», «Умілі ручки», «Історики-краєзнавці», «Спортивний бальний танець», «Живе слово», «Паперопластика», «Логіка», «Молодіжний клуб», спрямованих на розвиток медіакультурних смаків і стандартів, створення нових елементів медіакультури сучасного суспільства.

Створено умови для роботи учнів у шкільних музеях. Звертаючи увагу на те, що діти надають перевагу сучасним джерелам інформації (Інтернет, мультимедійні видання, віртуальні виставки), з нашої точки зору, музейна педагогіка є саме тим міжпредметним науковим напрямом, який допоможе поєднати потенціал історико-культурних надбань людства та сучасні засоби медіа для сприяння розвитку творчих здібностей учнів.

Музейна педагогіка визначає модель становлення творчої особистості як піраміду, в основі якої – гуманна людина з усією сукупністю творчих здібностей та мотивів. Вершина піраміди – «дослідник-філософ», а «дослідник-громадянин», «дослідник-винахідник», «дослідник-експериментатор», «дослідник-теоретик» – проміжні щаблі зростання. Саме ці якості найбільше розвиваються в учнів під час музейних занять та пошукової роботи. Громадянське мислення формується, коли учень досліджує проблеми, пов'язані з історією міста, країни, світу. Народжується національна свідомість, що сприяє неупередженому ставленню до інших культур, розумінню ролі і місця національного у світовій загальнолюдській цивілізації. Пошукова робота – це альтернатива бездуховності. Результатом плідної співпраці педагогів, учнів та батьків є створення шкільних музеїв:

Мал.13. Модель становлення творчої особистості

- Музей Слобожанщини.
- Музей Бойової слави.
- Музей розвитку лічби та обчислювальної техніки.
- Музей «Чарівний світ казки».

На базі шкільних музеїв ведеться науково-дослідницька робота учнів гімназії. Відбуваються спільні уроки з фахівцями харківських музеїв. З учнями 11-х класів було проведено сюжетно-рольову гру «Діалоги в художньому музеї».

Мал.14. Музей Слобожанщини

Мал.15. Музей розвитку лічби та обчислювальної техніки

Організовано роботу прес-центру медіагрупи «Дзеркало», яка має сформувати в учнів навички колективної роботи й спільного мислення, уміння співробітничати з однолітками й дорослими, розвивати комунікативні здібності й навички публічних виступів, створити умови для розвитку критичного мислення, уміння адаптуватися до життєвих ситуацій і бути конкурентоздатними, виховувати розвинену ініціативну особистість із сформованою життєвою позицією, готовою до самовдосконалення та до практичної діяльності в демократичному суспільстві.

Учасниками медіа групи «Дзеркало» ведеться активна журналістська діяльність. Шкільними ЗМІ **випущено:**

- *інформаційні листки* «Герої Великої Вітчизняної війни і наші однолітки», «18 травня – Міжнародний день музеїв».
- *брошури* з дитячими фотографіями «Вивчаємо рідний край», де описані враження від почутого та побаченого під час подорожей, екскурсій.
- *відеороліки, спецрепортажі* «Солдатський лист-трикутник», «Ми пам'ятаємо…» присвячені Дню Перемоги, «Знайомтеся: наш рідний Харків» (мал.16).

Мал.16. Музей Бойової слави

- до тижня предметів природничого циклу «Здоровий спосіб життя».

Прес-центром медіагрупи «Дзеркало» **проведено:**

- *журналістське розслідування* «Герої Великої Вітчизняної війни – рідні учнів нашої гімназії», «Сімейні династії»,

- *виховний захід* «АИСт» (Александр Иванович Стовба). Сценарій
- *літературно*-музичні композиції «АИСт» надруковано у збірці «Во имя жизни, мира и любви», присвяченої ветеранам локальних війн та учасників АТО; «Пам'ять Чорнобиля», «Бережіть,люди, цю красу».
- *конкурс презентацій* за темами: «Моя сім'я», «Мій клас – моя родина», «Моє рідне місто – трудівник», «Моє майбутнє з Україною», «Сорочинський ярмарок – народні ремесла».
- *акції*: «Добро починається з тебе», «Десять заповідей людяності», «Шануємо старість», «Ми – мешканці Північної-5», «Волонтер», «Діти, допоможіть дітям».

Створено *відеоролик* «Реквієм» за поемою Р.Рождєственського» – читають учні 6-В класу.

Гімназистами розробляються *буклети* до виховних заходів і відкритих уроків, створюються *колажі* після екскурсій та гімназійних святкових заходів.

Учасниками медіагрупи «Дзеркало» **проведено** *соціологічні дослідження*: «Музичні вподобання підлітків», «Місце комп'ютерних та відеоігор у житті гімназистів», «Що ми рекламуємо своїм одягом» та створено потокові презентації за результатами учнівських досліджень.

Створено умови для роботи юних *блогових журналістів* на сайті медіагрупи «Дзеркало», з якими можна ознайомитися за адресою: http://themirror.hol.es (мал.17).

Мал.17. Сайт медіагрупи «Дзеркало»

Мал.18. ДвинськихДавід

Адміністратор сайту Двинських Давід (мал.18), учень 10 класу, посів І місце в районному конкурсі «Київський район очима юних» в номінації «Дизайн-проекти».

Взяли участь у Міжнародному проекті «Шекспіроманія» у номінаціях «Плакат» (учениця 11 класу Манжос Д.), «Комп'ютерна презентація» (учениця 10 класу Попова О.), де посіли ІІІ та ІІ місця. У фотоконкурсі «Діти. Медіа. Світ», у написанні сценарію та створенні анімаційного ролику до пісні Світлани Тарабарової «Хочу жити без війни», у VIII регіональному конкурсі творчих робіт «Допис у

газету» при Полтавському національному педагогічному університеті ім. В.Г.Короленка (учениця 8 класу Крилова Н. посіла І місце), у Всеукраїнському творчому проекті «Інтеркрок» – «Освітня стратегія соціалізації особистості», у студентський науково-практичній конференції присвяченою Дню слов'янської писемності при Харківському національному педагогічному університеті ім. Г.С. Сковороди.

Розпочато роботу шкільного кіноклубу:

- знайомство з сучасною українською анімацією «Пригоди Котигорошка та його друзів».
- після показу мультфільму «Пригоди Котигорошка та його друзів» організовано виставку рекламних плакатів, які були створені учасниками перегляду (мал. 19).
- знайомство з сучасною українською анімацією «Бабай», із канадською анімацією «Саріла. Загублена земля».

Мал.19. Робота шкільного кіноклубу

Організовано роботу *дебатного клубу:*

- учні беруть участь та посідають призові місця під час проведення конкурсів з мистецтва ведення дебатів.
- учнями було розроблено емблеми гімназійного клубу дебатів та районного клубу дебатів (рис. 20, 21)

Мал.20. Емблема дебатного клубу Київського району

Мал.21. Емблема дебатного клубу гімназії

Створено *гімназійний медіацентр*, який складається з *медіатеки* (збірка завдань, літературних творів, словників, довідників, відео- та аудіоматеріалів) на електронних носіях.

- *телебачення* (відеовипуски новин гімназії) для демонстрації на сайті та вестибюлі гімназії.
- *медіатеки* гімназиста (улюблені художні фільми за результатами опитування, проведеного членами медіагрупи «Дзеркало».

Започатковано проведення щорічного *медіатиждня «Екологія природи – екологія душі»*, у межах якого проходять *виставки плакатів* «Хай буде планета красива й здорова для щастя, добра і для тебе й для мене!», поробок «Нове життя старих речей», «Обереги рідного дому», фотовиставки «Чисто там, де не смітять. Почни з себе» (мал.22), виставки дитячих малюнків «Я – родина – Україна» з метою передачі гімназистам духовних цінностей, культурних традицій, колективних знань та досвіду українського народу(мал.23). Фотовиставки «Ульотне літо» за номінаціями «Природа», «Нові обличчя», «Мандруємо країнами», «Курйози», *публіцистичний захід* «Бережіть, люди, цю красу».

Рис. 22. Фотовиставка «Чисто там, де не смітять. Почни з себе»

Рис. 23. Малюнок учениці 8-В класу

Крім того, щовесни проводиться *фестиваль* «Країни світу» для зацікавлення молоді світовою культурою й загальнолюдськими цінностями.

Організовано діяльність VIP-клубу, де учні мають змогу поспілкуватися з неординарними людьми та ознайомитися з можливостями втілення оригінальних планів та ідей. Так у 2015 році відбулися:

- зустріч з координатором Харківського фестивалю документального кіно «Докудейз» Ігорем Кофманом, під час якої відбувся перегляд та обговорення документальних стрічок «Становлення демократії у світі», «Беги, Лиза, беги» (мал. 24).

Мал.24. Зустріч учнів гімназії з І. Кофманом

- зустріч «за круглим столом» з координатором Міністерства науки і освіти України Настоящею К.В. щодо впровадження медіаосвіти в ЗНЗ України. Під час спілкування учні висловлювали свої думки щодо впровадження медіаосвіти в навчальні заклади(мал.25).

- зустріч з учасниками Всеукраїнського творчого проекту «Інтеркрок» з міста Покров Дніпропетровської області.

Мал.25. Зустріч учнів гімназії з К. Настоящею

Мал.26. Зустріч учнів гімназії з учнями м. Покров Дніпропетровської області

До Міжнародного дня безпечного Інтернету на прохання Інституту соціальної та політичної психології НАПН України **проведено***ГАЙД-фокус* групового дослідження підлітків стосовно їхнього користування Інтернетом та іншими медіа в сучасних умовах.

Організовано **профорієнтаційну роботу**, спрямовану на вибір учнями майбутньої професії:

- участь учнів 11-х класів Дона Івана та Фісуна Євгенія у роботі молодіжних програм Харківського обласного телебачення, які мали змогу розробити власні сценарії проведення телепрограми для молоді «Молодіжний квартал».
- участь учнів гімназії у роботі ЮНПРЕС «Скрепка».

2.2. Формування та розвиток медіакультури батьків та громадськості

Важливим напрямом діяльності педагогічного колективу гімназії є проведення заходів, спрямованих на формування та розвиток медіакультури батьків та громадськості. Варто зазначити, що вчителі гімназії сприяють зростанню медійної культури батьків під час проведення батьківських зборів, на яких батькам надаються посилання на корисні сайти, де вони можуть знайомитися з переліком сайтів для дітей та підлітків, з правилами безпечної роботи на комп`ютері, комплексом фізичних вправ, перевагами користування Інтернет-ресурсами.

Підготовлено *матеріал для класних керівників* щодо проведення батьківських зборів:

- повідомлення за темою: «Вплив медіа на розвиток дитини»;
- презентація «Діти минулого та Інтернет покоління»;
- виступ на загальношкільних батьківських зборах «Вплив медіа на розвиток дитини».

Розроблено *рекомендації для батьків* учнів початкової школи щодо спільного

перегляду з дітьми мультфільмів, «Як боротися з телезалежністю».

Підготовлено *пам'ятку для батьків* «Вплив ЗМІ на внутрішній світ і поведінку дитини».

Висновки

Девізом нашої гімназії є латинське висловлювання: Non scholae, sed vitae discimus – не для школи вчимося, а вчимося для життя. Започатковані практики шкільної медіаосвіти дозволяють учням ефективно взаємодіяти з мас-медіа, адекватно поводитися в інформаційному середовищі.

Тому педагогічний колектив спільно з батьками буде продовжувати роботу з впровадження медіаосвіти в інформаційно-освітній простір гімназії, поглиблюючи медіа- та інформаційну грамотність учнів у таких сферах, як:

- забезпечення інформаційної безпеки;
- пошук інформації;
- сприйняття та інтерпретація медіатекстів;
- практичне освоєння медіапростору,
- медіатворчість.

Якщо спочатку ми залучали дітей до участі в медіапроектах, то зараз самі учні пропонують власні проекти. Це творча, сучасна і цікава діяльність настільки захоплює наших дітей, що деякі з них пов'язують своє майбутнє із засобами масової інформації.

Упровадження медіаосвіти в інформаційний простір гімназії протягом 2013-2017 років дозволяє стверджувати про необхідність введення медіаосвітніх курсів в навчальні плани шкіл, що дозволить підготувати дитину до безпечної взаємодії з сучасним інформаційним світом. У подальшій перспективі плануємо продовжити системну роботу з формування медіа- та інформаційної грамотності всіх учасників навчально-виховного закладу.

Список використаних джерел

1. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні.
2. Практична медіаосвіта: авторські уроки. Збірка / Ред.-упор. В.Ф. Іванов, О.В. Волошенюк; За науковою редакцією В.В. Різуна та В.В. Літостанського. – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2013. – 447 с.
3. Найдьонова Л.А. Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу: підручник / Л.А. Найдьонова; Національна академія педагогічних наук України. Інститут соціальної та політичної психології. – Вид. друге, стер. – Кіровоград: Імекс-ЛТД,2015. – 244 с.
4. Запровадженні інтегрованої медіаосвіти в навчально-виховний процес. Здобутки творчої групи вчителів Запорізького колегіуму №98 Запорізької міської ради Запорізької області (2011-2012 роки). – Запріжжя: Акцент Інвест-трейд, 2013. – 184 с.

5. Вайшенберг З. Новинна журналістика: Навчальний посібник / За загал. ред. В.Ф. Іванова. – К.: Академія Української Преси, 2011. – 262 с.

6. Шнайдер Вольф, Рауе Пауль-Йозеф. Новий посібник з журналістики та онлайн-журналістики / Перекл. з нім. В. Климченко; за загал. ред. В. Іванова – К.: Центр Вільної Преси, Академія Української преси, 2014. – 358 с.

7. Кулаков С.О. Тест на дитячу Інтернет-залежність http://www.psypodderjka.ru/ content/view/86/

8. Янг К. Тест на Інтернет-залежність http://doroga-peremen.ru/test/internet_zavisimost/

9. Тончева Г. В. Діагностика кіберкоммуникативної залежності. http://naukovedenie.ru/ index.php?p=issue-4-12-pedagogics

10. Балл Г.О. Гуманізація освіти як джерело особистісної свободи. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство: науково-методичний збірник. – К.: Контекст, 2000. – 336 с.

11. Брюханцева Н.В. Ідеали. Ідоли та цінності в сучасному медіапросторі. http://mic.org.ru/3-nomer-2012/132-idealy-idoly-i-tsennosti-v-sovremennom-mediaprostranstve

Напрям «Медіаосвіта в основній і старшій школі»

Модель упровадження медіаосвіти у навчально-виховний процес Харківської гімназії №14 Харківської міської ради Харківської області

Рибіна Юлія Олександрівна, учитель інформатики, *Челомбітько Тетяна Леонідівна*, учитель зарубіжної літератури Харківської гімназії №14 Харківської міської ради Харківської області

І. НАУКОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ МОДЕЛІ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАОСВІТИ В ХАРКІВСЬКІЙ ГІМНАЗІЇ №14

Сучасну освітуважко уявити без використання інформаційних технологій і засобів масової комунікації. Діяльність понад 70% дорослого населення світу, так чи інакше, пов'язана зі створенням, переробкою і передачею медіаінформації. Понад 90% людства є активними споживачами масової інформації. Але сьогодні багато хто фактично не готовий до повноцінного життя в інформаційному суспільстві. Підростаючому поколінню не дістає відповідних знань і умінь у сфері медіа, тому вони схильні до наслідування приваблих образів, не можуть протистояти медійним маніпуляціям.

У цій ситуації актуальним напрямом в педагогіці виступає медіаосвіта, що орієнтує на вивчення закономірностей масової комунікації. Одне з головних завдань медіаосвіти полягає в розвитку медіаграмотності учнів. По-перше, з метою захисту від шкідливого медіавпливу необхідно озброїти їх знаннями та навичками для критичного сприйняття й аналізу медіаповідомлень. По-друге, для залучення молодого покоління до життя громадянського суспільства та творчої самореалізації учнів потрібно навчити створювати власну медіапродукцію [11, 17].

Медіаграмотність визнана однією з ключових навичок XXI століття надзвичайно великою кількістю інституцій – від релігійних до світових глобальних організацій. Тому розроблення і прийняття Концепції впровадження медіаосвіти в Україні 20 травня 2010 року (далі – Концепція) – важлива складова на шляху модернізації освіти, яка сприятиме побудові в країні інформаційного суспільства. Основні положення Концепції відповідають завданням, сформульованим у Паризькій програмі-рекомендаціях з медіаосвіти ЮНЕСКО (від 22 червня 2007 року) та резолюції Європарламенту щодо медіаграмотності у світі цифрової інформації (від 16 грудня 2008 року).

Головною метою Концепції є сприяння розбудови в Україні ефективної системи медіаосвіти заради забезпечення всебічної підготовки дітей і молоді до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формування в них медіаобізнаності, медіаграмотності і медіакомпетентності відповідно до їхніх вікових та індивідуальних особливостей.

У багатьох країнах світу (Канада, Австралія, Великобританія, Франція та ін.)

вже склалася система медіаосвіти в середніх і вищих навчальних закладах. В деяких країнах, таких як Іспанія, Німеччина, Швеція, Данія медіаосвіта включена у шкільні предмети [3, 9].

Професор Б. Єржабкова визначає такі напрями медіаосвіти: 1) інтегративна педагогіка мас-медіа (ЗМІ як джерело освіти); 2) критична педагогіка мас-медіа (медіа як інструмент маніпуляції та носій ідеології); 3) інструментальна (медіа як засоби в освіті, навчанні, вихованні);4) превентивна (зосереджується на запобіганнінесприятливому розвиткові дітей у наслідок сприймання ними інформації з мас-медіа) [18].

Проблемі взаємодії медіа та підростаючого покоління присвячені дослідження таких вітчизняних і зарубіжних науковців: Л. Найдьонової [13], О. Пометун [14], М. Маклюена [10], С. Шейбе, Ф. Рогоу [19] та ін.

Н. Кирилова пропонує десять теорій медіаосвіти:1) медіаосвіта як теорія розвитку критичного мислення аудиторії; 2) медіаосвіта як культурологічна теорія; 3) медіаосвіта як соціокультурна теорія; 4) семіотична теорія медіаосвіти; 5) естетична (художня); 6) «практична»; 7) ідеологічна; 8) медіаосвіта як теорія «вживання та задоволення»; 9) «ін'єкційна» (превентивна); 10) етична теорія медіаосвіти [8].

Досить широке застосування у вітчизняній медіаосвіті знайшли методичні підходи, засновані на позиціях «практичної» теорії медіаосвіти. Її прихильники (Д. Букінгем [1], К. Безелгет,Е. Харт [2], М. Зачетти [4], А. Федоров [15] та ін.) виступають за вивчення школярами та студентами технології аналізу медіатекстів з метою розвитку медіаграмотності, особливо через безпосередню медіатворчість учнів із використанням сучасних мультимедійних засобів.

Провідними вітчизняними дослідниками медіаосвіти розроблено декілька великих системних проектів у цій царині: шкільні медіатеки, телекомунікаційні проекти, науково-дослідні майданчики тощо. В. Іванов, О. Волошенюк, Г. Дегтярьова [5, 12], Т. Бакка, О. Бурім [5], С. Бойко [6], А. Калюжний [7] та інші науковці розробили низку навчально-методичної літератури за напрямами впровадження медіаосвіти в навчальних закладах.

Узагальнюючитеорію та практичний досвід українських і зарубіжних науковців імедіапедагогів, ми розробили власну модель упровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес Харківської гімназії №14.Вагомим підґрунтям стали такі медіаосвітні теорії, як: теорія розвитку критичного мислення, соціокультурна, «практична», превентивна, атакож етична.

Метою розробленої моделі є: формування медіакомпетентності педагогів, усебічна підготовка дітей і молоді до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формування в учнів медіаграмотності та медіакультури, розвиток в учнівської молоді критичного мислення, соціалізація учнів.

ІІ. МОДЕЛЬ УПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАОСВІТИ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС ХАРКІВСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ №14

МЕТА: формування медіакомпетентності педагогів, всебічна підготовка дітей і молоді до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формування медіаграмотності, медіакультури та критичного мислення учнів

МЕДІАПРОСТІР ХАРКІВСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ №14

Медіаосвіта педагогів:
- ✓ практичні семінари, вебінари
- ✓ семінари-тренінги
- ✓ наукові конференції
- ✓ медіашколи
- ✓ наукові публікації
- ✓ експериментальна робота
- ✓ майстер-класи тощо

шкільна газета

банк медіа-проектів

сайти, блоги учнів та педагогів

кіноклуби класів

шкільний сайт

бібліотека

СОЦІАЛІЗАЦІЯ УЧНІВ

Медіаосвіта учнів на уроках:
- ✓ основ медіаграмотності
- ✓ інформатики
- ✓ літератури
- ✓ німецької мови тощо

у позакласній роботі:
- ✓ семінари-тренінги, медіашколи
- ✓ кіноклуби
- ✓ гуртки «Юний журналіст» та «Медіакультура»
- ✓ виховні медіазаходи
- ✓ предметні тижні
- ✓ науково-дослідна робота, публікації

НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Принципи:
- ✓ особистісний підхід
- ✓ орієнтація на розвиток інформаційно-комунікаційних технологій
- ✓ пошанування національних традицій
- ✓ пріоритет морально-етичних цінностей
- ✓ громадянська спрямованість
- ✓ естетична наснаженість
- ✓ продуктивна мотивація

Комплекс методів і прийомів:
- ✓ творчі майстерні
- ✓ робота редколегії шкільної газети
- ✓ створення блогів, сайтів, відеопроектів
- ✓ дискусії, суд, дебати
- ✓ журналістське розслідування
- ✓ фестиваль короткометражних фільмів
- ✓ аналіз медіатекстів тощо

Моніторинг і результативність:
- ✓ анкетування
- ✓ контрольні тести
- ✓ практичні результати
- ✓ участь у медіаосвітніх конкурсах, проектах різного рівня, громадських організаціях
- ✓ проведення учнями власних майстер-класів

РЕЗУЛЬТАТ:

сформована медіакомпетентність педагогів та розвинені медіаграмотність, медіакультура та критичне мислення учнів

Головна ідея всієї роботи з упровадження медіаосвіти ґрунтується на твердженні: чим більше медіа освіченою буде дитина в інформаційному суспільстві, чим повніше й цілеспрямованіше вона забезпечуватиме себе інформацією, тим адекватніше буде сформований нею образ реального світу і тим краще вона зможе соціалізуватися в оточуючому середовищі.

Для досягнення основної мети медіаосвіти нами було визначено **першочергові завдання:**

– підготувати нове покоління до життя в сучасних інформаційних умовах, до сприйняття різної інформації;

– навчити учнів розуміти інформацію, усвідомлювати наслідки її впливу на психіку, опановувати різні види спілкування на основі невербальних форм комунікації за допомогою технічних засобів.

Основні принципи, на яких ґрунтується модель:

1. *Особистісний підхід (м*едіаосвіта базується на актуальних медіапотребах споживачів інформації з урахуванням їхніх вікових, індивідуальних та соціально-психологічних особливостей, наявних медіауподобань і рівня сформованості медіакультури особистості та її найближчого соціального оточення).

2. *Орієнтація на розвиток інформаційно-комунікаційних технологій* (медіаосвіта спирається на передові досягнення в галузі ІКТ, використовує їх для організації роботи медіапедагогів, формування спільних інформаційних ресурсів, полегшення комунікації та координації в середовищі взаємодії учасників медіаосвітнього руху).

3. *Пошанування національних традицій* (медіаосвіта базується на культурних традиціях народу, враховує національну та етнолінгвістичну специфіку медіапотреб її суб'єктів, забезпечуючи конструктивність діалогу).

4. *Пріоритет морально-етичних цінностей* (медіаосвіта спрямована на захист суспільної моралі і людської гідності, протистоїть жорстокості і різним формам насильства, сприяє утвердженню загальнолюдських цінностей, зокрема ціннісному ставленню особи до людей, суспільства, природи, мистецтва, праці та самої себе).

5. *Громадянська спрямованість* (медіаосвіта сприяє розвитку в країні громадянського суспільства, спираючись на потенціал громадських об'єднань і асоціацій, при цьому медіаграмотність громадян перетворюється на важливий складник політичної культури суспільства).

6. *Естетична наснаженість* (медіаосвіта широко використовує кращі досягнення різних форм сучасного мистецтва та естетичного виховання засобами образотворчого мистецтва, музики, художньої літератури, кіно, фольклорних практик, розвивається з урахуванням потенціалу існуючих у суспільстві загалом і на місцевому рівні інституцій та окремих проектів мистецького профілю).

7. *Продуктивна мотивація* (у межах медіаосвіти поєднуються акценти на творче сприймання медіа і розвиток здатності того, хто вчиться, створювати власну медіапродукцію з метою її подальшого використання в спільноті, на фестивалях, конкурсах, що сприяє формуванню продуктивної мотивації

учасників медіаосвітнього процесу) [9].

ІІІ. ФОРМИ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАОСВІТИ

3.1. Медіаосвіта педагогів

На перший план, на наш погляд, сьогодні виходить ***медіаосвіта педагогів***, яка згідно розробленої моделізапроваджується за допомогою наступних форм:

- практичні семінари, вебінари;
- семінари-тренінги;
- наукові конференції;
- медіашколи;
- наукові публікації;
- експериментальна робота;
- майстер-класи тощо.

Наразі здійснюється цілий ряд телекомунікаційних проектів, в яких можуть брати участь педагоги. Безумовно, для цього необхідно підготувати вчителів вітчизняної школи, включити їх в інтерактивну телекомунікаційну діяльність, забезпечити навчальні заклади необхідною апаратурою, розробити програми, адаптовані до вимог сучасності.

У рамках здійснення Концепції впровадження медіаосвіти в Україні Харківською академією неперервної освіти розроблена Академічна Програма дослідно-експериментальної роботи «Науково-методичні засади впровадження медіаосвіти в систему роботи навчальних закладів Харківської області», що затверджена вченою радою Харківської академії неперервної освіти.

У жовтні-листопаді 2012 року на базі академії були проведені обласні та Всеукраїнські науково-методичні, науково-практичні семінари та семінари-практикуми з медіаосвіти:

- «Шляхи впровадження медіаосвіти в роботу навчальних закладів»;
- «Основи медіаосвіти: аудіовізуальна культура»;
- «Як створити сучасну шкільну газету».

Семінари проводилися під егідою Міжнародного благодійного фонду, Академії української преси, Інституту інноваційних технологій і змісту освіти, Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Інституту соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України, Головного управління освіти і науки Харківської обласної державної адміністрації.

Основним завданням першого семінару було ознайомлення педагогів Харківщини з цілями експериментальної Програми медіаосвіти і її актуальністю. Учасникам семінару були представлені наукові консультанти, керівники та координатори експерименту в Харківській області.

У жовтні того ж року учасниками семінару-практикуму «Основи медіаосвіти: аудіовізуальна культура» були вивчені теоретичні аспекти теми, а також запропоновані до розробки практичні завдання. У результаті дводенної плідної роботи були створені анімаційні ролики «Пробудження», «Медіазірки»та мультиплікаційний фільм «Хано-продакшн» про семінар і його

практичну значущість для кожного учасника.

Проведення семінару стало можливим завдяки підтримці Агенції США з міжнародного розвитку (USAID) та програмі «У-Медіа» Інтерньюз Нетворк. Координаторами проекту є Оксана Волошенюк, директор Академії української преси, та Галина Дегтярьова, доцент кафедри методики суспільно-гуманітарних дисциплін КЗ «Харківська академія неперервної освіти».

Сторожук Леонід Костянтинович, доцент Харківської державної академії дизайну і мистецтв, заслужений діяч мистецтв України, художник-карикатурист, член Харківського відділення Національної спілки художників України, Лауреат Міжнародних виставок карикатури, керівник мульт- і телестудії «Комікс», познайомив учасників семінару з методичними аспектами створення сучасних мультимедійних презентацій. Під безпосереднім керівництвом Л.К. Сторожука була проведена практична робота з основ створення анімаційного фільму, з технології зйомки й монтажу. Майстер провів практикум із виготовлення анімаційної продукції (робота в міні-групах зі створення авторських анімаційних мініатюр).

Учасники третього семінару розглянули ключові риси сучасних медіа, їхню історію, інтерактивність, мультимедійність, особливості потенційної аудиторії шкільних медіа. Інна Гадзінська, медіатренер, консультант, екс-заступник головного редактора «Газети по-київськи», ознайомила слухачів з основами організації виробництва медіа. Тренер підкреслила важливість планування як ключового елементу редакційного механізму, а також акцентувала увагу на відмінностях матеріалів друкованих та онлайн-медіа (Додаток А).

Дані семінари надихнули нас на більш глибоке вивчення літератури з медіаосвіти, розробку власного підходу до вирішення проблеми низької медіакомпетентності вчителів, а надалі учнів та їхніх батьків.

На експериментальномуетапі впровадження Програми медіаосвіти серед педагогів Харківської гімназії №14 було проведено анкетування (за А.В. Федоровим) для виявлення рівня медіакомпетентності вчителів [15].

При цьому враховувалося, що «професійна медіакомпетентність педагога –це сукупність його мотивів, знань, умінь, здібностей, що сприяють медіаосвітній діяльності в аудиторії різного віку». Але спочатку в анкету були включені тільки два блоки питань:

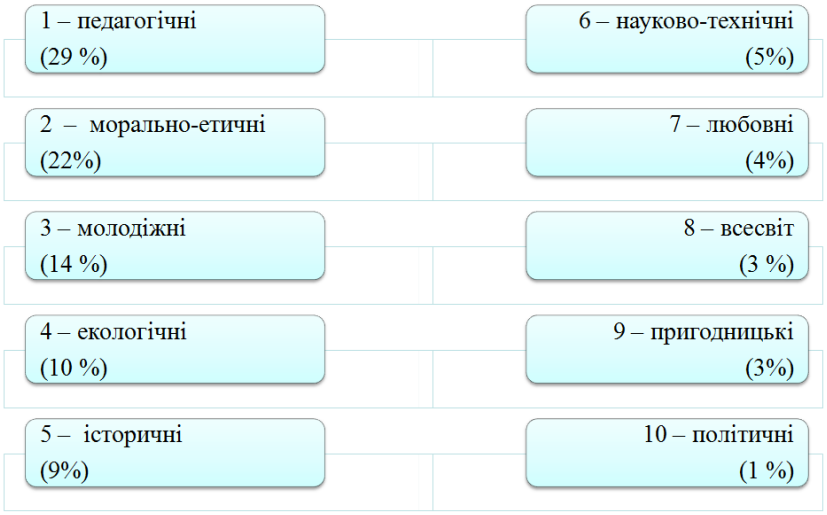
1) питання на виявлення рівня мотиваційного показника медіакомпетентності педагогів;

2) питання на виявлення рівня контактного показника (частоти контактів з різними видами медіа) медіакомпетентності аудиторії.

Згідно з А. В. Федоровим, «мета констатуючого експерименту за блоком № 1 – виявити найбільш популярні в аудиторії мотиви контакту змедіатекстами». Отримані дані допомогли нам врахувати реальні пріоритети аудиторії, звернути увагу на конкретні твори, жанри і теми, які користуються попитом у педагогів. Ці результати потрібні були для того, щоб точніше констатувати самооцінку вчителів, обумовленість їхніх уподобань.

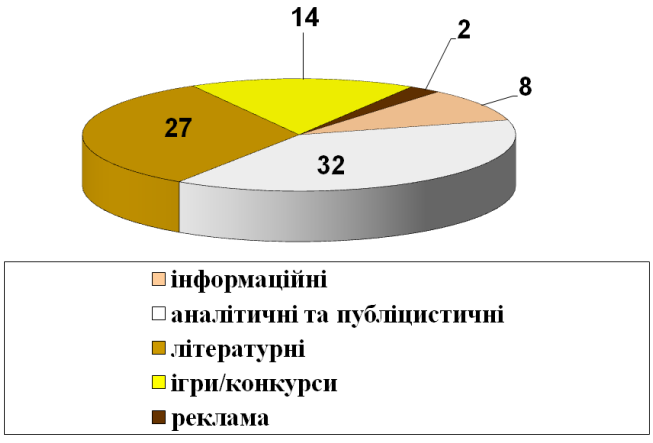
Вісімдесят трьом педагогам гімназії було запропоновано список жанрів і тем різних видів медіа (преси, радіо, телебачення, Інтернету, відео), з яких потрібно було вибрати улюблені теми і жанри.На основі відповідей респондентів нами були виділені пріоритетні теми, які цікавлять їх у пресі, радіо / телепередачах, інтернет-сайтах. Результати надані у схемі:

Схема 1

Педагогам пропонувався також список мотивів контакту з медіатекстами. Знаючи медійну, жанрову і тематичну спрямованість, обрану респондентами, нам вдалося з великою часткою ймовірності припустити тип найбільш важливих для них мотивів контактів з медіа. У наведеній нижче діаграмі представлені жанри, які цікавлять респондентів у пресі:

Схема 2

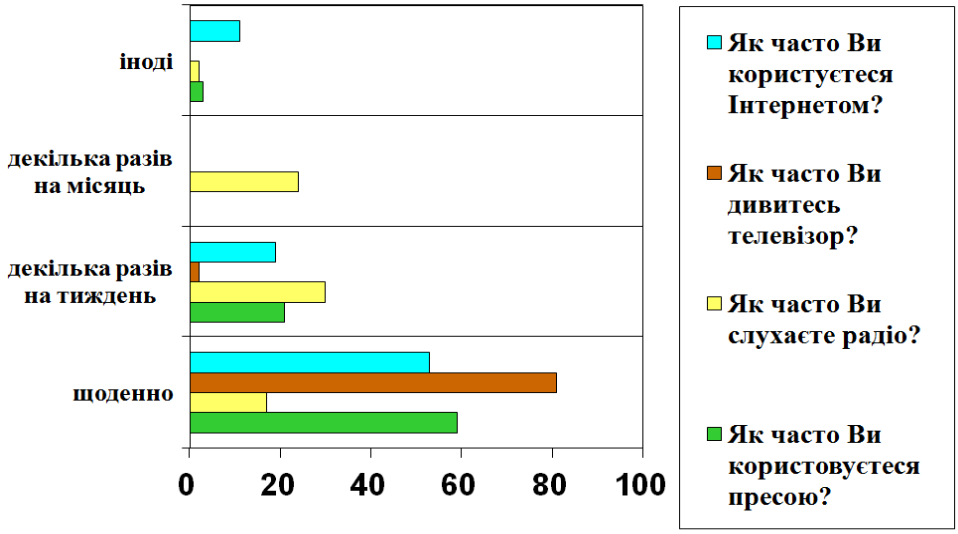

Серед вісімдесяти трьох анкетованих педагогів гімназії найбільш популярними виявилися такі мотиви: 1) прагнення ідентифікації (співпереживання, ототожнення себе з персонажем медіатексту); 2) бажання отримати нову інформацію; 3) прагнення навчитися створювати медіатексти самому, вивчаючи конкретні приклади творчості професіоналів; 4) жага естетичних вражень (насолоди майстерністю авторів медіатексту); 5) розуміння моральних уроків медіатексту; 6) прагнення «викриття», критики змісту медіатексту, позиції його авторів; 7) прагнення інтелектуальної дискусії / діалогу з творцями медіатексту; 8) пошук матеріалів для реалізації навчальних,

наукових, дослідницьких цілей; 9) прагнення підтвердження власної компетентності в різних сферах життя і медіакультури.

З метою виявлення рівня контактного показника (частоти контактів з різними видами медіа) медіакомпетентності аудиторії нами був використаний блок питань № 2. Наведені у діаграмі результати показали ступінь залучення вчителів до медіакультури, пріоритетність вибору тих чи інших видів медіа. Кожному респонденту було запропоновано вибрати характерний для нього варіант частоти контактів з різними видами медіа з декількох варіантів.

Схема 3

Таким чином, завдяки проведенню констатуючого етапу дослідження рівня медіакомпетентності педагогів гімназії було виявлено, що дана тема актуальна і вимагає подальшого аналізу. Саме тому в перспективі намічено комплексне вивчення наступних критеріїв:рівня інформаційного, рівня інтерпретаційного (оціночного) показника, рівня креативного показника та рівня практико-операційного показника медіакомпетентності аудиторії.

Дослідження медіакомпетентності педагогів показало, що медіаграмотність починається з попередньої підготовки вчителів та учнів до ефективного використання засобів інформаційних комп'ютерних технологій.

Сьогодні комп'ютер є незамінним інструментом для створення інтерактивних та мультимедійних проектів з різних тем, тому без мультимедіа технологій не можливо уявити собі сучасну школу.

Оволодіння прикладними програмами безпосередньо впливає на особистість кожного педагога та сприяє зменьшенню цифрового розриву між учителем і учнем, а також спонукає більшість педагогів досліджувати проблеми за допомогою сучасних медіатехнологій та комунікаційних засобів, спільно працювати онлайн у навчальних, соціальних і наукових проектах.

Так, восени 2016 року на базі КЗ «Харківська академія неперервної освіти» відбувся семінар «Як створити підлітковий мультимедійний ЗМІ», в якому ми також приймали активну участь.

Результатом семінару стала розробка підліткової шкільної газети: «Вовк та семеро козенят», слоганом якої було обрано слова: «Між дитинством і

юнацтвом». Концепцією газети стали«відкриті двері для всіх небайдужих до життя шкільної родини і не тільки», а метою було визначено пробуджувати соціальну активність та розвивати творчі здібності учнів.

Таким чином, оснащення медіапедагогів передовими інформаційно-комунікаційними технологіями сприяє активізації співпраці з медіавиробниками, розробленню прикладних науково-дослідних тем з питань підвищення ефективності медіаосвіти.

3.2. Медіаосвіта учнів

Відповідно до розробленої моделі впровадження медіаосвіти в Харківській гімназії №14 ми вважаємо доцільним використовувати такі ***форми роботи:***

на уроках:

- основ медіаграмотності;
- інформатики;
- літератури;
- німецької мови тощо;

у позакласній роботі:

- семінари-тренінги, медіашколи;
- кіноклуби;
- гуртки «Юний журналіст» та «Медіакультура»;
- виховні медіазаходи;
- предметні тижні;
- науково-дослідна робота.

3.2.1. Використання елементів медіаосвіти під час уроків зарубіжної літератури та німецької мови

Система соціалізації учнів передбачає етику взаєморозуміння, взаємоповаги, співробітництва. Ця етика утверджує не рольове, а особистісне спілкування (підтримка, співпереживання, утвердження людської гідності, довіра), зумовлює використання діалогу як домінуючої форми навчального спілкування, спонукання до обміну думок, вражень, моделювання життєвих ситуацій, включає спеціально сконструйовані ситуації вибору, авансування успіху, самоаналізу, самооцінки, самопізнання.

Василь Сухомлинський стверджував, що знання стають бажаним здобутком маленької людини за умови, коли вони – засіб досягнення творчих, трудових цілей. Одна з найважливіших задач школи – навчити користуватися знаннями. Видатний педагог попереджав про загрозу перетворення знань на мертвий вантаж, якщо уміння й навички тільки засвоюються та не застосовуються на практиці, навчання поступово виходить за межі духовного життя дитини, ніби відокремлюється від його інтересів та захоплень. Намагаючись передбачити це явище, вчитель турбується про те, щоб кожна дитина творчо використовувала свої вміння та навички. Саме за таких умов відбувається зростання людської гідності дитини. Цієї ж мети досягає творчість

дітей, розвиток їхніх задатків, здібностей, обдарувань. Про універсальний метод навчання, що буде спрацьовувати точно та безпомилково, як годинник, мріяв ще великий дидакт Я. Коменський.

А. Маслоу писав, що ми повинні навчати дітей бути креативними в тому сенсі, щоб вони були готові сприймати нове, не боялися змін, уміли зберігати спокій.

Сьогодні психологія наголошує на тому, що вмотивованість – це регулятор поведінки та діяльності людини й дитини зокрема. Під мотивом розуміють внутрішній потяг особистості до тієї чи іншої активної діяльності.

Виходячи зі специфіки предмету літератури, що особливим чином впливає на емоційно-інтелектуальну та духовну сферу учнів, важливе значення надається використанню більш широкого поняття вмотивованості та соціалізації учнів, під якою розуміється сполука потреб, інтересів, цілей, ідеалів особистості.

У старшому шкільному віці з’являється новий мотив навчання: самовдосконалення і пов'язаний з ним інтерес до знання. У порівнянні з підлітком, у старшокласника знижений рівень дослідницької активності, тому важливо не дати згаснути її проявам. Ось чому загострюється необхідність залучення старшокласників до навчально-творчої діяльності.

Сучасна психологія надає особливої значущості проблемі спілкування, в якій розкриваються сутнісні сили індивіда та його соціалізація.

Необхідно утворювати атмосферу змагання, що є не стільки виборюванням першості, скільки змаганням учня з самим собою – переборюванням лінощів, виробленням особистого вдосконалення, доланням комплексу неповноцінності або амбіцій, відкиданням чужих догм і відкриттям самого себе.

Існує думка, перевірена дослідним шляхом, що ефективність рішення завдань творчого характеру зростає під час колективної роботи. Тому психологи вважають, що навчання дитини в групі більш продуктивне.

І. Кон писав, що ефективність інститутів соціалізації та конкретних методів виховання й навчання повинна оцінюватися сьогодні не тільки й не стільки за тим, наскільки успішно вони забезпечують засвоєння й відтворення успадкованих від минулого цінностей і навичок, скільки за тим, чи готують вони підростаюче покоління до самостійної творчої діяльності, постановці й рішенню нових завдань, котрих не було й не могло бути в досвіді минулих поколінь.

Соціалізація учнів як методична проблема цікавить багатьох сучасних учених-методистів, зокрема Лавриченко Н.М., Кравченко Т.В., Завгородню Н.М., захистивших дисертації за цією темою.

Методисти Б. Буяльський, Є. Пасічник, Г. Токмань, М. Кларин та багато інших вважають, щоб повніше розкрити потенціал учнів, необхідно пропонувати їм весь час нові форми роботи, урізноманітнювати форми конструктивної творчості. Словесник повинен враховувати природні для певного віку нахили, застосовуючи відповідні методи й прийоми роботи,

допомагати дитині йти вперед у її літературному й екзистенційному розвиткові[17].

Останнім часом ще більшу популярність набула така технологія навчання як метод проектів. Вона передбачає використання широкого спектру проблем, дослідницьких, пошукових методів, орієнтованих на реальний практичний результат, що має значення для учня з одного боку, а з другого – для розробки проблеми цілісно. Результат методу проектів може бути побачений, осмислений, застосований на практиці, він стане неоціненним здобутком учня, що поєднує знання та вміння, компетенції та цінності, які, в свою чергу, сприяють успішній соціалізації старшокласника.

Ще у 2005 році плідна співпраця вчителів інформатики та літератури дала перші паростки. Учні зацікавилися проектною діяльністю з використанням інформаційних комп'ютерних технологій (ІКТ) під час уроків російської та зарубіжної літератури. За період з 2005 по 2013 роки школярами було створено більше 2000 проектів. Учні настільки оволоділи навичками групової проектної роботи, що вирішили піти далі у своїй діяльності: створювати тематичні відеопроекти з предмету.

Для здійснення медіаосвітніх проектів у першу чергу необхідно на достатньому рівні володіти програмним пакетом Microsoft Office (Word, PowerPoint, Publisher), програмами, що призначені для створення фільмів (Windows Movie Maker, Macromedia Flash, тощо). По-друге, учням необхідно мати високий рівень володіння засобами пошуку інформації різного типу в мережі Інтернет, а саме – пошуком відео-, аудіо-, графічної інформації, нормативних документів, тощо.

Створення інтерактивних презентацій у середовищі Microsoft Office PowerPoint, фільмів – у Windows Movie Maker та Macromedia Flash надає можливість учням у доступній формі представляти результати власної практично-дослідницької діяльності. Особиста інтерпретація складного матеріалу за будь-якою темою заохочує старшокласників не тільки серйозно ставитись до навчання, а й спонукає їх до критичного, конструктивного мислення, допомагає демонструвати своє бачення та творчий підхід до вирішення проблемних завдань.

Медіапроекти учнів, безумовно, являють собою потужне мотиваційне підґрунтя для зацікавлення літературою. Десятикласники за власною ініціативою створили до уроку позакласного читання фільм за новелою Гі де Мопассана «Пишка».Саме після перегляду цього фільму всіма учнями класу було прочитано твір. Такі проекти непоодинокі, що надихає на подальшу творчість. Окрім цього, десятикласники створили у подарунок школярам молодших класів відеофільм про Святого Миколая, що, в свою чергу, дало змогу використати творчі доробки старшокласників як ефективний медіазасіб у шефській роботі (Додаток Б).

Таким чином, метод проектів найбільш ефективно використовувати на уроках світової літератури при вивченні монографічних тем, а застосування ІКТ та елементів медіаосвіти сприяє формуванню медіаграмотності та соціалізації

майбутнього громадянина.

На формувальному етапі експерименту з упровадження медіаосвіти Челомбітько Тетяною було розроблено низку уроків зарубіжної літератури на основі методу проектів та з елементами медіаосвіти:

– 6 клас, «Байка як жанр у світовій літературі. Особливості байки. Езоп –основоположник жанру байки»;

– 6 клас, «Подорож Скруджа Різдвяної ночі у часі й просторі як можливість осягнути своє життя»;

– 7 клас, «Изображение в повести Н.В. Гоголя «Тарас Бульба» Запорожской Сечи, любви к Украине, героизма, мужества и боевого духа украинского народа в борьбе за родную землю»;

– 10 клас, майстер-клас за п'єсою Б. Шоу«Пігмаліон» (Додаток В).

Нова епоха ставить перед шкільною освітою нову проблему – соціалізацію учнів у багатонаціональному інформаційному середовищі, формування у них критичного ставлення до медіапростору.

У 2016-2017 навчальному році, відповідаючи на виклики розбудови нової школи у галузі вивчення другої іноземної мови, ми разом із учнями 8-10 класів вирішили питання подолання страху, а іноді небажання займатися самопідготовкою з німецької мови за рахунок створення кожним учнем індивідуальної відеовізитівки. Ціпроекти викликали велику зацікавленість старшокласників. Учні, не боячись припустися помилок, сміливо відзняли відеоматеріал, коментуючи йогонімецькою мовою. Потім під час уроків вони презентували свої проекти, робили слушні зауваження один одному та виправляли помилки умовленнєвому оформленні, оцінюючи доброзичливо, критично й водночасоб`єктивно, як це завжди відбувається між рівними учасниками творчогопроцесу. Сповнені ентузіазму та окрилені успіхом, десятикласники вирішили відзняти мультфільми німецькою мовою для школярів, яки тільки починаютьвивчати другу іноземну. В основу було покладено сюжети коміксів, розроблені авторами аутентичних німецьких підручників. Слів у цих фільмах небагато, але слід брати до уваги, що підготували їх учні гуманітарного класу, які вивчати німецьку почали лише цього навчального року, і ролі, до того ж, виконували та озвучували самі. Успіх мультфільмів серед п`ятикласників був значний, багато хто з глядачів і сам захотів створити власний медіапродукт, який потім може допомагати іншим дітям у вивченні німецької мови.

Ми намагаємося заохочувати учнів аналізувати свої й інші роботи черезпризму ключових запитань, замислюватися над їхньою власною метою, аудиторією, наявними методами та потенційним впливом на глядачів і самихавторів.

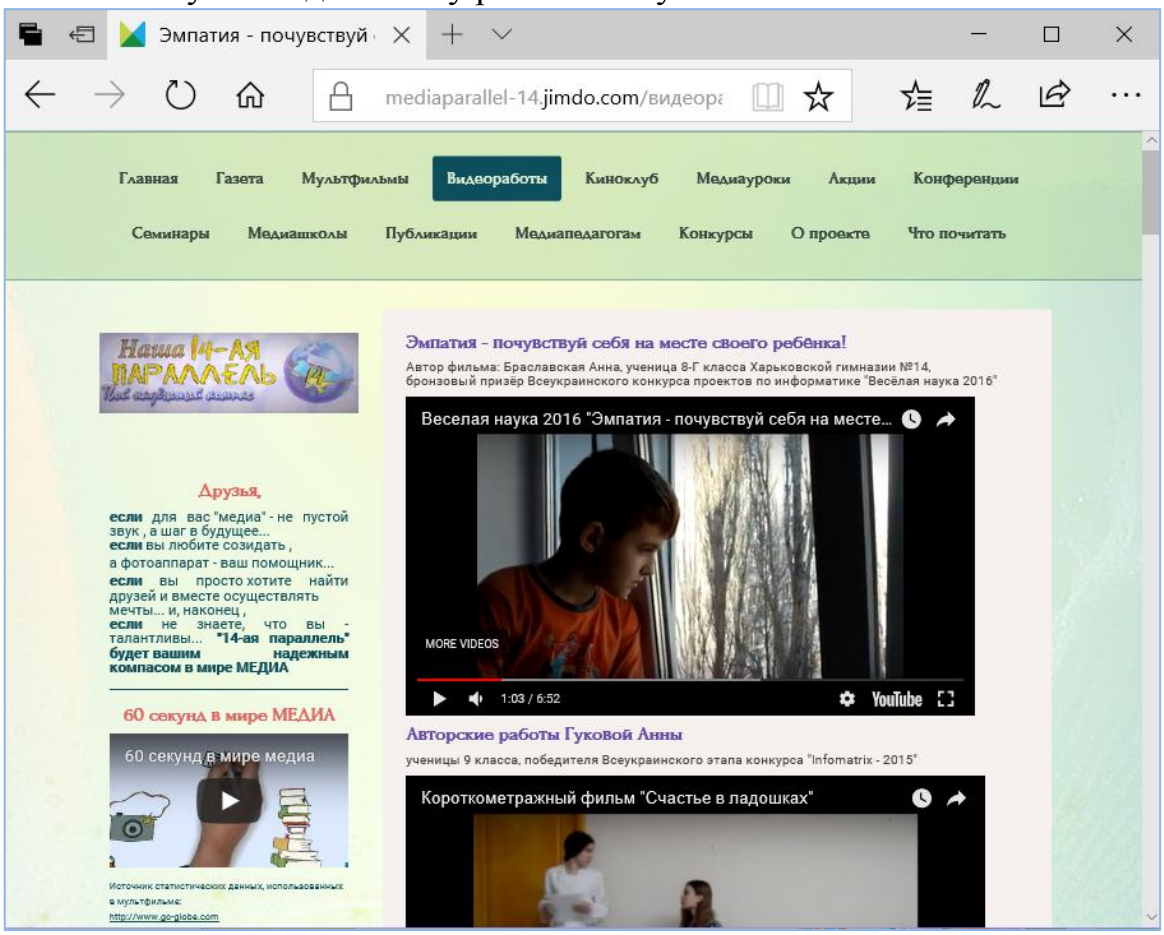
Отже, можна зробити висновок, що використання елементів медіаосвіти на уроках дає змогу середній школівирівняти дисбаланс у розвитку дітей, закласти світогляд учня, сформуватиособистість, її громадянську позицію та моральні якості, заохотити людинунавчатися впродовж життя, на чому саме й акцентує увагу Концепціярозвитку нової школи [16].

3.2.2. Упровадження медіаосвіти в позакласній роботі

Упровадження елементів медіаосвіти являє собою прекрасний інноваційний засіб мотивації не тільки навчальної діяльності в цілому та вивчення літератури зокрема, а й дозволяє використовувати доробки старшокласників як ефективний медіазасіб у позакласній та шефській роботі, а також допомагає самовираженню та самопізнанню учнів.

Саме захистити дітей від потенційно шкідливих ефектів медіа, виховати такого споживача медіа, який міг би ефективно задовольняти свої інтереси, використовуючи засоби масової комунікації, формувати навички колективної діяльності та діалогового спілкування, сучасного світосприйняття, активної життєвої позиції, сприяти вирішенню проблеми підготовки дитини до спілкування із засобами масової комунікації в ході соціалізації, і покликаний шкільний медіапроект «Наша 14-та паралель» та вся позакласна виховна робота, що містить елементи медіаосвіти.

За ініціативою Рибіної Ю.О. в гімназії було створено сайт шкільного медіапроекту «14-та паралель» (http://mediaparallel-14.jimdo.com). Це дало позитивний імпульс подальшому розвиткові учнів.

У Харківській гімназії № 14 восьмий рік функціонує гурток «Юний журналіст». Протягом цього часу було згуртовано актив шкільного самоврядування та проведено безліч благодійних акцій, позакласних заходів тощо, створено більше сотні творчих проектів. Існування гуртка стало якісним, духовно збагаченим підґрунтям для створення друкованих видань.

Випуск шкільного друкованого видання допомагає у національно-

патріотичному вихованні учнів, у формуванні комунікативних компетентностей, у здобутті практичних умінь та навичок під час вирішення екологічних, здоров'язберігаючих та інших завдань.

Заради досягнення виховної мети у процесі створення шкільного медіапродукту було розроблено тематику проектів позакласної діяльності учнів за кількома напрямами:

1. Шкільні акції: День доброти; Новорічна подорож у «Чародійську» (Фабрика подарунків від Діда Мороза та Снігуроньки, Кафе «Магія», Інститут «Таємниць та передбачень» тощо);Весела кругосвітня подорож для учнів других класів;Ми – за здоровий спосіб життя!..

2. Творчі майстерні, ігри, тренінги та майстер-класи: Майстер-клас «Створюємо емблему самоврядування»; Тренінг «Безлюдний острів», вправи «Я радий поспілкуватися з тобою», «Шукаю друга», евристичні бесіди «Комплемент – діло серйозне?», «Домалюй портрет», гра «Комунікація» та ін.; Посвята в журналісти (усний журнал, склади інтерв'ю…).

3. Волонтерський рух: Акція «Подаруй тепло малятам!»; Підтримай друга-інваліда; Зустріч з ветеранами Другої світової війни, «Листівка для ветерана, зроблена своїми руками», «Книга пам'яті» тощо.

4. Співпраця з бібліотекарями гімназії: Подорож чарівною країною Дитинства, літературі вітальні тощо(Додаток Г).

За вісім років існування гуртка кореспонденти шкільної редакції створили цікаві та актуальні медіапродукти: навчально-розважальний журнал «Schoollife» для учнів 5-11 классів; новорічні випуски навчально-розвивального журналу «Волшебный мир детства» для учнів 1-4 класів; шкільну газету «Наша 14-та паралель» та більше двохсот відеороликів до свят (Додаток Ґ).

Редколегією шкільного видання було здобуто перемогу в обласному етапі конкурсу новорічних медіа. Також наш «Шкільний медіапроект «14-та паралель» став лауреатом XVII Міжнародного конкурсу шкільних медіа.

Після навчання у літній школі міста Зелена Буча в серпні 2014 року в нашій гімназії за ініціативою Челомбітько Т.Л. було започатковано кіноклуб 8-А класу. Учні запропонували дати назву кіноклубу «25 кадрів», тому що у 8-А навчається 25 школярів, кожен з яких є неперевершеним «кадром».

Ми замислилися над тим, що таке кіноклуби, для чого їх створюють, що хочемо отримати від спілкування в клубі. Почали зі спільного перегляду фільму «Когда я стану великаном». «Стоп-кадр» допомагав нам зупинятися на найбільш гострих моментах кінострічки та обговорювати їх або прогнозувати подальші події.

Найбільше пожвавлення серед учнів викликав «відкритий» фінал: чому в самому кінці герої не сказали жодного слова. Що «промовляли» їхні погляди? Закінчилося перше засідання клубу створенням афіші та гімну нашого товариства.

За минулий період відбулося чотири засідання кіноклубу. В основному ми намагалися викликати рефлексію учнів на проблеми, що порушувалися в стрічках: «Всё наоборот», «Вам и не снилось», «Иван-сила». Діти створювали

власні постери до фільмів, пояснюючи своє бачення героїв. Учні ставали на місце батьків, учителів, закоханих школярів, коментуючи їхні вчинки. Наступним етапом була спроба відзняти на відео засідання клубу з метою подолання невпевненості у собі багатьох підлітків 8-го класу.

Таким чином, наш кіноклуб об'єднав однокласників, роз'єднаних сучасними гаджетами. Діти отримали змогу чути один одного не в он-лайн режимі, а у безпосередньому спілкуванні при обговоренні болючих і актуальних тем сьогоднішніх школярів. Найбільшим досягненням цієї роботи ми вважаємо власну ініціативу учнів щодо подальших засідань кіноклубу. Ми впевнені, що нам вдалося знайти ще одну позитивну сторону впровадження медіакультури в життя учнівської молоді (Додаток Д).

Упроваджуючи медіаосвітув позакласній роботі з учнями, ми розробили низку виховних медіазаходів та занять з розвитку критичного мислення:

– 7 клас, уроки мужності «Я –українець», «Козацькому роду нема перводу»;

– 8-9 класи, медіамайстерня «Створення FANZINE (фанатського журналу) на тему «Образи чоловіків і жінок, які використовують рекламні медіа як засіб маніпулювання аудиторією»;

– 8-9 класи, майстер-клас «Критичний аналіз соціальної та комерційної реклами з точки зору маніпулятивних засобів»;

– 5-11 класи, шкільний фестиваль соціальної реклами;

– 10-11 класи, «Суд над рекламою» та «Суднад соціальними мережами»;

– 8-11 класи, шкільний фестиваль короткометражних фільмів «Золотая сова» та інші (ДодатокЄ).

Отже, впровадження елементів медіаосвіти у навчальній та позакласній роботі, випуск шкільного видання «14-та паралель» та розробка сайту дозволяють не тільки захистити дітей від потенційно шкідливих ефектів медіа; виховати такого споживача медіа, який ефективно задовольняв би свої потреби, користуючись засобами масової комунікації; сформувати в учнів навички колективної діяльності та діалогового спілкування, сучасного світосприйняття, активної життєвої позиції; вирішити проблеми підготовки людини до спілкування із засобами масової комунікації в ході соціалізації, а й спрямувати учнів до майбутнього професійного вибору.

IV. УЗАГАЛЬНЕННЯ І РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ДОСВІДУ

У січні 2014 року на педнараді гімназії було заслухано інформацію Рибіної Ю.О. та Челомбітько Т.Л. про перші результати їхньої роботи з впровадження медіаосвіти, проведено семінар для вчителів Немишлянського району міста, семінари для слухачів обласних курсів учителів російської, української мови та літератури.

На базі ХАНО у жовтні 2014 року медіапедагогами гімназії було проведено обласний семінар-практикум, присвячений деяким підсумками впровадження медіаосвіти в навчальних закладах Харківщини. 30 жовтня 2014 року Челомбітько Тетяна Леонідівна провела Всеукраїнський вебінар із

впровадження елементів медіаосвіти на уроках світової літератури з метою соціалізації учнів. У листопаді відбувся Міжнародний вебінар за указаною вище темою. Вебінари проходили у рамках Міжнародного освітнього інтернет-марафону (Додаток Е).

У вересні 2014 року Рибіна Ю.О. стала срібним призером обласного етапу виставки педагогічних ідей та переможцем VI Міжнародної виставки-ярмарку педагогічних інновацій з роботою «Шкільний медіапроект «14-та паралель» як засіб морально-етичного виховання та розвитку медіакомпетентності учнів у позакласній роботі».

Учениці 11-А класу Басова Анна і Чечель Анна та Челомбітько Т.Л. брали участь у роботі Міжнародної медіашколи (м. Зелена Буча та м. Київ). Дівчата стали учасниками всеукраїнського співтовариства «#FreedomUkraine» і журналістами всеукраїнської газеті «Твій вибір». Перед ними повстали актуальні для кожного питання: Чи потрібна свобода? Якою ціною? У чому її цінність? Яку відповідальність вона накладає? Відповіді шукала команда юнкорівців. Десять днів із 1 по 10 листопада 2014 року вони провели у Музеї Свободи, спілкувалися з його відвідувачами та директором. Зустрічались із митцями й журналістами і створили власну газету, присвячену темі «Свобода. Демократія. Медіа» (Додаток Ж).

У 2015 році учні ХГ №14 стали учасниками Фокус-групового дослідження підлітків, присвяченого Міжнародному дню безпечного Інтернету під егідою Інституту соціальної та політичної психології НАПН України (керівник проекту – заступник директора з наукової роботи Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, доктор психологічних наук, керівник Всеукраїнського експерименту з впровадження медіаосвіти в загальноосвітні заклади України Л. А. Найдьонова.

3-5 вересня 2015 року відбулася 8-ма Літня Школа з медіаосвіти та медіаграмотності АУП. Її учасниками стали 30 педагогів вищих навчальних педагогічних закладів, викладачі інститутів післядипломної освіти. Серед нихбула присутня і Челомбітько Т. (Додаток З).

26 червня 2017 року Челомбітько Тетяна захистила досвід роботи вчителів Харківської гімназії №14 з упровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес на колегіумі директорів Немишлянського району міста Харкова.

З 27 по 30 червня 2017 року в Новомосковську Дніпропетровської області відбулася 10-та Літня школа АУП з медіаосвіти і медіаграмотності. Захід зібрав переважно вчителів початкової школи, які розпочинають викладати основи медіаграмотності. На майстер-класі Юлії Рибіної зі створення анімації учасники екранізували вірш Ліни Костенко «Кольорові миші» (Додаток І).

V. РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ

Під час районного етапу конкурсу «Учитель року – 2014» було проведено медіауроки зі світової літератури в різних класах. Челомбітько Т.Л. перемогла у міському етапі конкурсу «Учитель року – 2014» та посіла І місце в обласному етапі виставки педагогічних ідей з досвідом роботи «Соціалізація учнів на уроках літератури на основі методу проектів та з використанням елементів

медіаосвіти» (Додаток К).

Навесні 2013 року перші досягнення учнів у сфері медіаосвіти отримали визнання і винагороду VI Всеукраїнської виставки-фестивалю «Обдаровані діти України». З чотирьох представлених робіт дві були безпосередньо пов'язані з медіакультурою: мультфільм Рибіної Дарини «Дива природи» та відеоесе Браславської Єлизавети «Мне имя – Марина». Проект Браславської Є. став також фіналістом і дипломантом Міжнародного кінофестивалю «Дитятко-2013» (ДОДАТОК Л).

У період формувального етапу експерименту одинадцятикласницею Браславською Єлизаветою було створено відеоесе «Маленькие шедевры о вечном» (за віршами у прозі І.С. Тургенєва) (ДОДАТОК М).

Протягом 2013-2014 навчального року у ході концептуально-діагностичного етапу експерименту в Харківській гімназії №14 було проведено діагностику рівня медіакультури та ставлення учнів до впровадження в школі медіаосвітніх інновацій.

Результати впровадження розробленої нами моделі медіаосвіти подано в таблиці 1.

Таблиця 1

№ за/п	Заходи	Термін виконання	Результати
1.	Участь у конкурсі «Больше, чем жизнь» Відеоесе «Маленькие шедевры о вечном» (за віршами у прозі І.С. Тургенєва) учениця 11-Б класу Браславська Єлизавета	Вересень-жовтень 2013	Лауреат обласного конкурсу
2.	Випуск шкільної газети «14-та паралель» редколегія	Грудень 2013	
3.	Участь у телепередачі «Форум»	06.02.2014	
4.	Участь у конкурсі новорічних медіа (Досвід журналістської праці)	Грудень 2013	І місце в обласному етапі
5.	Написання статті у районну газету учнівського самоврядування «Як здійснити свою мрію»	грудень	І місце в міському етапі
6.	Участь у районних змаганнях дебатних клубів з метою залучення дітей до Дебатного клубу Харкова, навчання критичному мисленню	08.02.2014	ІІ місце в районному етапі
7.	Участь у конкурсі «Учитель року - 2014»: «Соціалізація учнів на уроках літератури на	жовтень 2013-січень	І місце в міському етапі ІІ місце в обласному етапі

	основі методу проектів та з використанням елементів медіаосвіти» (Челомбітько Т.Л.)	2014	
8.	Участь у виставці педагогічних ідей: «Соціалізація учнів на уроках літератури на основі методу проектів та з використанням елементів медіаосвіти» (Челомбітько Т.Л.)	Квітень 2014	І місце в обласному етапі
9.	Участь у 17 міжнародному конкурсі шкільних медіа	Березень-квітень 2014	Лауреати
10.	Участь у виставці педагогічних ідей: «Шкільний медіапроект «14-та паралель» як засіб морально-етичного виховання та розвитку медіакомпетентності учнів у позакласній роботі» та розробка сайту (Рибіна Ю.О.)	Квітень – Вересень 2014	ІІ місце в обласному етапі Перемога на Міжнародному етапі
11.	Другий Міжнародний тренінг-семінар «Медіаосвіта: практичні моделі», м. Київ (Учениці: Басова Анна та Чечель Анна, Керівник: Челомбітько Т.Л.)	Листопад 2014	***Публікації Всеукраїнського рівня:*** ❑Свобода України для мене…// Твій вибір . – №1. – Листопад, 2014. ❑Мустафа Найєм: Коли людина перестає сумніватись, вона вмирає // Твій вибір . – №1. – Листопад, 2014. ❑Наши драгоценные // Твій вибір . – №1. – Листопад, 2014. ❑Іноземці про Україну, революцію, війну та свободу // Твій вибір . – №2. – Листопад 2014. ❑Мустафа Найєм: Майдан неможливо оплатити // Твій вибір. – №2. – Листопад 2014. ***Міжнародного рівня:*** ❑ Твоё будущее зависит от тебя // 12 баллов . – №1. – Серпень, 2014 ❑ Тернистый путь во взрослую жизнь // 12 баллов . – №1. – Серпень, 2014 ❑Выход есть всегда! // 12 баллов . – №1. – Серпень, 2014 ❑ Кияни відмовляються платити за метро // MyMedia режим доступу: http://mymedia.org.ua/articles/freedomukraine/kiyani_v_dmovlyayutsya_platiti_za_metro.html . – Січень, 2015. ❑ блог «Чи можна довіряти

			медіа?» ❑ блог «Україна і Білорусія: під одним небом» випуски №1, №2 громадсько-політичної загальноукраїнської газети «Твій вибір # Freedom Ukraine»
12.	«Марафон добрих справ» (Майстер-клас, участь у міському волонтерському русі) (Керівник: Рибіна Ю.О.)	Грудень 2014	Створення спільно з вихованцями НВК №14 подарунків та новорічних листівок, призначених малятам-сиротам та воїнам АТО Створено спецвипуск газети «14-та параллель»
13.	Третій Міжнародний тренінг-семінар «Медіаосвіта: практичні моделі», м. Київ Конкурс статей для молоді 14-17 років на тему «Свобода. Демократія. Зміни»	28 січня – 1 лютого 2015	 Перемога
14.	Участь у Всеукраїнському конкурсі проектів з інформатики "Весела наука"...	25-26 квітня 2015	1 місце у номінації "Графіка" Сергієнко Олександра (8-Б) 1 місце у номінації "Анімація" Рибіна Дар'я (6-Г) 3 місце у номінації "Короткометражний фільм" Браславская Анна (7-Г)
15.	Всеукраїнський етап конкурсу-захисту наукових робіт МАН, секція «Світова література» (Керівник: Челомбітько Т.Л.)	Квітень-травень 2015	2 місце Басова Анна (11-А)
16.	Участь в кінофестивалі Незалежної асоціації телерадіомовників «Кіномедіа»	Грудень 2015	Фіналістка Рибіна Дар’я (6-Г)
17.	Участь у Всеукраїнському конкурсі проектів з інформатики "Весела наука"...	8-9 квітня 2016	1 місце у номінації "Графіка" Сергієнко Олександра (9-Б) 2 місце у номінації "Анімація" Рибіна Дар'я (7-Г) 3 місце у номінації "Короткометражний фільм" Браславская Анна (8-Г)
18.	Участь в кінофестивалі Незалежної асоціації телерадіомовників «Кіномедіа», та конкурсі анімаційних фільмів «Маніпуляції в медіа»	Грудень 2016 Квітень 2017	Фіналістки Антонюк Вікторія, Баєва Роксолана (10 кл) (Керівник: Рибіна Ю.О.) Маковська Анжеліка, Комар Маргарита (11 кл)

19.	Обласний етап конкурсу-захисту наукових робіт МАН, секція «Журналістика» секція «Педагогіка» (Керівник: Рибіна Ю.О.)	Січень 2017	3 місце, Комар Маргарита 1 місце, Маковська Анжеліка (11 кл)
20.	Всеукраїнський етап конкурсу-захисту наукових робіт МАН, секція «Педагогіка» (Керівник: Рибіна Ю.О.)	Квітень-травень 2017	3 місце, Маковська Анжеліка (11 кл)

VI. СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ

За період з 2007 по 2017 рік було систематизовано та узагальнено практичний матеріал з досвіду упровадження медіаосвіти, що друкувавсяв різних науково-методичних виданнях.

Тези доповідей та статті на конференціях

1. Рибіна Ю.О., Білоусова Л.І. Інформаційно-комунікаційні технології у навчанні школярів основ безпеки життєдіяльності / Ю.О. Рибіна, Л.І. Білоусова / Матеріали XIX Міжнародної наук.-практ. конф. «Інформаційні технології: Наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я» (MicroCad-2011). – Х.: НТУ «ХПІ», 2011.
2. Челомбітько Т.Л., Рибіна Ю.О. Підсумки та перспективи роботи в напрямку медіаосвіти учителів та учнів ХГ №14 / Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Медіаосвіта – пріоритетний напрям в освіті XXI століття:проблеми, досягнення і перспективи». – Х.: ХАНО, 2013.
3. Рибіна Ю.О. Шкільний медіапроект «14-та паралель», як засіб морально-етичного виховання та розвитку медіакомпетентності учнів у позакласній роботі / Матеріали VI Міжнародного Фестивалю педагогічних інновацій / [Упор. Назаренко Г.А.]. – Черкаси: ЧОПОПП, 2014. – С.221-224.
4. Челомбітько Т.Л., Рибіна Ю.О. Перші підсумки роботи в напрямку впровадження медіаосвіти у Харківській гімназії №14 / Матеріали III міжнародної науково-методичної конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи». – Київ, 2015.
5. RybinaJ., ChelombitkoT. The media educationas innovation tool for choosing the path of socialization of pupils/ J. Rybina, T. Chelombitko / Proceedings of XI International conference «Strategy of Quality in Industry and Education». – Varna, 2015. – P. 342-347.
6. Рибіна Ю.О. Особливості створення медіапростору в навчально-виховному процесі загальноосвітнього навчального закладу / Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Практична медіаосвіта: інноваційні стратегії розвитку». – Дніпропетровськ: Інновація, 2016. – С. 99-102.
7. Челомбітько Т.Л. Медіаосвіта як актуальний компонент нової школи / Матеріали V Міжнародної науково-методичної конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи». – Київ,

2017. – С. 274-277.

8. Рибіна Ю.О.Модель розвитку медіаграмотності учнів у процесі створення та функціонування шкільного медіа / Матеріали V Міжнародної науково-методичної конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи». – Київ, 2017. – С. 231-236.

Статті у збірниках наукових праць, фахових виданнях

9. Челомбітько Т.Л., Браславська О.О. Використання комп'ютерних технологій на уроках літератури // Комп'ютер у школі та сім'ї. – № 4 (60). – 2007. – С. 26-34.

10. Челомбітько Т.Л., Браславська О.О. Комп'ютерні технології на уроках літератури // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – №1. – 2007. – С. 13-17.

11. Челомбітько Т.Л. Інноваційні технології як складова виховання творчої особистості // Компьютер у школі та сім`ї. – № 4(68). – 2008. – С. 30-33.

12. Челомбітько Т.Л. Метод проектів і урок літератури // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – № 5(346). – 2009. – С. 32-33.

13. Челомбітько Т.Л. Мовленнєвий розвиток учнів за допомогою методу проектів // Зарубіжна література в школі. – № 10 (154). – 2011. – С. 21-23.

14. Рибіна Ю.О. Застосування ситуаційних методів у навчанні старшокласників основ безпеки життєдіяльності / Науково-дослідна робота учнів як чинник удосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя: зб. наук. пр./ редкол.: Л.І. Білоусова та ін. – Х.: Віровець А.П. «Апостроф», 2010. – Вип.3. – С. 122-128.

15. Рибіна Ю.О. Інноваційні методи у практиці навчання старшокласників основ безпеки життєдіяльності / Науково-дослідна робота учнів як чинник удосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя: зб. наук. пр./ редкол.: Л.І. Білоусова та ін. – Х.: Віровець А.П. «Апостроф», 2011. – Вип.5. – С. 121-127.

16. Челомбитько Т.Л., Рибіна Ю.О. Медиаобразование – педагогам / Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – № 13 (272) липень. – Ч.1., 2013. – С. 240-249.

17. Рибіна Ю.О. Шкільний медіапроект як складова медіаосвіти / Національно-патріотичне виховання школярів: [методичний посібник] / За заг. ред. Л.Д. Покроєвої, С.Є. Вольянської. – Х.: Харківська академія неперервної освіти, 2014.

18. Челомбитько Т.Л., Рибіна Ю.О. Ми – за здоровий спосіб життя / Основи здоров'я: науково-методичний журнал. – Х.: Вид. група «Основа», 2014. – № 12.

19. Челомбітько Т.Л., Рибіна Ю.О. Патріотичне виховання школярів на основі використання методу проектів та елементів медіаосвіти / Національно-патріотичне виховання школярів: [методичний посібник] / За заг. ред. Л.Д. Покроєвої, С.Є. Вольянської. – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2015.

20. Рибіна Ю.О. Упровадження курсу «Основи медіаграмотності» у

загальноосвітньому навчальному закладі / Ю.О.Рибіна//Заступник директора школи. – ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2016. – №7.–С. 18-21.

21. Рибіна Ю.О.Розвиток медіаграмотності учніву процесі створення шкільного медіа/Ю.О.Рибіна// Інформаційні технології в освіті. –2017. – № 31. – С.109-128.

ВИСНОВКИ

Для безпечної та ефективної взаємодії молоді й школярів з сучасною системою медіа в Україні склалися всі умови. Цьому сприяє перспектива створення цілісної системи медіаосвіти, що, у свою чергу, дозволяє забезпечити всебічний розвиток молодого покоління, формування у нього медіаграмотності і медіакомпетентності відповідно до вікових та індивідуальних особливостей.

Отже, впровадження елементів медіаосвіти у навчальній та позакласній роботі, випуск шкільного видання «14-та паралель» та розробка сайту дозволяють:

– захистити дітей від потенційно шкідливих ефектів медіа;

– виховати такого споживача медіа, який ефективно задовольняв би свої потреби, використовуючи засоби масової комунікації;

– сформувати в учнів навички колективної діяльності та діалогового спілкування, сучасного світосприйняття, активної життєвої позиції;

– вирішити проблеми підготовки людини до спілкування із засобами масової комунікації в ході соціалізації.

Таким чином, учні, що володіють навичками медіграмотності, можуть: розуміти вплив медіа та форми подання інформації в них; отримувати нову інформацію про навколишній світ; створювати інформацію; мислити критично; використовувати медіа для самовираження і творчості, дотримуючись засад безпеки та відповідальності.

Підводячи підсумок, можна стверджувати, що розроблена нами модель впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес Харківської гімназії №14 дійсно працює.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Buckingham, D. Questioning the media / D. Buckingham, UNESCO: A Media Education curriculum for teachers in the Mediterranean, The thesis of Thessaloniki. First version, March, 2003. – P. 1-12.

2. Hart A. Understanding Media: a Practical Guide. – London: Routledge,1991. – 268 p.

3. Key Questions to Ask When Analyzing Media Messages (2007). Adapted by Faith Rogow & Cyndy Scheibe from NAMLE's Core Principles for Media Literacy Education: Retrieved 28.7.2017 fromhttps://drive.google.com/file/d/0B8j2T8jHrlgCZ2Zta2hvWkF0dG8/view.

4. Zacchetti, M. A European Approach to Media Literacy / M. Zacchetti, P. Vardakas, Empowerment Through Media Education An Intercultural Dialogue. Kungälv, Sweden, 2008. – P.117-125.

5. Бакка Т. Медіаграмотність та критичне мислення на уроках суспільствознавства: посібник для вчителя / Т. Бакка, О. Бурім, О. Волошенюк, Р. Євтушенко, Т. Мелещенко, О. Мокрогуз; За ред. В. Іванова, О. Волошенюк. – К: ЦВП, АУП, 2016. – 243 с.

6. Бойко С.Т. Медіаграмотність як основа інформаційно-психологічної безпеки особистості в сучасних умовах // Український психолого-педагогічний науковий збірник. – № 6. – 2015. – С.18-24.

7. Калюжний А.С. Психологія міжособистісного спілкування: [Електронний ресурс] / Режим доступа: http://medbib.in.ua/interaktivnaya-funktsiya-obscheniya-39102.html

8. Кириллова Н. Б. Медиаобразование в эпоху социальной модернизации // Педагогика. – 2005. – № 5. – С. 13-21.

9. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/

10. Маклюен Г. М. Понимание медиа: Внешние расширения человека / Пер. с англ. В. Николаева. – М.: КАНОН-пресс-Ц», «Кучково поле», 2003. – С. 5-6.

11. Медиакод. Инструкция по выживанию в медийно насыщенной среде: пособие для учителя / Перевод с англ. М. Касперович, А. Ворошилиной; ред.К. Флойд, Ю. Халлин. –FOJO: MediaInstitute. – 47 с.

12. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. – К.: Центр вільної преси, 2012. – 346 с.

13. Найдьонова Л.А. Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу: Підручник / Л.А. Найдьонова; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Вид. друге, стер. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2015. – 244 с.

14. Пометун Е.И. Критическое мышление для всех: Самоучитель / Е.И. Пометун, И. М. Сущенко, Л.Н. Пилипчатина, И.А. Баранова. – К., 2012. – 184 с.

15. Федоров А.В. Медиаобразование и медиакомпетентность: анкеты, тесты, контрольные задания / А.В. Федоров. – Таганрог: Изд-во Таганрог. гос. педаг. ин-та, 2009. – 136 с.

16. Челомбітько Т.Л. Медіаосвіта як актуальний компонент нової школи / Матеріали V Міжнародної науково-методичної конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи». – Київ, 2017. – С. 274-277.

17. Челомбітько Т.Л., Рибіна Ю.О. Медіаосвіта як інноваційний засіб на шляху соціалізації учнів / Матеріали XI Міжнародної конференції «Стратегия качества в промышленности и образовании». – Варна, 2015.

18. Чемерис І. М. Медіаосвіта за кордоном: теорія медіаосвіти та коротка історія розвитку // Вища освіти України. – 2006. –№3. – С. 104-108.

19. Шейбе С. Медіаграмотність. Критичне мислення у мультимедійному світі / С. Шейбе, Ф. Рогоу / Перекл. з англ. С. Дьома; за загал. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. – К. : Центр вільної преси, Академія української преси, 2014. – 319 с.

Додатки

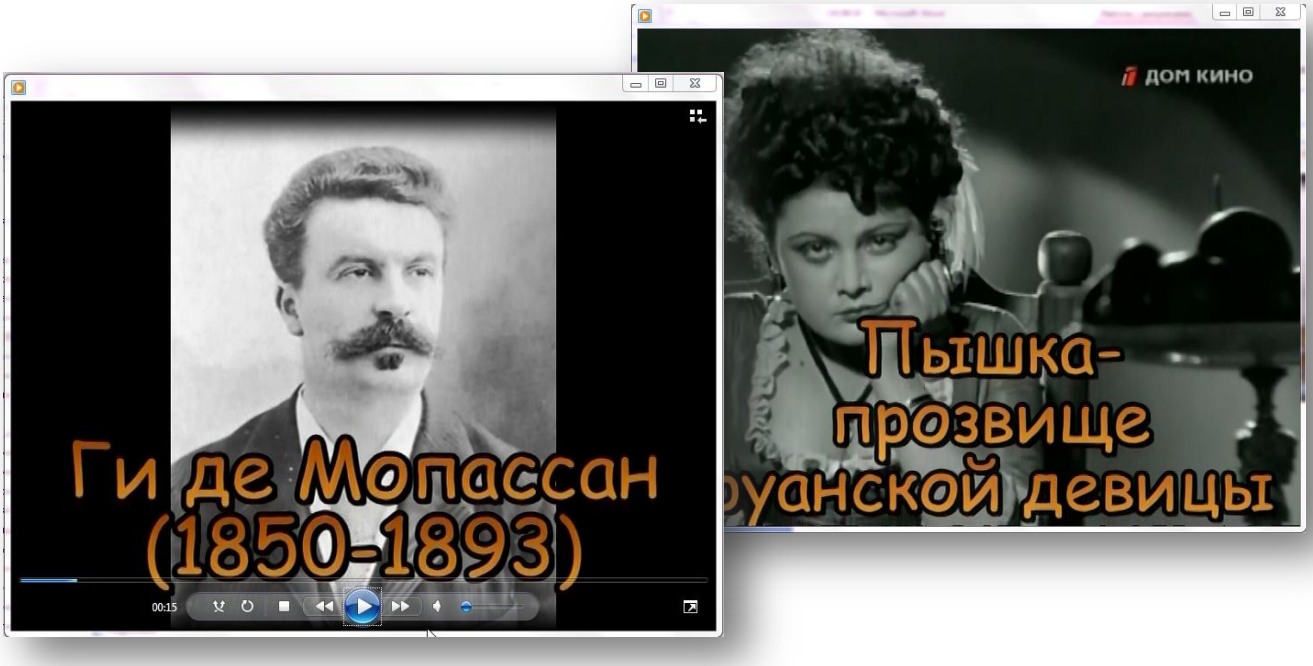
Додаток А

Медіаосвіта педагогів: фрагменти майстер-класів, семінарів-тренінгів

Додаток Б

Фрагменти проекту за новелою Гі де Мопассана «Пишка» (10 кл.)

Фрагменти відеофільму до Дня Святого Миколая (10 кл.)

Додаток В

Розробка уроку світової літератури у шостому класі
Учитель Челомбітько Тетяна Леонідівна, ХГ №14

Тема уроку: Подорож Скруджа Різдвяної ночі у часі й просторі як можливість осягнути своє життя

Мета уроку:

- аналізуючи текст, простежити шлях Скруджа Різдвяної ночі та його мандри в часі й просторі, розкрити причини його духовного занепаду;
- розвивати навички критичного мислення та зв`язного мовлення;
- виховувати прагнення учнів до самовдосконалення та толерантного ставлення до оточуючих.

Тип уроку: Засвоєння нових знань та формування на їх основі умінь і навичок із критичного мислення та медіа компетентності учнів.

Форма уроку: урок-журналістське розслідування.

Обладнання: мультимедійний проектор, презентація з ілюстраціями до повісті Ч. Діккенса, завдання групам з роздрукованим матеріалом.

Епіграф

У кожного… душа не повинна бути замкнена.
Ч. Діккенс

Хід уроку

I. Організаційний момент (1 хв.)

Учитель-конкурсант: Дозвольте представитись: я працівник відділу листів редколегії газети «14-та паралель» - Тетяна Леонідівна. (*Показує примірник газети*). Знаходжусь тут у відрядженні із журналістським розслідуванням. Діти, ви знаєте, що це таке? (*Відповіді дітей*) Приводом став лист, що надійшов у редакцію. Я повинна розібратися, але з вашою допомогою. Ось конверт із зворотною адресою: Ебенезер Скрудж, власник торгової спілки «Скрудж і Марлей», здоровенний дім у кінці маленького двора в Лондоні.(*На екрані з`являється текст листа, написаного роздратованим почерком, учитель зачитує вголос текст.)*

II. Мотивація навчальної діяльності(2хв.)

Учитель-конкурсант: За один день надходить стільки листів-скарг! А я повинна на кожен із них відповісти. Іноді ввечері намагаюсь сама зрозуміти, чи все я зробила правильно. Навіть мрію про «машину часу», щоб можна було повернутись назад і виправити власні помилки. А у вас виникає таке бажання, діти?(*Відповіді учнів*).

Отже, сьогодні ми разом проведемо журналістське розслідування й спробуємо зрозуміти, навіщо Ч. Діккенс відправив свого героя у подорожі Різдвяної ночі з трьома Духами. Запишіть, будь ласка, тему в зошити.

III. Актуалізація опорних знань (3 хв**)**

Учитель:

- Вдома ви готували відповідь на питання «Що в житті людини найцінніше?». Якого ж висновку ви дійшли? (*Відповіді учнів)*.
- Увага на епіграф! (*Учитель зачитує епіграф*) Що означає «замкнена»? (*Відповіді учнів*)Запишіть епіграф у зошити.
- А у цього пана яка душа, на вашу думку? (*На екрані з`являється зображення Скруджа з фільму «Різдвяна історія», знятого за повістю Ч. Діккенса. Учні відповідають.*) Знайдіть портрет Скруджа в тексті повісті та зачитайте його. Чи співпадає те, що побачили кінематографісти, із задумом Ч. Діккенса? (*Відповіді учнів*)

IV. Узагальнення та систематизація знань(30 хв.)

- *Учитель-конкурсант*: щоб легше було дізнатися, чому пан Скрудж став таким, об`єднаємось у пошукові групи, кожна з яких отримає завдання у файлі. Уважно читайте

питання та готуйте на них відповіді. Час на виконання – 6 хвилин. (*Групи №№ 1, 2, 3, 4, 5, 6).* ***(Оцінювання - після виступу кожної групи).***

- Двоє учнів отримують окреме завдання – творчу моделюючу вправу (*Від імені двох Скруджів давати поради дітям. Завдання виконується одночасно з усім класом)*

(*На відповіді кожна група отримує по 3,5 хвилини, двоє «Скруджів» - 2 хвилини).*

- Вправа «обери позицію»: після виступу Скруджів представник кожної групи прикріплює на дошку рожевий, або зелений папірець у залежності від позиції, обраної всією групою. (*Ставлення до порад двох Скруджів*) (1 хв.)

V. Домашнє завдання(3 хв.)

Різнорівневе за вибором учнів:

1. *Достатній рівень*: (7-9 балів) скласти кросворд за темою «Самовдосконалення». Ключове слово – «Скрудж».

2. *Високий рівень*: (10-11 балів) підготувати усну розповідь «Чому люди стають кращими?».

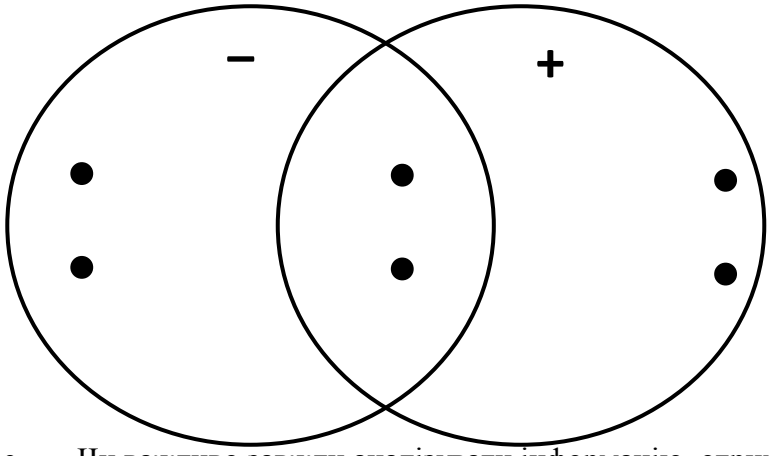
3. *Завдання на 12 балів*: підготувати такий матеріал за темою, який би здивував усіх. Це може бути власний проект реклами, афіші до фільму, невеличкий сценарій «Свята самовдосконалення» тощо.

VI. Підсумок уроку (3,5 хв.)

Рефлексія:

- Заповнити кола Вена «Два обличчя одного Скруджа» *(схематичні кола роздано кожному учневі до уроку)*

Два обличчя одного Скруджа

- Чи важливо завжди аналізувати інформацію, отриману під час уроку? Чому?
- Для чого ж ми проводили сьогодні журналістське розслідування?

Открытый урок всемирной литературы в 7 классе
Учитель Челомбитько Татьяна Леонидовна, ХГ №14

Тема урока:

«Изображение в повести Н.В. Гоголя «Тарас Бульба» Запорожской Сечи, любви к Украине, героизма, мужества и боевого духа украинского народа в борьбе за родную землю».

Цель урока:

- ✓ *помочь учащимся понять патриотическую позицию автора;*
- ✓ *показать патриотизм украинцев в борьбе за свою свободу;*
- ✓ *развивать навыки работы с текстом художественного произведения и медиакомпетенцию учащихся;*
- ✓ *воспитывать любовь к родной земле, формировать гуманистическую позицию.*

Оборудование: *мультимедийный проектор, презентация к уроку, репродукции картин И. Репина, Е. Кибрика, А. Герасимова, Д. Шмаринова к повести Н.В. Гоголя «Тарас Бульба»;*

задания «куреням» с раздаточным материалом.

Тип урока: *урок усвоения новых знаний, медиаурок с элементами медиаобразования.*

Эпиграф:

«Вот то гнездо, откуда вылетают
все те гордые и крепкие, как львы!
Вот откуда разливается
воля и козачество на всю Украйну!»

Н.В. Гоголь

Ход урока

I. Организационный момент (30 сек.)

II. Объявление темы и мотивация к учебной деятельности (1 мин.)

Сегодня мы присутствуем на выездной телепередаче «Форум», а я её ведущая – Татьяна Леонидовна. Название передачи значит «место, где обсуждается интересующая всех тема». Такой темой является «Изображение в повести Н.В. Гоголя «Тарас Бульба» Запорожской Сечи, любви к Украине, героизма, мужества и боевого духа украинского народа в борьбе за родную землю».

Наша передача записывается на территории Салтовской Сечи, в 7-Б коше славного 107 лицея. Эфирное время - 45 минут. Сейчас вы объединитесь в курени для успешной работы на съёмках. *(На парты расставляются таблички с названиями или номерами куреней: «Историки», «Курень № 1», «Курень № 2», «Курень № 3», «Старейшины», «Писари»)*. Мы всё время будем на связи со студией, в которой обычно присутствуют интересные собеседники. Как и все передачи, наша тоже имеет свой рейтинг. Он определяется по двенадцатибалльной шкале. Каждый балл рейтинга приравнивается к привычной вам школьной оценке. Если казаки куреня сотрудничают плодотворно и дают успешные ответы на вопросы нашего гостя, то получают высокий балл. За дополнительные ответы они могут повысить свой личный рейтинг.

III. Работа над темой урока.

1. В гостях у нас сегодня Николай Васильевич Гоголь. Внимание на экран. *(Высвечивается письмо Н.В. Гоголя с заданием для всех куреней. Ведущая зачитывает это письмо*) (30 сек.).

Уважаемые казаки, вы услышали, какими сомнениями поделился с нами Н.В. Гоголь. Чтобы ответить нашему уважаемому автору, каждому куреню необходимо выполнить определённое задание. На это отводится 7минут. *(Курени получают файлы с заданиями).*

2. Ответы куреней даются по очереди, установленной ведущей. Каждому куреню – 4 минуты. *(После ответа* ***оценивается работа куреня****, а на доске вывешиваются иллюстрации и составляется схема, представляющая Сечь глазами самих учащихся).*

Эту схему ученики переносят в тетрадь как обобщающую и записывают на выбор одно из высказываний о патриотизме (3 мин.)

IV. Фронтальная беседа (3 мин.)

Только что мы слышали ваш рассказ о Запорожской Сечи. В нём прозвучала главная мысль самой повести – воспевание патриотизма, мужества и геройского духа казаков-запорожцев. А сейчас предлагаю вам сравнить, как эпизод прощания казаков с Сечью показан Н.В. Гоголем и режиссёром фильма «Тарас Бульба» В. Бортко. Подумайте, с помощью каких художественных средств писатель и режиссёр воссоздали этот момент. *(Во время чтения отрывка учителем на экране демонстрируются фотофрагменты фильма).*

Учащиеся отмечают, что писатель использует большое количество глаголов,

передающих порыв казаков защитить родную землю и свой народ. Кинематографисты, стараясь воплотить патриотический порыв запорожцев на экране, используют свои художественные средства: крупный план с изображением лиц казаков, движение огромных масс народа, декорации, костюмы той эпохи, правильное освещение всей сцены. Это позволяет подчеркнуть красоту патриотизма запорожцев.

IV. Домашнее задание (3 мин.)

Достаточный уровень - читать 5-7 главы повести.

Высокий уровень (по выбору)

1) выписать высказывания героев повести об Отчизне;
2) найти примеры использования в повести фольклорных элементов при описании подвигов казаков в боях.

V. Подведение итогов урока. *Приём «Солнце любви к Украине»* (3 мин.)

Как вы думаете, в чём должна и может проявляться любовь народа к своей родной стране? Для меня, например, это – забота о подрастающем поколении моей Украины. А для каждого из вас?

(На доске составляется итоговая схема из лучей солнца, на которых написано мнение каждого куреня). Желаю вам стать настоящим солнцем и осветить путь нашей Родине и продолжить эстафету патриотизма славных казаков. Репортаж о нашей сегодняшней передаче вы сможете прочитать в газете «Наша 14-ая параллель».

Урок світової літератури у 6 класі
Учитель Челомбитько Татьяна Леонидовна, ХГ №14

Тема: *Байка як жанр у світовій літературі. Особливості байки. Езоп – основоположник жанру байки.*

Мета уроку: дати поняття байки як жанру літератури, ознайомити учнів з особливостями байки; познайомити учнів із біографією та творчістю Езопа;

- розвивати критичне мислення учнів, їх діалогічне й монологічне мовлення, творчий підхід до розв`язання завдань, зацікавленість предметом;
- виховувати найкращі моральні якості: відповідальність, товариськість та доброзичливість у ставленні до однокласників.

Місце уроку в темі – вступний урок.

Обладнання уроку: мультимедійна дошка, презентація з видами стародавніх міст Греції, роздруковані завдання групам у конвертах, таблички з назвами груп.

Тип уроку: медіаурок

Епіграф:

Найкраще, що є у людини – це її язик.
Найгірше, що є у людини – це її язик.
Езоп

Хід уроку

I. Організаційний момент.

II. Мотивація до навчання. (На початку уроку, після привітання з класом, учитель-конкурсант зачитує тему уроку, записану на дошці. Потім непомітно натискає клавіатуру й на екрані з`являється листівка від постійного учителя, який нібито знаходиться у відрядженні у Греції. А якщо учителя немає, то й урок відміняється. Діти запрошуються до

редакції в якості її співробітників. Сам учитель-конкурсант перетворюється на заступника головного редактора газети і обіцяє, що всі творчі доробки дітей будуть опубліковані у наступному номері газети «14-та паралель», а кожен із юних співробітників редакції зможе отримати найвищий бал, оскільки робота у видавництві – творча).

III. Ознайомлення із метою уроку.

1. На екрані мультимедійної дошки з`являється лист-послання стародавніх греків учням шостого класу із завданням дізнатися про Езопа та його творчість

2. Наступний кадр – текст байки Езопа «Лисиця й виноград» із новим завданням від стародавніх греків: з`ясувати, які саме твори писав Езоп, у чому їх особливість.

3. Виразне читання учителем тексту байки та відповідь учнів про жанр цього твору.

4. На екрані дошки - знову лист-послання (текст його залишається до кінця уроку у центрі уваги учнів класу).

IV. Робота над темою уроку.

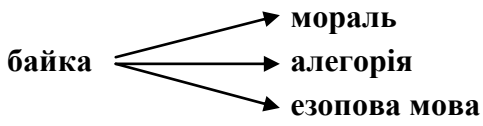
1. Учні класу об`єднуються у групи та отримують завдання у конвертах. Учитель повідомляє, що термін виконання завдань – 7 хвилин.

2. Захист творчих проектів груп(кожній групі на захист – 4 хвилини. А на класну дошку прикріпляються творчі доробки учнів):

а) <u>довідкова служба</u> пояснює вислів Езопа про язик людини. Цей вислів всі обирають в якості епіграфа уроку.

б) <u>журналісти та три учня, що уособлюють самого Езопа</u>(учні ознайомлюються з біографією та творчістю легендарного байкаря.) Журналісти проводять інтерв`ю з Езопом, а він відповідає на запитання.

в) <u>теоретики</u> співвідносять терміни та їх визначення, ознайомившись із статтею підручника про байку. На дошці у вигляді схеми прикріпляються слова**:**

г) <u>фотокореспонденти</u>(отримують зображення різних тварин і добрали до них визначення тих людських якостей, які ці тварини уособлюють. Учні пояснюють, для чого в байках використовують саме образи тварин.)

д) <u>юні кореспонденти</u>пишуть і зачитують короткий репортаж про подію, яка відбулася в кабінеті(визначення репортажу діти знаходять у завданні та користуються планом-підказкою, що міститься в конверті). У цей час три Езопи утворюють скульптурну композицію «Три обличчя одного Езопа».

3. Робота в зошитах: списати з дошки схему, що стосується особливостей байки.

4.Фронтальна робота по рядах: перший ряд самостійно читає байку «Вовк та ягня» і визначає її мораль; другий ряд знайомиться з байкою «Крук і лисиця», встановлюючи алегорію цієї байки; третій ряд розмірковує, в чому полягає езопова мова байки «Мурашка та цикада».

V. Домашнє завдання:

достатній рівень – скласти з ключовим словом ЕЗОП кросворд, до якого війдуть терміни, записані в зошиті;

високий рівень – знайти всі особливості, притаманні байці, у байці Езопа «Хліборобові діти» та підготувати питання для інтерв`ю з будь-яким героєм байок Езопа.

VI. Оцінювання роботи учнів.

VII. Рефлексія. «Мікрофон»

- Чи хотів би ти ще раз потрапити на роботу в «редакцію»?
- Що ти змінив би в цій роботі й чому?
- Які враження у тебе від усього, що відбулося?

Фотофрагменти відкритого медіауроку світової літератури

У рамках районного конкурсу «Учитель року – 2014» 23 жовтня відбувся відкритий урок світової літератури в 6-А класі у Харківській загальноосвітній школі №160.

Учні класу спробували свої сили у журналістській діяльності.Вони відчули дух товариської творчої роботи в якості юних кореспондентів, теоретиків, групи довідкової служби та фотокореспондентів.

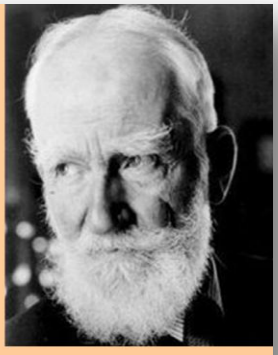

Навіть пан Езоп завітав у гості до кабінету.

Творчий доробок редакційної колегії 6-А був опублікованй у черговому випуску газети «Наша 14-ая параллель».

Майстер-клас Челомбітько Т.Л. з елементами медіаосвіти
за програмним твором Б.Шоу «Пігмаліон» (11 кл.)

“Пігмаліон”

Бернард Шоу

Соціалізація учнів

Елементи медіаосвіти

Метод проектів

Проектні завдання групам з елементами медіаосвіти:

І група
- ✓ репортаж із урочистого прийому в Бекінгемському палаці

ІІ група
- ✓ інтерв’ю з Елізою Дулітл про її подальшу долю

ІІІ група
- ✓ афіша спектаклю “Пігмаліон”

Алгоритм вирішення проблеми:

- ✓проектні завдання групам
- ✓ результати роботи груп
- ✓ рефлексія

Додаток Г

Шкільні акції

Творчі майстерні, ігри, тренінги та майстер-класи

Волонтерський рух

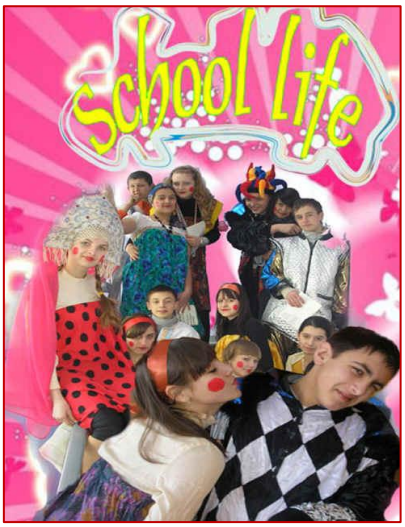
Співпраця з бібліотекарями

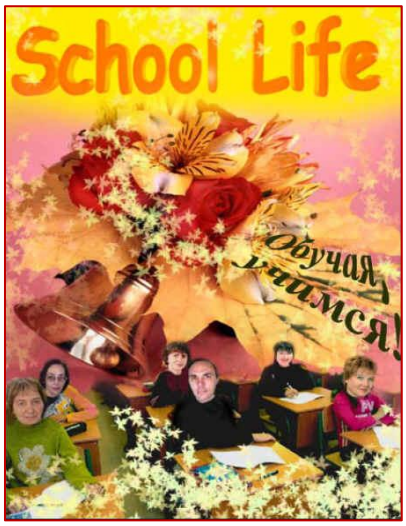

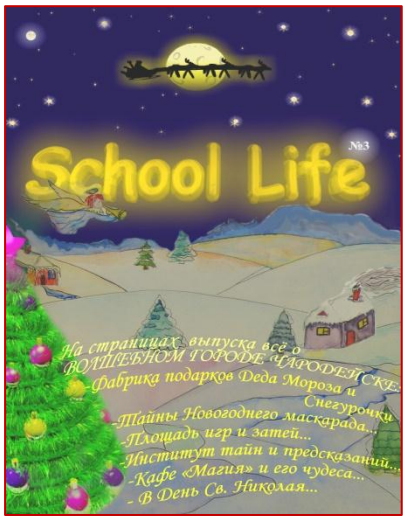

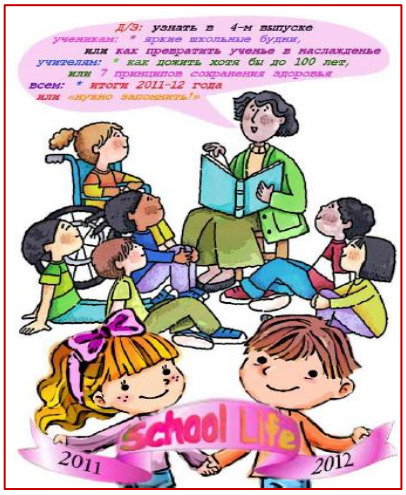
Додаток Ґ

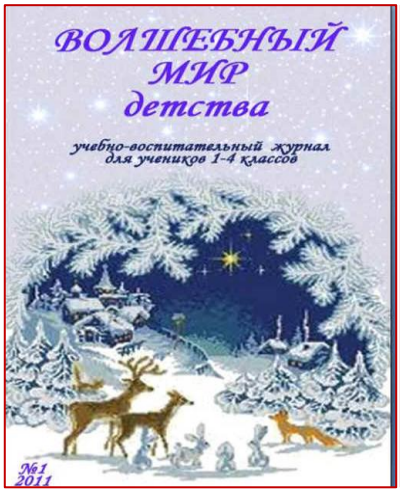
Шкільні друковані видання

Додаток Д

Засідання кіноклубу 8-А класу «25 кадрів

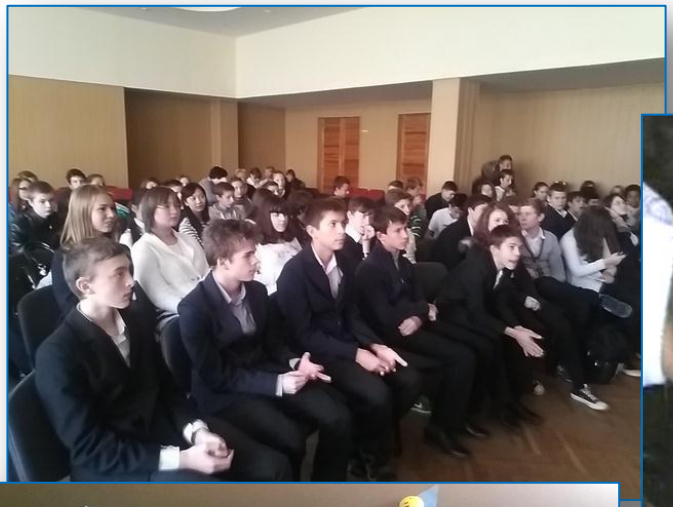

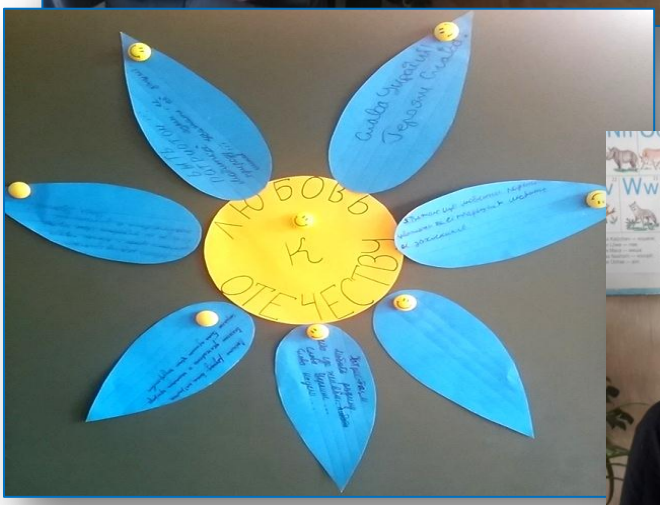

Додаток Є

Уроки мужності «Козацькому роду нема перводу!» та «Я – українець!»

Анонс тижня інформатики «Медіакод: як вижити в медійно насиченому інформаційному середовищі»

Медіамайстерня «Створення FANZINE (фанатського журналу) на тему «Образи чоловіків і жінок, які використовують рекламні медіа як засіб маніпулювання аудиторією»

Фрагменти позакласного медіазаходу «Суд над рекламою»

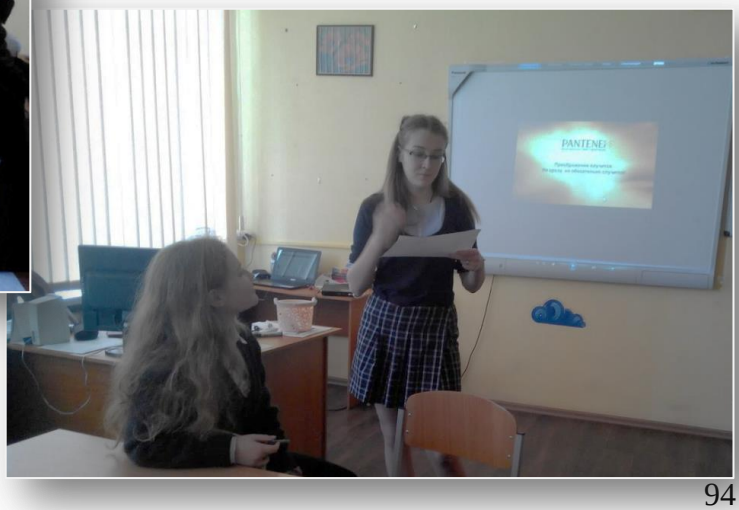

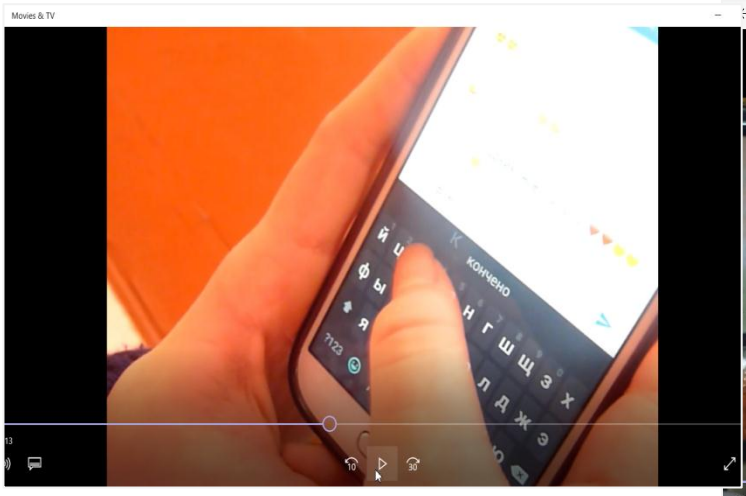
Фотофрагменти з медіазаходу за
темою: «Критичний аналіз соціальної та комерційної реклами з точки зору маніпулятивних засобів»

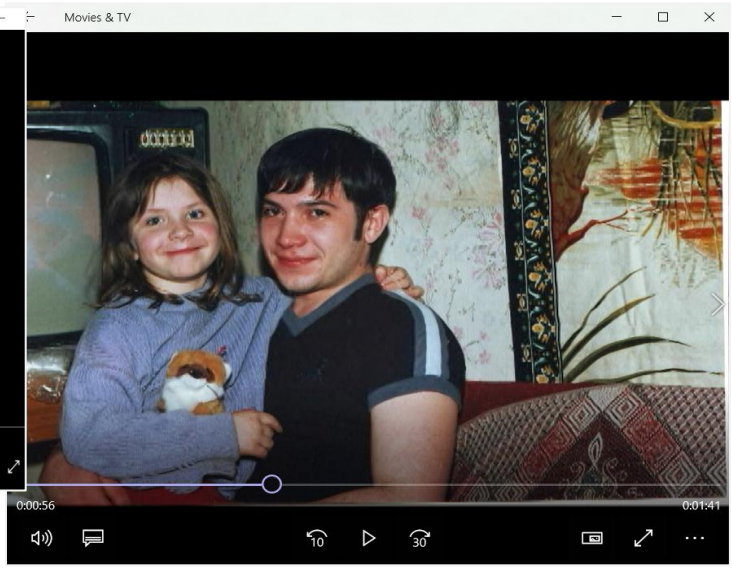

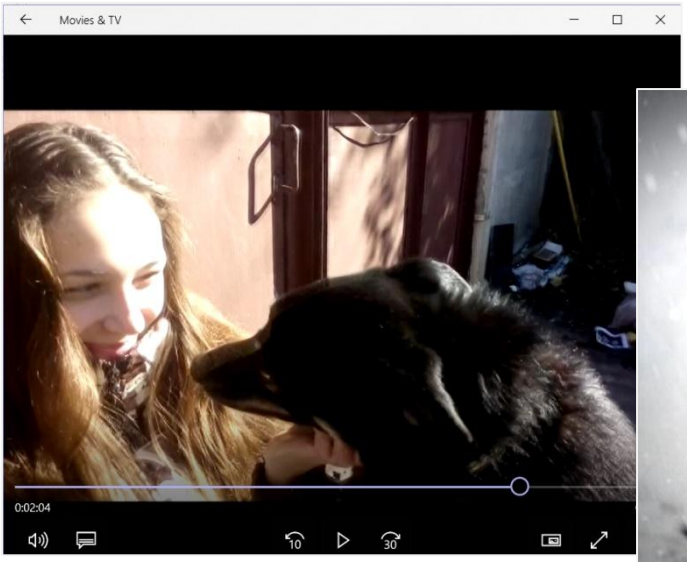
Фрагменти конкурснох проектів

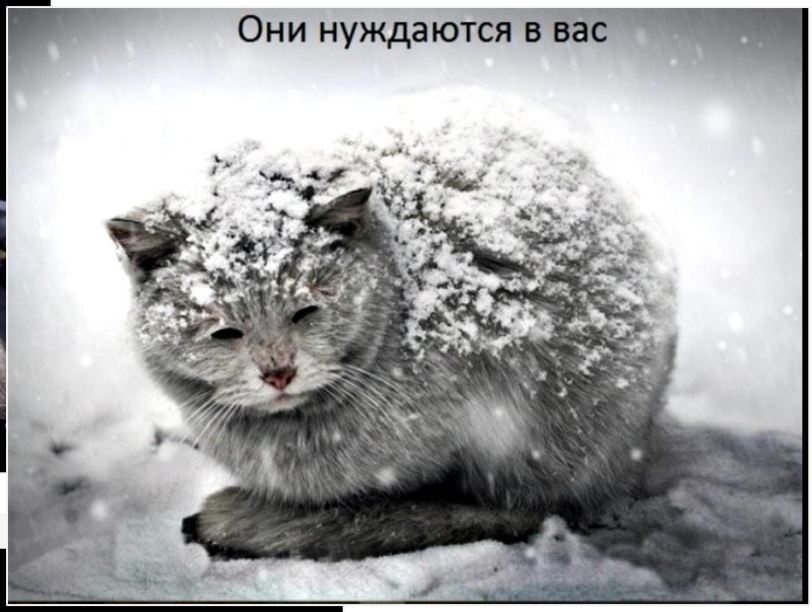

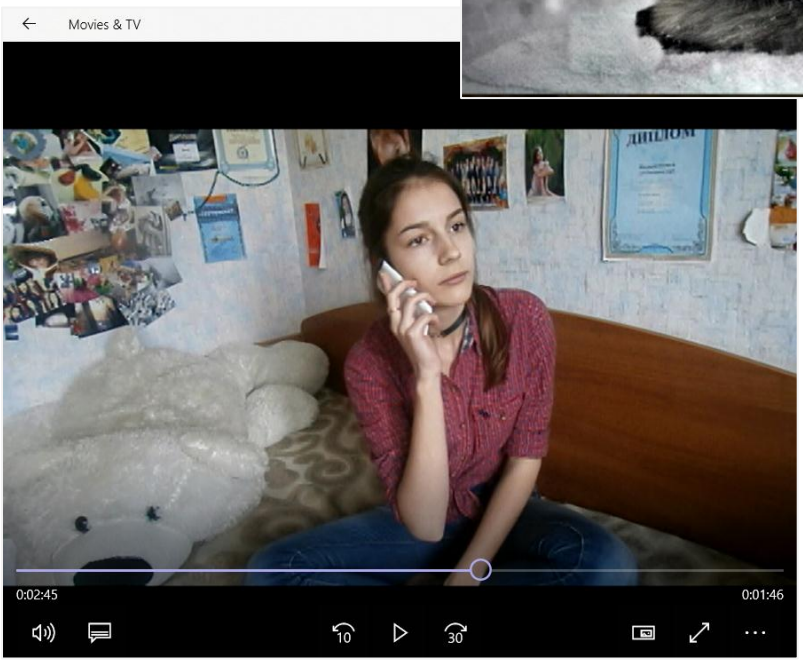
Фестивалю соціальної реклами

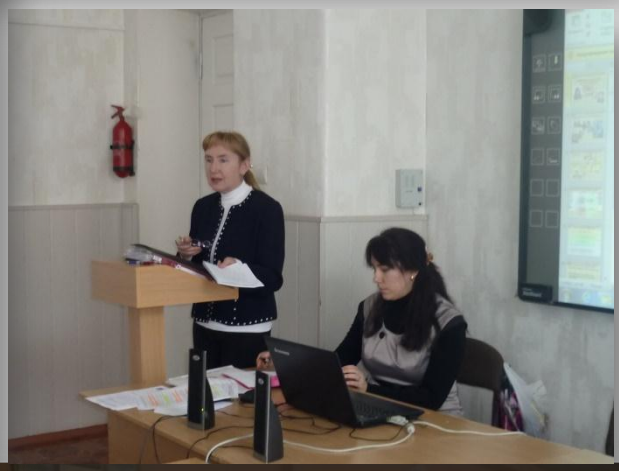
Додаток Е

Фрагменти семінарів, майстер-класів і вебінарів, проведених медіапедагогами Харківської гімназії №14

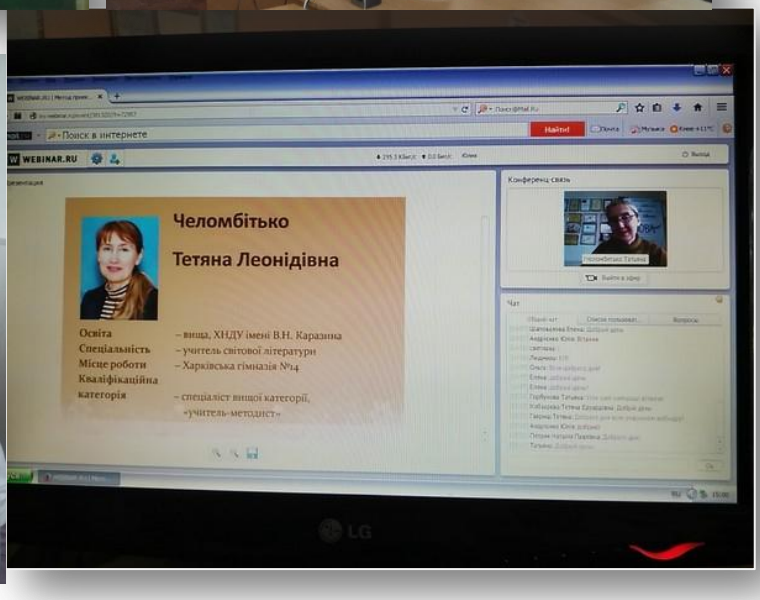

Додаток Ж

Участь у Міжнародних медіашколах учнів ХГ №14

Додаток З

Фокус-групове дослідження підлітків, присвячене Міжнародному дню безпечного Інтернету

Практикум Челомбітько Т.Л. у рамках Восьмої Міжнародної медіашколи (м. Буча, серпень 2015)

Додаток І

10-та Літня школа АУП з медіаосвіти і медіаграмотності (27-30 серпня 2017 р.),

м. Новомосковськ

Додаток К

Перемога у міському етапі конкурсу «Учитель року-2014» Челомбітько Т.Л., яка також посілаІ місцев обласному етапі виставки педагогічних ідей з досвідом роботи «Соціалізація учнів на уроках літератури на основі методу проектів та з використанням елементів медіаосвіти»

ДИПЛОМ

І ступеня

XXI обласної виставки-презентації педагогічних ідей та технологій

НАГОРОДЖУЄТЬСЯ

робота виставки

«Соціалізація учнів на уроках світової літератури на основі методу проектів та з використанням елементів медіаосвіти»

автор: **Челомбітько Тетяна Леонідівна,**
учитель російської мови та літератури
Харківської гімназії № 14
Харківської міської ради Харківської області

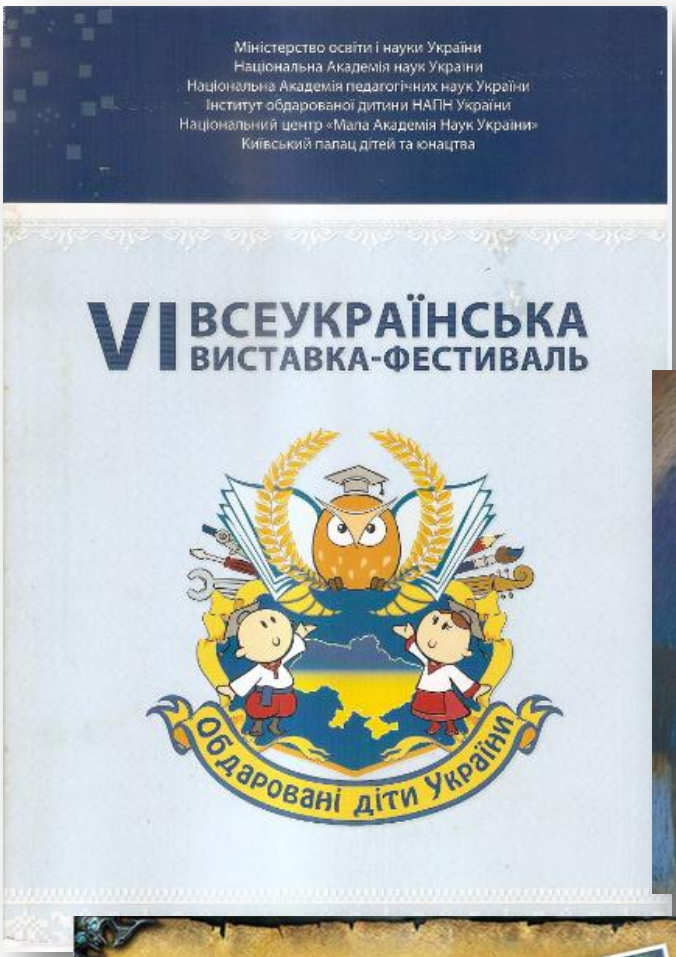
Л.Д. Покроєва

Харків – 2014

Додаток Л

Переможці VI Всеукраїнської виставки-фестивалю «Обдаровані діти України»

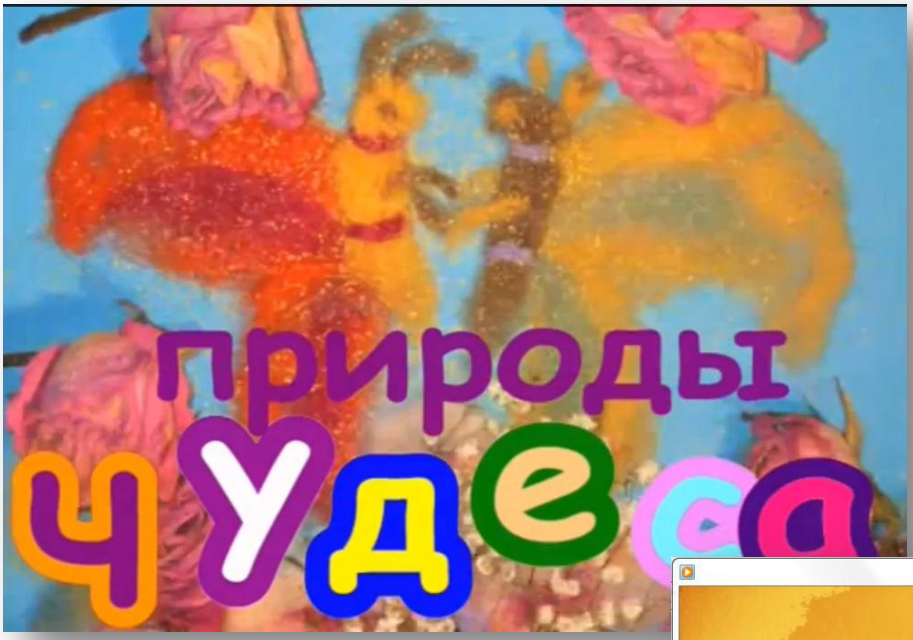

Відеоесе Браславської Єлизавети «Мне имя – Марина». Проект став також фіналістом і дипломантом Міжнародного кінофестивалю «Дитятко-2013» та Міжнародного молодіжного фестивалю аудіовізуальних мистецтв «Кришталеві джерела - 2015»

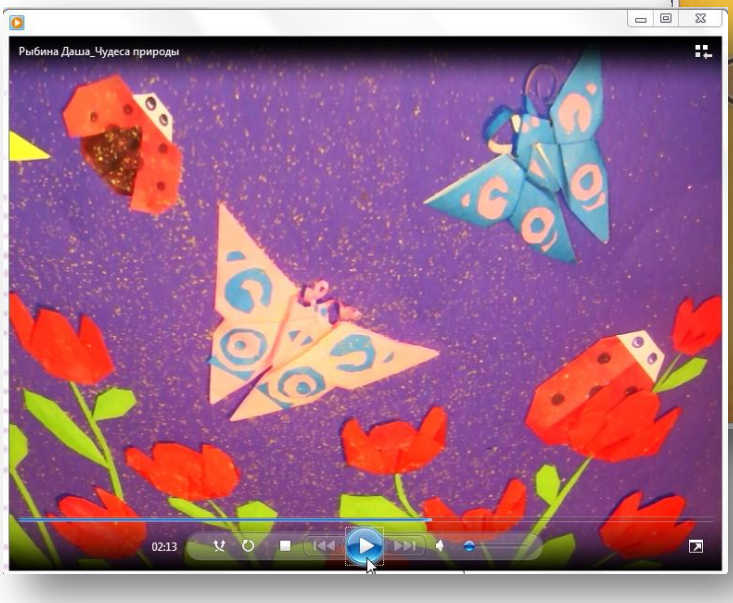

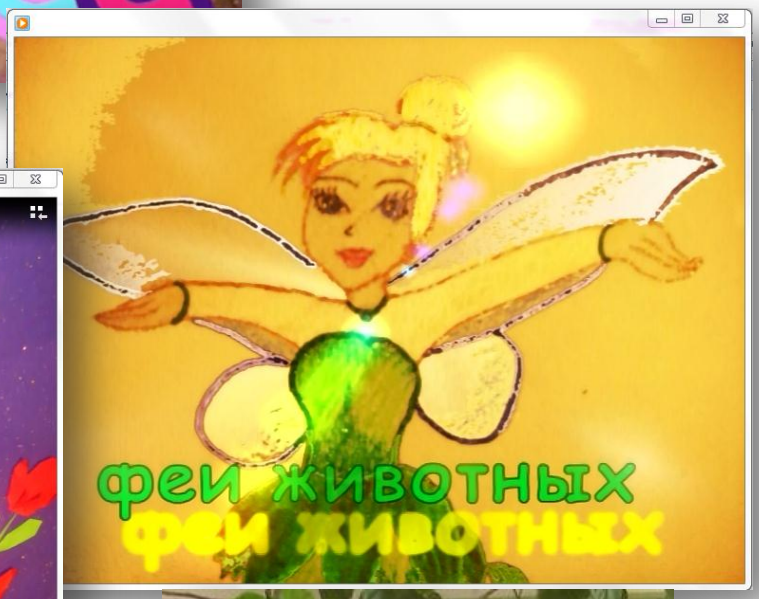

Мультфільм «Дива природи». Автор: Рибіна Дар'я, учениця4-Г класу

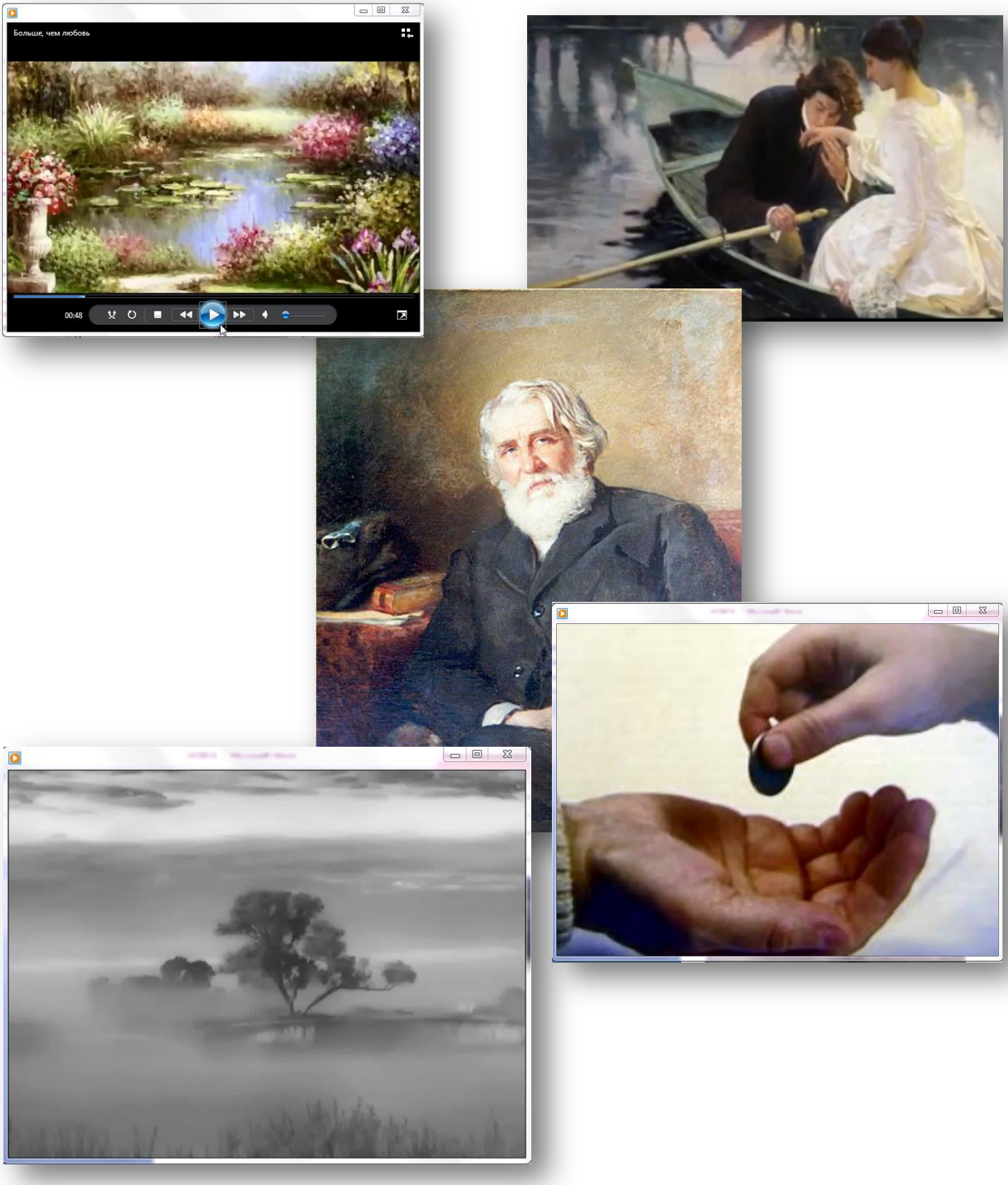

Додаток М

Браславська Єлизавета, 11 клас, відеоесе «Маленькие шедевры о вечном»

(за віршами у прозі І.С. Тургенєва)

Дипломант Міжнародного молодіжного фестивалю аудіовізуальних мистецтв «Кришталеві джерела - 2015» у номінації «Навчальні фільми»

Напрям «Медіаосвіта в основній і старшій школі»

Упровадження медіаосвіти в систему роботи Куп'янської гімназії №2 Куп'янської міської ради Харківської області

Богданова Любов Петрівна, директор;
Якубинська Лариса Юріївна, заступник директора
з навчально-виховної роботи Куп'янської гімназії № 2
Куп'янської міської ради Харківської області

У системі інноваційних змін українського суспільства одне із перших місць займає медіаосвіта. Досвід передбачає конструктивне поєднання сучасних педагогічних форм та методик організації впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес.

У даній роботі висвітлено питання упровадження розробленої моделі поетапного формування організаційно-функціональної системи інтелектуальної творчої діяльності учителів та учнів в умовах впровадження медіаосвіти внавчально-виховний процес профільної школи малого міста регіону.

Досвід розкриває форми організації та етапи впровадження медіаосвіти у різні форми навчальної та позакласної діяльності, висвітлює модулі, за якими здійснюється медіаосвіта в гімназії малого міста регіону.

Зазначений досвід може використовуватися в роботі загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв, по впровадженню Концепції медіаосвіти у загальноосвітніх школах України. Його можна адаптувати до конкретних умов освітнього процесу вищезазначених навчально-виховних закладів. Буде корисним не тільки для вчителів, які викладають курси з медіаосвіти, а й, узагалі, для кожного вчителя, який хоче працювати творчо і результативно.

Актуальність досвіду з впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес:

- сприяє формуванню творчої особистості вчителя, його педагогічній майстерності в умовах впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес;
- забезпечує умови для розвитку творчої особистості дитини, її підготовки до безпечної ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формування в них медіаобізнаності, медіаграмотності, медіакомпетентності;
- дає можливість втілення в практику роботи педагогічного колективу особистісно-діяльнісного та системно-цілісного підходу до розгляду функціонування системи "вчитель – учень";
- забезпечує цілеспрямоване і системне управління творчою діяльністю вчителів і учнів з усіх напрямків навчально-виховного процесу в умовах впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес.

Мета досвіду:

Розробка, теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка результативності сформованої моделі загальноосвітнього навчального закладу малого міста регіону, яка спрямована на якісний зріст майстерності кожного вчителя, забезпечення всебічної підготовки школярів до безпечної ефективної

взаємодії із сучасною системою медіа, формування в них медіаобізнаності, медіаграмотності, медіакомпетентності відповідно до їх вікових та індивідуальних особливостей в умовах формування творчої особистості учнів..

Завдання:

- розробити та обґрунтувати модель організаційно-функціональної системи інтелектуальної творчої діяльності вчителів та учнів в умовах впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес малого міста регіону;
- створити модель поетапного формування системи впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес на основі синтезу оригінальних прийомів, педагогічних технологій та традиційних форм організації навчально-виховного процесу;
- перевірити експериментально організаційно-педагогічні засоби впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес в практику роботи;
- розробити програми спецкурсів згідно з профілем і методичні рекомендації щодо впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес.

Методологічна основа досвіду впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес.

Шляхи розвитку та становлення досвіду на відомій науковій основі витікають із протиріч та способів їх розв'язання. Це визначає провідну ідею досвіду. Суть основних протиріч, які виникають у процесі розв'язання зазначеної проблеми, полягає:

1) у необхідності створення умов для активізації творчої діяльності вчителя, який викладає медіаосвіту, з кожним вчителем в педагогічному колективі та відсутності комплексу методичних факторів, які дозволяють координувати і системно керувати процесом формування творчої особистості учня, підготовки його до дорослого життя;

2) у наявності стійких авторитарно-репродуктивних традицій, які склалися за багато років у педагогічному середовищі та необхідності формування демократичного стилю співробітництва між учителем і учнем в різних сферах навчально-виховного процесу.

Провідна наукова ідея досвіду полягає в розробці системи прийомів та форм навчально-виховної діяльності, які дозволяють на основі створення стійких традицій демократичного співробітництва вчителів та учнів, цілеспрямовано і ефективно розвивати інтелектуальні творчі можливості учнів та сприяти їх самоствердженню і самореалізації як особистості в умовах впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес.

В основу дослідження покладено припущення, що ефективність розробки системи прийомів, форм та структур навчально-виховної діяльності, які спрямовані на якісне впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес, ефективний розвиток інтелектуальних творчих можливостей учнів, сприяють їх самоствердженню й самореалізації як особистості на основі створення стійких традицій демократичного творчого співробітництва вчителів і учнів в умовах малого міста регіону:

а) **методологічна основа**:

- досконале вивчення та застосування основних нормативно-правових документів, що регламентують та забезпечують втілення в практику роботи шкіл медіаосвіти;
- основні положення системного підходу як методологічного способу пізнання педагогічних фактів, явищ, процесів;
- особистісно-діяльнісний та системно-цілісний підходи до розгляду функціонування системи “вчитель-учень” в умовах впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес.

б) **загальна теоретична основа**:

- Концепція впровадження медіаосвіти в Україні;
- філософська концепція «Діалогу культур» (М. Бахтін, В. Біблер, Ю.Лотман та ін.);
- дослідження теорій, тенденцій і проблем медіаосвіти за кордоном і в Україні (Д.Бааке, Д.Букінгем та інші);
- дослідження з теорії становлення інформаційного суспільства (Д.Белл, М.Кастельс та інші);
- Концепції громадянського суспільства та виховання (О. Бєляєв, Т.Власова та інші);
- теорія виявлення механізмів творчої особистості вчителя (В.О. Кан-Калик, С.О.Сисоєва) [10];
- можливості сучасних освітніх технологій, спрямованих на розвиток пізнавальних і творчих здібностей учнів у межах впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес (метод проектного навчання та інтегральна технологія);
- співпраця вчителів та учнів з різними педагогічними та громадськими організаціями Харківської області та України;
- сформованість демократичного стилю співробітництва між адміністрацією, учителем і учнем у різних сферах навчально-виховного процесу профільної школи;
- розроблений комплекс методичних факторів, які дозволяють координувати і системно керувати процесом якісного зростання майстерності вчителів та формування творчої особистості учня в межах впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес.

в) **наукова основа досвіду**:

- створення психолого-педагогічних засад новітньої системи шкільної медіаосвіти у навчальних закладах малого міста регіону;
- визначення впливу, умов і способів підготовки дитини до ефективної взаємодії зі світом медіа;
- участь у підготовці авторських програм спецкурсів та розробці уроків, які складатимуть основу цілісної системи психолого-педагогічних технологій розвитку медіакультури як учнів, так і педагогів, і батьків.

ОПИС ДОСВІДУ

З 2013 року Куп'янська гімназія №2 бере участь в експериментально-дослідній роботі КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» закладу з Програми «Науково-методичні засади впровадження медіаосвіти в систему навчально-виховної роботи закладів освіти Харківської області (регіональний аспект)», у межах якої педагогічним колективом розроблена і реалізується в практиці навчально-виховного процесу **Програма «Управління організаційно-функціональною системою інтелектуальної творчої діяльності вчителів та учнів в умовах впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес шкіл малого міста регіону»**.

У гімназії розроблена модель впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес малого міста регіону, яка включає модулі кадрового потенціалу, соціального замовлення, наукового супроводу, результативності роботи гімназії, а також дидактичний, навчально-виховний, методичний та матеріально-технічний модулі **(Додаток 1).**

Модуль кадрового потенціалу

Нині питання впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес ставить серйозні питання перед керівниками навчальних закладів щодо підбору кадрового потенціалу та організації управління ним. Для забезпечення необхідного рівня професійної компетентності вчителів адміністрацією гімназії проведена система відповідної перепідготовки: підвищення кваліфікації вчителів основної школи з орієнтацією на впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес і його психолого-педагогічне забезпечення та вчителів старшої школи, які викладатимуть предмети за допомогою медіаосвіти і спеціальні курси. У гімназії працюють педагоги, яким притаманні глибокі знання предмета і творчий підхід до навчання, виховання, вміння вносити корективи в зміст і методику навчального процесу; високий рівень загальної культури, інтелігентність; доброзичливе ставлення до дітей, уміння впливати на духовно-моральний стан і розвиток особистості учня.

Навчально-виховний процес гімназії забезпечують 30 освічених педагогів, з них 13 учителів-методистів, 7 учителів мають педагогічне звання "Старший учитель", 21 – кваліфікаційну категорію "Спеціаліст вищої категорії", 10 учителів (36%) нагороджені Знаком „Відмінник освіти України". 13 учителів (46%) відзначені Почесною грамотою МОН України, 13 учителів (46%) – грамотою ГУОН за сумлінну працю, 23 вчителі (82%)- грамотою відділу освіти Куп'янської міської ради **(Додаток 2).**

Над впровадженням медіаосвіти в навчально-виховний процес працюють усі вчителі закладу, але головна роль відводиться учителю інформатики, який викладає спецкурс «Медіакультура». Його діяльність, як і кожного вчителя, планується згідно проблемних тем закладу та методичних об'єднань вчителів. Учитель інформатики разом з колегами працює за трьома основними напрямами:

- **навчальна діяльність** (уроки, програми, підручники, спецкурси, гуртки, факультативи, інтерактивні методи навчання тощо);

- **позакласна робота з учнями** (проекти, випуск гімназичної газети, предметні тижні, фото і відеозйомки, виготовлення реклам тощо);
- **методична робота** (вивчення і впровадження ефективного педагогічного досвіду, навчання на курсах підвищення кваліфікації, самоосвіта, засідання педагогічної ради, методичних об'єднань, творчої групи „Медіаосвіта", висвітлення досвіду роботи на міських науково-практичних семінарах, виставках-презентаціях педагогічних ідей та інновацій, у педагогічних виданнях тощо) **(Додатки 3, 4).**

Модуль соціального замовлення

Соціальне замовлення стосовно до навчального закладу складається **з компонентів**:

– **державне замовлення** – його зміст визначається нормативними документами і, насамперед, Державним стандартом початкової, базової і повної середньої освіти;

– **потреби учнів** виявляються через усні опитування, анкетування, діагностику та експертні оцінки вчителів;

– **очікування батьків** визначаються через бесіди, опитування, анкетування;

– **професійно-педагогічні потреби вчителів** щодо впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес визначаються з учнями в ході бесід, анкетування, опитування, публічного обговорення цієї проблеми;

– **потреби соціуму і громадськості** щодо впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес у закладі визначаються, переважно, морально-особистісними якостями під час проведення бесід, опитувань, соціологічних досліджень.

Компонент професійної придатності до будь-якої діяльності визначається рівнем сформованості самопізнання, в тому числі і за допомогою медіаосвіти. На підставі цього у закладі розроблено **„Модель підготовки компетентного випускника Куп'янської гімназії №2". (Додаток 5)**

Дидактичний модуль

Навчальний план гімназії охоплює таку сукупність предметів: базові загальноосвітні навчальні дисципліни, профільні предмети та курси за вибором учнів. До навчального плану входять предмети, які не просто закладають основи теоретичних знань, а й допомагають учням самостійно отримувати нові знання, користуючись розвинутими інформаційними ресурсами, які забезпечені сучасними інформаційними технологіями. У навчальному плані обов'язковими є дисципліни, які надають знання учням про медіаосвіту за державними та авторськими програмами.

Навчально-виховний модуль

Основою всіх перетворень у гімназії є реальне знання потенційних можливостей дітей, прогнозування потреб і моделей розвитку особистості.

Впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес гімназії здійснюється через **навчальні модулі.**

Модуль 1. Уроки з використанням елементів медіаосвіти і заняття спецкурсів;

Модуль 2. Виготовлення реклами, проектів та відеопроектів учнів;

Модуль 3. Робота гуртків „Юний фотоаматор”, „Основи обробки відеоінформації”, „Юні журналісти”;

Модуль 4. Гімназична газета;

Модуль 5. Випуск поетичних збірок віршів гімназистів та вчителів;

Модуль 6. Бібліотека і її роль у вихованні медіаграмотності учнів;

Модуль 7. Робота з батьками.

Модуль 1.
Уроки з використанням елементів медіаосвіти і заняття спецкурсів

Уроки з використанням елементів медіаосвіти і заняття спецкурсів здійснюються згідно з:

- навчальним планом;
- **навчальною програмою спецкурсу „Основи медіаосвіти при вивченні духовної спадщини рідного краю” варіативної складової навчального плану для учнів 10 класу (автор Власенко Д.В., учитель зарубіжної літератури) (Додаток 6);**
- методичними рекомендаціями МОН України щодо впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес.

Пропонується для вивчення **курс за вибором**:

• Програма курсу за вибором для учнів 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів „Спеціальний медіаосвітній курс „Медіакультура”, О.Є.Голубєва, О.Т.Баришполець, Г.В.Мироненко, Л.А.Найдьонова.

Запроваджуються факультативні курси, організовуються індивідуальні та групові заняття за інтересами тощо, що сприяє підвищенню рівня медіакультури учнів.

Основною метою своєї діяльності вчителі вважають підготовку учнів до спілкування із засобами масової комунікації під час соціалізації, що дозволить захистити дітей від потенційно шкідливих ефектів медіа та виховати такого споживача медіа, який міг би ефективно задовольняти свої інтереси, використовуючи засоби масової комунікації.

Уроки з використанням елементів медіаосвіти дають можливість ефективного використання медіа у навчальному процесі: обробка традиційних завдань у спеціальній формі; організація навчальної діяльності з електронними словниками, енциклопедіями, Інтернет-порталами; використання дослідницької методики **(Додаток 7).**

Виготовлення реклами, проектів та відеопроектів учнів

Система позакласної та позашкільної роботи в гімназії включає проведення дослідницької роботи, роботи над проектами, рекламних робіт, оформлення яких потребує знання учнями, як виготовити рекламу, провести фотозйомку і зйомку відеороликів на різні теми з метою виховання медіаграмотності та формування медіакомпетентностей. Дослідницькій роботі

гімназистів приділяється велика увага, тому що старшокласники навчаються безпечно та якісно користуватися сучасною системою медіа, за допомогою якої вони досліджують визначене питання дослідницької роботи, порівнюють результати, роблять висновки та дають пропозиції щодо покращення стану вивчення даної проблеми. Ця робота під силу тільки творчій особистості – особистості, яка повинна вміти жити в умовах інформаційного простору. Розпочинається ця робота з учнями початкової школи, де вони працюють над проектами „Професії моїх батьків" **(Додаток 8).**

Протягом навчання в 5-9 класах гімназисти готуються до написання дослідницьких робіт: пишуть есе, навчаються працювати в бібліотеках, Інтернеті, з додатковою літературою тощо. А всі учні-десятикласники, які вже опанували навики медіаобізнаності, медіаграмотності і медіакомпететності, пишуть дослідницькі роботи з різних тем майже з усіх предметів під керівництвом досвідчених педагогів гімназії.**.**

Під керівництвом учителів англійської мови учні зняли відеоролик, який визнаний переможцем у конкурсі програми Go Campe, у результаті чого гімназія отримала право запросити волонтера для роботи у літньому мовному таборі. На серпневій педагогічній конференції міста Куп'янська був представлений рекламний відеоролик про гімназію, над яким працювали гімназисти (2017 рік) **(Додатки 9, 10).**

Створено вісім відеороликів, які розміщені в Ютуб, та вісім відеороликів – на сайті гімназії: «Молодь за здоровий спосіб життя», «Що ти знаєш про евакуацію?», «Чи вважаєш ти гімназію безпечним місцем для навчання?», «Патріот – це…» та інші.

Робота гуртків „Юний фотоаматор",
„Основи обробки відеоінформації", „Юні журналісти"

У позакласній роботі основна увага приділяється проведенню заходів, спрямованих на притягнення учнів до активної участі в громадському житті в межах впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес за допомогою класних годин, зустрічей з батьками, різноманітних фотомонтажів. Гімназисти навчаються брати інтерв'ю, писати і редагувати статті, проводити фото і відео зйомки тощо.

Гімназична газета

Оформлення і випуск газети «Гімназист» надає можливість максимально розкрити творчий потенціал учнів. Робота над кожним номером дозволяє навчитися працювати з медіаресурсами індивідуально або в групі, дозволить ефективно задовільнити свої інтереси, використовуючи засоби масової комунікації**. (Додаток 11)**

Випуск поетичних збірок віршів гімназистів та вчителів

Починаючи з початкової школи, учителі формують в учнів поетичне бачення світу. Вони планують роботи з поетичної гри в рими. Потім за даними римами учні складають поетичні рядки, об'єднуючи їх за темами «Осінь», «Весна», «Мама» та інші. Учні старших класів пишуть вірші на вільні теми.

У гімназії створений літературний музей, де проходять зустрічі з поетами, письменниками і художниками Куп'янщини. Щорічно на базі музею гімназисти створюють збірки віршів учнів та вчителів: «Україна – єдина країна», «Прекрасні пориви душі», «Ми вивчаємо букви», «Для тебе…», «Я пам'ятаю! Я пишаюсь!», «На крилах надії», «Поетична свічка «Осінь, осінь» **(Додаток 12).**

Бібліотека і її роль у вихованні медіаграмотності учнів

Шкільна бібліотека має забезпечити такі умови своїм користувачам, у яких вони могли б не тільки активно використовувати надану інформацію, але й самі ставали б виробниками інформації, створюючи власні цифрові ресурси (відеоматеріали, географічні карти та ін.), і цим самим поповнювали б фонд інформаційних ресурсів закладу.

Основні форми роботи бібліотеки – бібліотечні уроки з елементами медіаосвіти, виготовлення проектів з учнями, створення власних медіатекстів тощо.

Роль бібліотекаря в проектній діяльності закладу полягає в тому, що він допомагає учням у пошуку джерел інформації; координує весь процес; підтримує та заохочує учнів; підтримує безперервний зв'язок з учнями; організовує представлення результатів роботи в різних формах. Організовано та виконано ряд проектів: «Бібліотека гімназії», «Згадаємо Т.Г.Шевченка», «Слово про великого Добротворця», «Осінь крокує по землі», «Народу мир потрібен, як вода» та інші. Бібліотекар разом із дітьми працює над ілюстраціями до творів письменників «Книга в моєму житті», «Дивовижний світ казки», «Осінь-чарівниця», а потім організовує виставку цих малюнків. **(Додаток 13)**

Медіаосвітня робота бібліотекаря проводиться в напрямку медіатворчості – створення власних медіатекстів як самостійно, так і в співавторстві з учнями. І тому одним із напрямків в медіаосвіті є випуск газети „Гімназист".

Для створення буктрейлерів використовує різні матеріали: фото, намальовані ілюстрації, відеофрагменти із фільмів, аматорську зйомку, відповідний музичний супровід, текстові слайди, ілюстрації, розвороти книг, фотографії.

Робота з батьками

Адміністрація Куп'янської гімназії №2 велику увагу приділяє роботі з батьками. Систематично проводиться анкетування батьків щодо прогнозування розвитку впровадження медіаосвіти у закладі **(Додаток 14).**

Для батьків учнів гімназії проведено гімназичну конференцію «Безпека в інтернеті» (2017 рік).

Батьки учнів гімназії допомагають учням створювати проекти, знімати відеоролики, робити фотоколлажі, працювати над дослідницькими роботами тощо.

Методичний модуль

У роботі гімназії з впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес склалася певна структура, в якій задіяні всі ланки навчально-виховної роботи: засідання педагогічні ради, методичних об'єднань, методичної ради, творчих груп учителів, в тому числі творчої групи «Медіаосвіта», участь у

проведенні міських семінарів та науково-практичних конференцій з поширення досвіду роботи гімназії з впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес; підвищення кваліфікації учителів тощо.

Робота з впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес спланована в перспективному плані закладу, плані роботи гімназії на поточний рік, перспективному плані реалізації медіаосвіти.

У гімназії працюють п’ять методичних об'єднань учителів, які безпосередньо займаються розробкою та реалізацією стратегічних напрямів упровадження медіаосвіти у навчально-виховний процес закладу. Аналізуючи плани роботи методичних об’єднань за останні роки, слід відмітити, що проблема впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес займає один з головних напрямків у діяльності методичних об’єднань учителів, про що конкретно говорять пріоритетні напрямки їх роботи. **(Додаток 15).**

В особистих **Програмах методичної та науково-дослідницької роботи вчителів** (програма розроблена в гімназії), які заповнює кожен педагог гімназії у вересні щорічно, також планується робота на поточний навчальний рік з учнями і батьками з впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес **(Додаток 16).** У свою чергу класні керівники в планах виховної роботи відображають заходи, які вони проводять у межах застосування форм медіаосвіти .

Першочергова задача визначена тезою „Тільки вчитель, який працює творчо, здатний виховати творчу особистість”. Шлях до вирішення цієї проблеми лежить через особистість учителя в розвитку творчого потенціалу самого вчителя і залежить від того, наскільки він розуміє зміни у меті освіти, чітко сформульованої в „Концепції громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності” – громадянське виховання тісно пов’язане з формуванням соціально-політичної компетентності особистості в суспільній сфері, яка передбачає насамперед політичну, правову й інформаційну освіченість і здатність керуватися відповідними знаннями в умовах кардинальної перебудови в суспільстві.

Другий напрям роботи вчителів методичних об’єднань пов’язаний з вирішенням проблеми впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес в умовах малих міст України. Ця проблема розглядалася на засіданнях педагогічної ради та методичних об’єднань вчителів і розв’язувалася:

- шляхом інтеграції медіаосвіти у навчальні предмети;
- на рівні співтворчості з іншими навчальними закладами міста та області;
- за допомогою впровадження Концепції медіаосвіти через всі ланки навчально-виховного процесу.

Питання про організацію впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес було узагальнено і представлено на міських науково-практичних семінарах директорів і учителів шкіл **(Додаток 17)**.

Досвід роботи педколективу гімназії з теми «Формування організаційно-функціональної системи інтелектуальної творчої діяльності вчителів і учнів в

умовах впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес профільної школи малого міста регіону» був представлений на Харківській обласній виставці «Освіта Харківщини XXI століття», де отримав Диплом III ступеню (2016 рік).

Модуль наукового супроводу

Науковий супровід навчання в старшій школі передбачає реалізацію завдань дослідницького і впроваджувального характеру: обґрунтування змісту в різних комбінаціях медіаосвіти, розроблення педагогічних технологій на основі застосування активних методів навчання, самостійної навчальної діяльності, розроблення системи оцінювання навчальних досягнень учнів, моніторинг якості освіти тощо

Упроваджуючи технологію медіаосвіти, учителі гімназії намагаються вивчити, розкрити та розвинути особистість кожного учня. Однією з форм цієї роботи є система індивідуальних занять з гімназистами, яка проводиться за такими основними напрямами:

- підготовка учнів до активних контактів з медіа, коли учні свідомо визначають шкідливі медіа, але ефективно задовольняють свої інтереси, використовуючи засоби масової комунікації;
- застосування учнями елементів медіаосвіти при створенні реклами, проектів, дослідницьких робіт, випуску гімназичної газети та поетичних збірок, фото колажів та відеороликів тощо;
- створення у закладі творчого середовища, в якому кожен учень через пізнання своїх особливостей міг би розкрити свої здібності, можливості, прагнення до саморозвитку за допомогою використання медіаосвіти у своєму життєвому досвіді.

Форми організації та етапи впровадження медіаосвіти у навчально-виховний процес

Модель поетапного формування організаційно-функціональної системи інтелектуальної творчої діяльності учителів та учнів в умовах впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес профільної школи малого міста регіону (Додаток 18)

Протягом останнього часу в Україні відбуваються великі зміни, все більше розповсюджується використання ІТ, ІКТ та мультимедійних засобів – тобто збільшується кількість медіаінформації, в якій необхідно розбиратися учням і вчителям. Постала проблема перед вчителями: оволодіти прийомами і методами, як подавати сучасну інформацію учням та навчити школярів відрізняти правду від фальші – задача найбільш важка, оскільки у більшій частині нашого населення ще не сформувалося критичне мислення до медіаінформації.

Виходячи з цього, колектив гімназії приходить до висновку, що кожній людині, яка включається в інформаційний простір, необхідні знання з медіаосвіти. Ми стали учасниками дослідно-експериментальної роботи «Науково-методичні засади впровадження медіаосвіти в систему навчально-

виховної роботи закладів совіти Харківської області». Вчителі, розуміли, що не всі випускники-гімназисти пов'яжуть своє подальше життя з медіаресурсами. Але педагоги впевнені, що знання з медіаосвіти дозволять нашим випускникам краще зрозуміти і оцінити будь-яку інформацію, а значить, надасть можливість жити повноцінним життям.

Опитування та анкетування учнів та їх батьків щодо визначення впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес гімназії співпало з думкою педколективу.

Як відомо, творчість не терпить насилля, тим паче – інтелектуальна творчість. Оптимальним середовищем, яке сприяє виявленню творчих можливостей як дорослих, так і дітей, є демократична, відкрита, емоційно-насичена, позитивна атмосфера творчого співробітництва в межах впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес.

Педагогічний колектив гімназії близько підійшов до створення моделі поетапного формування організаційно-функціональної системи творчої діяльності вчителів та учнів Куп'янської гімназії №2 з впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес **(Додаток 19).**

Матеріально-технічний модуль

Фінансування впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес в гімназії здійснюється за рахунок держави.

Батьки учнів Куп'янської гімназії №2 об'єдналися у громадську організацію „Еконад" („Економічна надія"), яка дозволяє їм брати участь у покращенні навчально-виховного процесу, матеріальної бази закладу – важливих складових допрофесійної підготовки учнів.

У гімназії оформлений кабінет інформатики, клас мультимедійної техніки. Гімназична бібліотека обладнана комп'ютером та електронним каталогом. У навчальних кабінетах встановлені телевізори і комп'ютери, а також зібрані:

– нормативні документи про впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес;
– власні відео та фотоколлажі;
– зразки оформлення рекламних, проектних та дослідницьких робіт;
– інформаційні матеріали про медіапрофесії;
– додаткова література для учнів з питань медіаосвіти;
– матеріали анкет, опитувань, тестувань учнів з медіаосвіти;
– матеріали психологічного супроводу з питання медіаосвіти учнів тощо.

В гімназії на базі класу мультимедійної техніки працює **Консультативний центр медіаосвіти**, основними завданнями якого є:

• індивідуальна робота з учнями, їх батьками щодо правил користування медіа ресурсами;
• анкетування учнів з питань медіаосвіти;
• зустрічі учнів з представниками різних медіапрофесій в гімназійному клубі „Мій вибір – моя професія"
• робота з класними керівниками щодо планування роботи з медіаосвіти

• робота з учителями-предметниками щодо впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес

• участь у проведенні позакласних заходів, пов'язаних з використанням елементів медіаосвіти

• надання методичної допомоги класним керівникам і вчителям-предметникам в підготовці і проведенні позакласних заходів і уроків з використанням елементів медіаосвіти.

Організаційно-функціональна система навчально-виховного процесу, створена в гімназії, дозволяє ефективно вирішувати задачі навчання, виховання і творчого розвитку талановитих і здібних дітей, які впевнено і свідомо поводять себе в межах будь-яких медіаресурсів.

У гімназії оформлений **літературний музей**, в якому зібрані:

- навчальна програма спецкурсу „Основи медіаосвіти при вивченні духовної спадщини рідного краю" варіативної складової навчального плану для учнів 10 класу (автор Власенко Д.В., учитель зарубіжної літератури);
- поетичні збірки учнів та вчителів
- зразки реклами, проктних та дослідницьких робіт учнів на літературну тематику
- фото випускників, які обрали професії, пов'язані з медіа;
- відео та фотоматеріали зустрічей з поетами, письменниками та художниками Куп'янщини.

Модуль результативності роботи гімназії

- Відеоролик, знятий учнями під керівництвом учителів англійської мови, визнаний найкращим у конкурсі програми Go Campe, в результаті чого гімназія отримала волонтера для роботи у літньому мовному таборі, 2017 рік.
- Досвід роботи з теми «Впровадження медіакультури: проблеми, пошуки, знахідки» отримала Диплом ІІІ ступеню на Харківській обласній виставці «Освіта Харківщини», 2016 рік
- Затверджена науково-методичною радою КВНЗ ХАНО і апробована методична програма спецкурсу «Основи медіаосвіти при вивченні духовної спадщини рідного краю», автор – Власенко Д.В., учитель зарубіжної літератури, 2015 рік
- Робота «Метод проектів як засіб виховання національно-патріотичної свідомості читачів бібліотеки» відзначена дипломом ІІІ ступеню, автор Філяєвої Н.В., завідувач бібліотекою, 2015 рік
- Робота «Використання мультимедійних презентацій на уроках англійської мови як засіб формування комунікативної та соціокультурної компетенції учнів» відзначена Дипломом ІІІ ступеня Харківської обласної виставки-презентації педагогічних ідей і технологій, автор – Пихова О.В., учитель англійської мови, 2014 рік
- 18 відеороликів гімназистів розміщено на сайті закладу, а 8 – в Ютюбі. У 2015 році проведено конкурс відеороликів за темою «Здоровий образ життя», у 2016 році – конкурс відеороликів «Ми – українці».

- Щорічно на базі Літературного музею створюються збірки віршів учнів та вчителів
- Есе «Я – європеець», автор Колбая Владислав, учень 11 класу, отримало ІІ місце в обласному етапі Всеукраїнського конкурсу есе «Я – європеець», 2014 рік
- Гімназична дитяча організація «Мірошники» працює над створенням газети «Гімназист», яка виходить після кожної важливої події життя гімназії
- На серпневій педагогічній конференції міста Куп'янська було представлено учнівський відеоролик – реклама гімназії
- Проведено дев'ять науково-практичних семінарів для вчителів гімназій, шкіл, НВК міста Куп'янська з метою розповсюдження досвіду щодо впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес

Висновки

1. Розроблена та обґрунтована організаційно-функціональна система інтелектуальної творчої діяльності вчителів та учнів в умовах впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес малого міста регіону.
2. Створена модель поетапного формування даної системи на основі синтезу оригінальних прийомів, педагогічних технологій та традиційних форм впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес.
3. Перевірено експериментально організаційно-педагогічні засоби впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес;
4. Розроблена навчальна програма спецкурсу „Основи медіаосвіти при вивченні духовної спадщини рідного краю" варіативної складової навчального плану для учнів 10 класу (автор Власенко Д.В.);
5. Досвід показав, що розроблена модель організаційно-функціональної системи інтелектуальної творчої діяльності вчителів та учнів гімназії з впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес суттєво впливає на якісний зріст педагогічної творчості кожного вчителя і формування творчої особистості учня засобами медіаосвіти.

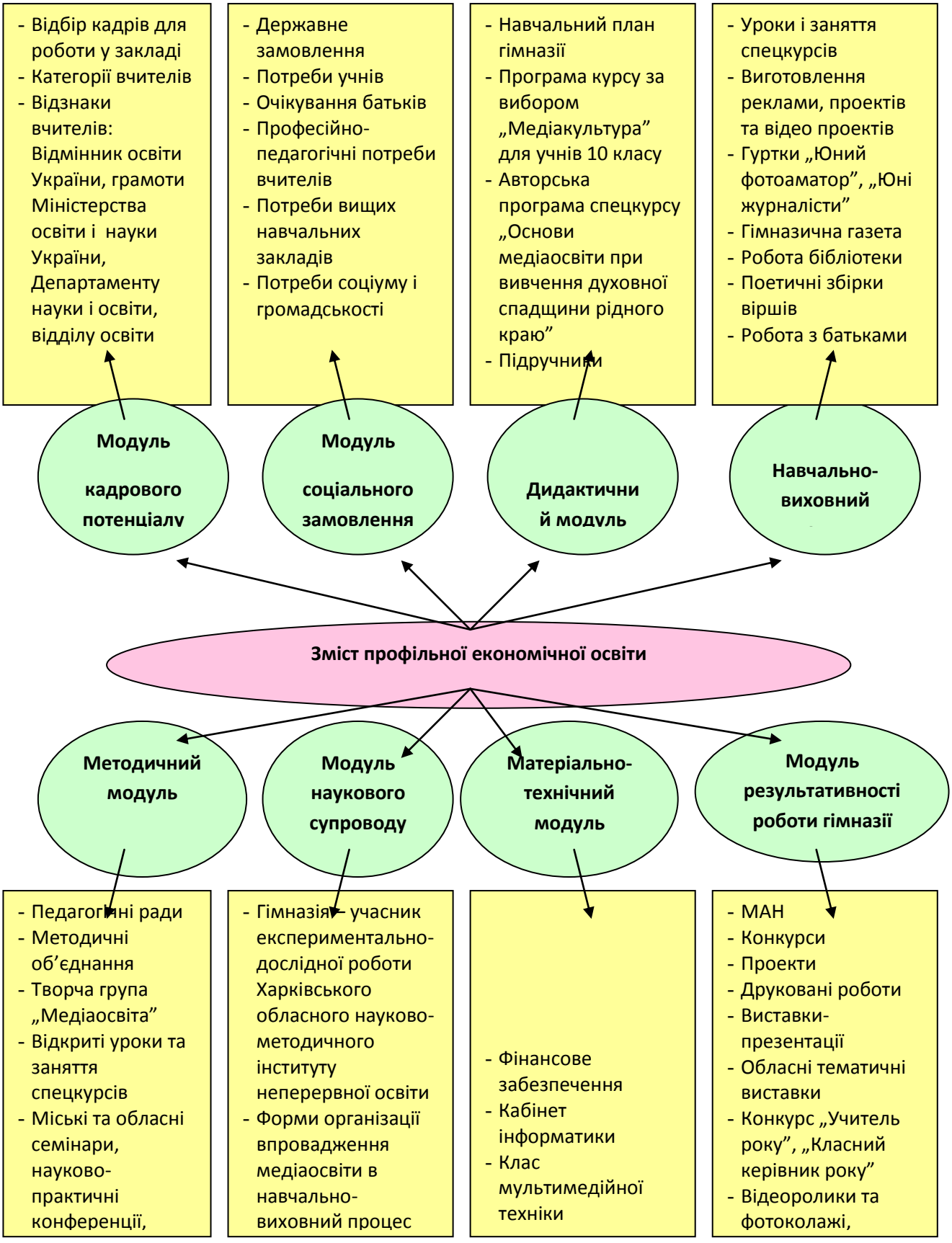
ЛІТЕРАТУРА

1. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні;
2. філософська концепція «Діалогу культур» (М.Бахтін, В.Біблер, Ю.Лотман та ін.);
3. дослідження теорій, тенденцій і проблем медіаосвіти за кордоном і в Україні (Д.Бааке, Д.Букінгем та інші);
4. дослідження з теорії становлення інформаційного суспільства (Д.Белл, М.Кастельс та інші);
5. Концепції громадянського суспільства та виховання (О.Бєляєв, Т.Власова та інші);
6. Теорія виявлення механізмів творчої особистості вчителя (В.О. Кан-Калик, С.О.Сисоєва);

ДОДАТКИ

Додаток 1

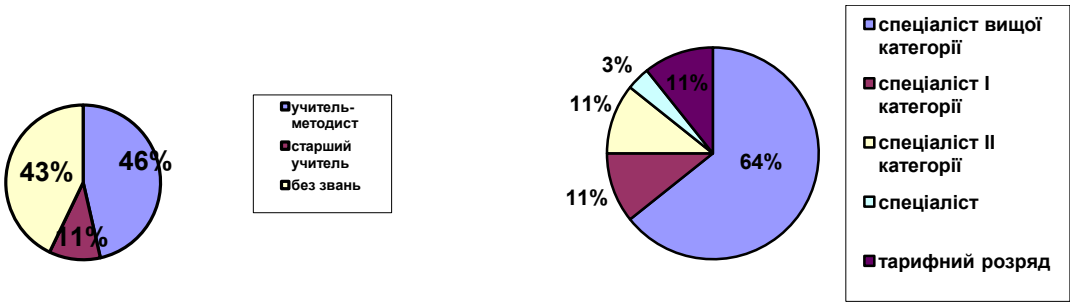
Модель впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес навчального закладу малого міста регіону

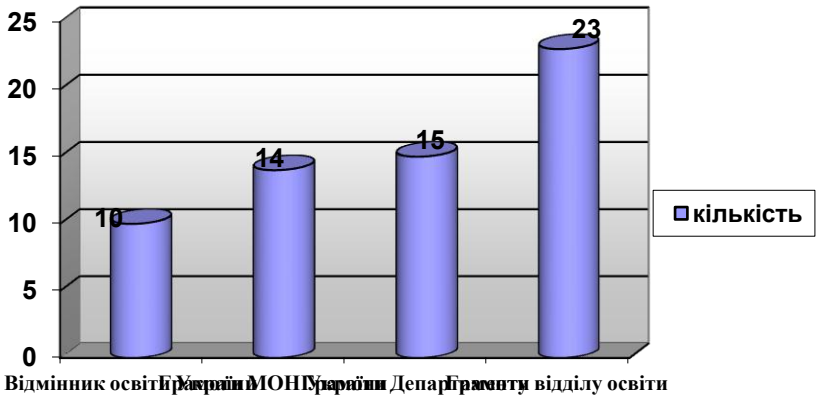
Додаток 2

Кадровий потенціал гімназії

Професійний рівень учителів за званнями і категоріями

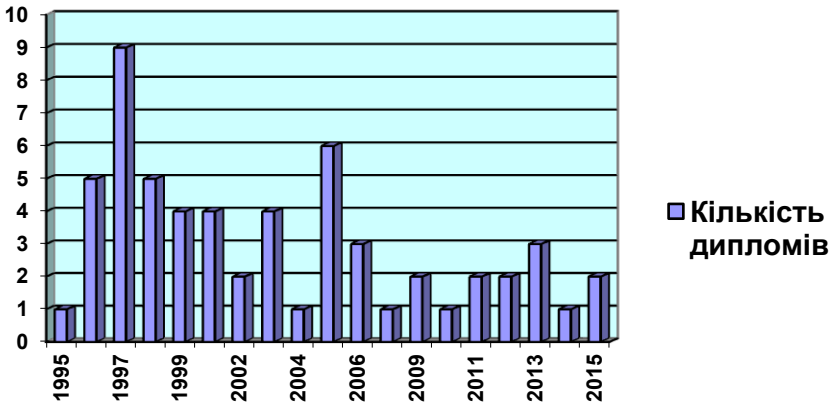

Відзнаки вчителів

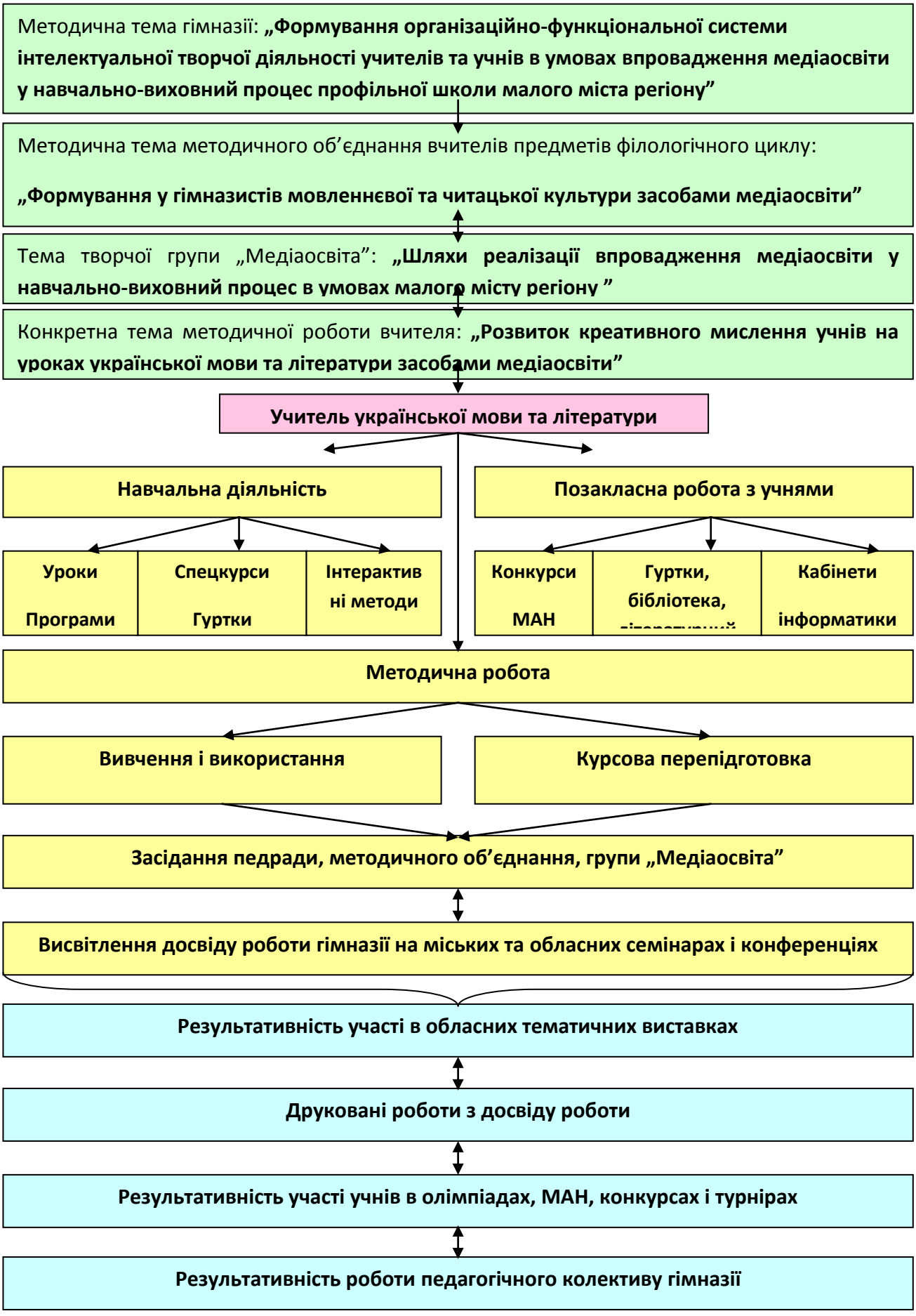
Нагородження вчителів гімназії дипломами

обласної виставки-презентації педагогічних ідей і технологій

Додаток 3

Схема професійної діяльності вчителя

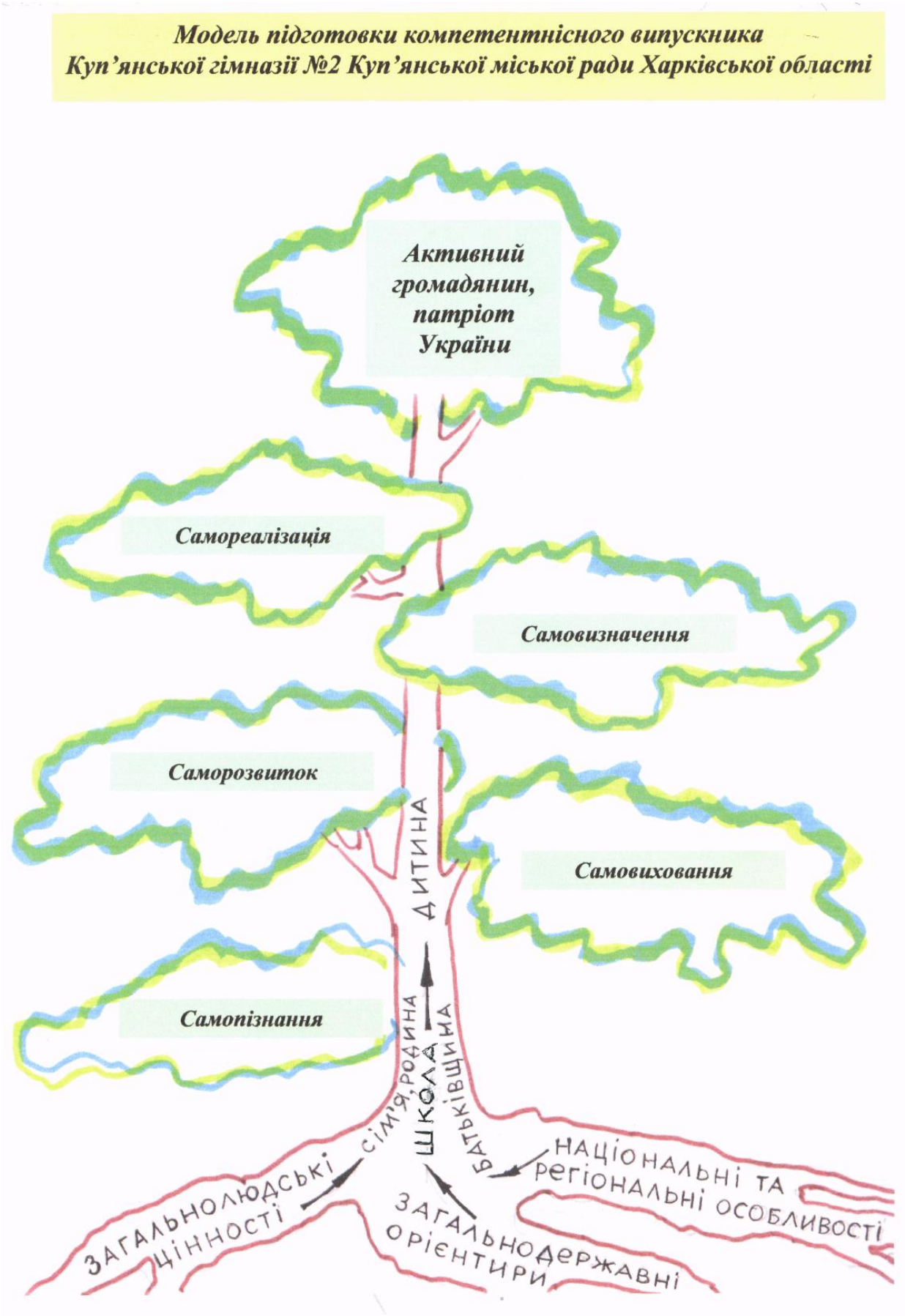

Додаток 4

Друковані роботи учителів Куп'янської гімназії №2 Куп'янської міської ради Харківської області

№№з/п	Назва роботи	Де надрукована	Автор
1.	Використання медіа технологій у навчально-виховному процесі Куп'янської гімназії №2	Збірник доповідей Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції „Медіаосвіта – пріоритетний напрям в освіті XXI століття: проблеми, досягнення і перспективи", жовтень, 2013	Долгін Р.В.
2.	Метод проектів як засіб виховання національно-патріотичної свідомості читачів бібліотеки	Науково-методичний журнал „Шкільний бібліотекар", №2, лютий 2016 рік	Філяєва Н.В.
3.	Впровадження медіакультури учнів: проблеми, пошуки, знахідки	Каталог XLIII обласної тематичної відкритої виставки ефективного педагогічного досвіду „Освіта Харківщини XXI століття", квітень 2016 року	Якубинська Л.Ю.
4.	Осінь крокує по землі	Науково-методичний журнал „Шкільний бібліотекар", №9, вересень 2016 рік	Філяєва Н.В.
5.	Духовна спадщина мого народу (матеріали музею імені П.І.Іванова на базі Куп'янської гімназії №2)	Сертифікат на публікацію матеріалу на сайті super.urok-ua.com, 2017 рік	Власенко Д.В.
6.	Використання ІКТ на уроках образотворчого мистецтва та трудового навчання	Сертифікат на публікацію матеріалу на сайті super.urok-ua.com, 2017 рік	Юдіна Т.В.

Додаток 5

Модель підготовки компетентнісного випускника
Куп'янської гімназії №2 Куп'янської міської ради Харківської області
Активний громадянин, патріот України
Самореалізація
Самовизначення
Саморозвиток
Самовиховання
Самопізнання
ДИТИНА
СІМ'Я, РОДИНА
ШКОЛА
БАТЬКІВЩИНА
ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКІ ЦІННОСТІ
НАЦІОНАЛЬНІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ
ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНІ ОРІЄНТИРИ

Додаток 6

Навчальна програма спецкурсу
„Основи медіаосвіти при вивченні духовної спадщини рідного краю”
варіативної складової навчального плану для учнів 10 класу
(автор Власенко Д.В., учитель зарубіжної літератури)

СХВАЛЕНО ТА РЕКОМЕНДОВАНО
ДО АПРОБАЦІЇ
науково-методичною радою
КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»
від 25.02.2016 протокол № 1
Голова ради _____ Л.Д.Покроєва

Навчальна програма
спецкурсу
«Основи медіаосвіти
при вивченні духовної спадщини рідного краю»
варіативної складової навчального плану
на 2016/2017 - 2017/2018 навчальні роки

Для учнів **10 класу**

Укладач **Власенко Дарія Василівна**

Фах за дипломом **учитель російської мови та літератури**

Основне місце роботи **Куп'янська гімназія №2 Куп’янської міської ради Харківської області**

Посада **вчитель російської мови та світової літератури**

Навчальна програма схвалена кафедрою соціології
Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»

Дата 04.05.2015 Протокол № 4 засідання кафедри

на підставі рецензії Удовицької Тетяни Анатоліївни, кандидата історичних наук, доцента

Прізвище, ім’я, по батькові керівника кафедри Бирченко Олена Володимирівна, кандидат соціологічних наук, доцент

_____
(Підпис завідуючого кафедрою, МП)

Навчальна програма зареєстрована в КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» 28 вересня 2015 р № 99

Експерт Косенко К.О., методист Підпис _____
(прізвище, ім’я, по батькові, посада, наукове звання)
Дегтярьов Т.А., завідувач кафедри методики навчання мов і літератури, канд. пед. наук

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

На долю підростаючого покоління випала історична місія – побудова незалежної України, яка має посісти гідне місце серед цивілізованих держав світу.

Перед незалежною Україною постала історичної ваги проблема творчо відродити українське національно-патріотичне виховання і водночас піднести його на сучасний рівень наукового і культурного розвитку.

Важливим чинником соціальної активності учнів є їхня національна свідомість. Це осягнення людиною себе як представника певного народу, нації, носія їх культури, історії. Всебічне відображення духовного народу, зокрема громадянських, моральних та естетичних цінностей – це зміст і мета завдання створення музею.

У гімназії функціонує літературний музеї імені Петра Іванова, експозиції якого допомагають виховувати національно свідомого громадянина України та патріота своєї батьківщини.

Робота музею спрямована на дослідження творчого та життєвого шляху видатних майстрів літератури, музики, живопису, культури Куп'янщини, або видатних людей, яких доля пов'язала з нашим краєм.

Спецкурс «Основи медіаграмотності при вивченні духовної спадщини Куп'янщини » на базі літературного музею імені Петра Васильовича Іванова в Куп'янській гімназії №2 сприятиме ознайомленню з базовими, ключовими поняттями, які складають теоретичну основу для розуміння культури рідного краю. Спецкурс надає можливість учням використовувати отримані знання не тільки на уроках, але й оновити зміст в позакласній роботі, поглиблюючи їх інноваційними формами, спрямованими на набуття учнями національної свідомості та гідності, любові до рідного краю.

Основна мета спецкурсу

Оволодіння знаннями з історії рідного краю, формування вмінь і навичок роботи з додатковою літературою, в краєзнавчому музеї міста, розробці та реалізації проектних програм, за допомогою яких учні набувають життєвої компетентності, як особистісного чинника, що сприяє формуванню громадянської позиції учнів; формування теоретичної і практичної бази учнів з основ медіаграмотності.

Завдання спецкурсу:

- ознайомитися з загальними відомостями про культурний процес в Куп'янщині;
- з'ясувати місце та роль куп'янчан як діячів культури, мистецтва, літератури, журналістики, їхній вплив на стан культури в регіоні;
- розвивати духовні цінності, сформовані в процесі розвитку краю;
- визначити культуру регіону як складової української культури;
- - виховувати особисту відповідальності за збереження та примноження культурної спадщини рідного краю;
- використовувати практичні навички ефективної та безпечної взаємодії з інформацією;

- сформувати уміння знаходити, критично осмислювати і використовувати потрібну інформацію;
- обирати шляхи представлення матеріалу в медіатексті.

Теоретичними засадами змісту спецкурсу є основні положення про культуру як соціальне явище, здатне впливати на внутрішній світ людини, виховувати культуру особистості.

Програма розрахована на один рік для учнів 10 класу.

Спецкурс розраховано на 35 годин (1 година на тиждень)

Резервна година – 1

Усього 35 годи

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	Теоре-тичних	Прак-тичних	Усього
Вступ	1		
Розділ 1. Культура Куп'янщини	**3**		**3**
1.1. Культура як соціальне явище, здатне впливати на внутрішній світ людини.	1		1
1.2. Куп'янщина – своєрідний, неповторний край.	1		1
1.3. Визначні історичні події та імена видатних діячів літератури.	1		1
Розділ 2. Літературна творчість Куп'янщини	**4**	**6**	**10**
2.1. Створення телерепортажу про творчість Петра Васильовича Іванова(1837-1931)	2	1	
2.2. Створення телепередачі про творчість Марка Лукича Кропивницького (1840-1910).		3	
2.3. Написання есе про Володимира Юхимовича Свідзінського	2	2	
Розділ 3. Творчість художників	**1**	**3**	**4**
3.1. Куп'янщина в пензлі. Творчість художників-земляків.	1		
3.2. Творча майстерня. Зустріч з художником. Рябініна Ольга Анатоліївна Техніка малюнку - батик, холодний батик. 3.3. Художня виставка Сахно Григорія Олександровича. Жанри - портрет, пейзаж, натюрморт. Інтерв'ю з художником. Карпичева Людмила Анатоліївна Потяг до символізму, емоційне розкриття сюжету та світовідчуття сучасності.		3	
Розділ 4. Журналістика	**3**	**4**	**7**
4.1. Місцеві ЗМІ. Журналістська діяльність у місті.	1		
4.2. Місце медіа та інформації у сучасному світі. Журналістика як наука.	1		
4.3. Журналістика як форма громадської й літературної діяльності (збирання, опрацювання, поширення інформації через засоби масової інформації).	1	3	
4.4. Літературна година у краєзнавчому музеї міста		1	

Куп'янська «Спочатку було Слово». Зустріч з Петром Чайковським – журналістом газети „Вісник Куп'янщини".			
Розділ 5. Практичні застосування знань	**2**	**7**	**9**
5.1. Історія Куп'янщини з давніх часів і до наших днів в краєзнавчому музеї: історичні документи, цінні рідкісні фотографії, меморіальні матеріали. Фотографія.	1	1	
5.2. Замітка в газету – найпоширеніший жанр.	1	1	
5.3. Створення он-лайн газети.		3	
5.4. Створення репортажу про творчі зустрічі. Прийоми досягнення ефекту присутності, специфіка телерепортажу.		2	
За рахунок резервного часу Види репортажу.(1 година)			
Разом	**15**	**20**	**35**

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Зміст навчального матеріалу	годин	Навчальні досягнення учнів
Вступ	1	Знайомство з історією зародження та розвитку літературного музею імені Петра Іванова. Техніка безпеки.
Тема1. Культура Куп'янщини (3 години)		
Культура як соціальне явище, здатне впливати на внутрішній світ людини.	1	Знає визначення культури як соціального явища;загальні відомості історико - культурного процесу в краї. Вміє визначати культуру як соціальне явищ, здатне впливати на внутрішній світ людини. Аналізує історико - культурний процес в країні.
Куп'янщина – своєрідний, неповторний край.	1	Знає історію рідного краю - Куп'янщини, визначні історичні події та імена видатних діячів літератури. Висловлює судження про історію рідного краю. Готує текст для подачі слухачам.
Визначні історичні події та імена видатних діячів літератури.	1	Характеризує історію рідного краю - Куп'янщини; визначні історичні події та імена видатних діячів літератури. Вміє складати розповідь про історію рідного краю, висловлює судження.
Літературна творчість Куп'янщини (10 годин)		
Створення телерепортажу про творчість Петра Васильовича Іванова(1837-1931) – етнографа – аматора, невтомного ентузіаста збирання та збереження старожитностей духовної та матеріальної культури населення рідної Слобожанщини.	3	Знає творчість Петра Васильовича Іванова; Пояснює інформаційну функцію телерепортажу. Вміє готувати текст для телерепортажу; вказувати джерела інформації; виявляє акторську майстерність при подачі матеріалу.
Створення телепередачі про творчість Марка Лукича Кропивницького (1840-1910).	3	Знає творчість М.Л. Кропивницького, оцінює його внесок у культуру краю; Аналізує духовну спадщину Марка Лукича

		Кропивницького. Вміє створювати телепередачу; впливати на аудиторію телебачення.
Написання есе про Володимира Юхимовича Свідзінського – майстра філософської, пейзажної лірики, учителя Володимира Сосюри, Майка Йогансена, Юрія Яновського, Ігоря Муратова, Павла Тичини та багатьох інших українських поетів, перекладач з грецької, іспанської мов, автор кращого перекладу «Слова о полку Ігоревім» на сучасну українську мову.	4	Розпізнає есе як літературний твір, який служить розвитку журналістської діяльності; Визначає художній зміст есе, образи, розгортання подій. Вміє вибирати головне, що знаходиться в центрі уваги в цілому.
Творчість художників (4 години)		
Куп'янщина в пензлі. Творчість художників-земляків.	1	Висловлює судження про творчість художників-земляків. Вміє розрізняти техніку малюнку. Розуміє жанри малюнку - портрет, пейзаж, натюрморт.
Творча майстерня. Зустріч з художником Рябініною Ольгою Анатоліївною. Техніка малюнку - батик, холодний батик. Художня виставка Сахно Григорія Олександровича. Жанри - портрет, пейзаж, натюрморт. Інтерв'ю з художником. Карпичева Людмила Анатоліївна Потяг до символізму, емоційне розкриття сюжету та світовідчуття сучасності.	3	Розуміє визначення інтерв'ю як цілеспрямовану бесіду, як з'ясування важливої інформації, нових даних; Характеризує чітко закріплені і нормовані ролі співрозмовників. Вміє вести бесіду, вибудовану за певним планом через безпосередній контакт інтерв'юера з респондентом; фіксувати відповіді для опублікування в пресі.
Журналістика (7 годин)		
Місцеві ЗМІ. Журналістська діяльність у місті.	1	Називає групи жанрів друкованих ЗМІ; перелік професій, пов'язаних з пресою; назви складових газети. Аналізує приклади маніпуляцій медіа зі сторінок друкованих видань.
Місце медіа та інформації у сучасному світі. Журналістика як наука.	1	Аналізує групи жанрів друкованих ЗМІ; називає професії, пов'язані з пресою. Характеризує назви складових газети. Наводить приклади маніпуляцій медіа зі сторінок друкованих видань.
Журналістика як форма громадської й літературної	4	Пояснює визначення понять комунікація, інформація, журналістика.

діяльності (збирання, опрацювання, поширення інформації через засоби масової інформації).		Описує основні засоби масової інформації. Характеризує роль інформації та мас-медіа у сучасному світі, завдання медіа грамотності.
Літературна година у краєзнавчому музеї міста Куп'янська «Спочатку було Слово» . Зустріч з Петром Чайковським – журналістом газети „Вісник Куп'янщини"	1	Висловлює судження про професії, пов'язані з пресою; Розпізнає сюжет художнього твору. Наводить приклади впливу медіа на професійний розвиток та дозвілля людей.
Практичні застосування знань(9 годин)		
Історія Куп'янщини з давніх часів і до наших днів у краєзнавчому музеї: історичні документи, цінні рідкісні фотографії, меморіальні матеріали. Фотографія.	2	Висловлює судження про історію розвитку, жанри і види фотографій, перелік професій, пов'язаних з фотомистецтвом. Розуміє різницю між реальністю та її відображенням на фотографії. Застосовує набуті знання у практичній діяльності.
Замітка в газету – найпоширеніший жанр. Характерні особливості. Основні вимоги до замітки. Замітки в газету про творчі зустрічі.	2	Наводить приклади текстів публіцистичного стилю; висловлювань публіцистичного стилю. Вміє створювати замітки в газету про творчі зустрічі, використовувати фотографії.
Створення репортажу про творчі зустрічі. Прийоми досягнення ефекту присутності, специфіка телерепортажу	2	Вміє створювати репортаж про творчі зустрічі.
Створення он-лайн газети. - Мій край - моя земля - Гордість української землі - Зріла особистість…	3	Пояснює методику створення он-лайн газети. Вміє працювати в команді, застосовувати навички критичного мислення на практиці, нестандартно викладати свої думки в письмовій формі.
За рахунок резервного часу Види репортажу	1	Знає жанрові особливості репортажного відображення в журналістиці., класифікацію репортажу.

Додаток 7

Упровадження медіаосвіти на уроках зарубіжної літератури

ТЕМА. Д. Олдрідж. «Останній дюйм». Проблема батьків та дітей. Формування характеру Деві в надзвичайних обставинах.

Мета уроку:

навчальна

- використовуючи глибинний зміст тексту, дослідити, як проявляється характер людини в екстремальних ситуаціях. Вирішити питання: «Що формує характер людини?»;
- навчати визначати проблему твору, розмірковувати над нею, висловлювати власні судження;
- *використати медіа* як навчальний засіб;

розвивальна

- розвивати навички аналізу тексту і вміння характеризувати героїв на основі вчинків та думки інших героїв, розуміти значення символічних образів;аналізувати і співставляти різні види мистецтва;

виховна

- виховувати вміння розуміти, поважати і прощати один одного;
- прагнути духовної єдності поколінь;

Обладнання: портрет письменника, слайди, відеоматеріали, ілюстрації до твору.

Тип уроку: урок-дослідження

ПЕРЕБІГ УРОКУ

Слайд 2

Ніколи не знаєш, на що ти здатний, доки не спробуєш.
Д.Олдрідж

Рефлексія.

- Які ваші очікування від уроку?

І. Мотивація навчальної діяльності. Представлення теми.

Ви вже знайомі із змістом оповідання «Останній дюйм». Зважаючи на тему уроку, перед нами лежить обговорення двох дуже важливих проблем: проблема вибору та проблема батьків і дітей.

- Чи є вони актуальними для сучасного суспільства?

(Відповіді учнів)

Учитель. Цікаво те, що оповідання «Останній дюйм» було написане в Радянському Союзі в 1957 році, коли письменник відпочивав на Чорноморському узбережжі Кавказу. За словами Джеймса Олдріджа, кожен із українських хлопчат міг впізнати себе в ролі Деві.

Кожна людина живе у суспільстві. Нас оточують живі люди: кожен зі своїм характером, зі своїми принципами, своїм світоглядом. У кожної людини свій характер. Проте ні одна людина не може бути одна. Людина не може бути

щасливою без можливості виявити свої почуття. Любити когось щиро, вірно й отримувати у відповідь те ж саме – чи може людина бажати більшого? Людина – найвища цінність, тому саме її проблеми відображені у різних видах мистецтва: літературі, кінематографі, музиці тощо.

Слайд 3,4

Словникова робота

ХАРАКТЕР 1. Сукупність всіх психічних, духовних якостей людини, які проявляються в його поведінці.

Учитель. Що і хто може впливати на формування характеру людини? Що його формує? *(Відповіді учнів)*

Сьогодні на уроці ми прослідкуємо за змінами, які відбувалися в характері головних героїв оповідання «Останній дюйм», використовуючи різні види мистецтва.

Словникова робота.

ДЮЙМ Одиниця довжини, одна дванадцята фута, дорівнює 2,54 см.

Учитель. Дюйм ! Це багато чи мало? *(Відповіді учнів)*

Долаючи кожний дюйм свого життя, ми мусимо робити свій вибір. Дійсно, інколи дюйм – це відстань між життям і смертю. Дюйм – два з половиною сантиметра, з яких складається шлях довжиною в життя. І це життя творимо ми.

ІІ. Актуалізація опорних знань. Повторення прочитаного.

Учитель. Знайомлячись з подіями, які сталися на маршруті «Каїр – Акуляча бухта», ми спостерігали за поведінкою та психологічним станом наших героїв.

Якщо б ви були режисерами, і вам довелося б подати обличчя батька і сина великим планом, то що б вони виражали?

(Судження учнів)

Підсумок. Що ви можете сказати про характер стосунків батька та сина?

Із-за чого, на вашу думку, виникають проблеми між батьками та дітьми? *(Відповіді учнів)*

- Як ви вважаєте, чи має місце ця проблема сьогодні? *(Учні висловлюють свої думки).*

ІІІ. Робота зі змістом

1. Читання епізоду «Підводна зйомка»

2. Перегляд фрагменту фільму «Останній дюйм»

Учитель.

- Чи таким ви уявляли цей епізод, коли читали текст? *(відповіді учнів)*
- Яким подає цей епізод режисер? *(відповіді учнів)*

Учитель. Поєднання різних видів мистецтв дає змогу зрозуміти глибоку суть твору. Могутня виховна сила мистецтва була відома завжди й тому використовувалась на всіх етапах розвитку людства. Прогресивні діячі вбачали в мистецтві засіб облагородження особистості, утвердження у ній кращих духовних засад. Видатний педагог В. О. Сухомлинський

писав: «Мистецтво – це час і простір, в якому живе краса людського духу. Як гімнастика виправляє тіло, так мистецтво виправляє душу»

Слайд 5

3. Робота з ілюстрацією Д.Присяжнюка «Хлопчик на березі моря…»

- Який епізод зображено? *(розгублений хлопчик чекає батька на березі моря)*
- Який стан душі відтворив художник на ілюстрації? *(самотність. Безмежні морські простори, тривожні чайки лише посилюють відчуття самотності хлопчика, що лишився один на березі моря, хлопчика, який не відчуває любові і турботи своїх батьків)*.
- Чиїми очима ми бачимо підводне царство?
- Що ми можемо сказати про Бена як про льотчика, кінооператора, людину?
- Чи можемо ми зробити висновки, що перед ними неординарна людина?
- Чому сталося так, що він навчився за життя багато, але не навчився розуміти власного сина?
- Що трапилося з батьком під час підводних зйомок? *(Учні відповідають, цитуючи текст)*

4. Виразне читання

Від «Опам'ятавшись, Бен одразу ж згадав» до «Хлопця не скоро знайдуть у цій спаленій сонцем країні».

- Чого найбільше злякався Бен? Як це його характеризує?
- Про кого відразу починає думати?

(Як урятувати сина, як урятувати себе задля сина).

- Як ви вважаєте, його попереднє ставлення до Деві було виявом нелюбові до сина? *(Ні, його неуважність пояснюється відсутністю, зайнятістю, пошуками роботи, конфліктними стосунками з дружиною).*

Відеоролик Пісня Бена

(Судження учнів над питанням: чи може людина жити одна, вважаючи, що нікому немає до неї діла?)

Виразне читання фрагменту від «Деві, - сказав він, намагаючись зосередитись…» до « Найгірше ще попереду…»

- Чи змінилось його ставлення до хлопчика? Доведіть. *(Він намагається зрозуміти хлопчика, розгледіти вираз його обличчя, підбирає слова «хлопчику», «синку», «бідолахо», «малюк»)*.
- Який результат нових взаємин батька і сина? *(Учні відповідають цитуючи текст).*

Учитель. Створимо ще один кадр фільму: Бен і Деві в літаку після приземлення, після подолання останнього дюйму відстані до землі.

Знову обличчя Бена, звернене до сина, подається великим планом.

Що виражає воно тепер? *(Подив здивування, захоплення, радість, гордість за сина)*

- -Чому твір називається «Останній дюйм»? Який зміст вкладає письменник у ці слова? *(відповіді учнів)*
- Межа безпеки при посадці літака; межа людських можливостей, межа між життям і смертю, приховані можливості людини; крок назустріч, порятунок. *(«Останній дюйм» - це відстань, яка розділяє батька і сина, відстань їхнього непорозуміння).*
- Як ви вважаєте чи здолають батько і син відстань, що їх розділяє. *(Відповідь учнів)*.
- Із-за чого, на вашу думку, виникають конфлікти між дітьми і батьками?

(Відповідь учнів).

Відеоролик. Виступи учнів про причини конфліктів між батьками та дітьми

5. «Вільний мікрофон»

Я хотів(ла) би, щоб мої батьки…

Хочу, щоб батьки…

Хочу, щоб мої стосунки з батьками були…

Учитель.

Щоб зробити крок і подолати свій останній дюйм, треба спробувати зрозуміти і пробачити людину. Переглянути свої погляди на життя, дещо змінити в собі. *(Повернутися до епіграфа.)* Адже ніколи не знаєш, на що ти здатен, доки не спробуєш

IV. Підведення підсумків

Творча робота. Застосування навичок. (*Робота в парах).*

І варіант. Спираючись на текст і ваш особистий досвід, спробуйте написати поради для всіх дітей, щоб вони швидше подолали свій останній дюйм?

ІІ варіант. Поради для всіх батьків (і Бена), щоб між ними і дітьми ніколи не виростала прірва непорозуміння.

Домашнє завдання. Інтерв'ю з Деві або інтерв'ю з Беном

Рефлексія

Справдилися ваші надії на уроці?

Змогли ви відшукати для себе щось корисне?

Що ви могли б застосувати у повсякденному житті?

Учитель. Пам'ятаємо, що саме в сім'ї дитина набуває життєвого досвіду, вчиться культурі спілкування, засвоює норми поведінки. Вирішальний позитивний вплив на виховання дітей має почуття взаємної любові і поваги матері і батька, їхнє гуманне ставлення до інших людей. В.О. Сухомлинський справедливо затверджував, що людину ми творимо любов'ю – любов'ю батька до матері і матері до батька, любов матері і батька до людей, глибокою вірою в гідність і красу людини. Таким чином, прекрасні діти виростають у тих сім'ях, де мати і батьки по-справжньому люблять одне-одного і разом з тим люблять і поважають людей. У таких дітей – мир і спокій у душі, стійке моральне здоров'я, щиросердечна віра в добро, віра в людську красу.

Притча про любов і терпіння батьків

Додаток 8

Проекти учнів „Знайомство з професіями”

Додаток 9

Відеоролик учнів гімназії

«Реклама гімназії для запрошення волонтера програми Go Campe

до роботи у літньому мовному таборі Куп'янської гімназії №2 Куп'янської міської ради Харківської області», травень 2017 року

Додаток 10

Відеоролик учнів гімназії

«Реклама гімназії для серпневої конференції вчителів шкіл, гімназій НВК міста Куп'янська», 30.08.2017

Додаток 11

Газета «Гімназист»

Гімназист

13 березня 2017 року

Інформаційний вісник Куп'янської гімназії №2

Шевченківський тиждень

У березні, коли скресають ріки.
І розмерзається земля,
Народ, безсмертний і великий,
шанує пам'ять Кобзаря!

Гарбуз А.В.,
учитель української мови

Літературно-музичне свято в музеї народознавства "Світлиця Шевченкового заповіту"

Т.Г.Шевченко — це непокірний світ поезії та мужності. З нагоди Дня народження поета у 5-А класі відбулося свято пам'яті великого Кобзаря. В українській світлиці зібралися маленькі шанувальники творчості геніального поета.

Дзвінкою струною звучали вірші "Садок вишневий коло хати", "За сонцем хмаронька пливе", "Мені тринадцятий минало", "Заповіт".

П'ятикласники із замиленням слухали поезії Т.Шевченка у виконанні учнів 9-А класу Журавльової Яни та Хрипунова Андрія

Відвідувачі бібліотеки І. Та О.зібовські І., учениці 5-А класу

2

Гімназист

Інформаційний вісник Куп'янської гімназії №2

О.зібовські І., Світлична Є., Вінс Д., учениці 5-А класу, та Гарбуз В., учениця 5-Б класу

Світлична Єлизавета, учениця 5-А класу

Про любов Шевченка до рідної мови, до України розповіла учениця 5-А класу Світлична Єлизавета. Учні мали змогу висловити своє ставлення до світу Шевченкових поезій. Поетова муза запалила вогник любові в серцях гімназистів. Свято завершилося непокірним танком "Україна" у виконанні танцювального колективу п'ятикласниць.

Журавльова Яна, учениця 9-А класу

Вшанування пам'яті великого Кобзаря

З 06.03 по 10.03.2017 у гімназії проходили дні вшанування пам'яті великого Кобзаря. Було складено тематичні кросворди, підготовлено малюнки за творчістю Т.Г.Шевченка.

Учні 8-А класу провели майстер-клас з ораторського мистецтва для молодших школярів.

Шестикласники дізналися, за що присуджують Національну премію України імені Тараса Шевченка, де і скільки знаходиться пам'ятників і музеїв, присвячених Кобзарю.

Кожен гімназист із впевненістю скаже, що Т. Г. Шевченко та його творчість є прикладом справжньої відданості і любові до рідної землі, рідного народу.

Кириленко Діана, учениця 8-А класу

Боровська Діана та Мар'єнко Мілослава, учениці 8-А класу

Гімназист 3

Інформаційний вісник Куп'янської гімназії №2

І лине над землею Шевченкове слово

Є імена, що увібрали в себе душу народу, стали часткою його життя. Саме таким для українців є ім'я Тараса Григоровича Шевченка, славетного і великого митця, людини планетарного масштабу.

У бібліотеці для учнів була оформлена ілюстративно-книжкова виставка "Тарас Шевченко — вічний як народ" з розділами: "Слово Шевченка не вмре, не поляже", "Сторінки до біографії Т.Г.Шевченка", "Т.Г.Шевченко — художник", "Ілюстрації до творів Т.Г.Шевченка сучасних художників". Учні гімназії відвідали виставку та ознайомилися з книгами, що представлені на ній.

Ершова Д., Шендрікова В., Зеленська О., учні 3-Б класу

Завідувач бібліотеки Філяєва Н.В. провела урок поезії "Літературними стежками Т.Г.Шевченка" для учнів 4 класу. Вони декламували свої улюблені вірші Т.Г.Шевченка, переглянули слайд-презентацію про життя і творчість Кобзаря, відеоролик з піснями на вірші Т.Г.Шевченка.

Філяєва Н.В., завідувач бібліотеки

Бистрова О., сестри Єрмакови М., Матюхіна А., Дмитрієва Д., Бистрова С., учні 4 класу

Єрмакова А., учениця 4 класу

4 Гімназист

Інформаційний вісник Куп'янської гімназії №2

Відгуки учнів про урок "Літературними стежками Т.Г.Шевченка"

Я дізнався, що Тарас Григорович Шевченко дуже любив дітей і написав для них книжку – «Буквар». У бібліотеці є ця книжка. Вона має такий же вигляд, як і та, що видана за життя Т.Г. Шевченка. Дуже хочеться її прочитати.

Марк Артамошенко, учень 4 класу

Мені запам'ятались автопортрети Т.Г.Шевченка. Їх декілька, кожен відповідає певному періоду життя поета.

Артем Березін, учень 4 класу

Найбільше враження на мене справило те, що вірш «Заповіт» перекладений ста сорока сімома мовами народів світу. І все це в одній книзі, а в ній двісті сорок шість сторінок.

Дар'я Назарова, учениця 4 класу

Мені сподобалось, що всі діти класу вивчили різноманітні вірші Т.Г.Шевченка і гарно їх декламували. Але найкраще розповіла вірш Стецюк Іона. А ще нам показали відеозапис пісень.

Дарина Комарова, учениця 4 класу

Я був вражений картинами Т.Г.Шевченка. Для мене це справжнє відкриття, що Шевченко не тільки поет, а ще й великий художник. Також сподобалась електронна слайд-презентація, в якій наш бібліотекар Надія Вікторівна показала нам картини поета.

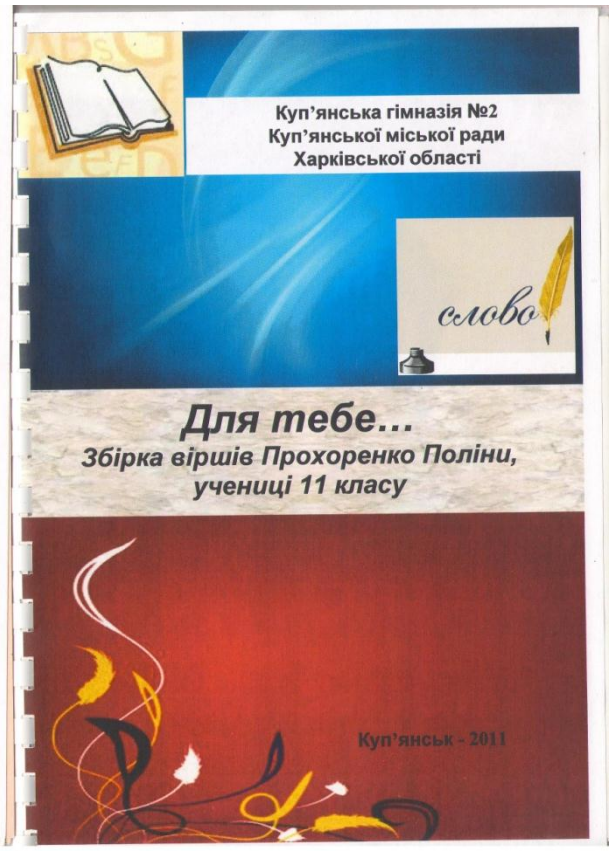
Кирило Кострік, учень 4 класу

Ми переглянули відеоролики з піснями на слова великого поета. Я захоплено дивився і слухав спів хлопчика, нашого ровесника, який виконував пісню «Реве та стогне Дніпр широкий».

Владислава Цимбалюк, учениця 4 класу

Додаток 12

Поетичні збірки віршів учнів і вчителів гімназії

Додаток 13

Робота бібліотеки

Ілюстрації до творів письменників «Дивовижний світ казки»

Ілюстрації до творів письменників «Книга в моєму житті»

Ілюстрації до поетичних творів про осінь «Осінь-чарівниця»

Додаток 14

Анкета для батьків

1. Які види медіа Ви використовуєте? *(потрібне підкреслити)*
   - *Інтернет,*
   - *Телебачення,*
   - *Кіно,*
   - *Радіо,*
   - *Друковані видання*
2. Що роблять Ваші діти в Інтернеті?

3. Чи знаєте Ви, якими соціальними мережами користується Ваша дитина?

4. Чи знаєте Ви, як захистити себе і свою родину від маніпулятивного впливу медіа?

Результати анкетування

Було опитано 141 батьків учнів 1-4-х класів та 155 батьків учнів 5-10-х класів.

На перше питання, які види медіа продукції вони використовують, було надано такі відповіді:

- Інтернет – 127
- Телебачення – 113
- Радіо – 35
- Кіно – 101
- Друковані видання - 89

На друге питання батьки дали такі відповіді:

- Не користуються Інтернетом – 14,
- Діти грають в ігри – 113,
- Дивляться відео, переважно мультфільми – 109,
- Шукають інформацію – 16
- Спілкуються з друзями – 8,
- Користуються розвивальними програмами – 15.

На питання, чи знають батьки, якими соціальними мережами користуються їх діти, 75 батьків відповіли, що їх діти не спілкуються у соціальних мережах, а 38 – що знають.

Більшість батьків (96 респондентів) зазначили, що вони знають, як захиститися від маніпулятивного впливу медіа, але всі вони зазначили, що необхідно контролювати, або обмежити час дитини при користуванні медіа.

Додаток 15

Методичні теми роботи
гімназичних методичних об'єднань на 2017/2018 навчальний рік

Методичне об'єднання вчителів предметів історико-економічного циклу **„Підвищення ефективності виладання предметів історико-економічного циклу з використанням медіа-продукції"**

Методичне об'єднання вчителів предметів природничо-математичного циклу **„Медіаосвіта як складова формування природничо-математичної грамотності для реалізації освітніх стандартів"**

Методичне об'єднання вчителів предметів філологічного циклу **„Формування у гімназистів мовленнєвої та читацької культури засобами медіаосвіти"**

Методичне об'єднання вчителів початкових класів **„Формування медіакомпетентності учнів початкових класів як невід'ємної складової їх підготовки до ефективної взаємодії із сучасними інформаційними технологіями"**

Методичне об'єднання вчителів предметів художньо-естетичного циклу **„Вплив медіаосвіти на формування національно-патріотичних якостей майбутнього захисника Вітчизни"**

Додаток 16

Педколектив Куп'янської гімназії №2
працює над проблемною темою
„Формування організаційно-функціональної системи інтелектуальної творчої діяльності вчителів та учнів в умовах впровадження технології медіаосвіти в межах профільної школи"

П Р О Г Р А М А
методичної та науково-дослідницької роботи
вчителя української мови та літератури
Нерушенко Оксани Валентинівни
на 2017/2018 навчальний рік

1. Проблемна тема, яку представляє методичне об'єднання вчителів предметів філологічного циклу на засіданні педради гімназії:

Формування у гімназистів мовленнєвої та читацької культури засобами медіаосвіти

2. Конкретна тема методичної роботи вчителя:

Розвиток креативного мислення учнів на уроках української мови та літератури засобами медіаосвіти

3. Форми навчально-виховного процесу, за допомогою яких учитель планує показати деякі результати своєї роботи:

Відкритий урок у межах науково-практичного семінару

для вчителів української мови та літератури "М.Стельмах. "Гусі-лебеді літять". Звичаї і традиції українців" (грудень2017)

4. Основні напрями творчої і науково-дослідницької роботи з учнями і конкретні форми, в яких планується реалізувати результати даної роботи:

організувати проектну діяльність учнів 7-Б класу з теми "Проект шкільної газети";

підготовити учнів до Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови (Радченко А., 7-Б клас, Фролікова К., 7-А клас, Буцулін І., Козир В., 8 клас, Кириленко Д, Колесник К., 9-А клас,);

підготовити учнів до конкурсу ім.Т.Шевченка (Радченко А., 7-Б клас, Буцулін І., 8 кла, Березіна Д.,Тарасов Д, 9-А клас;)

підготовити учнів до конкурсу-захисту МАН (Нерушенко О., 10 клас)

5. Вивчення і використання сучасних педагогічних технологій та ефективного педагогічного досвіду:

- ***Використання медіаосвіти на уроках філологічних дисциплін***

6. Участь у роботі творчих груп вчителів гімназії

"Я - особистість", "Олімп", "Медіаосвіта"

Додаток 17

Теми науково-практичних семінарів
для вчителів гімназій, шкіл, НВК міста Куп'янська

- „Формування медіакультури учнів у процесі роботи музеїв як головний чинник розвитку творчих здібностей обдарованої молоді" для вчителів української мови (грудень 2014)
- „Формування особистості учня на основі розвитку його творчих можливостей і здорового способу життя за допомогою медіаосвіти" для вчителів основ здоров'я (квітень 2015)
- „Використання медіа продукції з метою формування лінгвокраїнознавчої та соціокультурної компетенції учнів" для вчителів англійської мови (грудень 2015)
- „Використання інформаційних технологій та елементів медіаосвіти у викладанні предметів природничо-математичного циклу як засобу підвищення якості знань учнів" для вчителів фізики та математики (березень 2016)
- «Про підвищення ефективності викладання предметів історико-економічного циклу з використанням медіа продукції» для вчителів економіки (жовтень 2016)
- «Удосконалення форм і методів роботи на уроках предметів суспільно-гуманітарного напрямку при використанні засобів медіаосвіти» для вчителів історії та економіки (жовтеь 2017)

Додаток 18

Модель
поетапного формування організаційно-функціональної системи
інтелектуальної творчої діяльності учителів та учнів
в умовах впровадження медіаосвіти
в навчально-виховний процес закладу

Додаток 19

Форми організації та етапи впровадження медіаосвіти
в навчально-виховний процес гімназії
Підготовчий етап (грудень 2013 – січень 2014 року)

- Аналіз та вибір науково-теоретичної, методичної психологічної інформації з питань розвитку інтелектуальних творчих здібностей учнів в умовах впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес профільної школи малого міста регіону.
- Визначення стратегії підготовки педагогічного колективу і батьків до впровадження медіаосвітніх інновацій.
- Формування складу творчої групи учителів-дослідників для участі в організації та проведенні дослідно-експериментальної роботи.
- Розроблення критеріїв готовності всіх суб'єктів навчально-виховного процесу до впровадження медіосвітніх інновацій.
- Проведення установчих семінарів-практикумів для педагогічного колективу закладу з метою ознайомлення з особливостями технології впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес закладу;
- Розробка і апробація на практиці нестандартних прийомів активізації творчої діяльності вчителів та учнів в умовах впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес закладу.
- Відбір найбільш ефективних та результативних форм управлінської (прогнозуючої, контролюючої та аналітичної) діяльності адміністрації.
- Пошук різних варіантів узагальнення і розповсюдження найбільш цікавих ідей, прийомів, методичних розробок учителів, які спрямовані на розвиток творчих здібностей учнів в умовах впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес профільної школи малого міста регіону.
- Розробка і обґрунтування структури і форм творчої та науково-дослідницької роботи учнів в межах впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес.
- Пошук різних напрямків творчого співробітництва з педагогічними і громадськими організаціями України з питань впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес.

Концептуально-діагностичний етап
(лютий 2014 року – серпень 2014 року)

- Апробація удосконалених критеріїв, розроблених психодіагностичних методик оцінювання рівня медіакультури учнів закладу, різних аспектів їхньої медіакомпетентності.
- Проведення анкетування вчителів та батьків, вивчення сімейної медіакультури з метою виявлення мотиваційної і технологічної готовності дорослих суб'єктів навчально-виховного процесу до впровадження медіаосвіти в закладі.
- Проведення першого етапу діагностики рівня медіакультури та ставлення учнів до впровадження в школі медіаосвітніх інновацій.

- Розроблення програм семінарських і практичних занять для класних керівників, учителів-предметників із питань упровадження медіаосвіти.
- Упровадження курсу за вибором «Медіакультура» для учнів 10 класів.
- Проведення засідань творчої робочої групи щодо технології впровадження медіаосвіти та курсу за вибором «Медіакультура» в навчально-виховний процес закладу.
- Створення електронного ресурсу для інформаційно-комунікаційної підтримки експерименту з упровадження медіаосвіти.
- Вивчення та апробація наявного програмно-методичного забезпечення навчально-виховного процесу та приведення його у відповідність до потреб впровадження медіаосвіти (підручники, програми, методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України тощо).
- Створення науково-методичного обґрунтування впровадження медіаосвіти та покращення матеріально-технічної бази.
- Забезпечення підготовки педагогів до впровадження медіаінновацій в межах курсової підготовки КВНЗ „Харківська академія непевної освіти”.
- Впровадження факультативів та спецкурсів з медіаосвіти.
- Розробка авторських програм спецкурсів з медіаосвіти.
- Проведення анкетування учнів, учителів, батьків щодо прогнозування розвитку впровадження медіаосвіти у закладі.
- Визначення шляхів інтеграції навчальної, виховної, позакласної, позашкільної роботи, організація спільної роботи закладу з редакціями міських газет, міською телерадіокомпанією в аспекті впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес закладу.
- Вивчення прогресивного педагогічного досвіду роботи загальносвітніх закладів України з питань впровадження медіаінновацій.
- Участь в обласних, Всеукраїнських, Міжнародних семінарах з впровадження медіатехнологій в практику роботи загальноосвітнього закладу

Формувальний етап
(вересень 2014 року – серпень 2017 року)

- Затвердження науково-методичною радою КВНЗ ХАНО і апробація методичної програми спецкурсу «Основи медіаосвіти при вивченні духовної спадщини рідного краю», автор – Власенко Д.В., учитель зарубіжної літератури
- Внесення до робочого навчального плану закладу спецкурсу «Основи медіаосвіти при вивченні духовної спадщини рідного краю», автор – Власенко Д.В., учитель зарубіжної літератури, та курсу за вибором «Медіакультура» для старшокласників.
- Здійснення моніторингу розвитку медіакультури учнів, залучених до участі в дослідно-експериментальній роботі.
- Проведення науково-практичних семінарів, конференцій, майстер-класів для директорів, заступників директорів, педагогічних працівників шкіл, гімназій, НВК міста Куп’янська щодо ефективного впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес. *(додаток)*

- Підвищення професійного рівня вчителів шляхом самоосвіти та курсової перепідготовки.
- Проведення циклу методичних заходів (засідань педради, науково-практичні конференції, семінари-практикуми, методичні наради, засідання методичних об'єднань і творчих груп тощо) з метою удосконалення роботи з впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес
- Залучення вчителів до участі у конкурсах „Учитель року", „Класний керівник року" як засіб висвітлення роботи учителя з використання медіа інновацій**.**
- Залучення батьків до впровадження медіаосвіти в практику навчально-виховної роботи.
- Удосконалення матеріально-технічної бази закладу з впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес.
- Здійснення моніторингу результативності діяльності педагогічного колективу з питання впровадження медіаосвіти у закладі за запланованою моделлю

Узагальнювальний етап
(вересень 2017 року – січень 2018 року)

- Здійснення підсумкового етапу діагностики рівнів медіакультури суб'єктів навчально-виховного процесу та їхньої готовності до конструктивної взаємодії.
- Статистична обробка результатів дослідно-експериментальної роботи, що відображають розвиток медіакультури особистості в навчально-виховному процесі закладу і в сім'ї.
- Аналіз отриманих результатів дослідно-експериментальної роботи з метою визначення змін, які відбулися порівняно зі станом на початок експерименту.
- Узагальнення результатів упровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес закладу, виявлення позитивних тенденцій і невирішених проблем.
- Розробка висновків та рекомендацій за підсумками експерименту.
- Створення умов для застосування сучасних інформаційних технологій у навчально-виховному процесі.
- Підвищення професійної майстерності вчителів.
- Розвиток творчого потенціалу учнів засобами медіаосвіти як пріоритетного напрямку гімназичного навчання.
- Створення на базі гімназії Центру медіаосвіти для вчителів міста Куп'янська з метою координації роботи щодо впровадження медіаінновацій у практику роботи загальноосвітнього закладу.
- Узагальнення в КВНЗ „Харківська академія неперервної освіти" досвіду роботи педагогічного колективу гімназії з питання впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес профільної школи малого міста регіону.
- Апробація науково-обґрунтованої системи впровадження

медіаосвіти в навчально-виховний процес закладу.

- Участь учителів, учасників науково-дослідницької роботи, в обласних виставках-презентаціях та тематичних відкритих виставках ефективного педагогічного досвіду „Освіта Харківщини XXI століття” з питань впровадження медіаінновацій в практику роботи гімназії

Корегувальний етап
(лютий 2018 року – серпень 2018 року)

- Розробка програми взаємодії загальноосвітнього навчального закладу і територіальних установ, інших закладів освіти, громадських організацій, місцевих засобів масової інформації, спрямованої на розвиток системи шкільної медіаосвіти.
- Внесення змін у навчальні плани, які необхідні для масового впровадження системи шкільної медіаосвіти.
- Участь у проведенні циклу обласних і регіональних масових заходів із метою популяризації результатів експерименту для сприяння масовому впровадженню медіаосвіти в навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів.
- Поширення досвіду дослідно-експериментальної роботи шляхом публікацій в освітянській пресі, інших засобах масової інформації.

Напрям «Медіаосвіта в основній і старшій школі»

Особливості впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес загальноосвітнього навчального закладу (з досвіду роботи)

Стоцька Оксана Анатоліївна, директор, Первомайської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 5 Первомайської міської ради Харківської області

Заболотня Світлана Павлівна, заступник директора з навчальної роботи Первомайської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 5 Первомайської міської ради Харківської області

Вступ

Сьогодні інформація відіграє чи не найважливішу роль в житті людей, вона стала невід'ємною частиною нашого життя. Процес інформатизації на даному етапі розвивається настільки стрімко, що веде до створення єдиного інформаційного простору. Це, звичайно, є позитивним для людства, адже швидкий обмін економічною, політичною, технічною та іншою інформацією дозволяє людству швидко розвиватися. Однак, створення інформаційного суспільства може привести до виникнення багатьох інформаційних катастроф, руйнування духовності суспільства і приведення до великомасштабних технічних катастроф.

Педагогічний колектив Первомайської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №5 Первомайської міської ради Харківської області вважає доцільним впровадження медіаосвіти у систему роботи загальноосвітнього навчального закладу як частини освітнього процесу, спрямованої на підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа.

Актуальність дослідження

Сучасна загальноосвітня школа функціонує в особливих умовах, специфіку яких багато в чому визначає глобальний процес інформатизації суспільства, культури, освіти. У цих умовах загальна середня освіта України, як тривала і обов'язкова складова безперервної освіти, вимагає радикальних змін та модернізацій. Поліпшення якості освіти є необхідною умовою формування інформаційного суспільства [1,15].

Стрімкий розвиток у сучасному світі інформаційно-комунікаційних технологій та системи засобів масової інформації нагально потребує цілеспрямованої підготовки особистості до вмілого і безпечного користування ними. Це ставить нові завдання перед освітньою системою, вимагає від людини не тільки знання сучасних технічних пристроїв передачі інформації та вміння з ними працювати, але й певного рівня критичного мислення, навичок самостійної роботи, творчих здібностей і т.д. Особливу цінність набуває здатність орієнтуватися в єдиному освітньому просторі та особистому інформаційному полі.

Уже з ранніх етапів свого життя людина постійно змушена сприймати

інформацію – образи відображеного світу. Стає зрозумілим, що не лише кількість, а й якість інформації, яка надходить ззовні, має дуже важливе значення, бо саме вона й формує майбутню особистість. В епоху Інтернету, коли знання всього світу здаються доступними, ніхто не може контролювати потік інформації до аудиторії. І тут разом зі свободою слова виникає небезпека впливу неякісної медіа продукції. [2,37] Наслідком цього в Україні, як і в усьому світі, постало гостре питання впровадження та розвитку медіаосвіти. Розповсюдження знань про механізми маніпулювання психікою людини, що дозволяють протистояти незаконним вторгненням у підсвідомість, а отже, і захистити себе таким чином – основна мета медіаосвіти. Не можна просто забороняти ту чи іншу інформацію. [3,156] Потрібно вчити і дітей, і дорослих медіаграмотно опрацьовувати інформацію. Сьогодні ми не зможемо заборонити щось в ефірі ЗМІ, а от проаналізувати їх вплав, розповісти про це загалу, навчити аудиторію критично сприймати інформацію, допомогти не піддатися медіа впливу – можемо вже сьогодні, в тій чи іншій мірі [8, 5].

Зв'язок опису досвіду з джерелами

У багатьох країнах світу вже з початку 50-х років XX століття надавалася велика увага розвитку медіаграмотності, щоб підготувати нове покоління до життя в сучасних інформаційних умовах, до сприйняття різної інформації, навчити людину розуміти її, усвідомлювати наслідки її дії на психіку, опановувати засоби спілкування на основі невербальних форм комунікації за допомогою технічних засобів. Розроблена термінологія медіа, сформульовано поняття «медіаосвіта».

Ключові аспекти й концепції медіаосвіти були обґрунтовані в роботах видатних британських учених-медіапедагогів К. Безелгет, Е. Харта, Дж. Баукера і позначені як «мова медіа», «категорія медіа», «агентства медіа», «технології медіа», «аудиторія медіа», «сприйняття зображення/репрезентація медіа» [9, 14].

У різні роки проблемі медіаосвіти були присвячені дослідження Л. Баженової, О. Баранова, О. Бондаренко, І. Вайсфельда, Л. Зазнобіної, І. Львовшиної, Ю. Лотмана, С. Пензіна, Г. Полічко, А. Спічкина, Ю. Усова, О. Федорова, А. Шарікова та інших медіапедагогів.

Методичне підґрунтя досвіду роботи та його практична реалізація опирається на Національну доктрину розвитку освіти, Закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Концепція впровадження медіаосвіти в Україні». Розроблення Концепції впровадження медіаосвіти в Україні та схвалення її постановою Президії Національної академії педагогічних наук України від 20 травня 2010 року (протокол № 1-7/6-150) свідчить про те, що медіаосвіта визнана важливою складовою модернізації освіти.

Аналізуючи наукові джерела, можна зробити узагальнення: медіакультура – здатність соціуму ефективно використовувати медіаресурси й застосовувати передові інформаційні технології – формується засобами медіаосвіти Це пов’язано з тим, що для розуміння процесів, котрі відбуваються в сучасному медіадовкіллі, молодій людині, а безумовно і учителю, слід володіти особливими знаннями, комунікативними та інформаційними вміннями й

навичками, здатністю до критичного аналізу (тобто володіти медіаграмотністю), які можна сформувати завдяки організованій та цілеспрямованій медіаосвіті. Медіаосвіта є необхідною передумовою встановлення раціональних комунікаційних взаємозв'язків між суб'єктами комунікації та розвитку особистості загалом: активного споживача інформації – з одного боку та автора медіапродукта – з іншого, оскільки саме він є відповідальним творцем сучасного медіапростору [4,158]

Медіапедагоги різних країн теоретичним підґрунтям розвитку медіаосвіти вважають позитивний або ж негативний вплив медіа на розвиток особистості зокрема та суспільства в цілому, що зумовило виокремлення різних підходів, теорій та моделей медіаосвіти

Педагогічний колектив обґрунтовано доводить доцільність впровадження медіаосвіти на основі розробленої моделі. Робота містить опис моделі впровадження медіаосвіти в навчально – виховний процес, моделей медіа компетентних педагога та випускника загальноосвітнього навчального закладу.

Запропановані методичні рекомендації щодо практичного застосування елементів медіаосвіти в трьох напрямках.

Основною метою дослідження є експериментальне впровадження та дослідження медіаосвітніх інноваційних технологій у навчально-виховному процесі загальноосвітнього навчального закладу.

На основі визначеної мети сформульовано такі **завдання дослідно-експериментальної діяльності:**

- ✓ здійснити теоретичний аналіз наукових підходів до організації медіаосвіти дітей;
- ✓ розробити й обґрунтувати модель запровадження медіаосвіти в навчально – виховний процес загальноосвітнього навчального закладу;
- ✓ обґрунтувати науково-методичні та психолого-педагогічні засади впровадження моделі шкільної медіаосвіти;
- ✓ забезпечити підготовку дітей і молоді до ефективної взаємодії із сучасним інформаційним середовищем шляхом формування їх медіа компетентності;
- ✓ визначити ефективність запропонованої моделі медіаосвіти як основи цілісної системи психолого-педагогічних технологій розвитку медіакультури особистості.

Гіпотеза дослідження полягає у припущенні, що послідовне впровадження медіаосвіти в навчально – виховний процес дає змогу сформувати в учнів:

- ✓ медіаімунітет як спроможність протистояти агресивному медіасередовищу і зберігати відчуття психологічного благополуччя при споживаннімедіапродукції, що передбачає медіаобізнаність, уміння обирати потрібну інформацію, оминати інформаційне «сміття», захищатися від потенційно шкідливої інформації з урахуванням прямих і прихованих впливів у мережі Інтернет та інших системах медіа;
- ✓ рефлексію і критичне мислення як психологічні механізми, які

забезпечують свідоме споживання медіапродукції на основі ефективного орієнтування в медіапросторі та осмислення власних медіапотреб, адекватного та різнобічного оцінювання змісту і форми інформації, її повноцінного і критичного тлумачення з урахуванням особливостей сприймання мови різних медіа, культури спілкування у віртуальних спільнотах та соціальних мережах;

- ✓ здатність до медіатворчості як можливості духовного розвитку особистості учня з урахуванням і використанням тенденцій світової інформатизації, його здорового особистісного самовираження та самоздійснення, реалізації життєвих завдань, покращення якості між особової комунікації і приязності соціального середовища, мережі стосунків у значущих для особистості реальних спільнотах;
- ✓ спеціалізовані аспекти медіакультури: візуальну медіакультуру (сприймання кіно, телебачення), культуру комунікативної поведінки в Інтернеті, музичну медіакультуру, розвинені естетичні смаки щодо форм мистецтва, опосередкованих мас-медіа, та сучасних напрямів медіаарту тощо.

Для вирішення завдань експерименту використовуються **загально-наукові методи**:

- ✓ ***теоретичні:*** вивчення та аналіз законодавчих документів системи освіти, психолого-педагогічних наукових джерел, директивних матеріалів Міністерства освіти і науки, узагальнення науково-теоретичних і дослідних даних для побудови системи й виявлення педагогічних умов ефективності організації навчально-виховного процесу інноваційних навчальних закладів;
- ✓ ***емпіричні:*** діагностика (анкетування, опитування, тестування) з метою виявлення найбільш ефективних засобів організації навчально-виховного процесу інноваційних навчальних закладів;
- ✓ ***педагогічного експерименту*** з метою здійснення дослідницької роботи, моніторингу змін, вивчення та узагальнення досвіду;
- ✓ ***статистичні:*** обробка та порівняння результатів аналізу експериментальних даних засобами математичної статистики. [6,59]

Основний метод наукового дослідження – комплексний експеримент.

Наукова новизна дослідно-експериментальної роботи полягатиме в:

- ✓ Дослідженні та обґрунтуванні соціальних, психологічних, педагогічних умови для опанування учнями та вчителями сучасних інформаційних технологій щодо використання їх у навчально-виховному процесі (покращення сприйняття та вивчення матеріалу, використання нових можливостей дидактичного принципу наочності, індивідуалізація навчання, виховний потенціал Інтернет і мультимедійних технологій, формування в учнів пізнавальних мотивів).
- ✓ Дослідженні впливу використання Інтернет та мультимедійних технологій на результати навчально-виховного процесу на уроках з різних предметів та в позаурочний час.
- ✓ Визначенні структурних компонентів готовності педагогів до використання Інтернет–технологій та електронних медіа у своїй роботі (мотиваційний, інформаційний, проектний, діяльнісний).
- ✓ Кваліфікації функціонального навантаження Інтернет–технологій та

електронних медіа щодо використання їх у якості освітніх засобів (обробка інформації у спеціальних формах, допомога у навчанні, засоби комунікації, моделювання).

Практичну значущість дослідно-експериментальної роботи становлять:

✓ Розробка методичних рекомендацій щодо використання Інтернет–технологій та електронних медіа в освітній та професійній діяльності.

✓ Підготовка педагогічного колективу до проведення дослідно-експериментальної роботи.

Опис досвіду

ХХІ століття – час переходу до високотехнологічного інформаційного суспільства, у якому якість людського розвитку, рівень освіченості і культури всього населення набувають вирішального значення для економічного і соціального поступу держави. Процеси у суспільстві, обумовлені переходом від індустріального до інформаційного, викликають необхідність трансформацій, які відбуваються у всіх сферах життєдіяльності під впливом інформаційних технологій. Інформаційне суспільство – це суспільство духовного та інтелектуального розвитку людини. Тому в осмисленні духовної еволюції особливе місце займає дослідження становлення нових ціннісних орієнтацій інноваційної особистості під впливом новітніх інформаційних технологій. На сучасному етапі в Україні гостро постало питання медіаосвіти, адже саме від якості отримуваної інформації залежить наше майбутнє, у тому числі й майбутнє нашої держави. Процес отримання інформації є невід’ємною складовою нашого життя.

Медіаосвіта (англ. *media education)* – напрям у педагогіці, спрямований на вивчення масовокомунікативної й інформаційної природи ЗМІ (преси, телебачення, радіо, кіно, відео тощо) та принципів їх використання для актуалізованого оволодіння основами знань.

Основні завдання медіаосвіти: підготувати нове покоління до життя в сучасних інформаційних умовах, до сприйняття різноманітної інформації, навчити людину протистояти впливові на психіку, оволодівати засобами спілкування на основі вербальних та невербальних форм комунікації за допомогою технічних засобів.

За свідченням фахівців ЮНЕСКО, медіаосвіта з'явилася як інструмент захисту від шкідливих ефектів і трендів медіа. Першою країною, яка використала цю парадигму "щеплення", стала Велика Британія в 30-х рр. XX ст. У 60-х рр. переважна більшість західних інтелектуалів із заперечення медіа переключилася на заперечення та критику різних видів медіа й популярної культури. Цей процес прийнято називати "парадигмою популярної культури". Нарешті, наприкінці минулого століття прийшло розуміння, що ідеологічна сила медіа була пов'язана з натуралізацією зображення. На сьогодні у Великій Британії та Австралії медіаграмотність викладається як окремий курс, у плані підготовки фахівців за гуманітарним напрямом. Загалом у країнах Західної Європи медіаосвіта приймала різні форми, залежно від специфіки національної свідомості. У Фінляндії вона ввійшла в перелік предметів середньої школи в

1970 р., а у вищі навчальні заклади – в 1977 р. У Швеції медіаосвіта обов'язкова для учнів середніх шкіл (гімназій) із 1980 р., у Данії – з 1979 р. Практично в усіх європейських країнах медіаосвіта поступово відійшла від моралізаторства і прийшла до дослідницьких методик. Отже, починаючи з 60-х рр. XX ст. у багатьох розвинутих країнах Старого Світу, а також у Канаді, США, Австралії сформувався специфічний напрям освітньо-пропагандистської, культурологічної діяльності: медіаосвіта (медіакультура, медіаграмотність), що має на меті допомогти школярам і студентам зорієнтуватися у всеосяжному полікультурному потоці сучасної інформації, сформувати вміння аналізувати і розуміти медіатексти. Відповідаючи на запити суспільної свідомості, політичного істеблішменту, 1989 р. Рада Європи на основі документів ЮНЕСКО схвалила "Резолюцію з медіаосвіти і нових технологій", де визнано вирішальну роль пресового, телевізійного, радіо такінематографічного культурного досвіду для дітей. [7, 8]

Виходячи з основної ідеї цього документа, медіаосвіта має розпочинатися якомога раніше й тривати весь період навчання в школі, позашкільному закладі та в університеті. Важливо наголосити, що медіаосвіта в країнах західної демократії відповідає такому заклику: «Освіта впродовж життя!»

Входження України в європейський і світовий освітній простір детермінує необхідність узгодження напрямів і принципів реформування шкільництва та студентства із загальними тенденціями розвитку освіти в умовах інформаційного суспільства.

20 травня 2010 р. постановою Президії Національної академії педагогічних наук України була схвалена Концепція впровадження медіа-освіти в Україні.

Згідно цієї Концепції медіаосвітою вважається частина освітнього процесу, спрямована на формування в суспільстві медіа-культури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп’ютерно опосередковане спілкування, інтернет, мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.

За ці роки зроблено доволі багато: триває Всеукраїнський експеримент за темою «Науково-методичні засади впровадження вітчизняної моделі медіаосвіти у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів», випущено перший підручник для педагогічних вищих навчальних закладів із медіаосвіти, здійснюється підготовка медіапедагогів як у літніх школах медіаосвіти, які організовує Академія української преси завдяки підтримці американського народу, що була надана через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) та програму «У-Медіа» Інтерньюз Нетворк, міжнародного благодійного фонду «Відродження», так і завдяки роботі закладів післядипломної педагогічної освіти, здійснюється розробка навчально-методичного забезпечення для загальноосвітніх навчальних закладів (створюються програми, посібники) тощо.

Колектив Первомайської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 5 Первомайської міської ради Харківської області захопився ідеєю впровадження медіаосвіти в навчально – виховний процес. З листопада 2013 року наша школа є базовим експериментальним навчальним закладом регіонального рівня. Таким чином, основне питання управлінської діяльності Первомайської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 5 Первомайської міської ради Харківської області полягає у переосмисленні значимості медіаосвіти в умовах модернізації освіти через призму створення умов і самореалізації кожної особистості, яка формується в умовах демократичних перетворень в Україні та інформатизації суспільства в цілому, а, відтак, визначення основних проекцій та підходів до управління цим процесом.

Ми усвідомлювали, що діяльність навчального закладу повинна бути спрямована не тільки на випуск освіченого та інформованого виконавця, готового до функціонування у певній соціальній ніші за стабільним алгоритмом дій, а на формування медіа компетентної особистості , яка може ефективно взаємодіяти із сучасною системою медіа.

Відповідно до нормативно-правових документів (Додаток 1) та з метою забезпечення умов для проведення дослідно-експериментальної роботи було створено творчу групу вчителів, до якої ввійшли досвідчені педагоги, що виявили бажання взяти участь в організації та проведенні дослідно-експериментальної роботи. Аналіз кількісно – якісного складу виявив, що творча група становить 26% від загальної кількості педагогічних працівників школи, з них 82% - вчителі вищої кваліфікаційної категорії, по 9% - вчителі І та ІІ кваліфікаційної категорії; 55% вчителів мають педагогічні звання (Додаток 2).

Творча група визначила, що головними напрямами дослідно-експериментальної роботи в нашій школі є: інформаційно-організаційний, інноваційний (науково-практичний), експериментальний, аналітичний (Додаток 3).

Наразі: визначено науково-методичну проблему, здійснено методолого-теоретичний та емпіричний аудит досвіду впровадження медіаосвіти і проблеми формування медіа компетентної особистості; вивчено стан готовності до дослідно – експериментальної діяльності та рівень медіаграмотності учасників навчально – виховного процесу (Додаток 4); впроваджено спецкурс «Основи медіаграмотності» для учнів 8 класів, розроблено програму діяльності (Додаток 4), модель впровадження медіаосвіти, моделі медіакомпетентності учня (Додаток 5) та педагога (Додаток 6), критерії рівня сформованості медіакомпетентності учасників освітнього процесу в Первомайській загальноосвітній школі І-ІІІ ступенів №5 Первомайської міської ради Харківської області (Додатки 7, 8) та систему заходів, спрямованих на реалізацію створених моделей, визначено інструментарій діагностичного напряму (Додаток 9).

При розробці моделі впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес школи ставилися такі завдання:

- сформувати медіаімунітет особистості;
- сприяти формуванню критичного мислення, яке забезпечить свідоме споживання медіапродукції на основі ефективного орієнтування в медіапросторі

та осмислення власних медіапотреб;

- розвивати медіатворчість особистості спеціалізованими засобами медіа-культури.

Ми визначили компоненти реалізації моделі впровадження медіаосвіти в навчально – виховний процес: педагогічна медіаосвіта, учнівська медіосвіта, сімейна медіаосвіта (Додаток 10).

Кожен з компонентів реалізується в три етапи:

- ✓ діагностичний (вивчення рівня готовності до розвитку);
- ✓ формувальний (проведення заходів);
- ✓ рефлексійний.

Однією з умов ефективного впровадження медіаосвіти наш колектив вбачає створення шкільного медіапростору (Додаток 11), основними складовими якого є :

- ✓ Веб-сайт школи;
- ✓ Сайти педагогів;
- ✓ Шкільна газета «Шкільний вісник»;
- ✓ Електронна газета «Н@ша г@зета»;
- ✓ Інформаційні стенди;
- ✓ Міські ЗМІ.

В процесі формування у педагогічних працівників знань та умінь з основ медіаосвіти, медіапедагогіки, та аудіо-візуальної грамотності щодо вирішення сучасних медіапедагогічних проблем, розуміння ролі та значення медійного світу , дієвими формами стали:

- тренінги та навчальні семінари;
- тематичні педради та засідання шкільних методичних об’єднань.

Свідченням зацікавленості колективу проблемою впровадження медіаосвіти є:

- ✓ самоосвітня робота вчителів, які обрали відповідні теми самоосвітньої діяльності
- ✓ презентація ефективного досвіду впровадження елементів медіаосвіти на власних веб-сайтах (у минулому навчальному році п’ять педагогів відзначено дипломами міського етапу, а веб-сайт вчителя фізичної культури Ковалик О.Б. дипломом ІІ ступеня обласного етапу Фестивалю огляду освітніх Інтернет – ресурсів);
- ✓ видання методичних посібників, які відзначені дипломами міської виставки – презентації педагогічних ідей та технологій ("Безпека в інтернеті", "Спілкування як фактор розвитку особистості (з досвіду роботи)", "Інтернет = безпека? Розробки годин спілкування із батьківським колективом в межах медіа просвітницької діяльності (з досвіду роботи)");
- ✓ участь у Інтернет-конференціях ("Практика впровадження основних орієнтирів виховання загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах", "Медіаосвіта в нових горизонтах: історія становлення та розвитку (вітчизняний і зарубіжний досвід)").

Формування критичного мислення, комунікаційної медіакомпетентності,

медіаобізнаності, медіаграмотності, розвиток творчого самовираження учнів проводиться в урочній та позаурочній діяльності впровадження спецкурсу «Основи медіаграмотності», уроки з елементами медіаосвіти та створення учнівських медіапроектів, організація роботи учнівської медіа групи, бесіди, виховні години, години спілкування відповідно.

З метою розвитку комунікативних здібностей учнів; формування критичного мислення; навчання сприйманню інформації, перекодуванню візуального образу у вербальну знакову систему; оцінювання якості інформації, вироблення вмінь вибирати при «споживанні» інформації з мас-медіа; підвищення загальнокультурного рівня особистості у 8-х класах введено курс «Основи медіаграмотності» (0,5 години на тиждень).

Навчальний матеріал курсу «Основи медіа грамотності» розподілений на теми, для кожної з яких визначені орієнтовні часові межі. Структурним складником програми стали практичні заняття, які передбачали здебільшого самостійну роботу учнів. Так на уроках з медіа грамотності учні працювали над створенням презентацій, робили аналіз газетних статей. Створювали образ людини з допомогою фотографій, презентували улюблений фільм або мультфільм. Розпізнавали засоби комунікації у мережі Інтернет(«за» і «проти») і визначали їх особливості. Створювали анкету за темою «Яку музику слухають сучасні підлітки». Розрізняли позитивні та негативні риси комп'ютерних та відеоігр.

Впровадження способів ефективного використання медіа у навчальному процесі (уроки з елементами медіаосвіти) включає в себе:

· обробку традиційних завдань у спеціальній формі (робота з текстами, підготовка повідомлень, доповідей, аналіз інформації, розробка опорних схем і малюнків, мультимедійних презентацій);

· організацію навчальної діяльності з електронними словниками, енциклопедіями, Інтернет-порталами;

· використання дослідницької методики (самостійний пошук медіаінформації учнями та її критичний аналіз).

Однією з перспективних складових роботи з учнями щодо впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес – це створення, саме, виховного медіапростору школи.

З часу заснування Первомайської міської організації учнівського самоврядування «Лідер» шкільні події висвітлюються в газеті «Шкільний вісник», який видається Прес-центром (у 2013/2014 навчальному році газета «Шкільний вісник» стала дипломантом XVII Міжнародного конкурсу шкільних медіа в номінації «Краща шкільна газета».)

З 01.09.2014 року активні, зацікавлені учні – члени Прес центру утворили медіа групу, наставником якої є випускниця нашої школи, студентка факультету журналістики харківської Державної академії культури Ільїнська Марія. Медіагрупа працює над створенням відеопроектів на тематику, актуальною для учнів, батьків та педагогів. ("Мій Шевченко", "Вечір по новому", "Моє улюблене місто", "Особиста думка. Реформа освіти").

За ініціативи медіа групи під координуванням молодих педагогів учні 8 класу створили абсолютно новий медіапродукт електронна газета «Н@ша г@зета», яку розміщено на шкільному веб-сайті.

Формування медіакультури родини, як частини цілісної системи медіаосвіти, провідного чинника ранньої соціалізації дитини, відбувається через впровадження медіаосвіти в родинне середовище. Ставлення підростаючого покоління, яке називають комп'ютерним, медійним (на зміну поколінню «Pepsi» прийшло покоління Homo virtualis, чи покоління «Google»), до інформаційних потоків великою мірою залежить від ставлення сучасної сім'ї до отриманої через ЗМК інформації, її сприйняття, оцінювання й інтерпретації. Підвищення рівня медіакультури, забезпечення комп'ютерної безпеки своїх дітей батьки самі мають бути медіакомпетентними, навчатися азам медіаграмотності, розвивати власне критичне мислення. Проведення тематичних батьківських зборів, робота батьківського клубу «Ми і наші діти» (Додаток 12), психолого-консультаційна допомога батькам з питань медіа гігієни допомагають батькам стати активними суб'єктами медіаосвітнього руху.

Особливого значення ми надаємо етапу медіатворчості у сім'ї. Колективна творчість, динаміка спільного вирішення завдань з урахуванням індивідуальних інтересів членів сімей викликає величезний інтерес. Саме творчість із застосуванням медіа може стати, по-перше, адекватною заміною дозвіллю перед телевізором або "блуканню" в інтернеті, а, по-друге, саме спільна творчість впливає на сімейні стосунки, сприяє підвищенню згуртованості родини та гнучкості в прийнятті рішень, дозволяє взаємодіяти в діалоговій формі, з повагою ставитися до ідей як батьків так й дітей, та навіть сприяє зростанню батьківської впевненості та послідовності батьків у вихованні дітей. [2, 143] Крім того, творчість взагалі, а медіатворчість зокрема формує творче ставлення до життя, активну життєву позицію. Отже ми вирішуємотакож виховні завдання позашкільної освіти та пріоритетні завдання соціальної політики України, пов'язані з сімейною політикою. А сучасні діти вже досить готові до медіатворчості : мобільними телефонами можна створити власне відео, розмістити його в інтернеті та обговорювати. Для медіатворчості сьогодні достатньо мобільного телефону, фотоапарату та комп' ютера.

Висновок

Педагогічний колектив нашої школи впевнений, що впроваджувати медіаосвіту слід з початкового етапу шкільного навчання. Ефективно це зробити можуть спеціально навчені медіа педагоги, а не вчителі, скажімо, інформатики чи літератури. Працюючи над проблемою впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес, педагогічний колектив ефективно застосовує шкільний медіапростір у навчальній, науково-дослідницькій, виховній і проектній діяльності.

Педагогічний колектив обґрунтовано доводить доцільність впровадження медіаосвіти на основі розроблених моделей, опис яких подано в роботі: модель впровадження медіаосвіти в навчально – виховний процес, моделей медіакомпетентних педагога та випускника загальноосвітнього

навчального закладу.

Нами розроблено методичні рекомендації щодо практичного застосування елементів медіаосвіти в трьох напрямках.

Використаний в дослідно-експериментальній діяльності системний підхід до створення медіа освітнього простору, залучення медіаосвітнього досвіду дали можливість змінити діяльнісну сферу як учнів, так і педагогів, і батьків. Для учнів - це потреба в самостійному здобутті знань, зростаюча активність на уроках, а найголовніше - свідомий критично-аналітичний підхід до оцінювання явищ дійсності, що значно прискорює процес соціалізації учнів. Для педагогів - це власна реалізація в ролі знаючого, креативного, прогресивного, демократичного координатора. Для батьків – поштовх для розвитку сімейної медіа грамотності.

Перспективи запропонованої моделі полягають у можливості використання її загальноосвітніми навчальними закладами або подальшого моделювання під свій заклад.

Сьогоденні завдання дослідно-експериментальної роботи виконані, мету досягнуто.

Використана література

1. Федоров А.В. Медиаобразование: история, теория и методика. - Ростов: ЦВВР, 2001. – 708 с.
2. Федоров А.В. Медиаобразование в зарубежных странах. – Таганрог: Изд-во Кучма, 2003. – 238 с.
3. Федоров А.В. Медиаобразование и медиаграмотность. Таганрог, 2004. 340 с.
4. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. — Київ: Центр Вільної Преси, 2013. — 352 с.
5. Челышева И. В. Медиаобразование для родителей: освоение семейной медиаграмотности [Електронний ресурс] / И. В. Челышева. — Таганрог : Изд-во ТТИ ЮФУ, 2008. — 184 с. — URL: http://www. ifap.ru/library/book336.pdf.).
6. Чемерис І. М. Формування професійної компетентності майбутніх журналістів засобами іншомовних періодичних видань / Чемерис І. М. Автореф. … канд. педаг. наук за спец. 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти. – Київ, 2008. – 24 с.

Інетрнет – ресурси:

7. http://aup.com.ua/; http://eduof.ru/mediaeducation/;
8. http://eduof.ru/medialibrary;
9. http://eduof.ru/mediacompetence;
10. http://eduof.ru/medialibrary/default.asp?ob_no=34437

Додаток 1

Нормативно-правова база дослідно-експериментальної діяльності Первомайської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №5 Первомайської міської ради Харківської області

1. Концепції впровадження медіаосвіти в Українї, схвалена Постановою Президії Національної академії педагогічних наук України 20.05.10.
2. Постанови Президії Національної академії педагогічних наук України від 23.07.11 «Про підготовку Всеукраїнського експерименту з упровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів».
3. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 27.07.11 № 886 «Про проведення Всеукраїнського експерименту з упровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів України».
4. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 07.11.2000 № 522.
5. Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 114.
6. Закон України про інноваційну діяльність.
7. Наказ Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації від 22.11.2013 № 700 «Про проведення дослідно – експериментальної роботи в Харківській області на базі загальноосвітніх навчальних закладів і надання їм статусу експериментальних загальноосвітніх навчальних закладів регіонального рівня».
8. Наказ відділу освіти виконавчого комітету Первомайської міської ради харківської області від 17.09.2013 № 345-а «Про організацію і здійснення дослідницько-експериментальної та інноваційної діяльності».
9. Наказ Первомайської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 5 первомайської міської ради Харківської області від 30.01.2014 «Про організацію та проведення дослідно – експериментальної діяльності в школі».
10. Програма дослідно-експериментальної роботи регіонального рівня з проблеми «Науково-методичні засади впровадження медіаосвіти в систему навчально – виховної роботи закладів освіти Харківської області», затверджена вченою радою КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» (протокол від 14.11.2013 № 4).
11. Програма дослідно-експериментальної діяльності за темою «Науково-методичні засади впровадження медіаосвіти в систему роботи навчального закладу», схвалена педагогічною радою Первомайської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 5 Первомайської міської ради Харківської області (протокол від 25.11.2013 № 10).
12. Положення про творчу групу Первомайської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 5 Первомайської міської ради Харківської області.
13. Положення про шкільний Прес-центр Первомайської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №5 Первомайської міської ради Харківської області.

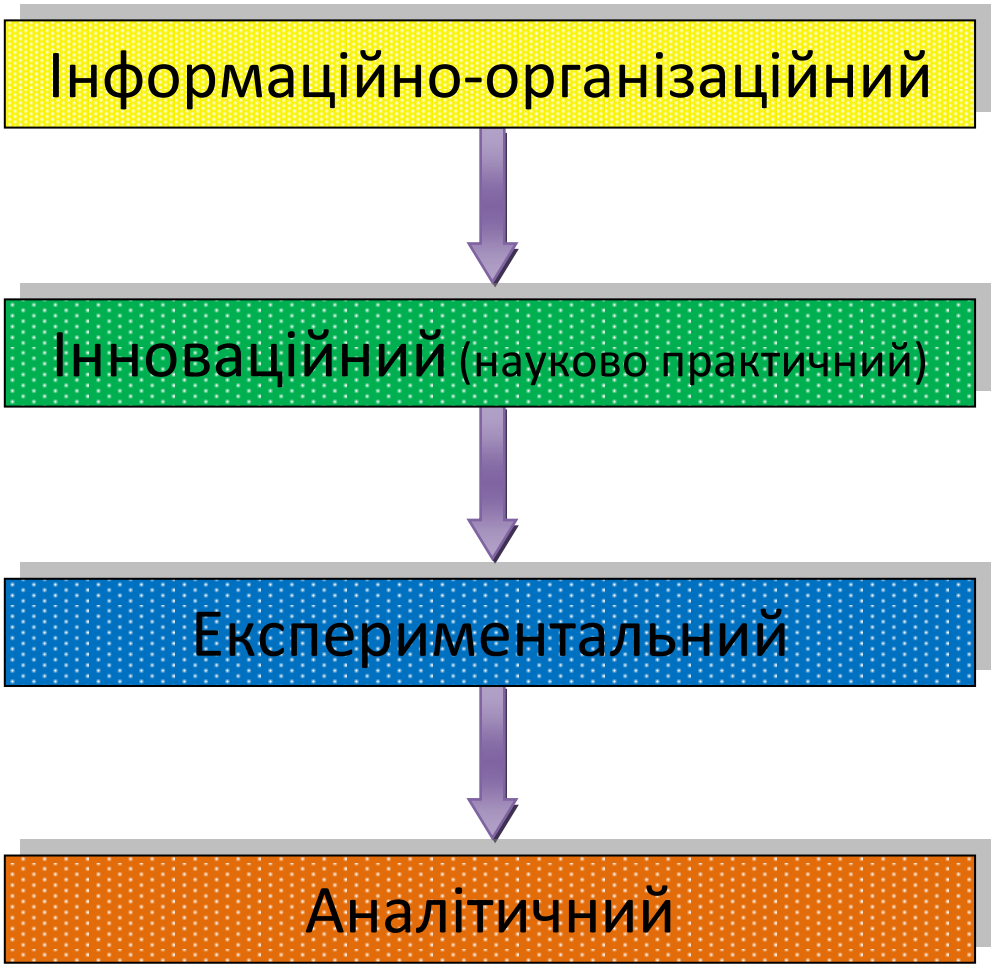
Додаток 2

Кількісно – якісний склад творчої групи вчителів Первомайської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 5 Первомайської міської ради Харківської області

Напрями дослідно-експериментальної діяльності Первомайської загальноосвітньої школи І-ІІІ ст. №5 Первомайської міської ради Харківської області

Додаток 4

Відділ освіти виконавчого комітету
Первомайської міської ради Харківської області
Первомайська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 5
Первомайської міської ради Харківської області

СХВАЛЕНО
педагогічною радою
Первомайської загальноосвітньої
школи І-ІІІ ступенів № 5
Протокол № 12
від 20.02.2014
Директор школи
_____Н.М.Логвиненко

П Р О Г Р А М А

дослідно - експериментальної діяльності за темою

"Науково-методичні засади впровадження медіаосвіти в систему роботи навчального закладу"

2014

ПЛАН
дослідно-експериментальної діяльності за темою
«Науково-методичні засади впровадження медіаосвіти
в систему роботи навчального закладу»

Етапи експерименту	Термін проведення
І. Організаційно-підготовчий	вересень 2013 р – серпень 2014 р
ІІ. Концептуально-діагностичний (констатуючий)	вересень 2014 р – серпень 2015 р
ІІІ. Формувальний	вересень 2014 р – серпень 2017 р
ІV. Контрольно-узагальнюючий	вересень 2017 р – грудень 2018 р

ПРОГРАМА

реалізації етапів дослідно-експериментальної роботи за темою «Науково-методичні засади впровадження медіаосвіти в систему роботи навчального закладу» на 2013 – 2018 роки

№ з/п	Заходи	Термін виконання	Відповідальні	Очікувані результати
І. Організаційно-підготовчий етап (вересень 2013 р – серпень 2014 р)				
1	Заслухати питання «Науково-методичні засади впровадження медіаосвіти в систему навчально-виховної роботи» на засіданні педагогічної ради	Вересень 2013	Стоцька О.А., директор школи	Мотивація педагогічного колективу до участі в дослідно-експериментальній роботі з теми «Науково-методичні засади впровадження медіаосвіти в систему роботи навчального закладу»
2	Створення творчої групи з питань організації та проведення дослідно-експериментальної роботи	Вересень 2013	Стоцька О.А., директор школи	Забезпечення умов для проведення дослідно-експериментальної роботи
3	Інформаційно-просвітницька робота з учителями і класними батьківськими колективами. Аналіз наукових і науково-практичних педагогічних і психологічних літературних джерел із питань медіаосвіти.	Жовтень-грудень 2013	Члени творчої групи	Добір наукового, методичного, психолого-педагогічного, інформаційно-просвітницького матеріалу для роботи з учителями і класними батьківськими колективами щодо організації роботи з медіаосвіти
4	Вивчення рівня забезпечення	Жовтень 2013	Члени творчої групи	План матеріально-технічного забезпечення

№ з/п	Заходи	Термін виконання	Відповідальні	Очікувані результати
	матеріальної і методичної бази необхідної для реалізації дослідно-експериментальної роботи			реалізації експеримента
5	Вивчення рівня готовності колективу школи (педагоги, учні та їхні батьки) до інноваційної діяльності, а саме проведення дослідно-експериментальної роботи за темою «Науково-методичні засади впровадження медіаосвіти в систему роботи навчального закладу»	Жовтень-листопад 2013	Члени творчої групи	Аналітичні матеріали діагностування, анкетування.
6	Навчання членів творчої групи, координаторів експерименту на курсах, спецкурсах, семінарах з тематики дослідження	Протягом 2013/2014 н.р.	Адміністрація	Готовність членів творчої групи до проведення просвітницької діяльності серед педагогічного колективу з проблематики експерименту
7	Консультації з науковими керівниками, консультантами та координаторами експерименту по створенню програми експерименту	Листопад 2013р – лютий 2014р	Координатори дослідно-експеримен-тальної роботи	Проект Програми дослідно-експериментальної діяльності
8	Проведення семінару з теми «Впровадження медіаосвіти в систему навчально-виховної роботи»	Березень 2014	Заболотня С.П., заступник директора з навчальної роботи	Готовність членів педагогічного колективу до проведення роботи з проблематики експерименту
9	Розробка програми проведення дослідження за темою експерименту	Січень-лютий 2014	Члени творчої групи	Проект Програми дослідно-експериментальної діяльності
10	Узгодження та затвердження програми дослідно-експериментальної	Березень-травень 2014	Координатори дослідно-експеримен-тальної	Програма дослідно-експериментальної роботи з теми «Науково-методичні засади

№ з/п	Заходи	Термін виконання	Відповідальні	Очікувані результати
	роботи в КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»			впровадження медіаосвіти в систему роботи навчального закладу»
11	Підготовка через систему безперервної освіти вчителів до викладання авторських навчальних програм із курсу «Медіакультура» для старшокласників.	Березень-серпень 2014	Адміністрація	Готовність до викладання авторських навчальних програм із курсу «Медіакультура» для старшокласників.
12	Підведення підсумків підготовчого етапу дослідно-експериментальної роботи.	Серпень 2014	Члени творчої групи	Рекомендації щодо планування та проведення констатуючого та формувального етапів експерименту
ІІ. Концептуально-діагностичний (констатуючий) етап (вересень 2014 р – серпень 2015 р)				
1	Обгрунтування та розробка моделі впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес. Визначення видів діяльності навчального закладу з формування та розвитку медіакультури учнів (форми проведення занять, програми, факультативи і т. ін.)	Вересень 2014	Адміністрація, члени творчої групи	Модель впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес. Введення до робочого навчального плану годин на заняття з медіаосвіти.
2	Розроблення критеріїв оцінювання рівня медіакультури педагогічних працівників, учнів та їхніх батьків, різних аспектів їхньої медіакомпетентності.	Жовтень-листопад 2014	Члени творчої групи	Критерії оцінювання рівня медіакультури учнів загальноосвітніх навчальних закладів, різних аспектів їхньої медіакомпетентності.
3	Розроблення критеріїв готовності всіх суб’єктів навчально-виховного процесу до впровадження інновацій, пов’язаних із використанням Інтернет - та медіа	Жовтень-листопад 2014	Члени творчої групи	Критерії готовності до впровадження інновацій, пов’язаних із використанням Інтернет та медіаосвітніх технологій

№ з/п	Заходи	Термін виконання	Відповідальні	Очікувані результати
	освітніх технологій			
4	Проведення першого етапу діагностики рівня медіакультури та ставлення педагогічних працівників до впровадження в навчальному закладі медіаосвітніх інновацій	Грудень 2014р – січень 2015р	Адміністрація, члени творчої групи	Коригування методичної роботи з педагогічними працівниками за підсумками діагностики рівня медіакультури
5	Проведення першого етапу діагностики рівня медіакультури та ставлення учнів до впровадження в навчальному закладі медіаосвітніх інновацій	Грудень 2014р – січень 2015р	Адміністрація, члени творчої групи	Коригування методичної роботи з педагогічними працівниками за підсумками діагностики рівня медіакультури учнів
6	Розроблення програм семінарів-практикумів занять класних керівників, учителів-предметників із питань упровадження медіаосвіти	За окремим графіком	Адміністрація	Програми семінарських і практичних занять для класних керівників, учителів-предметників із питань упровадження медіаосвіти
7	Проведення анкетування педагогічних працівників і батьків, вивчення сімейної медіакультури з метою виявлення мотиваційної та технологічної готовності дорослих суб'єктів навчально-виховного процесу до впровадження медіаосвіти в загальноосвітніх навчальних закладах	Лютий – березень 2015	Адміністрація	Коригування методичної роботи з педагогічними працівниками та батьками за підсумками анкетування
8	Створення бази даних електронних ресурсів для інформаційно-комунікаційної підтримки експерименту з упровадження медіаосвіти та поширення кращого педагогічного досвіду.	Березень – квітень 2015	Члени творчої групи	База даних електронних ресурсів для інформаційно-комунікаційної підтримки експерименту з упровадження медіаосвіти та поширення кращого педагогічного досвіду

№ з/п	Заходи	Термін виконання	Відповідальні	Очікувані результати
9	Якісний і кількісний аналіз результатів діагностик рівня медіакультури учасників навчально-виховного процесу	Квітень-травень 2015	Адміністрація, члени творчої групи	Рекомендації до планування роботи колективу школи на форуючому етапі дослідно-експериментальної роботи
10	Проведення засідань творчої групи щодо організації мережевої співпраці через телекомунікаційні конкурси, проекти, спільні дослідження	2014/2015 н.р.	Члени творчої групи	Розвиток медіакомпетентності педагогічних працівників
11	Узагальнення результатів констатуючого етапу експерименту (науково-практична конференція за темою експерименту).	Травень-червень 2015	Адміністрація, члени творчої групи	Матеріали та рекомендації конференції по подальшому проведенню формувального етапу експерименту
III. Формувальний етап (вересень 2014 р – серпень 2017 р.)				
1	Реалізація практичного аспекту медіаосвіти шляхом апробації діючих програм та навчальних посібників з медіаосвіти	2014/2015 - 2015/2016 - 2016/2017 навчальні роки	Адміністрація	Відбір та адаптація програм і навчальних посібників для використання у навчально-виховному процесі навчального закладу
2	Експериментальна перевірка ефективності функціонування моделі впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес навчального закладу	2014/2015 н.р.	Адміністрація	Коригування моделі впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес
3	Забезпечення розвитку медіакомпетентності учнів, сприяння створенню умов для інтеграції медійних практик дорослих і дітей, розвитку сімейної медіакультури.	2014- 2017 рр	Адміністрація, члени творчої групи	Розвиток медіакомпетентності згідно з віковими особливостями
4	Підготовка авторських навчальних програм	2014- 2017 рр	Адміністрація, члени творчої	Авторські навчальні програми інтегрованої

№ з/п	Заходи	Термін виконання	Відповідальні	Очікувані результати
	інтегрованої медіаосвіти для учнів початкової та основної школи, медіаосвітніх факультативів і відповідних методичних рекомендацій для вихователів, учителів, керівників гуртків, методичних посібників з окремих проблем медіаосвіти.		групи	медіаосвіти для загальноосвітніх навчальних закладів, учнів початкової та основної школи, медіаосвітніх факультативів і відповідні методичні рекомендації для вихователів, учителів, керівників гуртків, методичні посібники з окремих проблем медіаосвіти
5	Здійснення моніторингу розвитку медіакультури учасників навчально-виховного процесу залучених до участі в дослідно-експериментальній роботі, та зіставлення його результатів із даними всеукраїнського моніторингу рівня медіакультури населення.	2014- 2017 рр	Адміністрація, члени творчої групи	Коригування розвитку медіакультури учасників навчально-виховного процесу залучених до участі в дослідно-експериментальній роботі на підставі даних моніторингу
6	Створення діагностичних методик для дослідження рівня медіакультури педагогічних працівників, їх готовності до впровадження медіаосвітніх інновацій.	2014- 2017 рр	Адміністрація, члени творчої групи	Діагностичні методики для дослідження рівня медіакультури педагогічних працівників, їх готовності до впровадження медіаосвітніх інновацій
7	Участь у заходах регіонального рівня з проблем запровадження медіаосвіти у навчально виховний процес загально-освітніх навчальних закладів	2014- 2017 рр	Члени педагогічного колективу	Обмін досвідом з питань практичного запровадження медіаосвіти у навчально-виховний процес ЗНЗ
8	Участь в Інтернет-заходах з проблем	2014- 2017 рр	Члени педагогічного	Оперативне розв’язання проблем запровадження

№ з/п	Заходи	Термін виконання	Відповідальні	Очікувані результати
	запровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес загально-освітніх навчальних закладів		колективу	медіаосвіти шляхом отримання своєчасної допомоги
9	Висвітлення результатів формувального етапу експерименту в періодичній пресі, педагогічних публікаціх, видання методичних посібників	2014- 2017 рр	Члени педагогічного колективу	Презентація досвіду педагогічного колективу з питань медіаосвіти
10	Проведення майстер-класів, науково-практичних семінарів, конференцій з обміну досвідом для педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів м.Первомайський щодо ефективного впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес.	За окремим графіком	Адміністрація, члени творчої групи	Визначення шляхів ефективного впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес.
11	Підведення підсумків формувального етапу дослідно-експериментальної роботи (науково-практична конференція за темою експерименту).	Червень 2017	Адміністрація, члени творчої групи	Матеріали та рекомендації конференції по плануванню та проведенню контрольно-узагальнюючого етапу експерименту
IV. Контрольно-узагальнювальний етап (вересень 2017 р. – грудень 2018 р.)				
1	Здійснення підсумкового етапу діагностики рівнів сформованості медіакультури суб'єктів навчально-виховного процесу та їхньої готовності до конструктивної взаємодії.	Вересень-листопад 2017	Члени творчої групи	З'ясування набуття рівнів сформованості медіакультури суб'єктів навчально-виховного процесу та їхньої готовності до конструктивної взаємодії.

№ з/п	Заходи	Термін виконання	Відповідальні	Очікувані результати
2	Статистична обробка результатів дослідно-експериментальної роботи, що відображають розвиток медіакультури особистості в навчально-виховному процесі загальноосвітнього навчального закладу і в сім'ї.	Грудень 2017 року – лютий 2018 року	Адміністрація, члени творчої групи	Аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи
3	Аналіз отриманих результатів дослідно-експериментальної роботи з метою визначення змін, які відбулися, порівняно зі станом на початок експерименту. Співвіднесення результатів з поставленими цілями, оцінка ефективності прийнятих управлінських рішень.	Лютий – березень 2018	Адміністрація, члени творчої групи	Визначення змін, які відбулися, порівняно зі станом на початок експерименту
4	Узагальнення результатів упровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес навчального закладу (оформлення й опис ходу і результатів експерименту, проведення підсумкових звітів)	Квітень – червень 2018.	Адміністрація, члени творчої групи	Матеріали узагальнення результатів упровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес гімназії
5	Проведення звітної науково-практичної конференції за підсумками дослідно-експериментальної роботи з проблем медіаосвіти.	Травень 2018	Адміністрація, члени творчої групи	Матеріали узагальнення результатів упровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес
6	Проведення на базі школи міського науково-практичного семінару з питань організації впровадження	Вересень 2018	Адміністрація, члени творчої групи	Розповюдження досвіду дослідно-експериментальної роботи

№ з/п	Заходи	Термін виконання	Відповідальні	Очікувані результати
	медіаосвіти у навчально-виховний процес.			
7	Випуск методичного посібника за темою експериментального дослідження	Жовтень-грудень 2018	Адміністрація, члени творчої групи	Розповюдження досвіду дослідно-експериментальної роботи

Додаток 5

Модель медіакомпетентного учня
Первомайської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №5
Первомайської міської рада Харківської області

Інформаційно-аналітичний

Вмію:

- збирати та обробляти інформацію;
- викладати факти, що супроводжуються коментарем, аналізом та оцінкою.

Практично-операційний

Вмію:

- створювати та презентувати медіа-продукт

Знаю:

- принципи безпечності, моральності та естетичного смаку

Пізнавально-просвітницький

Знання, вміння та навички застосовую для:

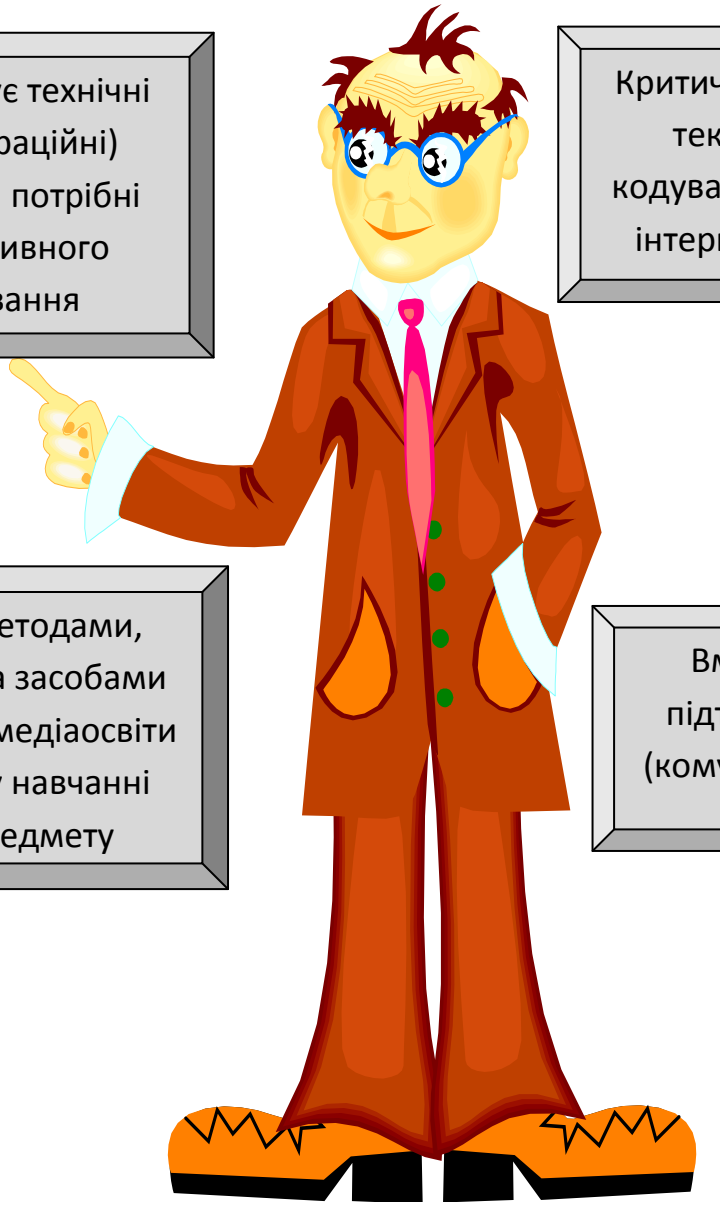
- передачі інформації слухачам, читачам, глядачам;
- впливу на аудиторію;
- аналізу безпечності медіа

Модель медіакомпетентного педагога Первомайської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №5

Має високий рівень мотивації до постійного розвитку медіа культури

Використовує технічні (медіаопераційні) навички, які потрібні для ефективного застосування

Критично сприймає медіа тексти (здатний до кодування – декодування, інтерпретації та оцінки)

Володіє методами, формами та засобами здійснення медіаосвіти школярів у навчанні свого предмету

Вміє взаємодіяти і підтримувати мережі (комунікативні навички)

Додаток 7

Анкета для учнів
«Критерії визначення рівня сформованості медіакомпетентності учнів»

Оцініть за шкалою від 1 до 5 балів на скільки Вам вдається:

№ з/п	Критерії					
1	Віднаходити потрібну інформацію в різних джерелах					
2	Трансформувати інформацію, видозмінювати її обсяг, форму, знакову систему, носій та ін., відповідно до мети комунікаційної взаємодії та особливості аудиторії, для якої її призначено					
3	Віднаходити помилки в одержуваній інформації, вносити пропозиції щодо їхнього виправлення					
4	Складати рецензії та анонси інформаційних повідомлень					
5	Складати план інформаційного повідомлення, пропонувати форму його викладу, адекватні змістові					
6	Працювати з інструментарієм підготовки, передачі та одержання інформації					
7	Ранжувати запропоновану інформацію за її соціальною значимістю					
8	Складати тематичні підбірки інформаційних матеріалів з газет і журналів з якої-небудь теми					
9	Прослуховувати усну інформацію з наступною ілюстрацією її малюнками, сценарного плану відеосюжету					
10	Викладати запропоновану інформації у різноманітних формах					
11	Аналізувати рекламні афіши медіатекстів					
12	Складати прогноз успіху того чи іншого рекламованого медіатексту в аудиторії					
13	Порівнювати кілька точок зору (наприклад, професійних журналістів, мистецтвознавців) про події, відображених у медіатексті і про сам медіатекст.					
14	Створювати та наповнювати інформацією власний блог, веб-сайт					

Шкала визначення рівня:
0-23 балів – низький рівень
24-48 балів - середній рівень
49-70 балів – високий рівень

Додаток 8

Класифікація показників професійних знань та вмінь, необхідних педагогам для медіаосвітньої діяльності

№ з/п	Показники професійних знань та вмінь, необхідних педагогам для медіаосвітньої діяльності	Пояснення високого (повноцінного) рівня даного показника	Пояснення середнього рівня даного показника	Пояснення низького рівня даного показника
1	Понятійний (орієнтаційнний)	Повна інформованість («тезаурус»), значні теоретико-педагогічні знання в області медіаосвіти	Часткова інформованість, задовільні теоретико-педагогічні знання в області медіаосвіти	Слабка інформованість, фрагментарні або застарілі теоретико-педагогічні знання в області медіаосвіти
2	Сенсорний	Систематична медіаосвітня діяльність в процесі навчальних занять різних типів	Регулярна, але позбавлена систематичного підходу медіаосвітня діятьність в процесі навчальних занять	Епізодична, малоефективна медіаосвітня діятьність в процесі навчальних занять
3	Мотиваційний	Різнобічні мотиви медиаосвітньої діяльності: емоційні, гносеологічні, гедонистичні, моральні, естетичні та інші.; прагнення до вдосконалення знань та вмінь у медіаосвіті	Перевага окремих мотивів медиаосвітньої діяльності при наявності прагнення до вдосконалення знань та вмінь у медіаосвіті	Слабка мотивація медіаосвітньої діяльності, відсутність прагнення до вдосконалення знань та вмінь у медіаосвіті
4	Операційний	Розвинуті методичні вміння (наприклад, вміння дати установку на медіасприйняття, пояснити причини, умови та характер виникнення явища, вміння розвивати	Задовільні методичні вміння в медіаосвіті та педагогічний артистизм	Окремі методичні вміння в медіаосвіті, відсутність педагогічного артистизму

		сприйняття учнів, виявляти рівні їх розвитку в області медіакультури, обирати оптимальні методи, засоби та форми проведення занять, дослідницькі вміння і т.інше) та ясраво виражений педагогічний артистизм (загальна педагогічна культура, зовнішній вигляд, самопрезентація, самоконтроль, наявність зворотнього зв'язку з аудиторією тощо)		
5	Креативний	Яскраво виражений рівень творчості в медіаосвітній діяльності (тобто прояв гнучкості, мобільності, ассоціативності, оригінальності, антистереотипності мислення, розвиток уяви, фантазії тощо)	Рівень творчості яскраво визначений в окремих видах медіаосвітньої діяльності	Творчість в медіаосвітній діяльності слабко визначена або повністю відсутня

Форми впровадження медіаосвіти у Первомайській загальноосвітній школи І-ІІІ ступенів №5 Первомайської міської ради Харківської області

ПЕДАГОГІЧНА МЕДІАОСВІТА

- тренінги та навчальні семінари;
- тематичні педагогічні ради та засідання ШМО;
- навчання педагогів на тематичних спецкурсах та вебінарах

УЧНІВСЬКА МЕДІАОСВІТА

- Спецкурс «Основи медіарамотності»
- Уроки з елементами медіаосвіти;
- Учнівська медіа група;
- Тренінги.

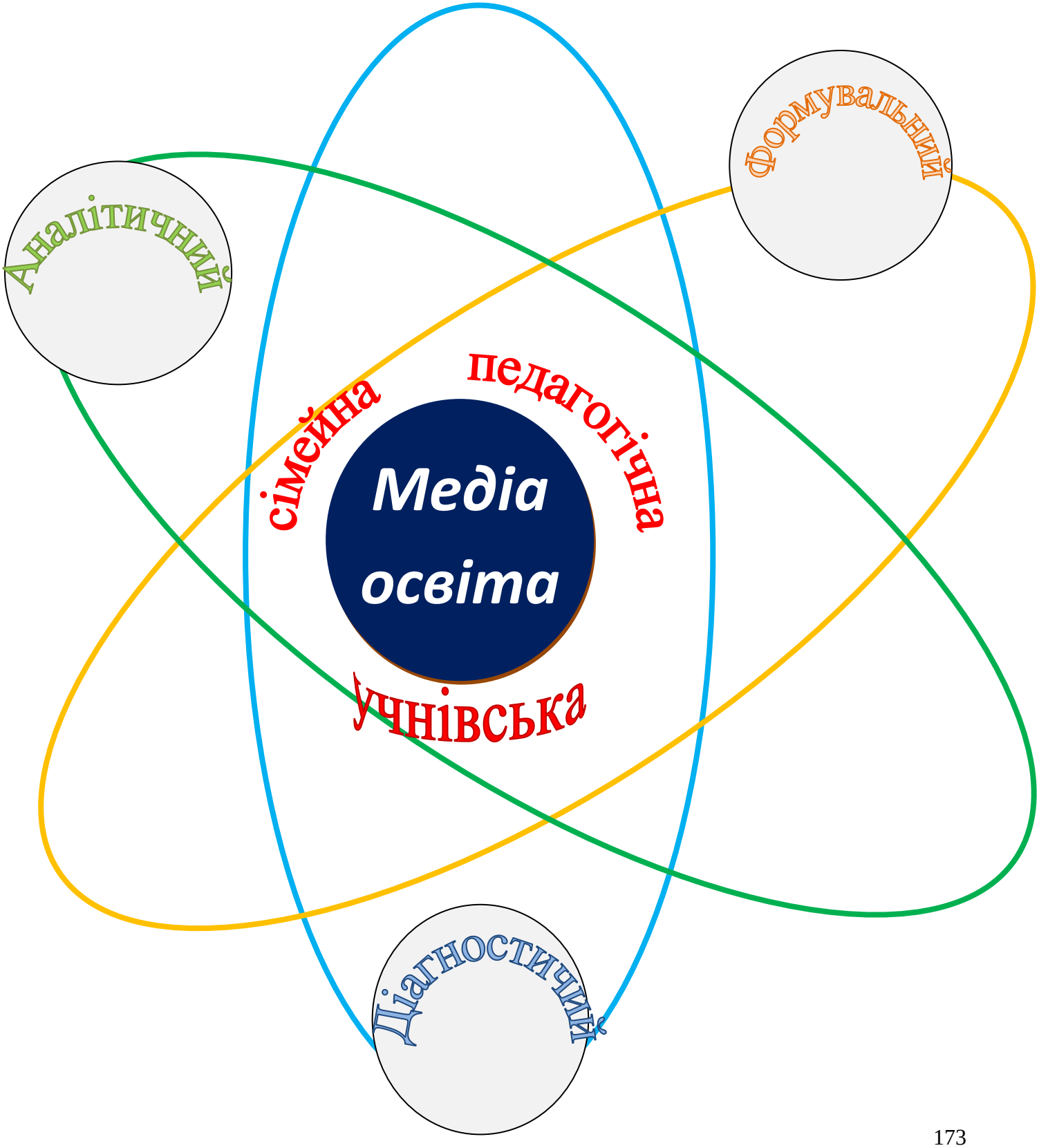
СІМЕЙНА МЕДІАОСВІТА

- Тематичні батьківські збори;
- Батьківський клуб «Ми та наші діти»;
- Тренінги.

Додаток 10

Модель впровадження медіаосвіти

в Первомайській загальноосвітній школи І-ІІІ ступенів №5
Первомайської міської ради Харківської області

Додаток 11

Медіапростір

Первомайської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №5
Первомайської міської ради Харківської області

Додаток 12

Витяг із Річного плану роботи
Первомайської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №5
Первомайської міської ради Харківської області

Розділ 6. Робота з батьківською громадськістю.

6.2. План роботи Клубу для батьків «Ми і наші діти».

Дата проведення	Заходи і питання, які розглядаються	Відповідальні	Відмітка про виконання
Вересень	**Засідання № 1.** Виховання ціннісного ставлення до сім'ї, родини, людей. Мета: сприяти формуванню довіри, доброзичливих відносин між батьками та дітьми; педагогами та учнями.		
	1-4 класи Секція 1. «Ваша дитина стала школярем. Як допомогти першокласникові у формуванні загально навчальних умінь та навичок». Секція 2. «Правова відповідальність батьків за виховання дитини». Секція 3. «Роль батьків у підготовці домашніх завдань. Вчимо працювати з медіатекстом». Секція 4. «Роль батьків у створенні позитивної мотивації у навчанні дітей».	Класний керівник 1-Б Класний керівник 3-Б Класний керівник 2-В Практичний психолог	
	5-8 класи Секція 5. «Зміни у суспільстві та процес виховання дітей у навчальному закладі та родині». Секція 6. «Як допомогти дитині досягти успіхів у навчанні». Секція 7. «Любов – найкращий засіб виховання. (запобігання жорстокому ставленню та насильству в сім'ї». Секція 8. «Безпека дитини в інтернеті. Соціальна мережа – територія ризику».	Заступник директора з НВР Класний керівник 6-Б Класний керівник 7-А Практичний психолог, вчитель інформатики	
	9-11 класи Секція 9. «Партнерство сім'ї та навчального закладу в створенні виховного простору». Секція 10. «Шкідливі звички дітей та запобігання їм у сім'ї (шкідливість тютюну та алкоголю на молодий організм)». Секція 11. «Суспільна активність підлітка, як ознака готовності до «дорослого» життя». Секція 12. Тренінг «Вплив медіа на розвиток особистості».	Класний керівник 10 Лікар нарколог Класний керівник 8-А Практичний психолог Класний керівник 9-А	

Січень	**Засідання № 2.** Виховання ціннісного ставлення до себе. Мета: формування у дитини культури здорової поведінки		
	1-4 класи Секція 1. «Як взаємодіяти з дитиною в конфліктній ситуації». Секція 2. «Охорона життя, здоров'я дітей та безпека життєдіяльності у школі та поза школою. Відповідальність школи і сім'ї». Секція 3. «Роль батьків в організації навчальної діяльності дітей вдома, у формуванні навичок самоконтролю». Секція 4. Практичне заняття: «Створення сімейної стінної газети «Здорова родина- успішна країна». Секція 5. «Рівні відносини в сім'ї – запорука нормального розвитку дитини».	Практичний психолог Класний керівник 1-А РДКМ Класний керівник 3-В Класний керівник 2-А Класний керівник 3-А	
	5-8 класи Секція 6. «Заохочення і покарання дітей у сім'ї». Секція 7. «Як захистити дитину від неякісного медіапродукту». Секція 8. «Як взаємодіяти з дитиною в конфліктній ситуації». Секція 9. «Роль праці і творчості в розвитку розумових здібностей дітей». Секція 10. «Роль батьків в профілактиці алкоголізму, тютюнопаління, наркоманії».	Класний керівник 6-А. Класний керівник 7-Б. Практичний психолог Класний керівник 8-Б Лікар нарколог	
	9-11 класи Секція 11. «Що повинен знати та уміти учень на кінець року з усіх предметів базового компоненту». Секція 12. «Роль спілкування в сім'ї. Психологічна підготовка учнів до ДПА, ЗНО». Секція 13. «Як організувати повторення навчального матеріалу. Роль родини в підготовці школярів до вибору професії». Секція 14. Тренінг «Інтернет: як запобігти маніпуляціям».	Класний керівник 11 Практичний психолог Заступник директора з НР, представники НЗ Класний керівник 10	

Напрям «Медіаосвіта в основній і старшій школі»

Формування компетентної особистості в умовах впливу сучасного мас-медійного середовища

Білецька Ольга Євгенівна, учитель зарубіжної літератури Харківської гімназії № 6 «Маріїнська гімназія» Харківської міської ради Харківської області

ОПИС ВИХОВНОЇ СИСТЕМИ

Назва виховної системи: *«Формування компетентної особистості в умовах впливу сучасного мас-медійного середовища»*

Орієнтаційно-цільовий компонент

Виховна система спрямована на реалізацію Національної доктрини розвитку освіти України в XXI столітті, Концепції громадянського виховання, Закону України «Про загальну середню освіту», Закону України «Про освіту», Концепції виховання дітей та молоді в національній системі освіти школярів, Концепції громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності, «Основних орієнтирів виховання учнів 1-11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів України», Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді тощо.

Ця система – частина загальної виховної системи гімназії, головною метою якої є формування ціннісних орієнтацій учнів як підґрунтя їхньої позитивної соціалізації. Враховуючи значний вплив засобів масової інформації на соціалізацію особистості за умов виникнення нового в сучасному суспільстві, аудіовізуального типу культури, виховну систему побудовано з урахуванням базових принципів Концепції впровадження медіаосвіти в Україні, що передбачає формування компетенцій безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа.

Система виховної роботи заснована на проектно-технологічному підході до здійснення виховання. Метою є вироблення механізму, що забезпечить формування морально-духовної, життєво компетентної особистості, яка здатна успішно самореалізуватися в соціумі, безпечно та ефективно взаємодіяти із сучасною системою медіа в цьому процесі.

У контексті педагогічної проблеми діяльність спрямовано на розв’язання таких завдань:

- вивчення та аналіз сучасного стану наукової думки у розрізі проблематики засобів масової інформації у вихованні школярів;
- визначення ролі та форм використання засобів масової інформації в процесі виховання;
- проведення практичної роботи з метою впровадження системи заходів із використанням засобів масової інформації у процесі виховання.

Було вивчено та проаналізовано ряд публікацій з питань соціалізаційного впливу ЗМІ (В. Воробйов, О. Журін, Н. Костенко, І. Лєвшина, В. Ягупов та ін.), з питання ЗМІ та медіаосвіти (Л. Баженова, А. Моль, С. Пензін, О. Шариков та

ін.), соціалізації в Інтернеті як новітньому виді ЗМІ (О. Шеремет, А. Чистяков), також наукові праці О. Невмержицької, Ю. Казакова, О.Федорова. Досліджений матеріал дає можливість акцентувати увагу на виховному впливі ЗМІ, інтегрувати елементи медіаосвіти в систему роботи класного керівника, передбачити в системі можливість керованого педагогічного впливу засобів масової інформації на усіх учасників виховного процесу. Система передбачає прищеплення навичок культури споживання медіа-текстів (як дітям, так і батькам) у процесі реалізації задач виховання та спрямування на реалізацію всіх змістовних ліній виховання (ціннісне ставлення особистості до суспільства і держави, до людей, до природи, до мистецтва, до праці, до свого психічного та соціального "Я"), виховання через призму медіапросвіти.

Виховна система передбачає використання медіа-ресурсів у створенні виховного простору особистості, досягнення кінцевої мети шляхом включення учасників виховного процесу в проектну діяльність.

Основні принципи медіаосвіти: особистісний підхід, перманентне оновлення змісту, орієнтація на розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, повага до національних традицій, пріоритет морально-етичних цінностей, громадянська спрямованість, естетична наснаженість та продуктивна мотивація [17] - дають можливість ефективно реалізувати поставлені виховні задачі, використовуючи потенціал засобів масової інформації.

Етапи становлення та розвитку виховної системи:

1. Аналітичний.

На основі психологічного тестування, соціально-психологічних спостережень, анкетування учнів та батьків, враховуючи загальний високий рівень інтелекту учнів, здатність творчо діяти, високий рівень пізнавальної активності, спираючись на загальну концепцію дослідно-експериментальної роботи, що проводить гімназія, було визначено доречність створення такої виховної системи. Вона є частиною дослідно-експериментальної роботи «Науково-методичні засади впровадження медіаосвіти в навчально-виховних закладах. Створення моделі запровадження медіаосвіти в Харківській гімназії № 6 «Маріїнська гімназія» Харківської міської ради Харківської області» (наказ Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації від 22.11.2013 № 700 «Про проведення дослідно-експериментальної роботи в Харківській області на базі загальноосвітніх навчальних закладів і надання їм статусу експериментальних навчальних закладів регіонального рівня»).

2. Концептуальний етап.

Ключова ідея: виховну роботу з усіх основних змістових ліній виховання доцільно будувати на матеріалі й за допомогою засобів масової інформації та комунікації.

Спираючись на досвід С. Віллера («Піраміда цифрової поведінки»[8]) було розроблено систему використання виховного потенціалу засобів масової інформації (додаток 1), яка складається з 3-х етапів:

- *пасивна фаза* – перегляд, слухання, засвоєння;
- *залучення дитини до діяльності* (коментування, обговорення,

дискусія);

• *активні дії* (проектна діяльність – створення власних медіапродуктів).

За основу було взято методи використання засобів нових інформаційних технологій для виховання школярів у процесі навчання основам наук (О. Журін, М. Шаш) [12], які є загальними способами організації виховної роботи з використанням засобів нових інформаційних технологій, що не залежать від джерела інформації (додаток 2).

Також було опрацьовано досвід І. В. Челишевої з формування сімейної медіаграмотності.

За підсумками цих двох етапів була створена експериментальна **модель виховної системи класу***«Формування компетентної особистості в умовах впливу сучасного мас-медійного середовища»**, яка містить такі наведені нижче концептуальні засади.*

Сфера застосування:**діяльність** класних керівників, психологів та соціальних педагогів загальноосвітніх навчальних закладів, медіа-педагогів у сфері формування інформаційно обізнаної особистості з активною громадянською позицією, із сформованим імунітетом до соціально шкідливих інформаційних впливів.

Актуальність

Сьогодні для переважної більшості підлітків найбільш значущими джерелами знань про світ стали засоби масової інформації. Розвиток сучасних медіа, широке впровадження інтерактивних систем комунікації спричинює зміни у ставленні учнів до оточуючого світу і потребує цілеспрямованої їх підготовки до вмілого і безпечного користування інформаційно-комунікаційними технологіями та системами мас-медіа. Будуючи процес розвитку особистості на матеріалі і за допомогою засобів масової інформації та комунікації, класний керівник формує культуру спілкування з медіа, творчі, комунікативні здібності, критичне мислення, уміння повноцінного сприйняття, інтерпретації, аналізу та оцінки медіатекстів, створює умови для різних форм самовираження за допомогою медіатехніки. Використовуючи потенціал ЗМІ в системі виховної роботи, класний керівник формує інформаційно обізнану особистість з активною громадянською позицією, із сформованим імунітетом до соціально шкідливих інформаційних впливів.

Наукові концепції та теорії:

• Концепція впровадження медіа-освіти в Україні;

• Виховання на основі потреб людини (Созонов В.П.).

Виховання – це діяльність педагога, спрямована на досягнення психолого-педагогічних умов для задоволення базових потреб школяра (у творчій діяльності; у здоров'ї; в захищеності, безпеці; у повазі, визнанні, необхідному соціальному статусі; у сенсі життя; у самореалізації; у задоволенні, насолоді). При здійсненні виховних впливів дитина має знати їх мету, хід та очікувані результати з позиції значущості для себе, адже дитина завжди хоче бути суб'єктом діяльності, а не маріонеткою.

Технологія реалізації ідеї

Система виховної роботи в класі спрямована на те, щоб за період з 5 по 9 клас сформувати дитячий колектив, розкрити творчий та інтелектуальний потенціал кожної дитини, організувати життєдіяльність класу на засадах самоврядування, сформувати особистість, що має певний соціальний досвід, активну життєву позицію, а також здатна критично ставитися до інформаційних впливів.

У технології реалізації ідеї можна виділити такі **структурні етапи:**

1. *Підготовчий етап* ***(5 клас).***

Накопичення інформації про потреби, інтереси, уподобання учнів та можливості батьків, учителів. Вхідна діагностика.

2. *Теоретичний етап* ***(6 клас).***

Визначення тенденцій подальшого розвитку колективу. Проектування перспектив життєдіяльності класу, окреслення шляхів їх реалізації. Проведення годин спілкування за шістьома основними змістовими лініями виховання на матеріалі мас-медіа, розвиток навичок аналізу медіа-текстів, проведення батьківського лекторію з питань медіа-освіти.

3. *Практичний етап* ***(7 клас).***

Продовження просвітницької та виховної роботи з використанням матеріалів ЗМІ. Стимулювання учнів до створення медіа-продукції, залучення батьків до ролі наставників та консультантів. Зацікавлення учнів створенням колективних, індивідуальних проектів, перегляд таких медіа- продуктів на виховних годинах. Створення віртуальної спільноти класу.

4. *Корекційний етап* ***(8 клас).***

Продовження роботи, що велася у 5–7 класах, участь у медіа- конкурсах. Розвиток самостійності учнів. Залучення гімназистів до шкільного самоврядування. Інформування батьків про досягнення класу, учнів. Поточна діагностика.

5. *Аналітичний етап* ***(9 клас).***

Активна участь класу в роботі гімназійного самоврядування. Спільна пошукова діяльність учнів та класного керівника щодо кола питань, пов’язаних зі ЗМІ з метою визначення напрямків самоосвіти та самореалізації дитини. Проведення заходів у класі та гімназії на матеріалі та із використанням засобів масової інформації та комунікації. Підбиття підсумків.

Форми, методи, прийоми, засоби

- опрацювання наукових літературних джерел, бесіда, спостереження, анкетування, опитування;
- робота в малих групах, індивідуальні та групові учнівські проекти, дискусії та дебати, інтерв’ю, тематичні акції, заочні подорожі, ток-шоу.
- Прийом залучення учня до цікавої діяльності, метод змагання, заохочення, доручення.
- Значну роль відіграє метод особистого прикладу, зокрема медіакомпетентність класного керівника, оскільки цей метод передбачає цілеспрямований і систематичний вплив вихователя на вихованців силою

особистого прикладу, а також усіма видами позитивних прикладів для наслідування діяльності інших людей.

- спостереження, анкетування, аналіз результатів.

Результат застосування

Створяться сприятливі умови для розвитку та самореалізації особистості, підвищиться рівень медіа-грамотності; підвищиться загальна культура особистості (зокрема, відбудеться розширення світогляду, покращення навичок культури спілкування); буде створено міцний учнівський та батьківський колективи. Учні оволодіють компетенцією критично оцінювати медіа-тексти, вмітимуть створювати власну медіа-продукцію.

Критерії ефективності.Під час роботи передбачено діагностування за такими критеріями:

- вихованість учнів (методика “Визначення рівня вихованості учнів” (за Н.Капустіним, П.Третьяковим) ;
- сформованість колективу (тест на вивчення соціально-психологічної самоатестації групи як колективу);
- участь учнів класу в різних конкурсах, оглядах;
- формування медіа-культури особистості (окремі питання опитувальника рівня медіа-культури (http://mediaosvita.org.ua);
- задоволення учнів класу та батьків процесом «життєдіяльності» класу;
- відносини класного колективу з іншими класами, місце класу в загальногімназійнім середовищі.

Наукові джерела

1. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн.. – К. : Либідь, 2003. – Кн. 1 : Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. - К. : Либідь, 2003 - 280с.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн.. – К. : Либідь, 2003. – Кн. 2 : Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади. — К. : Либідь, 2003. - 344с.
3. Медіа-освіта в Україні: наукова рефлексія викликів, практик, перспектив: збірник статей методологічного семінару Національної академії педагогічних наук України Інституту соціальної та політичної психології. [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://ispp.org.ua/bibl_11.htm
4. Оржеховська В. М. Взаємодія навчального закладу і сім’ї : стратегії, технології, моделі : [практико орієнтований посібник] / В. М. Оржеховська, В. І. Кириченко, Г. Г. Ковганич. — Харків : Точка, 2007. — 200 с.

Висновки

Система виховної роботи класного керівника, що передбачає розширення виховного простору за рахунок засобів масової інформації як чинника сучасного виховного впливу, є одним із способів виховання підлітків в умовах аудіовізуального типу культури. Поєднання традиційних форм, методів виховного впливу та елементів медіа-освіти дозволить досягти зразка виховання – гармонійно розвиненої, високоосвіченої, соціально активної й національно

свідомої особистості, наділеної глибокою громадянською відповідальністю, високими духовними якостями, родинними й патріотичними почуттями, що є носієм кращих надбань національної та світової культури, здатної до саморозвитку та самовдосконалення. Досвід інтеграції медіапросвіти у виховну систему дозволить формувати інформаційно обізнану особистість з активною громадянською позицією та імунітетом до соціально шкідливих інформаційних впливів, що обумовлено потребами українського суспільства на сучасному етапі розвитку держави.

3. Діагностичний етап.

Передбачено проведення вхідного, поточного та вихідного діагностування за основними критеріями ефективності виховної системи, що зазначалися в концептуальному етапі.

4. Організаційний етап.

Виховна робота здійснюється за основними тематичними напрямами виховання, зазначеними в «Основних орієнтирах виховання учнів 1–11 класів», при цьому приділяється значна увага ЗМІ як чиннику сучасного виховного впливу. Керуючись принципом відповідності засобів виховання до психологічних умов розвитку особистості, передбачено дозоване включення матеріалу засобів масової інформації, створення ситуації самостійного пошуку учнями інформації шляхом використання ЗМІ та бібліотеки гімназії як інформаційного центру, підготовку власних проектів із використанням різноманітних носіїв, ресурсів Інтернету і технічних засобів. Розглядаючи потенціал ЗМІ в контексті міжкультурного діалогу доби глобалізації, можна стверджувати, що виховна система враховує принцип самоактивності, саморегуляції, а також принцип полікультурності Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді й, таким чином, забезпечує нові шляхи виховання патріотизму як почуття і як базової якості особистості. У той же час передбачена ефективна взаємодія усіх учасників виховного процесу, чільне місце належить підвищенню рівня сімейної медіакультури шляхом здійснення медіапросвіти батьків, залучення їх до спільної проектної діяльності.

5. Практичний етап.

Під час реалізації виховної роботи передбачено порівняння очікуваних результатів (формування міцного учнівського та батьківського колективів, розвиток комунікативних здібностей учнів; формування критичного мислення; реалізація компетентності сприйняття інформації та оцінювання її якості, підвищення загальнокультурного рівня учасників виховного процесу; формування соціально активної особистості, яка має досвід комунікації як у формі живого індивідуального спілкування, так і смисловими інтерпретаціями текстів, що повідомляються ЗМІ) з реальними результатами.

6. Узагальнювальний етап.

За підсумками поточного діагностування у 2014–2015 н.р. виховна система класу підтвердила свою ефективність. Запропонована система виховної роботи формує соціально активну особистість, яка завдяки ЗМІ отримує доступ до цінностей культури, підвищує свій рівень соціального розвитку, не лише

насичується інформацією, але й отримує уявлення про саму себе, про свої культурно-освітні нахили, за допомогою яких може ідентифікувати свій «культурний код», самовизначитися у соціумі. Під час вихідного діагностування у 2016–2017 н.р. результати підтвердились, дана виховна система взята за основу у середній школі гімназії як така, що завдяки інтегрованому підходу ефективно поєднує виховні впливи із навчанням основ медіаграмотності, поєднує традиційне виховання із медіавихованням. Досвід роботи класного керівника і представлена виховна система були відзначені на Всеукраїнському рівні (конкурс «Класний керівник – 2015», І місце у номінації класний керівник 5–9 класів)

Гносеологічно-аксіологічний (змістовий) компонент.

Система спрямована на формування ключових компетенцій особистості на основі та за допомогою засобів масової інформації, через реалізацію таких завдань виховної роботи:

- формування інтелектуального, морального, комунікативного, естетичного і фізичного потенціалів особистості дитини;
- проведення профілактичної роботи з питань попередження дитячої та підліткової злочинності, бездоглядності, вживання учнями алкогольних, наркотичних речовин;
- пропагування здорового способу життя та формування культури здоров'я, екологічної культури;
- оволодіння учнями практичними уміннями і навичками у творчій діяльності, створення умов для прояву творчої індивідуальності кожного учня;
- розвиток дитячих здібностей шляхом залучення учнів до участі у конкурсах та змаганнях різних рівнів;
- підвищення рівня самостійності учнів у навчально-виховній роботі; розвиток класного самоврядування.
- сприяння формуванню основ культури спілкування та побудови міжособистісних стосунків.

Організаційно-педагогічний компонент.

Педагогічними умовами ефективності виховного процесу є:

- стимулювання самопізнання дітей та залучення їх до активної пошукової та проектної діяльності;
- матеріально-технічне обладнання кабінету класу (ноутбук, проектор, доступ до мережі Інтернет);
- медіаграмотність класного керівника як організатора виховної діяльності, провідника вихованців у світ засобів масової інформації, порадника у сфері формування їх власних смаків та уподобань;
- залучення фахівців як консультантів проектів учнів, проведення ними окремих виховних заходів; відвідування учнями факультативів з «Основ журналістики» та «Основ медіаграмотності».

Практично-діяльнісний компонент.

За результатами анкетування «Ти і дозвілля» було визначено комунікаційні канали, через які учні реалізують можливості засвоєння

соціального досвіду. Значне місце учні відводили перегляду телевізійних передач, фільмів, слуханню музики. У той же час анкетування батьків показало, що не всі з них усвідомлюють значимість впливу ЗМІ на дитину. Користь чи шкода медійної продукції для дитини залежить від того, яким буде її вживання – «стихійним» або навпаки чітким та цілеспрямованим. Тому передбачено систему заходів із використання виховного потенціалу всіх видів ЗМІ (преса, фото, реклама, радіо (аудіопродукція), кіно, телебачення, Інтернет).

Передбачено проведення виховних годин із використанням матеріалів ЗМІ («Телевізор – друг чи ворог», «Мистецтво фотографії», «Кіно в моєму житті»), створення виставки фотографій, старих листівок та календариків; проводиться реклама улюбленого фільму та мультфільму (рейтинги «Топ–10»). Таким чином, поступово формуються навички аналізу медіа-тексту.

При визначенні активу класу було запроваджено посади фотографів, кореспондентів та оператора, в обов'язки яких входило фотографувати учнів у прозаурочний час, робити фото, знімати відео заходів. Постійно створюється літопис класу (альманах «Шкільне подвір'я» – спецвипуск класу за підсумками навчального року. Таким чином, проходить процес набуття компетенції створення друкованих ЗМІ (робота кореспондентів та редактора, структурування газети та створення повідомлень у різних жанрах, аналіз преси, розвиток навичок дизайну та верстки), спираючись на принцип продуктивної мотивації . У 8–9 класі учні створюють новинні повідомлення з життя класу для сайту гімназії, відстежують інформаційні повідомлення про клас у ЗМІ (додаток 6). Також учнями зроблено шаблони для спецвипусків гімназійного вісника «На гачок», з 9 класу учні стали дописувачами гімназійної електронної газети. У цілому структура самоврядування класу як компонент загальногімназійного самоврядування представлена в додатку 7.

Під час годин спілкування використовуються короткометражні мультфільми та відеоролики з обов'язковим обговоренням (за загальною методикою аналізу медіа-тексту. Це є підготовчою роботою до створення власних продуктів (кліп «Мої права» до Декади правових знань в гімназії, кліп «Як 7-В у похід ходив», «Футбол – це життя», «Маленькі україночки», фільми про хлопців та дівчат класу тощо (додаток 5), які презентуються під час годин спілкування. Робота по створенню фільму чи кліпу ведеться на засадах проектної діяльності. Участь у проекті добровільна, кількість учасників проекту регламентується лише самими учнями (це можуть бути як індивідуальні, так і колективні проекти). Обов'язковим є попередній перегляд таких матеріалів групою за участі авторів, класного керівника та кількох учнів, аби можна було за потреби внести правки (титри, відеоряд, аудіосупровід, якість та гучність звуку, тривалість фільму та співвіднесення його частин, досягнення мети тощо). Передбачено вручення нагороди «Оскар» авторам таких робіт, що значно підвищує мотивацію учнів.

Під час реалізації системи виховної роботи проводилось опитування «Яку музику слухають сучасні підлітки?», були тематичні години спілкування про рок- і поп-культуру, прописувалися власні тексти для пісень («Пісня про

богему» на музику з мюзиклу «Ромео і Джульєтта», «Всегда не может в воротах мяч быть», був створений гімн класу (сл. Валентюк М., музика Кочолодзян М. та її мами Ніколаєвської Ю.В.) та гімн хлопців «Маріїнської гімназії» (на мотив пісні «We Will Rock You» групи Queen). Також учні-члени дружини юних пожежних постійно моніторять сучасні хіти для своїх виступів та намагаються писати тексти на протипожежну тематику. Таким чином, через практичну діяльність розглядається аспект впливу музичних складових (тексту, музики, голосу тощо) на емоційний стан людини.

Приділяємо увагу також Інтернету і мобільному контенту, комп'ютерним іграм. Проводяться тематичні години спілкування, уже створено презентації «Комп'ютер в нашому житті», «Комп'ютерні ігри та розваги», «Переваги та недоліки он-лайн спілкування», які були переможцями шкільного медіа-конкурсу. Слід відзначити, що інтернет, відеоігри, мобільний контент цікаві в основному хлопцям на відміну від аудіотекстів та спілкування в соціальних мережах (сфера інтересів дівчат), що відображає гендерні пріоритети і потребує врахування у виховній роботі. Важливим етапом було створення групи класу в соціальній мережі «Вконтакте», згодом відповідно до рішення Ради національної безпеки і оборони України від «28» квітня 2017 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» формат офіційної спільноти класу був змінений. Наразі це група у месенджері «Viber», яка лише частково перебрала на себе функції спільноти класу в мережі. Пошук оптимальних варіантів триває.

Традицією класу стало бажання постійно ділитися посиланням на цікавий матеріал в Інтернеті, новий прочитаний бестселер чи переглянутий відеофільм. Окремі матеріали були використані під час проведення годин спілкування; ідеї лягли в основу сценаріїв виступів агітбригад ДЮП та ЮІД, новорічних сценаріїв тощо. Так, години спілкування «Безпечне селфі», «Як боротися з фейками?» виникли на основі повідомлень у ЗМІ, що не залишили учнів байдужими. Також на основі публікації «У цієї дівчинки неоперабельна пухлина мозку, тому батьки влаштували їй прощальну фотосесію» (портал bigpicture.ru) проведено годину морально-етичного спрямування, де були розглянуті проблеми дітей, хворих на рак.

Існує думка, що, активно застосовуючи медіа-засоби, педагоги «відводять» дітей від читання, яке і так перестає бути популярним у сучасних дітей, про що свідчать результати спостережень та опитувань (додаток 10). Доцільно проводити огляд новин підліткової літератури і давати стимул до читання. (Так про дітей, хворих на рак, існує роман «Янгол для сестри» Дж.Піколт). При проведенні ток-шоу з проблеми тероризму було розглянуто сюжет книги «Моя сестра живе на камінній полиці» А. Пітчер як приклад існування родини, що втратила дитину внаслідок теракту.

Власні інформаційні повідомлення створюються для участі в різних конкурсах: «Мій Харків – моя Україна» (номінація «Літературна творчість» – Лиско І.), «Безпечний світ» (Застела А., Іменинник В., Кочолодзян М.), інтернет-проект «Маленькі історії великої України». Найвищим нашим

досягненням вважаємо ІІ місце Костікової Анастасії у Всеукраїнському фестивалі художньо-документальних відеороликів «Чорно-біле кіно» за роботу «У войны не детское лицо...» (додатки 5, 11), а також бажання самореалізації.

Формування медіакультури особистості передбачає зміну ролі класного керівника у виховному процесі. Ж. Берже дає таку оцінку цьому явищу: «Безпосередня взаємодія учня із аудіовізуальними засобами передбачає відхід від педагогічної традиції, згідно з якою учитель першим дає інтерпретацію отриманої інформації або ж виступає посередником між нею та учнем». Класний керівник виконує роль фасилітатора – допомагає в процесі самопізнання, саморегуляції, самовизначення, постійно підтримує учнів.

Важливу роль відіграє і батьківський колектив. Запорукою успіху є медіапросвітницька робота з батьками (батьківський лекторій, індивідуальні консультації, залучення батьків до спільної діяльності з дітьми, анкетування, обговорення короткометражних мультфільмів та відео кліпів (додаток 14). Окремі наробки по роботі з батьками представлені прикладом сімейної творчості, зокрема, є книга М. Кочолодзян «Чудные сказки Марички Музычки для младшей сестрички + веселые кулинарные рецепты» (додаток 5). Система роботи батьківського комітету класу розглядалася на педраді (додаток 12).

Досвід роботи з питань, пов’язаних з особливостями впровадження виховної системи висвітлюється на педрадах, засіданнях шкільного методичного об’єднання класних керівників та творчої групи вчителів, залученої до проведення дослідно-експериментальної роботи з впровадження медіаосвіти в гімназії.

Діагностико-результативний компонент

У результаті запровадженої системи виховної роботи вдалося сформувати міцний учнівський та батьківський колективи. Реалізація виховної роботи сприяє формуванню соціально активної особистості, яка має досвід комунікації як у формі живого індивідуального спілкування, так і смисловими інтерпретаціями текстів, що повідомляються ЗМІ. Система роботи сприяє розвитку медіакомпетентності учнів, створює умови для інтеграції медійних практик дорослих і дітей, розвитку сімейної медіа-культури. Використовуючи традиційні та інноваційні форми роботи, формуємо моральні, естетичні, духовні цінності та соціальні норми.

Запропонована виховна система передбачає формування компетентної особистості в умовах впливу сучасного мас-медійного середовища та дає молодій людині той особистісний імпульс, той заряд, який, поступово розкриваючись, поведе учня за спіраллю неперервної самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення, самовиховання.

«Формування компетентної особистості в умовах впливу сучасного мас-медійного середовища»

Ключова ідея: виховну роботу з усіх основних змістових ліній виховання доцільно будувати на матеріалі й за допомогою засобів масової інформації та комунікації.

Мета: формування морально-духовної життєво компетентної особистості, яка успішно самореалізується в соціумі, зокрема здатна безпечно та ефективно взаємодіяти із системою медіа в процесі самореалізації.

Принципи

Впроваджується з 2012 року

- особистісний підхід
- перманентне оновлення змісту
- орієнтація на розвиток інформаційно-комунікаційних технологій
- пошана до національних традицій
- пріоритет морально-етичних цінностей
- громадянська спрямованість
- Естетичне наповнення
- продуктивна мотивація

Пріоритетні напрямки виховної роботи

Диференціація та індивідуалізація виховного процесу на основі діагностичного вивчення особистості, класного колективу, батьківської спільноти	Формування соціально активної особистості, яка має досвід комунікації як у формі живого індивідуального спілкування, так і за допомогою смислових інтерпретацій текстів, що повідомляються у ЗМІ	Створення комфортного сприятливого середовища на основі використання виховного потенціалу засобів масової інформації	Консолідація зусиль учителя та батьків для створення комфортних умов для соціалізації дитини. Формування медіа-культури учнів та батьків	Інтеграція зусиль учителя та виховного середовища гімназії

Реалізація пріоритетних напрямків виховання

- Засоби масової інформації як чинник сучасного виховного впливу.
- Поєднання традиційних та інноваційних форм діяльності.
- Від пасивної діяльності (споглядання, слухання, засвоєння) через *залучення дитини до діяльності* (коментування, обговорення, дискусія), *активних дій* (проектна діяльність – створення власних медіа-продуктів).
- Система роботи з батьками на засадах співтворчості.
- Система залучення учнів до проектної діяльності.
- Тестування, спостереження, анкетування, опитування, ранжирування, аналіз продуктів творчості

Результативність

Розвиток та самореалізація особистості; підвищення рівня медіаграмотності; підвищення загальної культури особистості: розширення світогляду, покращення навичок культури спілкування, формування моральних, естетичних, духовних цінностей та соціальних норм.

Автор ідеї моделі – Білецька Ольга Євгенівна

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Аникеева Н.П. Психологический климат в коллективе/ Н.П. Аникеева. - М., 1989.

2. Асоціація кіноосвіти і медіапедагогіки Росії. Российский общеобразовательный портал // http://edu.of.ru/mediaeducation

3. Баранов О.А., Пензин С.Н.. Медиа, современная семья и школьник // Медиаобразование. 2006, № 2. 4. Бондаренко Е.А. Формирование медиакультуры учащихся // Образовательные технологии XXI века: информационная культура и медиаобразование / Под ред. С.И. Гудилиной, К.М. Тихомировой, Д.Т. Рудаковой. – М.: Изд-во Рос. академии образования, 2010. – 29-34 с.

4. Баришполець О. Чинники впливу засобів масової інформації на аудиторію / О. Баришполець // Соціальна психологія. – 2006. –№ 6. – С. 153-163.

5. Барсукова О.В. Медиаобразование как фактор развития личности ребенка в условиях трансформации информационного пространства / О.В.Барсукова // Вестн. Тамбовск. гос. технич. ун-та. – 2011. – Т.17.– №4.

6. Бондаренко Е.А. Формирование медиакультуры подростков / ВИО / Е.А.Бондаренко [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://ipk.admin.tstu.rU/sputnik/index/str/elekron_bibliot.files/Jomal/Vio_130/cd_site /Arfides/art_ 1_5.htm , обращение 15.02.2013

7. Гоне Ж. Освіта і засоби масової інформації/Ж. Гоне ; пер. з фр. – К., 2002. –207с.

8. Дорош М. Діти і цифрові технології: «Піраміда цифрової поведінки». [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://osvita.mediasapiens.ua/ mediaprosvita/kids/diti_i_tekhnologii_piramida_tsifrovoi_povedinki/

9. Джишкариани Т.Д., Кокарев И.С. Влияние сми на формирование личности подростков как педагогическая проблема. [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://www.rae.ru/forum2012/

10. Добросклонська Т.Г. Мова засобів масової інформації. Навчальний посібник. М.: КДУ, 2008

11. Журин А.А. Интегрированное медиаобразование в средней школе [Текст] –БИНОМ: Лаборатория знаний, 2012. – 405 с.

12. Журин А.А., Шаш М. Воспитательный потенциал медиаобразования, Интегрированногоспредметамиестественнонаучногоцикла. [Електронний ресурс].– Режимдоступу: http : //www.mediaeducation.ru/publ/jur-shash. htm

13. Журин, А. А. Интегрированное медиаобразование в средней школе. – М., 2012. – 405 с

14.Задорожна І Т., Кузнецова Т. В. Медіа-освіта // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України / Гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 481.

15.Іванов В. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Іванов В. ред.-упор., Волошенюк О.; за наук. ред. В. Різуна. – К. : Центр вільної преси, 2012. – 352 с.

16.Ісакова Т.О. Інтернет-залежність як новий феномен сучасногосвіту: сутність і проблеми / Т.О. Ісакова. // Аналітичний доклад. –К.: НІСД, 2011

17. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні. [Схвалено постановою Президії НАПН України 20 травня 2010 року, протокол № 1-7/6-150]. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/material/koncepciya-vprovadzhennya-mediaosviti-v-29ukrayini.

18. Курлянд З.Н. Сутність процесу виховання. У кн.: Лекції з педагогіки: Навчальний посібник. – Одеса: Південноукраїнський держ. пед. ін-т ім. К.Д.Ушинського, 1999. – 192 с.

19. Кырчикова Д. А.,Смольникова Н. С. Персональный web-сайт учителя как современное дидактическое средство // Человек в мире культуры. – 2013. – №3.

20. Левківський К.М., Іванов В.Ф., Мележик В.П. та ін. Медіаосвіта (медіаграмотність): Навчальна програма. – К., 2012.

21. Маклюэн Г. М. Понимание медиа: внешние расширения человека. / Маклюэн Г. М. - Жуковский: Кучково поле. – М., 2003.

22. Макотрова Г. Использование сети Интернет в познавательной деятельности старшеклассников: культурологический подход: Монография / Галина Макотрова. – Белгород: Изд-во «ЛитКараВан», 2012. – 312 с.

23. Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Медіаосвіта – пріоритетний напрям в освіті XXI століття: проблеми, досягнення і перспективи» (м. Харків, 25 – 27 жовтня 2013 року) / За заг. ред. канд. пед. наук Л.Д. Покроєвої. – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2013. – 268 с.

24. Матюшкин А.М. Проблемные ситуации в мышлении и обучении/ А.М.Матюшкин. – М., 1971.

25. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід: Навчальний посібник / За ред. Л.А. Найдьонової, О.Т. Баришпольця. – К.: Міленіум, 2009. – 440 с.

26. Медіаосвіта та медіаграмотність : підручник / Ред.-упор. В.Ф.Іванов, О.В.Волошенюк ; за наук. ред. В.В.Різуна. – К. : Центр вільної преси, 2012. – 352 с.

27. Нечитайлова О. Медиатекст как основа развития критического мышления школьника // Интернет-журнал Проблемы современного образования, 2011. – № 4.

28. Педагогические технологии: что это такое и как их использовать в школе /под ред. Т.И. Шамовой, П.И. Третьякова. – М., 1994.

29. Поляков С.Д. Технологии воспитания: Учеб.-мет.пособие / Поляков С.Д. – М., ВЛАДОС, 2002.–144с.

30. Потапова В.И., Скрипник В.С. Критический анализ медиатекстов: воспринимаем, анализируем, оцениваем // Практична медіаосвіта: авторські уроки. Збірка / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2013. – 447 с.

31. Потятиник Б. Масова журналістська освіта – а чому б ні? / Б. Потятинник // МедіаКритика. – 2005.

32. Сазонов В.П. Воспитание на основе потребностей человека/ В.П. Сазонов// Педагогика. – 1993. – №2.

33. Сергеев И.С. Как организовать проектную деятельность учащихся: Практическое пособие для работников общеобразовательных учреждений. - М.: Аркти, 2004. – 250с.

34. Федоров А.В. Словарь терминов по медиаобразованию, медиапедагогике, медиаграмотности, медиакомпетентности. Таганрог: Изд-во Таганрог. гос. пед. ин-та, 2010. – 64 с

35. Федоров А.В. Медиаобразование в России и Украине: Сравнительный анализ современного этапа развития (1992-2008) // Медиаобразование. Российский журнал истории, теории и практики медиаобразования. – 2008. – № 4.

36. Формування самоосвітньої компетентності учнів. – К.: Шкільний дім, 2008.

37. Челышева И. В. Медиареальность как новый тип социокультурного пространства. / И. В. Челышева //Инновации в образовании. 2011, №11.

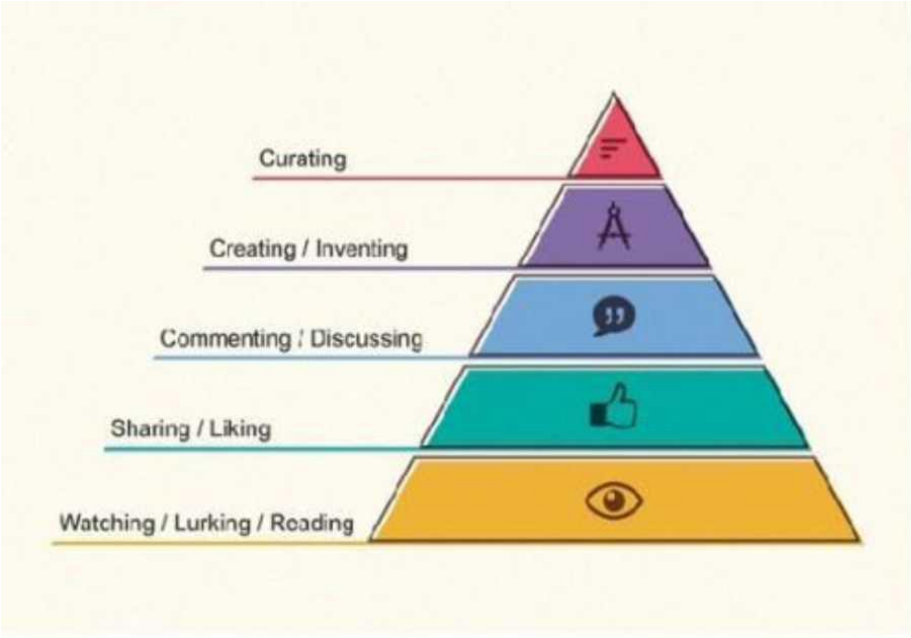
38. Челышева И.В. Медиаобразование для родителей: освоение семейной медиаграмотности. Научно-популярное издание. Таганрог, 2008.

39. Як створити сучасну шкільну газету. Навчальний модуль. – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2014. – 75 с.

Додаток 1

Піраміда цифрової поведінки

Open University в онлайн-курсі «Дитинство в цифрову епоху» звертає увагу на підхід дослідника Стіва Віллера (професор навчальних технологій у Інституті освіти при Плімутському університеті, член E-leaming Network (EDEN)). Саме він запропонував «піраміду цифрового залучення».

Ця піраміда ілюструє, що онлайн-діяльність та «екранна комунікація» включає ті ж рівні, що й офлайнова: від пасивної діяльності, на кшталт споглядання, читання, до активного обговорення та створення чогось свого.

Адже навчання дітей починається з пасивної фази — того, що вони дивляться, слухають, а потім уже починають вдаватися до активних дій.

З піраміди видно, що більша частина цифрової діяльності дітей — досить пасивна. Йдеться про перегляд, читання, lurking — спостереження (або ж «читання новин без участі в їх обговоренні»). На цьому рівні діти лише споживають контент, такий як відео, блоги, френд-стрічка: *«Вони збираютьінформацію, щоби щось вирішити або дізнатися більше про інших, або ж вони роблять це просто для розваги».*

Стів Віллер вважає, що наступні елементи піраміди вже ілюструють процес включення дитини в навчання — спочатку «поділитися, лайкнути», потім прокоментувати, взяти участь у дискусії — і аж до створення чогось свого — допису в блозі, відеоролика ^YouTube. Тут уже діти активно та свідомо взаємодіють із онлайн-середовищем, на цих рівнях може відбуватися зміна їхнього мислення та ідей.

«Вершина піраміди — це, звичайно, створення власного контенту та донесення його до інших... — *пише Стів Віллер.* — Ми навчаємося, викладаючи. І коли учні знають, що вони мають презентувати щось своїм колегам чи вчителям, тоді вони значно краще та якісніше готуються і ґрунтовно досліджують тему. Важливо заохочувати ділитися своїм контентом (відео, підкасти, блоги) в онлайні для потенційно глобальної аудиторії. Це витверезливий, але захопливий виклик для них. Просити їх коментувати контент інших і, таким чином, робити його ціннішим — це ще більший виклик для них. Але в такий спосіб вони будуть читати більш ґрунтовно та засвоюватимуть різні погляди».

Дослідник також радить учителям заохочувати використання соціальних медіа та мобільних технологій у навчанні — оскільки це та сфера, на якій діти добре розуміються. Їхня обізнаність із технологіями може бути поштовхом до активнішого залучення та глибшого вивчення.

За матеріалами порталу «Mediasapiens» ([Електронний ресурс]. - Режим доступу http: //osvita. mediasapiens. ua/mediaprosvita/kids/diti_i_tekhnologii_piramid a_tsifrovoi_povedinkiіраміда цифрової поведінки

Система
використання виховного потенціалу
засобів масової інформації
(заснована на піраміді цифрової поведінки С.Віллера)

Методичні прийоми з озброєння учнів знаннями й уміннями захисту себе від маніпуляцій свідомістю засобами масової інформації [12]:

1. Створення для учнів ситуації самостійного пошуку інформації з використанням засобі масової інформації та бібліотеки гімназії як інформаційного центру *(учитель подає орієнтовний список газет, журналів, телепередач, сайтів і пояснює, як працювати з цими засобами масової інформації).*

2. *Створення альтернативної ситуації* (написання сценарію вечора, добір ролей, оформлення кабінету тощо).

3. *Обговорення прочитаного в газетах і журналах.*

4. *Підготовка власної інформації з використанням різних носіїв* (цей методичний прийом передбачає самостійну підготовку невеликого повідомлення, в якому учень має не лише перелічити факти, але й оцінити їх). Вибір носія інформації (від аркуша паперу до сайту в Інтернеті) не має принципового значення, хоча сучасний учень віддає перевагу складним технічним засобам: відеокамері, фотокамері, комп'ютеру.

5. *Використання інформаційних ресурсів Інтернету.*

Із усіх засобів масової інформації та комунікації лише Інтернет об'єднує в собі одночасне використання всіх зазначених методичних прийомів

застосування ЗМІ у виховних цілях.

Основними **формами організації роботи** з учнями стали **метод проектів** та **метод розв'язання проблемних ситуацій**. Враховуючи технічне забезпечення навчального закладу, оскільки від цього залежить спосіб практичної реалізації проекту, всі проекти можна поділити на групи:

1. *Із використанням повідомлень засобів масової інформації.*

Добір газетних та журнальних публікацій, фрагментів радіо- та телепрограм, фрагментів документальних, мультиплікаційних та художніх фільмів. На основі зібраних матеріалів проводяться бесіди морально-етичного, національно-патріотичного спрямування, бесіди з формування здорового способу життя. Найбільший інтерес викликає в учнів добір матеріалів із проблем алкоголізму, наркоманії, куріння, поведінки в громадських місцях, правопорушень підлітків.

2. Створення власних інформаційних повідомлень із використанням традиційних носіїв інформації.

Передбачає розвиток навичок аргументації та написання повідомлень різних жанрів; кінцевою формою проекту може бути випуск стінгазет, електронних газет тощо.

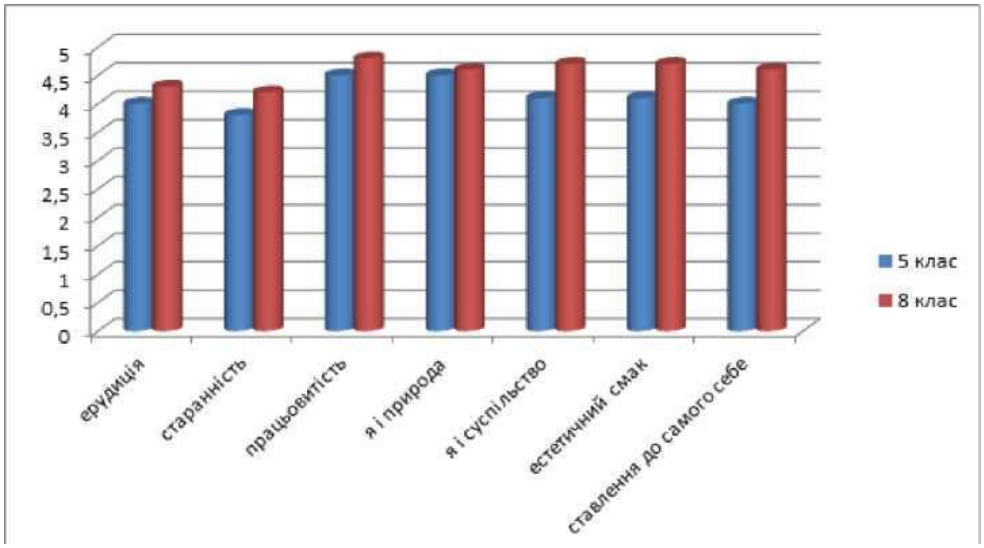
3. Створення власних інформаційних повідомлень із використанням технічних засобів.

У рамках підготовки учнів для створення власних відеоматеріалів треба перевірити знання та активність класу, виявити рівень знань і художніх смаків аудиторії, освоїти поняття «екранний простір» та «робота з екранним простором і часом».

Результати діагностики з педагогічної проблеми «Виховний потенціал засобів масової інформації в системі роботи класного керівника»

Вихованість учнів

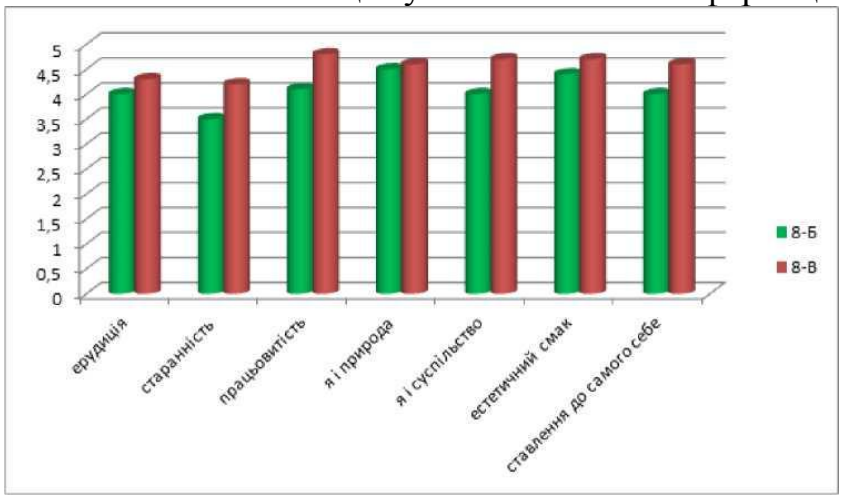
(методика "Визначення рівня вихованості учнів" (за Н.Капустіним, П.Третьяковим))

Діаграма 1. Порівняння результатів діагностики учнів у 5 та у 8 класі.

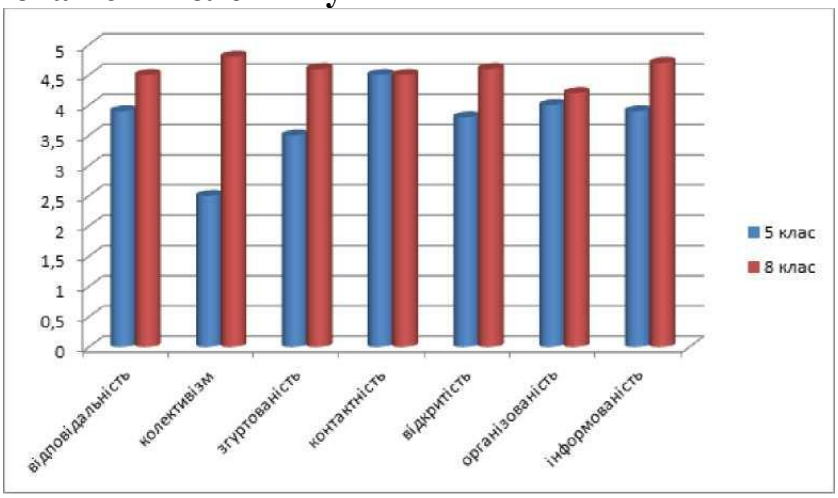
Представлено дані досліджень класу під час першого року навчання у створеному колективі (підготовчий етап технології реалізації ідеї, 5 клас, 2012 рік) та у 8 класі (корекційний етап, 2015 рік). З діаграми видно, що з усіх показників зріс критерій вихованості, особливо відзначається зростання показників за критеріями «Я і суспільство», «Естетичний смак» та «Ставлення до самого себе».

Для достовірності отриманих результатів було проведено опитування підлітків одного віку (Діаграма 2). Простежується кращий рівень вихованості учнів 8-В класу за всіма показниками. В цілому рівень вихованості достатній (4,0 - 4,4) та високий (4,5 - 5,0), що підтверджує ефективність реалізації системи виховної роботи за умови використання виховного потенціалу засобів масової інформації.

Діаграма 2. Порівняння результатів діагностики рівня вихованості учнів 8-Б та 8-В класів.

1. **Сформованість колективу**

Діаграма 3. Результати тесту на вивчення соціально-психологічної самоатестації групи як колективу.

Проводилося опитування учнів за методикою «Тест на вивчення соціально-психологічної самоатестації групи як колективу». У діаграмі 3 представлені дані досліджень у 5 та у 8 класі (середній показник по класу).

Можна простежити зростання показників відповідальності, згуртованості, відкритості, інформованості, а також значне збільшення показника «колективізм», що свідчить про сформованість дитячого колективу, задоволення учнів життям у ньому.

2. ***Участь учнів класу в конкурсах, оглядах***

Учні класу є активними учасниками конкурсів, оглядів, учнівських олімпіад. Протягом кожного навчального року беруть участь у загальношкільних конкурсах (стіннівки до Дня вчителя, 8 Березня , конкурс композицій з природних матеріалів «Осіння фантазія», новорічна акція «Замість ялинки - гілка», «Різдвяний букет», конкурс листівок до Дня закоханих, конкурси малюнків «Безпечний світ», «Мій Харків - моя Україна» тощо).

На базі класу створено команди гімназії з футболу (хлопці - переможці районного турніру в 5 класі, призери – у 6 класі; дівчата посіли ІІІ місце в міському футбольному турнірі «Радуга» у 2013 році). Учні класу: Дмитрієва Софія, Застела Анастасія, Зінченко Нікіта, Усенко Владислав, Балабай Сергій, – є членами збірної команди гімназії з легкої атлетики. Мають учні й особисті досягнення. До книги «Золотий фонд Дзержинського району» в номінації творчість занесені імена Зуба М., Костікової А., Краснова Р., в номінації спорт – Ковригіна В., Нефьодова Д., Зуба М., Костікової А.

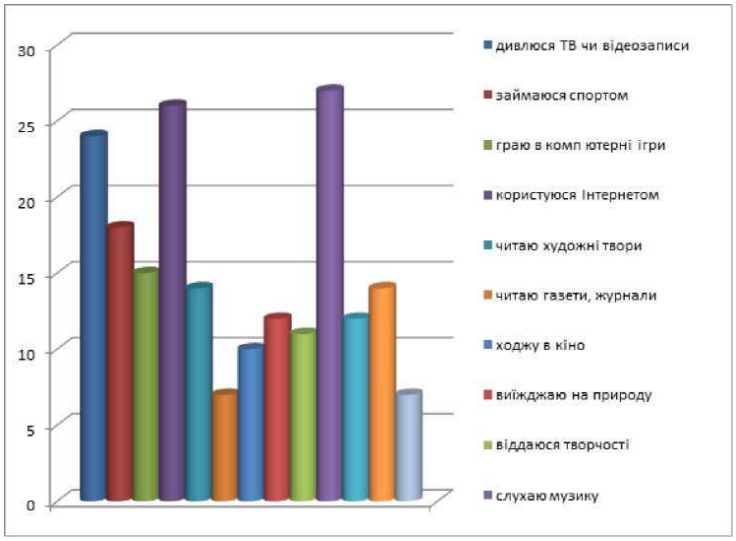
Інтелектуальний потенціал гімназії складають Белоусова К., Балабай С., Філіпов Д., Зуб М. (учасники мовної групи «Шпрахдиплом» з німецької мови), Кожевнікова К., Краснов Р., Євстігнеєва І. - переможці шкільної олімпіади з англійської мови. Лиско І., Зуб М. - неодноразові переможці районних творчих конкурсів з української мови та літератури. Лиско І., Застела А. входять до збірної команди гімназії з історії. Євстігнеєва І. - переможець у 2014-2015 н.р. районного етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту МАН України (китайська мова).

З учнів класу (Лиско І., Костікова А., Зуб М., Готенов Б., Кожевнікова К., Усенко В.) сформовано дружину юних пожежних, яка щороку посідає призові місця на районному фестивалі ДЮП, у 2014-2015 н.р. стала переможцем районного та учасником міського етапу фестивалю дружин юних пожежних.

Учні: Балабай С., Валентюк М., Галушко А., Готенов Б., Євстігнеєва І, Зуб М., Іменинник В., Кожевнікова К., Костікова А., Кочолодзян М., Кухтін І., Лиско І., Мінченко Л., Нечвоглод І., Хомякова О. - учасники шкільного медіа-конкурсу (4 роботи-призери), 4 учні (3 роботи) брали участь у Всеукраїнському конкурсі відеороликів «Чорно-біле кіно» (ІІ місце). Також учні створюють власну медіа-продукцію, беруть участь у шкільних та районних проектах.

3. **Формування медіакультури особистості**

Дослідження проводилося на основі питань з опитувальника рівня медіакультури (http://mediaosvita.org.ua) і показало, що учні мають базові знання комп’ютерних технологій, володіють навичками спілкування та пошуку інформації в Інтернеті. Всесвітня мережа та телебачення посідають чільне місце в житті учнів, але вони користуються цими засобами масової інформації не лише для розваг, але і для пошуку потрібної інформації у навчанні, особистому розвитку та самовдосконаленні.

Діаграма 4 . Як ти проводиш вільний час?

З Діаграми 4 видно, що більшість вільного часу учні витрачають на споживання продуктів засобів масової інформації (Інтернет, телебачення та відео, музика), але при цьому «цифрові» способи проведення дозвілля не витіснили традиційних (походи в кіно, виїзди на природу, заняття спортом тощо). Попри це відповіді на питання скільки часу щоденно проводять за переглядом телевізора та в мережі Інтернет суттєво різняться. Є діти, які телевізор дивляться лише у вихідні дні, а от в Інтернет хоч на кілька хвилин заходять щоденно 76% учнів класу (в основному з метою поспілкуватися, відпочити, знайти матеріали для навчання, відшукати творчі ідеї). Опитувальник показав, що учні знають, як захистити себе від потенційних небезпек в Інтернеті (високий рівень обізнаності - 25%, достатній рівень - 41%).

Таблиця 5

Розвиток навичок аналізу та інтерпретації медіатекстів

Результатом роботи над проблемою стало те, що учні здатні критично ставитися до змісту повідомлень ЗМІ, розуміють необхідність аналізувати свої емоції, почуття, переосмислювати сприйняте. Половина учнів класу висловлює судження про те, що вони здатні оцінити вміст медіа-тексту. Отже, можемо зробити висновок, що використовуючи потенціал ЗМІ в системі виховної роботи, вдалося досягти мети формування інформаційно обізнаної особистості з активною громадянською позицією.

4. Задоволення учнів класу та батьків процесом життєдіяльності класу

За результатами анонімного опитування, що проводилося членами організації учнівського самоврядування «Гарт» гімназії з метою характеристики діяльності класного керівника, 94% учнів задоволені діяльністю класного керівника, 85% вважають, що класний керівник справедлива людина, 94% учнів переконані, що класний керівник завжди може дати розумну пораду, 77% не мають сумніву у правильності та необхідності методів впливу на них, якими користується класний керівник, лише 6,2 % вважають, що класний керівник не враховує, як правило, їхніх індивідуальних особливостей. Тож можна вважати, що стосунки класного керівника з учнями ґрунтуються на взаємоповазі та довірі.

Слід зазначити, що батьки є активними учасниками виховного процесу (організовують екскурсії та поїздки, подорожують разом з учнями, допомагають в організації свят). Батьки Руденко В.О., Ніколаєвська Ю.В., Кухтіна І.М., Зуб А.В. долучились до сімейної медіа-творчості. Батьки та учні в цілому задоволені процесом життєдіяльності класу.

5. Стосунки класного колективу з іншими класами, місце класу в загальношкільному середовищі

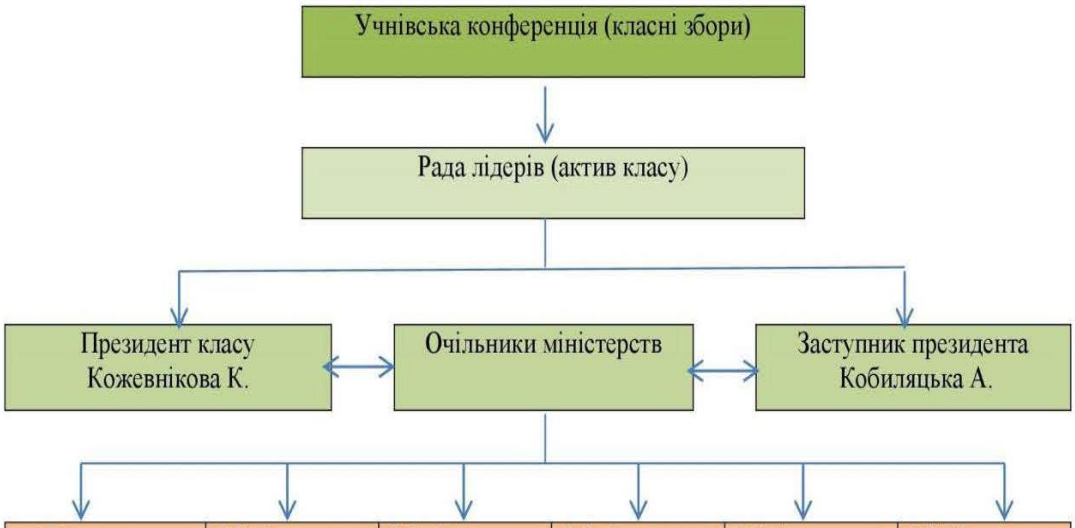
Класний колектив має товариські стосунки з іншими класами гімназії, є опорою для проведення загальношкільних свят, участі в районних конкурсах («Джура», Фестиваль дружин юних пожежних, Конкурс літературно-музичних композицій до Дня Перемоги). Учнів залучають до участі в різних проектах та заходах. Вони відповідальні, самостійні особистості, здатні критично та креативно мислити, мають власний стиль та активну життєву позицію.

Публікації в ЗМІ про події з життя класу як матеріал для розвитку компетенції створення новинних повідомлень

Друга половина ХХ ст. та початок ХХІ ст. характеризуються інтенсивною експансією засобів масової інформації в усі сфери життя, їх вплив на свідомість людей сьогодні є дуже активним, і уникнути його практично неможливо. Життя нашого класу (події у школі, на рівні району, міста, області), звичайно, знаходить відображення в різних ЗМІ. Події, що відбуваються в класі відображаються на різних сайтах у розділах новин. Ми завели практику відстеження інформації про події, в яких брали участь учні класу, та аналізу медійних повідомлень про це. З одного боку, такий вид діяльності має суто виховний вплив – підкреслює важливість, корисність справи, у якій брали участь.

ДОДАТОК 7

Структура самоврядування класу

Прес-центр	Міністерство освіти	Міністерство спорту	Міністерство культури	Міністерство праці	Міністерство соціального захисту
Редактор: Зуб М. Художник: Хомякова О. Фотограф: Мінченко Л. Оператор: Кухтін І. Журналісти: Балабай С., Валентюк М.	Навчальний сектор Євстігнеєва І.	Спортивно-масовий сектор Усенко В. Оздоровчий сектор Нечвоглод І.	Культурно-масовий сектор Костікова А.	Трудовий сектор Вансович О. Санітарний сектор Галушко А. Сектор «Живи, книго» Кочолодзян М.	Волонтерський сектор Лиско І., Іменинник В.
Збір, обробка, оформлення інформаційних матеріалів з життя класу, школи. Випуск стіннівок, оформлення куточка класу фотоколажами за матеріалами проведених заходів. Випуск альманаху «Шкільне подвір'я».	Контроль за успішністю учнів. Допомога в навчанні. Участь в організації і проведенні предметних тижнів. Організація інтелектуальних ігор.	Організація спортивних змагань, заходів. Участь в спортивних заходах школи, району. Пропаганда здорового способу життя.	Добір матеріалів для проведення годин спілкування. Організація свят, вечорів, екскурсій. Участь у шкільних та районних заходах. Оформлення приміщення до свят	Контроль за збереженням книг, шкільного майна. Організація харчування, чергування в класі та школі. Контроль зовнішнього вигляду.	Контроль відвідування. Шефська допомога. Забезпечення участі в благодійних акціях.

Іншим аспектом такого виду роботи є розвиток навичок аналізу медійних повідомлень та, відповідно, формування компетенції створення останніх у жанрі новин. Форма роботи – «Хвилинка преси» на початку години спілкування (за наявності публікації в ЗМІ). Корисною є така пам'ятка:

Пам'ятка

«Ознаки новинного повідомлення»

✓ Новина повинна бути важливою та цікавою.

✓ Новина повинна бути зрозумілою всім.

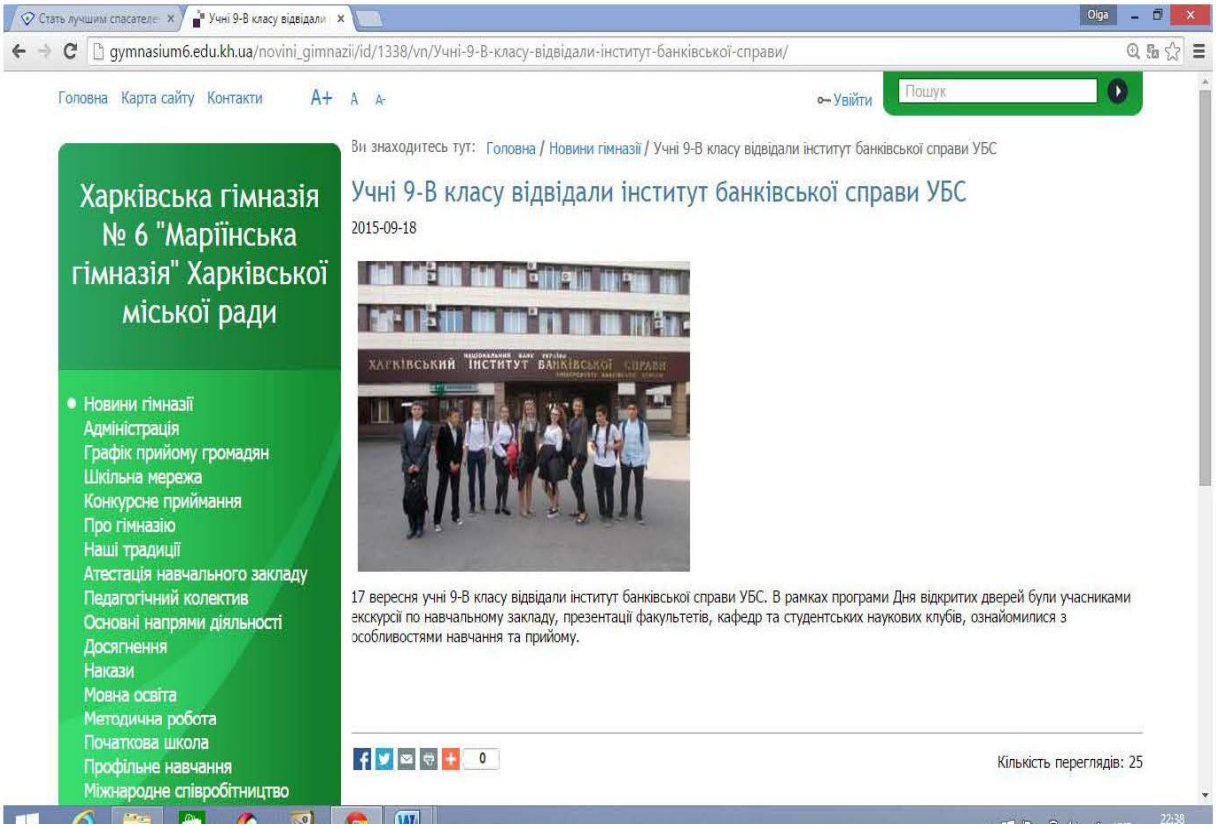
✓ У «тілі» новини повинна бути стисла відповідь на питання *що?, коли?, де?* відбулося.

✓ Гарна новина містить відповіді й на питання *як?, чому?* це відбулося.

✓ Новина повинна бути простою і стислою.

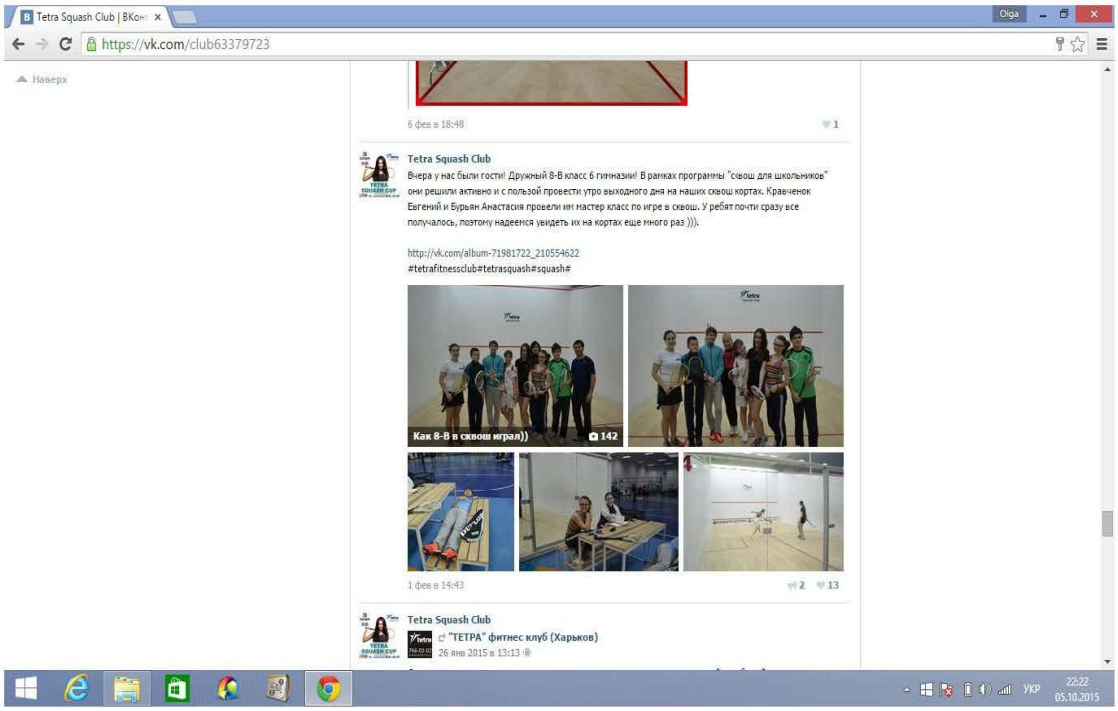
Як безпосередні учасники події ми маємо змогу оцінити достовірність інформації, стиль та засоби, що використані у повідомленні, висловити власне ставлення до матеріалу та розробити свій варіант такого повідомлення.

Найчастіше для аналізу беремо повідомлення з гімназійного сайту (розділ «Новини»):

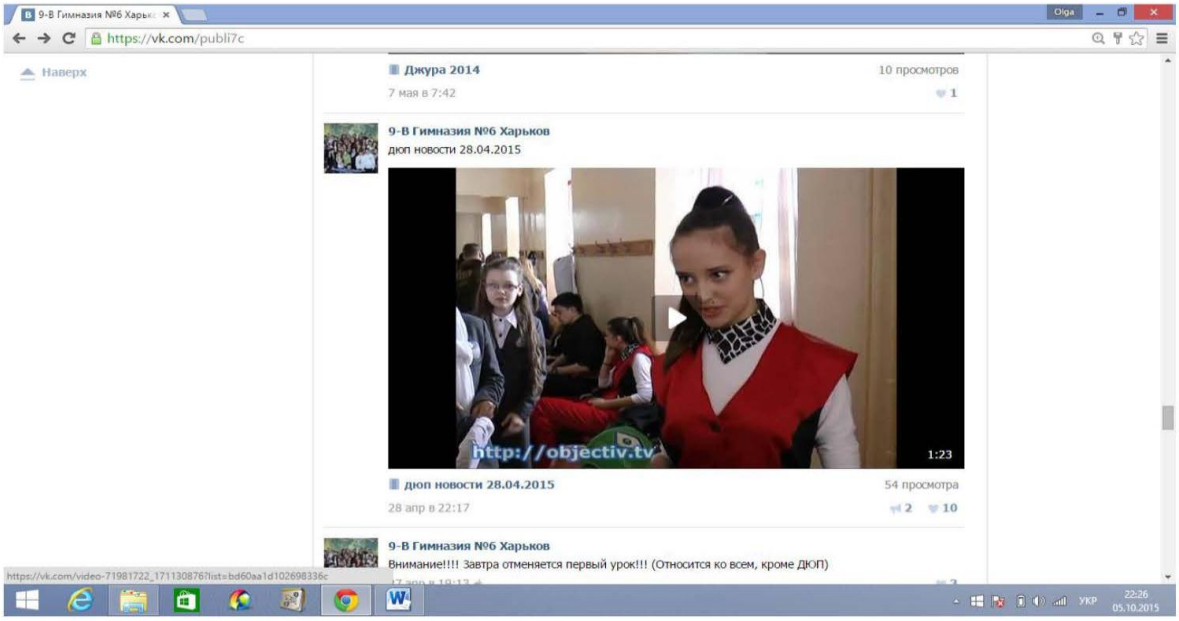
Також використовувалися публікації з сайту фітнес-клубу «Тетра» (після відвідання учнями майстер-класу зі сквошу):

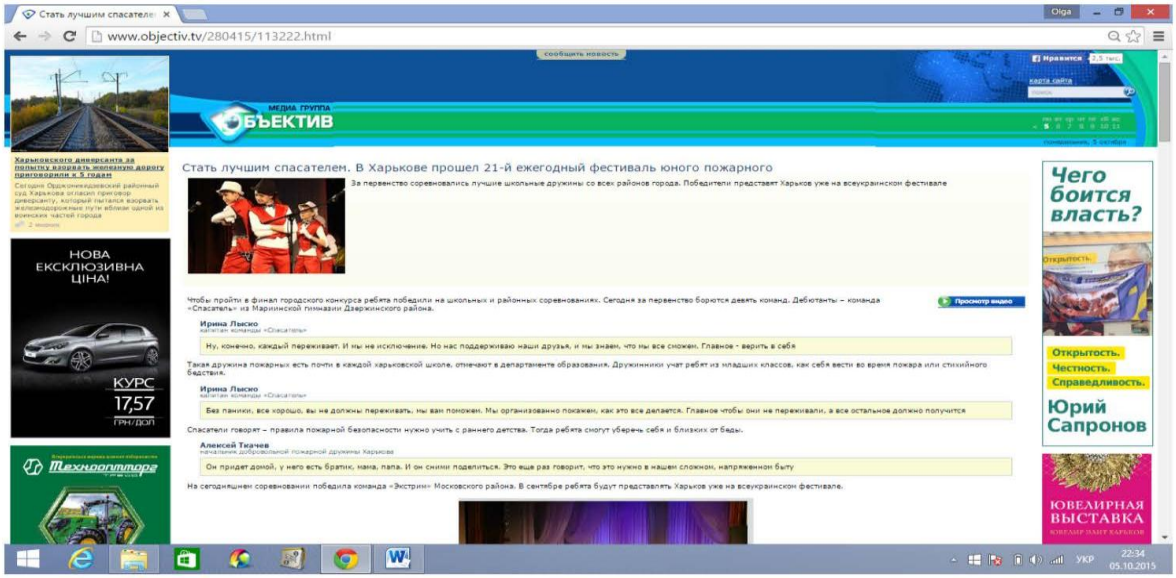

Досліджували новини із сайту Управління державної пенітенціарної служби України (за підсумками екскурсії в Курязьку виховну колонію для неповнолітніх та музею А.С. Макаренка):

Роботу професійних журналістів мали можливість проаналізувати після публікації новини про міський фестиваль дружин юних пожежних (28.04.2014, МГ «Об'єктив»).

ЧОРНО-БІЛЕ КІНО
«соціальний проект»

Фотоматеріали з нагородження переможців Всеукраїнського конкурсу художньо-документальних відеороликів «Чорно-біле кіно»
(м. Рівне; травень, 2015 рік)

Номінація «Інтеграція медіаосвіти в навчання предметів у загальноосвітньому навчальному закладі»

Напрям «Дошкільна медіаосвіта»

Використання мультиплікаційного фільму в навчально-виховному процесі дошкільного навчального закладу

Лисенко Світлана Вікторівна, вихователь комунального закладу «Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 280 Харківської міської ради» Харківської області

Інформаційний потік швидко змінює якість та зміст життя суспільства, в людське життя влилися електронні засоби зв'язку, цифрові технології, комп'ютерна техніка.

Усе гостріше на сьогоднішній день стоїть питання взаємодії підростаючого покоління зі світом медіа. З одного боку уявити життя сучасної людини без преси, радіо, телебачення, Інтернету вже практично неможливо, оскільки використання деяких з медіа диктується самим суспільством, і молода людина для ефективної соціалізації просто зобов'язана ними оволодіти. Для того, щоб гідно орієнтуватися в просторі різноманітних засобів мас-медіа, було створено цікаву науку – медіаосвіту.

Медіаосвіта – частина освітнього процесу, спрямована на формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно-опосередковане спілкування, Інтернет, мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. [4]

Теорія і практика медіаосвіти в сучасній психолого-педагогічній науці стає предметом дослідження багатьох учених, активізує увагу до широкого кола проблем: дослідження мас-медіа в цілому, моделей і методів медіаосвіти (Д. Бекінгем, Л. Зазнобіна, Л. Мастерман, С. Пензін, Ю. Усов, О. Федоров, О.Шариков та ін.); психолого-педагогічні дослідження з питань медіаосвіти (Л. Баженова, О. Баранов, О. Бондаренко, К. Ворсноп, Н. Габор, Л. Зазнобіна, Р. Куїн, Л. Найдьонова, О. Спічкін, О. Федоров, О. Шариков та ін.); вітчизняний і світовий досвід медіаосвіти (О. Нечай, О. Самарцев, О. Шариков, Є. Черкашин).

В Україні увага до медіаосвіти посилилась лише в останні роки. Її проблеми в контексті світового інформаційного простору досліджують такі українські вчені, як О. Баришполець, Н. Габор, Н. Горб, Л. Найдьонова, Г. Онкович, Б. Потятиник, І. Чемерис та багато інших.

Результатом дошкільної медіаосвіти виступає медіаграмотність – важлива якість особистості дитини дошкільного віку. Медіаграмотність виявляється в умінні розуміти сюжет, розрізняти виразні засоби медіатекстів (відповідних до віку), обґрунтувати своє ставлення до вибору та оцінки якості медійної інформації, що споживається [3].

Медіаграмотними повинні бути не лише діти, а й батьки, які активно беруть участь в навчально-виховному процесі. Медіаосвіта батьків, сьогодні, набуває все більшої актуальності, адже саме батьки повинні надати дітям можливість зрозуміти, як використовуються мас-медіа в суспільстві, оволодіти навичками використання медіа в процесі комунікації з іншими людьми та забезпечити знаннями проте, як: аналізувати, критично осмислювати та створювати медіатексти. [1]

Із-поміж численних видів медіатехнологій найпопулярнішими серед дошкільників, безумовно, є мультфільм.

«Мультиплікаційний фільм – це вид кіномистецтва, твори якого створюються шляхом зйомки послідовних фаз руху мальованих (графічна мультиплікація) або об'ємних (об'ємна мультиплікація) об'єктів» [2, 14].

У сучасній теорії культури мистецтво мультиплікації (анімації, мультиплікаційного кіно, анімаційного кіно) кваліфікується як вид кіномистецтва, сюжети якого створюються шляхом знімання послідовних фаз руху мальованих (графічна мультиплікація) або об'ємних (об'ємна мультиплікація) об'єктів [3]. Сучасна мультиплікація, або ж анімація, за словами М. Поплавського, є синтетичним видом мистецтва, поєднуючи елементи пантоміми, акторської майстерності, музичної ритміки й пластики людського тіла, механізмів його руху тощо [7].

«Мистецтво мультиплікації – особливий вид кінематографа, який створює художні твори засобами покадрової зйомки малюнків, маріонеток і ляльок. Веселі, чарівні образи героїв мультиплікаційних фільмів завоювали щиру любов і вдячність як у дітей, так і в дорослих глядачів. Російський режисер-мультиплікатор Михайло Алдашин якось сказав, що «мистецтво анімації інтернаціональне. Мультфільм повинен бути гарний і водночас дуже зрозумілий глядачам, щоб люди, дивлячись його, сміялися і плакали, як діти» [8, 186].

Лаконічність та умовність дитячого мультфільму, стилізація образів заохочує дітей до фантазування, пробуджує їх уяву, але в той же час дає розуміння іншосказання, алегорії, що найчастіше спостерігається у казках, притчах. Мультиплікаційний фільм у такому випадку унаочнює «примітивну» образність, наївний реалізм, дозволяє дитині робити власні умовиводи, але відсутність життєвого досвіду призводить інколи до однобічного та неусвідомленого відображення навколишнього світу. Активний розвиток фантазії та уяви в процесі медіаосвітніх занять відіграє важливу роль в розширенні кругозору дітей, дозволяє їм відчути себе дослідниками, творцями, будить кмітливість.

Мультиплікаційний фільм – унікальний жанр, який поєднує в собі декілька видів мистецтва (зображувальне, музика, література). Таке поєднання впливає на емоційно-моральну та художньо-естетичну сфери дитини. Переглядаючи мультфільм, дитина вчиться сприймати аудіовізуальну інформацію (звук і зображення одночасно). Це дозволяє формувати уміння аналізувати й критично оцінювати зміст та способи передачі інформації: як співвідносяться намальований персонаж чи лялька, його вчинки з музичним супроводом або закадровим коментарем автора. Інколи герої мультфільмів не промовляють жодного слова, але підібраний музичний ряд дає змогу зрозуміти, який характер, настрій має

персонаж, які дії здійснює. Саме тому цей вид кінопродукції доступний глядачу будь-якого віку.

Мультфільм – дивний феномен нашого існування. Він поряд з грою і казкою має чудодійний вплив на дитину [4]. Мультиплікаційні фільми невипадково улюблені дітьми різного віку. Яскраві, видовищні, образні, з одного боку, і прості, ненав'язливі персонажі мультиплікаційних фільмів демонструють дитині найрізноманітніші способи взаємодії з навколишнім світом. Вони формують у малюка первинні уявлення про добро і зло, еталони хорошої і поганої поведінки. Через порівняння себе з улюбленими героями, дитина має можливість навчитися позитивно сприймати себе, справлятися зі своїми страхами і труднощами, шанобливо ставитися до інших. Події, що відбуваються у мультфільмі, дозволяють підвищувати обізнаність малюка, розвивати його мислення і уяву, фантазію, формувати його світогляд, поповнювати художній словниковий запас, пізнавальний інтерес, всебічно розвивати і виховувати доброзичливу, ввічливу, чуйну та естетичну особистість.

Діти починають визнавати анімаційні фільми як реальні у віці близько шести років. Вони зазвичай ще нездатні розрізняти адекватно фантазію та реальність у медіа. На думку окремих дослідників, дітям не рекомендовано дивитися мультфільми інших народів, які несуть у собі елементи іншої культури, тому саме в цьому віці свідомість дитини найбільше живе в образах.

Дитина дошкільного віку має наочно-образне мислення, і мультфільм за своєю сутністю найближчий медіатекст для її сприйняття. Мова мультиплікаційного фільму лаконічна, динамічна, яскрава, тому доступна для розуміння дітьми. Мультфільм розважає і захоплює малюків, розповідає про будь-які речі та життєві ситуації у цікавій, а найголовніше – у доступній формі. Персонажі мультфільмів, їх зовнішній вигляд, мовлення інколи гіперболізовані. Поведінка героїв анімаційного фільму переважно нарочита. Моральні якості персонажів зрозумілі вже із зовнішнього вигляду (вовк і заєць із мультфільму «Ну, постривай!», падчерка і донька – «Дванадцять місяців», 1956 рік; хокеїсти – «Шайбу, шайбу!», 1964 рік). Нажаль, у сучасних мультфільмах часто негативні персонажі більш симпатичні, успішні, зухвалі, вони сильні й стильні, межа між добром і злом розмита. Саме це сприяє тому, що діти емоційно схильні до негативних персонажів. Неуміння критично проаналізувати поступки і їх наслідки, встановити певні причинно-наслідкові зв’язки при перегляді мультфільмів впливає на світогляд дитини. Сучасні мультфільми характеризуються особливо низьким рівнем і мовленнєвої культури. Вони містять грубі, жаргонні слова, неприпустимі слуху дитини. Багато агресії та насильства, повна безкарність, майже всі персонажі схожі між собою, можуть кілька раз вмирати і воскресати, що може підштовхувати дитину до суїциду.

Як же правильно підійти до вибору мультиплікаційних фільмів? Ось декілька порад дорослим щодо вибору мультфільмів для дошкільнят:

- Намагайтеся заздалегідь дізнатися, про що йтиметься у вибраному вами мультфільмові. Ніколи не демонструйте дитині мультфільм, який ви самі не бачили.

- Тривалість перегляду повинна відповідати віку дитини (10 – 20 хвилин).
- При виборі мультфільму необхідно враховувати, його призначення саме для віку вашої дитини. Дитина повинна бачити у мультфільмі оточуюче, зрозуміле їй, а не дорослим.
- У мультфільмі, призначеному для дитячого перегляду, є простота та якість сюжету. Діти можуть зрозуміти лише загальний «малюнок» мультфільму, тобто послідовність подій, що розгортаються на екрані.
- В дитячому мультфільмі важлива присутність у його структурі міцного морально-ціннісного стрижня. Як відомо, діти часто наслідують улюблених героїв мультфільму, відтворюючи таким чином не лише поведінку персонажів, а й ті цінності, норми, ідеали та морально-етичні конструкти, які вони транслюють.
- Найкраще для дітей підійдуть вітчизняні мультфільми або мультфільми з якісним перекладом рідною мовою.
- Вибираючи мультфільм для перегляду, переконайтеся, що якість зображення висока, інакше не уникнути проблеми із зором.

Дорослим при виборі мультфільмів необхідно звертати увагу на деякі аспекти: як у дітей формується сприйняття навколишньої дійсності? як відбувається знайомство дітей з наочними прикладами доброго і поганого? чому в мультфільмах якості героїв перебільшені? а чи так все зрозуміло в реальному житті? чи може у негативного персонажа бути позитивні риси? що допомагає проявитися хорошим якостям? [8, 184]. Для цього батькам необхідно отримати певний багаж психолого-педагогічних знань.

Для найменших корисними будуть навчальні мультики, за допомогою яких можна вивчати букви, слова, колір, цифри, а також запам'ятовувати, як чинити в тій чи іншій ситуації. Наприклад, «Колобок», «Два веселих гуся», «Мішок яблук», «Про козенятка, яке уміло рахувати до 10», «Лунтик», «Фіксики».

Для дітей дошкільного віку найкориснішими мультфільмами будуть такі, які прищеплюють дитині любов до навколишнього світу: про тварин, про доброту, про перемогу добра над злом. Після перегляду доцільно провести коротку бесіду за змістом – до 5 хвилин.

Перегляд мультфільму чи його фрагменту з метою унаочнення інформації можна успішно використовувати на заняттях (додатки 1, 2) та позанавчальний час у ході освітньо-виховного процесу дошкільного навчального закладу.

Дитині 2 – 4 років у силу відсутності певного життєвого досвіду ще важко відрізнити вигадку від реальності, тому в цьому віці слід дуже обережно використовувати мультфільми з навчальною метою, для передачі знань пізнавального характеру, крім спеціально знятих навчальних мультфільмів. Для дітей цієї вікової категорії зрозумілими будуть мультфільми, які зняті за сюжетом народних казок («Про діда і бабу та курочку Рябу», 1982 рік; «Колосок», 1982 рік, та інші).

Для старших дошкільників корисними та цікавими будуть мультфільми пізнавального характеру: «Подорож мурашки», 1983 рік; «Їжак плюс черепаха», 1981 рік; «Пташка Тарі», 1976 рік та інші. Діти 5 – 6 років здатні не тільки сприймати сюжет, оцінювати поведінку персонажів, аналізуючи медіатекст мультфільму, але й можут критично оцінити невідповідності у зовнішньому вигляді, характері та вчинках

героїв. Такі невідповідності можемо спостерігати у серії мультфільмів «Найменьший гном», третій (1981 рік) та четвертий (1983 рік) випуски.

У старших дошкільників спостерігається інтенсивний розвиток не тільки пізнавальної сфери, але й їх соціальне становлення. Дитина набуває ряд соціальних почуттів, вона визначається (поки на елементарному рівні) зі своїм становищем та позицією у колі однолітків та дорослих, зі своїми уподобаннями (у тому числі й медіауподобань), порівнює їх з іншими. Особливо важливо саме у цей віковий період організувати обговорення переглянутих мультфільмів, викликаючи на діалог та дискусію, щоб сформувати у дитини впевненість у своїх силах, уміння відстоювати свою позицію, обґрунтовувати її.

Програмами навчання і виховання дітей дошкільного віку визначені художні літературні твори для ознайомлення й вивчення дитиною. За більшістю з них зняті мультиплікаційні фільми. Звичайно, літературний твір не можна повністю замінити переглядом мультфільму, але використати його у якості ілюстрації, наочного матеріалу для посилення вражень дитини буде доцільним і допустимим. Прийнятним буде переглянути фільм після читання й аналізу твору. У такому випадку дитина може порівняти різні види медіатекстів, оцінити, як переданий сюжет, характери героїв.

Перегляд мультиплікаційних фільмів може бути частиною дидактичних ігр «Віриш, не віриш» (розвиток уваги, критичного мислення, навичок аналізу медіатексту), «Критики» (додаток 3), «Порівняй!» (формування навичок аналізу медіатекстів –фільмів, знятих за одним твором, але у різні роки: наприклад, мультфільми «Муха Цокотуха» – роки видавництва 1960 і 1976; мультфільм «Коник Горбоконик» – роки видавництва 1947 та 1975 та інші). У такому випадку мультфільми або їх фрагменти виступают дидактичним матеріалом.

Старшим дошкільникам буде доступна медіадидактична гра «Знімаємо фільм» (або її варіанти «Герої казок знімають фільми», «Я – режисер» тощо). Зміст гри у тому, що після повного перегляду, аналізу та обговорення мультфільму дітям демонструється його фрагмент і пропонується «зняти» продовження на свій смак, за власним вибором. У ході такої гри можна використовувати картинки із зображенням фрагментів мультфільмів, які також стануть у пригоді для гри «Мультяшний комікс» (діти із картинок-фрагментів викладають послідовність кадрів за сюжетом мультфільму). Використання картинок можливе й до перегляду-ознайомлення з новим мультфільмом, коли діти викладають кадри на свій розсуд, порівнюючи у подальшому з оригіналом.

Використання мультфільмів стане в нагоді й в індивідуальній роботі з малятами (вибір мультфільму залежатиме від мети корекційної роботи з певною дитиною та потреб малюка). Наприклад, мультфільми:

- «Казка про лінь» (працелюбність);
- «Двоє жадібних ведмежат» (жадібність та доброта);
- «Замок брехунів» (обман);
- «Ахи-страхи» (страх темряви та сміливість);
- «Жаба-мандрівниця» (хвалькуватість).

Ідентифікуючи себе з персонажем, діти його наслідують і засвоюють його моделі поведінки, які часто бувають агресивними. А. Бандура говорив про те, що одна телевізійна модель може бути предметом наслідування для мільйонів. Спираючись на поняття «підкріплення», А. Бандура описує три способи проходження підкріпленого зразка для наслідування: а) у випадку, якщо за допомогою спостереження моделі можуть виникати нові реакції; б) у випадку, коли наслідування моделі поведінки за винагородою або покаранням може посилювати чи послаблювати стримування цієї поведінки; в) у випадку, коли наслідування моделі може сприяти актуалізації тих зразків поведінки, які і раніше були відомі дитині [10].

Проте важливим, на думку Н. Максимової [10], є засвоєння дитиною позитивного соціального досвіду, який може сприяти швидкій адаптації до оточуючого середовища, в іншому випадку, коли з певних причин цього не відбувається, порушується процес соціалізації, формується неадекватне, негативне самоставлення. Важливо, щоб людина засвоювала позитивний соціальний досвід з його складовими (формами та способами громадського життя; характером взаємодії з людьми; соціальними норми та цінностями).

У системі роботи дошкільного закладу використовуються мультфільми переважно вітчизняного виробництва. Такі мультфільми дають змогу бути упевненим у їх якості та безпечності, надійності та результативності у освітньо-виховному процесі. Особливо високою якістю відрізняються так звані «радянські» мультфільми. Ці мультфільми відповідають вимогам щодо художнього оформлення, доступності, зрозумілості

Мультзаняттями можна урізноманітнити й тематичні тижні у дошкільному закладі. Наприклад, у ході Тижня здоров’я можна запропонувати перегляд мультфільмів: «Королева Зубна Щітка» (правила гігієни), «Федорине горе» (дотримання чистоти); під час Тижня безпеки – «Кицькин дім», «Уроки тітоньки Сови».

Зазвичай дитина сприймає життя як чорне і біле, добро і зло, гарне і погане, смачне і не смачне. Звичайно, так простіше, особливо коли необхідно пояснити дітям, які вчинки гарні, а які погані. Все зрозуміло: у мультфільмі позитивний персонаж бореться зі злом, добро перемагає, зло – чорне, добро – біле. Пояснюючи дітям, не треба навіть добирати порівнянь, робити виключення. Білосніжка добра, гарна, а мачуха – зла, погана. Лисиця – хитра, зайчик – довірливий. Шапокляк – зловмисна, Крокодил Гена – добрий, дружелюбний. А пам'ятаєте у мультфільмі, Гена курив трубку, а ще вкрав трансформатор. Горезвісна Маша із «Маші й ведмедя» також не завжди глибоко негативний персонаж, бувають і у неї позитивні прояви. Якщо дитина зростає на мультфільмах, вона, безперечно, засвоює важливий соціальний досвід. Але з дитиною важливо розмовляти, обговорювати те, що вона побачила чи прочитала. Ми, дорослі, розуміємо, що вчинки інколи залежать від певних життєвих умов. І в цьому найгарніший приклад мультфільм «Вовк і теля» (студія «Союзмультфільм, 1984 рік). Начебто негативний персонаж вовк зміг стати «мамою» для маленького телятка. Потрібно пояснювати це дітям. Вчинки необхідно оцінювати й казати

відкрито і прямо «добре чи погано». Але вчинки оцінюємо тут і зараз, у конкретній ситуації, за конкретних умов. Не можна повісити ярлик: «вовк – поганий». Це стосується усіх (навіть улюблених) мультяшних персонажів.

Використання мультфільмів в освітньому процесі дошкільного закладу вимагає від вихователя глибокої і змістовної підготовки та вміння нестандартно підходити до конструювання та проведення заняття. Психологи називають співпрацю вихователя і дитини через перегляд мультиплікаційних фільмів, їх аналіз з метою досягнення високих позитивних результатів у навчальному, розвивальному та виховному аспектах мультерапією. І не випадково, тому що мультфільмом можна, як лікувати, так і спричинити шкоду.

Часто дорослі включають дитині мультфільм для того, щоб відволікти її чимось, а самі в цей час займаються своїми справами. Краще, щоб це не стало звичкою, для цього можна ввести сімейну традицію зі спільного перегляду захоплюючих мультфільмів, щоб малюк відчув себе єдиним цілим з батьками. Крім того сумісний перегляд мультфільмів дозволяє формувати сімейну медіаграмотність.

Вагоме значення для результативного впровадження прийомів роботи з мультфільмом має співпраця з батьками. Це можуть бути пам’ятки для батьків з безпеки, поради щодо вибору конкретних збірників мультиплікаційних картин, консультації (додатки 5, 6), анкетування, ширмочки-пересувки.

Для формування медіаграмотності дошкільників варто організовувати цільовий перегляд мультиплікаційного фільму. Це дозволяє розвивати у дитини допитливість, спостережливість, увагу, прагнення до самостійного пошуку відповідей і рішень, елементарні навички аналізу медіатексту, збагачує почуття та емоційну сферу дитини, сприяє формуванню її характеру, закладає фундамент майбутнього світогляду. Набуття життєвого і певного медіадосвіду дозволить сформувати у дитини критичне мислення.

Зацікавленим педагогам і батькам варто створити власний каталог (додаток 4) на окремих картках, що дозволить оптимально організувати перегляд мультфільму з навчально-виховною метою.

Неконтрольований перегляд мультфільмів може сформувати у дитини викривлену картину світу. Найчастіше малюки симпатизують саме негативним персонажам. Важливо організовувати цільовий, коментований перегляд мультфільмів, під час якого провести аналіз персонажів й їх вчинків.

При формуванні уміння аналізувати меідатексти (мультфільми) слід звертати увагу на художнє оформлення; «промальовування» – представлення персонажів: відображення характерів і рис персонажів в їх поведінці, зовнішньому вигляді; розгортання сюжету, взаємозв’язок його частин.

Медіаграмотними повинні бути не лише діти, а й батьки, які активно беруть участь в навчально-виховному процесі. Медіаосвіта батьків вихованців дошкільного навчального закладу, сьогодні, набуває все більшої актуальності, адже саме батьки повинні надати дітям можливість зрозуміти, як використовуються мас-медіа в суспільстві, оволодіти навичками використання

медіа в процесі комунікації з іншими людьми та забезпечити знаннями про те, як: аналізувати, критично осмислювати та створювати медіатексти.

Варто відмітити, що більшість дорослих не вміють помічати в мультфільмі важливі моменти, виділяти засоби художньої виразності. Тому перегляд мультфільму з подальшим аналізом необхідно використовувати і в роботі з батьками, під час Днів відкритих дверей, у ході засідань Школи батьківських наук тощо. Почати можна із зовсім «дитячих» мультфільмів («Крихітка Єнот», «Грибок-теремок») або ж використати фільми із «дорослим» змістом («Лисиця та дрізд»).

Цікавою роботою з батьками є пошук і перегляд мультфільмів, знятих одним режисером, однакових мультфільмів, знятих у різні роки тощо.

Важливим аспектом успіху роботи є організація сумісної діяльності усіх суб'єктів освітньої діяльності. Використання ігрових моментів, творчих завдань, конкурсів й вікторин сприяє розвитку самостійних суджень, критичної оцінки, інтерпретації сучасних медіатекстів різноманітних видів й жанрів, творчому самовираженню за допомогою і на матеріалі медіа, удосконаленню естетичного смаку, творчого уявлення, інтелектуального потенціалу дитячої аудиторії.

Заняття з використанням мультфільмів вигідно відрізняються від традиційних форм освітньо-виховного процесу атмосферою самодіяльності і творчості, наочністю результатів виконуваної діяльності, можливістю реалізовувати творчі потреби, загальною захопленістю і доброзичливістю.

Медіаосвіта сприяє підвищенню інтересу у дітей до навчання, активізує пізнавальну активність, підвищує якість засвоєння програмного матеріалу дітьми, розвиває дитину всебічно.

Використання на заняттях мультфільмів з метою виховання і розвитку творчих здібностей дитини, формування її особистості, збагачення інтелектуальної сфери дошкільника дозволяють розширити можливості педагога. Діти із задоволенням працюють на таких заняттях, активно включаються у виконання завдань, тому що технічні засоби дозволяють включати в процес виховання і звук, і дію, і мультиплікацію, що підвищує інтерес і увагу дітей.

Найкращий спосіб формувати медіаграмотність – сісти поруч з дитиною і переглянути телевізор, разом прочитати книгу, газету, журнал, сумісно здійснити пошук цікавих матеріалів в Інтернеті тощо.

Список використаної літератури

1. Андріянова І.Ю. Проект «Медиаобразование дошкольников как новый социальный приоритет» // Образовательные проекты «Совёнок» для дошкольников. 2013. № 3.
2. Кино: Энциклопедический словарь / [гл. ред. С. И. Юткевич.] - М.: Советская энциклопедия, 1987. - 640 с.
3. Крижанівський Б. М. Мистецтво мультиплікації/ Б. М. Крижаніський. – К.: Рад. школа, 1981. – 118 с.
4. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В.Ф.Іванов, О.В.Волошенюк; За науковою редакцією В.В.Різуна. – Київ: Центр вільної преси, 2012. – 352 с.
5. Немирич А.А. Современная мультипликация и дошкольники: к вопросу о медиаграмотности // Молодежь и медиа. Цели и ценности: Материалы I Всероссийской научно-практической конференции. – Москва (28-29 апреля 2011 г.). М.: РИЦ Моск. гос. гуман. ун-та им. М.А.Шолохова, 2011. С. 230 – 235.
6. Основи медіаграмотності:Навчально-методичний посібник для вчителя 8 (9) клас. Плани-конспекти уроків / За ред. В.Ф.Іванова, О.В.Волошенюк, О.П. Мокрогуза. – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2014. – 190 с.
7. Поплавський М. М. Мистецтво дитячої мультиплікації на українському телебаченні // Культура і мистецтво у сучасному світі: Збірник наукових праць. — 2012. — Вип. 13. — С. 140-146.
8. Практична медіаосвіта: авторські уроки. Збірка / Ред. упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2013. – 447 с.
9. Федоров А.В. Медіаосвіта і медіаграмотність. Таганрог, 2004. 340 с.
10. Хомська Ю. Вплив мультиплікаційних фільмів на формування гендерних стереотипів у дітей молодшого шкільного віку – Режим доступу: http://naub.oa.edu.ua/2014/vplyv-multyplikatsijnyh-filmiv-na-formuvannya-hendernyh-stereotypiv-u-ditej-molodshoho-shkilnoho-viku/ – Назва з екрану. – Мова: укр. – Дата звернення: 04.03.2017

Додаток 1

Конспект заняття з пізнавального розвитку з елементами авторської методики Нікітіних для дітей 3 р. ж.

Тема. Пригоди ведмедика взимку.

Мета:

Познайомити дітей із способом життя диких тварин узимку, зокрема ведмедем, дати знання про причинно-наслідкові зміни в природі; розвивати пізнавальну активність. Продовжувати вчити малят відповідати на запитання за змістом мультфільму; збагатити словниковий запас дітей словами: *барліг, завірюха.* Інтегрувати власні емоції і враження із засобами художнього відтворення (відео). Формувати уміння аналізувати медіатексти.

Розвивати увагу, голос та мовне дихання.

Виховувати вміння бачити красу живої природи; доброзичливість, бажання зробити комусь приємне.

Допоміжні засоби й обладнання:

Демонстраційний матеріал: фрагменти мультфільмів «Зимня казка», 1945 рік, сценарій: І.Вано, Е.Шварц , режисер І.Вано, (0,48-1,48 хв,); «Топтижка», 1964 рік, сценарист і режисер: Ф.Хітрук (0,38-3,44 хв.), «Вірний засіб», 1982 рік, сценарій: В.Капнінський, режисер: Ю. Притков (7,14-8,33 хв.), іграшка ведмедик; DVD-програвач, телевізор.

Роздатковий матеріал: по 4 кубики Нікітіна на кожну дитину.

Перебіг заняття

Ігрова мотивація. В групу забігають діти-зайчики (діти старшої групи) і «грають» у сніжки.

Вихователь: *Зайчики, звідки ви прибігли?*

Зайчик 1:

– З лісу, в якому дуже багато снігу і мете завірюха.

Зайчик 2:

– Ви хочете подивитися на засніжений ліс? Ось вам відео. А нам пора до лісу.

Зайчики «повертаються» до лісу.

Пропоную малятам подивитися фрагмент мультфільму «Зимняя сказка».

Вихователь: *Який ліс взимку? (відповіді дітей). Як живеться тваринам взимку в лісі? (відповіді дітей)*.

Вихователь пропонує дітям уявити,що вони опинились у зимовому лісі і показати, як «гуляє» лісом завірюха – вправа на розвиток мовного дихання та голосу «Завірюха». Вихователь читає вірш, діти повторюють звуки:

Стара, сива завірюха з крижаною ступою
Сніг жбурляє, підганяє, у віконце стукає...
Хуртовина виє: «З-з-з-з-з» *(повторюємо з посиленням звуку).*
Застогнав ліс від хуртовини: «М-м-м-м*»(повторюємо тихим високим голосом).*
Тяжко стогнуть дуби: «М-м-м-м» *(повторюємо голосно низьким голосом).*
Стогнуть берези: «У-у-у-у» (повторюємо тихо високим голосом).
Шумлять ялини: «Ш-ш-ш-ш» *(повторюємо тихим голосом)***.**
Нарешті завірюха стихає: «З-з-з-з» *(повторюємо з пониженням голосу)*
І ліс знову затих...

Вихователь: *Де живуть ведмеді взимку? (відповіді дітей: в барлозі).*

Якщо діти утрудняються, вихователь пояснює, що домівка ведмедів називається барліг.

Вихователь: *А зараз я вас познайомлю з однією історією про ведмедика Топтижкіна, якому не хотілося взимку спати.*

Вихователь пропонує малятам подивитися фрагмент мультфільму «Топтижка», наголошує, що дивитись необхідно уважно, щоб відповісти на запитання за змістом мультфільму.

Після перегляду

Вихователь: *Що просив Топтижка у мами? (відповіді дітей: відпустити погуляти до лісу).*

– Що вирішив ведмедик? (відповіді дітей: піти самому на вулицю).

– Кого зустрів Топтижка ? (відповіді дітей: снігура,ворону, зайчика).

– Що ведмедику запропонував зайчик? (відповіді дітей: дружити).

– Малята, як ви думаєте, а де зараз Топтижкін? (відповіді дітей).

Стук у двері; до дітей у гості «завітав» ведмедик Топтижкін (іграшка). Він «розповів» малятам про те, що довго грався із зайчиком: катався на санчатах, грали в сніжки, в доганялки. І ось так потрапив до дитячого садка.

Вихователь:

– Малята, взимку багато тварин, які живуть в лісі, сплять. Тому що їм немає чого їсти. Все засипано снігом.

– Давайте викладемо з кубиків «білу галявину» для ведмедика.

Діти виконують завдання – знаходять на кубиках білу сторону і ставлять їх у квадрат.

Вихователь:

– Молодці, красиві у вас вийшли галявини.

– А зараз давайте покажемо як треба ходити по глибокому снігу.

Діти ходять з високим підніманням ніг. Після чого всі сідають на стільчики. Ведмедик щось «говорить» на вушко вихователю.

Вихователь:

– Мені Топтижкін сказав, що йому пора вже додому, тому що його напевне вже шукає мама.

Ведмедик прощається з дітьми, «повертається» до лісу *(іграшку виносять за двері, ховають від дітей).*

Вихователь пропонує малятам подивитися фрагмент мультфільму «Верное средство», підкреслює, що ведмедик повернувся додому і йому допомогли заснути, а хто допоміг ведмедику можна побачити у мультфільмі.

Вихователь:

– Хто допоміг ведмедику заснути? (відповіді дітей: його друзі – мишка, зайчик, білочка).

– А як допомогли друзі ведмедику? (відповіді дітей: вони проспівали йому колискову пісеньку, і тепер Топтижкін буде спати аж до весни).

– Вам сподобалася історія про зимові пригоди ведмедика Топтижкіна?

Наприкінці заняття вихователь запитує у дітей про те, хто приходив до них в гості, про що вони дізналися від ведмедика. Пропонує проспівати пісеньку, яку малята почули на занятті.

Додаток 2

Конспект заняття з пізнавального, мовленнєвого розвитку для дітей раннього віку (3 р. ж.)

Тема. Зимові розваги.

Мета:

Розширити знання дітей про сезонні зміни взимку. Вчити висловлювати свої враження; продовжувати вчити малят відповідати на запитання за змістом фотографії та мультфільму; повторювати слова чистомовки за вихователем. Вправляти дітей у виконанні вправ під час пальчикової гри; розвивати дрібну моторику рук. Збагатити словниковий запас дітей словами: *зимові розваги, весела дітвора.*

Розвивати мислення, пізнавальний інтерес до природи, вміння милуватися красою зимового пейзажу. Виховувати бажання разом гратися в зимові ігри; любов до природи.

Допоміжні засоби й обладнання:

Фотографія із зображенням зимового пейзажу, серія фото «Діти на прогулянці»; чистомовка про зиму; фрагмент мультфільму «Сніговик-листоноша» (сценаріст: В. Сутеєв, режисер: Л. Амальрик), телевізор, DVD-програвач.

Перебіг заняття

Вихователь пропонує дітям поглянути на фотографію із зимовим пейзажем, яку вона зробила під час прогулянки в парку.

Вихователь *(звертаючись до дітей)***:**

– Чим вкрита земля, будинки, дерева? (Снігом.)

– Взимку на дворі тепло? (Ні, холодно.)

– Що щипає за носик, за щічки? (Морозець.)

– А ви боїтеся морозу?

– Ви любите гуляти взимку?

Після бесіди вихователь пропонує дітям пограти зі звуками. Вихователь розповідає дітям чистомовку. Потім діти промовляють її разом з вихователем:

Ас-ас-ас – у гостях зима у нас.
Са-са-са – навкруги яка краса!
Ас-ас-ас – падає сніжок на нас.
Си-си-си – заморозили носи.

Вихователь: *Про яку пору року говориться у віршику?*

Потім вихователь показує фотографію (фото 1) із зображенням прогулянкового майданчика групи в дитячому садку. Діти розглядають фотографію, вихователь пропонує декілька питань за фотографією.

Вихователь: *Чи пізнаєте ви, що зображено на цій фотографії?*

– Чим вкритий наш майданчик?

– В які ігри ви любите грати взимку на подвір'ї? (відповіді дітей: грати в сніжки, кататися на санчатах, ліпити снігову бабу).

Далі вихователь пропонує розглянути фотоальбом групи, знайти в ньому фотографії, на яких зображено, як малята ліплять снігову бабу.

Вихователь:

– Хто це на фотографії? (фото 2)
– Що Маша зліпила з снігу?
– А хто ще катає снігові коми? (фото 3)
– А це хто? (фото 4). Який сніговий ком зліпили Поліна та Коля?
– Як ви думаєте, це буде голова чи тулуб? (Тулуб.)
– Що Мілена зробила зі снігу? (фото 5, 6)
– А хто ще зліпив снігову бабу? (фото 7, 8)
– Діти, а вам було весело, коли ви ліпили снігову бабу?
– Малята, як ви вважаєте, який настрій подарувала вам зима? (можливі відповіді дітей: сніжний, веселий, морозний)

Потім вихователь пропонує дітям погратися. Діти стоять біля стільчиків.

Пальчикова гра «Зима»:

• Раз, два, три, чотири, п'ять, Ми у двір пішли гулять.	*Почергове загинаємо пальчики*
• Бабу снігову ліпили,	*Імітуємо ліплення куль зі снігу*
• Крихти для пташок лишили,	*«Розкришуємо хліб» усіма пальчиками*
• З гірки весело каталися,	*Проводимо долонею правої руки по долоні лівої руки і навпаки*
• Ну а ще в снігу качалися,	*Кладемо руки на стіл – вгору та вниз долонькою по-черзі*
• Засніжені всі додому прийшли,	*Обтрушуємо долоньки*
• Супу поїли і спати лягли.	*Імітуємо рух ложкою, ніби їмо, складаємо руки долоня до долоні біля вуха, ніби спимо*

Вихователь: *Малята, а чи хочете ви подивитесь, як снігова баба розважалась з дітьми.*

Показ фрагменту мультфільму «Сніговик-листоноша».

Вихователь:

– У що грали хлопчики? (В сніжки.)
– Що потім вирішили зліпити діти? (Снігову бабу.)
– Які снігові коми скатали хлопчики? (Великі.)
– А дівчинка принесла, який ком?
– Що одягли на снігову бабу? (На голову наділи відро, на шию шарфик).

Наприкінці заняття вихователь пропонує дітям пригадати, які зимові розваги розглядали на занятті. Після заняття діти виходять на подвір'я, ліплять снігову бабу, грають у сніжки.

Фотоматеріал до заняття:

Фото 1

Фото 3

Фото 2

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

Додаток 3

Назва вправи: «Критики»

Автор: Лисенко С.В.

Стисла анотація: вправа дозволить навчити дитину аналізувати медіатексти, розвине увагу.

Тематична спрямованість вправи: пошук та збір інформації.

Цільова аудиторія: діти 4 – 6 років

Тривалість вправи (у хвилинах): до 30 хвилин

Рівень складності:

- просунутий.

Цілі вправи: розвиток уваги, критичного мислення, уміння читати медіатексти.

Методи: дидактична гра.

Обладнання: телевізор, DVD-програвач, добірка мультфільмів, картинки за сюжетами мультфільмів.

Детальний опис вправи:

Перед переглядом мультфільму, його фрагменту чи декількох фрагментів (мультфільмів) вихователь повідомляє, що сьогодні діти стануть критиками, їм необхідно детально проаналізувати мультик і висловити свої враження.

Вихователь демонструє дітям необхідний (в залежності від поставленої мети) медіатекст (мультиплікаційний фільм). Після перегляду (або навіть під час перегляду) діти виконують завдання:

- визначити місце, у якому відбуваються події*;*
- знайти наскрізних героїв і предмети, які зображені в різних кадрах;
- визначити пору року або частини доби, під час яких відбуваються події;
- визначити послідовність дій персонажів, взаємозв’язок різних кадрів;
- як передані персонажі; як підкреслює їх характери музика, зображення.

Завдання можуть бути різноманітними.

За необхідності вихователь чи дитина самостійно можуть зупиняти перегляд.

Як варіант гри можна запропонувати дітям дібрати необхідні ілюстрації для певного фрагменту, відтворити послідовність кадрів за допомогою картинок тощо.

Поради педагогу щодо виконання вправи:

- для детального аналізу у разі, якщо мультфільм тривалістю 10 і більше хвилин, його можна переглянути напередодні – в такому випадку у дитини буде більше часу саме на виконання завдань;
- для ускладнення завдання дітям можна запропонувати відшукати (разом з дорослим) мультфільм в Інтернеті, інформацію про мультфільм.

Додаткові матеріали: комп'ютер з підключенням до мережі Інтеренет.

Додаток 4

Зразок каталогу мультфільмів для роботи з дітьми

Назва мультфільму	Інформація про мультфільм	Запитання
«ПРАВИЛЬНИЙ ЗАСІБ» 	· Студія – Союзмультфільм. · Режисер: Юрій Притков. · Автор сценарію: Володимир Капнинський. · Художник-постановник: Тетяна Сазонова. · Рік випуску – 1982. · Композитор: Євгеній Птичкін. · Тип мультфільму – мальований. · Тривалість –9 хв. 48с. · Мова – російська.	· Чому Ведмедик не міг заснути взимку? · Яку пораду дала йому тітка Куропатка? · Чому розплакався Ведмедик? · Що вирішив Зайчик? · Яку мелодію зіграв лісовий оркестр Ведмедику? · Чи заснув Ведмедик? · Хто у нього друзі?
«ГРИБОК-ТЕРЕМОК» 	· Студія – Союзмультфільм. · Режисер: Володимир Полковников. · Автор сценарію: Володимир Сутєєв. · Художник-постановник: Роман Качанов, Олександр Дудников. · Рік випуску – 1958. · Композитор: Олексій Соколов-Камін. · Тип мультфільму – мальований. · Тривалість – 10 хв. 07с.	· Хто йшов по лісі? · Як змінилась погода? Що почалося на дворі? Який був дощ? · Куди заховався мурашка? · Хто потім попросився до нього під грибок? · Що трапилося із зайцем? · Хто поступився своїм місцем, щоб заховати зайця? · Як прогнав мурашка лисицю? · За час дощу, що сталося з грибком? · Що вирішили комахи та тваринки? · Що відповів грибок?
«ВОВК ТА СЕМЕРО КОЗЕНЯТ»	· Студія – Союз мультфільм. · Режисер: Петро Носов. · Автор сценарію: Микола Абрамов. · Художник-постановник: Ігор Знаменський, В. Рябчиков,	· Хто йшов по лісі? · Куди прийшов вовк? · Що приказувала мама-коза, коли йшла з дому? · Як вовк перехитрив козенят? · Що трапилося з козенятами?

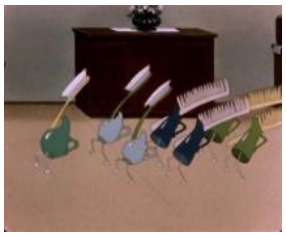
Назва мультфільму	Інформація про мультфільм	Запитання
	Володимир Арбеков. · Рік випуску – 1957. · Композитор: Артемій Айвазян. · Тип мультфільму – мальований. · Тривалість – 10хв. 29с.	· Хто з лісових тварин допоміг повернути мамі-козі козенят? · Що сталося з вовком?
«ПІВНИК – ЗОЛОТИЙ ГРЕБІНЕЦЬ» 	· Студія – Союз мультфільм. · Режисер: Петро Носов, Д. Анпілов. · Автор сценарію: Петро Носов. · Художник-постановник: Василь Ігнатов, Володимир Арбеков. · Рік випуску – 1955. · Композитор: Родіон Щедрин. · Тип мультфільму – мальований. · Тривалість – 10 хв. 42 с.	· Хто жив у лісовій хатинці? · Що наказував Півнику Котик? · Як Лисиця виманювала Півника з дому? · Як звав Півник на допомогу? · Яка була Лисиця? · Куди Лисиця принесла Півника? · Хто допоміг повернути Півника додому?
«ЛИСИЦЯ, ЗАЄЦЬ ТА ПІВНИК» 	· Студія – Союз мультфільм. · Режисер: Ольга Ходатаєва. · Автор сценарію: О.Благініна, О.Улицька. · Художник-постановник: Петро Носов. · Рік випуску – 1942. · Композитор: Юрій Бірюков. · Тип мультфільму – мальований. · Тривалість – 11 хв. 42 с.	· Яку хатинку побудували собі Лисичка та Зайчик? · Коли прийшла весна, що сталося з хатинкою Лисички? · Як радів весні Зайчик? · Як вдерлася Лисичка до хатинки Зайчика? · Хто допомагав Зайчику вигнати Лисичку? · Хто врешті решт вигнав її?
«ВОВК ТА ТЕЛЯ» 	· Студія – Союз мультфільм. · Режисер: Михайло Каменецький. · Автор сценарію: Михайло Ліпскеров. · Художник-постановник: Ірина Костріна. · Рік випуску – 1984. · Композитор: Ігор Космачьов. · Тип мультфільму – ляльковий. · Тривалість – 9 хв. 41 с.	· Кого вкрав Вовк? · Яке було Теля? · Навіщо Вовк вкрав Теля? · Як Теля називало Вовка? · Як Вовк піклувався про Телятко? · Хто ще із звірів хотів з'їсти Теля? · Що сталося, коли виросло Теля?

Назва мультфільму	Інформація про мультфільм	Запитання
«ХИТРА ВОРОНА» 	· Студія – Союз мультфільм. · Режисер: Г.Барінова. · Автор сценарію: Олександр Іванов. · Художник-постановник: Г.Барінова, Н.Ніколаєва. · Рік випуску – 1980. · Композитор: М.Друженков. · Тип мультфільму – мальований. · Тривалість – 8 хв. 37 с.	· Що намагалася вкрасти Ворона у Песика? · Де вона жила? · Кого Ворона побачила на підвіконні? · Який був Кіт? · Що Ворона запропонувала Коту? · Коту сподобалося бути замість Ворони? · Що вчинила Ворона? · Тітка зраділа таким перемінам?
«ФАРБОВАНИЙ ЛИС» 	· Студія – Союзмультфільм. · Режисер: Олександр Іванов. · Автор сценарію: Борис Бродський, Микола Абрамов. · Художник-постановник: Ігор Знаменський, Геннадій Філіпов. · Рік випуску – 1953. · Композитор: В.Смірнов. · Тип мультфільму – мальований. · Тривалість – 10 хв. 42 с.	· Що повідомив Їжачок Михайлу Потаповичу? · Хто був крадієм? · Куди втік Лис? · Що з ним сталося у селі? · Як себе назвав Лис? · Що Гостромислу приносили звірі? · Що вирішили зробити звірі? · Що сказав Їжачок в кінці цієї історії? ·
«ЛИСИЦЯ ТА ВОВК» 	· Студія – Союз мультфільм. · Режисер: Петро Носов. · Автор сценарію: Микола Абрамов. · Художник-постановник: Ігор Знаменський, Василь Рябчиков. · Рік випуску – 1958. · Композитор: Юрій Нікольський. · Тип мультфільму – мальований. · Тривалість – 10 хв. 42 с.	· Кого хотіла спіймати хитра Лисиця? · Хто їхав на санях? · Що робив дідусь? · Як Лисичка вирішила перехитрити діда? · Хто просив у неї рибки? · Що Лисичка порадила Вовку? · Навіщо вона побігла в село? · Чим Лисиця вимазала свою голову? · Що сталося з Вовком? · Як Лисиця знову обдурила Вовка? · Що сталося з Лисицею?
«НАЙМЕНШИЙ ГНОМ – 1»	· Студія – Союз мультфільм. · Режисер: Михайло Каменецький. · Автор сценарію: Михайло Ліпскеров.	· Де та з ким жив гном Вася? · Який він був? · Що порадив дідусь гному? · Як Вовк потрапив до трьох поросят?

Назва мультфільму	Інформація про мультфільм	Запитання
	· Художник-постановник: А. Васильєв. · Рік випуску – 1977. · Композитор: Ігор Космачьов. · Тип мультфільму – лялькoвий. · Тривалість – 9 хв. 40 с.	· Як Вася допоміг поросятам? · Як Вовк обдурив козенят? · Як гном Вася допоміг козенятам? · Куди далі вирішив піти Вовк? · Яким прикинувся Вовк перед Червоною Шапочкою? · Що зробив Вася, щоб Вовк не потрапив до бабусі?
«НАЙМЕНШИЙ ГНОМ – 2» 	· Студія – Союз мультфільм. · Режисер: Михайло Каменецький. · Автор сценарію: Михайло Ліпскеров. · Художник-постановник: Ірина Костріна, А. Васильєв. · Рік випуску – 1980. · Композитор: Ігор Космачьов. · Тип мультфільму – лялькoвий. · Тривалість – 9 хв. 41 с.	· З ким жив гном Вася? · Чому дідусь сказав вийти на вулицю? · З ким зустрівся гном? · Кого спіймав Вовк? · Як Вася допоміг Дюймовочці, Хлопчику - Мізинчику та Маленькому Муку? · Що пообіцяв Вовк маленьким героям?
«НАЙМЕНШИЙ ГНОМ – 3» 	· Студія – Союз мультфільм. · Режисер: Михайло Каменецький. · Автор сценарію: Михайло Ліпскеров. · Художник-постановник: Ірина Костріна. · Рік випуску – 1981. · Композитор: Ігор Космачьов. · Тип мультфільму – лялькoвий. · Тривалість – 9 хв. 23 с.	· Хто завітав до сім'ї гнома Васі? · Що хотів дізнатися Вовк? · До кого прийшов Вовк? · Де гуляв сіренький Козлик? · Кого Вася та Вовк зустріли в лісі? · Хто спіймав Вовка? · Як допоміг гном Вася Вовку?
«НАЙМЕНШИЙ ГНОМ – 4» 	· Студія – Союз мультфільм. · Режисер: Михайло Каменецький. · Автор сценарію: Михайло Ліпскеров. · Художник-постановник: Ірина Костріна. · Рік випуску – 1983. · Композитор: Ігор Космачьов. · Тип мультфільму –	· Що сказав дідусь гному Васі? · Кого вкрала Лисичка? · До кого Вася пішов на допомогу? · Кого гном зустрів по дорозі? · Чому Кіт не погодився рятувати Півника? · Як допоміг Вовк врятувати Півника?

Назва мультфільму	Інформація про мультфільм	Запитання
	ляльковий. · Тривалість – 9 хв. 38 с.	
«СОЛОМ'ЯНИЙ БИЧОК» 	· Студія – Союз мультфільм. · Режисер: Ольга Ходатаєва. · Автор сценарію: Зінаїда Філімонова. · Художник-постановник: Леонід Аристов. · Рік випуску – 1954. · Композитор: Микола Будашкін. · Тип мультфільму – мальований. · Тривалість – 10 хв. 12 с.	· Хто вкрав Півника з курника? · Хто гриз моркву на городі? · Хто їв мед на пасіці? · Де подівся Півник? · Що зробив Дідусь своїй Внучці? · Куди повела дівчина свого солом'яного Бичка? · Які тварини прилипли до смоляного бочка? · Куди Дідусь посадив звірів? · Що пообіцяли звірі Дідусеві? · Чи виконали вони свою обіцянку?
«ДІД МОРОЗ І СІРИЙ ВОВК»	· Студія – Союз мультфільм · Режисер: Ольга Ходатаева · Автор сценарію: Володимир Сутєєв · Художники-мультиплікатори: Ламіс Бредис, Т. Гіршберг, Фаїна Єпіфанова, · Б. Петін, Т. Пузирьова, Лідія Резцова, М. Зотова · Рік випуску – 1937. · Композитор: Г. Лобачова · Тип мультфільму – мальований. · Час перегляду – 11 хв. 21с.	· Яке свято наближалося? · Куди відправилися Дід Мороз і двоє зайченят? · Хто залишився оберігати будинок? · Хто намагався потрапити в будинок зайчиків? · Як Вовк обдурив сестричку зайченят? · Що сталося з маленькою зайчихою? · Як знайшли Дід Мороз та зайченята свою маленьку сестричку? · Де сховався Вовк? · Що зробив Дід Мороз з будинком вовка? · Що приніс Вовк зайченятам? · Що роздавав Дід Мороз? · Що потім сталося з Вовком?
«ДІД МОРОЗ І СІРИЙ ВОВК» 	· Студія – Союз мультфільм · Режисер: Вітольд Бордзиловський · Автор сценарію: Володимир Сутєєв · Художник-постановник: Володимир Соболєв · Рік випуску – 1978. · Композитор: Михайло Меєрович · Тип мультфільму –	· До чого готувалися звірі? · Що готував Дід мороз лісовим тваринам до Нового року? · Що придумали Сірий Вовк та Ворона? · Як Ворона відвернула увагу Діда Мороза? · Що зробив Вовк? · Куди пішли Заєць та Зайчиха? · Хто залишився вдома? · Чому відкрили двері зайченята?

Назва мультфільму	Інформація про мультфільм	Запитання
	мальований. · Час перегляду – 16 хв. 49 с.	· Що з ними сталося? · Чи всіх зайченят забрав Вовк? · Хто допоміг врятувати зайченят? · Чим закінчилася ця історія?
«ЯК ПЕТРИК П'ЯТОЧКІН СЛОНИКІВ РАХУВАВ» 	· Студія – Київ-наукфільм. · Режисер: Олександр Вікен. · Автор сценарію: Наталія Гузєєва. · Художник-постановник: Микола Чурилов. · Рік випуску – 1980. · Композитор: Володимир Бистряков. · Тип мультфільму – мальований. · Тривалість – 9 хв. 39с.	· Який за характером був Петрик? · Що зробив Петрик на вулиці після того, як поливальна машина помила вулицю? · Чи варто чинити так, як Петрик? · Яким був у групі Петрик? · Про що попросила вихователька Петрика в тиху годину? · Які пальми бачив уві сні Петрик? Що на них росло? · Кого нагадував слоник Петрикові? o Як Петрик порахував слоненят? · Чи можна бути пустуном? Чому можна, а чому ні? Обґрунтуйте
«ЛИСИЦЯ І ДРІЗД» 	· Студія – Союз мультфільм · Режисер: Олександр Іванов · Автор сценарію: Григорій Гребнер · Художники-мультиплікатори: Г.Філіпов, Є.Малолєтков · Рік випуску – 1946. · Композитор: В.Кочетков · Тип мультфільму – мальований. · Час перегляду – 14 хв. 35с.	· Як починається мультфільм? · Хто прийшов до берези з гніздом дроздів? · Чим грозилася лисиця? · Де взяв пиріжки дрізд? · Чим потім пригощав лисицю дрізд? · Що потім вимагала лисиця у дрозда? · Куди заманив дрізд лисицю? · Що з нею сталося? · Примітка: *у мультфільмі дрізд брав все хитрістю*
«ЛИС І ДРІЗД»	· Студія – Київнаукфільм · Режисер: Володимир Дахно · Автор сценарію: Є.Чеповецький · Художники-мультиплікатори: А.Вікен, Н Бондарь, М.Тітов та інші	· Як починається мультфільм? · Хто прийшов до сім'ї дроздів? · Що хотів зробити Лис? · Що потім вимагав Лис? · У кого запозичив продуктів дрізд? · Що попросив Лис попити? · Де взяв квасу дрізд?

Назва мультфільму	Інформація про мультфільм	Запитання
	· Рік випуску – 1982. · Композитор: В.Назаров · Тип мультфільму – мальований. · Час перегляду – 8 хв. 55с.	· Що потім попросив Лис у дрозда? · До кого звернувся дрізд? · Де подівся Лис? · Примітка: *у мультфільмі дрізд просив допомоги у інших*
«МИЙДОДИР» 	· Студія – Союз мультфільм · Режисер: І.Іванов-Вано · Автор сценарію: І.Іванов-Вано · Художники-мультиплікатори: Борис Дьожкін, Валентин Лалаянц, Лідія Резцова, Фаїна Єпіфанова, Михайло Ботов, Лев Позднєєв, Б. Петін · Рік випуску – 1939. · Композитор: Микита Богословський · Тип мультфільму – мальований. · Тривалість – 9 хв. 54с.	· Про кого говориться у мультфільмі? · Хто заставив помитися хлопчика? · який став хлопчик? · Щоб бути охайним та здоровим, що треба робити?
«МИЙДОДИР» 	· Студія – Союз мультфільм · Режисер: І.Іванов-Вано · Автор сценарію: І.Іванов-Вано · Художники-мультиплікатори: Фаїна Єпіфанова, В.Арбеков, Борис Бутаков · Рік випуску – 1954. · Композитор: Юрій Левітін · Тип мультфільму – мальований. · Тривалість – 16 хв. 41с.	· Чим схожі мультфільми? · Хто розповідає нам цю історію про нечепуру та бруднулю?

Додаток 5

Консультація для батьків «Телевізор і дитина: 5 правил»

Хто знає все про здоров'я очей? Безумовно, лікарі. А ті люди, які випускають мультфільми для наших малят? А ті, які демонструють?

Тож 5 правил для домашнього перегляду, що приносить малятам тільки задоволення.

1. Один мультик на день

Будемо чесні: у багатьох родинах телевізор показує весь день, що негативно впливає на дитячий організм. Адже, у перші роки життя в дитини відбувається розвиток зорової системи, і перегляд мультиків має особливий вплив на цей тривалий процес розвитку.

Лікарі говорять, що оптимальний час для перегляду телебачення старших малят становить біля однієї години, і в ні якому випадку не більше одного повнометражного мультику, для молодших малят – 15 хвилинний мультик на день.

2. Правильні умови для перегляду

Не можна дивитись улюблені мультики в повністю затемненій кімнаті, адже різкі перепади яскравості викликають у малят зорове стомлення. Якщо існує можливість, дивитись телевізор увечері або вдень у добре освітленій кімнаті.

Малюк перед екраном повинен сидіти на відстані 3 метри, на дивані або стільцю зі спинкою, що є опорою для хребта. Ніколи не привчайте, дитину їсти перед телевізором і намагайтеся самі цього не робити.

3. Якісне зображення

Нормована кількість перегляду телевізора, безумовно, добре впливає на розвиток дитини. При недоліку різних візуальних відчуттів у малюка може виникнути амбліопія, інакше кажучи, затримка розвитку зорового аналізатора. Важливо, щоб зображення на екрані було гарним і чітким, не було дратівливих мерехтінь й інших побічних дефектів. Не допускайте, щоб знайомство з кінематографом для малят було з розпливчастими силуетами й затьмарено тьмяними фарбами. Дуже важливо, щоб на екрані телевізора діти бачили своїх улюблених героїв яскравими, добрими.

4. Добрі мультфільми

Мультфільми добре впливають на емоційну сферу, фантазію, мислення й уяву малюка. Потрібно обов’язково контролювати перегляд мультику: герої повинні бути різними (спокійними, непосидючими, веселими, бешкетними). Але, ні в якому випадку, нести агресію, викликати не тільки позитивні, але й негативні емоції, учити правильним учинкам, діям, взаємодопомозі, дружбі.

5. Разом дивитись мультфільми

Дуже добре об’єднує спільне проведення часу! Діти більш активно реагують на мультики, чим батьки, тому дуже важливо підтримувати їхню наснагу. Дітям треба мати можливість із кимсь поговорити про героїв мультику. Під час і після перегляду мультику поговоріть з дитиною про героїв, спробуйте їх намалювати. За допомогою спільного перегляду можна пояснити малюку, «що таке погано й що добре».

Поспостерігайте, як дитина реагує на лякливі й смішні епізоди, пісні, зміну картинки, щоб у майбутньому вибрати правильний фільм для загального перегляду.

Джерело: http://nebo.at.ua/publ/pro_ditej/doshkilnjata/ditina_i_televizor_pravila_bezpeki/18-1-0-256

Додаток 6

Консультація для батьків
Як правильно організувати перегляд мультфільмів

Мультфільми відіграють важливу роль в емоційному та інтелектуальному розвитку дитини. Разом з читанням книг і розповідями батьків вони навчають маленьких глядачів цінувати добро, справедливість, співчуття і взаємодопомогу, засуджувати насильство і зло, відрізняти реальність від вигадки, допомагають правильно виходити зі складних ситуацій і орієнтуватись у відносинах між людьми.

Для того, щоб дитячі мультфільми приносили дитині лише користь, рекомендуємо батькам скористатись наступними правилами, щоб організовувати перегляд мультфільмів з раннього дитинства правильно, враховуючи рекомендації психологів і офтальмологів.

З якого віку дитина може переглядати мультфільми

На думку офтальмологів, мультфільми не варто показувати дітям до двох років, для цього віку краще підійдуть діафільми. З двох років мультфільми можна поступово вводити в життя дитини.

Головні вимоги до перших мультиків – зміна зображень відбувається повільно, щоб маленький глядач міг встигати концентрувати увагу на них, сюжет повинен бути простим, логічним, зрозумілим, а тривалість – мінімальною.

Користь діафільмів для сімейного дозвілля

В діафільмах, на відміну від мультиплікаційного фільму, кадри змінюються значно повільніше, дитина, розглядаючи зображення, вчиться концентрувати увагу. Великим плюсом діафільмів є також і те, що в організації цього виду дозвілля активну участь приймають дорослі – перетворюють біле простирадло в екран, налаштовують об’єктив, заряджають плівку в проектор, читають текстовий супровід; а сам малюк може допомагати батькам, наприклад, перемотувати кадри. Перегляд діафільмів – захоплююче сімейне заняття.

Як правильно організовувати перегляд мультфільмів

Найбільш слушний час доби для перегляду мультфільмів – перша половина дня. Педіатри і психологи надто не рекомендують показувати мультики перед денним і нічним сном, особливо якщо дитина вразлива і легко збуджувана.

Дорослі повинні заранння визначити місця пауз для занадто довгих мультфільмів. Під час перегляду малюк повинен сидіти строго навпроти екрану на відстані не менше двох метрів. Батькам потрібно уважно слідкувати за очима дитини – якщо вони почали червоніти чи сльозитись, телевізор чи комп’ютер необхідно вимкнути.

Перед тим, як показувати дітям той чи інший новий мультфільм, батьки повинні обов’язково попередньо самі переглянути його.

Навіщо дивитись мультфільми разом з дитиною

Не рекомендується лишати малюка самого перед екраном, особливо, якщо він вперше дивиться мультфільм. Під час перегляду дитині може знадобитись пояснення незрозумілих моментів чи йому стане цікаво відношення батьків до того що відбувається.

Після закінчення мультфільму психологи рекомендують обговорювати те, що відбувалось на екрані. Корисно поцікавитись в дитини, як би вона вчинила, якби була на місці героїв в тій чи іншій ситуації чи попросити малюка переказати сюжет, тоді під час діалогу ви зможете дізнатись, що він зрозумів з сюжету і які висновки зробив.

Тривалість перегляду мультфільмів

Починаючи з 4-х років, дитині можна дозволяти дивитись мультфільми двічі в день по 10 – 15 хв.; до 5-6 років тривалість кожного перегляду можна збільшити до 30 – 40 хвилин. При порушенні зору (особливо короткозорості) перебування перед екраном повинно бути мінімальним – близько 10 хвилин.

Однак психологи надто не рекомендують позбавляти дитину мультфільмів повністю, щоб малюк не відчував себе обмежено в колективі однолітків.

Мультиплікація об'єднує вигадку і реальність, яскраві зображення і музичний супровід, захоплюючий сюжет, створюючи єдиний виховний комплекс. Позитивний вплив анімації при правильній організації перегляду мультфільмів може стати чудовим посібником для дитини.

Джерело: http://www.vseodetyah.com/article.html?id=3353&menu=batkam

Напрям «Дошкільна медіаосвіта»

Інтеграція медіаосвітнього простору в діяльність сучасного педагога дошкільного навчального закладу

Колісник Валентина Петрівна, завідувач Лозівського дошкільного навчального закладу (ясла-садок) № 6 «Посмішка» Лозівської міської ради Харківської області

На сучасному етапі в Україні гостро постало питання медіаосвіти, адже саме від якості отримуваної інформації залежить наше майбутнє, у тому числі й майбутнє нашої держави. У результаті демократичних змін у суспільстві докорінно змінилися економічна та політична системи України, переосмисленні базові цінності. Разом із дорослими перебувають у цих мінливих умовах і діти. Більшість відповідей на питання, що виникають ми знаходимо у засобах масової інформації: найчастіше – шляхом прочитання різних видань чи перегляду телепередач. Діти теж отримують як корисну, так і шкідливу інформації під час фонового перегляду та передач, безконтрольної гри на комп'ютері тощо, хоча ми можемо використовувати і радіо, Інтернет, і телебачення, і періодика не тільки для пізнання нового, а і як спосіб організації дозвілля дітей. Медіа допомагають нам дізнатися про потреби, інтереси дітей, допомагають дорослим краще зрозуміти їх.

Однією з важливих умов упровадження медіаосвіти в Україні є забезпечення готовності фахівців системи освіти до розв'язання медіаосвітніх проблем і суперечностей, що потребує підвищення кваліфікації педагогічних працівників, зокрема дошкільного закладу, зорієнтованого на випереджувальне ознайомлення з медіаосвітніми інноваціями.

Медіаосвіта дошкільників в теперішній час набуває стрімкий розвиток, запровадження якої потребує відповідної підготовки педагогів.

Адже, професія вихователя належить до творчих видів діяльності, оскільки професійна діяльність будь-якого педагога спрямовується на виховання унікальної, неповторної особистості.

Сучасний вихователь – це фахівець, який сьогодні працює в системі дошкільної освіти, володіє педагогічними технологіями, що відповідають новим суспільним цілям та рівню розвитку науки про дитину.

Він повинен вміти працювати в умовах ринку, розуміти що тільки високий професіоналізм, творчість, ініціатива допоможуть йому знайти своє місце та самореалізуватися в професії.

Процес отримання інформації є невід'ємною складовою нашого життя. Зрозуміло, що без отримання й опрацювання інформації людина існувати не може, оскільки вже з ранніх етапів свого життя постійно змушена сприймати інформацію-образи відображеного світу. Стає зрозумілим, що не лише кількість, а й якість інформації, яка надходить ззовні має дуже важливе значення, бо саме вона й формує майбутню особистість.

Однак слід пам’ятати, що замінити живе спілкування педагога з дитиною інформаційно-комунікаційні технології не можуть і не повинні, навіть зважаючи на їхній величезний позитивний потенціал. Лише чітке всебічне планування, систематична робота з упровадження та розвитку ІКТ, навчання персоналу і постійний контроль за втіленням таких інновацій в освітній процес дає змогу дошкільному навчальному закладу йти в ногу з часом. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі ДНЗ – це одна із самих нових та актуальних проблем у педагогіці. Система сучасної дошкільної освіти потребує постійного впровадження інноваційних технологій в освітній процес. Комп'ютерні технології покликані стати невід'ємною частиною цілісного освітнього процесу, значно підвищувати його ефективність. Разом з кадровим і методичним забезпеченням навчального процесу є вирішальним показником оцінювання дієздатності не тільки сучасної школи, а й дошкільного навчального закладу. Інформаційне середовище – засіб ефективної взаємодії учасників освітнього процесу: дітей, педагогів, батьків. Важливо відзначити, що інформаційно-комунікаційні технології можна успішно використовувати як в освітній діяльності педагогів, так і в управлінській, методичній роботі, практичного психолога, сестри медичної старшої. Інноваційні педагогічні технології належать до системи загального наукового і педагогічного знання. Вони виникли і розвиваються на межі загальної інноватики, методології, теорії та історії педагогіки, психології, соціології і теорії управління, економіки освіти. Інноваційні педагогічні технології є однією з домінуючих тенденцій розвитку людства.

Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій впливає на систему освіти, викликаючи значні зміни в змісті, методах навчання.

Перед сучасним вихователем постає проблема пошуку нового педагогічного інструменту. Саме тому в педагогічній діяльності виникає можливість використання ІКТ в якості потужного інструменту розвитку мотивації освітнього процесу, враховуючи велику та серйозну зацікавленість педагогічного працівника.

Протягом останніх років відбуваються значні зміни в дошкільній освіті. Існує тенденція до пошуку нових підходів до виховання та навчання, реалізації інноваційних напрямків у діяльності дошкільних навчальних закладів. Саме на це спрямовують педагогічних працівників державні нормативні акти, «Базовий компонент дошкільної освіти в Україні». Так, у Законі України «Про дошкільну освіту» зазначена необхідність модернізації першої освітньої ланки, вдосконалення її змісту, осучаснення навчально-виховних технологій, приведення їх у відповідність до вимог сучасного життя.

В усіх сферах освіти здійснюються пошуки способів інтенсифікації й швидкої модернізації системи підготовки, підвищення якості навчання з використанням нових методів й інформаційних технологій.

Специфіка введення персонального комп'ютера у процес виховання дошкільників в Україні полягає в тому, що комп'ютери спочатку використовуються в сім'ї, а тільки пізніше в дитячому садку – в умовах колективного виховання.

Комп'ютер же для педагогів може стати потужним технічним засобом навчання дітей. Використання комп'ютера дозволить розширити можливості педагога, створити базу для залучення дітей до комп'ютерних навчальних програм. На сьогоднішній день комп'ютерні програми, ігри, завдання у своїй роботі можуть застосовувати всі педагогічні працівники: вихователі, музичні керівники, психолог, методист. У багатьох іграх та програмах присутні елементи новизни, сюрпризності, незвичності, в них використовуються засоби заохочення що так полюбляють діти. Застосування комп'ютерів, мультимедіа та інформаційних технологій у якості дидактичних засобів використовується для підвищення мотивації та індивідуалізації навчання, розвитку творчих здібностей дітей та для створення благополучного дошкільного емоційного фону.

При правильному методичному використанні ІКТ змінюється процес навчання, він направлений на пізнання в процесі здійснення проекту.Основна увага приділятиметься організації різних видів активної пізнавальної діяльності дітей, навчальна інформація виступає не тільки метою навчання, і розвиток особистості стає однією з головних освітніх цілей.

Основні педагогічні цілі використання ІКТ в роботі з дошкільнятами:

- ✓ розвиток особистості дитини, підготовка її до самостійної продуктивної діяльності;
- ✓ розвиток конструктивного, алгоритмічного мислення;
- ✓ розвиток творчого мислення за рахунок зменшення частини репродуктивної діяльності;
- ✓ розвиток комунікативних здібностей на основі виконаних спільних проектів;
- ✓ формування вміння приймати оптимальні рішення в складних ситуаціях;
- ✓ розвиток навичок пошукової діяльності.

У програмі навчання педагогів ЮНЕСКО «Медійна та інформаційна грамотність» зазначаються, що медіа-інформаційна грамотність людини – це сукупність знань, установок, умінь і навичок, які дозволяють отримувати доступ до інформації та знань, аналізувати, оцінювати, використовувати, створювати і поширювати їх із максимальною продуктивністю відповідно до законодавчих та етичних норм дотримання прав людини.

Головні завдання медіаосвіти у професійній підготовці педагога полягають у сприянні формуванню:

- ✓ медіаімунітету особистості;
- ✓ рефлексії й критичного мислення;
- ✓ здатність до медіатворчості;
- ✓ спеціалізованих аспектів медіакультури.

Результативність формування медіаінформаційної грамотності педагогів визначається такими критеріями:

- ✓ медіа знання;
- ✓ медіа уміння;
- ✓ ціннісне ставлення до медіаосвіти.

Пріоритетним завданням нашого педагогічного колективу протягом багатьох років є виховання дитини в дусі відповідального ставлення до власного здоров'я і здоров'я тих, хто її оточує, як найвищої індивідуальної і соціальної цінності. Тому для педагогічного колективу ЛДНЗ № 6 завжди є актуальним пошук нових здоров'яформуючих, здоров'язберігаючих форм виховання та навчання, спрямованих на гармонійний розвиток кожної дитини. Переосмислення підходів до розвитку та виховання дошкільників створює об'єктивні передумови необхідності змін у свідомості педагогів-дошкільників, упровадження нових педагогічних технологій, інноваційних підходів до розв'язання проблем здорового виховання, змін на краще у ставленні до власного способу життя. Тобто виникла потреба цілеспрямованої реалізації людини в сучасних умовах. Саме такі підходи наш педагогічний колектив у власній моделі впровадження медіа в умовах ДНЗ. (Додаток 1).

Метою дошкільного закладу щодо впровадженнямедіаосвіти є:

- ✓ Підвищення ефективності процесу навчання, розвитку і виховання
- ✓ Активізація пізнавальної діяльності дітей.
- ✓ Підвищення рівня професійної майстерності педагогів.
- ✓ Виявлення рівня психолого-педагогічної компетенції батьків.
- ✓ Створення єдиної інформаційного середовища.
- ✓ Створення активну, працездатної системи підтримки сімейного виховання, через використання медіатехнології.
- ✓ Забезпечення активної участі батьків у освітньо-виховний процес ДНЗ.
- ✓ Підвищення педагогічної культури членів родин вихованців.
- ✓ Стимулювання педагогічного колективу на пошук нових форм та методів роботи з медіапродукцією. (Додаток 2)

Впровадження медіатехнологій у сферу дошкільної освіти дає змогу розширити світогляд дошкільників, а вихователю використовувати наявні освітні ресурси, що істотно підвищується рівень освіти дітей дошкільного віку. Використання цих технологій у процесі навчання створює додаткові умови і спричиняють появу нових цілей та оновлення змісту дошкільної освіти, допомагає досягти значно більших результатів у навчанні, забезпечує для кожного вихованця розвиток його власної освітньої траєкторії. Це пов'язано з появою нових, практично необмежених педагогічних можливостей для індивідуалізації і диференціації навчального процесу, його гнучкої адаптації до індивідуальних особливостей, а також із застосуванням у цьому процесі додаткових інформаційних навчальних ресурсів, широкого спектра педагогічних методів і технологічних варіантів навчання, розширенням масштабу і змінами характеру навчальних комунікацій, посиленням процесуальних і мультимедійних характеристик засобів навчання, розширенням простору інноваційної педагогічної діяльності тощо. (Додаток 3)

Головними ідеями в системі роботи з дітьми дошкільного віку є:

- ✓ Розвиток особистості дитини, підготовка її до самостійної продуктивної діяльності;
- ✓ Розвиток конструктивного, алгоритмічного мислення;

✓ Розвиток творчого мислення за рахунок зменшення частини репродуктивної діяльності;

✓ Розвиток комунікативних здібностей на основі виконаних спільних проектів;

✓ Формування вміння приймати оптимальні рішення в складних ситуаціях;

✓ Розвиток навичок пошукової діяльності.

Завдання які стають перед педагогами щодо впровадження медіа в ДНЗ в роботі з дітьми:

✓ навчити людину сприймати, переробляти, розуміти інформацію, що передається каналами ЗМІ (у широкому тлумаченні), усвідомлюючи насідки її впливу на психіку;

✓ розвивати критичне мислення, уміння розуміти прихований смисл повідомлень, протистояти маніпулюванню свідомістю індивіда з боку ЗМІ;

✓ виховувати такого споживача медіа, котрий міг би ефективно задовольняти свої інтереси, використовуючи засоби масової комунікації, опанував способами спілкування на основі невербальних форм комунікації;

✓ формувати уміння знаходити, готувати, передавати і приймати необхідну інформацію з використанням різноманітних технічних засобів (комп'ютери, модеми, факси, мультимедіа) і сучасних інформаційних технологій.

✓ навчити дитину бачити світ у всіх його барвах.

Для педагогічних працівників основними принципами стали *(Додаток 3):*

Мотиваційний:

✓ зацікавленість у здійсненні медіапродукцію;

✓ бажання здійснювати медіапродуктивні та медіадидактичні діяльності;

✓ готовність до впровадження медіаосвітні технології;

✓ потреба в здійсненні медіапродукції.

Креативний:

✓ прагнення до самоосвіти;

✓ уміння творчо мислити;

✓ здатність генерувати оригінальні ідеї;

✓ уміння приймати нестандартні рішення.

Когнітивний:

✓ знання концепції та медіатехнологій;

✓ володіння основними поняттям медіаосвіти та медіаграмотності;

Рефлексивний:

✓ самоаналіз медіаосвітнього досвіду;

✓ контроль та оцінювання медіасвітньої діяльності;

✓ розробка критеріїв оцінювання процесу впровадження медіатехнологій та меді продукції.

Наша робота націлена на використання медіа в освітньо-виховному процесі ДНЗ. Для результативного впровадження впровадження медіатехнологій в навчально-виховному процесі педагогічних працівників дошкільного закладу здійснюється робота по підвищенню рівня медіаграмотності педагогів, яка

полягає в сукупності мотивів, знань, умінь і можливостей, що сприяють добиранню, використанню та передаванню медіа ресурсів різними формами, методами для створення єдиного здоров'язберігаючого та здоров ˆяформуючого середовища для дітей.

Саме впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес Лозівського дошкільного навчального закладу№6 «Посмішка», сприяє розв'язанню проблеми підготовки людини до спілкування із засобами масової комунікації під час соціалізації, а це у свою чергу дозволяє, по-перше, захистити дітей від потенційно шкідливих ефектів медіа, а по-друге, виховати такого споживача медіа, котрий міг би ефективно задовольняти свої інтереси, використовуючи засоби масової комунікації.

Саме над рохв'язанням таких основних завдань медіаосвіти і працюють наші педагогічні працівники: підготувати нове покоління до життя в сучасних інформаційних умовах, до сприйняття різної інформації, навчити людину розуміти її, усвідомлювати наслідки її впливу на психіку, опановувати способи спілкування на основі невербальних форм комунікації за допомогою технічних засобів.

Отже, найближчим часом потрібно забезпечити готовність фахівців дошкільної освіти до реалізації завдань медіаосвіти. Зважаючи на те, що дошкільна медіаосвіта є «принципово інтегрованою», медіаграмотними мають бути всі педагогічні працівники.

Сутність змістовних компонентів моделі це - мотиваційно-психологічний, дидактико-методичний, операційний (Додаток 4).

Мотиваційно-психологічний компонент формування медіаграмотності педагогічного працівника зумовлений значенням його вмотивованості на реалізацію завдань медіаосвіти та подоланням психологічного бар'єру при користуванні новітніми медіазасобами.

Дидактико-методичний компонент пов'язаний із конкретним видом діяльності, яку здійснює педагог дошкільної освіти: музичні заняття, робота з порушенням мови, опанування роботи з комп'ютером або інтегровані заняття. Відповідно до цього педагогічному працівнику потрібно знати можливості та дидактичні особливості електронних освітніх ресурсів. Він також повинен знати і вміти добирати навчально-виховний матеріал, розробляти заняття та заходи, використовувати вправи і завдання, спрямовані на формування медіаграмотності дошкільнят та їх батьків.

Педагогічні працівники разом із психологом відбирають зразки медіапродукції, які не містять елементів агресії, насильства і відповідають віковим особливостям дітей дошкільного віку. Педагоги також мають засвоїти технологію К. Крутій щодо використання мультфільмів як засобу навчання мови і розвитку зв'язного мовлення дітей, яка спрямована на свідоме споживання, адекватне, різнобічне оцінювання такої улюбленої дітьми медіапродукції, як анімація.

Окрім цього діяльність педагогічних працівниківспрямовується на пошук резервів дидактичного матеріалу медіаосвітньої спрямованості в традиційних і новаторських технологіях навчання та виховання.

Операційний компонент стосується інформаційно-технічного блоку готовності до впровадження медіаосвіти вихователем і спрямований на набуття базових знань, умінь і навичок з оволодіння комп'ютерною грамотою як важливим та необхідним елементом медіаграмотності, а також педагогічному працівнику потрібно навчитися працювати з периферійними електронними пристроями: мультимедійним проектором, сканером, інтерактивною дошкою, пошуковими системами Інтернету, здійснювати мережну взаємодію, створювати web-портфоліо, працювати з електронними журналами. Педагог має вивчити правила експлуатації технічної апаратури, ознайомитись із санітарно-гігієнічними вимогами та технікою безпеки використання персональних комп'ютерів в освітньо-виховному процесі, вміти користуватись програмами, які спрямовані на обмеження контенту та часу перебування дитини біля медійного засобу.

На шляху до впровадження медіаосвіти у практику роботи нашого дошкільного закладу одразу всім членам педагогічного колективу було складно переорієнтувати свою роботу в потрібному напрямі. Тож дуже важливо, аби хтось прокладав шлях, розробляв і апробував на практиці рекомендації, у яких було б чітко вказано, що і як слід робити. Першопрохідцями стали члени творчої групи – найдосвідченіші, найкреативніші педагоги, здатні мислити критично й далекоглядно. (Додаток5)

Наш досвідчений педагогічний колектив завжди шукає нові шляхи вдосконалення освітнього процесу та забезпечення його ефективності. Педагоги нашого дошкільного закладу об'єднали зусилля для того, щоб знайти сучасні дієві шляхи підвищення якості дошкільної освіти різноманітних здоров'язберігаючих технологій і досягти позитивних результатів у своїй діяльності.

Загальновідомо, що однією з ефективних форм методичної роботи, що сприяє підвищенню рівня компетентності педагогів, є діяльність творчої групи. Тож у нашому дошкільному закладі працює творча група «Гармонія» з найдосвідченіших, творчим і теоретично підготовлених педагогами, які виявляють інтерес і бажають працювати над педагогічним питанням «Впровадження інноваційних педагогічних технологій в освітній процес дошкільного навчального закладу».

У складі творчої групи є і молоді спеціалісти, усі вони креативні особистості, які:

- ✓ завжди мають у своїй практиці роботи декілька підходів до розв'язання однієї проблеми;
- ✓ орієнтовані на пошук та опанування нових знань і педагогічних засобів;
- ✓ схильні до самооцінювання та переоцінювання власного досвіду;
- ✓ здатні змінювати стратегію й тактику педагогічної діяльності залежно від конкретної ситуації;
- ✓ мають високу творчу активність, ініціативність та працездатність.

Творча група зосереджується на глибокому і всебічному випереджальному вивченні досягнень педагогічної науки з однієї науково-педагогічної проблеми і стає провідником їх впровадження у практику дошкільного закладу.

Робота творчої групи над певною проблемою дає змогу її членам поглиблено вивчати рекомендації педагогічної науки, апробовувати їх, вносити

необхідні корективи, напрацьовувати досвід їх реалізації, цілеспрямовано змінювати освітній процес. Виправдовує себе й невелика кількість членів творчої групи – 9 осіб. Адже в роботі творчої групи необхідно забезпечити тісну взаємодію, постійний обмін думками, мобільність її учасників.

Головним завданням для творчих груп є розроблення рекомендацій для молодих спеціалістів та батьків на основі вивчення досягнень науки та пробне впровадження їх у практику, пошук ефективних шляхів застосування результатів наукових досліджень, вивчення й засвоєння перспективного досвіду (Додаток 6).

Для результативного впровадження освітніх інновацій ми готуємо педагогічних працівників дошкільного закладу і підвищуємо рівень медіакомпетентності педагогів, яка полягає в сукупності мотивів, знань, умінь і можливостей, що сприяють добиранню, використанню та передаванню медіатекстів різних форм, жанрів, а також аналізові складних процесів функціонування медіа в суспільстві, зокрема їхніх можливостей для створення єдиного здоров'яформуючого та здоров'язберігаючого середовища для дітей (Додатки 7, 8).

Наш педагогічний колектив має свої надбання щодо здоров'язберігаючих технологій (Додаток 9)

- ✓ Фізкультхвилинки;
- ✓ Психохімнастики;
- ✓ Кольоротерапія;
- ✓ Казкотерапія;
- ✓ Сміхотерапія;
- ✓ Артикуляційні гімнастики;
- ✓ Гімнастика для очей;
- ✓ Музикотерапія;
- ✓ Релакс.

Розроблені нашими педагогічними працівниками різні медіадидактичні матеріали – це творчий професійний пошук педагогів у сфері інноваційної діяльності, який свідчить про незворотний процес створення інноваційного простору дошкільної освіти.

Ми переконані, що впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес треба починати з дошкільних навчальних закладів. Таке запровадження сприятиме розв'язанню проблеми підготовки дитини до спілкування із засобами масової комунікації під час соціалізації, а це у свою чергу дозволить, по-перше, захистити дітей від потенційно шкідливих ефектів медіа, що призведе до збереження його здоров'я, а, по-друге, виховати такого споживача медіа, котрий міг би ефективно задовольняти свої інтереси, використовуючи засоби масової комунікації.

Науково-методичні засади впровадження медіаосвіти, в епоху становлення інформаційного суспільства в Україні, для дошкільної освіти як першої освітньої ланки, пов'язані з набуттям знань щодо пошуку, засвоєння, застосування необхідної інформації, зокрема медіа-інформації, адекватного сприймання, критичного осмислення, звільнення від непотрібної інформації та творчого підходу до різноформатної медіа продукції.

Таким чином, потреба практичної реалізації основоположних засад Концепції впровадження медіаосвіти в Україні та подолання перешкод на шляху досягнення висунутих завдань зумовили доцільність вивчення науково-методичних засад впровадження медіаосвіти в систему роботи педагогічного

колективу Лозівського дошкільного навчального закладу (ясел-садка) № 6 «Посмішка», який активно працює в цьому напрямі за власною програмою формування культури здоров'я дошкільників засобами медіаосвітиза трьома напрямами: робота з педагогами, дітьми та їхніми батьками.

Ми ознайомлюємо педагогів, дітей, їхніх батьків із теоретичними засадами, з правовими нормами функціонування різних видів мас-медіа в Україні та за її межами за таким алгоритмом:

- ✓ аналіз розвитку педагогічної ситуації і формування проблем;
- ✓ вироблення ідей у межах певної системи цінностей і підходів, які сприятимуть розв'язанню проблеми;
- ✓ побудова моделі бажаного педагогічного об'єкта відповідно до провідних ідей і цінностей;
- ✓ формування припущень про способи досягнення мети;
- ✓ варіанти поетапної діяльності;
- ✓ установлення критеріїв оцінки результатів;
- ✓ реалізація завдань при неперервній діагностиці;
- ✓ аналізі та корекції діяльності;
- ✓ узагальнення результатів, визначення елементів педагогічного досвіду, в рамках моделі, його популяризація серед педагогічної громадськості.

На засіданні методичної ради закладу затвердили план роботи і визначаються пріоритетні напрямки та завдання.

Однією з важливих умов упровадження медіаосвіти в Україні є забезпечення готовності фахівців системи освіти до розв'язання медіаосвітніх проблем і суперечностей, що потребує підвищення кваліфікації педагогічних працівників, зокрема дошкільного закладу, зорієнтованого на випереджувальне ознайомлення з медіаосвітніми інноваціями.

З метою формування медіаграмотності педагогів закладу проводиться низка методичних заходів щодо впровадження медіаосвіти в освітньо-виховний процес. Це дозволяє вихователям доречно використовувати медіа в організації навчально-виховного процесу; ефективно впроваджувати елементи медіаосвіти в освітньо-виховну роботу з дошкільниками.

Однак слід пам'ятати, що замінити живе спілкування педагога з дитиною інформаційно-комунікаційні технології не можуть і не повинні, навіть зважаючи на їхній величезний позитивний потенціал. Лише чітке всебічне планування, систематична робота з упровадження та розвитку ІКТ, навчання персоналу і постійний контроль за втіленням таких інновацій в освітній процес дає змогу дошкільному навчальному закладу йти в ногу з часом. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі ДНЗ – це одна із самих нових та актуальних проблем у педагогіці. Система сучасної дошкільної освіти потребує постійного впровадження інноваційних технологій в освітній процес. Комп'ютерні технології покликані стати невід'ємною частиною цілісного освітнього процесу, значно підвищувати його ефективність. Разом з кадровим і методичним забезпеченням навчального процесу є вирішальним показником оцінювання дієздатності не тільки сучасної школи, а й дошкільного навчального закладу.

Інформаційне середовище – засіб ефективної взаємодії учасників освітнього процесу: дітей, педагогів, батьків. Важливо відзначити, що інформаційно-комунікаційні технології можна успішно використовувати як в освітній діяльності педагогів, так і в управлінській, методичній роботі, практичного психолога, вихователя-логопеда, сестри медичної старшої. Інноваційні педагогічні технології належать до системи загального наукового і педагогічного знання. Виникли і розвиваються на межі загальної інноватики, методології, теорії та історії педагогіки, психології, соціології і теорії управління, економіки освіти. Інноваційні педагогічні технології є однією з домінуючих тенденцій розвитку людства.

Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій впливає на систему освіти, викликаючи значні зміни в змісті, методах навчання.

Перед сучасним вихователем постає проблема пошуку нового педагогічного інструменту. Саме тому в педагогічній діяльності виникає можливість використання ІКТ в якості потужного інструменту розвитку мотивації освітнього процесу, враховуючи велику та серйозну зацікавленість педагогічного працівника.

Інформатизація освіти– це великий простір для прояву творчості педагогів, яка спонукає шукати нові, нетрадиційні форми і методи взаємодії з дітьми; вона сприяє підвищенню інтересу у дітей до навчання, активізує пізнавальну активність, розвиває дитину всебічно.

Володіння новими інформаційними технологіями допомогає педагогу почувати себе комфортно в нових соціально економічних умовах. Використання на заняттях комп'ютера, мультимедіа та інших технічних засобів з метою виховання і розвитку творчих здібностей дитини, формування її особистості, збагачення інтелектуальної сфери дошкільника дозволяють розширити можливості педагога. Діти із задоволенням працюють на таких заняттях, активно включаються у виконання завдань, так як технічні засоби дозволяють включати в процес виховання і звук, і дію, і мультиплікацію, що підвищує інтерес і увагу дітей.

Існує тенденція до пошуку нових підходів до виховання та навчання, реалізації інноваційних напрямків у діяльності дошкільних навчальних закладів. Саме на це спрямовують педагогічних працівників державні нормативні акти, «Базовий компонент дошкільної освіти в Україні». Так, у Законі України «Про дошкільну освіту» зазначена необхідність модернізації першої освітньої ланки, вдосконалення її змісту, осучаснення навчально-виховних технологій, приведення їх у відповідність до вимог сучасного життя.

В усіх сферах освіти здійснюються пошуки способів інтенсифікації й швидкої модернізації системи підготовки, підвищення якості навчання з використанням нових методів й інформаційних технологій.

Специфіка введення персонального комп'ютера у процес виховання дошкільників в Україні полягає в тому, що комп'ютери спочатку використовуються в сім'ї, а тільки пізніше в дитячому садку - в умовах колективного виховання.

Основні педагогічні цілі використання ІКТ в роботі з дошкільнятами:

- ✓ розвиток особистості дитини, підготовка її до самостійної продуктивної діяльності;
- ✓ розвиток конструктивного, алгоритмічного мислення;
- ✓ розвиток творчого мислення за рахунок зменшення частини репродуктивної діяльності;
- ✓ розвиток комунікативних здібностей на основі виконаних спільних проектів;
- ✓ формування вміння приймати оптимальні рішення в складних ситуаціях;
- ✓ розвиток навичок пошукової діяльності.

Аналіз результатів вивченого досвіду й можливості його використання в інших умовах.

Впродовж терміну з 2013 року по теперішній час ми постійно впроваджували медіа в роботу педагогічного колективу різними методами та засобами, а саме:

- ✓ Розробка презентацій; відеоролики.
- ✓ Складання таблиць, графіків, документів, діаграм.
- ✓ Завантажували музику, відеоролики, розвивальні ігри.
- ✓ Роботу проводили з фотоматеріалами, та відеоматеріалами.
- ✓ Друкування статей, посібників.
- ✓ Розробляли персональні сайти (з 16 учасників є 6 персональних сайтів, блогів педагогів).
- ✓ Розробляли пам'ятки, використовували різні яскраві ілюстрації;
- ✓ Готували слайди на заняття (Додаток 10).

У процесі впровадження медіа і експерименту приймають участь педагогічні працівники і це:

- ✓ сприяє підвищенню професійного рівня педагогів, спонукає їх шукати нові нетрадиційні форми і методи навчання, проявляти творчі здібності;
- ✓ комп’ютерні технології допомагають закріплювати знання, вміння, навички дітей, розв’язувати пізнавальні та творчі завдання;
- ✓ сприяє підвищенню інтересу дітей до навчання, активізує пізнавальну діяльність, підвищує якість засвоєння програмного матеріалу дітьми;
- ✓ впровадження медіа ресурсів в освітній процес ДНЗ дозволяє робити заняття привабливими, сучасними завдяки дизайну представленої інформації;
- ✓ сприяє підвищенню рівня педагогічної компетентності батьків, інформованості їх про напрям діяльності ДНЗ, результативність співпраці батьків та ДНЗ;
- ✓ дає можливість моделювати, вирішувати різні проблемні ситуації.

Дошкільний навчальний заклад продовжує працюватинад впровадженням медіа технологій, удосконалює свої надбані знання щодо реалізації завдань медіаосвіти.

За час участі в дослідницько-експериментальній роботі Лозівський дошкільний навчальний заклад№6 «Посмішка» презентував досвіди своєї роботиз

питань запровадження медіаосвіти під час проведення заходів в місті і поза його межами:

- ✓ на VII міжнародному форумі «Інноватика в сучасній освіті» м. Київ (жовтень 2015 р.)
- ✓ на IV міжнародній науково-методичній конференції «Практична медіаграмотність:міжнародний досвід та українські перспективи»;
- ✓ проведено майстер-клас – для завідувачів та вихователів-методистів в Управлінні освіти молоді та спорту.
- ✓ міська методична студія для завідувачів та вихователів-методистів «Використання медіа технологій в роботі з педагогами ДНЗ»;
- ✓ на конкурсі професійної майстерності «Кращий вихователь Харківщини – 2017» – учасники С.М.Шмид; В.В.Григоренко;
- ✓ друкування в міській газеті «Голос Лозівщини» - стаття «Медіаосвіта-потреба сучасності»;
- ✓ в методичних посібниках завідувача В.П.Колісник «Проектуємо, досліджуємо, пізнаємо»; «Адаптивна система управління, в реалізації здоров'яформуючої моделі»; «Формування культури здоров'я дошкільників засобами медіаосвіти як новий напрям управлінської діяльності ДНЗ».

Для популяризації позитивних напрацювань педагогічним колективом та висвітлення позитивної динаміки в напрямку здійснення ДЕР вся інформація про хід і участь в експерименті висвітлюється на офіційному сайті закладу http://ldnz6-posmyshka.pp.ua. З метою фахового зростання медіа педагогів проводяться семінари–практикуми, майстр-класи.

Використання мультимедіа у навчанні не тільки збільшує швидкість передачі інформації дітям та підвищує рівень її засвоєння, а й сприяє розвитку таких процесів як увага, пам'ять, мислення, уява, мовлення, розвиває почуття кольору, композиції, сприяє участі у інтелектуальному, емоційному та моральному розвитку дітей.

Використання медіаресурсів у дошкільному навчальному закладі став збагачувальним і перетворювальним фактором, який є одним із шляхів оновлення змісту освіти. Як що сьогодні ми навчимо дитину свідомому, корисному користуванню медеатехнологій та медіаресурсів,то завтра отримаємо певний результат-високі інтелектуальні показники наших дітей.

Шляхи подальшого удосконалення

Пріоритетні завдання на майбутнє:

1. Забезпечення необхідних сучасних умов щодо вдосконалення та впровадження здоров'язберігаючих технологій.
2. Урізноманітнити шляхи впровадження медіаосвіти в роботу дошкільного навчального закладу.
3. З метою реалізації медіапростору сучасного довкілля пропагувати соціально-педагогічну грамотність учасників навчально-виховного процесу шляхом використання медіа продукції.

Перспективи

✓ Добирати нові форми і засоби адекватно до готовності всіх учасників навчально-виховного процесу.

✓ Змістити акценти пріоритетності та осучаснення здоров'язберігаючих технологій.

✓ Удосконалювати роботу щодо інтеграції медіа освітніх процесів.

✓ Побудова освітнього маршруту засобами медіа технологій – як ефективний шлях до успішного майбутнього.

Використана література

1. Базавий компонент дошкільної освіти, Київ – 2012.
2. Український педагогічний словник / Либідь С.Гончаренко, – Київ: 1997. - 376 с.
3. Іванов В. Ф., Мелещенко О.К. Комп'ютерні технології в засобах масової комунікації: сьогоднішнє і майбутнє: Навч. посібник. – К: РВЦ «Київ. ун-т», 1997.
4. Іванов В.Ф. Засоби масової комунікації та їх зміст: теоретичний аспект проблеми // Вісн. Київ.ун-ту. Сер.: Журналістика, 1997. – Вип.4. – С.39-52.
5. Інформаційні та телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи: зб. наук. праць. – частина 1 / за ред. М. М. Козяра та Н. Г. Ничкало. Львів : ЛДУ БЖД, 2009. – С. 181-184.
6. Коломієць В. Міжнародні інформаційні системи. Підручник. – Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. – 458с.
7. Карл-Германн Флах Влада і злиденність преси/ ред.-упор. В.Ф. Іванов; Переклад В. Климченка – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2015 – 186 с.
8. Матеріали обласної науково-практичної конференції «Впровадження медіаосвіти в практику роботи навчальних закладів області» 21.05.2014 р. – Дніпропетровськ, 2014 – 144 с.
9. Медіаграмотність на уроках суспільних дисциплін: Посібник для вчителів/за ред. В.Іванова, О. Волошенюк, О. Мокрогуза – К.: Центр вільної преси, Академія української преси, 2016 – 201 с.
10. Медіаосвіта як засіб професійної підготовки фахівця/ І.Ю.Гуріненко
11. Медиаобразование в зарубежныхстранах. – Таганрог: Федоров А.В. 2003. – 238 с.
12. Медиаобразование: история, теория и методика/А.В.Федоров - Ростов ЦВВР,2001.-708с
13. Основные теоретические концепции медиа образования //А.В.Федоров, А.А.Новиков. Вестник Российского государственного гуманитарного фонда. – 2002. – № 1. – С. 149-158
14. Потапова В., Скрипник О. «Как организовать дискуссию по фільму» (Методические рекомендации – К.: Золотіе ворота, 2012).
15. Практична медіаосвіта: авторські курси. - К. Академія української преси, 2013. – с.181.
16. «Четверта колона». Свобода та залежність мас-медіа є Україні // Укл.: В.Піховшек, О.Чекмишев, В.Ганжа. – К.: Агентство «Україна», 1997. – № 24. – С.57-68.

Додаток 1

Модель впровадження медіаосвіти
в ЛДНЗ № 6 «Посмішка»

Додаток 2

Використання медіаресурсів в роботі педагога

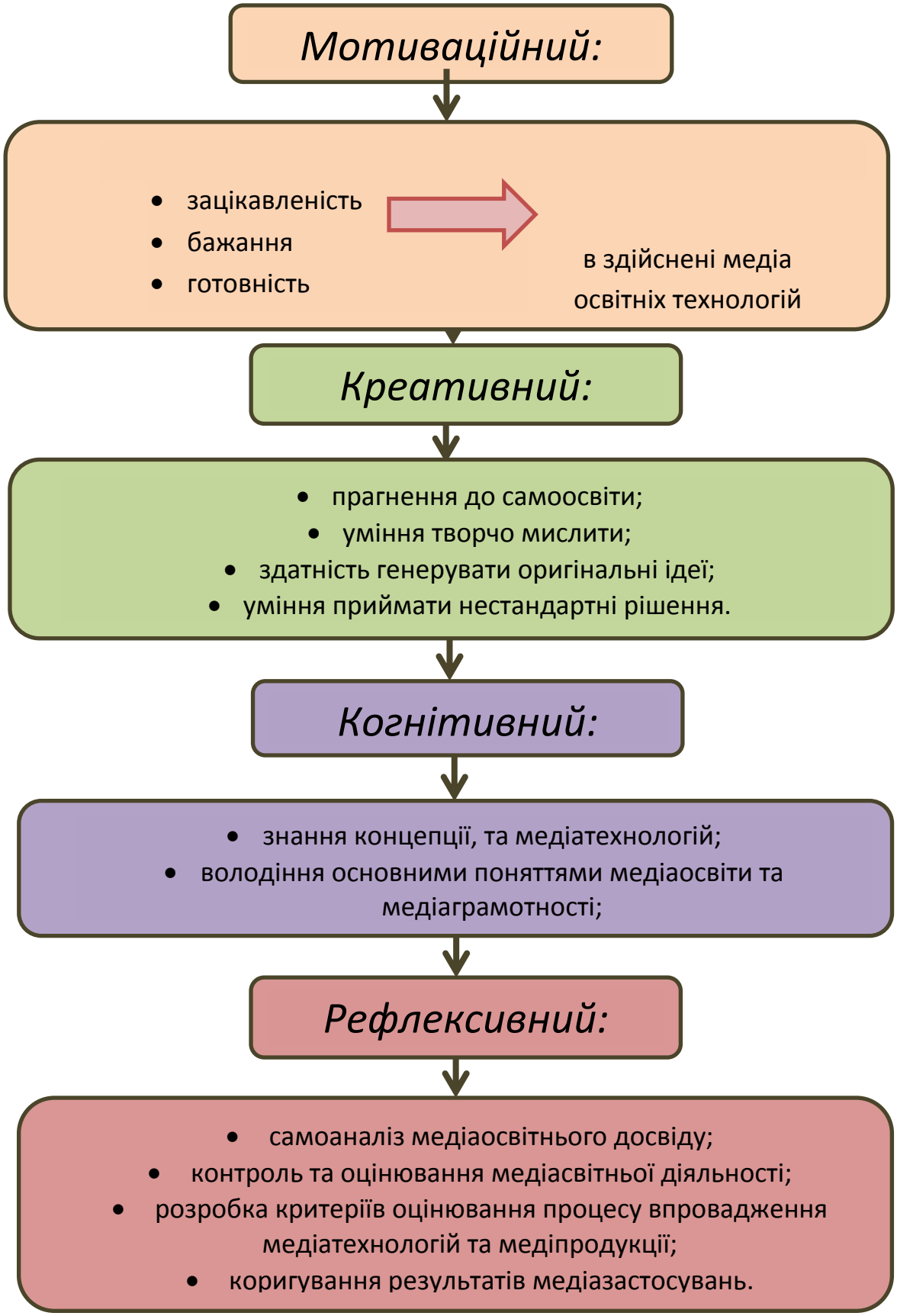

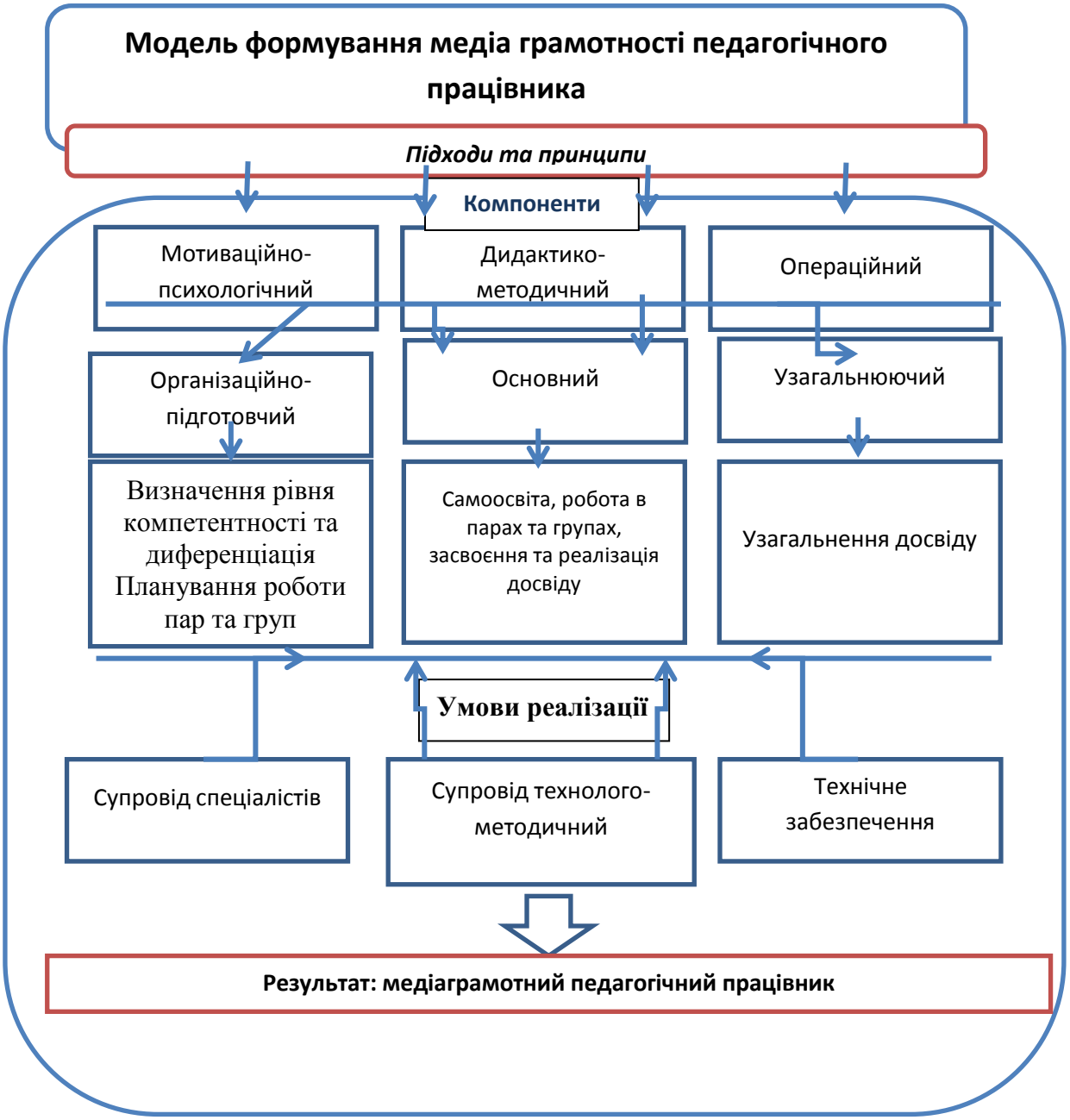
Додаток 3

Принципи медіаосвітньої діяльності

Додаток 4

Формування медіа грамотності педагогічних працівників на базі Лозівського дошкільного навчального закладу (ясла-садок) №6 «Посмішка»

Додаток 5

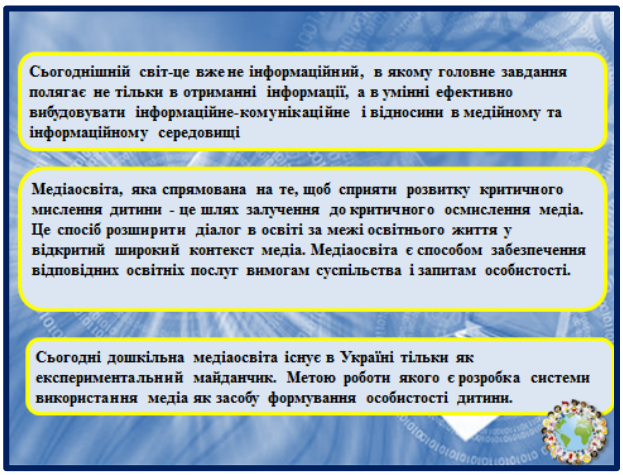
Діяльність творчої групи щодо впровадження медіаосвіти

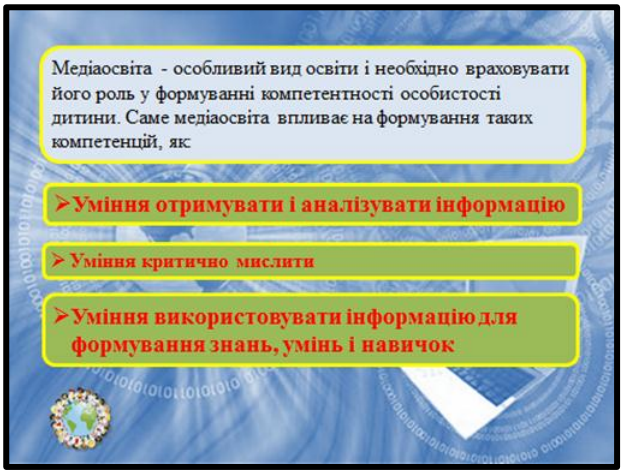
№ з/п	Зміст заходу	Форма роботи	Термін проведення
1.	Робота з програмою Microsoft Word - Створення текстового документа Word. - Складання таблиць у Word. - Робота з малюнками, фотографіями у текстовому документі. - Створення схем, графіків, діаграм.	Колективна робота	2014
2.	Мультимедійне обладнання організації сучасного заняття - Створення презентацій за допомогою Microsoft Power Point. - Обговорення особливостей презентацій для дітей і дорослих. - Використання мультимедійного проектора в роботі з дітьми та батьками.	Колективні обговорення, роботі в групах	2014-2016
3.	Робота в Інтернеті - Пошук потрібної інформації за допомогою пошукових систем Яндекс,Google . - Створення власної електронної пошти (e-mail), обмін дидактичними матеріалами з колегами, батьками через - e-mail. - Обговорення та дотримання правил безпеки під час роботи в Інтернеті.	Колективна робота, обговорення.	2014-2015
4.	Розробка та використання в роботі з дітьми, презентації кожного педагогічного працівника, щодо здорового способу життя: «Здоров’я дитини-понад усе» - Ранкова гімнастика; - Фізкультхвилинка; - Психогімнастика; - Кольоротерапія; - Арттерапія; - Сміхотерапія; - Казкотерапія; - Фізкультурні заняття.	Виставка презентації	2015
5.	Персональний сайт педагога (дитсадка) - Обговорення особливостей створення безкоштовного та платного сайтів. - Створення сайту кожного педагога дитсадка. - Організація своєчасного, регулярного та грамотного наповнення сайту.	Колективне обговорення, розробка власних персональних сайтів	2015-2016
6.	Робота в інтернеті, як можна завантажити: - Малюнки; - Музику; - Відеоролики; - Мультфільми	Колективна робота	2016

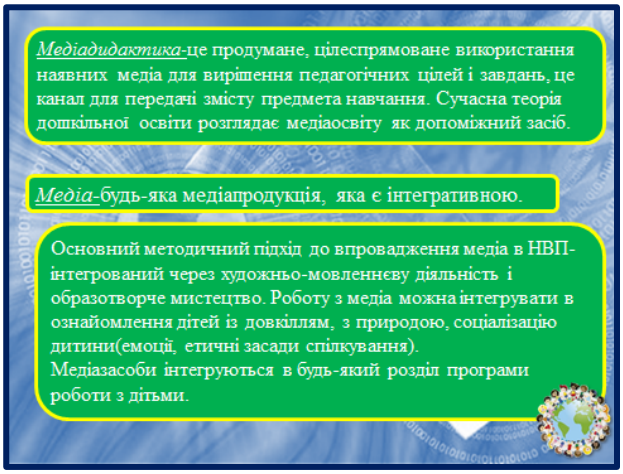
Додаток 6

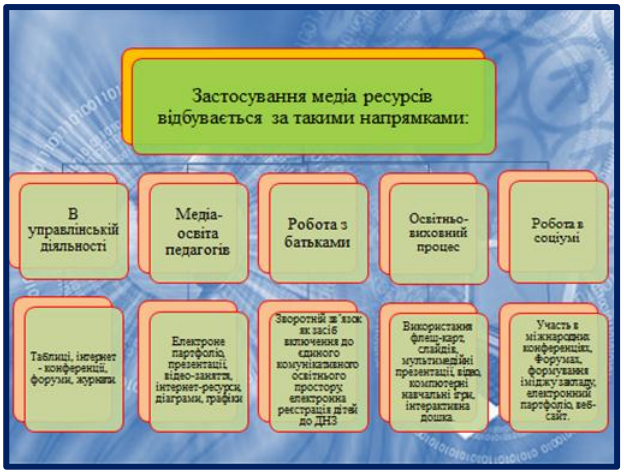
Використання медіаресурсів в методичних заходах

- радіо;
- телебачення;
- Інтернет;
- кінематограф;
- звукозаписи та відеозаписи;
- відеотекст;
- телетекст;
- рекламні щити та панелі;
- домашні відеоцентри, що поєднують телевізійні, телефонні, комп'ютерні та інші лінії зв'язку;
- презентації;
- ігри за комп'ютером;
- завантажений матеріал (мультфільм, кінофільм, повчальні програми);

Загадки

Використання ІКТ в освітній діяльності дошкільного закладу

МЕТА:

- ознайомлення з поняттям «інформаційно-комунікаційні технології»;
- удосконалення педагогічної компетентність у сфері ІКТ;
- підвищити інформаційну культуру;
- сприяти підвищенню рівня мотивації до оволодіння ІКТ;
- спільно працюватимемо над удосконаленням вміння працювати в команді та вміння дискутувати.

- **Інформа́ційно-комуні́каційні техноло́гії** — часто використовується як синонім до інформаційних технологій (ІТ), хоча ІКТ це загальніший термін, який підкреслює роль уніфікованих технологій та інтеграцію телекомунікацій (телефонних ліній та бездротових з'єднань), комп'ютерів, підпрограмного забезпечення, програмного забезпечення, накопичувальних та аудіовізуальних систем, які дозволяють користувачам створювати, одержувати доступ, зберігати, передавати та змінювати інформацію.
- Іншими словами, ІКТ складається з ІТ, а також телекомунікацій, медіа-трансляцій, усіх видів аудіо і відеообробки, передачі, мережевих функцій управління та моніторингу.
- Вираз вперше було використано в 1997 році у доповіді Денніса Стівенсона для уряду Великобританії, який посприяв створенню нового Національного навчального плану Великої Британії в 2000 році.

ІКТ в ДНЗ «Посмішка»

Додаток 7

Впровадження медіаосвіти в ДНЗ

Додаток 8

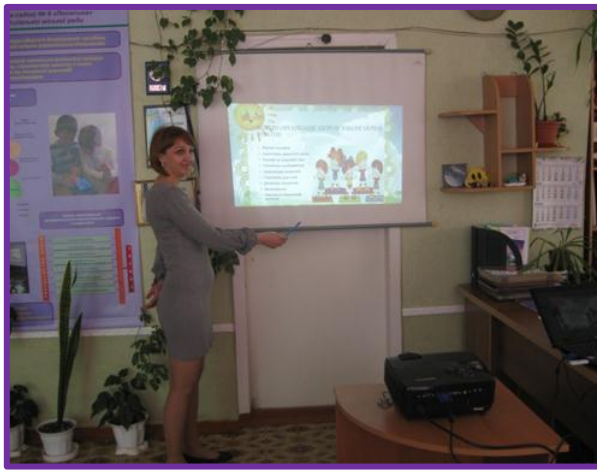
Творча група «Гармонія»

Додаток 9

Вправи для очей з елементами логічного мислення «М’ячик стрибунчик»

Мета: розвивати пам'ять, увагу, мислення, орієнтацію в просторі. Виховувати дбайливе ставлення до свого здоров’я. З допомогою гімнастики для очей знімаємо втому і захищаємо їх від перенапруги. Вчити дітей рахувати до «5», закріплювати кольори та геометричну фігуру «круг»

Обладнання: Мультипроектор, комп’ютер

Розробила: Усмаєва Ірина Григорівна

Вихователь ЛДНЗ №6 «Посмішка»

1.

2.

3.

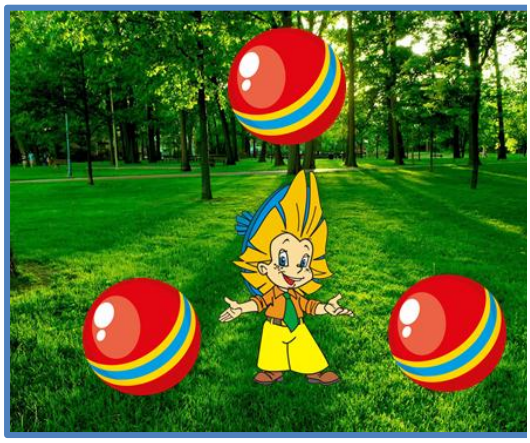
4.

7.

8.

9.

10.

11.

Вправи на закріплення частин тіла
«Про здоров’я знаємо, про здоров’я дбаємо»

Мета: розвивати пам'ять, увагу, мислення , орієнтацію в просторі. Виховувати дбайливе ставлення до свого здоров’я. Вчити дітей називати частин тіла, гігієнічні навички.

Обладнання: Мультипроектор, комп’ютер

Розробила: Зубань Раїса Василівна, вихователь ЛДНЗ №6 «Посмішка»

1.

2.

3.

4.

5.

Зорова вправа на лічбу до «5» «Збери квіти для Маші»

Мета: розвивати пам'ять, увагу, логічне мислення. Виховувати активність та інтерес до математичних здібностей. З допомогою слайдів розширити інформацію, знання щодо рахунку предметів. Вчити дітей рахувати в межах «5».

Розробила: Божко Любов Миколаївна, вихователь ЛДНЗ №6 «Посмішка»

ФЛЕШ – ГРА
«ЗБЕРИ КВІТОЧКИ
ДЛЯ МАШІ»
Підготувала
Вихователь Божко Л.М.

1.

5

2.

1
1

3.

1
2
2

4.

1
2
3
3

5.

1
2
4
3
4

6.

1
2
3
4
5
5

МОЛОДЦІ!

Гімнастика для очей
«Веселі метелики»

Мета: розвивати пам'ять, увагу, мислення. Виховувати дбайливе ставлення до природи та оточуючих. З допомогою гімнастики зняти втому очей та захистити їх від перенапруги. Вчити дітей бачити красу та турбуватися про неї.

Розробила: Компанієць Тетяна Дмитрівна, вихователь ЛДНЗ №6 «Посмішка»

1.

2.

3.

4.

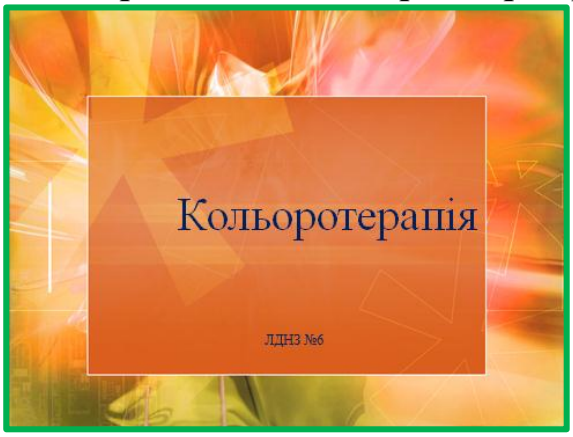

5.

Кольоротерапія «Мій настрій»

Мета: розвивати пам'ять, увагу, фантазію, використовуючи кольорові слайди. Виховувати дбайливе ставлення до свого здоров'я. Закріплювати кольори, створити емоційне задоволення. Вчити дітей бачити красу та милуватися нею.

Розробила: Усмаєва Ірина Григорівна, вихователь ЛДНЗ №6 «Посмішка»

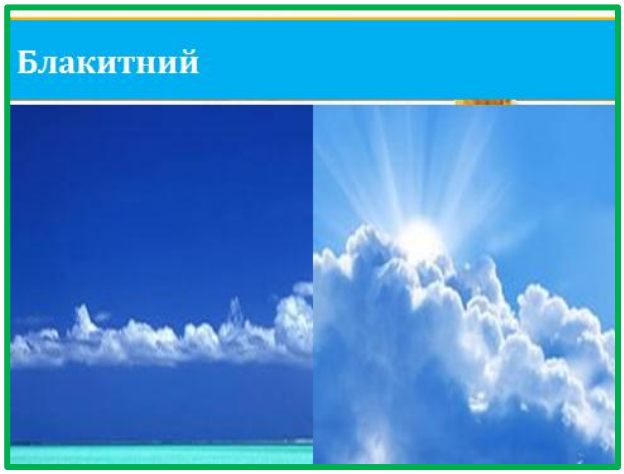
1.

2.

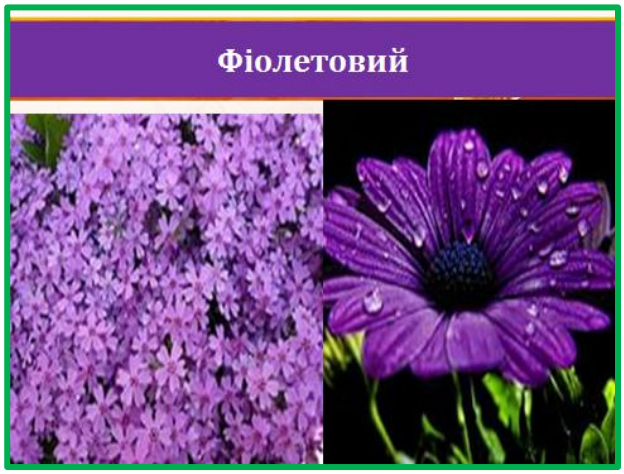
3.

4.

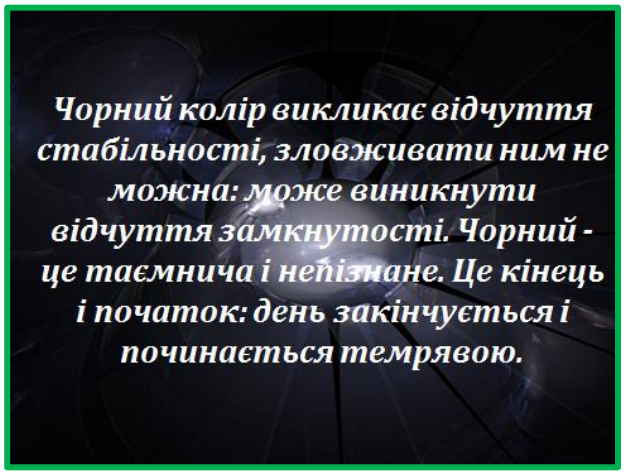
5.

6.

7.

8.

9.

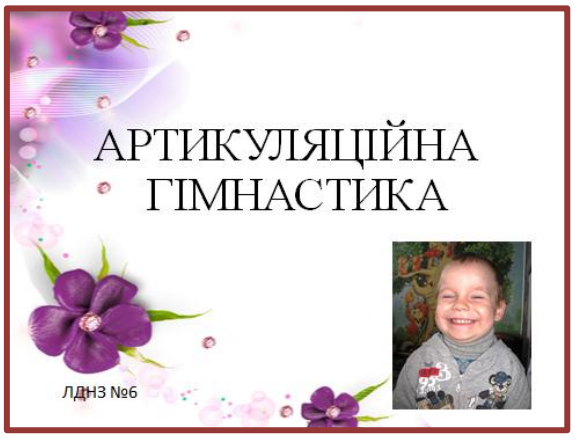

10.

Артикуляційна гімнастика «Грибочок»

Мета: розвивати пам'ять, увагу, зв’язне мовлення, використовуючи кольорові слайди. Виховувати дбайливе ставлення до свого здоров’я. Вчити дітей правильно виконувати артикуляційні вправи.

Розробила: Мельничук Тетяна Олександрівна, вихователь ЛДНЗ №6 «Посмішка»

1.

2.

«Млинець»
Широким, плоским і рівненьким
Ми можемо язик зробить.
Таким, як цей млинець смачненький,
Що на тарілочці лежить.

3.

«Смачне варення»
Смачне варення, солодкий медок.
На верхній губі лишилась краплина.
Злиже її наш язичок, а потім
перепочине.

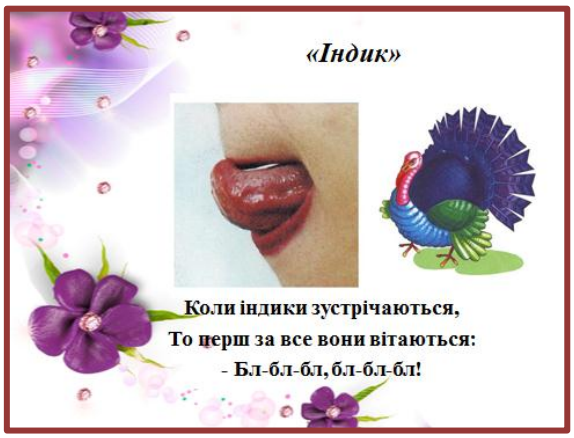
4.

«Дятел»
Ось тобі дятел стукає завзято:
-Т-т-т, т-т-т!
-Він жучків шукає, кожен його
знає.
- Т-т-т, т-т-т!

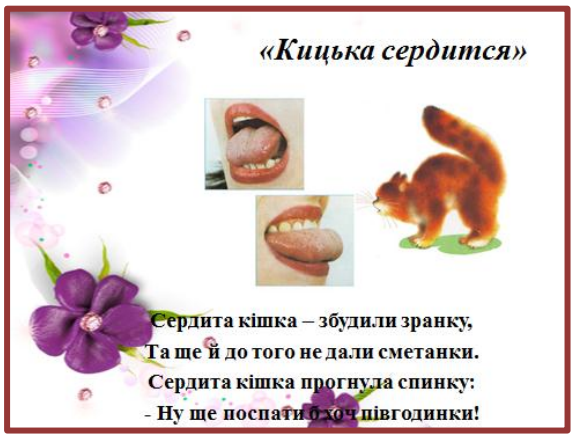
5.

«Чистимо зубки»
Якщо хлопчик любить мило,
Чисто чистить зубки,
Цей хлопчина дуже милий,
Подивитись любо!

6.

«Індик»
Коли індики зустрічаються,
То перш за все вони вітаються:
- Бл-бл-бл, бл-бл-бл!

7.

«Кицька сердится»
Сердита кішка – збудили зранку,
Та ще й до того не дали сметанки.
Сердита кішка прогнула спинку:
- Ну ще поспати б хоч півгодинки!

8.

«Гойдалка»
Я піду у сад зелений,
Там є гойдалка у мене.
Я, неначе птах, літаю:
Опускаюсь – підіймаюсь.

9.

«Маляр»
У кімнаті малярі
Стелю білять угорі.
М'яка широка щітка
Працює плавно, швидко.

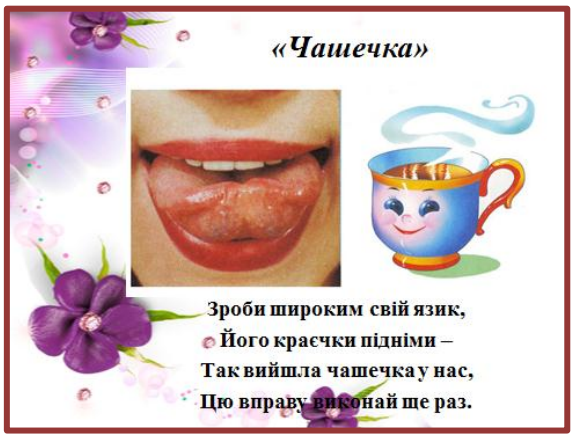
10.

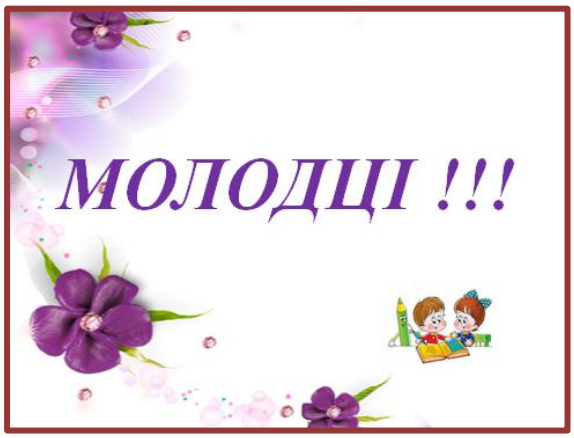
11.

12.

13.

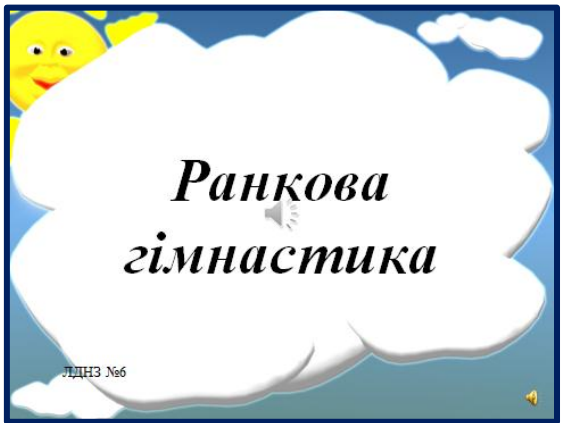

14.

Ранкова гімнастика «Посміхнемося сонечку!»

Мета: Розвивати м'язи тіла, спритність, уважність, орієнтацію в просторі. Виховувати бажання займатися фізичними вправами. Вчити дітей виконувати вправи в поєднанні з диханням.

Розробила: Олена Олександрівна Палко, інструктор з фізкультури

1.

2.

Вправа “Велосипед”

3.

Вправа ”Рибка”

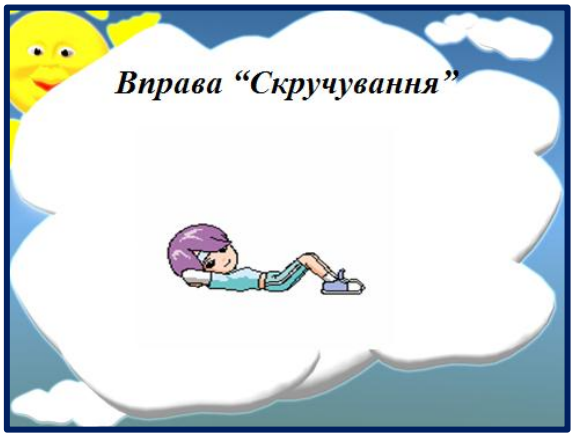
4.

Вправа “Качаємо прес”

5.

Вправа
“Піднимання ніг по черзі”

6.

Вправа “Скручування”

7.

Молодці!!!

8.

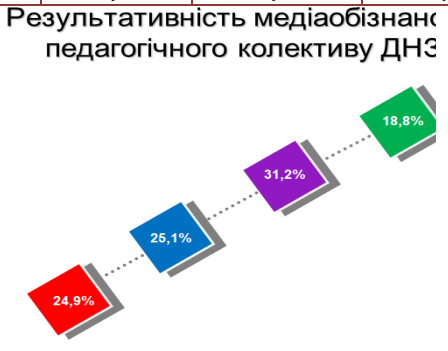
Додаток 10

Впровадження медіаосвіти педагогічним колективом в ДНЗ

За результативністю можемо зробити такі висновки:

2013				2017			
Високий рівень	Достатній рівень	Середній рівень	Низький рівень	Високий рівень	Достатній рівень	Середній рівень	Низький рівень
2		7	5	5	7	3	1
1		4	3	3	4	1	6
2,5%	2,5%	3,8%	1,2%	1,3%	3,7%	8,7%	,3%

Високий рівень підвищився на 18,8%;

Достатній рівень підвищився на 31,2%;

Середній рівень понизився на 25,1%

Низький рівень понизився на 24,9%.

Напрям «Медіаосвіта в початковій школі»

Інтеграція медіаосвіти в предмети початкової школи

Волкова Юлія Василівна, учитель початкових класів Ізюмської гімназії № 1 Ізюмської міської ради Харківської області

Нич Тетяна Романівна, учитель початкових класів Ізюмської гімназії № 1 Ізюмської міської ради Харківської області

Формування творчої особистості, здатної плідно працювати в різноманітних сферах суспільної діяльності, тісно пов’язане з поняттям медіа (преса, радіо, кіно, телебачення, Інтернет). Тому завдання навчити молодших школярів вільно орієнтуватися в системі медіа матеріалів.

Аналіз праць науковців свідчить, що проблеми медіаосвіти та медіа грамотності завжди були в центрі уваги. Ключові аспекти й концепції медіаосвіти були обґрунтовані в роботах видатних британських учених-медіапедагогів К. Безелгет, Е. Харта, Дж. Баукера і позначені як «мова медіа», «категорія медіа», «агентства медіа», «технології медіа», «аудиторія медіа», «сприйняття зображення/репрезентація медіа». У різні роки проблемі медіаосвіти були присвячені дослідження Л. Баженової, О. Баранова, О. Бондаренко, І. Вайсфельда, Л. Зазнобіної, І. Львовшиної, Ю. Лотмана, С. Пензіна, Г. Полічко, А. Спічкина, Ю. Усова, О. Федорова, А. Шарікова та інших медіапедагогів Росії. Розроблення Концепції впровадження медіаосвіти в Україні та схвалення її постановою Президії Національної академії педагогічних наук свідчить про те, що медіаосвіта визнана важливою складовою модернізації освіти.

Тому задача сучасної школи – не лише підготувати дитину до життя в умовах сучасного інформаційного суспільства, але й навчити розуміти й усвідомлювати наслідки впливу медіа на психіку людини, на її життя в цілому, навчити її захищатися від сприйняття різної негативної інформації. Саме впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес сприятиме розв’язанню проблеми підготовки людини до спілкування із засобами масової комунікації під час соціалізації, а це у свою чергу дозволить, по-перше, захистити дітей від потенційно шкідливих ефектів медіа, по-друге, виховати такого споживача медіа, котрий міг би ефективно задовольняти свої інтереси, використовуючи засоби масової комунікації.

У 2013 році в Ізюмській гімназії № 1 розпочата дослідно-експериментальна діяльність за напрямком «Науково-методичні засади впровадження медіаосвіти в систему навчально-виховної роботи закладів освіти. Інтеграція медіаосвіти в предмети початкової школи». Об’єктом дослідження є учасники навчально-виховного процесу, а саме: учні та їхні батьки і педагоги. Предметом дослідження є модель організації системи шкільної медіаосвіти, інтеграція медіаосвіти в предмети початкової школи. Мета дослідження: експериментальне дослідження

медіаосвітніх інноваційних технологій та їх інтеграція в предмети початкової школи.

Потреба забезпечити нові вимоги суспільства до підготовки підростаючого покоління, удосконалення в зв'язку з цим змісту і методики навчання в початковій школі, поява методичних посібників з проблеми формування медіа грамотності молодших школярів – усе це вплинуло на процес навчання в школі.

Педагогами гімназії було опрацьовано матеріали з питань медіаосвіти та медіа грамотності. Ідея медіаосвіти молодших школярів знайшла вираження у тому, що до програм окремих предметів, а саме: літературне читання, основи здоров'я, образотворче мистецтво, було інтегровано навчальну програму «Основи медіа грамотності: взаємодія з медіа» для учнів 1-4 класів загальноосвітньої школи авторського колективу: О. Волошенюк, Г. Дегтярьової, Г. Кравченко, С. Крамаровської, О. Романової, О. Стадник.

Створення системи роботи з медіаосвіти спонукало вчителів початкової школи до творчих пошуків. Плануючи уроки з використанням медіаосвіти вчителями визначено, що впроваджувати дану програму доцільно в 1 класі – на уроках навчання грамоти, а в 2-3 класах – на уроках літературного читання. Але педагоги зіткнулись з певними проблемами, а саме: матеріал даної програми охоплює всі сфери життя молодшого школяра. Тому було вирішено збільшити кількість предметів, в які інтегрується дана програма. Для цього обрані літературне читання, основи здоров'я, образотворче мистецтво.

Без сумніву, інтеграція медіаосвіти в предмети початкової школи охопила змістову, процесуальну та мотиваційну сторони навчання і дала можливість створити основу для формування в молодших школярів медіаграмотності. Це був крок у створенні системи навчання, в яку інтегровано поняття «медіа», що підпорядковані головній меті – навчити школярів свідомо і цілеспрямовано застосовувати набуті знання у власній практичній діяльності.

Місце курсу «Основи медіаграмотності: взаємодія з медіа» в програмах «Літературне читання» та «Основи здоров'я»

№ з/п	Зміст навчального матеріалу курсу «Літературне читання»2 клас	Тема та зміст навчального матеріалу програми «Основи медіаграмотності: взаємодія з медіа»	Державні вимоги щодо рівня загальноосвітньої підготовки учнів з предмету	Форми роботи	Очікувані результати	Матеріали до уроку
Мультиплікація (6 год)						
1.	**Українська народна казка «Рукавичка»** Інсценізація казки. (урок 25) **Мета уроку:** Розширювати знання учнів про казку, як жанр усної народної творчості**;** навчати розпізнавати такі твори, орієнтуватися в їх особливостях; учити визначати головну думку казки, розвивати вміння відтворювати зміст прочитаного; виховувати інтерес до казок.	**Хто створює мультфільми** Складові мультфільму: музика, слово, малюнки (ляльки) Знайомство з мовою кіно. «Медійні технології» (знайомство з професіями, які за допомогою певних технологій створюють мультфільми)	*Учень/учениця має уявлення про те, які твори за жанровим, тематичним спрямуванням опрацьовувалися; правильно називає кілька українських народних казок; визначає складники сюжету: початок, основну частину, кінцівку; відтворює послідовність подій у творі*	Робота з дитячою книжкою Перегляд мультфільму Порівняння мультфільмів різних режисерів Бесіда за змістом казки Робота в парах, групах	Формування ціннісного ставлення до культури і традицій України, до праці	«Українські народні казки» Видавництво: Веселка Рік видання: 1989 Мультфільм «Рукавичка» https://www.youtube.com/watch?v=_rlPmutMN7E https://www.youtube.com/watch?v=ifFk_iFBhRA https://www.youtube.com/watch?v=RzG0XXZFqMI
2.	**Хитра лисичка – героїня багатьох казок**. Російська народна казка «Лисичка» (урок 31) **Мета уроку:** ознайомити дітей з	**Історія мультиплікації. Студія У.Діснея**	Учень/учениця має уявлення про те, які твори за жанровим, тематичним спрямуванням опрацьовувалися;	Пошукова робота «Хитра лисичка – героїня багатьох казок» Перегляд мультфільму «Лис і пес» студії	Формування ціннісного ставлення до культури і традицій країн світу	https://ru.wikipedia.org/wiki/Лис_и_пёс http://kinokrad.co/280865-lis-i-

	російською народною казкою «Лисичка»; удосконалювати техніку виразного свідомого читання; учити переказувати прочитане близько до тексту, характеризувати дійових осіб; виховувати любов до художнього слова.		визначає складники сюжету: початок, основну частину, кінцівку; відтворює послідовність подій у творі	У.Діснея. Бесіда за змістом казки. Вікторина "Хто це?" (за зображенням героя назвати мультфільм, визначити вид мультфільму		pjos.html https://www.youtube.com/watch?v=7sL8ZU3BuQ
3.	**Чому виникла війна між тваринами?** Чеська народна казка «Собаки, коти та миші» (урок 35) **Мета уроку:** удосконалювати навички свідомого виразного читання; навчати учнів самостійно визначати дійових осіб, давати їм характеристику; удосконалювати вміння ділити текст на логічно завершені частини, стисло переказувати прочитане; виховувати почуття відповідальності за	**Мультфільм "Том і Джері"** Кадр у фільмі: з чого складається фільм? Перше поняття про кадр. Кадр як частина простору (фотографічний кадр). Кіно (анімація) – розповідь в кадрах	Учень/учениця має уявлення про те, які твори за жанровим, тематичним спрямуванням опрацьовувалися; визначає складники сюжету: початок, основну частину, кінцівку; відтворює послідовність подій у творі. Учень/учениця висловлюється, щодо теми твору – що в ньому зображено, про що він написаний; відповідає на запитання про кого, про що йдеться у творі? Що основне хотів сказати письменник?	Перегляд і аналіз мультфільму. Гра "Зроби комплімент" (діти знаходять позитивне в образах мультиплікаційних героїв Інтерактивна вправа «Займи позицію» Створення діафільму (окремих кадрів) або коміксів	Формування ціннісного ставлення до дружби	https://www.youtube.com/watch?v=Qcuwtj4aYz4

	свої вчинки.					
4.	**Грамоти вчиться завжди знобиться** Ю. Ярмиш «Зайчаткова казочка» (урок 81) **Мета уроку:** вчити дітей правильно та виразно читати; розвивати вміння висловлювати свою думку,характеризувати дійових осіб, оцінювати їхні вчинки, давати відповіді на запитання; виховувати повагу до знань.	**Мультфільм "Ну, постривай** Особливості кіномови. Голоси героїв та музика	Учень/учениця визначає складники сюжету: початок, основну частину, кінцівку; відтворює послідовність подій у творі; висловлюється, щодо теми твору – що в ньому зображено, про що він написаний; відповідає на запитання про кого, про що йдеться у творі? Що основне хотів сказати письменник? *Учень/учениця висловлює елементарні узагальнені оцінні судження: лисиця – хитра, вовк – злий; заєць – боягуз і т. ін.;* пояснює, що літературна казка **–** це авторський твір	Перегляд і аналіз мультфільму. Гра "Зроби комплімент" (діти знаходять позитивне в образах мультиплікаційних героїв Вікторина «Розпізнай по голосу характер героя»	Формування ціннісного ставлення до дружби	https://ru.wikipedia.org/wiki/Румянова Клара https://ru.wikipedia.org/wiki/Папанов https://www.youtube.com/results?search_query=ну+погоди
5**.**	**Сучасні письменники – дітям.** Ніна Найдич «Музичні казки». Уривок «Василь Тимофійович	**Я обираю мультфільм** Кілька серій "Том і Джері", "Ну, постривай". Обери мультфільм для перегляду. Продовження знайомства з мовою кіно	Учень/учениця відповідає на запитання про кого, про що йдеться у творі? Що основне хотів сказати письменник?;	Перегляд і аналіз мультфільмів. Робота в групах. Обговорення: чи схожі між собою коти?	Формування ціннісного ставлення до дружби, мистецтва	Хрестоматія сучасної дитячої літератури для читання в 1 - 2 класах. Серія «Шкільна бібліотека»,

	мандрує» Урок позакласного читання. (урок 90) **Мета уроку:** розвивати вміння висловлювати свою думку, характеризувати дійових осіб, оцінювати їхні вчинки, давати відповіді на запитання; виховувати інтерес до читання		має уявлення про один із способів зображення персонажа – опис його зовнішності. розповідає про домінуючі риси їх характеру, передає це голосом під час читання, інсценування			«Видавництво Старого Лева», - Львів – 2016 ttps://www.slideshare.net/ssuserd5398a/12-70203810 Ніна Найдич. Музичні казки. – Київ: Веселка, 2015
6.	**Сучасні письменники – дітям**. Зірка Мезантюк «Каша» Урок позакласного читання. (урок 97) **Мета уроку:** розвивати вміння висловлювати свою думку, характеризувати дійових осіб, оцінювати їхні вчинки, давати відповіді на запитання; виховувати інтерес до читання	**Проект «А що далі?»** Дописати фінал мультфільму. Порівняти з оригіналом. Склади топ-список найулюбленіших мультфільмів	*Учень/учениця відтворює послідовність подій у творі усвідомлює наявність персонажа (низки персонажів) як дійової особи (дійових осіб) у творі; розрізняє їх за вчинками (позитивними, негативними і); має уявлення про один із способів зображення персонажа – опис його зовнішності.*	Робота в парах, групах Інтерактивна вправа «Передбачення»	Формування ціннісного ставлення до дружби, мистецтва	Хрестоматія сучасної дитячої літератури для читання в 1 - 2 класах. Серія «Шкільна бібліотека», «Видавництво Старого Лева», - Львів – 2016 ttps://www.slideshare.net/ssuserd5398a/12-70203810 Зірка Мезантюк. Зварю тобі борщику. – Львів: Видавництво Старого Лева, - Львів – 2012

Дитячі журнали (4год)						
7.	**Що таке «періодичні видання» для дітей?** Урок позакласного читання. Бібліотечний урок (урок 106) **Мета уроку:** розширювати коло дитячого читання шляхом ознайомлення з періодичними виданнями та вміння з ними працювати (орієнтуватися в рубриках журналів та газет, розрізняти твори різних жанрів) ; збагачувати словниковий запас; виховувати бажання працювати з різними видами літератури, створеної для дитячого читання.	**Розглядаємо зміст** Знайомство з рубриками журналів	*Учень/учениця самостійно розглядає дитячі періодичні видання; за завданням вчителя знаходить, показує відповідну рубрику в кількох числах журналу. розуміє роль заголовка у сприйманні тексту (з допомогою вчителя); знає про різні форми заголовка; вміє пояснити смисл заголовка (з допомогою вчителя);*	Вікторина «Про що нам каже назва» Практичне ознайомлення учнів з поняттям «рубрика». Розвиток умінь самостійно працювати з дитячими періодичними виданнями	Формування ціннісного ставлення до дослідницької діяльності, самоосвіти	«Яблунька» Пізнавально-розважальне видіння для дітей Видавництво: Дім, сад, город «Пізнайко» Дитячий міжнародний журнал
8.	**Періодичні видання для дітей**. Урок позакласного читання. (урок 110) **Мета уроку:** розширювати коло дитячого читання шляхом ознайомлення	**«Маленький Розумник» Журнал для дітей від 5 до 9 років** Журнал «Професор Крейд». Аналіз медійних текстів	*Учень/учениця самостійно розглядає дитячі періодичні видання; за завданням вчителя знаходить, показує відповідну рубрику в кількох числах журналу.*	Робота в групах. Обмін інформацією Інтерактивна вправа «Наші очікування»	Формування ціннісного ставлення до дослідницької діяльності. Бажання створювати власний медіа	Пізнавально-розважальний журнал для дітей 6-10 років, м. Київ professor@kraid.com.ua

	з періодичними виданнями та вміння з ними працювати (орієнтуватися в рубриках журналів та газет, розрізняти твори різних жанрів); збагачувати словниковий запас; виховувати бажання працювати з різними видами літератури, створеної для дитячого читання.		розуміє роль заголовка у сприйманні тексту	Розв'язування кросвордів. Запропонуй свій матеріал для рубрики.	продукт.	
9	**Періодичні видання для дітей**. Урок позакласного читання (урок 115) **Мета уроку:** розширювати коло дитячого читання шляхом ознайомлення з періодичними виданнями та вміння з ними працювати (орієнтуватися в рубриках журналів та газет, розрізняти твори різних жанрів); збагачувати словниковий запас; виховувати бажання працювати з різними видами літератури,	**«Колосок», дитячий журнал для молодшого і середнього шкільного віку** Аналіз медійних текстів	*Учень/учениця самостійно розглядає дитячі періодичні видання; за завданням вчителя знаходить, показує відповідну рубрику в кількох числах журналу.* розуміє роль заголовка у сприйманні тексту	Попередня робота: підготувати матеріал по рубриках журналу Робота в групах. Обмін інформацією. Створення власної сторінки в журналі Інтерактивна вправа «Передбачення»	Формування ціннісного ставлення до дослідницької діяльності	Науково-популярний природничий журнал для дітей. Видавництво: СТ «Міські інформаційні системи», м.Львів

	створеної для дитячого читання.					
10	**Мої майбутні канікули.** Підсумковий урок - колаж (урок 119) **Мета уроку:** розширювати коло дитячого читання шляхом ознайомлення з періодичними виданнями та вміння з ними працювати (ознайомлювати з професіями, які долучаються до створення журналу (редактор, художник, фотокореспондент, журналіст тощо); добирати матеріал відповідно до рубрик журналу, розрізняти твори різних жанрів); збагачувати словниковий запас; виховувати бажання власноруч створювати дитячий журнал.	**Проект створюємо обкладинку та зміст журналу** Аналіз медійних текстів	*Учень/учениця самостійно розглядає дитячі періодичні видання; за завданням вчителя знаходить, показує відповідну рубрику в кількох числах журналу.* розуміє роль заголовка у сприйманні тексту	Підготувати матеріал для виготовлення аплікації – колажу (вирізки з журналів, малюнки, заготовки для заголовків) Робота в групах. Обмін інформацією. Створення колажу обкладинки «Мої канікули»	Формування ціннісного ставлення до самоосвіти, самовиховання	
Дитяче кіно і телебачення (4 год)						
11	**Історії зі шкільного життя.** М. Чумарна	**Кіно як вид мистецтва. Дитячий фільм**	Учень/учениця: відповідає на	Попередня робота: перегляд	Формування ціннісного	ttps://www.ivi.ru/movies/detskiy/page5

	«Хто сьогодні зірка в класі?». Л. Вахніна «Кордон». Прислів'я (урок 3) **Мета уроку:** продовжити формування в учнів правильного, свідомого, виразного читання; навчати аналізувати прочитаний твір; збагачувати словниковий запас учнів; розвивати зв'язне мовлення; учити розрізняти справжніх друзів, бути добрими, чуйними.	Кіно як різновид екранних мистецтв. Фільми для дітей	запитання: про кого, про що йдеться у творі? вирізняє оповідання серед інших літературних творів *Учень/учениця висловлюється щодо теми та основної думки твору (з допомогою вчителя) Визначає в невеликих за обсягом і нескладних за будовою творах початок, основну частину, кінцівку; знаходить у творі частину про окрему подію (за завданням учителя); відтворює послідовність подій у творі, у тому числі за допомогою малюнків, ілюстрацій; визначає й називає персонажів оповідання; висловлює свою думку щодо поведінки героїв; знаходить у тексті опис зовнішності персонажа, факти про його вчинки, події, які з ним*	кінофільму «Где это видано, где это слыхано», режисер: Валентин Горлов, 1973р Попередня робота : інтерактивна вправа «Інтерв'ю» (улюблене кіно моїх батьків) Бесіда «Чим кіно відрізняється від мультфільму?»	ставлення до свого внутрішнього стану	

			відбуваються; встановлює й пояснює зв'язок між двома подіями			
12	**Веселе слово.** Г. Бойко «Ділові розмови». Розігрування діалогу (урок 6) **Мета уроку:** удосконалювати навички свідомого, виразного читання, уміння читати за особами; учити ставити запитання за прочитаним; розвивати зв'язне мовлення, уміння висловлювати оцінні судження; виховувати пізнавальний інтерес.	**Знайомство з короткометражним вітчизняним фільмом** Формування початків аналізу фільму. Розвиток критичного мислення	*Учень називає персонажів твору; визначає й називає персонажів оповідання;висловлює свою думку щодо поведінки героїв; розрізняє позитивні й негативні вчинки персонажів;*	Робота в парах Перегляд серії кіножурналу «Єралаш» Обговорення ситуацій Інтерактивна вправа «Займи позицію»	Формування ціннісного ставлення до людини	https://www.ivi.ru/watch/eralash
13	**Культура спілкування. Розпізнавання невербальних знаків, сигналів, жестів** («Основи здоров'я» (урок 32)) **Мета уроку:** формувати навички культури спілкування**;**навчати дітей розрізняти	**Той ще Карлсон** Аналіз сюжету мультфільму (розвиток і вдосконалення умінь аналізу медійних текстів). Який має бути фінал	Учень/учениця пояснює, як уміння приймати рішення допомагає уникати небезпек, розуміє взаємозв'язок прав і обов'язків людини; намагається знаходити спільні інтереси з іншими людьми; обирати безпечні для здоров'я	Перегляд і аналіз мультфільмів. Робота в групах Бесіда	Формування ціннісного ставлення до сімейних традицій, до здоров'я, до спорту	Астрід Линдгрен: Малюк і Карлсон Видавництво: Самовар, 2006 г. ttps://www.ivi.ru/watch/malysh_i_karlson

	вербальні і невербальні способи спілкування, надати дітям інформацію про мовний етикет; показати важливість ставлення до інших з повагою, навчити робити компліменти, виховувати культуру поведінки, ввічливість		заняття			
14	**Людяність, вдячність, співчуття. Як надати підтримку і допомогу** **Мета уроку:** формувати навички культури спілкування**;** сприяти розвитку емпатії і поваги до людей з вадами здоров'я, мотивувати учнів надавати підтримку дітям з особливими потребами, виховувати свідоме ставлення до власного здоров'я.	**Той ще Карлсон** Очікування дітей. Герой мультфільму Формування початкових умінь аналізу героїв фільму	Учні пояснюють вплив смаків і захоплень на здоров'я людини; значення життєрадісності для збереження і зміцнення здоров'я; необхідність гуманного ставлення до хворих і людей з особливими потребами; уміють знаходити спільні інтереси з іншими людьми; обирати безпечні для здоров'я заняття; висловлювати вдячність, співчуття; надавати допомогу людям.	Перегляд і аналіз мультфільмів. Робота в групах Обмін інформацією Обговорення ситуацій Інтерактивна вправа «Займи позицію»	Формування ціннісного ставлення до сімейних традицій, до здоров'я, до спорту	Астрід Линдгрен: Малюк і Карлсон Видавництво: Самовар, 2006 г ttps://www.ivi.ru/watch/malysh_i_karlson

Комп'ютерні ігри (3 год)						
№ з/п	**Зміст навчального матеріалу курсу «Основи здоров'я» 2 клас**	**Тема та зміст навчального матеріалу програми «Основи медіаграмотності»**	**Державні вимоги щодо рівня загальноосвітньої підготовки учнів з предмету**	**Форми роботи**	**Очікувані результати**	**Матеріали до уроку**
15	**Вибір друзів. Друзі за інтересами** (урок 10) **Мета уроку:** сприяти підвищенню самоповаги та поваги до інших людей, розбудові дружніх стосунків, вчити толерантно ставитися до відмінностей у смаках та захопленнях, шукати спільні інтереси.	**Види комп'ютерних ігор** Знайомство з новими медіа. Вплив комп'ютерних ігор на людину. Як запобігти ігроманії	Учень/учениця розповідає про особисті інтереси, смаки і захоплення; пояснює вплив смаків і захоплень на здоров'я людини; значення життєрадісності для збереження і зміцнення здоров'я; уміє: знаходити спільні інтереси з іншими людьми; обирати безпечні для здоров'я заняття	Робота в групах. Обмін інформацією. Інтерактивна вправа «Займи позицію». комп'ютерна гра – це добре чи погано?	Формування ціннісного ставлення до здоров'я, до спорту, до свого внутрішнього стану	Презентація за темою уроку
16	**Користування телевізором, комп'ютером, мобільним телефоном.** Практична робота. Створення пам'ятки щодо перегляду телевізійних передач, користування комп'ютером,	**Логічні ігри** Розвиток і вдосконалення умінь аналізу медійних текстів. Що дає гра в логічні ігри	Учень/учениця називає правила користування телевізором, комп'ютером, мобільним телефоном розповідає: про особисті інтереси, смаки і захоплення; пояснює вплив смаків	Евристична бесіда Порівняння логічної настільної гри з комп'ютерною Гра «Пазли» Розучування настільних ігор	Формування ціннісного ставлення до здоров'я, до спорту, до свого внутрішнього стану	https://pustunchik.ua/ua/games/logical http://es-area.net/logichni.htm настільні ігри за вибором учителя

	мобільним телефоном (урок 15) **Мета уроку:** Дати дітям поради щодо перегляду телепередач та користування комп'ютером; формувати вміння і навички, що допоможуть уникнути небезпечних ситуацій вдома під час відсутності батьків; спонукати учнів до виконання правил користування найуживанішими побутовими приладами; виховувати обережність, вміння чинити розсудливо.		і захоплень на здоров'я людини; значення життєрадісності для збереження і зміцнення здоров'я; уміє знаходити спільні інтереси з іншими людьми; обирати безпечні для здоров'я заняття			
17	**Узагальнюючий урок за темою «Соціальна складова здоров'я»** (урок 20) **Мета уроку:** Закріпити отримані знання, формувати у дітей корисні звички, пропагувати здоровий спосіб життя.	**Турнір із логічних ігор** Розвиток логічного мислення	Учні називають правила користування телевізором, комп'ютером, мобільним телефоном розповідають: про особисті інтереси, смаки і захоплення; пояснюють: вплив	Конкурсно – розважальна програма, командні змагання. Створення стіннівки, фотоколажу	Формування ціннісного ставлення до здоров'я, до спорту, до свого внутрішнього стану	https://pustunchik.ua/ua/games/logical http://es-area.net/logichni.htm

			смаків і захоплень на здоров'я людини; значення життєрадісності для збереження і зміцнення здоров'я; уміють: знаходити спільні інтереси з іншими людьми; обирати безпечні для здоров'я заняття			

Місце курсу «Основи медіаграмотності» в програмах «Літературне читання», «Основи здоров'я», «Образотворче мистецтво» 3 клас

№ з/п	Зміст навчального матеріалу курсу «Літературне читання» 3 клас	Тема та зміст навчального матеріалу програми «Основи медіаграмотності»	Державні вимоги щодо рівня загальноосвітньої підготовки учнів з предмету	Форми роботи	Очікувані результати	Матеріали до уроку
	Мультиплікація (8 год)					
1.	**Як же гарно, чудово, привітно, ніби в казці, в осінньому лісі.** Олесь Донченко «Лісовою стежкою» (урок 8) **Мета уроку**: вчити учнів знаходити в	**Комп'ютерна анімація. Засоби створення комп'ютерної анімації** Розгляд сучасних 3D фільмів. Пояснення етапів створення. Апаратне та	Учень/учениця: *визначає тему твору; визначає (з допомогою вчителя) основну думку твору; визначає у структурі епічного твору початок, основну частину,*	Евристична бесіда Презентації зі слайдами 3D фільмів, показ фрагментів фільмів про природу. Інтерактивна вправа «Співставлення»	Формування ціннісного ставлення до культури і традицій України, до праці Формування ціннісного ставлення до	https://uk.wikipedia.org/wiki http://online-docfilm.com/bbc/bnature/

	текстах описи, роздуми; формувати в учнів уміння аналізувати, узагальнювати, робити висновки з прочитаного, побаченого; збагачувати словниковий запас учнів; вчити складати словесний портрет; розвивати фантазію	програмне забезпечення. Засоби виразності	*кінцівку; пояснює їх взаємозв'язок після аналізу твору; знаходить потрібний епізод у творі за завданням учителя;спів ставляє ілюстрацію до твору з відповідним епізодом; знаходить у структурі тексту художні описи природи, зовнішності людини, інших живих істот; пояснює їх роль у творі; знаходить у тексті діалог; називає учасників діалогу; виділяє у художньому тексті та вживає у своєму мовленні під час характеристики персонажів творів, опису природи яскраві, образні вислови, епітети, порівняння, метафори (без уживання термінів, практично) з твору; пояснює їхню роль у*	(порівняння прочитаного і побаченого)	людини Формування ціннісного ставлення до дослідницької діяльності, самоосвіти	

			тексті;			
2	**Народ-мовотворець залишив нам безцінний скарб.** Як з'явилась друкована книга. За Віктором Дацкевичем (урок 19) **Мета уроку:** розкрити дітям значення книги в житті людини, ознайомити з історією друкованих книг, виховувати бережне ставлення до книги, сприяти формуванню інтересу до читання та навчання.	**Сучасні історичні мультфільми** Продовження знайомства з мовою кіно. Аналіз мультфільмів	*Учень/учениця називає ознаки науково-художніх творів: наявність художньої і пізнавальної інформації; визначає смислові частини твору, встановлює між ними зв'язки, складає словесний, малюнковий план, визначає основну думку, переказує зміст; виокремлює науково-пізнавальний матеріал, пояснює його значення для розуміння подій твору, вчинків персонажів; знаходить у тексті слова-терміни та пояснює їхнє значення; розрізняє художній та науково-художній твори (за наявністю чи відсутністю наукової інформації).*	Попередня робота: перегляд мультфільму «Моя країна – Україна. Мандри Сашка Лірника» студія Новаторфільм Робота в групах	Формування ціннісного ставлення до культури і традицій країн світу Формування ціннісного ставлення до військово-патріотичної діяльності, ціннісного ставлення до дослідницької діяльності, самоосвіти	ovelylife.in.ua/tvorchist/kino/suchasni-ukrayinski-multyky-yaki-varto-pereglyanuty
3	**Казка — це диво,**	**Мультфільм за**	Учень/учениця:	Перегляд і аналіз	Формування	https://www.youtub

	сповнене краси Позакласне читання (урок 30) **Мета уроку**: продовжити ознайомлення учнів з кращими зразками усної народної творчості казками); вчити дітей визначати головну думку твору, вдосконалювати вміння учнів інтонувати мову дійових осіб; поглиблювати уявлення про етику людських стосунків.	**мотивами казки Лесі Українки "Біда навчить" – "Некмітливий горобець** Формування і розвиток умінь аналізу медійних текстів	вирізняє казки; знаходить у змісті казки і називає (зачитує) приклади вимислу та фантазії, правильно визначає, називає героїв; пояснює, які якості виявляє герой (персонаж), здійснюючи позитивні й негативні вчинки (самостійно і з допомогою вчителя); висловлює свою оцінку щодо поведінки, вчинків персонажів; робить висновок про перемогу добра над злом (з допомогою вчителя); знає сюжети казок, з якими познайомився на уроках читання;	мультфільму Гра "Зроби комплімент" Діти знаходять позитивне в образах мультиплікаційних героїв	ціннісного ставлення до дружби Формування ціннісного ставлення до сімейних традицій, до здоров'я, до спорту, ціннісного ставлення до дослідницької діяльності, самоосвіти	e.com/watch?v=oeKliLYQDmU
4	**До джерел народної мудрості** Позакласне читання (урок 37) **Мета уроку**: розширювати знання учнів про пісні, як жанр усної народної	**Мультфільм "Колискова Діви Марії** Формування і розвиток умінь аналізу медійних текстів	*Учень/учениця називає основні ознаки пісні: наявність рими, ритму, мелодики, поділ на строфи – без вживання терміну) з опорою*	Перегляд і аналіз мультфільмів. Порівняння колискових пісень у виконанні різних співаків	Формування ціннісного ставлення до дружби Формування ціннісного ставлення до сімейних	https://www.youtube.com/watch?v=ct3FR_5TM6c&list=PLn0nq2G03TCNltLEvhbY4CxOImizZdcv www.youtube.com/

	творчості; порожніми засобами пісні; учити характеризувати і визначати дійових осіб; розвивати уяву, мовлення, уміння інсценізувати**;** вдосконалювати навички художнього читання		*на текст та знаходить римовані слова, зачитує строфи; створює словесні малюнки за змістом; пояснює, які почуття висловлює поет у творі; розповідає про власні почуття, які викликала пісня під час слухання чи читання; наводить приклади пісень, різних за емоційним забарвленням; обирає темп читання, тон, гучність голосу з урахуванням змісту і мелодики вірша і читає виразно вірш після попередньої підготовки;*	Чим колискова пісня відрізняється від інших пісень?	традицій, до здоров'я, до релігії, Формування ціннісного ставлення до свого внутрішнього стану	watch?v=pPvDNmQ9FjA&list=PLn0nq2G03TCNltLEvhbY4CxOImizZdcv-&index=4
5	**Позитивні та негативні персонажі.** Юрій Ярмиш «Місто дружніх майстрів» (урок 43) **Мета уроку**: продовжити роботу над літературною казкою, удосконалювати	**Гра "Складаємо каталог мультфільмів** Зробити добірку мультфільмів за тематикою: *дружба/про відносини людей*, навчання, пригоди, спорт, про природу. Розвиток	Учень/учениця: *вирізняє казки; знаходить у змісті казки і називає (зачитує) приклади вимислу та фантазії, правильно визначає, називає героїв; пояснює, які якості виявляє герой*	Попередня робота для груп: перегляд мультиплікаційного фільму «Йшов трамвай дев’ятий номер» режисер Степан Коваль, 2002рік «Чарівний горох» Укранімафільм	Формування ціннісного ставлення до людини, тварин, мистецтва Формування ціннісного ставлення до військово-патріотичної	ovelylife.in.ua/tvorchist/kino/suchasni-ukrayinski-multyky-yaki-varto-pereglyanuty

	навички літературного аналізу твору, вчити складати характеристики дійових осіб; виховувати дружні стосунки.	аналітичних умінь, критичного мислення	*(персонаж), здійснюючи позитивні й негативні вчинки (самостійно і з допомогою вчителя); висловлює свою оцінку щодо поведінки, вчинків персонажів; робить висновок про перемогу добра над злом (з допомогою вчителя); знає сюжети казок, з якими познайомився на уроках читання;*	Опитування батьків «Улюблений мультиплікаційний фільм дитинства» Робота в групах. Аналіз результатів опитування батьків. Створення каталогу	діяльності, до сімейних традицій, до здоров'я, до спорту, туризму, краєзнавства Формування ціннісного ставлення до дослідницької діяльності, до самоосвіти	
6	**Прославлення героїзму в народних казках. Народний герой «Кирило Кожум'яка»** (українська народна казка) (урок 31) **Мета уроку**: розширювати уявлення учнів про героїко-фантастичні казки, формувати уміння читати в особах; виявляти залежність мовної та інтонаційної	**Проект. «Мультфільми твоєї Батьківщини»** Розглянути кілька мультфільмів із створеного каталогу. Проаналізувати зміст, відповідність	Учень/учениця: *вирізняє героїко-фантастичні казки; знаходить у змісті (тексті) героїко-фантастичної (чарівної) казки і називає (зачитує) приклади вимислу та фантазії: таємничі, зачаровані, незвичайні предмети, істоти, чудесні перетворення, надзвичайна сила*	Попередня робота: перегляд мультиплікаційного фільму «Микита Кожум'яка» Робота в групах. Обмін інформацією	Формування ціннісного ставлення до людини, тварин, мистецтва. Формування ціннісного ставлення до військово-патріотичної діяльності, до сімейних традицій, до здоров'я, до спорту, туризму, краєзнавства. Формування	https://www.youtube.com/watch?v=M0na5RyRelU

	характеристики дійових осіб від їхньої ролі у творі; виховувати любов та повагу до усної народної творчості.		*героїв; правильно визначає, називає героїв чарівних казок; пояснює, які якості виявляє герой (персонаж), здійснюючи позитивні й негативні вчинки (самостійно і з допомогою вчителя); висловлює свою оцінку щодо поведінки, вчинків персонажів; робить висновок про перемогу добра над злом (з допомогою вчителя); знає сюжети героїко-фантастичних казок, з якими познайомився на уроках читання*		ціннісного ставлення до дослідницької діяльності, до самоосвіти	
7	**До джерел народної мудрості** Українська народна казка «Котигорошко» Позакласне читання (урок 47) Мета уроку: розширювати коло дитячого читання та уявлення учнів про	**Проект. «Мультфільми твоєї Батьківщини»** Розглянути кілька мультфільмів із створеного каталогу. Проаналізувати зміст, відповідність	*Учень/учениця вирізняє героїко-фантастичні казки; знаходить у змісті (тексті) героїко-фантастичної (чарівної) казки і називає (зачитує) приклади вимислу та фантазії:*	Попередня робота: перегляд мультиплікаційного фільму «Пригоди Котигорошка та його друзів» Робота в групах. Обмін інформацією: порівняння сюжету	Формування ціннісного ставлення до людини, тварин, мистецтва Формування ціннісного ставлення до військово-патріотичної	https://www.youtube.com/watch?v=eBlR2B8cwWk http://www.rulit.me/books/kotigoroshko-download-free-358047 Казки народів

	героїко-фантастичні казки, формувати уміння читати в особах; виявляти залежність мовної та інтонаційної характеристики дійових осіб від їхньої ролі у творі; виховувати любов та повагу до усної народної творчості.		*таємничі, зачаровані, незвичайні предмети, істоти, чудесні перетворення, надзвичайна сила героїв; правильно визначає, називає героїв чарівних казок; пояснює, які якості виявляє герой (персонаж), здійснюючи позитивні й негативні вчинки (самостійно і з допомогою вчителя); висловлює свою оцінку щодо поведінки, вчинків персонажів; робить висновок про перемогу добра над злом (з допомогою вчителя); знає сюжети героїко-фантастичних казок, з якими познайомився на уроках читання*	літературного твору з мультиплікаційним фільмом. Створення діафільму за серією малюнків до казки.	діяльності, до сімейних традицій, до здоров'я, до спорту, туризму, краєзнавства Формування ціннісного ставлення до дослідницької діяльності, до самоосвіти	світу. Видавництво: Веселка, 1985
8	**Залізо іржа роз'їдає, заздрісний від заздрощів погибає**	**Проект. «Мультфільми твоєї Батьківщини»**	Учень/учениця: вирізняє казки; знаходить у змісті	Перегляд мультиплікаційного фільму з серії «Це	Формування ціннісного ставлення до	www.youtube.com/watch?v=8YXdnNU5Llc&list=PLmMdc

	Вадим Скомаровський «Чому в морі вода солона» Інтегрований урок (літературне читання і природознавство) (урок 42) **Мета уроку:** вдосконалювати навички читання віршованих творів, формувати уміння працювати над текстом, вникати в його зміст; збагачувати активний словник учнів; розвивати уяву; викликати негативне ставлення до проявів жадібності та заздрощів; узагальнити знання учнів про прісну і морську воду.	Розглянути кілька мультфільмів із створеного каталогу. Проаналізувати зміст, відповідність	казки і називає (зачитує) приклади вимислу та фантазії, правильно визначає, називає героїв; пояснює, які якості виявляє герой (персонаж), здійснюючи позитивні й негативні вчинки (самостійно і з допомогою вчителя); висловлює свою оцінку щодо поведінки, вчинків персонажів; робить висновок про перемогу добра над злом (з допомогою вчителя); знає сюжети казок, з якими познайомився на уроках читання;	наше – це твоє. Сіль» телеканал «ПЛЮСПЛЮС» Робота в групах. Обмін інформацією про солоні водойми України (доповіді, презентації)	людини, тварин, мистецтва Формування ціннісного ставлення до військово-патріотичної діяльності, до сімейних традицій, до здоров'я, до спорту, туризму, краєзнавства Формування ціннісного ставлення до дослідницької діяльності, до самоосвіти	5EtRgSgzRIdOn6yvSu4coKy6Ofqt&index=6
Дитячі книги (10год)						
9	**Вступ до теми «Похвала книгам!». Як з’явилася книга.** «Як з’явилася друкована книга» (за В. Дацкевичем) (урок 19)	**Розглядаємо обкладинки** Знайомство з жанрами книг. Вікторина «Про що нам каже назва»	*Учень/учениця називає ознаки науково-художніх творів: наявність художньої і пізнавальної інформації; визначає*	Фронтальна робота: евристична бесіда, презентація, виставка різножанрової	Формування ціннісного ставлення до людини, тварин, мистецтва Формування ціннісного	Презентація, виставка дитячої літератури різних років.

	Мета уроку: розкрити значення книги в житті людини, ознайомити з історією друкованих книг; виховувати бережне ставлення до книги, сприяти формуванню інтересу до читання та навчання; відпрацьовувати навички читання, вчити переказувати текст.		*смислові частини твору, встановлює між ними зв'язки, складає словесний, малюнковий план, визначає основну думку, переказує зміст; виокремлює (за допомогою вчителя) науково-пізнавальний матеріал, пояснює його значення для розуміння подій твору, вчинків персонажів; знаходить у тексті слова-терміни та пояснює їхнє значення; розрізняє художній та науково-художній твори (за наявністю чи відсутністю наукової інформації).*	дитячої літератури різних років.	ставлення до дослідницької діяльності, до самоосвіти	
10	**Книги в Київській Русі.**«Як жила книга за часів Київської Русі» (за О.Єфімовим) (урок 21) **Мета уроку:** продовжити ознайомлення учнів з	**Ілюстровані книжки** Комікси, картинки. Розмальовки, витинанки. Розповіді за картинками	*Учень/учениця називає ознаки науково-художніх творів: наявність художньої і пізнавальної інформації; визначає смислові частини*	Робота в групах. Обмін інформацією. Гра "Веселі картинки" Гра «Маятник» (добре - погано) Створення	Формування ціннісного ставлення до людини, тварин, мистецтва Формування ціннісного ставлення до	Презентація, яка порівнює сучасну ілюстрацію із старовинною.

	історією створення книг, навчати дітей аналізувати думки твору; формувати вміння працювати з науково - популярними текстами, збагачувати словниковий запас, удосконалювати навички читання		*твору, встановлює між ними зв'язки, складає словесний, малюнковий план, визначає основну думку, переказує зміст; виокремлює (за допомогою вчителя) науково-пізнавальний матеріал, пояснює його значення для розуміння подій твору, вчинків персонажів; знаходить у тексті слова-терміни та пояснює їхнє значення; розрізняє художній та науково-художній твори (за наявністю чи відсутністю наукової інформації).*	власного медіапродукту (коміксу).	дослідницької діяльності, до самоосвіти	
11	**Які бувають казки**. Позакласне читання. (урок 53) **Мета уроку:** розширювати коло дитячого читання та уявлення учнів про казки різних видів (чарівні, соціально-	**Книжки для читання.** Казки. Аналіз медійних текстів	*Учень/учениця: вирізняє казки; знаходить у змісті казки і називає (зачитує) приклади вимислу та фантазії, правильно визначає, називає героїв; пояснює, які*	Робота в групах. Обмін інформацією. Гра "Історія, яку розповіли з кінця	Формування ціннісного ставлення до людини, тварин, мистецтва Формування ціннісного ставлення до дослідницької	Виставка казок різних видів. Матеріали до вікторини «Пізнай казку за ілюстрацією»

	побутові, про тварин), формувати уміння читати в особах; виявляти залежність мовної та інтонаційної характеристики дійових осіб від їхньої ролі у творі; виховувати любов та повагу до усної народної творчості.		*якості виявляє герой (персонаж), здійснюючи позитивні й негативні вчинки (самостійно і з допомогою вчителя); висловлює свою оцінку щодо поведінки, вчинків персонажів; робить висновок про перемогу добра над злом (з допомогою вчителя); знає сюжети казок, з якими познайомився на уроках читання;*		діяльності, до самоосвіти	
12	**Книга дітей до себе манить**. Л. Повх «У бібліотеці» (урок 25) **Мета уроку:** формувати уміння сприймати зміст вірша, образність мови; розвивати творче мислення, зв'язне мовлення; виховувати любов і повагу до книжок.	**Книжки для читання.** Казки. Аналіз медійних текстів	Учень/учениця бере участь у колективному обговоренні змісту самостійно прочитаних книжок: уважно слухає думки, міркування однокласників; висловлює власні міркування щодо прочитаного: що вразило, що змусило задуматися, чому цю книжку варто прочитати; виявляє	Перегляд мультфільму «Грицькові книжки» режисер Є.Пружанський Київнаукфільм 1979 Робота в групах: складання пам'ятки «Як працювати з книгою», «Реклама улюбленої казки», «Як поводити себе в	Формування ціннісного ставлення до людини, тварин, мистецтва Формування ціннісного ставлення до дослідницької діяльності, до самоосвіти	https://www.youtube.com/watch?v=rcfXNcEQQHw Презентація «Які бувають бібліотеки»

			толерантність, повагу до однолітків під час діалогу, колективної дискусії.	бібліотеці». Обмін інформацією. Гра "Історія, яку розповіли з кінця»		
13	**Все так цікаво навкруги.** Олег Буцень «Наше відкриття» (урок 75) **Мета уроку**: розширювати і поглиблювати уявлення дітей про цікаве та надзвичайне у природі; удосконалювати навички правильного і виразного читання та навички літературного аналізу твору; розвивати спостережливість, фантазію.	**Дитяча творчість** Дитячі оповідання. Доповнити подіями. Змінити характер героїв, щоб змінити фінал розповіді. Небилиці	*Учень/учениця визначає за змістом і називає подію (випадок), про яку (який) розповідається в оповіданні; співвідносить події в оповіданні з подіями в реальному житті і пояснює, що відображені події у тому чи іншому оповіданні не є точною копією з реального життя; називає героїв (персонажів) оповідання; визначає головних героїв оповідання; називає теми дитячих оповідань, які опрацьовувалися під час навчання; висловлює оцінні судження морального і*	Перегляд мультиплікаційного фільму «Чудасія»» Київнаукфільм 1987 Робота в парах, групах Гра "Дивне оповідання". Питання та відповіді: порівняння реального та вимислу.	Формування ціннісного ставлення до дослідницької діяльності, до самоосвіти	С.Руданський «Вір, не вір, а не кажи «брешеш» https://mala.storinka.org/переслів%27я-вір-не-вір-а-не-кажи-брешеш-степан-руданський-співомовки-з-ілюстраціями //www.youtube.com/watch?v=gmUQYCXv5Q4

			етичного характеру про вчинки героїв прочитаних оповідань. доводить думку прикладами з тексту;			
14	**Життєвий і творчий шлях Ярослава Стельмаха.** Ярослав Стельмах «Ловись рибко» (уривок з повісті «Найкращий намет») (урок 77) **Мета уроку:** продовжити знайомити учнів з творчістю Ярослава Стельмаха, визначати стан дійових осіб, відповідно до цього інтонувати діалог; збагачувати словник учнів; розвивати уміння передавати голосом здивування, сум, захоплення, радість.	**Дитяча творчість** Дитячі оповідання. Доповнити подіями. Змінити характер героїв, щоб змінити фінал розповіді. Небилиці	*Учень/учениця визначає за змістом і називає подію (випадок), про яку (який) розповідається в оповіданні; співвідносить події в оповіданні з подіями в реальному житті і пояснює, що відображені події у тому чи іншому оповіданні не є точною копією з реального життя; називає героїв (персонажів) оповідання; визначає головних героїв оповідання; називає теми дитячих оповідань, які опрацьовувалися під час навчання; висловлює оцінні судження морального і*	Робота в парах, групах (створи власну історію за переліком та характеристикою дійових осіб). Гра "Дивне оповідання". Питання та відповіді.	Формування ціннісного ставлення до дослідницької діяльності, до самоосвіти	Стельмах Я. «Найкращій намет», Київ: Веселка, 1979 Виставка оповідань для дітей різних авторів

			етичного характеру про вчинки героїв прочитаних оповідань. доводить думку прикладами з тексту;			
15	**Образ природи в творчості Т.Г. Шевченка** Інтегрований урок: літературне читання + образотворче мистецтво**.** (урок 83) **Мета уроку**: подовжити знайомити учнів із поезією Т.Шевченка, розкрити красу поетичних образів, домогтися змилування учнями поетичним малюнком природи, удосконалювати читацькі уміння; продовжити знайомство з одним із жанрів живопису — пейзажем; закріпити знання учнів з основ кольорознавства; вдосконалювати вміння малювати акварельними фарбами; уміння	**Ілюструємо книжки** Розвиток творчих здібностей. «Медійні агенції»	*Учень/учениця створює словесні малюнки за змістом вірша; пояснює, які почуття висловлює поет у творі; розповідає про власні почуття, які викликав вірш під час слухання чи читання; наводить приклади віршів, різних за емоційним забарвленням; обирає темп читання, тон, гучність голосу з урахуванням змісту і мелодики вірша і читає виразно вірш після попередньої підготовки.* Учень/учениця милується та виражає емоційне ставлення (мімікою, мовленнєвими й образотворчими	Попередня робота: підготовка доповідей про життєвий і творчий шлях Т.Шевченка. Індивідуальна робота, робота в групах: ілюструємо вірші Т.Шевченка	Формування ціннісного ставлення до людини, тварин, мистецтва Формування ціннісного ставлення до дослідницької діяльності, до самоосвіти	Презентація «Т.Г.Шевченко – художник»

	передавати настрій весняного сюжету; вчити малювати за уявою, вміти передавати зображення з пам'яті і власних спостережень; сприяти вихованню любові до природи рідного краю		засобами): до краси природи навколишнього світу та відображеної у творах графіки та живопису; має уявлення про: основні жанри образотворчого мистецтва: пейзаж (краєвид), портрет, натюрморт, анімалістичний;			
16	**Чудові казки братів Грімм** Інтегрований урок літературне читання та образотворче мистецтво**.** (урок 89) **Мета уроку**: вчити стежити за логікою описуваних подій, орієнтуватися у структурі тексту, збагачувати словниковий запас, удосконалювати читацькі навички, розвивати стисло відтворювати послідовність подій поглиблювати знання	**Ілюструємо книжки** Розвиток творчих здібностей. «Медійні агенції»	Учень/учениця: вирізняє казки; знаходить у змісті казки і називає (зачитує) приклади вимислу та фантазії, правильно визначає, називає героїв; пояснює, які якості виявляє герой (персонаж), здійснюючи позитивні й негативні вчинки (самостійно і з допомогою вчителя); висловлює свою оцінку щодо поведінки, вчинків персонажів; робить	Індивідуальна робота, робота в групах «Ілюстрація до казки»	Формування ціннісного ставлення до людини, тварин, мистецтва Формування ціннісного ставлення до дослідницької діяльності, до самоосвіти	Виставка казок Брати Грімм. Казки. Видавництво: Веселка, 1987 Брати Грімм. Казки. Видавництво: СЕПТІМА 2005 Волшебные сказки и сказочные истории. Видавництво: АСТ, 2007

	учнів про художню ілюстрацію як вид книжкової графіки; самостійно обирати сюжет та композиційне рішення; поглиблювати уявлення про малювання фігури людини; розвивати навички роботи за уявленням; формувати в дітей образне, логічне, просторове мислення, уміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати; розвивати творчу уяву; розвивати вміння міркувати, гарний смак, акуратність, увагу; стимулювати розвиток допитливості; виховувати любов до книги.		висновок про перемогу добра над злом Учень/учениця аналізує й інтерпретує (на елементарному рівні та при підтримці вчителя): живописні та графічні твори; висловлює елементарні судження про ілюстрацію як малюнок до літературного твору; про значення терміну «композиція» та роль ескізу у створенні композиції; має елементарне уявлення про: професію художників у театрі (декоратор, костюмер, гример тощо); уміє передавати індивідуальні характеристики героїв казок через особливості зовнішніх ознак			

			та одягу			
17	**Березнева казка природи.** Тамара Коломієць «Березень» (урок 97) Інтегрований урок літературне читання та природознавство**.** **Мата уроку:** формувати уявлення про характерні ознаки березня, вдосконалювати навички читання поетичних творів, збагачувати словниковий запас учнів, вчити відчувати образність художнього слова, розвивати творчу уяву, виховувати естетичні почуття. Дослідити, які зміни відбулися ранньої весни у неживій природі, у житті тварин і рослин; розвивати спостережливість; виховувати дбайливе ставлення до природи.	**Пізнавальна література** Дитячі енциклопедії, ігри. Розвиток умінь аналізу медійних текстів	*Учень/учениця називає основні ознаки вірша: наявність рими, ритму, мелодики, поділ на строфи – без вживання терміну з опорою на текст вірша та знаходить у вірші римовані слова, зачитує строфи; створює словесні малюнки за змістом вірша; пояснює, які почуття висловлює поет у творі; обирає темп читання, тон, гучність голосу з урахуванням змісту і мелодики вірша і читає виразно вірш після попередньої підготовки. Називає ознаки науково-художніх творів: наявність художньої і пізнавальної інформації; визначає смислові частини твору.*	Робота в групах. Обмін інформацією. Порівняння науково-популярного і художнього творів	Формування ціннісного ставлення до людини, тварин, мистецтва Формування ціннісного ставлення до військово-патріотичної діяльності, до сімейних традицій, до здоров'я, до спорту , туризму, краєзнавства Формування ціннісного ставлення до дослідницької діяльності, до самоосвіти	Презентація «Які бувають енциклопедії» Виставка «Які бувають енциклопедії» https://urok-ua.com/dytyacha-entsyklopediya-pro-tvaryn-chytaty-onlajn/ http://iknigi.net/avtor-tetyana-ovlyeva/62719-vidatn-naukov-vdkrittya-dityacha-enciklopedya-tetyana-ovlyeva/read http://tvarunu.com.ua/

18	**Підсумковий урок з літературного читання** (урок 117) **Мета уроку**: узагальнити і систематизувати знання учнів, здобуті протягом року, удосконалювати навички свідомого виразного читання, збагачувати словниковий запас, розвивати зв'язне мовлення, образне мислення, спостережливість, уяву і фантазію, виховувати любов до художнього слова.	**Проект. "Створюємо книжкову полицю".** Розвиток умінь добирати літературу, яка відповідає віку	Учень/учениця: *знаходить у книжці, показує і правильно називає її структурні елементи: титульний аркуш, анотація, відомості про письменника; пояснює їх призначення; прогнозує за анотацією зміст книжки;* розповідає коротко про письменника; ознайомлюється з новою дитячою книжкою з опорою на зміст обкладинки, титульний аркуш, прикнижну анотацію, передмову; прогнозує її орієнтовний зміст добирає і читає дитячі книжки на рекомендовану вчителем тему читання (із запропонованого переліку); будує зв'язне	Робота в групах. Обмін інформацією: «Моя улюблена книга, яку я хочу порадити своєму другу»	Формування ціннісного ставлення до людини, тварин, мистецтва Формування ціннісного ставлення до військово-патріотичної діяльності, до сімейних традицій, до здоров'я, до спорту , туризму, краєзнавства Формування ціннісного ставлення до дослідницької діяльності, до самоосвіти	Виставка улюблених книжок.

			висловлювання за змістом твору (творів висловлюється щодо орієнтовного змісту книжок на виставці, їх тематики; здійснює пошук потрібної книжки у відкритому фонді бібліотеки і з допомогою дорослих через Інтернет-ресурси бібліотеки; пояснює призначення довідкової літератури; користується нею для пошуку потрібної інформації, розширення та поповнення своїх знань;			

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про освіту»
2. «Нова школа» Концептуальні засади реформування середньої школи
3. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 класи.
4. «Основи медіаграмотності: взаємодія з медіа» для учнів 1 – 4 класів загальноосвітньої школи. Авторський колектив; Волошенюк О., Дегтярьова Г. та інші.
5. Колодко А. Українська мультиплікація як самобутній вид образотворчого мистецтва / Народознавчі зошити. – 2014. – №5 – С. 10 –27
6. Кожанова А. Впровадження елементів медіаосвіти в навчально-виховний процес початкової школи / Антоніна Кожанова: збірник статей Третьої міжнародно-методичної конференції «Практична медіа грамотність: міжнародний досвід та українські перспективи: К: Центр Вільної преси, Академія української преси. – 2015. – С. 91–100
7. Найдьонова Л.А. Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу/ Л.А. Найдьонова; Національна академія педагогічних наук України , Інститут соціальної та політичної психології. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2015. – 244 с.
8. Носаченко І. М. Медіаосвіта як напрям навчально-виховного процесу / І.М. Носаченко // Обдарована дитина. Як виховати генія разом! – 2013. – № 7. – С. 2–9.
9. Петлюшенко Н. Упровадження комп'ютерних технологій у початковій школі / Початкове навчання і виховання. – 2012 – №1 – С. 12
10. Пономаренко Л. Мультимедійна підтримка навчального процесу / Початкова освіта. – 2012. – № 1-2 – С.16
11. Пономаренко Л. В. Особливості впливу мас-медіа на школяра / Лариса Вікторівна Пономаренко // Обдарована дитина. Як виховати генія разом! – 2013. – № 7. – С. 51–57
12. Сітцева М. Сутність та структура мультиплікаційного образу / Психологія особистості. – 2013. – №1(4). – С.169
13. Шаханська А. Психологические особенности восприятия мультипликационных фильмов детьми младшего школьного возраста / Теория и практика общественного развития. – 2013. – №8 – 190 с.
14. Шейбе С., Рогоу Ф. Медіаграмотність: Підручник для вчителів / Сінді Шейбе, Фейз Рогоу / Перекл. з англ. С. Дьома; за загал. ред. В.Ф. Іванова, О.В. Волошенюк. – К.:Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2017. – 319 с.
15. Череповська Н. І. Медіакультура та медіаосвіта учнів ЗОШ: візуальна медіа культура / Наталія Череповська. – К: Шк. Світ, 2010. – 128 с.

Напрям «Медіаосвіта в початковій школі»

Прийоми розвитку в молодших школярів критичного ставлення до медіаресурсів

Шкребець Олена Олексіївна, учитель початкових класів Харківської гімназії № 46 ім. М. В. Ломоносова Харківської міської ради Харківської області

Ампілогова Лідія Павлівна, методист Харківської гімназії № 46 ім. М. В. Ломоносова Харківської міської ради Харківської області

Актуальність проблеми. Сучасні медіа мають колосальний вплив на виховання наших дітей. Насторожує те, що в дитячому житті вони займають важливе для них місце й задовольняють їхні емоційні очікування й потреби. Ситуація в інформаційному просторі не проста: там діти не можуть отримати відповіді, що є важливим. Як зауважує Норберт Больц, проблема в тому, що «Ми живемо серед інформаційної анархії і звичайно окрема людина вже не має змоги її контролювати, тому недовірливість – це зворотній бік такої поступовості – що більше інформації, то менше ми повинні її сприймати на віру. У нас проблема не інформації, а проблема орієнтації» [1; 47.] Медіа пропонують, а ми повинні навчати дітей відсіювати «шумове», негативне, агресивне, заради збереження свого спокою й психічного стану.

Мета дослідження: дібрати комплекс прийомів, засобів, спрямованих на формування в молодших школярів первинних навичок критичного сприйняття медіа ресурсів.

Дослідити:

- статистику користування молодшими школярами медіазасобами й потреби, які вони задовольняють за допомогою медіаресурсів;
- характер медіапродукції, яку споживають учні та її місце в дитячому житті;
- вплив на психічний стан школярів відеосюжетів, образів персонажів, які є для них привабливими;
- найбільш поширені способи маніпуляції та їх вплив на молодших школярів.

Завдання:

- інтегрувати в навчальні предмети доступні й зрозумілі молодшим школярам медіаресурси, якими вони користуються в повсякденному житті.

Педагогічні дослідження. В основу педагогічної діяльності покладаються наукові ідеї експерименту «Науково-методичні засади впровадження медіаосвіти в систему навчально-виховної роботи закладів освіти Харківської області». Відповідно до програми експерименту проводилися дослідження стосовно використання медіаресурсів для виховання в молодших школярів основ медіокультури.

Коли знання всього світу стають доступними, ніхто не може контролювати потік інформації до дитини. І тут разом зі свободою слова приходить вседозволеність. Крім того, сьогодні переважає неякісна медіапродукція, аморальність, зневага до загальнолюдських цінностей. А діти кожного дня

дивляться телевізор, користуються незрозумілою, але привабливою, а частіше за все шкідливою інформацією з різних джерел.

Для виявлення медіаресурсів, якими більше за все користуються школярі початкових класів, було проведено опитування 64-х учнів четвертих класів. Анкетою передбачалося відповісти на питання: «Якими медіаресурсами частіше за все ви користуєтеся?» 100% відповіли – Інтернет-ресурсами, 63% – телебаченням; 10% – більше читають дитячі журнали і лише 3% – дитячі газети.

На питання «Для чого ви користуєтесь Інтернет-ресурсами і які ваші потреби вони задовольняють?» відповіді були такими: «Знайти що-небудь цікаве для себе» – 48%, «для розваги» – 40%; «знайти ровесників для спілкування» – 24%, відшукують матеріали для домашнього завдання або пізнають щось нове – 12%.

Таким чином, можемо констатувати, що в молодших школярів є потреба в розвагах, спілкуванні з однолітками. – це природно для такого віку. Насторожує інше, вони задовольняють ці потреби віртуально, через Інтернет, який віддалений від соціального устрою дитячого життя, і їхні інтереси не контролюються дорослими.

Не менш цікавими є відповіді на питання «Яку роль виконує книга?». Для 6% – джерело для довідок, 36% – пізнання життя ровесників; 24% – фантастика та пригодницькі оповідання, 34% — відшукують ребуси або гумористичні замітки в журналах «Колосок», «Барвінок», «Пізнайко», «Малятко». Виявляється, що для більшості дітей література є джерелом задоволення розваг та пізнання життя ровесників. Це є небезпечним чинником, який може негативно вплинути на встановлення комунікації в реальному житті. Про небезпечну функцію моралізаторства медіа доводить Н. Больц: «…мас-медіа не інформують, вони розбурхують. І те, що потім накопичується як інформація, породжує те, що соціальний філософ Арнольд Гелен назвав колись добре проінформованою відірваністю від життя» [1; 69.]

Третє питання, на яке відповідали чотирикласники, було таким: «Які програми телебачення частіше за все ви дивитеся?» – 21% школярів переглядають гумористичні передачі для дорослих, 9% – дитячі фільми, в основному це «Гаррі Поттер», 6% – цікавлять новини, реаліті-шоу, мультфільми («Смішарики», «Фіксики»). Як бачимо, діти споживають сумнівну, низькопробну, незрозумілу й навіть агресивну медіапродукцію, яка не сприяє вихованню морально-етичних норм поведінки – імовірніше за все, вона може лише ставати причиною несподіваних асоціальних учинків.

Цікавим виявилися відповіді на питання: «Що саме приваблює в названих медіаресурсах?». 18% дітей приваблює все, що викликає позитивні емоції, 15% – життя однолітків, 6% – магія, 38% – те, що надає можливість мріяти й фантазувати, 23% – різне. Такі відповіді вказують на те, що діти, які віддалені від реального життя, свої природні потреби в позитивних емоціях, мріях, фантазіях задовольняють через віртуальність, яка не контрольована дорослими, а моральні, естетичні, духовні виміри не є домінуючими.

Отже, проведені дослідження свідчать, що всі діти користуються медіаресурсами, захоплюються сумнівними персонажами, які стають їх кумирами (Гаррі Поттер, Смішарики, Фіксики) і об’єктом для наслідування.

Небезпечним є й те, що в період зростання, коли дитина повинна активно набувати впевненості у своїх можливостях і вміннях працювати, учитися любити

близьких, берегти природу, її соціальний досвід наповнюється медіапродукцією, яка займає дитячий життєвий простір сумнівною віртуальністю. І врешті цей віртуальний простір дитина сприймає як даність, не маючи можливості критично оцінювати та співвідносити з умовами реального життя. При цьому дитяча література, яка певною мірою контролюється дорослими, не займає належного місця в пізнавальному просторі дитини.

Педагогічні прийоми розвитку в молодших школярів критичного ставлення до медіаресурсів. Відсторонити дитину від медіа неможливо та й не варто в умовах, яких вона зростає. І тому ще в молодшому віці школярі повинні отримувати уявлення про ціннісні настанови користування медіазасобами. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є формування в учнів навичок критичного сприйняття медіа й самовизначення у ставленні до її продукції.

Педагогічна ідея полягає в інтегруванні медіаресурсів у навчальні предмети: читання», основи здоров'я, природознавство (рис.1) — які за своїм змістом найбільш продуктивно дозволяють реалізовувати ідею використання медіа, забезпечувати формування загальнонавчальних та предметних компетентностей.

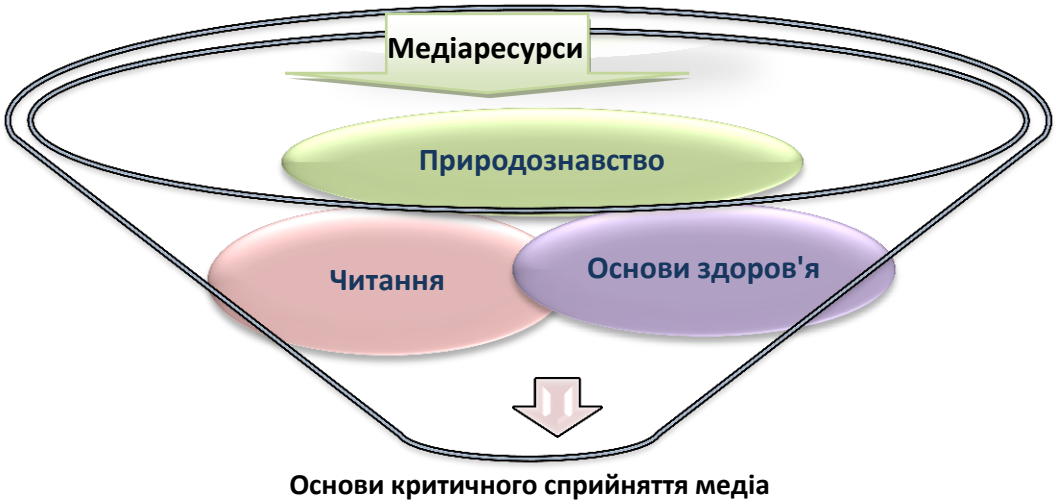

Рис 1. Навчальні предмети, на яких використовуються медіаресурси

Прийом 1. «Готові висловлювання». Цей прийом використовується для створення умов свідомого сприйняття поняття «маніпуляція». Сучасні медіа забезпечують нас готовою продукцією і «…проблеми випливають не з браку знань, а з браку орієнтації» [1; 44.] ЗМІ поширюють аргументи, чутки, відомості, правдиву й неправдиву інформацію з метою пропаганди й маніпулятивного впливу на свідомість людей.

Формування усвідомленого сприйняття поняття «маніпуляція» можна здійснювати вже в другому класі. Для цього учням пропонується із наведених висловлювань відібрати ті, які, за їх поглядом, найбільш відображають їхнє ставлення до повідомлень:

1. Із повідомлення виділяю корисну для себе інформацію.
2. Щиро сприймаю будь-яке інформаційне повідомлення.
3. Подана інформація викликає непорозуміння.
4. Інтуїтивно відчуваю, що подана інформація не відповідає реальним умовам життя.

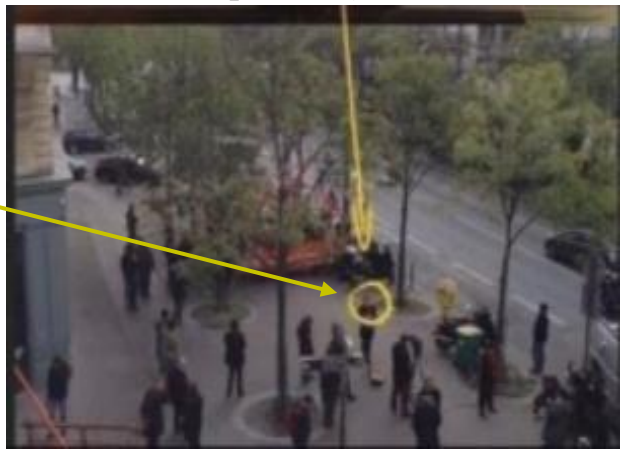
Із 32 учнів класу 14 відібрали висловлювання 1, 4. Це означає, що вони інтуїтивно, лише в деякій мірі оцінюють медіаповідомлення, 18 відібрали 2, 3 – це ті, які мають схильність до маніпулятивного впливу.

Ефективність маніпуляції залежить від форми подачі повідомлень – це листівки, реклама, зображувальні повідомлення про події. Уява про способи маніпуляції формується в учнів за допомогою кадрів 1, 2 [6; 28.] Їм пропонується відповісти на запитання: «Яке із зображень є інформаційним і не має наміру будь у чому переконати?». Усі учні визначили правильно, яке зображення є інформаційним, а яке привабливим. На запитання «Що приховано в першому кадрі й для чого?» відповіді були такими: «У першому кадрі приховано, що відбувається, коли й де»; «Приховано тому, що насправді подія звичайна, не вражаюча».

Таким чином, молодші школярі усвідомлюють найпростіший спосіб маніпуляції й набувають першого досвіду критично оцінювати повідомлення, переконуючись, що інформація може бути недостовірною. (Додаток 1 «Майстер-клас».)

Кадр 1

Кадр 2

Прийом 2. «Я в медіасередовищі». Дітям пропонується уявити себе в центрі джерел інформації, якими вони користуються й позначити ті, з яких отримують недостовірну інформацію (рис. 2.)

Рис. 2. Статистика джерел, які, за визначенням дітей, надають недостовірну інформацію

Статистика змушує насамперед замислитися батькам, чому діти, не довіряючи Інтернету, однокласникам, усе ж таки віддають їм перевагу в спілкуванні.

Прийом 3. «Його величність мультфільм» Цей прийом використовується для формування у молодших школярів критичного сприйняття медіа задля збереження власного здоров'я. Психологи застерігають, що медіа потужно впливає на думки, почуття та свідомість дитини. Статистика говорить про те, що діти молодшого віку дуже люблять мультиплікаційні та художні фільми-казки, які є маніпуляторами їхньої свідомості. Якщо це яскраві, образні сюжети, то в дитячій свідомості формується модель навколишнього світу: уявлення про добро й зло, еталони гарного й поганого, образи мами й тата, друга й ворога – усього того, на що він орієнтуватиметься в житті як на духовний компас. Але, на жаль, сьогодні дуже багато мультфільмів агресивних та незрозумілих, які негативно впливають на дитячу свідомість. Найулюбленіші мультиплікаційні герої у хлопчиків – Лунтик, Блискавка Маквін, Людина-павук, Бетмен, Добриня; у дівчаток – Лунтик, Блум, Зайчик, Маша (з мультфільму «Маша та Ведмідь»).

Найбільш сприятливі технології роботи з мультфільмами зводяться до їх організованого й усвідомленого сприйняття, розвитку вміння спостерігати, відчувати, класифікувати, вибирати. Методика використання відеосюжетів з мультфільмів будується на зверненні до емоцій. Навчальна діяльність організовується на вже знайомому дитині мультфільмі.

Персонажі фільму Гаррі Поттер, якими захоплюються діти, демонструють модель поведінки, якій притаманно насильство, жорстокість, агресія, байдужість та зневага до слабшого, їх мова строката жаргонними словечками. У фільмі ніхто не карає за вбивство, не висміює погані манери, не засуджує зневаги до інших. Пропонуючи учням такого роду відеосюжет з цього фільму, установка дається на спостереження за діями персонажів і передавання емоцій, які виникають під час перегляду. Із переліку емоцій (радість, симпатія, довіра, спокій, лють, страх, заздрість, незадоволення) складаються кошики – «Кошик позитивних емоцій», «Кошик негативних емоцій» (рис. 3, 4.)

Рис. 3. Кошик позитивних емоцій

Рис. 4. Кошик негативних емоцій

Отже, у 70% дітей персонажі з сумнівною поведінкою, без моральних устоїв викликають симпатію і спокій, близько 50% – радість і довіру.

Поряд з позитивними почуттями близько 71% дітей відчувають почуття лютi, незадоволення й страху.

Саме через емоції ми можемо оцінити, у якому психічному стані перебувають діти під час перегляду подібних фільмів. Цікаво, що на питання «Кого ви у переглянутому сюжеті вважаєте добрим?» – 88% відповіли Гаррі Поттера, 12 вагалися. Отож у більшості дітей спаплюжене уявлення про доброту, вона в них асоціюється з приниженням, покірливістю, при відсутності доброзичливості, щирості й моральних цінностей.

Об'єднавшись у групи «Добряк» і «Агресор», учні добирають із переліку характеристик поведінки (щирий, веселий, нахабний, нервозний, нетерпимий, істеричний, доброзичливий, надійний) ту, яка притаманна агресору і добряку, і прикріплюють її біля відповідного персонажа (рис. 5.)

Після обговорення поведінки персонажів кожному пропонується уявити себе поруч із агресивною (доброю) людиною й передати відчуття, думки, психологічний стан. Результати обговорення презентуються, і кожний учень заповнює пропуски в реченнях, які вони отримують. на окремому аркуші.

Рис. 5. Поведінки персонажів, складені групами

(Я хотів би спілкуватися з_____. Хочу бути схожим на _____, тому що поруч з такою людиною _____. Буду намагатися дивитися фільми _____, щоб отримувати _____ емоції й _____ здоров’я.

Заповнені речення прикріплюють до вибраного персонажа. 100% хочуть бути поряд з добряком. Така робота з відеосюжетом, який їх захоплює, дозволяє учням визначитися в розумінні доброти, агресії й зробити свій вибір.

Прийом 4. «Відома й невідома реклама». Його використання є найбільш ефективним для формування в учнів уміння відсіювати «шумове». Найбільш сприятливо це вдається на уроках «Основи здоров'я» (додаток 2 «Розробки уроків»). Учні залучаться до виконання міні-проекту «Відома й невідома реклама». Міні-проект полягає в тому, що учитель використовує рекламні сюжети, зокрема про зубну пасту. Школярі отримують ознаки пасти, які підтримують здоров'я зубів і які є в рекламних сюжетах. Пропонується з перелічених ознак відібрати ті, які підтримують зуби здоровими (термін придатності, поради стоматолога, ціна, натуральні компоненти, якість матеріалів), а потім – привабливі (фірма, світовий бренд, смак, запах, колір, вигляд упаковки), завдяки яким продукція стає цікавою. У групах учні виявляють приховані ознаки зубної пасти в рекламі, які є корисними для здоров'я зубів (рис. 6).

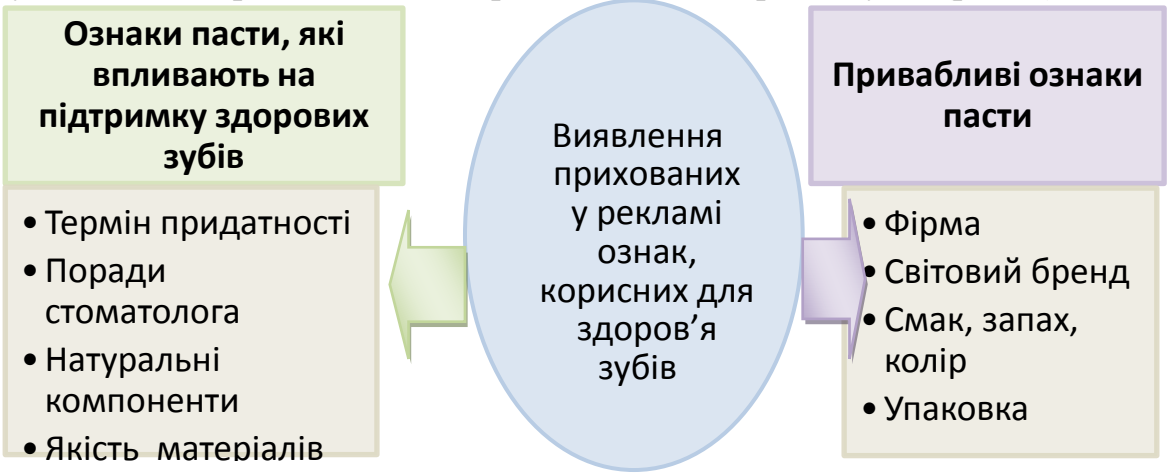

Рис. 6. Виявлення прихованих у рекламі ознак, корисних для здоров'я зубів

Прийом 5. «Приваблива акційна пропозиція». Акційні пропозиції використовуються для формування в молодших школярів уміння виявляти приховане в інформаційних потоках. Виконуючи міні-проект «Приваблива акційна пропозиція», учні досліджують інформацію про акційні умови, які пропонує продавець, та пріоритети якості продуктів, за якими батьки добирають при їх купівлі (рис.7).

На уроках школярі, використовуючи матеріали дослідження, виявляють, які ознаки якості продуктів, яким надають пріоритети батьки, приховані в акційній пропозиції (рис. 8)

У повсякденному житті діти стикаються з оголошеннями, рекламою, інформаційними повідомленнями, які впливають на формування в них уявлення про модель сучасного світу, соціальні відносини. І, як зазначає з цього приводу В. Соловей, «ми погоджуємося зі штучною картиною світу, яку створюють ЗМІ, не тільки тому, що нас водять за ніс, а тому, що нам лінь думати. Якщо нам пропонують картину, яка відповідає нашим стереотипам, ми її охоче приймаємо» [8; 49.]

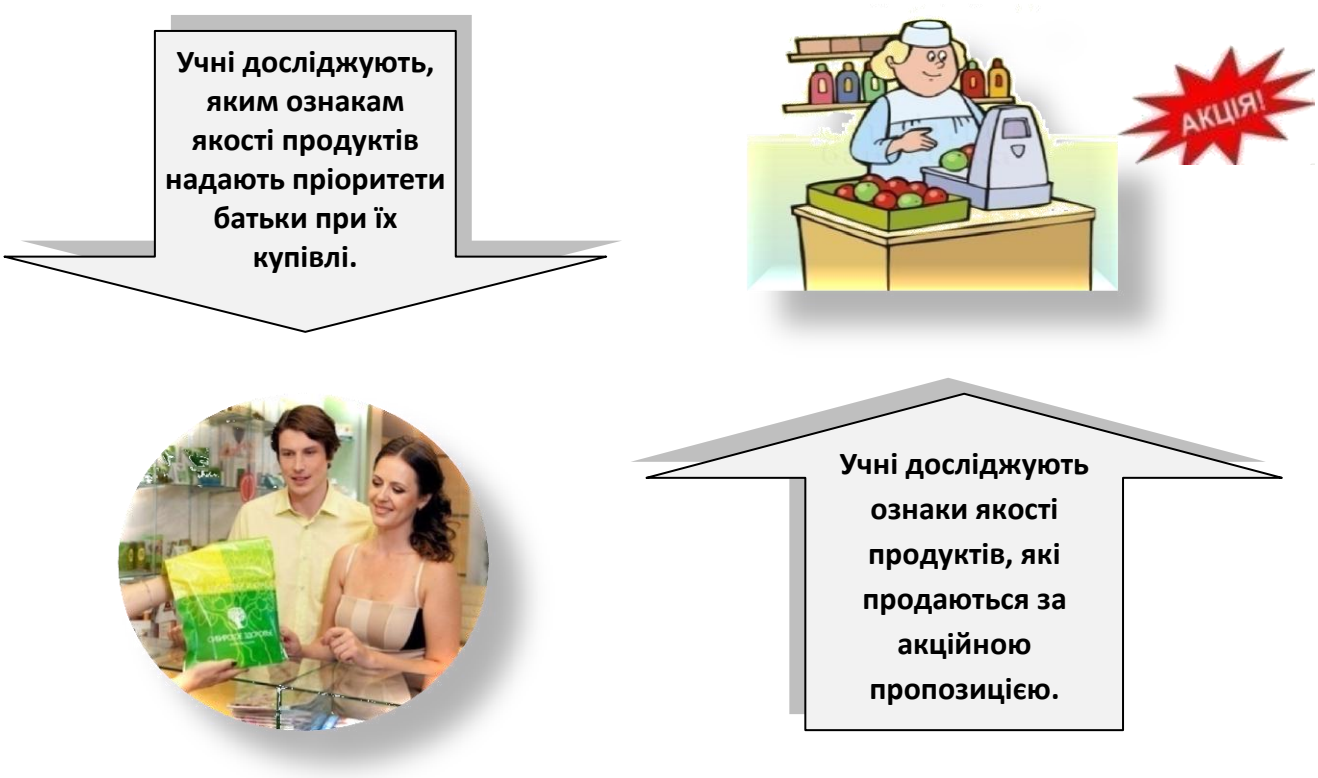

Рис. 7. Позаурочні учнівські дослідження в проектній діяльності

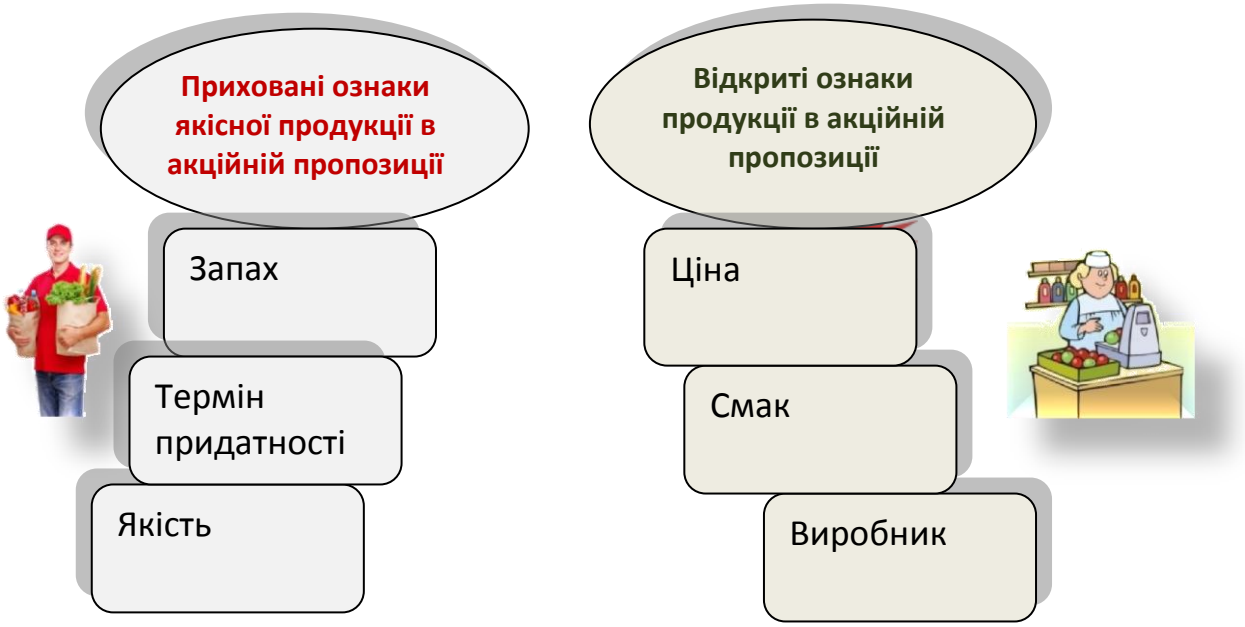

Рис. 8. Проектні дослідження школярів на уроці

О. Пометун, І. Сушко, І. Баранова зауважують: «У суспільстві змінюються не лише можливості, а й вимоги до людини. Особливу цінність становлять ті, хто озброєний знаннями інформаційних технологій, вміє здобувати інформацію та працювати з нею» [8; 35.]. Також сьогодні однією з найважливіших функцій сучасного вчителя є створення умов для розвитку критичного мислення, пошуку

життєвих цінностей, смислів серед стереотипів, моделей інформаційних потоків мас-медіа.

Прийом 6. «Підготовка коментарю до новини». Це один із прийомів формування в учнів навичок критичного осмислення медіаповідомлень на основі коментарю до новин. Для цього клас об'єднується в групи «Цікава» й «Вражаюча». Кожна група завчасно добирає (вирізає з газет) вражаючу й цікаву новину. На уроках читання кожна група прикріплює на дошці свою новину. Потім учені відповідної групи готують свій коментар до новини. Зразки відповідей (таблиці 1, 2).

Таблиця 1

Новина вражаюча	Коментар. Чому записано саме цю новину? Про що вона змушує замислитися?
Астрономи NASA виявили на Місяці величезні підземні тунелі, які в майбутньому можуть стати домівкою для перших людських поселень.	Вразило, що є планета, де б могло бути життя. Задумався про те, чому так цікавить людей Місяць.

Таблиця 2

Новина цікава	Коментар. Чому записано саме цю новину? Про що вона змушує замислитися?
Під час святкування Масляної в пошані коло як символ сонця. На дерев'яне колесо вішають різнокольорові стрічки, і люди розгулюють з ним селом. За ще однією версією, дерев'яне колесо підпалюють і котять селом.	Зацікавило те, що у святкуванні є такі незвичні обряди, і задумалась, що ми про них мало знаємо: захотілось, щоб ми не забували наше минуле.

Після обговорення коментарів, учні відповідають на питання «Що є факт, а що – ставлення?», «Що цінніше для психічного здоров'я людини факт чи її особисте ставлення?»

Створені умови осмислення інформаційних повідомлень, надають дитині можливості визначатися в ціннісних аспектах збереження власного психічного здоров'я.

Вищеозначені прийоми інтегрування медіа в навчальний процес й отримані результати перш за все вказують на те, що медіапродукція є для школярів цікавим навчальним матеріалом. Крім того, у них формуються навички критичного сприйняття інформаційних потоків, виробляється оціночний погляд на інформацію, яка може бути різною: корисною, привабливою й шкідливою для здоров'я.

Формування основ критичного ставлення молодших школярів до інформаційних потоків на основі використання медіапродукції можна представити у вигляді моделі розвитку критичного сприйняття медіаресурсів (рис. 9).

Рис. 9. Модель розвитку в учнів навичок критичного сприйняття медіаресурсів

Робота з батьками. Не секрет, що в багатьох сім'ях батьки багато працюють і не завжди володіють інформацією про те, що дивиться її дитина, чим вона цікавиться. Тому на батьківських зборах доцільно ознайомлювати батьків з медіазасобами, якими користуються їхні діти, медіаресурсами, які їх приваблюють і на яких вони виховуються, розкривати умови використання медіа на уроках. Обов'язково доводити до їхнього відома вплив цих медіа на психіку дитини. Пропонувати фільми, які доцільно дивитися з дітьми, обговорювати з ними, які почуття в них виникають під час їх перегляду. Проводити для батьків виставки медіапродукції за різною тематикою – «Шкідлива», «Приваблива», «Корисна», «Навчальна», «Необхідна» інші. Батькам слід надавати поради про те, які твори слід читати, переглядати мультфільми разом з дітьми та обговорювати чого вони навчають.

Ці основні напрями роботи з батьками (рис. 10) надають можливість залучати їх до такого складного соціального аспекту сучасного життя, як медіаресурси в їх оточенні та вихованні їхніх дітей.

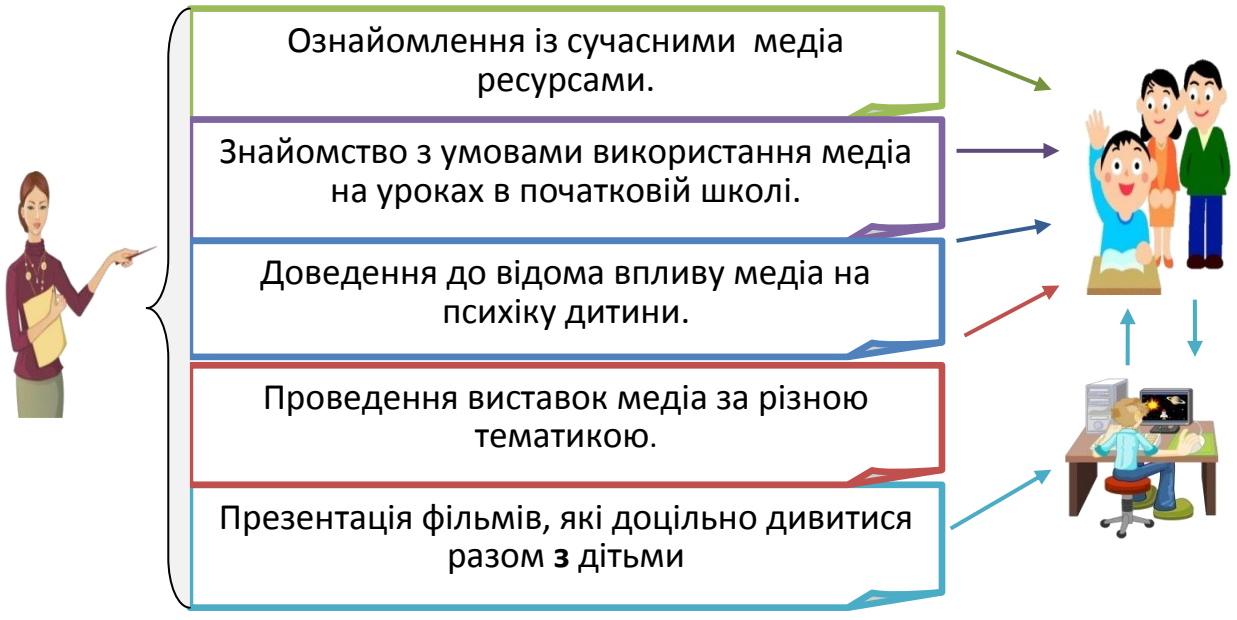

Рис. 10. Основні напрями роботи з батьками

Висновок. Нове явище інформаційного суспільства руйнує традиційні способи входження дитини у світ. У традиційній системі навчання інформація передається від учителя до учня, на основі якої відбувається спільне емоційне переживання, формування уяви про добро і зло, набуття соціального досвіду. Нині процес формування й розвитку особистості відбувається не тільки на уроках, а й під впливом кіно, телебачення, Інтернету, реклами. Дитина має змогу отримувати інформацію про світ дорослих, зразки спілкування, норми соціальної поведінки, які частіше віддалені від морально-етичних норм поведінки. Медіа своїм віртуальним світом впливає на емоційний, інтелектуальний розвиток дитини, її психіку. Наша задача – навчати дітей критично ставитися до інформаційних повідомлень, розрізняти подію й ставлення, виховувати здатність розуміти реальність, аби не стати жертвами маніпуляції, яка є «…не насильство, а спокуса» [3. 49].

Додаток 1

Тема уроку. Щоб мати здорові зуби… Гігієна порожнини рота
4-й клас
Навчальна мета.
Предметна компетентність:
створити умови для:

- розширення в учнів уявлення про групи зубів та їх функції, негативний вплив шкідливих звичок на стан зубів і прикус;
- ознайомлення з правилами догляду за зубами, яких слід дотримуватися для їх збереження;
- формування вміння свідомого обирати предмети догляду за ротовою порожниною (зубні пасти, щітки)

Медіакомпетентність.
створити умови для:

- формування вміння критично сприймати медіа ресурси, зокрема відсіювати привабливе й виявляти приховане в рекламних сюжетах;

Розвивальна мета.
створити умови для:

- розвитку вміння працювати в групах за проектом, презентувати напрацьовані матеріали, вести діалоги.

Виховна мета.

- сприяти вихованню відповідального ставлення до власного здоров'я.

Очікувані результати:

- учні будуть відрізняти групи зубів;
- знати правила догляду за зубами;
- свідомо виявляти приховане в рекламі те, що корисно для збереження зубів;
- набудуть первинних навичок роботи з навчальним матеріалом за проектом .

Допоміжні засоби й необхідне обладнання: презентація, робочий зошит, ноутбук (комп’ютер), реклама зубної пасти (щітки).

ПЕРЕБІГ УРОКУ
І. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЕТАП

1. Привітання.
2. Перевірка готовності учнів до заняття.
3. Упорядкування робочих місць.

ІІ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

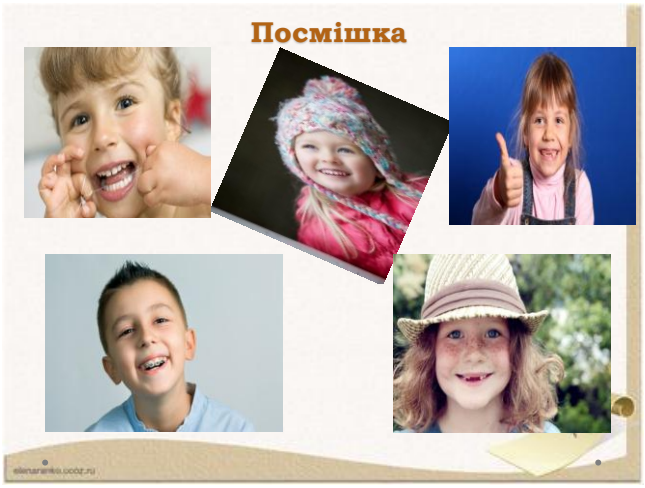
Робота над загадкою.

— Чим із того, що тобі належить, ти можеш поділитися з іншими людьми, не віддаючи цього? (Посмішка)

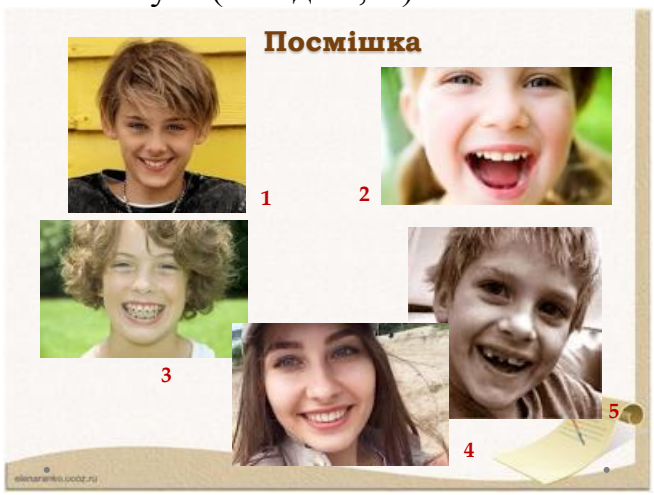
ІІ АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

Робота з малюнками.

Учням пропонується подивитися колаж «Посмішка» й відповісти на питання: «Яка посмішка вам подобається більше всього й чому?» (слайди 1, 2.)

Слайд 1. Колаж «Посмішка»

Слайд 2. Колаж «Посмішка»

Обговорюються враження дітей за питаннями: «Яка посмішка привернула вашу увагу?», «Яка збентежила або викликала сум'яття і чому?» Потім пропонується посміхнутися один одному та відповісти на такі питання:

– Який вигляд мають зуби здорової людини?
– Що слід робити задля здоров'я зубів?
– Як ви вважаєте, чи потрібно взагалі стежити за станом ротової порожнини? *(Міркування учнів.)*

IV. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ І ЗАВДАНЬ ЗАНЯТТЯ

Учителем повідомляються мета й задачі уроку (цей урок спрямовується на ознайомлення з правилами гігієни порожнини рота, зі способами виявлення в рекламі про зубну пасту прихованих ознак, які є корисними для збереження здоров'я зубів, формуванню первинних навичок критично сприймати акційні пропозиції).

V. СПРИЙНЯТТЯ ТА ЗАСВОЄННЯ УЧНЯМИ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Пропонується відгадати загадку – Повний хлівець білих овець. *(Зуби)*.

Слова вчителя. Щоб їжа краще перетравлювалася у шлунку та кишечнику, вона змочується в роті слиною й подрібнюється зубами. Людині від початку

життя дано два комплекти зубів – 20 тимчасових (*молочних*) і 32 постійних зуба. 20 зубів – це повний комплект молочних зубів, які починають змінюватися на постійні зуби у віці 6-9 років. Зміна зубів починається зазвичай з 6 років, коли постійні зуби готові до зростання, коріння тимчасових зубів розсмоктується, вони стають рухомими й випадають. На місці молочного зуба з'являється постійний. Спочатку змінюються нижні різці, а потім – верхні. До 12-14 років у людини повинні вирости всі постійні зуби, за винятком зубів мудрості, які з'являються у віці від 16 до 25 років. Ось така заміна та ріст зубів є одним із показників нормального фізичного розвитку дитини.

Уже перші молочні зуби відіграють важливу роль у розвитку постійних. Як ви вважаєте чому? (*Вони зберігають простір для них, направляють ріст постійних зубів)*.

Зміна зубів – це природний процес, який відбувається в усіх людей, і не потрібно цього боятися. У багатьох країнах існують різні звичаї, пов'язані з випадінням зубів. В іспанців потрібно закинути зуб на дах будинку й розказати смішний вірш, запрошуючи мишеня взяти старий зуб і принести новий. Коли японська дитина втрачає зуб, вона кидає його в повітря й кричить: «Перетворися на зуб Они». (Она – це японське чудовисько, у якого дуже міцні зуби.) У корейців дитина кидає зуб на дах і говорить: «Чорний птах, чорний птах, я даю тобі свій старий зуб, будь ласка, дай мені новий». (Чорний птах символізує вдачу.) Звернення до учнів «А що ви робите, коли у вас випадає зуб?»

1. Практична вправа. Учням пропонується взяти дзеркало й розглянути свої зуби й знайти молочні та постійні й відповісти на питання: «Чим молочні зуби відрізняються від постійних?» (Постійні більше за розміром. Тимчасові біло-блакитнуватого кольору.) А схожість цих зубів прихована всередині. Виявляється, будова молочних і постійних зубів однакова. Учням пропонується розглянути схему внутрішньої будови зуба та називати його частини (слайд 3)

Коронка – частина зуба, яку видно в порожнині рота.

Корінь – частина зуба, яка розташовується в щелепі.

Шийка – частина зуба, яка розташовується між коронкою і коренем. Вона прикрита яснами. Отже, тепер вам відомо, як улаштовані наші зуби й це треба знати.

Питання:

1. Як ви вважаєте, для чого нам потрібні знання про зуби?
2. Про збереження якої частини зубів ми повинні піклуватися в першу чергу?

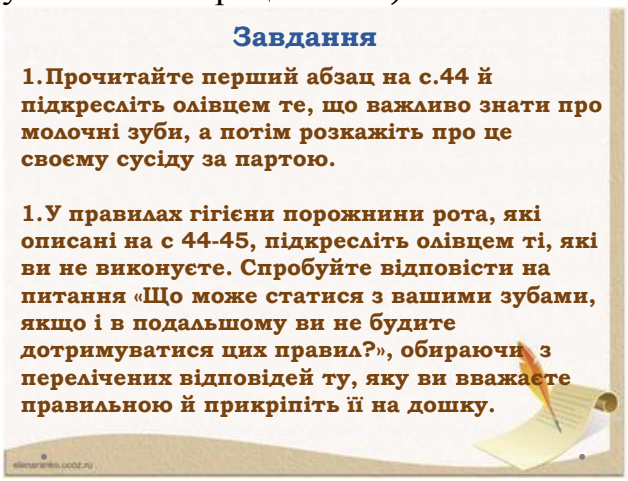
3. Якщо людина втрачає постійний зуб, новий на його місці виросте чи ні?
4. Що шкідливо для зубів?
5. Що ви знаєте про те, як правильно доглядати за зубами? (Учитель вислуховує міркування учнів). Потім пропонує звернутися до підручника.

2. Робота за підручником (с. 44-46)

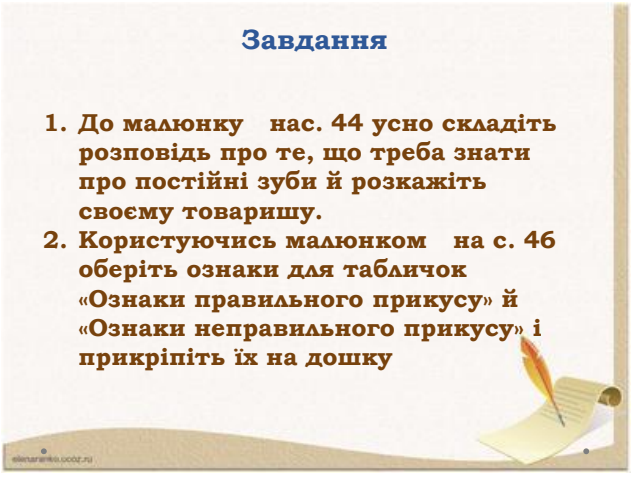
Завдання: (діяльнісний компонент)

1. Прочитайте перший абзац на с.44)й підкресліть олівцем те, що важливо знати про молочні зуби, а потім розкажіть про це своєму сусіду за партою.
2. У правилах гігієни порожнини рота, які описані на с 44-45, підкресліть олівцем ті, які ви не виконуєте. Спробуйте відповісти на питання, «Що може статися з вашими зубами, якщо і в подальшому ви не будите дотримуватися цих правил?», обираючи з перелічених відповідей ту, яку вважаєте правильною й прикріпіть її на дошку
3. До малюнку на с. 44 складіть усно розповідь про те, що треба знати про постійні зуби й розкажіть своєму сусіду за партою.
4. Користуючись малюнком на с. 46 оберіть ознаки для табличок «Ознаки правильного прикусу» й «Ознаки неправильного прикусу» й прикріпіть їх на дошку.

(Слайди 4, 5 – завдання для учнів. Фото 1 – робота з підручником; фото 2 – учнівські напрацювання).

Слайд 4. Завдання до виконання

Слайд 5. Завдання до виконання

Фото 1. Робота з підручником Фото 2. Учнівські напрацювання

Фізкультхвилинка

Навчально-пізнавальна діяльність учнів за міні-проектом «Відома й невідома реклама».

Мета проектної діяльності. Створити умови формування в учнів критичного ставлення до реклами, розвитку аналітичних умінь на основі свідомого вибору зубної пасти за ознаками.

Методи дослідження: індивідуальна й колективна робота з рекламними матеріалами.

Очікувані результати: оволодіння вміннями критично оцінювати рекламні сюжети, тобто свідомо виявляти в них ознаки зубної пасти, які приваблюють покупців і приховані – корисні для збереження здорових зубів.

Випереджувальне домашнє завдання (діяльнісний компонент) Кожному учневі пропонується дібрати рекламу зубної пасти, яка йому подобається.

Робота з рекламою на уроці. Перегляд рекламних сюжетів про зубну пасту. Додатком може бути виставка (малюнки, коробки, тюбики зубних паст).

Завдання (діяльнісний компонент). Записати на аркуші ознаки зубної пасти, які є привабливими особисто для кожного. Записані на аркуші ознаки учні вивішують на дошці, а ті, які повторюються, прикріплюються один до одного (фірма, виробник, світовий бренд, смак, запах, колір, вигляд упаковки, малюнки на упаковці тощо.). Обговорюються ознаки, які є найбільш привабливі й створюється колонка в правому куточку дошки «Привабливі ознаки реклами» (слайди 8, 9.)

Слайд 8. Рекламні сюжети про зубну пасту

Слайд 9. Виявлення прихованих у рекламі ознак

Вибір зубної пасти. Завдання (діяльнісний компонент). Із перелічених ознак доберіть дві найголовніші, які на Ваш погляд, сприяють збереженню здорових зубів й наведіть вагомий доказ на користь свого вибору (якість, ціна, поради стоматолога, розрекламований бренд, натуральні компоненти, які входять до складу пасти, матеріал, з якого виготовлена). Учні наводять докази на користь

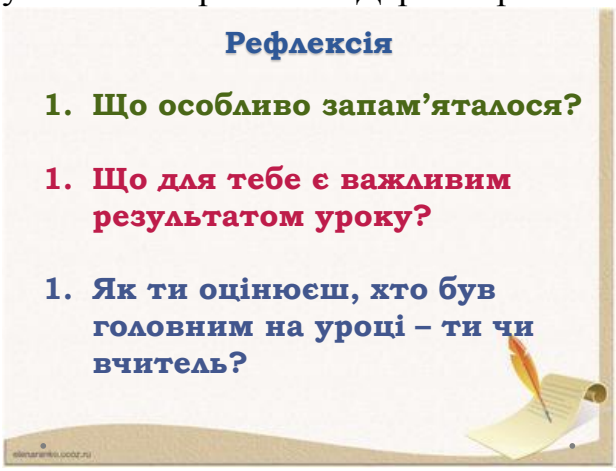
вибраної ознаки. У процесі бесіди вчитель посередині дошки формує колонку «Наші пріоритети» (термін придатності, поради стоматолога, ціна, якість матеріалів), на основі найбільш переконливих аргументів корисності пасти.

Питання: Які ознаки відсутні в нашій рекламі? Як це може вплинути на здоров'я зубів? Обговорюється кожна ознака, яка відсутня в рекламі з точки зору її впливу на здоров'я зубів. Озвучення ознак зубної пасти, які відсутні в рекламі.

Працюючи в проекті «Відома й невідома реклама», яка прихованість у рекламі відкрилася для вас? У ході бесіди виявляється наступне: рекомендації стоматолога; натуральні компоненти, що входять до складу пасти. Тобто не завжди рекламоване є стовідсотково якісним. Як гадаєте, звідки беруть гроші на рекламу? (Ціна реклами входить у ціну товару). Обговорюється те, що є пасти, які не рекламовані, а за ціною дешевші, й за показниками корисності не гірші. Товар високої якості можна купити, але за ціною набагато меншою. Навіть ці розбіжності свідчать про те, що до реклами треба ставитись критично.

VI. Застосування набутих знань і способів діяльнсті. Завдання (діяльнісний компонент). Учні об’єднуються в групи «Фірма», «Виробник», «Світовий бренд», «Смак», «Запах», «Колір», «Вигляд упаковки», «Малюнки на упаковці». Кожна група складає рекламу до своєї ознаки зубної пасти й результати прикріплює на дошку. Із виготовлених рекламних сюжетів на дошці з’являється реклама зубної пасти, а поряд ознаки корисності пасти, які відсутні в цій рекламі.

VII. Рефлексія «Дерево вражень». Учням пропонується на аркушах виготовлених у вигляді кольорових листків дерева, стисло дати відповідь на одне із питань. Питання кожен вибирає за своїм бажанням (слайд 11.) таким чином учнями створюється «Дерево вражень» (фото 2).

Слайд 11. Питання для рефлексії

Фото 2. «Дерево вражень»

III. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Створити антирекламу, використовуючи знання, отримані на уроці.

Додаток 2

Тема уроку. Харчування й здоров’я
4-й клас
Навчальна мета.
Предметна компетентність:
створити умови для:

- розширення в учнів уявлення про групи харчових продуктів;
- усвідомлення необхідності споживання корисної їжі й достатньої кількості води та обмеження вживання жирних, копчених і солодких продуктів та напоїв і смажених страв;
- формування навичок здорового харчування.

Медіакомпетентність.
створити умови для:

- формування вміння сприймати акційні пропозиції, критично ставитися до відкритої в них інформації й виявляти приховану.

Розвивальна мета.
створити умови для:

- розвитку вміння працювати за проектом у групах, презентувати напрацьовані матеріали, вести діалоги.

Виховна мета.

- сприяти вихованню відповідального ставлення до власного здоров'я.

Очікувані результати:

- учні навчаться відрізняти харчові продукти на корисні й шкідливі для здоров’я;
- ознайомляться з правилами здорового харчування;
- свідомо навчаться виявляти в акційних пропозиціях відкриту інформацію й приховану, яка свідчить про те, що продукт може бути небезпечним для здоров'я;
- набудуть первинних навичок роботи в групах з навчальним проектом.

Допоміжні засоби й необхідне обладнання: презентація, робочий зошит, ноутбук (комп’ютер), реклама харчових продуктів.

ПЕРЕБІГ УРОКУ

І. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЕТАП

4. Привітання.
5. Перевірка готовності учнів до заняття.
6. Упорядкування робочих місць.

ІІ. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

Питання вчителя: «Навіщо людина щодня вживає їжу?» (Відповіді дітей)

ІІІ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Учням пропонується написати на аркушах дві страви (продукти) «Моя улюблена їжа» й прикріпити на дошку зліва.

Потім учитель говорить, що в біології прийнято рожевими трикутниками позначати білки, жовтими квадратами – жири, блакитними кружечками – вуглеводи. Від того, у якому співвідношенні вони знаходяться, залежить наше

здоров’я. Для його збереження, ми намагаємось підтримувати оптимальний баланс жирів, білків, вуглеводів в організмі здоровим харчуванням.

Учні об’єднують п’ять груп (**діяльнісний компонент).** Кожній групі пропонується наклеїти фігурки (квадрат, трикутник, кружечок) на аркуш так, щоб за їх уявленням вийшов «чоловічок» й прикріпити його на дошку. Після цього вчитель задає питання: «Як ви вважаєте «які чоловічки» дотримувались правил здорового харчування, а які ні?» (обґрунтуйте свою відповідь, користуючись фігуркою «чоловічка»

Фото 1. Створені учнями «Чоловічки»

IV. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ І ЗАВДАНЬ ЗАНЯТТЯ.

Сьогодні на уроці ми поговоримо про їжу. Адже щоб залишатися здоровою людиною, слід знати:

- для чого ми їмо;
- скільки їжі нам потрібно з’їдати за добу;
- які продукти доцільно включати у свій раціон.

V. СПРЙНЯТТЯ ТА ЗАСВОЄННЯ УЧНЯМИ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Слово вчителя. Згадаймо, як зводиться будинок. Для закладання фундаменту використовують цеглу, граніт, цемент, великі залізобетонні блоки. На будівництво стін – бетонні блоки або цеглу. Поверхи перекривають великими залізобетонними плитами, вставляють вікна, двері, штукатурять, фарбують. Для будівництва необхідно багато різних матеріалів, деталей. Від того, який буде будівельний матеріал, таким буде і будинок – міцний або ні.

Їжа – це також будівельний матеріал для нашого організму. Вона не однакова за своїм складом і значенням для життєдіяльності організму. І від того, яку їжу ми будемо споживати, таким і буде наш організм – здоровим або кволим.

Діяльнісний компонент. Учням пропонується вибрати групу за назвою продукту, який дістався йому, написаний на аркуші паперу. Групи продуктів – хлібобулочні вироби, овочі та фрукти, молочні продукти, м’ясо, риба, яйця, вода (фото 2. Вибір груп).

Фото 2. Вибір груп

Робота за підручником (діяльнісний компонент). Завдання. Кожному пропонується прочитати перший абзац на с. 22 й підкреслити олівцем ті речовини, які потрібні для життєдіяльності людини й озвучити їх один одному.

Робота в групах. **Завдання.** Кожна група отримує завдання окремо і користуючись інформацією на с. 22-27 готує повідомлення.

Група «Білки»: готує повідомлення «У яких продуктах містяться білки»

Група «Жири»: готує повідомлення «У яких продуктах містяться жири».

Група «Вуглеводи»: готує повідомлення «У яких продуктах містяться вуглеводи».

Група «Вітаміни і мінеральні речовини»: готує повідомлення «Для потрібні вітаміни й мінеральні речовини і в яких продуктах вони містяться».

Група «Вода»: готує повідомлення «Як вода потрапляє в наш організм? Чому треба берегти воду?»

Фізкультхвилинка

3. Навчально-пізнавальна діяльність учнів за міні-проектом «Приваблива акційна пропозиція».

Завдання міні-проекту: навчити учнів свідомо ставитися до привабливої акційної пропозиції, щоб не нашкодити своєму здоров'ю. Сприяти виробленню в учнів критичного ставлення до акційних пропозицій.

Способи реалізації: збирання інформації про акційні умови та пріоритети, за якими батьки добирають продукти при купівлі.

Методи дослідження: індивідуальна й колективна робота зі зібраною інформацією.

Форми подання результатів: акційні пропозиції та істинна причина продажі продуктів за акцією.

Очікувані результати: сформованість в учнів первинних умінь свідомо добирати продукти харчування за чинниками якості, користі та виявляти відсутність цих чинників в акційних пропозиціях.

Випереджувальне домашнє завдання. Учням пропонується задати питання мамі або татові: «Що для неї (нього) є важливим при купівлі продуктів у супермаркетах, магазинах?» й записати відповідь. У магазинах знайти продукти,

які продаються за акцією й запитати продавця: «Чому продукт продається за акцією?» й записати відповідь. При можливості знайти інформацію про акційний продукт, прочитати її уважно й виписати причину, яку не назвав продавець.

2. Робота з акційними пропозиціями на уроці. Виставка деяких продуктів, куплених за акцією і без акції.

Завдання (діяльнісний компонент). Питання вчителя: «Чи користується ваша сім'я акційними пропозиціями на продукти харчування?». «Які причини не називають продавці?». На столах аркуші двох кольорів (зелений і червоний). Пропонує учням на зеленому аркуші записати відповідь продавця, на червоному – причини, які не називав продавець, і прикріпити їх на дошку у колонки «Відкриті акційні причини», «Приховані акційні причини». Обговорюються припущення, висловлені учнями: «Чому продавець не назвав саме такі причини акції», і як ці причини можуть вплинути на здоров'я.

3. Вибір продуктів. Завдання (діяльнісний компонент). На дошці на окремих аркушах: фірма, виробник, світовий бренд, смак, запах, колір, вигляд упаковки, термін придатності, яскрава упаковка, реклама, акції, розіграші призів, сюрпризи в упаковці, рекомендації на упаковці, ціна, якість, поради знайомих.

Потім учням пропонується добрати пріоритети, які називали батьки для вибору товару й прикріпити в колонку «Пріоритети якісних продуктів». За найбільшою кількістю пріоритетів створюється ця колонка: виробник, запах, смак, термін придатності, ціна, якість.

Учитель пропонує учням звернутись до колонки «Відкриті акційні причини» й «Приховані акційні причини» й виявити: – Які причини відсутні в акційному продукті? Як це може вплинути на ваше здоров'я? Обговорюються наслідки вживання акційного продукту, його впливу на здоров'я. Учитель повертається до теми проекту «Приваблююча акція».

Звернення до учнів: «Чи дійсно, акційний товар купувати вигідно?» У ході бесіди виявляється, на перший погляд начебто вигідно купити акційний товар. Ми намагаємося купити все, що нам пропонують, навіть ті продукти, які нам не дуже потрібні. Пролежавши в холодильнику 1-2 дні, вони псуються й ми їх викидаємо, щоб не отруїтися. Ми витрачаємо багато грошей, на те, щоб прибрати за акційною пропозицією, не звертаючи уваги на термін зберігання (страждає бюджет родини).

Висновок: не завжди акційна пропозиція є вигідною при купівлі продуктів. Найголовніше, що повинно цікавити при виборі продуктів харчування – це термін придатності, якість, користь здоров'ю.

VI. Застосування набутих знань і способів діяльності. Завдання (діяльнісний компонент).

Діти працюють у групах. Готують антирекламу для чіпсів у різних формах подання:

«Художники» – рекламний плакат.

«Творці» – вірш-реклама.

«Знайки» – рекламний слоган.

«Співаки» – пісня-реклама.

Презентація результатів роботи.

VII. Рефлексія «Закінчи речення»

1. Щоб збагати організм білками купую…
2. Щоб збагати організм жирами купую…
3. Щоб збагати організм вуглеводами купую…
4. Щоб збагати організм вітамінами купую….
5. Акційна пропозиція приваблює, а я...

Список використаної літератури:

1. Больц Норберт. Абетка медіа / За заг. ред. В. Ф Іванова; Пер. з нім. В. Климченка. – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2015. – 177 с.
2. Єльнікова О. В. Інтерактивні методи навчання, їх місце у класифікації педагогічних інновацій // Імідж сучасного педагога. – 2001. – № 3 – 4 (14 –15).
3. Кара-Мурза С. Г. Манипуляция сознанием. – М.: Аксмо; Алгоритм, 2007. – 857 с.
4. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні, схвалена постановою Президії Національної академії педагогічних наук України від 20 травня 2010 року (протокол № 1-7/6-150)
5. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні, схвалена постановою Президії Національної академії педагогічних наук України від 20 травня 2010 року (протокол № 1-7/6-150).
6. Медіаграмотність на уроках суспільних дисциплін: Посібник для вчителя / За ред. В. Іванова, О. Волошенюк, О. Мокрогуза. – К: Центр вільної преси, Академія української преси, 2016. – 201 с. Рекомендовано Міністерством освіти і науки (лист 1/11-1972 від 29.12.2015)
7. Поль Р.У. Критическое мышление: Что необходимо каждому для выживания в быстроменяющемся мире. 1990. В формате Word (zip).
8. Пометун О. Кроки до порозуміння: навчальний посібник для учнів 10 (11) класів / О. Пометун, І. Сушко, І Баранова; за ред. О. Пометун – К. : Педагогічна думка, 2016. – 168с.
9. Програма дослідно-експериментальної роботи Харківської гімназії №46 ім. М. В. Ломоносова (дослідно-експериментальна діяльність за А. С. Сіденко та Т. Г. Новиковою)
10. Різун В. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. – Київ: Центр Вільної Преси, 2013. – 352 с.
11. Основи здоров'я: підруч. для 4 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Гнатюк О.В. – Київ : Генеза, 2015. – 160 с.: іл.
12. Терно С. О. Розвиток критичного мислення старшокласників на уроках історії / С.О.Терно // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – №4. – Бердянськ: БДПУ, 2008. – С. 5 – 13.
13. Тягло О. В. Критичне мислення: [навч. посібник] / Тягло О. В. — Х. : Основа, 2008. — 187 с.
14. Федчиняк А. О. Розвиток критичного мислення учнів на уроках вивчення історії повсякденності в 8-9 класах / А.О.Федчиняк // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – №4. – Бердянськ: БДПУ, 2008. – С. 32 – 39.

Інетернет-ресурси:

1. Як розпізнати маніпуляцію та захиститись від неї. //https://www.youtube.com/watch?v=zgQwkaxgXvs
2. Як стереотипи впливають на наше життя //https://goo.gl/cfmPsE
3. Чому варто бути поінформованою людиною // https://goo.gl/IRxPEc
4. Як перевірити достовірність інформації, відрізняючи факти від думок //https://goo.gl/EPF1z3
5. Як спілкуватись ефективно //http://goo.gl/Km404H

Напрям «Медіаосвіта в основній і старшій школі»

Формування ключових компетентностей на уроках української літератури шляхом інтеграції елементів медіаосвіти (ІКТ-експресій)

Харибіна Наталія Миколаївна, учитель української мови та літератури, зарубіжної літератури Надеждівського навчально-виховного комплексу Лозівської районної ради Харківської області

Якщо ви володієте знаннями,
дайте можливість іншим
запалити від них власне полум`я
Т. Фуллер

Кожна історична епоха диктувала свої погляди на навчання і виховання. Сьогодні життя робить суспільний запит на формування непересічної особистості, здатної **активно розвиватися в інформаційному суспільстві.** Щоразу, аналізуючи діяльність вихованців, ставимо перед собою багатогранні запитання: чому більшість школярів не вміють висловлювати свої думки, обстоювати власну позицію? Чому, маючи теоретичні знання, учні припускаються безлічі помилок? Як виховати особистість, що прагне успішного вивчення предметів? Для виконання цього завдання слід внести серйозні зміни в методи роботи на уроках і максимально активізувати діяльність учнів, формуючи в них потребу у здобутті міцних знань.

Розвиток системи освіти вимагає від педагога пошуку нових технологій, методів, прийомів навчання та виховання. Але інноваційність не є самоціллю педагогічної діяльності. Мета педагогічного пошуку полягає в оптимізації навчально-виховного процесу для забезпечення особистісно зорієнтованого підходу, спрямованого на те, щоб кожний учень став повноцінним, самодостатнім, інтелектуально розвиненим суб`єктом діяльності.

Суть реалізації цієї мети залежить від того, наскільки створено умови для розвитку особистості, розкриття її природних задатків, відповідальності, творчості. Тож, викладаючи літературу, прагнемо створити саме такі умови, здійснюючи кардинальний перехід від традиційного інформаційно-пояснювального навчання, зорієнтованого на передачу готових знань, до особистісно розвивального, спрямованого не тільки на засвоєння знань, а й на способи навчальної діяльності.

Багато викладачів, науковців не одне десятиріччя переймаються запитанням: „Яким має бути сучасне аудиторне заняття, як організувати і провести його так, щоб отримати максимальну віддачу?”

Ще наприкінці 50-х років академік О. Несмєянов висловив думку, яка й сьогодні залишається надзвичайно актуальною і важливою: ”Мені здається, що загальним недоліком нашої середньої освіти – не мимовільним, а в якому ми всі винні, – є прагнення дати учневі якомога більший обсяг знань без належної турботи про якість цих знань. Тим часом сам по собі обсяг цих знань має нульову

цінність. Головне значення і в житті, і в науці має вміння застосовувати свої знання. Ми ж переважно дбаємо про обсяг знань, а не про вміння їх застосовувати. Середн освіту слід розглядати не як певний науконакопичувач, що дає змогу збирати знання, а як тренування мозку. Тренування мозку в середній школі має бути посиленим. Якщо мозок тренований, то знання він закріплює легко, майже автоматично".

З усіх завдань, що стоять перед середнім навчальним закладом, основним є активізація навчально-пізнавальної діяльності тих, хто навчається. Тому дуже важливо викликати в них інтерес до навчального предмета, перетворити клас із пасивних спостерігачів на активних учасників заняття. Вирішити це важливе завдання можна лише в тому разі, якщо вчитель у своїй роботі використовує активні форми та методи навчання, формуючи навички та інтерес до самостійної роботи в учнів.

Якщо проаналізувати зміст наших традиційних занять, побачимо, що більшу їх частину займає діяльність викладача: чи то опитування, виклад, закріплення, чи навіть контроль. При цьому в ході викладання матеріалу значну частину робочого часу витрачаємо на записи під диктування вчителя, а опитування полягає в переказі тексту чи уривку з нього. Ця одноманітність різко знижує пізнавальну діяльність учнів, втрачається інтерес до предмета.

Як же вийти з цього становища?

Проголошений в освітньому просторі України принципваріативності освіти дає змогу вибирати і конструювати навчальний процес на основі більш досконалих стратегій навчання і технологій, із застосуванням яких пов язують можливість такої побудови навчального процесу, яка була б ефективною в умовах сучасної середньої школи і забезпечувала б успіх діяльності вчителя.

При цьому необхідно, щоб учитель, плануючи свою роботу, спирався на такі основні моменти, як «пробудження» в учнів творчого ставлення до предмета, використання **активних (експресивних, швідкісних) форм і методів навчання**, які, безперечно, мають багато переваг. Вони відкидають одноманітність, посилюють інтерес до предмета, навчання, розвивають творче, продуктивне мислення, вчать культури спілкування, поліпшують міжособистісні взаємини, краще реалізують єдність навчання, виховання і розвитку учнів.

Одним зі шляхів удосконалення змісту, форм, методів і засобів навчання української літератури є інтенсифікація, що передбачає по-новому структурований зміст, запровадження сучасних інформаційних технологій, які зумовлюють формування пізнавальних інтересів, глибше сприйняття й розуміння теоретичного матеріалу. Розробка комп'ютерних технологій навчання є необхідною умовою інформатизації освіти, мета якої – забезпечення доступності знань для кожного члена суспільства; розвиток інтелектуальних і творчих здібностей учнів на основі індивідуалізації навчання, інтенсифікації навчального процесу.

Отже, **використання медіатехнологій на уроках української літератури сприяє:**

- підвищенню якості знань, умінь та навичок учнів;
- поглибленню та вдосконаленню їх під час самостійної роботи з ним;
- дає змогу реалізувати особистісні освітні цілі;

- кардинально поліпшує контроль і самоконтроль на основі зворотнього зв’язку;
- робить навчання глибшим, різноманітнішим і змістовнішим.

У педагогічній літературі є різні визначення **поєднання традиційної методики з медіанавчанням**, але в будь-якому випадку воно базується на таких моментах:

- розвиток пізнавальних, творчих навичок учнів, критичного мислення, вміння самостійно шукати інформацію; самостійної діяльності учнів: індивідуальної, парної, групової, яку учні виконують протягом певного часу;
- розв’язування певної значущої для учнів проблеми, яке б моделювало діяльність спеціалістів конкретної предметної галузі;
- подання підсумків роботи, що реалізується в реальному вигляді, формі (звіт, веб-сайт, доповідь, газета чи журнал тощо) - ці результати повинні мати конкретну форму й бути готовими до застосування на практиці;
- співробітництво учнів між собою і вчителем («педагогіка співробітництва»).

Провідна роль в організації навчально-виховного процесу завжди належала і належить учителеві. Саме він здійснює керівництво процесом навчання, шукає оптимальні способи організації уроку з метою інтенсифікації навчання й розвитку творчої індивідуальності учнів.

Дотримуємось принципу вчителя: не вести дітей за собою, а навчити їх самостійно йти життям. **На допомогу приходить інформаційно-комунікаційно-технологічна експресія**, яка передбачає:

- використання демократичного принципу навчання, адаптованого до школи;
- структурування навчального матеріалу за блоками;
- модернізацію та адаптацію вже відомих методів, прийомів, засобів навчання;
- додаткову організацію роботи вчителя у другій половині дня: «Школа творчості», лабораторії з удосконалення знань тощо.

У ключі подібного навчання, як і в основі всіх шкільних технологій, є урок. Тож **формування ключових компетентностей на уроках української літератури шляхом інтеграції елементів медіаосвіти (ІКТ-експресій) – це вагомий крок до успіху.** Не надто важливо, що його тепер називають десятками нових слів – спілкування, гуртова взаємодія, крок, модуль, справа, ланка тощо – головним є результативність. Ми, наприклад, вважаємо, що саме медійні уроки допомагають нашим вихованцям зрозуміти, що **активно жити в медіасуспільстві – престижно!**

Одноманітність у побудові уроку вбиває цікавинку,
живу творчість і перетворює вчителя
в чиновника від методики

Б. Степанишин

Наближення української освіти до сучасних стандартів – один із пріоритетних напрямків для нашої держави. Без якісної освіти неможливий розвиток економіки, тому застосування нових технологій у навчальному процесі

стає необхідним, а часом і єдино можливим для розвитку вміння учнів самостійно оволодівати знаннями.

Сучасна наукова думка пропонує педагогіку і психологію життєдіяльності, яка наголошує: «Ставтеся до дитинства серйозно! У житті немає чернеток і пауз, немає підготовчих періодів. У кожний конкретний момент свого життя дитина або реалізує, стверджує, або заперечує сама себе». Тож дії кожного сучасного педагога мають бути такими, що пробуджують творчий потенціал особистості до самоосвіти, самовдосконалення, саморозвитку.

Завдяки розширенню прямих зв'язків із закордонними освітніми школами все частіше в Україні упроваджуються інноваційні технології, нові освітні проекти, навчальні курси і навіть освітні програми. Українська освіта збагачується новим досвідом, підходами, освітніми технологіями та методами, які поліпшують якість викладання в наших школах, знання нашої молоді стає конкурентоспроможним. Саме тому актуальності набуває необхідність використання комп'ютерних технологій у навчальному процесі для контролю знань, залучення до творчих проектів і самоосвіти, що є важливим завданням педагогічної теорії й практики сьогодення.

Школа не повинна відставати від часу. Методика, за якою вже з першого класу впроваджують комп'ютерну грамотність, довела свою прогресивність і дієвість.

Характерною рисою нашого часу є зростання впливу наукових досліджень на всі сфери діяльності людства. Це стало можливим завдяки якісній зміні методології наукових досліджень, обумовленій широкою математизацією сучасної науки й використанням обчислювальної техніки та новітніх інформаційних технологій. Викладання матеріалу на основі інноваційних технологій сприяє розв'язанню таких актуальних проблем у навчанні, як:

- активізація аналітичного мислення учнів;
- розвиток дослідницьких навичок;
- розширення світогляду учнів;
- використання інформаційних технологій під час розв'язування найскладніших життєвих завдань.

Нестандартними мають бути не лише види уроків (такі, як творчі уроки, уроки-дослідження, уроки-захисти знань, компаративні уроки, уроки-звіти тощо), але й методи та прийоми роботи.

Найчастіше інноваційному навчанню сприяють проблемні й дослідницькі завдання. Їх у викладанні літератури можна застосовувати як у старших, так і в молодших класах. Рівень підготовки учнів не має вирішального значення, головне – бажання дітей відкривати для себе нове й цікаве.

Для цього необхідно володіти інформаційними технологіями та мати бажання активізувати роботу учнів, щоб викликати інтерес до вивчення української літератури та інших предметів.

Стрімкі зміни – одна з основних характеристик сучасного суспільства. Інтенсивне впровадження прогресивних інформаційних і комунікаційних технологій в усі сфери життя зумовило безупинне вдосконалювання людської діяльності.

Формується глобальна інфраструктура інноваційної освіти людини, що ставить перед педагогом нові вимоги:

- підготовка дитини до життя в новому інформаційному суспільстві і його наступній фазі – суспільстві знань;
- формування нової інформаційної культури й інформаційної компетентності, що базується на інформації та знаннях;
- створення нового освітнього середовища – «життєвого простору» для задоволення потреб здобуття освіти тощо.

Упровадження у систему роботи вчителя **ІКТ-експресій (завдань, що базуються на швидкісному сприйнятті навчального матеріалу на основі медіа)**, ми вважаємо, сприятиме поліпшенню якості навчальної практики, загальним кінцевим результатом якої будуть люди з компетенціями, необхідними для активної роботи, підтримки національної конкурентноздатності України на теренах освоєння прогресивних інформаційних і комунікаційних технологій.

Відомий педагог В.О. Сухомлинський сказав: «Урок – це дзеркало загальної і педагогічної культури вчителя, мірило його інтелектуального багатства, показник його світогляду та ерудиції».

Тож уроки ми намагаємося проводити так, як цього вимагають передові педагогічні технології, а одним із провідних методів для нас є проведення ІКТ-експресії на медійному уроці. Це сукупність взаємопов'язаних засобів і процесів, необхідних для створення організованого, цілеспрямованого й свідомого педагогічного впливу на формування особистості із заданими якостями.

На відміну від традиційної системи, **технологія ІКТ-експресивного навчання:**

- зменшує перевантаження учнів;
- позитивно впливає на фізичне та психічне здоров'я учнів;
- сприяє виникненню установки на активне включання у навчальну діяльність;
- сприяє широкому «діалогічному простору»;
- створює умови для самореалізації особистості учня, розкриття його інтелектуального й творчого потенціалу;
- забезпечує якісний рівень знань, орієнтованих на вимоги суспільства, запити особистості;
- розвиває навички самонавчання;
- забезпечує особистісно зорієнтований підхід до навчальної діяльності.

Метою ІКТ-експресії є досягнення більш високого рівня навченості школярів, що грунтується на таких чинниках:

- оптимальність;
- ефективність;
- системність;
- передбачуваність;
- науковість.

Добре продуманий та правильно побудований урок, як правило, дає добрі результати та оптимальне співвідношення знань, умінь і системи навичок учнів.

Тож критично оцінити власний рівень підготовленості, зважити свої можливості для нас, педагогів, – річ найважливіша, найпотрібніша, можливо. Лише важливо зауважувати, що неабияку роль у правильному розумінні ІКТ-екстресій учнями відіграють психологічні аспекти навчально-пізнавальної діяльності (додаток 1)

Провідним прикладом застосування цієї методики є медійний урок (додаток 2)

У процесі адаптації даної інноваційної моделі уроку оновлено:

- традиційну побудову уроку «опитування – пояснення – закріплення» на особистісно орієнтовану;
- характер взаємодії учасників навчального процесу (вчитель - фасилітатор, керівник; учень – суб'єкт, партнер; характер спілкування – діалог; взаємодія учасників навчального процесу – полілог – свобода вибору);
- зміст освіти, який включає не тільки програмові вимоги, але й засоби пізнання, виявляє життєвий досвід учня;
- роботу з формування навичок наукової організації праці, оволодіння навичками сприйняття й осмислення навчальної інформації;
- методи, прийоми, техніки навчальної діяльності – перевага надана тим, що дозволяють розкрити суб'єктний досвід учня, створюють умови для самореалізації, а саме: елементи розвивального навчання, методи формування інтелектуальних умінь і навичок – диференціація та індивідуалізація, проектне навчання;
- «банк» навчальних засобів, які оптимізували процес засвоєння компетенцій (опорні схеми, алгоритми, медіа-презентації, електронні посібники тощо).

В основі експресивного навчання лежать принципи:

- безпосередньої участі кожного учасника знань, що зобов'язує організатора навчального процесу зробити кожного учасника занять активним шукачем шляхів і засобів вирішення тієї чи іншої проблеми;
- взаємного інформаційного, духовного збагачення – при цьому навчальний процес організовано таким чином, щоб учасники його мали можливість обмінятися своїм життєвим досвідом, одержаною інформацією;
- особистісно-орієнтованого навчання тощо.

Яким має бути учасник експресивного навчання?

Він має навчитися:

- ставити перед собою навчальні завдання, самовизначатися, контролювати свою навчальну діяльність щодо поставлених завдань, домагатися запланованого результату і вибирати найбільш раціональний шлях пошуку необхідних для цього засобів розумової або організаційної роботи, щоб стати самостійним суб'єктом навчальної діяльності;
- розвивати навчальну активність, яку необхідно розуміти як спроможність здійснювати якомога більше кількість спроб і різноманітних засобів для досягнення визначеної мети;
- визначити проблеми в ході навчання, які ми розуміємо як розрив між уже засвоєними розумовими й організаційними засобами діяльності і тими, які лише мають бути засвоєні слухачем;
- рефлексії своєї навчальної діяльності, тобто вміти переходити від

розумової чи організаційної до практики втілення й аналізу засобу цієї діяльності.

Яким має бути викладач-організатор застосування ІКТ-експресії?

- Ненав'язливим організатором і керівником навчальної діяльності слухачів;
- як член колективу повинен виконувати специфічні функції у навчальній діяльності (постановка спільних завдань навчання, забезпечення необхідною інформацією, консультування, контроль);
- готовим до будь-яких запитань, критики, корекції завдань і змін засобів спільної роботи в ході поточної навчальної діяльності з боку тих, хто навчається;
- здійснювати підсумкову оцінку діяльності тих, хто навчається;
- організовувати учасників навчання на безпосередню участь в обговоренні окремих завдань навчальної діяльності;
- для вчителя важливо, щоб робота кожного слухача в першу чергу була адресована всім учням, а вже потім йому;
- організувати діяльність кожного учасника навчального процесу тим чином, щоб він брав безпосередню участь у контролі та оцінюванні виконуваної роботи.

Які маємо переваги експресивного навчання?

1. Сприяє формуванню навчальної мотивації учасників процесу, навичок спілкування.

2. Забезпечує оперативний зворотний зв'язок, ширші можливості для надання допомоги кожному учневі.

3. Дозволяє досягти вищої активності всіх учасників, надати можливість кожному з них використати свої знання.

4. Створює передумови для аналізу особистого досвіду кожного учня.

5. Сприяє успішному формуванню в учасників комплексу позитивних якостей:

- здатність швидко адаптуватися в нестандартних умовах;
- готовність брати на себе відповідальність;
- здатність установлювати міжособистісні контакти, обмінюватися інформацією, правильно розподіляти та організовувати працю;
- уміння долати опір, попереджати зіткнення і суперечки, уникати повторення помилок;
- знань рівня своєї компетентності, вміння аналізувати й оцінювати свої дії;
- готовність розглядати проблеми з погляду опонентів;
- здатність чітко викладати і переконливо доводити свою думку, бути небагатослівним, але зрозумілим.

Які вимоги необхідно врахувати, складаючи матеріал і завдання для медійного уроку?

- Завдання мають сприяти виникненню та обговоренню різних думок. Інакше кажучи, вони мають бути проблемними, створювати певні труднощі, надавати можливість для активного використання набутих знань і утворювати імпульс до творчого мислення, пошуку нових знань.
- Матеріал за своєю структурою має бути таким, щоб його можна було поділити на відносно самостійні модулі, над якими можуть працювати різні групи

чи окремі учні.

- Завдяки цьому вони матимуть уявлення про вивчення теми в цілому і зможуть визначити взаємозв'язки між окремими завданнями.
- Керуючись принципом взаємного збагачення, завдання слід розрахувати на використання життєвого досвіду, інформації, набутої з різних джерел, інтелектуального напруження.
- Навчальний матеріал і використані для його вивчення методи мають дати кожному учаснику можливість реалізувати свої здібності, вже набуті знання і вміння.
- Поступове ускладнення змісту навчальних завдань, перехід від репродуктивних завдань до творчих, проблемно-пошукових, бо ІКТ-експресивна робота найбільш ефективна тоді, коли навчальний матеріал поєднує відоме її учасникам із невідомим, що заохочує їх до взаємодії один з одним (додаток 3).

Хочемо зазначити, що медійні уроки з використанням ІКТ-експресії мають значні переваги над іншими видами навчальної діяльності (додаток 4).

Як приклад пропонуємо розробки медійних уроків із використанням ІКТ-експресії в 11 класі, основною метою яких є залучення учнів до активної навчальної діяльності та виховання гармонійної, всебічно розвиненої особистості.

Урок-проблемний стіл

Тема уроку: ***«Хто він, Микола Хвильовий?» (Провідна роль митця у літературному житті 20-х років XX століття)***

Мета уроку:

навчальна (предметна компетентність і медіакомпетентність):

- повторити вивчене про творчість Миколи Хвильового;

розвивальна:

- сприяти розвитку в учнів прагнення до самоосвіти, до пошуку таких форм діяльності, які б відповідали навчальним можливостям та потребам; розширенню й поглибленню знань з теми уроку;

виховна:

- виховувати почуття відповідальності за доручену справу, відданість ідеалам та життєвим принципам.

Допоміжні засоби й обладнання:

1) матеріали прес-центру;
2) ІКТ-експресії;
3) таблиця «План проведення проблемного столу».

Перебіг уроку

I. Організаційний момент.

II. Мотивація навчальної діяльності учнів.

III. Актуалізація опорних знань учнів.

ІКТ-експресія за творчістю митця (додаток 5).

IV. Повідомлення теми, мети і завдань уроку.

V. Сприйняття та засвоєння учнями нового навчального матеріалу

1. Усвідомлення учнями листа Сталіна до Кагановича.

Критикуючи наркома освіти Олександра Шумського, Сталін писав: «О.Шумський неправильно розуміє українізацію і не зважає на цю останню небезпеку. Цей рух може набрати місцями характеру боротьби за відчуженість української культури і української суспільності від культури і суспільності загальнорадянської, характеру боротьби проти «Москви» взагалі, проти росіян взагалі, проти російської культури та її найвищого досягнення — ленінізму.

Я маю на увазі такий усім відомий факт, як стаття відомого комуніста Хвильового в українській пресі. Вимога Хвильового негайно дерусифікувати пролетаріат на Україні, його думка про те, що «від російської літератури, від її стилів українська поезія мусить якомога швидше тікати», його заява про те, що «ідеї пролетаріату нам відомі і без московського мистецтва», його захоплення якоюсь месіаністичною роллю української молодої інтелігенції, його смішна й немарксистська спроба відірвати культуру від політики — все це й багато іншого в устах українського комуніста звучить тепер більше ніж дивно... Тільки в боротьбі з такими крайнощами можна перетворити відроджену українську культуру й українську суспільність в культуру і суспільність радянську».

2. Проблемне завдання учням:

- Співставте основні думки листа з посмертною запискою Миколи Хвильового, зробіть висновки:

Посмертний лист Миколи Хвильового

Арешт Ялового — це розстріл цілої Генерації. За що? За те, що ми були найщирішими комуністами? Нічого не розумію. За Генерацію Ялового відповідаю перш за все я, Микола Хвильовий. «Отже», як говорить Сєменко... ясно.

Сьогодні прекрасний сонячний день. Як я люблю життя — ви й не Уявляєте. Сьогодні 13. Пам'ятаєте, Як я був закоханий у це число? Страшенно боляче.

Хай живе комунізм.

Хай живе соціалістичне будівництво.

Хай живе комуністична партія.

13 травня 1933

3. Діалог учителя з *учнями.*

- М.Хвильовий покінчив життя самогубством, а з його творами познайомився широкий читач не так давно. Ви прочитали оповідання «Мати». Це один з кращих героїко-романтичних творів, який мовби підтверджує тезу: ті роки характеризувались повною невідповідністю зловісних, жорстоких антигуманних реалій революції і проголошуваних нею благородних ідеалів. Оповідання «Мати», як і «Кіт у чоботях», «Солонський яр», допомагає нам збагнути внутрішній світ їх автора. Для цього треба відповісти на цілий ряд проблемних питань:

- Як ви розумієте епіграф до оповідання «Мати»?
- Чи співзвучний епіграф зі словами П.Тичини:
- Приїхали до матері та гри сини: Три сини вояки, да не'днакі, Що 'дин за бідних, Другий за багатих...

- Чому Микола Хвильовий дає синам бідного кравця романтичної вдачі імена синів Тараса бульби: Остап і Андрій?
- Героїв Гоголя могла примирити тільки смерть, а революціонерів 1917 року?
- Чому їх жертвою стає мати?
- Чому брати опинились у різних таборах, і не просто опинились, а очолили ворожі загони?
- Розповідаючи про ставлення синів до матері, письменник вживає однакові звороти. Як розуміти такий підхід автора?
- Як ви розумієте поняття «громадянський обов'язок»?
- Чи погоджуєтесь ви з тим, що Микола Хвильовий задумав оповідання як ілюстрацію до політекономії капіталізму?
- Чим скористався письменник, пишучи «ілюстрацію»?
- Проведіть паралель між кульмінацією оповідання «Мати» і словами Т.Шевченка: «Одцурається брат брата І дитини мати». У яких ситуаціях це може бути?
- Яка ідея оповідання?
- Чи асоціюється образ матері Остапа та Андрія з образом України-неньки? Аргументуйте.
- Як ви сприймаєте слова Ф.Кислого:

«Микола Хвильовий — романтик революції... Але жорстокий і без-компромісний, який вустами одного з героїв говорить: «Я все-таки вклонюся тобі, мій героїчний народе! Твоєю кров'ю ми окропили три чверті пройденої нами путі до соціалізму. Почалося з волинців та ізмальців у Петрограді, продовжується у посьолках Донеччини, в шахтах і на тихих чебрецевих ланах».

- Як зміст оповідання «Я (Романтика)» поповнює ваші знання щодо теми уроку?
- Розкрийте суть думки М.Рильського: «Революціонер з голови до п'ят, Хвильовий міцно зв'язаний з кращими традиціями української художньої літератури».
- Як ви трактуєте дві великі любові ліричного героя з оповідання «Я (Романтика)»: «загірну комуну» і Марію?
- Чому ліричний, елегійно-мінорний вступ в оповіданні закінчується тривожною нотою?
- Розкрийте зміст тези: «Я — чекіст, але і людина».
- Чи можна ці слова віднести до Хвильового?
- Який спосіб життя ведуть комунари, чекісти, яка атмосфера панує серед них?
- Як розуміти слова: «... він так вже впився кров'ю, що мати стала здаватись йому фантомом, а любов до неї — частиною власного злочинного «я», якому він давав волю»?
- Прокоментуйте рядки: «Я зупинився серед мертвого степу: — там, в далекій безвісті, невідомо горіли тихі зорі «загірної комуни».

• Виправдовуючись перед читачем і владою, Хвильовий писав: «Герой новели «Я» — не революціонер. Це так би мовити «революціонізований індивідуаліст»... Чи погоджуєтесь ви з автором?

VI. Застосування учнями знань і способів дій.

1. Завдання на осмислення.

Осмисліть думки літературних критиків, чи імпонують вони вам?

Небагато є в світовій літературі таких творів трагічного звучання, в яких із вражаючою художньою силою були б відтворені драматичне роздвоєння реальності та ідеалів, внутрішній конфлікт революціонера, який потрапляє у витворену революційними ідеями пастку (Микола Жулинський).

** *

Хвильовий був неповторний. Він щодень, щогодини був новим і за формою і за змістом, і це часто призводило його до помилок, іноді досить болючих, а найболючіша помилка — це помилка, що вирвала його з наших лав (Петро Панч).

** *

Істинно: Хвильовий. Сам хвилюється, і нас усіх хвилює, п'янить і непокоїть, дратує, знесилює і полонить. Аскет і фанатик, жорстокий до себе і до інших, хворобливо вразливий і гордий, недоторканий і суворий, а часом — ніжний і сором'язливий, химерник і характерник, залюблений у слово, у форму, мрійник (В.Коряк).

2. Самостійна робота — дослідження форми літературних творів М.Хвильового — заповнення таблиці (додаток 6).

3. Відповідь на проблемні питання:

• Так хто ж за своїм стилем Микола Хвильовий? Імпресіоніст, реааліст, романтик?

VII. Рефлексія.

1. Самостійна робота — дослідження індивідуального стилю письменника.

2. Тести за творчістю М.Хвильового.

• Катастрофічна ситуація в Україні це:
  а) хвиля репресій;
  б) вимирання мільйонів селян;
  в) поширення недовіри й підозри.
• М.Хвильовий свято вірив:
  а) у можливість єднання українського й російського народів;
  б) в «загірну комуну»;
  в) у перемогу народу в громадянській війні.
• В оповіданні «Кіт у чоботях» автор:
  а) поетизує революцію;
  б) не визнає революцію;
  в) романтизує образи рядових революціонерів.
• Ліризму оповіданню надають:
  а) запашне слово;
  б) розчинення сюжету в описах імпресіоністичних вражень;
  в) ліричні відступи.

- Жучок Гапка:
  а) втілення ідеалів М.Хвильового;
  б) реальний образ з життя;
  в) ілюстрація до теми революції.
- В оповіданні «Солонський яр»:
  а) будні громадянської війни;
  б) розповідь про реальні ситуації революційної доби;
  в) побут українського села.
- Микола Хвильовий в оповіданні «Солонський яр» дотримується манери:
  а) романтиків;
  б) імпресіоністів;
  в) неореалістів.
- У розкритті ідейного змісту оповідання вагому роль відіграє:
  а) експозиція;
  б) другий розділ;
  в) малюнок базару.
- Савка вбили за:
  а) зраду;
  б) відходження від ідеалів;
  в) злодійство.
- Сюжет оповідання — це боротьба:
  а) класів;
  б) прихильників різних партій;
  в) між двома селами.
- Основна думка оповідання «Мати»:
  а) поділення людей на класи;
  б) загибель «старосвітських людей»;
  в) втрата соборів душ своїх.
- Оповідь в оповіданні ведеться в стилі:
  а) притчі;
  б) легенди;
  в) казки.
- Діти Остап і Андрій ненавидять один одного через:
  а) різні погляди;
  б) бажання помститися;
  в) ненависть до рідного дому.
- Матері захотілось вмерти тому, що:
  а) вона не може зрозуміти того, що діється;
  б) вона віджила свій вік;
  в) треба поступитися новим людям, з новими думками й новими бажаннями.
- Ідея оповідання:
  а) стосунки в сім`ї;
  б) невідповідність високих гасел, гуманістичних ідеалів революції її реаліям;
  в) будні громадянської війни.

- Напругу часу, який творить нову еру справедливості й щастя в оповіданні «Я (Романтика)», автор створює за допомогою:

а) окремих сцен; б) контрастних фарб; в) портретних характеристик.

- Образ Божої Матері в оповіданні символізує:

а) «загірну комуну»; б) доброту, спокій, любов; в) релігійність народу

- Мати, яка всім серцем любить сина, відчуває:

а) синівську любов; б) надходження грози; в) швидку розлуку з сином.

- Слово «людина» опущене так низько в устах:

а) сина, який підняв руку на матір; б) доктора Тагабата;

в) вірного вартового із дегенеративною формою черепа.

- Ліричний герой вважає себе:

а) людиною; б) чекістом; в) переконаним революціонером.

- Ліричний герой ходить до матері, щоб:

а) відчувати себе «людиною»; б) прискорити час злочину;

в) побути наодинці з собою.

3. Філософське дослідження — тема роздвоєння особистості в українській новітній літературі (додаток 7).

4. Підведення підсумків — самоаналіз самостійної роботи.

VIII. Домашнє завдання:

а) виявити елементи імпресіонізму в оповіданні «Я (Романтика)»;

б) дати лаконічну відповідь на питання: які умови спонукають до роздвоєння особистості?

в) скласти план до теми: «Конфлікт Хвильового з сучасністю».

Урок-лист у вічність

Тема уроку: «Адресовані людям вірші – найщиріший у світі лист» (Л.Костенко. Інтимна, пейзажна й філософська лірика)

Мета уроку:

навчальна (предметна компетентність і медіакомпетентність):

- ознайомити учнів з програмовими поезіями Л.Костенко, розкрити їх жанрове та тематичне розмаїття;

розвивальна:

- розвивати асоціативне мислення, уміння виділяти і пояснювати засоби поетичної мови; удосконалювати вміння ідейно-художнього аналізу віршів;

виховна:

- виховувати любов до поезії

Допоміжні засоби й обладнання:

1) матеріали прес-центру;

2) ІКТ-експресії;

3) таблиця «Кодекс честі».

Перебіг уроку

І. Організаційний момент

І. Мотивація навчальної діяльності учнів

- Як ви розумієте епіграф?

- Поясніть, які вірші можна назвати квітами, які – дубами і т.д.?
- Сьогодні ми відкриємо двері у дивовижний світ видатної української поетеси, яку знають і люблять мільйони людей не тільки в Україні, а й далеко за її межами.

ІІІ. Актуалізація опорних знань учнів

Клоуз-тест (додаток 8).

IV. Повідомлення теми, мети і завдань уроку.

Проблемне завдання

- У кінці уроку ми з вами повернемося до епіграфа і ви спробуєте визначити, які з розглянутих на уроці поезій є квітами, ранами, дубами...

V. Сприйняття та засвоєння учнями нового навчального матеріалу

1. Слово вчителя.

Вашим домашнім завданням було об'єднатися в групи і підготувати виразне читання поезій певного жанрового спрямування.

2. Виразне читання поезій.

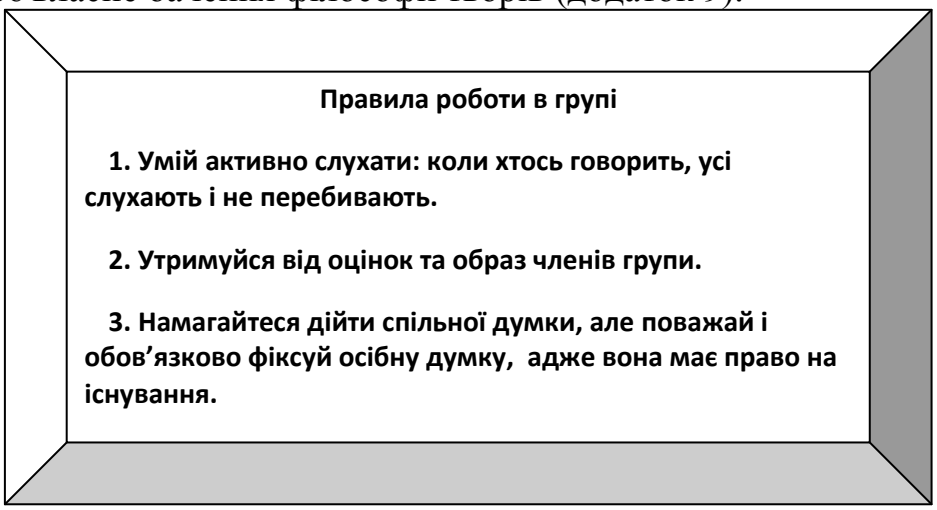
1 група – «Недумано, негадано...»

2 група – «Хай буде легко. Дотиком пера...»

3 група – «Я вранці голос горлиці люблю...»

3. Робота в групах

Кожна група обирає одну з поезій для ідейно-художнього аналізу або висловлює власне бачення філософії творів (додаток 9).

- Перед тим, як розпочати роботу, зверніть увагу на мультимедійну дошку і пригадайте план аналізу поетичного твору.

План аналізу художнього твору

1. Історія створення.
2. Тематика (мотиви в ліричному творі)
3. Ідейна спрямованість твору, його пафос.
4. Жанр, його особливості.
5. Головні герої та їхня характеристка (ліричний герой у ліричному творі).
6. Особливості композиції: сюжет (ця особливість стосується неліричного твору), позасюжетні елементи.
7. Мовно-виражальні засоби у творі.
8. Місце твору в доробку письменника, національній (світовій) літературі.

VI. Застосування учнями знань і способів дій.

1. **Презентація роботи в групах** (додаток 10).
2. **Складання асоціативної схеми** (додаток 11).

VII. Рефлексія.

1.Складання «Кодексу честі» за поезіями Ліни Костенко

- Ліна Костенко – поет-діагностик і найсуворіший моральний суддя. Вона створила для нас своєрідний кодекс честі: його прочитуємо у віршових рядках. Знайдіть у поезіях, які вивчено на уроці, такі рядки і спробуйте скласти свій кодекс честі.

1. Людині бійся душу ошукать,
   Бо в цьому схибиш – то уже навіки.
2. Любіть травинку і тваринку,
   І сонце завтрашнього дня.
3. Не треба думати мізерно.
   Є для серця така покута:
4. Забувати скоріше зло.
5. І все на світі треба пережити.
6. Люди, будьте взаємно красивими.
7. Єдине, що від нас іще залежить, –
   Принаймні вік прожити як належить.
8. Зрадити в житті державу – злочин...

- Не розлучайтесь у житті з поезією Ліни Костенко. Звертайтесь до серцеспіву поетеси у критичні моменти, коли треба визначатися у правильності життєвого вибору. Живіть і творіть згідно з «Кодексом честі».

- Повернімося до епіграфа уроку. Тож скажіть, діти, які вірші ми віднесемо до квітів, дубів, ран... (додаток 12).

VIII. Домашнє завдання

- Прочитати роман «Маруся Чурай»
- Вивчити напам’ять одну з поезій (на вибір)

Висновки

Діяльність вчителя у XXI столітті зумовлена чинниками, які надзвичайно швидко змінюються у нашому плинному світі. Наше особисте цілепокладання формується під впливом інформатизації суспільства та замовлення, яке висувають нам, учителям, суспільство і держава. Сучасний етап розвитку України вимагає формування особистості, в якій гармонійно поєднуються здатність до критичного мислення, ґрунтовні знання, бажання удосконалювати їх, оперативні вміння та навички, що дають змогу здійснити особисту соціалізацію, громадянську позицію, гуманістичне світосприйняття.

Маємо стійке переконання, що кожний справжній учитель повинен формувати власну педагогічну систему, яка допоможе створити найкращі умови для отримання знань для застосування їх у життєвих ситуаціях. Ми, наприклад, обрали такі педагогічні стратегії, що забезпечать здатність учня ефективно діяти за межами навчальних ситуацій, продуктивно розв’язувати у повсякденному житті реальні проблеми.

Тож ІКТ-експресія – це, на нашу думку, один із найсучасніших методів формування непересічної особистості. Головне для організатора як керівника і провідного учасника навчальної діяльності – створювати й зміцнювати мажорний тон, дух бадьорості, впевненості у своїх силах, здатності нести радість іншим, прагнення подолати будь-які труднощі.

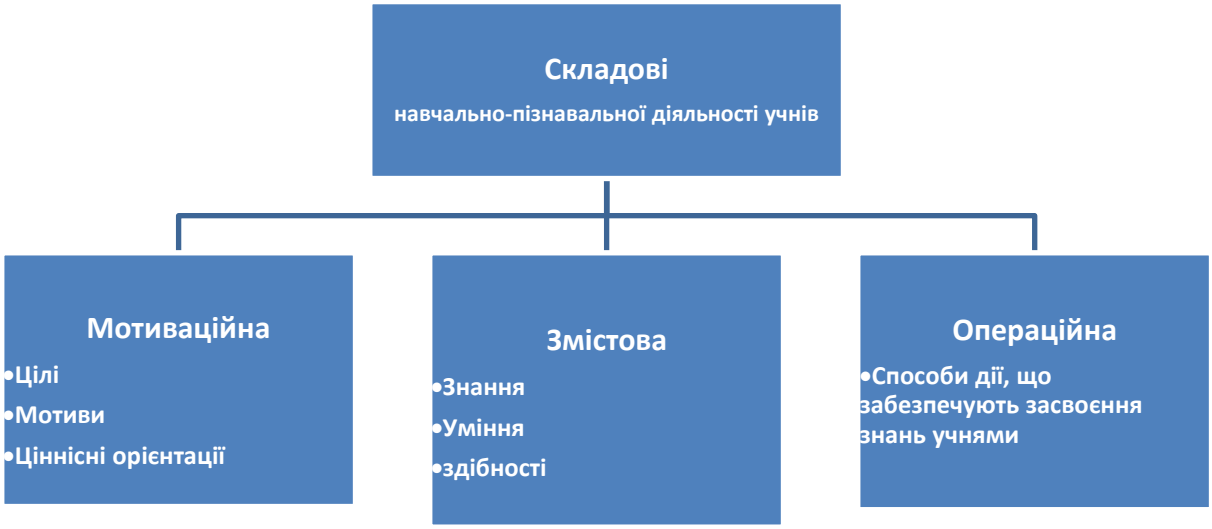
Таким був наш погляд на шляхи реалізації проблеми упровадження експресивних завдань на основі медіа в сучасний освітній процес. Як сприймають такі нововведення учні? На «ура», бо це необмежене поле для їхньої творчої діяльності.

Список використаної літератури

1. Брыксина О.Ф. Конструрирование урока с использованием средств информационных технологий и образовательных электронных ресурсов // Информатика и образование, 2008. - №5. – С.34 – 38.
2. Вовк Л.П. Педагогічна традиція у системі освітніх інновацій // Пульсар. – 2005. - № 9. – с.45-47.
3. Ворошилов В. Свою методику анализирует учитель // Директор школы. – К., 2009. - №7. – С.36.
4. Донченко Т.К. Уроки мови та літератури мають стати уроками словесності // Дивослово. – 2007. - № 4.
5. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод, посіб. / авт.-уклад.: О.Пометун, Л.Пироженко. – К.: А.П.Н.; 2006. – 136 с.
6. Конаржевський Ю.А. Анализ урока. – М.: Просвещение, 2007.
7. Методика навчання рідної мови та літератури в середніх навчальних закладах / За ред. М.І.Пентилюк та інш. – К.: Ленвіт, 2009.
8. Освітні технології / Пєхота О.М., Кіктенко А.З. та ін. – К.: А.С.К., 2006.
9. Пентилюк М.І. Особливості технології уроку // Дивослово. – 2005. – №4.
10. Родигіна І.В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання. – Х.: Вид.гр. «Основа», 2005.
11. Формування самоосвітньої компетентності учнів / К.: «Шкільний дім », 2008. – 128.
12. Щербань Т. Модель компетентного випускника. Завуч. – 2005. – №28.

Додатки

Додаток 1

Додаток 2

Додаток 3

«Зерно» ІКТ-експресивного навчання

Проблема	Актуальність, перспективність	Науковість теорії	Алгоритм діяльності	Провідна ідея	Очікування
Упровадження ІКТ-експресивного навчання	Формування ряду навчальних компетентностей учнів	Система теоретичних понять – крок від загальної до інформаційної культури	Створення умов співпраці на уроці – здобуття компетенцій	Поєднати, на перший погляд, непоєднуване	Грамотне спілкування учнів, активне, цілеспрямоване опанування знань

Додаток 4

Микола Хвильовий

(Микола Григорович Фітільов)

(13 грудня 1893 – 13 травня 1933)

Романтик
Імпресіоніст
Неореаліст

Епіграф: Невже я звичайний чоловік тому, що я люблю безумно Україну?

Неперсічність постаті

Полум'яний письменник-новатор, письменник самобутній і своєрідний, пристрасний полемік-борець, інтелектуал із романтичним світосприйняттям. Він витончений лірик, агресивний публіцист, захоплений романтик і похмурий скептик, піднесений оспівувач і їдкий сатирик, словесний різьбяр і словесний нехлюй. Романтик революції. Справжній син свого народу. Започаткував романтичну течію в літературі, став новатором в українській прозі.

Риси характеру

Видержаний, рішучий, романтик, нервовий, лагідний, аскет і фанатик, жорстокий до себе і до інших, хворобливо вразливий і гордий, недоторканий і суворий, а часом ніжний і сором'язливий, залюблений у слово, у форму, мрійник, допитливий, запальний, непосидючий, любив полемізувати.

Освіта

1904р. – навчання в початкова школа в селі Калантаєві.

1916 р. - закінчив Богодухівську гімназію.

Життєва позиція

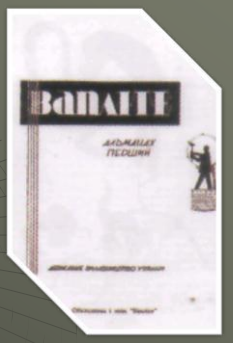
1916 р. – брав участь у Першій світовій війні. Був членом дивізійної ради солдатських депутатів.

1917 р. – став членом компартії України.

1918р. – організовує повстанський загін, воює проти гетьманців, петлюрівців, дроздовців.

1919р. – приїздить до Харкова, працює робітником, веде політичну програму. Стає членом редколегії журналу „Червоний шлях".

1925р.– створює літературну організацію ВАПЛІТЕ (Вільна академія пролетарської літератури).

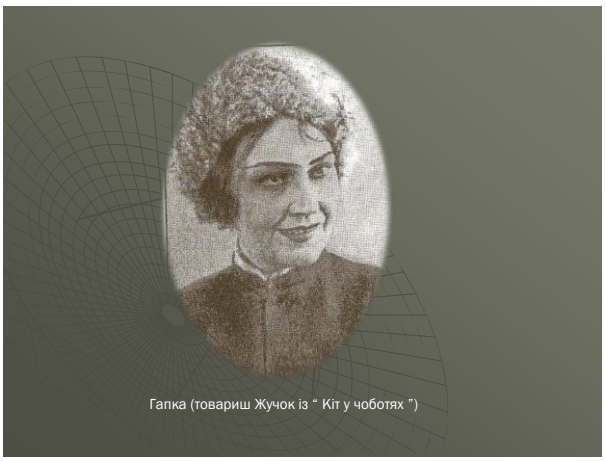

Твори

Збірка „Молодість" (1921), поема „В електричний вік" (1921), „Досвітні симфонії" (1922), збірка оповідань „Сині етюди" (1923), збірка оповідань „Осінь" (1924), твір „Санаторна зона" (1924), „Поема моєї сестри" (1921), поема „Зелена туга" (1922), твір „Вступна новела" (1927), оповідання „Життя" (1922),оповідання „Колонії вілли..." (1925), оповідання „Редактор Карн" (1929), твір „Сентиментальна історія" (1929), оповідання „Наречений", оповідання „Бандити" (1924), твір „Злочин" (1923), оповідання „Мати" (1927), повість „Іван Іванович" (1929).

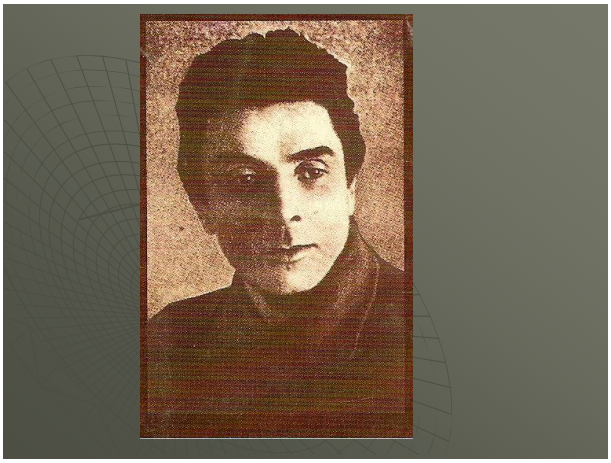

Гапка (товариш Жучок із “ Кіт у чоботях ”)

Додаток до газети “Вісти ВУЦВК” – “Культура і побут” (1923 р.)

Перша дружина М. Хвильового Катерина Гащенко (сидить) і сестра М. Хвильового Людмила Фітільова. Грудень 1917 р.

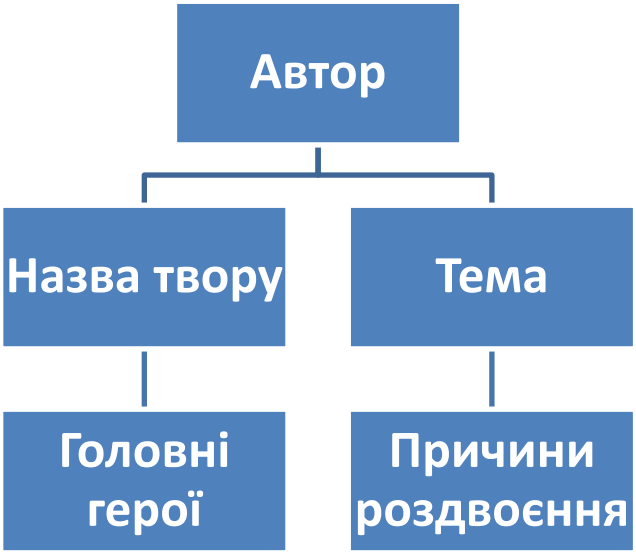
Дочка М. Хвильового Іраїда в рік закінчення середньої школи. 1937 р.

Додаток 6

Додаток 7

Форма дослідження

Додаток 8

Клоуз-тест

- Пастораль – це ...
- Перша збірка поезій Л.Костенко має назву ...
- До інтимної лірики належать такі поезії Л.Костенко ...
- Л.Костенко належить до літературного угруповання ...

Додаток 9

Правила роботи в групі

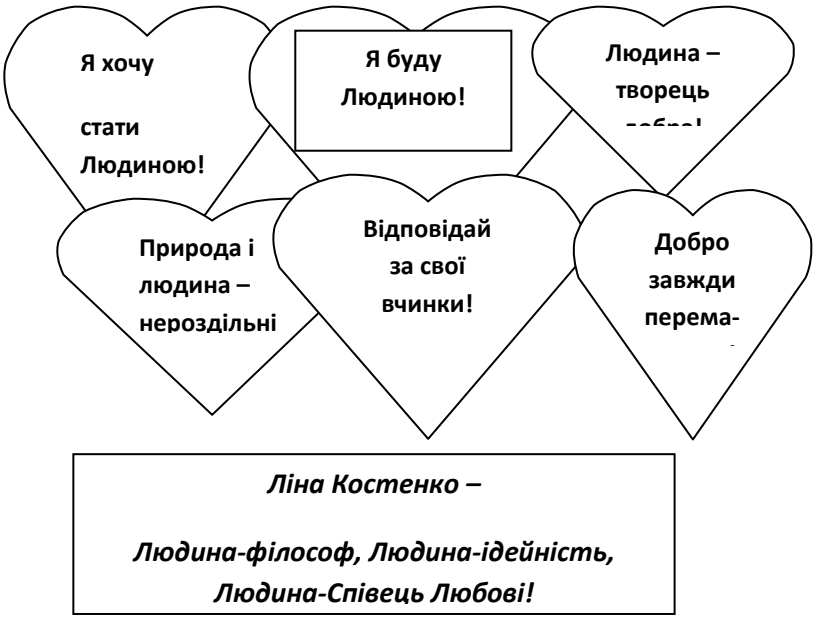
1. Умій активно слухати: коли хтось говорить, усі слухають і не перебивають.

2. Утримуйся від оцінок та образ членів групи.

3. Намагайтеся дійти спільної думки, але поважай і обов'язково фіксуй осібну думку, адже вона має право на існування

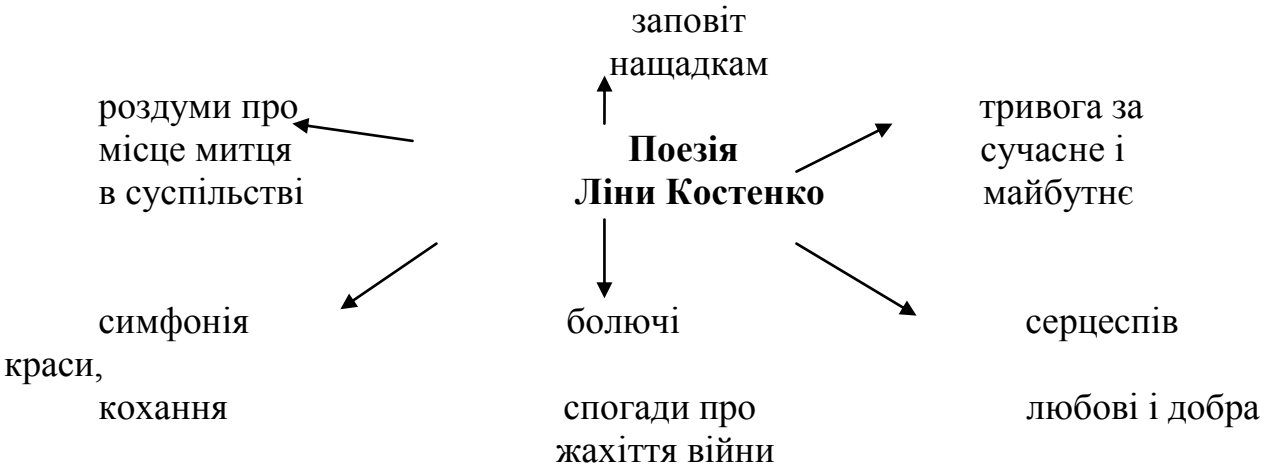
Додаток 10

Приклад 1.

Додаток 11

Найщиріші листи Ліни Костенко

Додаток 12

ІКТ-експресії до уроку

Тема уроку

“Адресовані людям вірші – найщиріший у світі лист”

(Л.Костенко. Інтимна, пейзажна й філософська лірика)

Епіграф уроку:

Є вірші – квіти.
Вірші – дуби.
Є іграшки – вірші.
Є рани.
Є повелителі і раби.
І вірші є – каторжани.

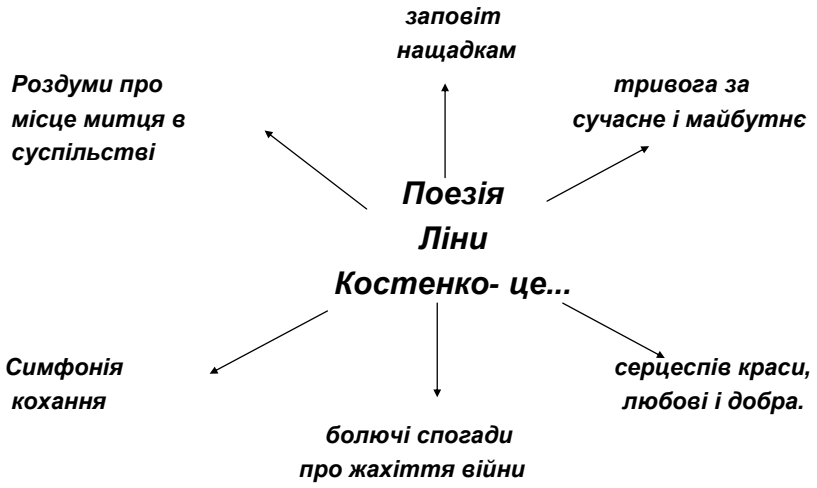
Л.Костенко.

План аналізу ліричного твору

- ***Автор, його місце в літературі***
- ***Тематичне спрямування всієї творчості.***
- ***Які життєві обставини дали імпульс для написання твору (якщо відомо)***
- ***Назва твору (алегорична, метафорична, символічна, сюжетна, образна, інтригуюча та інш.).***
- ***Тема поезії та провідні мотиви.***
- ***Ідея.***
- ***Жанр.***
- ***Композиція (якщо є)***
- ***Ліричний герой.***
- ***Образи, символи (якщо є)***
- ***Настрій (мінор, мажор)***
- ***Художні засоби.***
- ***Місце твору в доробку поета.***
- ***Його актуальність на сьогодні.***
- ***Ваші роздуми та почуття, навіяні поезією.***

Асоціативна схема

«Найщиріші листи Ліни Костенко»

Напрям «Медіаосвіта в основній і старшій школі»

Елементи медіаосвіти та ІКТ на уроках математики

Толокнєєва Тетяна Олександрівна, учитель математики Первомайської загальноосвітньої школи І - ІІІ ступенів № 5 Первомайської міської ради Харківської області

Упровадження нових технологій в житті сучасної людини і в освіті стало очевидним, що потік інформації сприятиме досягненню освітніх цілей, в яких учні навчені сприйматимуть інформацію та будуть використовувати її. Зокрема, у Франції, кажучи про медіа, часто використовують вислів «паралельна школа» («паралельна освіта»). Діти проводять деякий час в школі, де дізнаються якісь речі, розмірковують зі своїми педагогами над деякими питаннями, структурують знання, але з іншого боку, медіа також несуть їм відомості, елементи іншого знання. Тому медіаосвіта стає сьогодні важливою частиною безперервної освіти.

Медіа-педагоги навчають самостійного опрацювання, диференціації, оцінки якості та систематизації медіа-інформації. Часто вони розглядають свою роботу як вимушений захід, породжений розвитком нових медіа: освітній і інформаційний ландшафт змінився з приходом нових технологій, відповідно повинна бути перебудована і сама освіта. Сьогодні вже визнано в усьому світі, ЗМІ повинні активно освоюватися освітою. І необхідно, щоб вчителі мали методичні засоби для такої роботи.

Однак треба зазначити, що, не тільки нові медіа, а й весь навколишній світ «паралельна школа»: природа, будинок, сім'я, оточення учня завжди прищеплюють йому свої знання, дають свою інтерпретацію інформації. У цьому сенсі робота медіа-педагога має серйозне загальнокультурне значення. У контексті спілкування з медіа робота вчителя полягає не стільки в тому, щоб володіти всіма медіа, а в тому, щоб організовувати такий простір для себе і своїх учнів, яке б сприяло спільному пізнанню нових технологій. У зв'язку з безперервною зміною технологій – особливо в області програмних засобів – перевага вчителя в порівнянні з учнями полягає в набутих знаннях та навиках роботи з засобами медіатехнологій. Це дуже складна і відносно нова проблема для вчителів, які прагнуть займатися медіаосвітою.

Медіаосвіта націлена на роботу зі школярами ще й тому, що їх соціалізація у великій мірі відбувається через засоби масової інформації: пізнання світу, інших країн, всіх категорій, з якими вони стикаються. Саме так вони занурюються, входять в соціум, в суспільство своєї країни і в світову спільноту. Виходячи з цього, вчителі повинні пояснювати, давати елементи додаткових знань, які власне і складають медіаосвіту. І це особливе педагогічне ставлення.

У число цих елементів обов'язково повинні входити вміння роботи з комп'ютером, які безсумнівно віднесені сьогодні до загальнокультурних. Вони знаходяться в динамічному стані, постійно розвиваються, видозмінюються, удосконалюються, їх придбання людиною – щоденна необхідність.

1. Інформаційні технології на уроках математики

Застосування ІКТ в навчанні – один із пріоритетних напрямків сучасної освіти. Уроки з комп'ютерною підтримкою – один з показників впровадження ІКТ в навчально-освітній процес.

Свого часу Лев Семенович Виготський сформулював основне завдання педагогіки майбутнього, в якій життя «розкривається як система творчості, постійної напруги і подолання, постійного комбінування і створення нових форм поведінки. Таким чином, кожна наша думка, кожен наш рух і переживання є прагненням до створення нової дійсності, проривом вперед до чогось нового ... ».

В умовах модернізації освіти проблема розвитку педагогічної творчості вчителя і підвищення його професійної майстерності набула особливої актуальності, тому що без активного педагогічного пошуку педагогів, без їх творчого саморозвитку неможливо підняти навчально-виховний процес на якісно новий рівень.

Інформатизація сучасного суспільства, яка характеризується використанням коштів нових інформаційних технологій в усі сфери людської діяльності, ставлять перед нами – вчителями нові завдання по вихованню людини сучасного суспільства. Вимогами сучасного суспільства є комп'ютерна грамотність та інформаційна культура.

Основна мета інформатизації освітнього простору – підвищення ефективності та якості освіти, формування інформаційної культури як основи інформатизації суспільства в цілому.

Комп'ютер вписується в життя школи і є ефективним технічним засобом. На сучасному уроці комп'ютер дозволяє вчителю досягти більш високого рівня наочності, стає активним стимулятором пізнавального процесу школярів.

Застосування ІКТ в навчанні – один з найсучасніших прийомів активізації пізнавальної діяльності учнів як на уроці, так і в позаурочний час. ІКТ займає особливе місце в навчальному процесі. Можливості сучасних комп'ютерів просто вражаючі. Комп'ютери в якості вчителя малоефективні, в ролі помічника вчителя неоціненні. Особливо корисний комп'ютер в якості бази для наочного навчання, тренажера, для контролю.

На сьогоднішній день є ряд відпрацьованих моделей використання ІКТ:

- демонстрація комп'ютерної презентації, підготовленої вчителем або учнем;
- тестування – з введенням або вибором відповіді;
- відпрацювання навичок за допомогою комп'ютерного тренажера.

Комп'ютер в урочній діяльності вчителями використовується на всіх етапах уроку: при поясненні нового матеріалу; закріпленні; повторенні; контролю знань, умінь і навичок.

На етапі засвоєння нових знань комп'ютер виступає в ролі потужного демонстраційного засобу, який забезпечує високий рівень наочності.

Контроль знань і вмінь учнів є одним з найважливіших елементів навчального процесу. Однією з форм проведення контролю знань і умінь є тестування.

Тестування, проведене за допомогою комп'ютера, має ряд переваг над використанням тестів на паперових носіях.

По-перше, повністю зникає суб'єктивність в оцінці знань школярів: учні працюють з комп'ютером, і саме він оцінює їх знання.

По-друге, при автоматизованому тестуванні обробка результатів проводиться в лічені секунди.

По-третє, нам практично відразу видається статистика – відсоток засвоєння матеріалу окремим учнем або групи в цілому.

Хочеться відзначити, що емоційний настрій уроку з використанням ІКТ зовсім інший, результативність таких уроків значно підвищується.

Для успішного застосування інформаційних комп'ютерних технологій в кожному класі в ідеалі повинні бути технічні засоби: комп'ютер з необхідним програмним забезпеченням, проектор, екран, колонки.

Хочеться відзначити, що учні середньої і старшої ланки з задоволенням створюють самостійно презентації, використовуючи для цього ресурси мережі Інтернет. Їм подобається захищати свої творіння. Учні, які займаються науково-дослідницькою діяльністю, створюють інформаційні проекти, супроводжуючи їх презентаціями.

Використання мережі Інтернет сприяє формуванню і розвитку здатності учнів до збору, аналізу та подання отриманої інформації. Формується можливість засвоювати великий обсяг інформації за короткий час.

Таким чином, застосування інформаційних технологій дає нам:

- підвищення інтересу до досліджуваного предмета, зростає відвідуваність занять, на заняттях учні працюють активніше;
- поліпшення дисципліни на уроках;
- поліпшення успішності учнів;
- підвищення уваги і поліпшення пам'яті.

2. Плани-конспекти уроків з математики з використанням медіаресурсів

2.1. План-конспект уроку з математики 6 клас

Тема уроку. ***Розв'язування вправ на всі дії з дробами***

Мета уроку:

- *навчальна:* закріпити вміння застосовувати правила дій зі звичайними дробами до розв'язування вправ; закріпити вміння множити і ділити звичайні дроби та мішані числа; відпрацьовувати вміння виділяти цілу частину із неправильного дробу та перетворювати мішані числа у неправильний дріб; відпрацьовувати вміння перетворювати десяткові дроби у звичайні дроби і звичайні дроби в мішані числа;

- *розвивальна:* розвивати логічне мислення, пізнавальну активність, увагу, інтерес до математики; допомогти учням усвідомити гордість за своє місто; сприяти формуванню позитивного інтересу до історичних пам'яток міста Первомайський;

- *виховна:* формувати ціннісне ставлення до себе і культури свого міста; виховувати любов до міста, патріотичне ставлення до міста.

Тип уроку: застосування знань і умінь.

Основні методи: словесні, практичні, наочності.

Форми роботи: індивідуальна і фронтальна робота, групова робота, робота з дидактичною літературою.

Обладнання: підручник, роздатковий матеріал, комп'ютер, проектор, екран, мультимедійна презентація (додаток 2.1.6), аудіо композиція (Браво «Этот город»), листи самооцінки (додаток 2.1.1), картки із завданнями для учнів.

Очікувані результати: учні повинні вміти застосовувати правила дій зі звичайними дробами до розв'язування вправ, множити і ділити звичайні дроби та мішані числа, виконувати додавання і віднімання звичайних дробів, виділяти цілу частину із неправильного дробу та перетворювати мішані числа у неправильний дріб, перетворювати десяткові дроби в звичайні дроби і назад; учні повинні отримати позитивні емоції і нові знання від сьогоднішнього уроку.

Хід уроку

Організаційний етап

Вітаю!

Я хочу почати наш урок з таких рядків. (Слайд 1)

Пыль клубами, палящее солнце
Да ветра, что гуляют в степи,
Без стекла у палатки оконце,
Грязь такая, хоть черта лепи.
Нет покуда высотных отелей
И одетых в бетон площадей...
Будет все! Лишь бы мы захотели,
лишь бы вера была у людей.
И была чтобы воля и сила,
И мечта, и в сердцах огонек,
Чтоб девчонка его не гасила,
Чтобы верил в него паренек.
И другого уже не желаю,
Кроме счастья жить вместе с тобой,
Город имени Первого мая,
Город нашей мечты голубой.

Цей вірш, написаний В. Хохлачова, про місто Первомайський у 1965 р.

Сьогодні на уроці ми об'єднаємо історію нашого міста та розв'язування вправ на обчислення дробів.

Оцінювати на уроці ви будете себе самостійно. Підпишіть свої листки самооцінки (додаток 1).

Перевірка домашнього завдання (слад 2-3)

$$22\frac{1}{5}\cdot 1\frac{2}{3}+\left(2{,}04:\frac{1}{70}+14{,}82:\frac{1}{60}\right)+\left(\frac{1}{4}:0{,}025+4\frac{3}{8}\cdot 16\right):\frac{1}{10}=1869$$

1) $22\frac{1}{5}\cdot 1\frac{2}{3}=37$

2) $2{,}04:\frac{1}{70}=142{,}8$

3) $14{,}82:\frac{1}{60}=889{,}2$

4) 142,8 + 889,2 = 1032

5) $\frac{1}{4} : 0,025 = 10$

6) $4\frac{3}{8} \cdot 16 = 70$

7) 10 + 70 = 80

8) $80 : \frac{1}{10} = 800$

9) 1032 + 37 = 1069

10) 1069 + 800 = 1869

За правильне виконання домашнього завдання в лист самооцінки поставте собі 1 бал.

«Бліц опитування»

1. Сформулюйте правило додавання дробів з різними знаменниками.

(Відповідь: щоб знайти суму двох дробів з різними знаменниками, потрібно: привести дані дроби до спільного знаменника; спільний знаменник записати в знаменнику суми; скласти нові чисельники і результат записати в чисельнику суми; якщо можливо, то скоротити отриману в сумі дріб і виділити з неї цілу частину.)

2. Сформулюйте правило зведення дробів до найменшого спільного знаменника.

(Відповідь: щоб звести дроби до найменшого спільного знаменника, потрібно: знайти НСК знаменників даних дробів; знайти додатковий множник для першого дробу; привести перший дріб до нового знаменника; знайти додатковий множник для другого дробу; привести другий дріб до нового знаменника.)

3. Сформулюйте правило віднімання дробів з різними знаменниками.

(Відповідь: щоб знайти різницю двох дробів з різними знаменниками, потрібно: привести дані дроби до спільного знаменника; спільний знаменник записати в знаменнику різниці; знайти різницю нових чисельників і результат записати в чисельнику різниці; якщо можливо, то отриманий в різниці дріб скоротити і виділити цілу частину.)

4. Сформулюйте правило множення звичайних дробів.

(Відповідь: щоб знайти добуток двох звичайних дробів, потрібно: знайти добуток знаменників даних дробів і записати його в знаменнику добутку; знайти добуток чисельників даних дробів і записати його в чисельнику добутку.

$$\frac{a}{b} \cdot \frac{c}{d} = \frac{ac}{bd}.)$$

5. Сформулюйте правило знаходження дробу від числа.

(Відповідь: щоб знайти дріб від числа, потрібно дане число помножити на цей дріб.)

6. Сформулюйте правило ділення звичайних дробів.

(Відповідь: щоб розділити звичайний дріб на звичайний дріб, потрібно: знайти дріб, обернений до дільника; ділене помножити на дріб, обернений до дільника.

$$\frac{a}{b} : \frac{c}{d} = \frac{a}{b} \cdot \frac{d}{c}.$$

За правильну відповідь поставте собі в лист самооцінки 1 бал.

Повернемося з вами до домашнього завдання. При розв’язанні прикладу ви отримали відповідь – 1869. Якщо візьмемо це число за рік, які відомості ми маємо про те, що відбувається в цьому році, пов'язані з історією міста Первомайський?

Доповідь учня (слайд 4, додаток 2.1.2) [7, 9]

Біографія міста Первомайський пов'язана з будівництвом в кінці 60-х років дев'ятнадцятого століття залізничної станції. Більше ста років тому пронісся колами паровозний гудок, який повідомив про відкриття регулярного руху поїздів між Харковом і Ростовом.

Саме в 1869 році було відкрито залізничну станцію «Курськ – Харків – Севастополь». У серпні цього ж року за 80 кілометрів від Харкова побудували зупинний пункт. 23 грудня 1869 років через станцію пройшов перший пасажирський поїзд «Харків – Ростов». Тут стали зупинятися поїзди для поповнення запасів води і дров.

Станцію спочатку називали Олексіївка (за назвою власного села). Тільки в кінці XIX століття станцію було перейменовано на честь померлого генерал-лейтенанта свити його величності Олександра Федоровича Лихачова. На станції було паровозне депо, механічні та деревообробні майстерні та відмінний буфет, а саме станція була першокласної.

Ця дата пов'язана з початком заснування нашого міста!

Формулювання теми, мети і завдань уроку;

Мотивація навчальної діяльності

Я хочу привітати вас з великим досягненням: ви навчилися виконувати всі дії зі звичайними дробами. Сьогодні на уроці ми об'єднаємо історію нашого міста і обчислення з звичайними дробами.

Тема сьогоднішнього уроку «Розв’язування вправ на всі дії зі звичайними дробами»

Діти давайте разом з вами визначимо мету і завдання сьогоднішнього уроку: (слайд 5)

- закріпити вміння застосовувати правила дій зі звичайними дробами до розв’язування вправ;
- закріпити вміння множити і ділити звичайні дроби та мішані числа;
- відпрацьовувати вміння виділяти цілу частину із неправильного дробу та перетворювати неправильний дріб у мішане число;
- відпрацьовувати вміння перетворювати десяткові дроби в звичайні дроби і назад;
- розвивати логічне мислення, пізнавальну активність, увагу, інтерес до математики;
- сприяти формуванню позитивного інтересу до історичних пам'яток міста Первомайський;
- формувати ціннісне ставлення до себе і культури свого міста;
- виховувати любов до міста, патріотичне ставлення до міста.

Актуалізація опорних знань

Тести (слайд 6-7)

Знайдіть значення виразів. Кожній відповіді відповідає буква, розташуйте букви в порядку обчислення.

1. $\frac{3}{8} : 6$
2. $\frac{4}{5} + \frac{1}{3}$
3. $24 \cdot \frac{1}{3}$
4. $\frac{8}{21} : \frac{4}{7}$
5. $\frac{13}{2} \cdot \frac{2}{39}$
6. $\frac{11}{12} - \frac{1}{2}$

Відповіді.

1. $\frac{1}{16}$
2. $1\frac{2}{15}$
3. 8
4. $\frac{2}{3}$
5. $\frac{1}{3}$
6. $\frac{5}{12}$

В	Ч	Р	Е	О	М	О	Е	П	П	К	В	К	Л	Ц
$\frac{1}{18}$	18	$2\frac{2}{5}$	12	$1\frac{2}{15}$	$\frac{3}{2}$	$\frac{1}{3}$	42	$\frac{15}{17}$	8	16	$\frac{5}{12}$	$\frac{1}{16}$	$\frac{5}{8}$	$\frac{2}{3}$

Ключ – Копцов.

За правильне виконання кожного завдання поставте в лист самооцінки 0,5 бала, всього за правильне виконання – 3 бали.

Доповідь учня про Копцова Василя Олексійовича (слайд 8, додаток 2.1.3) [7, 21]

Під час другої світої війни особливо важкими були бої на території нашого району в березні 1943 року. В одному з них загинув Василь Олексійович Копцов. Про його яскраву статуру і досягнення можна говорити багато, оскільки він – особистість з незвичайною долею.

В.О. Копцов похований на Привокзальній площі.

9 травня 1950 року в день 5-ої річниці Перемоги було відкрито пам'ятник – високий гранітний обеліск, який увінчав макет самохідної гармати. Одна з вулиць нашого міста носить ім'я генерал-майора танкових військ В.О. Копцова.

З перших днів другої світової війни генерал-майор приймав участь в боях з німецько-фашистськими загарбниками. У лютому 1943 року – у визволенні Харкова від німецько-фашистських окупантів.

Під час бою між станціями Лихачово і Таранівка, В.О. Копцов був смертельно поранений.

Застосування знань і умінь

Робота в групах (слайд 9)

З однією важливою датою ми вже ознайомилися - 1869 рік (рік відкриття станції Лихачове). Протягом наступних років, біля станції утворювали хутора, які свого часу об'єдналися в поселення.

У наступному завданні я вам пропоную дізнатися дату, коли селище при станції Лихачове перейменували в селище Первомайський.

Виконавши завдання, складіть дату.

Група 1

1) $\left(7\frac{5}{6}-\ 3\frac{2}{3}\right)\cdot\frac{6}{25}$

2) $\left(12\frac{3}{8}+\ 8\frac{1}{6}\right)-\ 11\frac{13}{24}$

3) $3\frac{2}{3}\cdot 1\frac{8}{25}+\frac{4}{33}\cdot 1\frac{8}{25}$

4) $\left(3\frac{5}{13}:\frac{11}{13}\right)-\left(\frac{2}{5}:\frac{1}{5}\right)$

Група 2

1) $\left(4\frac{3}{4}-\ 2\frac{1}{2}\right)\cdot\frac{4}{9}$

2) $\left(3\frac{13}{15}+\ 6\frac{7}{10}\right)-\ 1\frac{17}{30}$

3) $1\frac{1}{13}\cdot 1\frac{19}{20}+\frac{19}{39}\cdot 1\frac{19}{20}$

4) $\left(5\frac{5}{11}:\frac{10}{11}\right)-\left(1\frac{5}{7}:\frac{3}{7}\right)$

Група 3

1) $\left(5\frac{3}{8}-\ 3\frac{1}{4}\right)\cdot\frac{8}{17}$

2) $\left(3\frac{7}{9}+\ 11\frac{3}{10}\right)-\ 6\frac{7}{90}$

3) $2\frac{11}{17}\cdot 1\frac{19}{32}+\frac{25}{51}\cdot 1\frac{19}{32}$

4) $\left(7\frac{1}{9}:\frac{8}{9}\right)-\left(3\frac{3}{5}:\frac{3}{5}\right)$

Відповідь: 1952.

Презентація результатів: від кожної групи один учень відповідає біля дошки.

За правильне виконання кожного прикладу – 0,5 бала. За правильне виконання всього завдання – 2 бали.

Доповідь учня про перейменування селища на Первомайський (слайд 10, додаток 2.1.4) [7, 29]

За пропозицією артільників (артільник – ремеснік) вулицю, на якій жила їх більшість, назвали «1 травня» (на честь пролетарського свята). Коли вирішувалося питання, як назвати містечко, в 1952 році запропоновано назву Первомайський, що було пов'язано з назвою колгоспу «Перше травня» центр якого до війни і майже до 1950 року перебував на вулиці Перше травня, де згодом відкрили районний Будинок культури і дитячий садок №3.

З 24 червня 1952 року селище стало називатися Первомайським, а з 1957 року постановою уряду селище Первомайський належить до селищ міського типу. З 1952 по 1958 року з'явилися 780 нових будинків, з них 160 – в новому

селищі, як його тоді називали, на місці пустиря за вулицею Харківська (сьогодні це місце відомо як «Старий ринок»).

Фізкультхвилинка (слайд 11)

Ми з вами дуже старанно працювали, давайте ж тепер відпочинемо.
Раз – піднятися на носочки, посміхнутись,
Два – руки вгору і підтягнутись,
Три – зігнутися, розігнутись,
Чотири – знову все почати.
П'ять – на пояс руки ставимо,
Шість – повороти тулуба почнемо,
Сім – по глибше всім зітхнути.
Вісім – ми разок присядемо,
Дев'ять – урок наш продовжуємо.

Домашнє завдання

Продовжуючи тему історії міста, підготуйте доповіді про пам'ятки в нашому місті.

№ 455 (1)

Повторити п. 9, 10, 11 [6, 55]

Самостійна робота

Виконання вправ на відповідність.

Виконавши завдання правильно, ви дізнаєтеся дату події. (Слайд 12)

1. Первомайський став адміністративним центром Первомайського району.
2. Відкрився перший в мікрорайоні продуктовий магазин № 10 «Головхарківбуд».
3. Відкрилася перша музична школа на Привокзальній площі.
4. Розпочинає свою роботу міська лікарня.

Група 1.

1. $2\frac{13}{16} : 4\frac{3}{8}$
2. $\frac{5}{6} - \frac{3}{4} + \frac{5}{24}$
3. $5\frac{1}{7} \cdot 1\frac{8}{27}$
4. $\frac{7}{9} : \frac{14}{27} : \frac{3}{16}$

Відповіді

1. $\frac{9}{14}$
2. $\frac{7}{28}$
3. $6\frac{2}{3}$
4. 8

$\frac{7}{28}$	1966
$\frac{61}{100}$	1964
$5\frac{3}{9}$	1967
18	1965
$5\frac{2}{9}$	1968
$\frac{9}{14}$	1965
12	1977
$6\frac{2}{3}$	1969
8	1993
$\frac{8}{14}$	1970

Група 2

1. $11\frac{2}{3} : 3\frac{1}{9}$
2. $\frac{7}{8} - \frac{2}{3} + \frac{5}{6}$
3. $2\frac{1}{42} \cdot 1\frac{7}{10}$
4. $\frac{4}{11} : \frac{16}{33} : \frac{9}{16}$

Відповіді

1. $3\frac{3}{4}$
2. $1\frac{1}{24}$
3. $1\frac{2}{3}$
4. $1\frac{1}{3}$

$1\frac{1}{24}$	1966
$\frac{61}{100}$	1964
$5\frac{3}{9}$	1967
$3\frac{3}{4}$	1965
$1\frac{2}{3}$	1968
$\frac{9}{14}$	1965
12	1977
$1\frac{1}{3}$	1969
8	1993
$\frac{8}{14}$	1970

Група 3

1. $12\frac{1}{2} : 3\frac{3}{4}$
2. $\frac{7}{8} + \frac{11}{12} - \frac{5}{6}$
3. $1\frac{1}{8} \cdot 1\frac{1}{15}$
4. $\frac{5}{18} : \frac{25}{27} : \frac{9}{20}$

Відповіді

1. $3\frac{1}{3}$
2. $\frac{23}{24}$
3. $2\frac{7}{8}$
4. $\frac{2}{3}$

$\frac{23}{24}$	1966
$\frac{61}{100}$	1964
$5\frac{3}{9}$	1967
$3\frac{1}{3}$	1965
$2\frac{7}{8}$	1968
$\frac{9}{14}$	1965
12	1977
$\frac{2}{3}$	1969
8	1993
$\frac{8}{14}$	1970

1. Первомайський став адміністративним центром Первомайського району. - 1965 рік

2. Відкрився перший в мікрорайоні продуктовий магазин № 10 «Головхарківбуд». - 1966 рік

3. Відкрилася перша музична школа на Привокзальній площі. - 1968 рік

4. Розпочинає свою роботу міська лікарня. - 1969 рік

За правильне виконання кожного завдання поставте в лист самооцінки 1 бал, за правильне виконання всього завдання - 4 бали.

Підведення підсумків уроку. Рефлексія

Наш урок добігає кінця, я хочу вам запропонувати трохи відпочити і прослухати пісню.

(Звучить пісня «Этот город» групи «Браво», на екрані фото, пов'язані з містом Первомайський) (слайд 13, додаток 2.1.5)

Дітки візьміть свої листи самооцінки і порахуйте бали, які ви заробили сьогодні на уроці.

У кожного є стікер. Зобразіть на стікері ваш настрій і приклейте його на ту сходинку, яка відповідає вашому балу листка самооцінки.

Давайте з вами повернемося до вірша, яке було прочитано на початку уроку, а саме до таких слів:

Будет все! Лишь бы мы захотели,
лишь бы вера была у людей.
И была чтобы воля и сила,
И мечта, и в сердцах огонек,
Чтоб девчонка его не гасила,
Чтобы верил в него паренек.

Ви наше нове покоління, наша гордість і наше майбутнє. Прагніть завжди намагатися приносити місту користь. Досягати вершин за честь нашого міста, за честь тих людей, які будували його і бажали для нього тільки процвітання.

Для вас таке завдання: із запропонованих фраз, оберіть одну та доповніть її своїм враженням від сьогоднішнього уроку.

- було цікаво ...
- було важко ...
- я виконував (а) завдання ...
- я зрозумів (а), що ...
- тепер я можу ...
- у мене вийшло ...
- я зміг (ла) ...
- я спробую ...
- мене здивувало ...
- урок дав мені для життя ...
- мені захотілося ...

(Слайд 14)

Я думаю о нем сегодня вновь
Не как о сумме улиц и домов,
А как о чем-то цельном, о живом –
В нем есть дыханье. Мысль … и сердце в нем!
И обращаюсь я к нему на «ты».
Мой город! Узнаю твои черты…
Дякую за урок!

Додаток 2.1.1

Лист самооцінки

Прізвище, ім’я		Результат
Домашнє завдання	1 бал	
Бліц-опитування	1 бал	
Тести	1. 0,5 бала 2. 0,5 бала 3. 0,5 бала 4. 0,5 бала 5. 0,5 бала 6. 0,5 бала Всього 3 бала	
Робота в групах	1. 0,5 бала 2. 0,5 бала 3. 0,5 бала 4. 0,5 бала Всього 2 бала	
Самостійна робота	1. 1 бал 2. 1 бал 3. 1 бал 4. 1 бал Всего 4 бала	
Творча робота (доповідь)	1 бал	
	Оцінка	

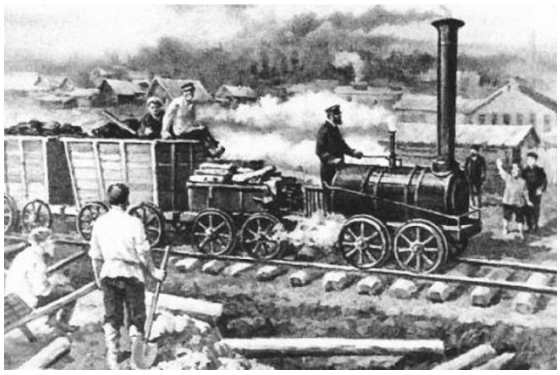
Додаток 2.1.2

Події 1869 року

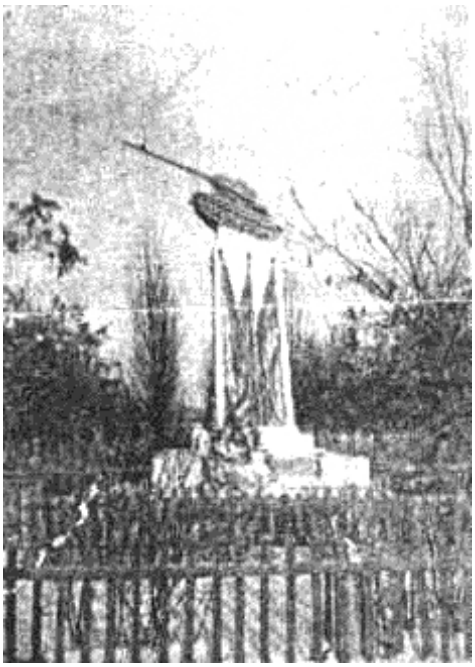

Додаток 2.1.3

Копцов Василь Олексійович

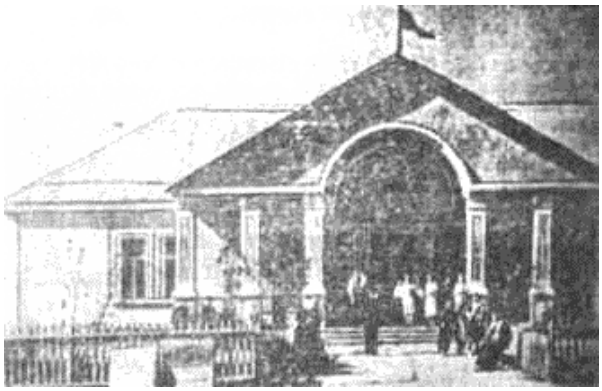

Додаток 2.1.4

Здобуття назви – Первомайський

Додаток 2.1.5

«Этот город»

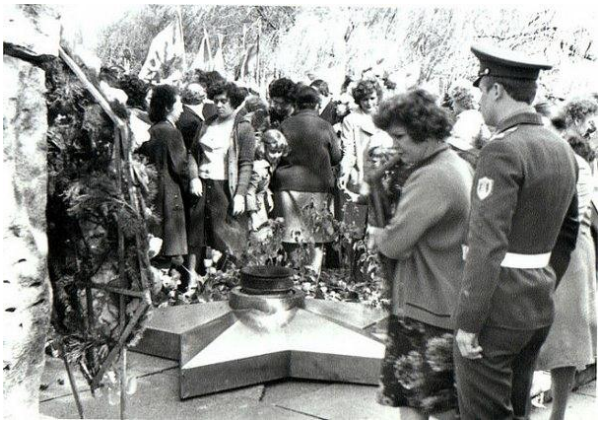

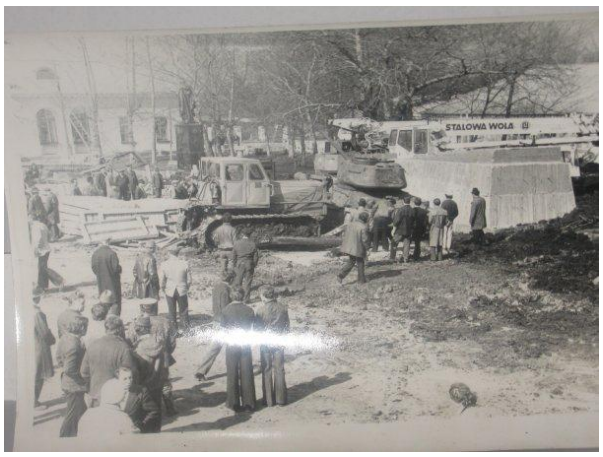

STALOWA WOLA

ХИМПРОМ

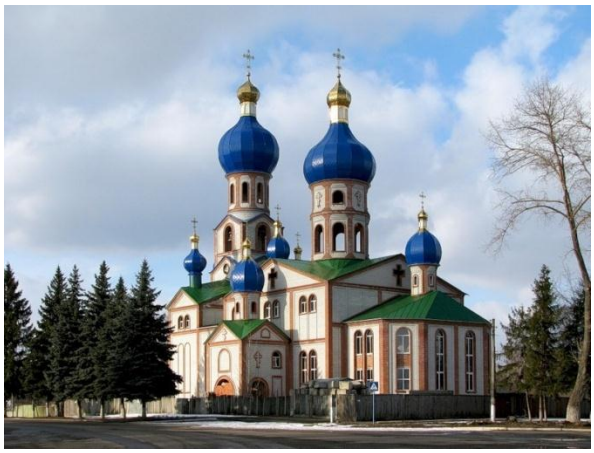

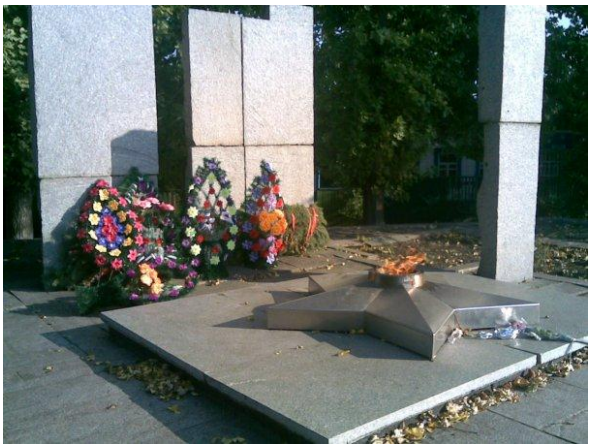

ПЕРВОМАЙСЬКИЙ

multisport.kh.ua

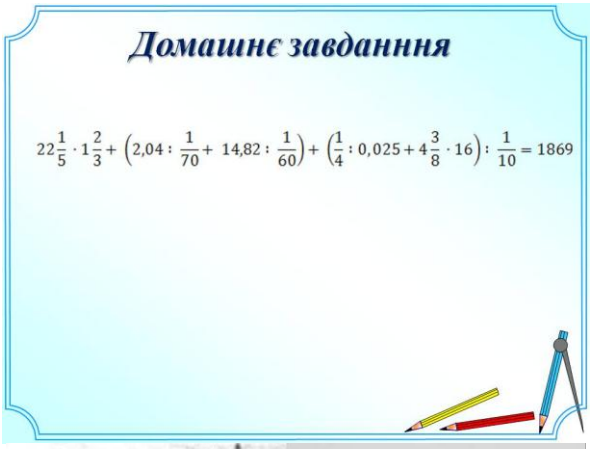

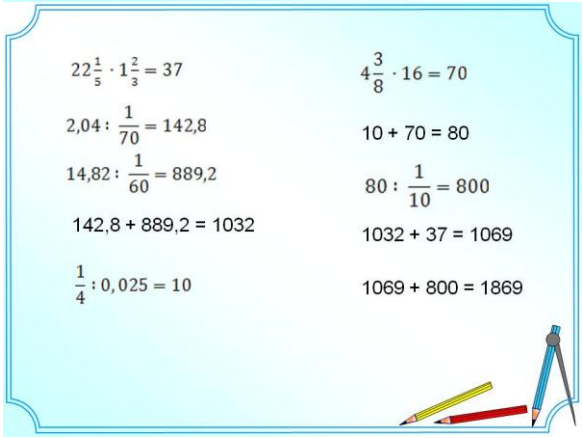

Додаток 2.1.6

Презентація до уроку

Мета та завдання уроку:

- закріпити вміння застосовувати правила дій зі звичайними дробами до розв'язування вправ;
- закріпити вміння множити і ділити звичайні дроби та мішані числа;
- відпрацьовувати вміння виділяти цілу частину із неправильного дробу та перетворювати неправильний дріб у мішане число;
- відпрацьовувати вміння перетворювати десяткові дроби в звичайні дроби і назад;

Тести

1. $\frac{3}{8} : 6$
2. $\frac{4}{5} + \frac{1}{3}$
3. $24 \cdot \frac{1}{3}$
4. $\frac{8}{21} : 4\frac{4}{7}$
5. $6\frac{1}{2} \cdot \frac{4}{39}$
6. $\frac{11}{12} - \frac{1}{2}$

В	Ч	Р	Е	О	М	О	Е	П	П	К	В	К	Л	Ц
$\frac{1}{18}$	18	$2\frac{2}{5}$	12	$1\frac{2}{15}$	$\frac{3}{2}$	$\frac{2}{3}$	42	$\frac{15}{17}$	8	16	$\frac{5}{12}$	$\frac{1}{16}$	$\frac{5}{8}$	$\frac{1}{12}$

Відповіді

1. $\frac{1}{16}$
2. $1\frac{2}{15}$
3. 8
4. $\frac{1}{12}$
5. $\frac{2}{3}$
6. $\frac{5}{12}$

Ключ

КОПЦОВ

Работа в групах

Завдання 1.

Група 1

$\left(7\frac{5}{6} - 3\frac{2}{3}\right) \cdot \frac{6}{25}$

$\left(12\frac{3}{8} + 8\frac{1}{6}\right) - 11\frac{13}{24}$

$3\frac{2}{3} \cdot 1\frac{8}{25} + \frac{4}{33} \cdot 1\frac{8}{25}$

$\left(3\frac{5}{13} : \frac{11}{13}\right) - \left(\frac{2}{5} : \frac{1}{5}\right)$

Група 2

$\left(4\frac{3}{4} - 2\frac{1}{2}\right) \cdot \frac{4}{9}$

$\left(3\frac{13}{15} + 6\frac{7}{10}\right) - 1\frac{17}{30}$

$1\frac{1}{13} \cdot 1\frac{19}{20} + \frac{19}{39} \cdot 1\frac{19}{20}$

$\left(5\frac{5}{11} : \frac{10}{11}\right) - \left(1\frac{5}{7} : \frac{3}{7}\right)$

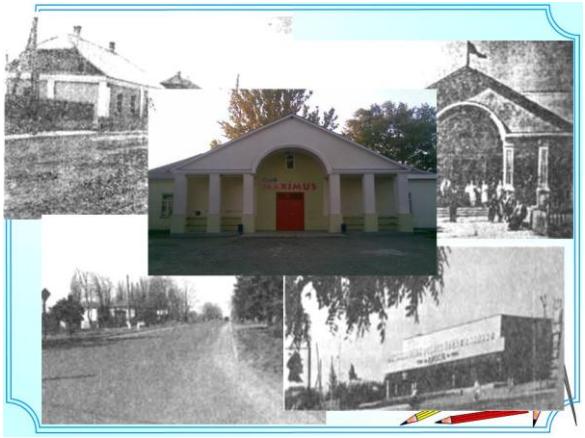
Група 3

$\left(5\frac{3}{8} - 3\frac{1}{4}\right) \cdot \frac{8}{17}$

$\left(3\frac{7}{9} + 11\frac{3}{10}\right) - 6\frac{7}{90}$

$2\frac{11}{17} \cdot 1\frac{19}{32} + \frac{25}{51} \cdot 1\frac{19}{32}$

$\left(7\frac{1}{9} : \frac{8}{9}\right) - \left(3\frac{3}{5} : \frac{3}{5}\right)$

Самостійна робота

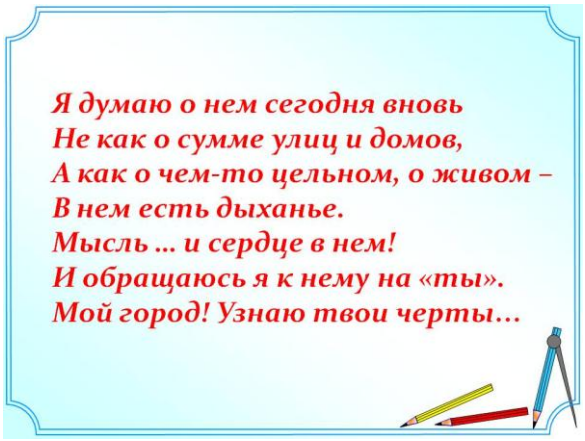
1. Первомайський став адміністративним центром Первомайського району. **1965 год**

2. Відкрився перший в мікрорайоні продуктовий магазин № 10 «Головхарківбуд». **1966 год**

3. Відкрилася перша музична школа на Привокзальній площі. **1968 год**

4. Розпочинає свою роботу міська лікарня. **1969 год**

2.2. План-конспект уроку з математики 5 клас

Тема уроку. ***Розв'язування задач і вправ на відсоткові розрахунки***

Мета уроку:

- *навчальна:* відпрацьовувати вміння та навички знаходити відсоток від числа і число за його відсотком; закріпити вміння учнів позначати, знаходити відсоток чисел і одиниць вимірювання деяких величин, перетворювати відсотки в десяткові дроби і назад; формувати навички розв’язування завдань на відсотки;

- *розвивальна:* розвивати логічне мислення, пізнавальну активність, увагу, пам'ять, розвиток самостійності, здатності до самоконтролю, самооцінки;

- *виховна:* виховувати почуття колективізму, відповідальності, інтересу до предмета, виховати уважність і акуратність при обчисленні.

Тип уроку: урок узагальнення і систематизації знань і вмінь учнів.

Форма організації уроку: урок-подорож.

Обладнання: комп’ютер, мультимедійна презентація (додаток 2.2.2), проектор.

Роздатковий матеріал: картки з індивідуальними завданнями, зоряні карти (листки – самооцінки, додаток 2.2.1).

Очікувані результати: учні вміють позначати, знаходити відсоток чисел і одиниць вимірювання деяких величин, перетворювати відсотки в десяткові дроби і назад; вміють знаходити відсоток від числа і число за його відсотком; учні розв’язують завдання на відсотки.

Девіз уроку: «Політ – це математика» (В.Чкалов)

Хід уроку

Організаційний момент

12 квітня в нашій країні відзначають День космонавтики.

Доповідь учня (слайд 1)

12 квітня все людство відзначає Всесвітній день авіації і космонавтики. Це свято з'явилося в честь першого польоту в космос людини.

Все починалося з того, як в 1961 році, Юрій Олексійович Гагарін, будучи пілотом космічного корабля «Восток», став першим, хто не побоявся здійснити політ у космос. Облетівши орбіту Земної кулі, протягом 108 хвилин,

першовідкривач почав нову епоху космічних польотів з людиною на борту. (Слайд 2)

Однак, початок історії свята Дня космонавтики також поклали раніше побували в просторах невагомості відомі собаки Білка і Стрілка, без яких політ людини в інший простір піддався б величезному ризику. (слайд 3)

Завдяки подвигу Юрія Гагаріна, День космонавтики сьогодні відзначається з повагою і шаною тих, хто зробив вагомий внесок у розвиток сучасних космічних технологій.

За рішенням Міжнародної авіаційної федерації 12 квітня відзначається як «Всесвітній день авіації та космонавтики».

Мотивація навчальної діяльності

Нам сьогодні потрібно здійснити космічну подорож з кабінету математики на різні планети нашої «Шкільної галактики». Подорожувати ми будемо на кораблі «Знання» (слайд 5).

Отже, ми вирушаємо в політ.

Мета нашого польоту: показати інопланетянам і нашим гостям, які знання і вміння ви придбали з теми «Відсотки». За час польоту вам потрібно скласти свою «зоряну» карту (лист – оцінювання).

Ракета стоїть на старті. Але перш ніж відправитися в подорож нам потрібно підготуватися до польоту.

Актуалізація опорних знань

Підготовка до польоту:

1. Повторення теоретичних знань:

Учитель починає речення, учні – продовжують ...

1. Відсотком називається ...

(Відповідь: сота частина числа.)

2. Щоб записати відсоток у вигляді десяткового дробу, необхідно ...

(Відповідь: число, яке стоїть перед знаком%, розділити на 100.)

3. Щоб записати десяткову дріб у вигляді відсотка, необхідно ...

(відповідь: цей дріб помножити на 100.)

4. Щоб знайти відсоток від числа, потрібно ...

(Відповідь: дане число розділити на 100 і результат помножити на число відсотків.)

5. Щоб знайти число за його відсотком, потрібно ...

(Відповідь: заданий число розділити на задану величину відсотка і результат помножити на 100.)

За кожну правильну відповідь поставте собі до зоряної карти 1 зірочку

Актуалізація опорних умінь

2. Планета «Пізнавальна».

Першу зупинку робимо з вами на планеті «Пізнавальна» (слайд 6).

Тут дізнаємося прізвище нашого українського космонавта, який зробив величезний внесок в розвиток космонавтики в незалежній Україні.

Розшифруємо ім'я, розв’язавши завдання. (слайд 7)

І. Перетворіть відсотки в десятковий дріб:

1. 36% = ____

2. 5% = ____
3. 274% = _____

II. Перетворіть десятковий дріб у відсотки:

4. 0,85 = ____
5. 1,37 = ____
6. 0,03 = ____
7. 0,004 = _____

(слайд 8)

137%	4%	2,74	0,36	3%	85%	0,05	0,4%
Н	О	Д	К	Ю	Е	А	К

Ключ: Каденюк.

За кожну правильну відповідь поставте собі до зоряної карти 1 зірочку, за правильно виконане все завдання – 7 зірочок.

Каденюк Леонід Костянтинович

Доповідь учня (слайд 9)

Український космонавт, генерал-майор ВПС України.

Народився 28 січня 1951 на Україні в селі Клишковичі Хотинського району Чернівецької області.

У 1976 році був включений до загону космонавтів. Пройшов повний курс підготовки до польотів на кораблях і орбітальних станцій.

З 1988 року готувався до польотів на кораблях.

19 листопада – 5 грудня 1997 року здійснив космічний політ як експериментатор на космічному кораблі «Columbia». Під час польоту займався проведенням експериментів зі штучного запилення паростків сої і рапсу з метою отримання насіння в умовах невагомості. Політ тривав 15 діб 16 годин 35 хвилин 1 секунду. Після закінчення польоту повернувся на батьківщину і працює в Національному космічному агентстві України.

Отримав звання Герой України (3 грудня 1999 року) – за заслуги перед Українською державою у розвитку космонавтики.

Узагальнення і систематизація знань

3. Планета «Математична» (слайд 10)

Наступна планета, на яку ми прилетіли «Математична». Вам потрібно показати, як ви вмієте застосовувати вивчені правила при обчисленнях.

Завдання:

1. Знайдіть суму: 25% від 24 і 65% від 24. (слайд 11)

2. Шкільна команда з шахів набрала на міському турнірі 72 очка, що становить 80% всіх можливих. Яка максимальна кількість очок можна набрати на турнірі? (слайд 12)

3. У трикутнику одна сторона дорівнює 8 см, друга - становить 125% першої, а третя - 60% другий. Знайдіть периметр трикутника. (слайд 13)

4. У трикутнику одна сторона дорівнює 6 см. Її довжина становить 24% довжини другої сторони і 16% довжини третьої сторони. Знайдіть периметр. (слайд 14)

5. Катя прочитала книгу, в якій 300 сторінок, за три дня. У перший день вона прочитала 30% всієї книги, в другий день - інші. Скільки сторінок дівчинка

прочитала в третій день? (слайд 15)

За правильно розв’язану задачу учень отримую 2 зірочки, які виставляє до своєї зоряної карти.

Фізкультхвилинка

4. Планета «Спортивна». (слайд 17)

Наш корабель прилетів на планету «Спортивна».

Проведемо фізкультхвилинку.

Раз, два – стоїть ракета. (Руки витягнути вгору.)

Три, чотири – літак. (Руки в сторони.)

Раз, два – плеск в долоні, (Ляскаємо в долоні.)

А потім на кожен рахунок. (Крокуємо на місці.)

Раз, два, три, чотири (Ляскаємо в долоні.)

Руки вище, плечі ширше.

Раз два три чотири п'ять,

Треба нам присісти й встать.

Руки витягнути ширше,

Раз два три чотири п'ять.

Нахилитися – три, чотири,

І на місці поскакати.

Ну, ось і відпочили. Вирушаємо подорожувати далі.

Самостійна робота

5. Планета «Самостійна». (слайд 18)

Наступна планета «Самостійна».

Тут вас чекають завдання на самостійне виконання.

Відзначте правильну, на вашу думку, відповідь.

1. Запишіть 4% у вигляді десяткового дробу.

А 0004 Б 400 В 0,4 Г 0,04

2. Запишіть 49% у вигляді десяткового дробу.

А 0,49 Б 4,9 В 4900 Г 0,049

3. Запишіть число 0,07 у вигляді відсотків.

А 0,7% Б 7% В 70% Г 0,07%

4. Запишіть число 0,5 у вигляді відсотків.

А 0,5% Б 5% В 50% Г 500%

5. Знайдіть 25% від числа 400.

А 100 Б 400 В 16 Г 1000

6. Знайдіть число, 23% якого складають 115.

А 500 Б 28,75 В 2875 Г 4,6

7. Тарас зібрав 15 кг ягід. З них 26% становила малина, 38% - полуниця, а решта - вишня. Скільки кілограмів вишні зібрав Тарас?

А 5,4 Б 54 В 0,54 Г 36

За кожну правильну відповідь поставте собі до зоряної карти 1 зірочку, за правильно виконане все завдання – 7 зірочок.

Підведення підсумків уроку. Домашнє завдання

6. Планета «Фініш». (слайд 19)

Остання планета – «Фініш». Ми з вами закінчуємо нашу подорож.

Відкрийте щоденники, і запишіть домашнє завдання:
п. 34, 35 повторити [5, 305]
№ 1489, 1536.

Підведення підсумків уроку

У своїх «Зоряних картах» підрахуємо бали.
Виставимо оцінку за урок.
Що ви для себе вилучили корисного на сьогоднішньому уроці?
Закінчіть речення: (слайд 19)
- було цікаво…
- було важко…
- я виконував (а) завдання ...
- тепер я можу ...
- у мене вийшло …
- мене здивувало ...
- урок дав мені для життя ...
- мені захотілось…

Дякую за урок! (слайд 20)

Додаток 2.2.1

Лист – самооцінки

1	Повтореннння теоретичних знань	1 зірочка	
2	Планета «Пізнавальна»	1 зірочка 1 зірочка 1 зірочка 1 зірочка 1 зірочка 1 зірочка 1 зірочка	
3	Планета «Математична»	2 зірочки	
4	Планета «Самостійна»	1 зірочка 1 зірочка 1 зірочка 1 зірочка 1 зірочка 1 зірочка 1 зірочка	
5	Доповідь	2 зірочки	
		Всього	

Таблиця балів

12 балів	18 – 19 зірочок
11 балів	16 – 17 зірочок
10 балів	14 – 15 зірочок
9 балів	12 – 13 зірочок
8 балів	10 – 11 зірочок
7 балів	8 – 9 зірочок
6 балів	0 – 7 зірочок

Додаток 2.2.2

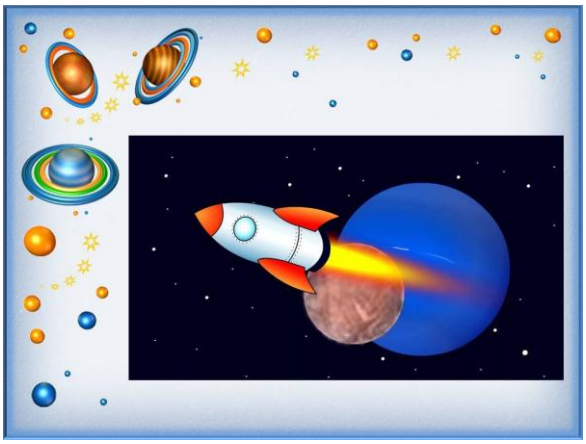
Презентація до уроку

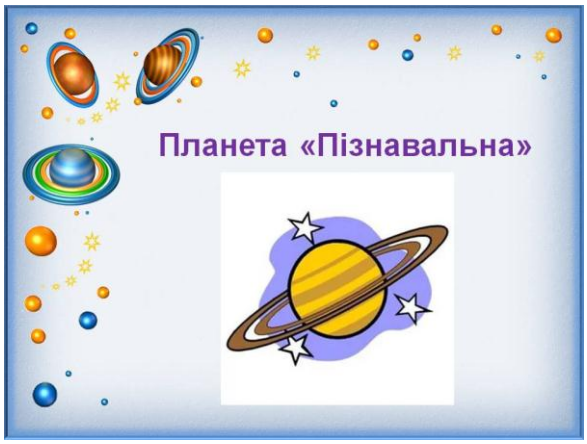

I. Перетворіть відсотки в десятковий дріб:

1. 36% = ____
2. 5% = ____
3. 274% = _____

II. Перетворіть десятковий дріб в відсотки:

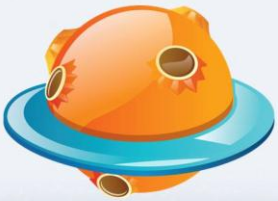
4. 0,85 = ____
5. 1,37 = ____
6. 0,03 = ____
7. 0,004 = _____

137%	4%	2,74	0,36	3%	85%	0,05	0,4%
Н	**О**	**Д**	**К**	**Ю**	**Е**	**А**	**К**

Каденюк Леонід Костянтинович
Український космонавт, генерал-майор ВПС України.

Планета «Математична»

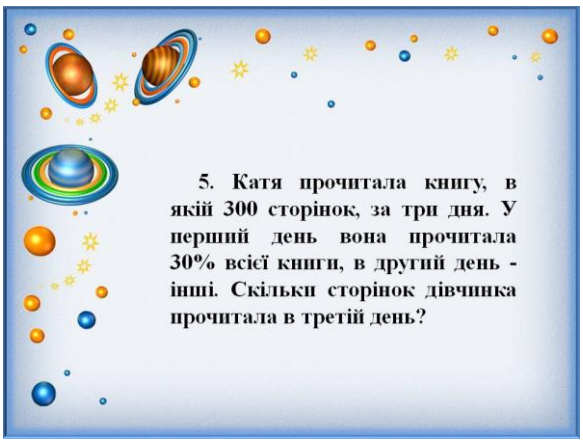

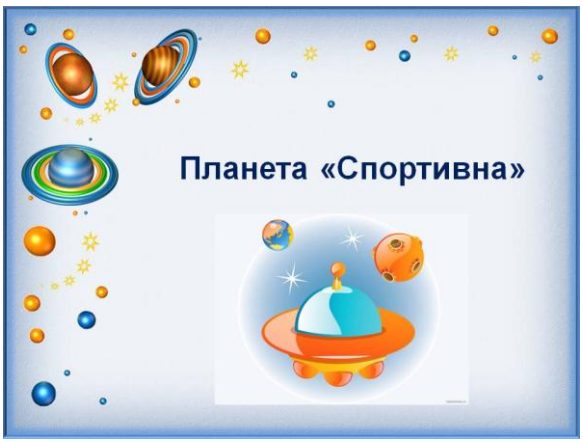
1. Знайдіть суму: 25% від 24 і 65% від 24.

2. Шкільна команда з шахів набрала на міському турнірі 72 очка, що становить 80% всіх можливих. Яка максимальна кількість очок можна набрати на турнірі?

3. У трикутнику одна сторона дорівнює 8 см, друга - становить 125% першої, а третя - 60% другий. Знайдіть периметр трикутника.

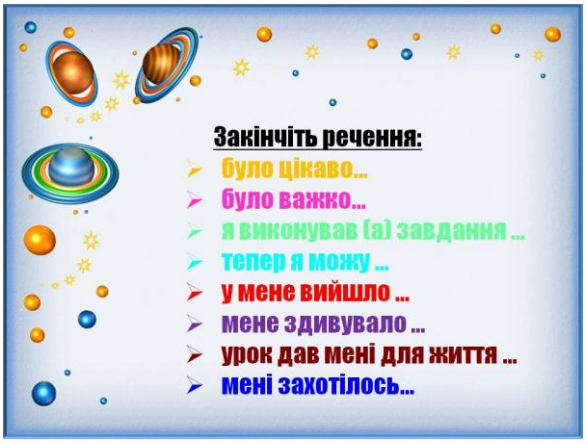
4. У трикутнику одна сторона дорівнює 6 см. Її довжина становить 24% довжини другої сторони і 16% довжини третьої сторони. Знайдіть периметр.

2.3. План-конспект уроку з математики 5 клас

Тема уроку. ***Знаходження відсотка від числа і числа за його відсотком***

Мета уроку:

- *навчальна:* відпрацьовувати вміння та навички знаходити відсоток від числа і число за його відсотком; закріпити вміння учнів позначати, знаходити відсоток чисел і одиниць вимірювання деяких величин, переводити відсоток в десяткову дріб і назад; формувати навички вирішенні завдань на відсотки;

- *розвивальна:* розвивати пізнавальну активність, увага, абстрактне мислення, пам'ять, інтерес до предмету математики;

- *виховна:* допомогти учням в усвідомленні впливу куріння на здоров'я людини, сприяти формуванню негативного ставлення до паління, формувати

ціннісне ставлення до себе і свого здоров'я, виховати уважність і акуратність при обчисленні.

Тип уроку: закріплення знань і умінь.

Методи: словесні, практичні, наочності.

Форми роботи: робота в парах, індивідуальна і фронтальна робота, робота з дидактичною літературою.

Обладнання: комп'ютер, комп'ютерна презентація (додаток 2.3.1), дидактичний матеріал.

Очікувані результати: учні вміють позначати, знаходити відсоток чисел і одиниць вимірювання деяких величин, переводити відсоток в десяткову дріб і назад; вміють знаходити відсоток від числа і число за його відсотком; учні вирішують завдання на відсотки.

Хід уроку

Організаційний момент

Доброго дня! Сьогоднішній наш урок хочу розпочати з таких слів…

Крошка сын к отцу пришел, и спросила кроха:
“Что такое хорошо и что такое плохо?”
Если делаешь зарядку, если кушаешь салат,
И не любишь шоколадку –
То найдёшь здоровья клад.
Если мыть не хочешь уши и в бассейн ты не идёшь.
С сигаретою ты дружишь – то здоровья не найдёшь.
Нужно, нужно заниматься по утрам и вечерам.
Умываться, закаляться, спортом смело заниматься,
Быть здоровым постараться. Это нужно только нам!

Перевірка домашнього завдання

Самоперевірка учнів за готовими відповідями, записаними на дошці.

№1. Запишіть відсотки у вигляді десяткового дробу:

70%	0,4%
15%	254%
0,03%	9%

№2. 1) Знайдіть 13% від числа 30.

2) Знайдіть число, якщо 10% цього числа дорівнюють 17.

№3. В саду росло 200 дерев, з них 30% становили вишні. Знайдіть скільки всього фруктових дерев в саду, якщо вишні складали 40% фруктових дерев.

Розв’язування

№1.

70% = 0,7	0,4% = 0,004
15% = 0,15	254% = 2,54
0,03% = 0,0003	9% = 0,09

№2.

1) (30: 100) • 13 = 3,9

2) (17: 10) • 100 = 170

№3.

1) (200: 100) • 30 = 60 (д) – стільки вишень росло в саду.

2) (60: 40) • 100 = 150 (д) – стільки фруктових дерев росло в саду.

Відповідь: 150 дерев.

Оцініть виконане домашнє завдання: №1 – 6 балів, №2 – 3 бали, №3 – 3 бали, всього 12 балів.

Фронтальне опитування

1. Що називається відсотком?

(Відповідь: Відсоток - це сота частина числа.)

2. Як записати відсоток у вигляді десяткового дробу?

(Відповідь: Щоб записати відсоток у вигляді десяткового дробу, необхідно число, що стоїть перед знаком%, розділити на 100.)

3. Як записати десяткову дріб у вигляді відсотка?

(Відповідь: Щоб записати десяткову дріб у вигляді відсотка, необхідно цю дріб помножити на 100.)

4. Як знайти відсоток від числа?

(Відповідь: Щоб знайти відсоток від числа, потрібно дане число розділити на 100 і результат помножити на число відсотків.)

5. Як знайти число за його відсотком?

(Відповідь: Щоб знайти число за його відсотком, потрібно заданий число розділити на задану величину відсотка і результат помножити на 100.)

Формулювання цілей і завдань уроку.

Мотивація навчальної діяльності

Сьогодні на уроці ми обговоримо проблему людства – майбутнє здорової людини без шкідливих звичок.

Але урок у нас математики, тому перед собою поставимо такі завдання:

- читати і позначати відсотки;
- переводити відсотки в десяткову дріб і десяткову дріб в відсотки;
- знаходити відсоток від числа і число за його відсотком;
- сформувати негативне ставлення до шкідливих звичок.

Щоб досягти поставлених завдань, в цьому нам допомагатимуть наше відмінний настрій, добре самопочуття і здоровий дух.

Актуалізація опорних знань.

Чи вміємо ми берегти здоров'я? Здоров'я, як і життя, - особисте багатство. Як розпорядиться ними людина, залежить лише від його знань, умінь, навичок і волі. Здоров'я дарується нам разом з життям, як звичайна функція. Але часом ми його самі і губимо.

Завдання: запишіть десяткові дроби в процентах.

Розшифрувавши код, ви дізнаєтеся, що шкідливо впливає на наше здоров'я.

Р – 8 %

Н – 250 %

Я – 85 %

К – 80 %

І – 0,8 %

Н – 800 %

У – 18 %

0,8	0,18	0,08	0,008	2,5	8	0,85
К	У	Р	І	Н	Н	Я

Відповідь: куріння.

Отже, сьогодні на уроці ми поговоримо з вами про шкоду куріння математичною мовою, мовою відсотків.

Дізнаймося разом яз вами девіз до нашого уроку.

2,5

4	60	0,3	0,07	10	0,18

100	15	4	0,07	4	3,4	0,3	2,2

25	15	4	25	30	60

7,8	0,3	12	12	2,5

А. Знайдіть 10% від 100. (10)
Б. Запишіть 0,6 в процентах. (60%)
В. Знайдіть 20% від 17. (3,4)
Д. Знайдіть число, якщо 30% цього числа дорівнюють 4,5. (15)
Ж. Запишіть 780% у вигляді десяткового дробу. (7,8)
З. Скільки відсотків становить вся величина. (100%)
І. Знайдіть число, якщо 10% його дорівнюють 3. (30)
И. Знайдіть 10% від числа 3. (0,3)
Й. Знайдіть число, якщо 50% цього числа дорівнюють 1,1. (2,2)
О. Знайдіть 20% від 20. (4)
Р. Запишіть 7% у вигляді десяткового дробу. (0,07)
С. Скільки відсотків становить четверта частина величини. (25)
Т. Запишіть 0,12 в процентах. (12%)
Ю. Запишіть 18% у вигляді десяткового дробу. (0,18)
Я. Знайдіть число, якщо 20% цього числа дорівнюють 0,5. (2,5)
П. Знайдіть 25% від числа 60. (15)

Відповідь: «Я обираю здоровий спосіб життя».

2,5
Я

4	60	0,3	0,07	10	0,18

О	Б	И	Р	А	Ю

100	15	4	0,07	4	3,4	0,3	2,2
З	Д	О	Р	О	В	И	Й

25	15	4	25	30	60
С	П	О	С	І	Б

7,8	0,3	12	12	2,5
Ж	И	Т	Т	Я

Девізом до нашого уроку послужать слова *«Я вибираю здоровий спосіб життя»*.

Формування вмінь

№1. У тютюновому димі однієї сигарети міститься багато отруйних речовин, що руйнують організм. Визначте процентний вміст самих отруйних речовин – синильної кислоти, тютюнового дьогтю, вуглекислого газу, полонію, – в одній сигареті, якщо нікотину 2%, а синильна кислота становить $\frac{1}{2}$ частину нікотину; тютюнового дьогтю в 7,5 раз більше, ніж нікотину; вуглекислого газу становить $\frac{3}{5}$ від кількості тютюнового дьогтю, полоній становить $\frac{2}{3}$ від кількості вуглекислого газу.

Розв'язування біля дошки.

Розв'язування

1) 2: 2 = 1 (%) – вміст синильної кислоти.

2) 2 • 7,5 = 15 (%) – вміст тютюнового дьогтю.

3) (15: 5) • 3 = 9 (%) – вміст вуглекислого газу.

4) (9: 3) • 2 = 6 (%) – вміст полонію.

№2. Діти, за статистикою одна викурена сигарета нейтралізує 5% вітаміну С. Скільки мг вітамінів краде у себе той, хто курить? Денна норма вітаміну С 500 мг.

Розв'язування

(500 : 100) • 5 = 25 (мг) – стільки вітаміну С нейтралізує сигарета.

Відповідь: 25 мг.

№3. Деякі зарубіжні фірми за одну і ту ж роботу курцям встановлюють заробітну плату на 15% нижче, ніж некурящим. Людина, що палить отримує 340 $ в місяць. Знайдіть скільки отримує в місяць людина, яка не палить. На скільки менше отримає зарплату палить людина?

Розв'язування

1) 100 – 15 = 85 (%) – становить заробітна плата людини, яка палить.

2) (340: 85) • 100 = 400 ($) – заробітна плата людини, яка не палить.

3) 400 – 340 = 60 ($) – на стільки $ більше отримує людина, яка не палить, ніж людина, яка палить.

Відповідь: 400 $, 60 $.

№4. Дослідники встановили, що до 15% робочого часу йде на куріння. Робочий день триває 8 ч. Скільки робочого часу втрачається через куріння?

Розв'язування

(8: 100) • 15 = 1,2 (ч) – стільки часу йде на куріння.

Відповідь: 1,2 ч.

№5. Відомо, що в середньому 80% курців страждають на захворювання легень. Знайдіть кількість хворих в окремому мікрорайоні, якщо там курять 500 осіб.

Розв'язування

1) (500 : 100) • 80 = 400 (чол) – стільки людей, які палять, страждають на захворювання легень.

Відповідь: 400 осіб.

Фізкультхвилинка

Раз – піднятися на носки і посміхнутися,
Два – руки вгору і підтягнутися,
Три – зігнутися, розігнутися,
Чотири – знову все почати.
П'ять – на пояс руки ставимо,
Шість – повороти тулуба починаємо,
Сім – по глибше всім зітхнути.
Вісім – ми разок сядемо,
Дев'ять – урок наш продовжуємо.

***Самостійна робота учнів** (7-8 хв)*

Вирішивши вірно тест, ви дізнаєтеся, що є альтернативою до цієї шкідливої звички – куріння.

1. Запишіть 46% у вигляді десяткового дробу.

4,6 – **р**; 460 – **а**; 0,46 – **п**; 46 – **н**.

2. Запишіть 1,7% у вигляді десяткового дробу.

0,017 – **р**; 17 – **в**; 0,17 – **ц**; 1,7 – **ш**.

3. Запишіть у відсотках число 0,04.

40% – **у**; 0,4% – **т**; 400% – **м**; 4% – **а** .

4. Знайди число, якщо 5% його дорівнюють 480.

96 – **р**; 9,6 – **а**; 9600 – **ц**; 960 – **о**.

5. Тарас зібрав 15 кг ягід. З них 26% становила малина, 38% – полуниця, а решта – вишня. Скільки кілограмів вишні зібрав Тарас?

5,4 – **я**; 54 – **у**; 0,54 – **е**; 36 – **о**.

Відповідь: праця.

Оцінка за тест – максимум 12 балів: 1 – 3 по 2балла, 4 – 5 по 3 бали.

Домашнє завдання

п.34, 35 повторити [5, 305]

№ 1043, 1065.

Підсумки уроку. Рефлексія

Для того що б підвести підсумок нашого уроку, повернемося до девізу нашого уроку «Я обираю здоровий спосіб життя». Що ви для себе корисного обрали на сьогоднішньому уроці?

«Я вибираю здоровий спосіб життя» – важливий момент вибору для здорового організму. І в той момент, коли вам доведеться робити цей вибір, згадайте нашу розмову і задумайтеся, що вибрати: куріння або здоров'я.

Оберіть для себе одну з фраз, то закінчіть речення:

- було цікаво…
- мене здивувало ...
- урок дав мені для життя ...
- я зрозуміла що…
- тепер я можу ...

Дітки, який настрій у вас залишилося після нашого уроку?

Який настрій ви отримали від сьогоднішнього уроку. Оберіть одну з карток та продемонструйте її.

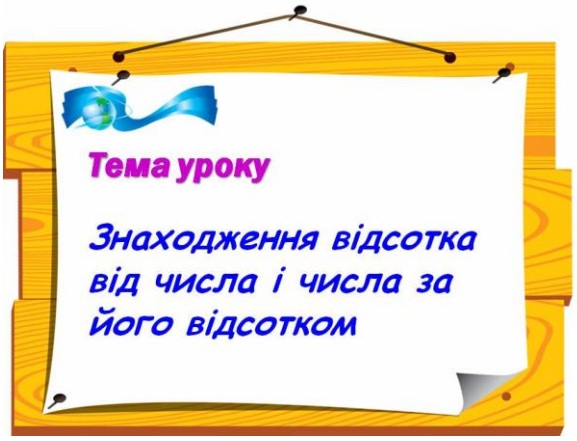

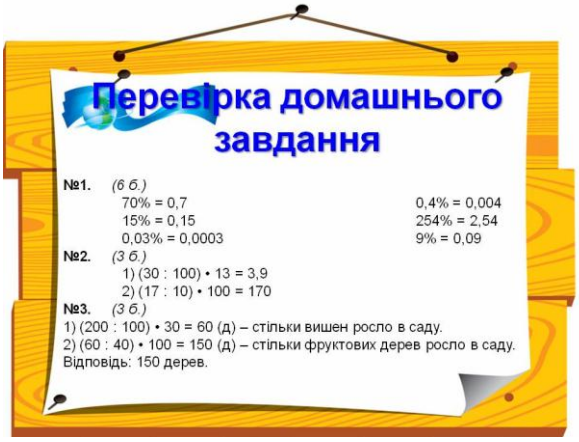

Дякую за урок!

Додаток 2.3.1

Презентація до уроку

Завдання уроку

- читати і позначати відсотки;
- переводити відсотки в десяткову дріб і десяткову дріб в відсотки;
- знаходити відсоток від числа і число за його відсотком;
- сформувати негативне ставлення до шкідливих звичок.

Завдання

Запишіть десяткові дроби у відсотках.

Розшифрувавши код, ви дізнаєтеся, що шкідливо впливає на наше здоров'я.

Р-8%
Я-85%
І-0,8%
У-18%
Н-250%
К-80%
Н-800%

Р	Н	Я	К	І	Н	У
8% =	250% =	85% =	80% =	0,8% =	800% =	18% =
0,08	2,5	0,85	0,8	0,008	8	0,18

0,8	0,18	0,08	0,008	2,5	8	0,85
К	У	Р	І	Н	Н	Я

Девіз уроку

2,5
Я

4	60	0,3	0,07	10	0,18
О	Б	И	Р	А	Ю

100	15	4	0,07	4	3,4	0,3	2,2
З	Д	О	Р	О	В	И	Й

25	15	4	25	30	60
С	П	О	С	І	Б

7,8	0,3	12	12	0,3
Ж	И	Т	Т	Я

Задача №1

У тютюновому димі однієї сигарети міститься багато отруйних речовин, що руйнують організм. Визначте процентний вміст самих отруйних речовин – синильної кислоти, тютюнового дьогтю, вуглекислого газу, полонію, – в одній сигареті, якщо нікотину 2%, а синильна кислота становить 1/2 частину нікотину; тютюнового дьогтю в 7,5 раз більше, ніж нікотину; вуглекислого газу становить 3/5 від кількості тютюнового дьогтю, полоній становить 2/3 від кількості вуглекислого газу.

Задача №2

Діти, за статистикою одна викурена сигарета нейтралізує 5% вітаміну С. Скільки мг вітамінів краде у себе той, хто курить? Денна норма вітаміну С 500 мг.

Задача №3

Деякі зарубіжні фірми за одну і ту ж роботу курцям встановлюють заробітну плату на 15% нижче, ніж некурящим. Людина, що палить отримує 340 $ в місяць. Знайдіть скільки отримує в місяць людина, яка не палить. На скільки менше отримає зарплату палить людина?

Задача №4

Дослідники встановили, що до 15% робочого часу йде на куріння. Робочий день триває 8 ч. Скільки робочого часу втрачається через куріння?

Задача №5

Відомо, що в середньому 80% курців страждають на захворювання легень. Знайдіть кількість хворих в окремому мікрорайоні, якщо там курять 500 осіб.

Фізкультхвилинка

Самостійна робота

Відповіді

1. 0,46 – П
2. 0,017 – Р
3. 4% – А
4. 9600 – Ц
5. 5,4 – Я

Домашнє завдання

п.34, 35 повторити

№ 1043, 1065.

Подведемо підсумок …

- було цікаво…
- мене здивувало …
- урок дав мені для життя …
- я зрозуміла що…
- тепер я можу …

Який настрій ви отримали від сьогоднішнього уроку

Дякую за урок!

Список використаної літератури

1. Архипова Т.Л. Вплив нових інформаційних технологій на активізацію навчально-пізнавальної діяльності підлітків / Т.Л. Архипова. – С. 160 - 167
2. Демидов А.А. Медіаосвіта – кому це необхідне? / http://community.livejournal.com/ifap_ru/2891.html, 2009 р.
3. Лосюк П.І. Використання комп'ютера при вивченні навчальних предметів – важливий фактор особистісно-орієнтованого навчання – "Інформатика", № 3, 2001.
4. Онкович Г.В. Прессодидактика як одна із медіаосвітних технологій // Медіаосвіта. 2009, № 3.
5. Тарасенкова Н.А. Математика: підручник для 5 класів загальноосвітніх навчальних закладів з навчання на російською мовою – К.: Видавничий дім «Освіта», 2013. – 352 с.
6. Тарасенкова Н.А. Математика: підручник для 6 класів загальноосвітніх навчальних закладів з навчання російською мовою – К.: Видавничий дім «Освіта», 2014. – 304 с.
7. Тригубляк Я.М. Вулиці мого міста: науково-популярне видання – Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2013. – 89 с.
8. Федоров А.В. Медіаосвіта сьогодні: зміст і менеджмент – М.: Вид-во Держ. ун-та управління, 2002. – 79 с.

Номінація «Практична медіаосвіта: розробки циклів уроків, занять та позакласних заходів»

Напрям «Медіаосвіта в початковій школі»

Виховання медіаграмотності в учнів початкових класів

Горбенко Наталія Іванівна, учитель початкових класів Куп'янської гімназії № 2 Куп'янської міської ради Харківської області

З усіх завдань, що стоять перед початковою освітою, основним є активація навчально-пізнавальної діяльності дітей. Чи цікавим буде навчання? Чи комфортно буде маленькому школяреві? Ці та інші питання непокоять кожного, хто пов'язаний зі школою. Тому дуже важливо викликати у дітей інтерес до навчального предмета, перетворити клас з пасивних спостерігачів на активних учасників заняття, щоб пізнавальний інтерес і задоволення від процесу та результату навчання давав моральний, психологічний комфорт, розуміння особистого успіху. Чому і сприяє інтеграція медіаосвіти у викладання предметів. Оволодіння підростаючим поколінням навичками вільного користування засобами мультимедіа в побуті, починаючи ще з раннього дитинства, стає дедалі звичним.

Учителі початкових класів гімназії створюють об'єктивні умови для реалізації розвивальних і виховних функцій початкового навчання шляхом впровадження основ медіаосвіти як невід'ємної складової їх підготовки до ефективної взаємодії з сучасними інформаційними технологіями. Тому у своїй діяльності вчителі використовують навчально-інформаційні програми, енциклопедії, кінофільми, навчально-ігрові програми, відео кліпи, мультимедійну презентацію. Раціональне використання інформаційних технологій сприяє:

- значному скороченню часу пред'явлення опорної інформації;
- наданню можливості її повторення під час організації самостійної роботи;
- аналізу, самоаналізу;
- підведенню підсумків.

Використання наочних посібників (малюнків, схем, таблиць), які можна з успіхом виготовити за допомогою засобів медіатехнологій багато в чому допомагає дітям в плані розуміння фактичного змісту матеріалу. Адже школярі в цьому мають змогу не лише чути голос вчителя, але й дивитись на самих персонажів, аналізувати причинно-наслідкові зв'язки, виражально-зображувальні засоби.

Звичайно, такий вплив відразу на декілька органів чуттів, у різноманітних формах покращить процес сприймання учнями почутого і побаченого.

Перед вчителями початкової школи постають такі завдання:

- - навчати учнів пошуку інформації,
- працювати над красивим мовленням
- навчати творчо працювати
- організовувати рольові ігри „Актори"
- сформувати уявлення про використання медіаосвіти

- сприяти формуванню мислення і уяви дітей
- розвивати пам’ять, увагу, спостережливість
- виховувати бажання працювати.

З метою виховання медіаграмотності проводиться дослідницька робота (пошук медіа інформації учнями), зйомки учнями відеороликів різної тематики, випуск шкільної газети «Гімназист», підготовка учнівських шкільних та позашкільних проектів та їх захист, написання віршів та випуск віршованої збірки, бесіди, виховні години, години спілкування, включаючи в план виховної роботи заходи з формування медіакомпетентностей.

Учителі початкових класів використовують медіа на своїх уроках в різних цілях:

1) познайомити з новою темою
2) для вирішення проблемного питання

Результативність роботи прослідковується в тому, що учні вміють спостерігати, удосконалювати свої вміння, критично мислити, аналізувати, а головне, що вміють самостійно й охоче отримувати знання з різних джерел, з великим бажанням виконують інтерактивні вправи та творчі роботи, вміють співпрацювати в групах і в парах, самостійно організовувати свою роботу. Тому ми, вчителі початкових класів, переконуємося в тому, що в сучасних реаліях давати медіа освітні знання потрібно з початкової школи. Ми плануємо запропонувати учням фотографувати, створювати фотоколажі. І вже зараз, починаючи з другого класу, наші учні користуються Інтернетом.

У своїй роботі вчителі початкової школи планують навчити учнів використовувати медіа освітні технології в повсякденному житті. Вважаємо, це дуже важливо у формуванні соціальної компетентності гімназистів.

Інтегрований урок для учнів 4-го класу з літературного читання та предмету «Я у світі» «Пустуни на пароплаві» М. Трублаїні. Наполегливість – важлива риса характеру людини»

Тема уроку: Вступ до теми «Цікаві пригоди братів наших менших».

М. Трублаїні «Пустуни на пароплаві»

Наполегливість – важлива риса характеру людини

Мета уроку:

- ознайомити дітей із відомостями про життя і творчість Миколи Трублаїні;
- розширювати й поглиблювати уявлення дітей про дружбу людей і тварин;
- збагачувати словниковий запас учнів;
- удосконалювати вміння характеризувати дійових осіб;
- навички стисло переказувати, виразно читати;
- розвивати зв’язне мовлення, творчість, мислення, віру у свої сили;
- розвивати навички ілюстрування художнього тексту;
- виховувати любов до тварин, наполегливість.

Допоміжні засоби і обладнання:

- реклама уроку,

- портрет М. Трублаїні,
- виставка книг письменника,
- таблиці,
- картки зі словами,
- тести,
- презентація до уроку.

Перебіг уроку:

І. Організаційний момент.

- Пропоную урок читання почати з реклами.

Ми будемо	*Урок буде*
- активними	- цікавий
- уважними	- творчий
- кмітливими	- результативний
- старанними	
- наполегливими	

Постараймося, щоб усе, сказане у рекламі, здійснилося.

Гра «Відлуння» *(слайд 2)*

Моря – ря, Африка – ка, пустуни – ни, команда – да, улюбленці – ці, матроси – си.

Учитель вимовляє слово, а учні - хором останній склад.

Гра «Продовжуйте» *(слайд 3)*

Ми знайшли вужа – жа – жа – жа.

Укусила в ніс оса – са – са – са.

У лисиці є нора – ра – ра – ра.

- Хто може запропонувати своє речення? (Н-д: Ми ходили в зоопарк. Ми побачили слона.)

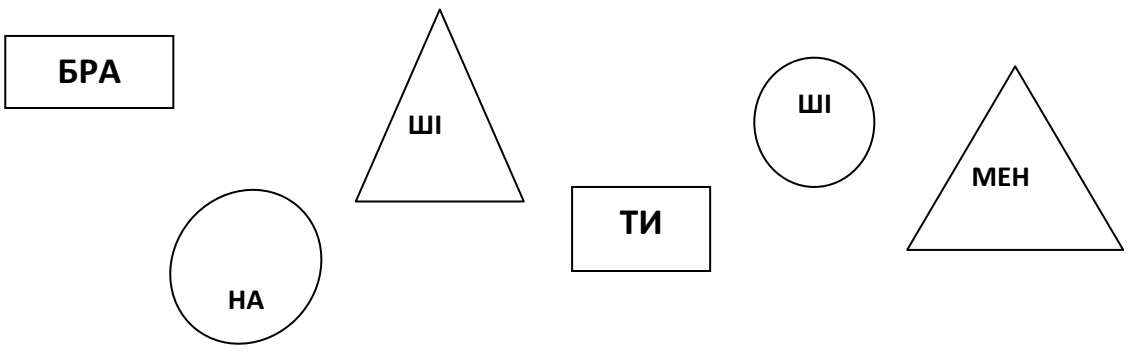
ІІ. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Робота над загадкою *(слайд 4-5)*

Ось вона яка –
розбійниця морська!
Усіх би проковтнула
зажерлива……..(Акула)

То про кого будемо читати? *(Про тварин)*

Прочитайте, як люди називають тварин. Слова утворюйте з однакових геометричних фігур.

- Чому ж люди так називають тварин?
- Людина – істота розумна, найдосконаліша зі всіх, що живуть на планеті Земля. З давніх-давен поряд із людьми знаходяться тварини. «Мову» звірів, пташок, комах може зрозуміти лише той, хто за ними доброзичливо спостерігає, не втручається в їхнє життя, але в потрібну мить приходить на допомогу.
- Прочитайте назву розділу.
- Твори цієї теми, я надіюсь, викличуть у вас теплі почуття до тварин і бажання більше знати про братів наших менших, оберігати їх, турбуватися про них.

III. Актуалізація опорних знань учнів. *(слайд 6)*

IV. Повідомлення теми, мети і завдань уроку.

Ознайомлення з життєвим і творчим шляхом Миколи Трублаїні. *(слайд 7)*

1) Розгляд портрета**.** *(слайд 8 ,9)*
2) Розповідь вчителя.

Перший твір цього розділу написав Микола Трублаїні. Його справжнє прізвище Трублаєвський.

Народився письменник 25 квітня 1907 року у с. Вільшанці на Вінниччині. Батько – лісоруб. Мама працювала вчителькою і часто брала з собою хлопчика на уроки. У 5 років він вже непогано читав. Коли підріс, то полюбив читання і математику. А ще добре вмів наслідувати голоси птахів, людей. У характеристиці за четвертий клас написано: «Наділений щасливим хистом наслідування голосів людей, птахів».

Микола Трублаїні багато подорожував. Враження від побаченого занотовував у щоденнику, а потім переказував у своїх оповіданнях і нарисах.

З юними читачами розмовляв серйозно, відверто. Він знайомив їх з життям різних народів, особливостями природи Сибіру, Чукотки, Камчатки, Якутії, Кавказу, Криму. Письменник писав: «Моя мета – запалити юних читачів бажанням стати дослідниками, моряками, авіаторами, інженерами, вченими, що перемагають усі стихії».

На жаль, Микола Трублаїні прожив коротке життя – він загинув у Великій Вітчизняній війні, у 1941 році, у перший рік війни. Але нам залишилися його цікаві твори, наповнені високими помислами, вірою в завтрашній день, бажанням творити прекрасне на землі, захоплюючі та оптимістичні.

V. Сприйняття та засвоєння учнями навчального матеріалу.

Опрацювання твору М. Трублаїні «Пустуни на пароплаві». *(слайд 10)*

1) Робота над заголовком твору.
- Прочитаймо назву твору.
- Чи знаєте ви, хто такі пустуни?
- Чи чули ви це слово раніше?
- Це ті, які пустують, витворяють непередбачене, часто недозволене.

2) Читання вчителем частини «Яшка і Машка». *(слайд 22)*

Запитання перед читанням:
- Послухайте уважно 1-у частину і подумайте, де відбуваються описані події?
- Читання вчителем.
- То де відбуваються події?
- Чи хотіли би ви здійснити мандрівку морем на пароплаві?

- Я знаю, що ви всі любите пригоди. І тому я запрошую вас сьогодні помандрувати морем разом з веселою командою.

- А хто з вас уже побував на морі? Яким ви його запам'ятали?

- У теплу погоду – спокійне, лагідне. У похмуру – темне, непривітне, холодне.

А на морі хвилі голубі,
На них гребні білі і рябі.
Хвилі в морі грають,
Човники гойдають.

3) Робота над змістом. *(слайд 23)*

- Пригадайте, як мавпочки з'явилися на пароплаві?
- Як до них ставилися матроси?

4) Вибіркове читання.

- Прочитайте опис мавпочок.
- Що любив робити Яшка?
- А Машка?
- Ну, справжні пустуни! Правда ж?

5) Словникова робота (перед читанням частини «Шоколад боцмана»). *(слайд 16-20)*

- Перед тим, як читати наступну частину, вияснимо значення деяких слів. *(Слова на картках – блискавках, пояснення – на інших картках)*.

Боцман – помічник капітана корабля, який стежить за порядком і чистотою.

Каюта – невелика окрема кімната на судні.

Палуба – це горизонтальне перекриття в корпусі судна у вигляді підлоги.

Щогла – високий, міцний стовп на судні для ведення спостереження.

Словникова робота (після читання).

- Доберіть близькі за значенням слова або поясніть значення таких слів:

Плигала *(стрибала)*
Проворна *(швидка, спритна)*
Погнався *(побіг)*
Метнулась *(кинулась)*

6) Читання частини «Шоколад боцмана» учнями (мовчки). *(слайд 23)*

Запитання перед читанням.

- Пустуни розважалися на славу. Доведу до вашого відома, що шоколад боцмана хтось з'їв. Чи могли би ви здогадатися, хто?

- А тепер перевірте свої передбачення, прочитавши мовчки.

Читання учнями мовчки.

VI. Застосування учнями знань і способу дій.

Робота над змістом. *(слайд 24)*

- Хто з'їв шоколад боцмана?
- Як Машка потрапила у каюту?
- Прочитайте, що вона там робила?
- Чому боцман погнався за мавпочкою?
- Прочитайте, що робили матроси?
- Чи повернув боцман свій шоколад?
- Якою була мавпочка?

1) Фізкультхвилинка.

2) Читання частини «Нічна тривога» комбінованим способом (учитель читає до слів «…як сталась незвичайна подія», учні продовжують вголос).

3) Словникова робота.

- Як ви можете пояснити такі вислови?

Корабельний дзвін
Вибивати склянки
Незвичайна подія
Хотілося покалатати

4) Робота над змістом. *(слайд 25)*

- Що розбудило матросів?
- Чому вони були обурені?
- Хто спіймав жартуна?
- Ким він виявився?

VII. Рефлексія.

Гра «Найшвидший шукач».

- Хто швидше знайде і прочитає абзаци з такими висловами:

«біля берегів Африки»,
«стали улюбленцями команди»,
«галас і метушня»,
«доїдала шоколад»,
«хотілося покалатати».

- Скільки разів на с. 67 зустрічається слово «Машка»? (5)

- Знайти і прочитати, якими словами автор називає мавпочок? *(Руденькі мавпочки, звірята, улюбленці команди; звіреня, хвостатий злочинець, мавпа (про Машку))*.

1) Переказ частини, вибраної учнями.

2) Вправа «Словесне малювання».

- Який би малюнок ви намалювали до цієї частини?

3) Читання частин «Ловля летючих риб» і «Людина в морі» вчителем та учнями.

- Ось послухайте «побрехеньку» відомого казкового героя барона Мюнхгаузена про його зустріч з акулою.

Пірнув аж на дно я
У море студене.
І раптом акула прямує
До мене.
Роззявила пащу,
Як тільки могла.
А я тут як свисну –
Вона й утекла.

4) Вправа для очей.

5) Тестування. ***(слайд 28)***

1. Хто схопив рятувальний круг і стрибнув у море?

а) мавпочка; б) боцман; в) моряк, що був на палубі.

2. Чому усі, хто був на палубі, хвилювалися?

а) чи врятує боцман мавпочок;

б) чи не втопиться боцман;

в) чи вдасться врятувати боцмана від акули.

3. Чому боцман не злякався акули?

а) він знав, що велетенська малозуба акула ніколи не нападає на людей;

б) він хотів сам злякати акулу;

в) він був упевнений, що моряки йому допоможуть.

4. Як урятувалася Машка?

а) вона вміла плавати і випливла;

б) падаючи, схопилася за мотузок;

в) її врятував боцман.

Перевірка. (слайд 28)

Правильні відповіді:

б)

в)

а)

б)

6) Гра «Ловись, рибко!»

- Яшка і Машка вирішили порибалити. Але рибки ловилися тільки чарівні. Вони запропонували мавпочкам за описом вгадати самих себе та інших героїв твору. Допоможемо рибалкам?

«Коли боцман повернувся, перед самісіньким його носом вона виплигнула на палубу» (Машка).

«Він захотів помити брудний мішок» (Боцман).

«Він любив чіплятись хвостом за перекладини» (Яшка).

«Він побачив мавпочку» (Боцман).

«Їй теж хотілося покалатати, але вона не могла дістати» (Машка).

7) Складання характеристики боцмана.

- Що можна сказати про боцмана?

(Він досвідчений моряк, кмітливий, спостережливий).

- Як боцман ставиться до тварин?

(Любить тварин).

- Якими рисами характеру наділена ця людина?

(Він сміливий, рішучий, упевнений у собі).

- Про що свідчив його вчинок?

(Про те, що він ризикував своїм життям заради порятунку тваринок).

- Які ще заголовки можете дібрати до останньої частини?

8) Робота в групах.

- Потрібно переказати текст. Спочатку підготуватися, попрацювати разом у групі.

Переказувати буде представник від кожної групи.

1 група – «Омар»

2 група – «Пустуни рятують боцмана».

VIII. Підсумок уроку. *(слайд 29)*

- Ось і закінчилась наша подорож на пароплаві разом з матросами та мавпочками Яшкою і Машкою.
- Коли вам було весело під час мандрівки?
- А коли – страшно?
- Чи сподобалось вам це оповідання?

IX. Домашнє завдання. *(слайд 30)*

Виразно читати, стисло переказувати, відповідати на запитання, працювати в зошитах.

- Придумати продовження оповідання або вигадати ще одну цікаву історію.
- У нас вдома не живуть мавпочки, але є кошенятка, цуценятка, курчатка, каченятка, козенятка та ін.. Запишіть пригоду домашнього пустуна або перекажіть її, або намалюйте.
- Створюємо експертну творчу групу, що буде здійснювати пошук відповідей на запитання, які виникли у вас під час читання.
- Які є види акул?
- Які на вигляд летючі риби?
- На яку відстань стрибають летючі риби і з якою швидкістю вони летять?
- Як поводяться люди на пароплаві під час шторму?

Урок математики для учнів 1-го класу

Тема уроку. **Склад числа 7. Написання вивчених цифр. Дні тижня.**

Мета уроку:

- формувати уявлення дітей про ціле число та його частини, заповнити разом з учителем таблицю складу числа 7 шляхом дослідження, застосовуючи знання складу числа, записувати і розв’язувати приклади на додавання.
- навчати учнів виготовляти колаж за художньою казкою
- розвивати увагу, спостережливість, кмітливість;
- пробудити в учнів потребу активно мислити;
- формувати уміння і навички самонавчання і самоконтролю;
- вчити шукати найбільш раціональні шляхи обчислень.
- виховувати культуру математичного мовлення, інтерес до уроків математики, почуття взаємодопомоги, бажання робити добрі справи.

Завдання :

- закріпити вміння правильно писати цифру 7;
- вивести і записати таблицю складу числа 7;
- тренуватися складати приклади на додавання;
- працювати в групах;
- розв’язувати логічні завдання;
- шляхом багаторазових повторювань і практичних вправ запам’ятати склад числа 7.

Перебіг уроку:

I. Організаційний момент

1. Всі сідайте тихо, діти,

Домовляймось не шуміти,
Руку гарно піднімати,
На уроці не дрімати,
А знання мерщій хапати.
Щоб нам не було мороки –
Всі готові до уроку?
Тож гаразд, часу не гаймо
І урок розпочинаймо.

ІІ. Мотивація навчальної діяльності

- Яким би ви хотіли бачити наш урок? (Відповіді дітей).
- Математика – це чарівна країна. Сьогодні ми продовжуємо мандрівку містом, де живуть числа першого десятка. І сьогодні діти до нас завітала на урок гостя, впізнаємо її?

Відео(тітонька сова)

ІІІ. Актуалізація опорних знань учнів.

1. Складання плану уроку.

- Оскільки зараз у нас урок математики, давайте подумаємо, які завдання на нас можуть чекати на ньому? (Відповіді дітей).
- Діти, тітонька сова залишила нам багато завдань з якими ми сьогодні з вами впораємось, так діти? Перше завдання вам треба порахувати від 1 до 10 і у зворотному напрямку.
- З яким числом і цифрою ми познайомилися на минулому уроці? (7). Дайте характеристику числу 7.
- А ще сьогодні ми обов'язково повинні дізнатися щось нове про число 7.
- Пропоную працювати за таким планом:

На дошці девіз уроку:
Знаю – вмію
Дізнаюся – навчуся

- Ось послухайте про сімку вірш.

У тижні кожному – сім днів,
У райдузі – сім кольорів,
Що є сім нот – відомо всім,
Цікава дуже цифра сім.

- А скажіть хтось знає прислів'я та приказки у якому зустрічається це число?

Приказки і прислів'я

- Сім п'ятниць на тиждень
- Семеро одного не чекають.
- Сім раз відміряй, а один раз відріж.
- На сьомому небі від щастя.
- Сім верст до небес.
- Сьома вода на киселі.

Які ви молодці, наша гостя з превеликим задоволенням чує які ви в мене розумні.

2. Каліграфічна хвилинка.

- Діти, як ви гадаєте, для чого ми робимо каліграфічну хвилинку? (щоб вміти красиво писати цифри). І наступне завдання від тітоньки Сови таке: треба прописати цю цифру, але перед цим послухайте уважно і подивіться, як треба її писати.

Аналіз елементів.

Цифра 7 складається з трьох елементів:

- хвилястої горизонтальної лінії,
- прямої довгої похилої лінії,
- короткої горизонтальної лінії, яка проходить посередині другого елемента.
- (починаю писати трохи нижче середини верхньої сторони клітинки хвилястою горизонтальною лінією праворуч до верхньої правої вершини кута. Потім, не відриваючи руки, пишеться вниз довга, пряма, похила лінія до середини нижньої лінії клітинки. Посередині другого елемента проводиться горизонтальна лінія симетрично з двох сторін.)

Відео

- Пропишіть цифру 7 сім разів.

Далі запишіть числовий ряд в зворот ньому порядку. (Учень вголос називає, після цього діти записують натуральний ряд чисел).

Вчитель ходить по класу і коментує каліграфічну хвилинку.

- Молодці. Добре впоралися. Наша гостя буде вами задоволена

Задача – вірш-презентація

Шість метеликів літають
І на квіточки сідають.
Прилетів іще один,
Сів на квіточку і він.
Полічімо швидше всіх –
Цих метеликів прудких.

Скільки метеликів було спочатку? (6 метеликів)

Скільки метеликів прилетіло? (Один)

Як дізнатися скільки стало всіх метеликів? (Дією додавання)

Як утворилося число 7? (До 6 додали 1 – одержали 7 метеликів)

Фізкультхвилинка (2хв)

IV. Застосування учнями знань і способів дій

1.Робота в парі

- Скажіть, хто з вас любить казки? А хто знає назви казок у яких зустрічається число 7?

- А зараз діти саме важливе завдання нашого уроку, тітонька Сова приготувала для нас завдання. Вам треба виготовити колаж, і розмістити казкові відповіді з цифрою 7. А також відповісти на запитання з чого складається ця цифра?

- Зараз ви об’єднаєтесь у три групи і разом оберете казку з якої ви будете виконувати колаж. Потім знайдете казкових героїв з казки яку ви вибрали і разом з командою виконаєте колаж.

Учням пропонується виготовити інформаційні колажі за казками „Вовк та семеро козенят”, „Білосніжка та сім гномів”, „Квітка-семицвітка”. Пропонується наклеїти малюнки персонажів, обрати назву казки та виготовити колаж на склад числа 7.

7= 1+6 або 6+1

7= 2+5 або 5+2

7=3+4 або 4+3

Учні розповідають про склад числа цифри 7

- Що ми з вами записали? (Склад числа 7)

3. Робота з підручником *(С.30 №3)*

- Відгадайте загадку

Сім братів віком рівні, іменами різні. ***(Дні тижня)***

- Про яких братів йдеться? *(Про дні тижня)*

- Назвіть ці дні по порядку. *(Понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця, субота, неділя.)* Робота з підручником. С. 30 №3

Вірш нам допоможе пригадати дні тижня:

Вранці ми із добрим ділом
Привітали… (**понеділок**).
Ніченька минула скоро,
Трудовий іде… (**вівторок**).
Сирітка, вміла, молода,
Вже настала… (**середа**).
Йде четвертий день тепер,
Називається… (**четвер**).
Діло добре ладиться,
Як настане… (**п'ятниця**).
Дома скрізь кипить робота,
Коли настає … (**субота**).
А субота з хлібом й сіллю
Привела сестру… (**неділю**).
Ось і тижневі кінець,
Хто трудився – молодець!

Пісня - Відео

2. Первинне закріплення вивченого *(слайд 9)*

- Як ви гадаєте, для чого треба знати склад чисел? (Щоб правильно обчислювати математичні вирази).

Тітонька Сова приготувала ще завдання потрібно вибрати з виразами відповідь яких 7.

6+1 , 5+1, 2+5, 4+1; 3+4,

Молодці,

- Якщо ви впораєтеся швидко із своїм завданням, то м и зможемо записати в зошит математичні вирази.

1) Їжачок ніс один бурячок, а їжачиха несла6 бурячків.

Скільки всього бурячків несли їжак з їжачихою? (1 + 6 = 7)

2) На узліссі росли 3 берізки і 4 клени. Скільки всього дерев

росло на узліссі?

Відео-прощання тітоньки сови

V. Рефлексія.

1. Підсумок уроку.

Підсумуємо те, що вивчили на уроці. Зробимо це у вигляді гри якщо правильне - хлопають

- 7 складається з1 і 5.
- 7 складається з 3 і 4.
- 7 складається з 2 і 5.
- 7 складається з 6 і 1

2. Рефлексія

- Вам сподобався урок? Чи справдились ваші сподівання, які були на початку уроку?
- Яке завдання найбільше сподобалося?
- Молодці! Дякую за урок!

Урок для учнів 2-го класу з «Основ здоров'я»

Тема уроку: Здорове харчування

Мета уроку: поглибити знання учнів про здорове харчування, розширити уявлення про їжу, вчити правильно вибирати продукти харчування, збагатити уявлення про складники харчування, використовувати відеоролики для проведення вправи „Продовжи сюжет мультфільму", виховувати бережне ставлення до свого здоров'я за допомогою засобів харчування.

Допоміжні засоби і обладнання: відеоролик .Їжа і здоров'я", мультфільм ,,Зайченя і муха", проект „Професія - Кухар"

Перебіг уроку

І.Організаційний момент

Ось і дзвоник пролунав,
Працювати час настав.
То ж і ми часу не гаймо
І урок основ здоров'я починаймо.

ІІ. Актуалізація опорних знань учнів

Вчитель А що значить бути здоровим? (не хворіти,мати гарний настрій,добре харчуватися,вести активний спосіб життя)

- Які прислівя про здоровя ви знаєте? (В здоровому тілі, здоровий дух. Здоровя всьому голова. Їж більше – говори менше.

1 Гра ,,Віночок"

Підніміться ті хто:

- сьогодні снідав;
- робив ранкову зарядку;
- хто на всі 100% почувається здоровим;
- хто вважає, що здоровя це не тільки відсутність хвороб, а й здорові думки, вчинки, гарний настрій.

ІІІ.Повідомлення теми і мети уроку

Мотивація навчальної діяльності

Розповідь вчителя

Людина їсть і п'є. Вона засвоює корисні речовини, а шкідливі виводить з організму. Харчування – неодмінна умова життя. Їжа забезпечує наш організм енергією, яка міститься в продуктах харчування. З яких складників складаються

продукти харчування ми дізнаємось коли переглянемо відеоролик.

IV. Сприйняття та засвоєння учнями навчального матеріалу

1 Перегляд відеоролика ,,Їжа і здоровя. Складові їжі”

2 Бесіда

- З яких складників складається їжа? (жири, білки, вугливоди, вітаміни, вода, мінеральніречовини)
- Як інакше називають мінеральні речовини?(солі)
- Люди якої професії тісно повязані з харчуванням?(кухар,кондитер,)

3 Проект ,,Професія – кухар” (учень роздає пам’ятки про правильне харчування)

Памятка

- Їж через кожні 3-4 години в один і той же час;
- вживай теплі страви;
- добре пережовуй їжу;
- не розмовляй під час їди;
- вечеряй не пізніше за 1,5 години до сну.

V. Застосування учнями знань і способів дій.

Вчитель Ваші батьки дуже піклуються про вас і ваше здоровя. Але , на жаль ,ви не завжди слухаєте їхні поради,часто вередуєте.Ось подивіться,до чого дійшло зайченя з мультфільму

1 Перегляд уривка з мультфільма,,Зайченя та муха”

- Чому зайченя обезсиліло?
- Чи потрібно слухати настанови батьків?
- Чому вчить цей мультфільм?

Вправа ,,Композиція сюжету мультфільму”

- Як думаєте,чим закінчилася пригода?

VI.Рефлексія.

Пісенька ,,Кукутики ам-ням-ням”

Урок для учнів 2-го класу з «Основ здоров’я»

Тема. Харчування і здоров’я. Вітаміни, їх значення для здоров’я. *Практична робота:* вибір корисних для здоров’я продуктів.

Мета уроку:

- формувати уявлення про корисну та шкідливу їжу;
- пояснити значення вітамінів для організму людини;
- вчити працювати з різними видами медіа продукції, аналізувати інформацію і використовувати її на практиці;
- навчати учнів виготовляти колаж;
- розвивати пам’ять, увагу, мислення, вміння аналізувати;
- виховувати прагнення дотримуватись правильного харчування.

Допоміжні засоби і обладнання: ноутбук, телевізор, мікрофон, презентація, відеоролик, малюнки для створення колажу.

Перебіг уроку

І. Організаційний момент.

ІІ. Мотивація навчальної діяльності учнів.

- Сьогодні, діти, ми перетворимось на науковців ии станемо учасниками конференції, на якій розглянемо питання значення харчування для організму людини.

- Тож запрошуємо всіх на наукову-практичну конференцію.

ІІІ. Застосування учнями знань і способу дій.

Науково-практична конференція (доповіді учнів)

Журналісти:

- Добрий день, шановні гості. Наш мікрофон встановлено на науково-практичній конференції в Куп'янській гімназії №2 Куп'янської міської ради Харківської області. Найболючіша тема сьогодення – як зберегти здоров'я, яким повинно бути харчування. Щоб людству навчитися жити без хвороб. Вашій увазі будуть представлені виступи вчених, які не можуть бути осторонь цієї проблеми.

Медики:

- Стародавнім римлянам належить прислів´я: «**Ми** живемо не для **того, щоб** їсти, а **їмо** для **того, щоб жити**.». Харчування – одна з основних потреб людини. Які ж недоліки сучасного харчування? В харчуванні більшість населення вибирають страви за смаком, а не за користю для здоров´я. Багато споживають газованих напоїв, штучної їжі, яка містить багато барвників та ароматизаторів. Це сухарі, чіпси, мівіна, ковбаса, консервовані продукти та солодощі. Ця їжа містить недостатню кількість необхідних для людського організму вітамінів, мікроелементів. Вона сприяє ожирінню й послабленню організму. Крім того, ми мало рухаємося. Все це є першопричиною багатьох захворювань.

Людям потрібно переглянути своє ставлення до свого ж здоров'я і обирати натуральну, корисну для здоров'я їжу: м'ясо, молочні продукти, рибу і особливо рослинну їжу – овочі, фрукти, ягоди, бобові.

- Вашій увазі пропонуємо науковий звіт лабораторії інституту харчування:

Інститут дієтології та раціонального харчування:

- Вітаміни – це речовини, необхідні для життя людини, її росту і розвитку. Існує багато вітамінів. Для зручності їх називають буквами латинського алфавіту: A, B, C, D.

Вітамін А впливає на ріст дитячого організму, підвищує стійкість до інфекційних захворювань. Ці вітаміни містяться у маслі, молоці, яєчному жовтку, печінці, моркві тощо.

Вітаміни групи В впливають на обмін речовин в організмі та діяльність нервової системи. Ці вітаміни містяться в бобах, сої, квасолі, хлібі, капусті, цибулі, яблуках.

Вітамін С відіграє важливу роль у житті нашого організму і впливає на імунітет. Цей вітамін є в шипшині, чорній смородині, апельсинах, лимонах.

- Мінеральні речовини та мікроелементи відіграють у нашому організмі досить важливу роль. Вони беруть участь у всіх життєвих процесах, побудові скелету та зубів, діяльності м'язів і тому вони повинні обов'язково бути присутніми в раціоні харчування людини. Найбільшу роль для організму людини

мають натрій, калій, фосфор, магній, сірка, залізо, мідь, цинк, йод.

- Вони містяться: у молочних продуктах; рибі, м'ясі, сирі, крупах, бобових; овочах і фруктах.

- Вашій увазі пропонуємо виступ дієтолога

Дієтолог:

Ми закликаємо дотримуватися таких вимог харчування:

- Їжте 4 - 5 разів на день.
- Безладне харчування – шкідлива звичка.
- Їсти треба помірно.
- Гарно пережовуйте їжу.
- Не захоплюйтеся солодощами та борошняними виробами.

- Вашій увазі пропонуємо виступ кухара

Кухар:

- Треба їсти свіжу й гарячу їжу, яка б не обпікала. Перша страва завжди повинна бути рідкою. Найкорисніша їжа – варена. Смажені продукти важкі організму. Харчування має бути повноцінним. Споживайте корисну і різноманітну їжу: молоко, молочні продукти, рибу, яйця, крупи, овочі, фрукти.

Фізкультхвилинка. Руханка «Ходить гарбуз по городу»

Режисер:

- Шановні гості! Я пропоную вам переглянути фільм.
- Під час перегляду фільму вам потрібно визначити тему фільму и чому він навчає.

Перегляд відео.

Вчитель:

- На науково-практичній конференції ми почули доповіді вчених різних галузей, подивились фільм. Перед тім, як зробити висновки обговоримо цей фільм.

Обговорення відео. (Запитання вчителя до класу)

- Чому хлопчик мав надмірну вагу? *(багато їв, їв грязь)*
- Що режисер мав на увазі, коли показав нам, що всі люди цього містечка їли грязь? *(шкідлива їжа)*
- Що захотів зробити хлопчик, побачивши пташку за вікном? *(полетіти)*
- Чому в нього це не вийшло? *(бо він був дуже важкий)*
- Що допомогло йому зрозуміти чому пташка може піднятися вгору, а він ні? (*побачив, як пташка їла ягоди)*
- Що сталося потім, чим він займався? (*він робив нові крила, їв ягоди і більше працював. ніж їв)*
- Чи досяг хлопчик своєї мети?
- Яким став його зовнішній вигляд?
- Як ви думаєте, які можливості відкриваються перед ним у порівнянні з усіма іншими жителями містечка? *(можливість вільно рухатися)*
- Як ви думаєте чи щасливий він став?
- А чи припинив він їсти ягоди? Чому? *(щоб залишатися в такій же формі)*
- Які враження викликав у вас цей фільм?
- Пропоную вам у нашому «магазині» купити їжу. На жаль, «магазин» не справжній і ми не можемо відразу зробити правильний вибір, тому беремо те, що

попадеться.

- Подивіться на цей продукт і віддайте його тому хлопчикові, який, на вашу думку, його вживає.

Створення колажу «Реклама здорового харчування»

Діти приклеюють малюнки їжі на заготовлений плакат і створюють колаж.

- Подивіться який красивий колаж у нас вийшов.
- Ми всі разом створили рекламу здорового харчування.
- Хто готовий і прорекламувати здорове харчування?

(Діти промовлять підготовлені вдома слогани)

Всі діти беруться за руки і промовляють: «Будемо здорові!»

VII. Рефлексія.

Продовжіть речення.

- Мені сподобалося…
- Я зрозумів, що…
- Для свого харчування я буду обирати…

VIII. Домашнє завдання.

Дотримуватися правил здорового харчування.

Обирати корисну їжу.

Урок для учнів 3-го класу з природознавства

Тема уроку: Вплив вітру на природу Землі. Охорона повітря від забруднення.

Мета уроку:

- розповісти учням, як рух повітря впливає на живу і неживу природу Землі;
- навчати учнів оформлювати колаж, аналізувати зміст відеороліку;
- формувати вміння порівнювати, робити висновки;
- формувати в учнів усвідомлення необхідності охороняти повітря;
- розвивати творчу активність, уважність;
- виховувати пізнавальний інтерес, свідоме ставлення до навколишнього середовища.

Перебіг уроку

І.Організаційний момент.

ІІ. Актуалізація опорних знань учнів.

1. Фронтальне опитування

Розкажіть, як повітря впливає на погоду.

Яке значення має повітря для життя рослин?

Чому повітря необхідне для життя тварин?

Доведіть, що для життя людей необхідне повітря.

2. Гра «Вірю — не вірю»

- Повітря необхідне живим організмам. (Так, щоб дихати)
- Повітря не має кольору. (Ні, воно прозоре, але товстий шар повітря має блакитний колір.)
- Повітря нерухоме. (Ні, воно весь час рухається. Це і є вітер, який ми відчуваємо.)

- Повітря є в твердих речовинах, наприклад, ґрунті, крейді. (Так. У цьому ми переконалися, коли проводили дослід з крейдою.)

- Повітря, яким ми дихаємо, насичене вуглекислим газом. (Ні. Повітря на одну п’яту складається з кисню, а решта — інші гази.)

- У повітрі є кисень, який дуже необхідний для дихання не лише людям, але й тваринам і рослинам. (Так, саме рослини виділяють кисень, і тому їх ще називають «зеленими легенями» Землі.)

- Повітря може мати запах бузку. (Ні, запах бузку має тільки бузок, а повітря – без запаху.)

Вчитель: Отже, природа дає нам повітря без кольору, запаху, насичене вдосталь киснем — таким, яким воно необхідне людині. Завдяки повітрю ми живемо. Тому й повинні дбати про чистоту повітряного. Забруднене повітря — значна загроза для всього людства

III. Повідомлення теми і мети уроку.

- Сьогодні на уроці ви дізнаєтесь, як рух повітря впливає на живу і неживу природу Землі, а також більше про охорону повітря від забруднення.

IV. Сприйняття та засвоєння учнями нового навчального матеріалу

- Пригадайте і розкажіть, яким буває вітер у різні пори року?

Перегляд слайд-презентації

Завдання після перегляду:

1. Пригадайте! Яке значення має повітря для Землі?
2. Поміркуйте, чи однакове повітря в місті і в селі, у лісі і біля автостради.

Робота в парах

- Поміркуйте! Чому забруднюється повітря? Що може псувати повітря там, де ви живете? Повітря буває різним – чистим, ароматним із запахом трав і квітів і несподівано отруйним, гірким, димним, непридатним для дихання.

Пригадайте, де батьки радять вам гуляти. Чому? Повітря забруднюють як природні чинники, так і господарська діяльність людини. До природних чинників належать лісові і степові пожежі, насичені солями морські бризки і тумани, пил з ґрунтів і пісок пустель, рослинний пилок, мікроорганізми, виділення тварин, а також космічний пил. Наведіть приклади забруднення повітря господарською діяльністю людини.

Найбільш шкідливим і надзвичайно небезпечним є забруднення повітря вихлопними газами автомобільного транспорту. Кількість машин на вулицях безперервно зростає, особливо у великих містах. Відповідно зростають викиди у повітря шкідливих газів.

Основні забруднювачі повітря у квартирах — це продукти горіння газу, на якому ми готуємо їжу, а також багато будівельних і оздоблювальних матеріалів. Поліпшують якість повітря кімнатні рослини.

Людина і тварини можуть прожити певний час без їжі і води (кілька днів), але вони гинуть через кілька хвилин, якщо їх позбавити повітря. Це означає, що людство повинне особливу увагу приділяти тому, без чого життя неможливе. Проблему охорони повітря від забруднення намагаються розв’язувати всі країни світу.

Висновки (учні роблять самостійно)

Варіанти учнів:

- Забруднюють повітря природні чинники і господарська діяльність людини.

- Найбільше забруднюють повітря викиди промислових підприємств, автомобільний транспорт.

- Проблему охорони повітря від забруднення намагаються розв'язувати всі країни світу.

V. Застосування учнями знань і способів дій

1. Робота в групах

Розробити пропозиції щодо охорони повітря свого населеного пункту.

Першій групі учнів запропонувала: зупинити всі фабрики і заводи. Припинити заготівлю деревини. Заборонити користуватися автотранспортом. Перетворити Землю на один величезний заповідник.

Другій групі учнів висловити із цього приводу свою думку: фабрики і заводи повинні мати вловлювачі пилу і шкідливих речовин. Транспорт необхідно зробити екологічно безпечним. У містах і навколо них потрібно створювати сади, парки і ліси.

Які заходи, на вашу думку, є більш ефективними? Поясніть чому.

2. Робота в групах

Групам роздають картки:

«Поряд — парк. Там згребли торішнє листя і запалили багаття. І вулиця, і перехожі потопають у великих сизуватих клубах диму...»

3. Виготовлення колажу «Охорона повітря від забруднення»

Три групи учнів готують колаж із підготовлених вдома малюнків та слоганів. Презентація колажу.

4.Завдання: зробити висновок.

Повітря також забруднюється від зловживання отрутохімікатами на полях, від викидів відпрацьованих газів з фабрик, заводів, забруднює повітря транспорт.

Аж страшно уявити, яким брудним повітрям ми дихаємо. Невже нічого не можна зробити? (Не спалювати листя; заводи і фабрики повинні бути безвідходними або очищати викидні гази; більше користуватися тролейбусами, трамваями.)

VI. РЕФЛЕКСІЯ

- Які чинники забруднюють повітря?

- Що забруднює повітря у твоєму населеному пункті?

- Поясніть, чому так важливо на перерві провітрювати класну кімнату.

- Поміркуйте, як ви і члени вашої сім'ї можуть вплинути на збереження повітря чистим.

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ – Використовуючи різноманітні джерела інформації, складіть перелік кімнатних рослин, які найкраще очищають повітря.

Список використаної літератури

1. Відеоролік https://www.youtube.com/watch?v=To9COZq3KSo
2. Методи роботи використовувала з сайту https://infourok.ru/
3. Відео-матеріали до уроку скачані з https://www.youtube.com/

Інтегрований урок з літературного читання та предмету «Я у світі» у 4 – А класі

Горбенко Наталія Іванівна,
учитель початкових класів,
Купянської гімназії №2
Купянської міської ради
Харківської області

Гра «Відлуння»

- Моря – ря
- Африка – ка
- пустуни – ни
- команда – да
- улюбленці – ці
- матроси – си

19.10.2017 2

Гра «Продовжуйте»

Ми знайшли
вужа – жа – жа - жа.
Укусила в ніс
оса – са – са – са.
У лисиці є
нора – ра – ра – ра.

Скоромовка

У нас надворі погода
розмокропогодилася

4

Загадка

Ось вона яка –
Розбійниця морська!
Усіх би проковтнула
Зажерлива…???

19.10.2017 6

Про що будемо читати на уроці?

- Цікаві пригоди
братів наших менших
Микола Трублаїні
Пустуни на пароплаві.
Наполегливість – важлива
риса характеру людини

7

Микола Петрович Трублаїні (Трублаєвський)

Народився 25 квітня 1907 р. в с.Вільшанці на Вінничині. У сімнадцять років почав співпрацювати з вінницькою міською газетою. Потім – матросом, кочегаром на криголамі.

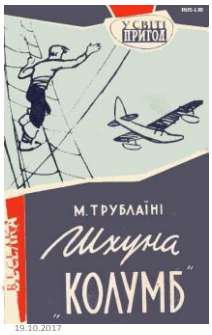

8

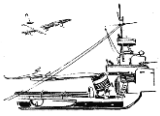
Враження від численних мандрівок Микола Трублаїні описав у повістях та оповіданнях.
В часи Другої світової війни працював кореспондентом однієї з фронтових газет.
4 жовтня 1941 р. машина з журналістами потрапила під ворожий вогонь. Від вибуху бомби Микола Трублаїні був тяжко поранений і наступного дня помер у госпіталі.

Музей М.Трублаїні,с. Вільшанка

“Шхуна “Колумб”

Пригодницька повість. Автор розповідає про трудівників моря – рибалок, моряків, прикордонників.

19.10.2017

“Крила рожевої чайки”

Дівчина Мамаюк убила розкішну рожеву чайку– рідкісного і жаданого птаха Півночі. Старий ілавірник заповів, що крила рожевої чайки принесуть загибель острову, але Анка, дівчина з моря, розбиває ці старі забобони шаманів.

“Про дівчинку Наталочку та сріблясту рибку”

У казці розповідається про сріблясту рибку, яку хотів з’їсти лебідь, та про маленьку дівчинку, яка зарадила цій біді.

“Волохан”

У цьому оповіданні розповідається про хлопчика Тико з далекої Півночі та його вірного друга – Волохана. Різні пригоди траплялися з ними, та чотириногий друг ніколи не залишав хлопчика в біді.

“Пустуни на пароплаві”

Веселі оповідання про двох руденьких мавпочок, які з’явилися на пароплаві біля берегів Африки. Моряки назвали їх Яшкою та Машкою. Ці жваві звірятка упродовж усього плавання розважали команду.

19.10.2017

Словничок

Боцман – помічник капітана корабля, який стежить за порядком і чистотою.

Словничок

Палуба – суцільне перекриття в корпусі або надбудові судна у вигляді підлоги.

Словничок

Каюта – житлове приміщення на кораблі для екіпажу і пасажирів.

Словничок

Шлюпка – невелике безпалубне судно, що використовується переважно на морі.

Словничок

Щогла – високий стовп на судні, призначений для встановлення вітрил.

Читаємо уривки з твору “Пустуни на пароплаві”

- “Яшка і Машка”
- “Шоколад боцмана”
- “Нічна тривога”
- “Ловля летючих риб”
- “Людина в морі”

“Яшка і Машка”

- Де зупинився пароплав?
- Хто підплив на човні? Кого він продав морякам?
- Як поводилися звірята?
- Як моряки назвали мавпочок?
- Прочитайте, як поводилися мавпочки на кораблі.
- Складіть план прочитаного уривка.

“Шоколад боцмана”

Визначте послідовність подій:

- ❑ Машка доїдала шоколад і пищала від задоволення.
- ❑ Машка виплигнула на палубу із шоколадом в зубах.
- ❑ Боцман сховав у шухляді дві коробки шоколаду.
- ❑ Галас і метушня знялись на палубі.

“Нічна тривога”

- Прочитайте уривок мовчки.
- Що означає вислів “вибивати склянки”?
- Прочитайте опис незвичайної події.
- Як боцман вистежив “дзвонаря”?
- Чому Машка дзвонила?

“Ловля летючих риб”

Летюча риба

Малозуба акула

“Ловля летючих риб”

Продовжи речення:

1. Боцман прив’язав брудний мішок мотузкою і викинув в ...
2. Боцман піднявся на верхню ...
3. Двері каюти були зачинені на ...
4. Серед дрібної хвилі показалась ...
5. Летючі риби почали вискакувати з ...
6. Окремі риби перелітали через ...
7. Яшка і Машка намагались упіймати ...
8. Мавпи зникли з ...

“Людина в морі”

Вислови свою думку з приводу прочитаного:

- Я дуже хвилювався, коли читав ...
- Такий вчинок могла зробити людина ...
- На його місці я ...
- Я думаю, що цей твір навчає нас ...

Перевір себе

1. Біля берегів якого материка зупинився пароплав?
а) Австралії б) Африки
2. Хто став улюбленцями команди?
а) мавпочки б) папужки
3. Що вкрала Машка у боцмана?
а) шоколод б) банани
4. Що означає “вибивати склянки”?
а) вмикати матросів пити чай б) видзвонювати години
5. Кого намагалися упіймати Яшка і Машка?
а) риб б) птахів
6. Хто врятував Яшку?
а) капітан б) боцман

Відповіді: б, а, а, б, а, б.

Попрацюйте разом

Поставте один одному запитання за змістом прочитаного.

Охорона повітря.

Повітря - це газоподібне тіло, яке займає певне місце у просторі.

Повітря необхідне для дихання рослинам.

Повітря необхідне для дихання тваринам.

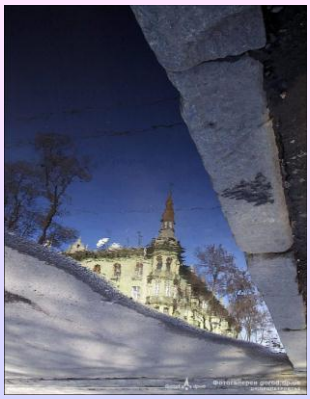
Повітря необхідне для дихання людям.

Джерело поповнення ***кисню*** на землі ***- рослини.*** Вони утворюють і виділяють кисень, збагачуючи ним повітря.

Після дощу випаровуються дороги

Вода випаровується у вигляді ***водяної пари.***

Вода випаровується з річок

Водяна пара потрапляє в повітря під час дихання людей і тварин.

Відпрацьовані гази автомобілів, дим, який викидають труби заводів і фабрик, дим і сажа від пожеж, виверження вулканів потрапляють в повітря.

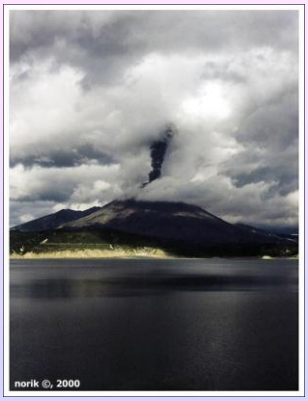
Відпрацьовані гази автомобілів

Дим і сажа від пожеж

Дим і сажа від виверження вулканів

Напрям «Медіаосвіта в основній і старшій школі»

Серія уроків англійською мовою «Медіа-смарт» (Media-Smart)

Овсяннікова Лариса Євгенівна, учитель англійської мови Харківської гімназії № 6 «Маріїнська гімназія» Харківської міської ради Харківської області

Оскільки уроки медіа освіти і медіа грамотності інтегровано в уроки англійської мови, у роботі представлено серію розробок уроків для учнів різних вікових категорій англійською мовою. Два уроки перекладено українською мовою повністю, до решти уроків надано опис.

Оригінали уроків взято з сайту http://mediasmarts.ca/.

Mediasmarts – це канадська неприбуткова організація, розташована в Оттаві, яка займається розробкою навчальних програм з медіа освіти. Робота організації полягає у формуванні у молоді критичного мислення через створення освітніх ресурсів та аналіз змісту різних видів засобів масової інформації. Mediasmarts також проводить опитування та дослідження з впливу засобів масової інформації та уподобань молоді.

Розробки уроків мають корисні та сучасні матеріали, які знайомлять учнів з методами та технологіями впливу засобів масової інформації на молодь. Деякі матеріали потребують адаптації до умов України або можуть використовуватися як країнознавчий матеріал.

Урок 1. Розуміння онлайн реклами їжі (Lesson Aversmarts Understanding Food Advertising Online)

Вік учнів: 5-6 клас

Рівень складності: середній

Тривалість: 1-2 години

Опис уроку

На цьому уроці учні ознайомляться з онлайн рекламою та способами, за допомогою яких, рекламодавці створюють привабливе і заманливе онлайн середовище, яке допомагає привернути та утримувати дитячу увагу. Після вивчення розповсюджених рекламних технологій учні зіграють в навчальну онлайн гру, створять власну рекламу вигаданих пластівців Ко-ко Кранч (Co-Co Crunch). Після цього учні ознайомляться з реальними рекламними роликами та знайдуть «двозначні та неясні слова», які використовуються у рекламі.

Мета уроку

На кінець уроку учні:

- розуміють комерційну мету цілісного рекламного середовища;
- визначають цільову аудиторію рекламних оголошень та описують як аудиторія може реагувати;
- визначають рекламні та маркетингові елементи та характеристики, характерні для комерційних оголошень;
- визначають очевидні та приховані послання оголошень, призначених для дітей даної вікової категорії;

- визначають характеристики та технології, що використовуються для створення цілісного середовища онлайн;
- використовують інформацію для імітації створення медіа текстів
- починають розвивати усвідомлення стратегій, за допомогою яких маркетологи зацікавлюють дітей онлайн;
- починають розвивати розуміння комерційної природи інтернету.

Підготовка і матеріали:

- забезпечити можливість учням зіграти в освітню гру Co-Co's AdverSmarts (http://mediasmarts.ca/game/co-cos-adversmarts-interactive-unit-food-marketing-web);
- роздрукувати листівку для батьків;
- забезпечити доступ до інтернету під час уроку;
- використовувати проектор чи інтерактивну дошку;
- Co-Co's AdverSmarts містить аудіо до всіх текстів.

Перебіг уроку

1. Привітання

2. Вчитель: поговоримо про рекламу:

- Що таке реклама? Для чого вона потрібна? Де можна побачити рекламу?
- Яким чином маркетологи намагаються переконати дітей, що саме ця іграшка, гра чи пластівці – найкращі?

Пояснення вчителя: стратегії, які використовують маркетологи для того, щоб змусити дітей захотіти придбати певний продукт наступні:

- використання дітей старшого віку ніж цільова аудиторія, щоб продукт здавався «крутим»;
- використання звукових ефектів, яскравих кольорів, драматичних кутів зйомки та музики, щоб реклама та продукт викликали захоплення;
- показ щасливих людей в рекламі, оскільки маркетологи знають, що скоріше куплять те, що покращує настрій чи надає приємні відчуття.

Як тільки учні починають розуміти, що рекламні ролики – це комерційні повідомлення, які створені для того, щоб змусити купити рекламний продукт і можуть говорити прорізні види реклами, які вони бачать на телебаченні, можна переходити до реклами в інтернеті.

Кожен з кроків аналізує технології, з якими знайомить гра Co-Co's AdverSmarts.

Крок 1. Вибір теми веб-сайту

Після того, як учні вибрали тему для веб-сайту вчитель ставить питання:

- Яку тему ви вибрали для веб-сайту Co-Co's AdverSmarts?
- Які образи спадають вам на думку, коли ви чуєте слова *світ*, *мій* та *квест* у заголовку чи назві?
- Які види завдань ви сподіваєтесь побачити на подібних сайтах?
- Чи були ви коли-небудь на сайтах з назвами *Чарівна земля*, *Моя територія розваг*, *Квест у замку?*

Крок 2: Вибір «причепливої фрази»

Пояснення вчителя: За законом реклама повинна містити правдиву інформацію, але іноді маркетологи використовують слова, які можуть ввести глядача в оману. Ми називаємо їх «двозначні та неясні слова» тому, що їх можна зрозуміти по-різному чи вони мають неточне значення як, наприклад «фруктовий запах цього поживного сніданку».

Питання для учнів

- Яким чином ці фрази вводять в оману?

Новий та вдосконалений супер хрумкіт;

Смак справжнього шоколаду;

Один великий смачний хрумкіт.

- Чи можете ви навести інші приклади «двозначних та неясних слів»? Напишіть на дошці: Реклама родзинок *«Два совки родзинок у кожній мисці»* (які за розміром совки?); реклама пластівців *«Чарівно смачні»* (який це смак?); реклама йогурту *«два фруктових кольори»* (фруктовий колір – це який?); реклама Lego *«щодня різні іграшки»* (насправді, це одна іграшка).

Крок 3. Вибір рекламного персонажа

Рекламні персонажі ефективні, якщо діти впізнають їх в інших засобах масової інформації таких, як телебачення, ігри, кінофільми, іграшки та пакуванні. Але вони стають ще привабливішими, якщо діти можуть грати та взаємодіяти з ними в онлайн завданнях та іграх.

Дітям слід пам’ятати, що, хоча ці персонажі здаються привабливими і дружніми, насправді, – це продавці, які намагаються продати продукт.

Питання для учнів

- Чому компанії, які виготовляють пластівці, створюють таких персонажів, як Cap’n Crunch чи Toucan Sam?
- Яких інших рекламних персонажів ви знаєте? Чим вони вам подобаються?
- Чи хотілося вам коли-небудь скуштувати продукт тільки тому, що вам сподобався рекламний персонаж?
- Чи були ви коли-небудь на рекламному сайті, де можна було погратися з рекламним персонажем? Які види завдань та ігр були на цих сайтах?

Крок 4. Вибір завдань для відвідувачів сайту

Вправа «Створіть власні завдання»

На багатьох сучасних веб-сайтах діти можуть налаштовувати сторінки під свої власні потреби, створюючи власних персонажів чи продукти. Вправи на створення власних завдань чи ігор подовжують час перебування на сайті, створюють відчуття власності та контролю, дозволяють дитині творчо та по-новому грати з тим самим продуктом.

Крім того, часто сайти заохочують дітей ділитися своїми досягненнями з іншими, що створює додаткову позитивну передачу інформації з вуст в уста.

Питання для учнів

- Чи були ви коли-небудь на сайті, де можна було створювати свій власний простір (декорування власної кімнати чи будинку)? Якщо так, що це був за сайт? Що саме вам треба було робити?

- Якби вам треба було створити сайт для дітей, що саме ви дозволили б робити для того, щоб створити свій власний простір?
- Які ще види завдань «зроби сам» ви знаєте? Це можуть бути вправи на «підбери одяг» чи додавання елементів до фото вашого профілю (аватару). Що вам треба було робити додатково?

Онлайн відео

Популярність відео на таких каналах, як YouTube, дала маркетологам нові можливості розповсюдження рекламних роликів. Тепер не треба обов'язково заходити на рекламний веб-сайт, щоб побачити рекламний ролик. Крім того рекламний ролик може стимулювати інші види діяльності (набирати бали чи одержати доступ для виконання додаткових завдань).

Питання для учнів

- Хто з вас розмістив своє Co-Co відео на сайт компанії як своє досягнення?
- Чи були ви коли-небудь на сайті, де розміщено рекламні відео? Що це був за сайт?
- Ці відео рекламують іграшки чи їжу?
- Чи були ви коли-небудь на сайті, де можна переглянути відеорекламу іграшок, цукерок, пластівців?
- Як ви гадаєте, чому компанії люблять розміщувати рекламні відео на своїх сайтах?

Рекламні ігри

Один із найефективніших способів, яким маркетологи користуються для просування свого товару – це рекламні ігри. Цей термін позначає бездоганну інтеграцію реклами в онлайн діяльність.

Питання для учнів

- Чи вибрав хтось із вас Co-Co Crunch Games на Co-Co's веб-сайті?
- Чому ці ігри називаються «рекламними іграми»?
- Яка цільова аудиторія рекламних ігор? Чому ви дійшли такого висновку?
- Чи доводилося вам грати в рекламні ігри?
- Як можна порівняти рекламні ігри з іншими видами реклами? Складіть список різних видів реклами. Скільки часу люди витрачають на перегляд кожного з них?

Членство і клуби

Одне із завдань, яке стоїть перед маркетологами, змусити відвідувачів повертатися на сайт якомога частіше. Дітям пропонують вступити в клуб, зареєструватися, стати членом спільноти. Це змусить їх повертатися на сайт.

Членство у клубі дає змогу одержати додаткові переваги у вигляді бонусів та доступу до ігор. Коли діти стають членами клубу, вони починають одержувати додаткову інформацію про акції, знижки, нові товари.

Іноді компанії використовують клуби для проведення ринкових досліджень. Використовуючи опитування, вікторини, анкети, маркетологи одержують зворотній зв'язок з дітьми та збирають демографічну інформацію та

інформацію про використання продукту, прямо взаємодіють зі споживачами.

Перш ніж надавати будь-яку особисту інформацію учні повинні спочатку запитати своїх батьків, опікунів або учителя.

Питання для учнів

- Хто з вас вирішив вступити в клуб на Co-Co's веб-сайті?
- Чи були ви коли-небудь на сайті, де треба було вступати в клуб? Чи вступили ви в клуб? Яку інформацію ви повинні були надати, щоб стати членом клубу? Які переваги ви одержали, вступивши в клуб? Чи було щось, що вам не сподобалося у клубі?
- Чи правильно те, що компанії збирають про вас інформацію для того, щоб потім продавати вам товари?

Е-листівки (E-cards)

В той час, як багато брендових сайтів сприяють додатковій усній передачі позитивної інформації про товар, деякі види діяльності на таких сайтах є дуже ефективними. Один із прикладів такої діяльності е-листівки (E-cards). Багато комерційних сайтів пропонують безкоштовні е-листівки та повідомлення, які можна надіслати друзям.

Питання для учнів

- Хто з вас вибрав на Co-Co's веб-сайті е-листівку?
- Що таке е-листівки? Чи отримували ви їх коли-небудь, чи надсилали ви їх кому-небудь? Що в них було написано?
- Чому компанії можуть бути зацікавлені в тому, щоб діти надсилали е-листівки своїм друзям?

Конкурси

Ще один спосіб привернути увагу до свого товару, який використовують маркетологи, – це конкурси та тоталізатори. Цей спосіб викликає у людей захоплення, оскільки хто ж не хоче виграти чудовий приз?

Однак слід пам'ятати, що конкурси – це різновид реклами, тому важливо бути обережними, коли вас просять надати інформацію для участі. Попросіть дорослих допомогти вам взяти участь у конкурсі, щоб впевнитися, що від вас вимагають не надто багато особистої інформації.

Питання для учнів

- Хто з вас взяв участь у конкурсі чи тоталізаторі на Co-Co's веб-сайті?
- Чи бачили ви коли-небудь конкурси в інтернеті? Якщо так, чи пам'ятаєте ви, що це був за сайт? Яким був приз? Чи брали ви участь в конкурсах?
- Які, на вашу думку, шанси виграти у таких конкурсах? Чи знаєте ви кого-небудь, хто виграв у такому конкурсі?
- Чому такі конкурси популярні? Чому маркетологи люблять використовувати конкурси з рекламною метою?

Вправа «Вибух двозначних та неясних слів»

Пошук двозначних чи неясних слів може бути розвагою для учнів. Водночас, ця вправа дозволяє тренувати мовленнєві навички.

Частина 1. Учні записують у спільний журнал:

- «двозначні та неясні слова»
- де і коли вони побачили дане рекламне оголошення
- вид засобу масової інформації
- товар що рекламується
- яким чином ці слова можуть ввести в оману.

Частина 2. «Двозначні та неясні слова» у дії

Учні розробляють та малюють новий продукт, а потім складають до нього рекламний текст, використовуючи двозначні та неясні слова, щоб рекламувати його серед дітей своєї вікової групи.

Домашнє завдання

Ознайомити своїх батьків з пам'яткою для батьків (Додаток 1), зайти на Co-Co's AdverSmarts разом з батьками, показати батькам власну рекламу.

Додаток 1

Co-Co's AdverSmarts: пам'ятка для батьків

Шановні батьки!

Зараз ми готуємося до уроку про онлайн рекламу. На цьому уроці, ваші діти вивчатимуть способи, за допомогою яких маркетологи зацікавлюють дітей своїми рекламними сайтами та рекламують їм свій товар.

Під час уроку учні будуть грати у навчальну гру під назвою Co-Co's AdverSmarts. У цій грі вони вивчатимуть стратегії онлайн реклами під час створення рекламного ролика пластівців Co-Co, який би сподобався їм самим.

Для закріплення вивченого матеріалу, ми пропонуємо учням пограти в Co-Co вдома та продемонструвати своїм сім'ям те, що вони вивчили. Ви можете одержати доступ до гри за посиланням: http://mediasmarts.ca/game/co-cos-adversmarts-interactive-unit-food-marketing-web

Для того, щоб ви могли поговорити з вашими дітьми, ми передаємо деякі факти про маркетинг для дітей.

Додаток 2

Чому мішенню маркетологів стають діти

Діти — важлива цільова аудиторія для маркетинга тому, що у них є велика купівельна спроможність, вони впливають на купівельні рішення батьків та в майбутньому стануть дорослими споживачами.

Маркетологи привчають маленьких дітей впізнавати їх торгівельну марку з надією, що що це переросте в довготривале користування їх продукцією. Згідно з дослідженнями, малюки з шести місяців здатні запамятовувати корпоративні символи та талісмани. З двох років діти мають власні смаки щодо торгівельних марок, а школярі можуть розпізнавати сотні логотипів.

Онлайн маркетинг

Інтернет — надзвичайно плідне середовище для тих маркетологів,

цільовою аудиторією яких є діти.

- Це частина молодіжної культури. Це покоління молодих людей росте разом з інтернетом, як з повсякденною та звичною частиною їх життя.
- Батьки часто не розуміють до якої міри дітям щось намагаються продати онлайн.
- Діти часто знаходяться онлайн без супроводу батьків.
- Рекламодавці надають перевагу інтернету іншим способам реклами тому, що їм легше досягти цільової аудиторії і інтернет менше регулюється.
- Технології дозволяють легше збирати інформацію від молодих людей для проведення маркетингових досліджень та створення персоналізованої реклами.
- Створюючи захоплююче інтерактивне середовище, що базується на товарах та назвах торгівельних марок, компанії можуть формувати смак, починаючи з раннього віку.

Один із найкращих способів досягти дитячої аудиторії онлайн — це створити веселий та захоплюючий ігровий майданчик, в якому тісно переплітається рекламний зміст та графіка, ігри і діялність. Такий вид ігор називається рекламними іграми (Advergames).

Особливі проблеми маленьких дітей

Одна з проблем, з якою стикаються маленькі діти, - це те, що вони не відрізняють рекламу від розваг. Їм важко вирізнити рекламу на телебаченні, а, тим більше, в інтернеті.

У зв'язку з ростом рівня ожиріння серед маленьких дітей, піднімається проблема впливу агресивного маркетингу таких продуктів, як фаст фуд, газовані напої, цукерки, в інтернеті. Дослідження виявили, що майже всі продукти, що рекламуються дітям онлайн мають високий вміст цукру, високий вміст соди та є високо-калорійними.

Рекламні ігри можуть також подовжувати час, який дитина проводить за екраном, переглядаючи рекламу. На відміну від реклами на телебаченні, яка триває всього денілька секунд, діти можуть грати в рекламні ігри онлайн стільки, скільки вони хочуть. Такі ігрові майданчики — дуже привабливі: діти з більшим задоволенням заходять на рекламні сайти, ніж на звичайні.

Додаток 3

Що робити з онлайн маркетингом

Щоб допомогти дітям уникнути основних пасток, розставлених маркетологами, батькам слід навчити своїх дітей:

Критично сприймати комерційні веб-сайти

Діти повинні знати, що таке маркетинг, щоб розпізнавати, коли їм намагаються щось продати і яким способом. Через те, що маленькі діти не відрізняють рекламні сайти від інших сайтів, говоріть з ними про рекламу з раннього віку. Важливо, щоб діти зрозуміли, що, хоча комерційні сайти весело відвідувати, вони існують з двох причин: щоб розбудовувати власну торгівельну марку та збирати інформацію від дітей з маркетинговою метою.

Захищати їх персональні дані

Чи завжди ваші діти радяться з вами перш ніж розмістити якусь особисту інформацію на сайтах? Якщо для користування комерційним сайтом дітям необхідно надати електронну пошту, створіть окрему пошту для реєстрації на сайтах.

Читати політику конфіденційності сайтів

Оскільки більшість сайтів для дітей дотримуються політики конфіденційності, важливо навчитися її читати. Політика конфіденційності хорошого сайту з'являється одразу при реєстрації і в ній зазначено яка інформація збирається і як вона буде використовуватися. Також сайт повинен надавати дозвіл батькам проглядати всю інформацію про їх дитину та можливість її змінити чи видалити, якщо є така необхідність.

Розділ «Політика конфіденційності», як правило, знаходиться внизу кожної сторінки. Ось що треба шукати:

- Яку інформацію збирають чи відстежують? Як ця інформація буде використовуватися? (Це особливо важливо у тому випадку, якщо її будуть продавати або передавати третім особам.)
- Чи матимуть батьки можливість змінити чи видалити будь-які дані, які були зібрані про дітей?
- Які заходи були вжиті для забезпечення дитячої конфіденційності, коли вони спілкуються у чаті чи надсилають повідомлення через сайт?

Розрізняти фірмові та нефірмові сайти

Фірмові комерційні сайти легко впізнати. Вони асоціюються з певною компанією чи торгівельною маркою та представляють продукти, розроблені цією компанією. Мета таких сайтів виховати прихильність до даної торгівельної марки, продавати власні продукти та використовувати інформацію, яку вони одержують від відвідувачів, для проведення маркетингових досліджень.

Нефірмові комерційні сайти не такі явні, оскільки не асоціюються з певною компанією чи торгівельною маркою. Вони можуть представляти продукти різних компаній, або взагалі не рекламувати продукти. Їхнє головне завдання – проводити опитування та дослідження з метою одержання особистої інформації про дітей, які відвідують даний сайт, для передачі компаніям-партнерам або для продажу зацікавленим третім особам.

Навчитися розпізнавати маркетологічні хитрощі

Допоможіть вашим дітям створити власний рекламний ролик, пояснюючи як рекламодавці:

- Використовують слова та малюнки, щоб створити відчуття у дитини, що це справжнє місце, куди варто зареєструватися;
- Розміщують сторінки для розфарбовування та різноманітні ігри, щоб діти грали на сайті довгий період часу;
- Використовують онлайн конкурси, вікторини та опитування для збору особистої інформації від дітей, щоб створити маркетингові стратегії та розширити аудиторію;
- Використовують мультиплікаційні символи, щоб привабити дітей, та

створити приємне враження про рекламний продукт

Також необхідно пояснити, що рекламні банери на комерційних веб-сайтах можуть мати посилання на інші сайти, які не призначені для дітей, тому діти повинні попереджати батьків, якщо хочуть перейти за посиланням.

Навчитися розпізнавати відповідальні дитячі сайти

Щоб впевнитися, що улюблені сайти ваших дітей поважають своїх маленьких користувачів, перевірте чи сайти:

- Називають своїх партнерів.
- Чітко позначають будь-яку рекламу.
- Мають зрозумілу політику конфіденційності, яку легко знайти та відкрити, як з домашньої сторінки, так і з інших сторінок.
- Чітко зазначають у політиці конфіденційності, що вся інформація, зібрана у дітей, не буде передаватися третім сторонам.
- Попереджають батьків про всі можливі ризики, пов'язані з діяльністю на сайті, та запевняють у забезпеченні безпеки дітей, які користуються сайтом.
- Забезпечують керовані чат-середовища.
- Вимагають дозвіл від батьків до того, як діти віком до 13 років розмістять особисту інформацію.

Adversmarts: Understanding Food Advertising Online

Overview

In this lesson, students are introduced to the idea of online advertising and look at the ways that marketers create immersive and appealing online environments that draw and hold children's attention. After studying common advertising techniques, students play an educational game online that lets them put their learning into action by "creating" a site advertising a fictitious cereal, Co-Co Crunch. Students then look at examples of real commercial environments and watch for "weasel words" used by advertisers.

Learning Outcomes

Students will:

- begin to develop an understanding of the commercial objectives of immersive online environments, specifically those characteristic of websites for food products
- identify the purpose and the intended audience of these types of websites and describe how audiences might respond
- recognize and identify the advertising and marketing elements and characteristics associated with commercial websites
- identify overt and implied messages of websites that market to children their age
- identify the characteristics and techniques used in the creation of online immersive environments
- utilize their information to simulate the creation of a media text
- begin to develop an awareness of the strategies marketers use to engage children online

- begin to develop an understanding of the commercial nature of the Internet

Preparation and Materials

Arrange for students to play the educational game Co-Co's AdverSmarts (available online at http://mediasmarts.ca/game/co-cos-adversmarts-interactive-unit-food-marketing-web and for mobile devices in the Apple and Google Play app stores)

- Photocopy the handout Co-Co's AdverSmarts: Handout for Parents
- Arrange for an Internet connection and a data projector or digital whiteboard

Co-Co's AdverSmarts includes audio with all of the game's text to accommodate different reading abilities. Younger children may, however, benefit from having a helper to navigate through the game. Here are some suggestions before you start:

- enlist a student from a higher grade to sit with two or three children as they play the game and help them out if they are having trouble. Children who need a lot of help on their first attempt should be given the opportunity to play again
- have a parent volunteer sit with a student while he or she goes through the game
- team up capable readers with less able readers to play the game together
- have pairs of students play the game and compare designs they create. Give them the chance to play again and create different playgrounds
- use a projector or whiteboard and navigate through the game with the whole class.

Procedure

Talk About Advertising

Ask students:

- What is advertising? What is it for? Where do we see advertising? (Make sure to include TV, the Internet, and food packaging in the answers.)
- How do marketers try to convince children that a certain toy, game or cereal is really the best? What strategies do they use? Explain some of the strategies that marketers use to make children want to buy a particular product, such as:
- featuring kids a few years older than the target age group, to make the product seem really "cool"
- using sound effects, heightened colour, dramatic camera angles and music to make the products in the ads look exciting
- showing everyone having a great time in the ads because they know people want to buy products that make them feel good

Once students begin to understand that advertisements are messages that are designed to make them want to buy things – and can identify and talk about the different types of ads they see on TV – you can then move on to advertising on the Internet.

Online Marketing

Ask students:

- Have they ever seen advertising on the Internet?
- What kind of ads have they seen?
- What things were being advertised?
- Do the ads they see online look like the ads they see on TV? How are they

the same? How are they different?

Also ask students about online clubs:

- Have any of them ever joined a club on a website for kids?
- Did they get anything special for joining?
- What information was needed for them to join the club?
- Did they ask an adult to help them?
- Did they enjoy their experience?

Co-Co's AdverSmarts

Explain to students: To help you understand how companies advertise products to kids on the Internet, we are going to play a game where you help a cereal mascot – Co-Co – build a perfect website that kids will want to visit.

Have students complete Co-Co's AdverSmarts (consult Preparation and Materials above for different ways of having students play the game).

After students have completed the game, assure them that there is nothing wrong with playing on commercial sites, but explain that it's important to recognize the sites for what they are: online commercials. Remind students that they must be careful to protect their personal information and to avoid falling for gimmicks that are used to collect information.

In Co-Co's AdverSmarts, students learn about the following marketing strategies (or gimmicks):

- Words and graphics that give the impression that the location of the website is a faraway, special place.
- Words like 'my' and the ability to create customized content to give the impression that the website is your own personal space.
- Words and graphics that give the impression that you are about to start on a great adventure.
- "Weasel words" that sound important but can be misleading.
- Engaging cartoon spokescharacters.
- Gimmicks such as videos, quizzes, games, memberships and clubs

Based on your preference, you may lead the discussions below after students have played through the game, or have students pause for discussion after completing each step.

Each of the following discussion notes covers the gimmicks that are introduced by Co-Co.

Step 1: Picking a theme for the website

Ask students:

- Which theme did you pick for Co-Co's new website?
- What types of images come to mind when you hear a name for a website that includes the words world, my and quest in the title?
- What types of activities would you expect on a website like this?
- Have you ever been on a website that has a name similar to Magic Land, My Fun Zone or Castle Quest?

Step 2: Picking a catchy phrase

Explain to students that by law advertisers must tell the truth, but sometimes

they use words that can mislead viewers.

We sometimes call these “weasel words” because they sound like they mean more than what they actually say such as “the fruity smell of this nutritious breakfast.”

Ask students:

- How are the following phrases from the game misleading?
- New and improved super crunch
- The taste of real chocolate
- One great tasty crunch
- Can you think of other examples of weasel words? (Make a list on the board. Examples may include words or phrases such as: Raisin Bran’s “Two scoops of raisins in every bowl” (how big are the scoops?); Lucky Charms’ “Magically delicious” (so what does it really taste like?); Trix yogurt’s “Two fruity colours” (how can colours be fruity?); and Lego’s “It’s a new toy every day” (actually, it’s the same toy).

Step 3: Choosing a spokescharacter

Spokescharacters are effective when children recognize them from other media such as television, games, movies, toys and packaging; but they are even more appealing when kids can play and interact with them in online activities and games.

Children need to remember that although they appear friendly, these characters are really not their friends – they are salespeople who are trying to sell a product.

Ask students:

- Why might cereal companies create spokescharacters like Cap’n Crunch or Toucan Sam?
- What are some other examples of spokescharacters? What do you like about them?
- Have you ever wanted to try a product because you liked the spokescharacter?
- Have you ever been on a website where you could play with a product or its spokescharacter? What types of games and activities could you do?

Step 4: Selecting activities for visitors “Create-Your-Own” Activities

On many branded websites kids are able to customize their experience by creating their own characters or products, their own spaces in an online community or even design accessories for the product. Create-your-own activities encourage extended interaction with a brand, create a sense of ownership and control and allow children the opportunity to play with the product in new and creative ways.

Additionally, kids are often encouraged to share their creations with others, increasing the chances of positive word-of-mouth promotion.

Ask students:

- Have you ever been on a site where you could make your own space, like decorating your own house or room? If so, what type of site was it? What did you get to do?
- If you were making a website for kids, what kinds of things would you let them do to make their own special places?
- What other kinds of “do-it-yourself” activities can you do (this might include things like dressing up or getting extra things for your avatar). Do you have to do

anything extra to do this?

Online Videos

For marketers, the popularity of online videos on sites like YouTube has given extra life to television commercials. Not only can visitors view these commercials on a product's website, but users are often given incentives for doing so such as points or access to other activities.

Ask students:

- How many of you chose putting up a video as one of your gimmicks for Co-Co's website?
- Have you ever been on a website that shows online videos? What type of website was it?
- Did any of these videos show products like toys or food?
- Have you ever been on a website for a toy or candy or cereal that had commercials that you can watch?
- Why do you think companies like to include commercials on their websites?

Advergames

One of the most effective ways for marketers to promote products online is through advergames, which is a term used to describe the seamless integration of product promotion in online activities.

Ask students:

- Did any of you choose to have Co-Co Crunch games on Co-Co's website?
- These kinds of online games are sometimes called "advergames". Can anyone tell me why they might be called this?
- Who do you think is the audience of advergames? How do you know this?
- Have you seen or played any advergames? If so, what products did you see?
- How do advergames compare with other kinds of advertising? Brainstorm a list of types of advertisements and the typical length of how long you think people interact with it.

Memberships and Clubs

For online marketers, one of the challenges is to find ways of getting Web visitors to come back as often as possible. Offering memberships and clubs for kids to join are one way marketers get kids to spend time on their website and encourage them to come back in the future.

Often, memberships on these sites offer additional incentives including access to games or points. Once they are part of the club children are informed of new promotions, products and exclusive offers.

Sometimes companies use clubs to conduct market research. Using polls, quizzes and surveys, marketers ask kids for feedback and opinions on products, collect demographic and product-use information and interact with users in a more direct manner than traditional forms of marketing.

Remind students before providing any personal information online that they should first ask a parent, caregiver or teacher.

Ask students:

- How many of you chose joining a club for your gimmick on Co-Co's

website?

- Have you ever been on a website where you can join a club? Have you ever done this? What type of information did they ask you for? What did you get for being a member? Was there anything you didn't like about being a member?
- Do you think it's ok for a company to collect information about you so they can sell you things?

E-Cards

While many of the activities on branded websites can spark positive word-of-mouth and viral marketing, some activities are solely designed for that purpose. One example is e-cards. Many commercially branded sites offer free e-cards or messages that visitors can send to their friends.

Ask students:

- How many of you chose sending e-cards as an activity for Co-Co's website?
- What are e-cards? Have you ever received or sent an e-card? What did it say?
- Why might companies want kids to send their friends e-cards from their websites?

Contests

Another way marketers get attention about their product is by offering contests and sweepstakes. This is an easy way to get people excited, since who wouldn't want to win a fabulous prize.

However, it is important to remind students that contests are a form of advertising and to be cautious about the information they provide to enter.

Ask students:

- How many of you choose contests and sweepstakes as your activity for the Co-Co Crunch website?
- Have you ever seen any contests while you're surfing on the Internet? If you did, do you remember the website or the type of website that offered the contest? What was the prize? Have you ever entered an online contest?
- What do you think are the chances of winning the prize in online contests? Do you know anyone who has won a prize through an online contest?
- Why do you think contests are popular? Why do you think marketers like to use contests?

Remind students that if they ever want to enter an online contest or survey, they should get an adult to help them to make sure they don't give away too much information.

Activities

Weasel Word Blast

Activity One: Media Log

Watching for weasel words can be fun for students while at the same time they will be developing an awareness of language. Have students create a weasel word media log of advertisements on television, Internet or magazines.

In their media log students can record:

- weasel words
- when and where they encountered the ad

- type of media
- product promoted
- how the words may be considered misleading

Activity Two: Weasel Words in Action

Ask students to design and draw a new product and then write a number of weasel words or phrases to promote the product to other children in their age group.

Home-School Connection

Have students share the game with their parent(s) or guardian(s). Background information on the topic of commercial branded and immersive Web environments is included in the Handout for Parents. A package can be put together for students to take home, including activity sheets found towards the end of the guide. Have students play the game with their parents and describe each of the different gimmicks. As a variation, students can show their parents an example of a commercially branded website and explain the advertising techniques behind the site.

Урок 2. Розглядаючи крізь лінзу (Lesson Looking Through Lenses)

Вік учнів: 6-9 клас

Рівень складності: середній

Тривалість: 1-2 години

Опис уроку

Урок створено з метою формування в учнів 6-9 класів розуміння впливу засобів масової інформації на їхнє ставлення та сприйняття країн, що розвиваються та проблем розвитку держав взагалі; ознайомлення учнів з проблемами та труднощами представлення країн, націй та культур через засоби масової інформації. В цьому уроці представлено три вправи: «Оптичні ілюзії», «Правда чи ні?» та «З вашої точки зору».

Вправа 1. «Оптичні ілюзії»

Ця вправа знайомить з поняттям спотворення сприйняття та пояснює як працюють стереотипи.

Для наочності слід використовувати копії малюнка «Оптичні ілюзії» (Додаток 4)

Хід виконання вправи

Крок 1: показати зображення «Оптичні ілюзії» на проекторі, мультимедійній дошці чи роздати копії зображення.

Питання до учнів: східці знаходяться на підлозі чи на стелі?

Пояснення вчителя: обидві відповіді правильні, але більшість учнів вважає, що східці знаходяться на підлозі, оскільки ми звикли, що вони знаходяться саме на підлозі.

Крок 2: (пояснення вчителя) одночасно з тим, як людина вчиться читати, вона вчиться сприймати предмети в променях сонячного світла, яке потрапляє в очі. Мозок запам’ятовує «правила» сприйняття; наприклад, чим далі речі знаходяться від вас, тим меншими вони здаються. Але, коли предмет чи малюнок порушує правила чи, якщо його можна сприйняти по-різному, ваш мозок схильний застосовувати «правила» і може надати вам хибну інформацію, або він може вибрати найбільш достовірний варіант сприйняття.

Крок 3: (пояснення вчителя) стереотипи працюють таким же чином: ми

створюємо «правила» про те, якими є або повинні бути ті чи інші особистості (часто базуючись на тому, до якої групи ми їх відносимо за расою, статтю, соціальним класом і т.д. – «всім дівчаткам подобається рожевий» або «всі канадійці живуть в іглу». Але, думаючи таким чином, ми одержуємо спотворене чи часткове враження про світ.

Вправа 2. «Правда чи неправда?»

Ця вправа досліджує наскільки люди можуть сформувати неточне сприйняття світу навколо них, особливо, якщо вони повністю покладаються на засоби масової інформації.

Матеріали та обладнання, необхідні для виконання цієї вправи:

- Копія «Правда чи неправда?»
- 2 великі аркуші чистого паперу, маркер
- Карта світу
- Ізоляційна стрічка

Хід виконання вправи

Крок 1: (вчитель) Подивіться на карту світу та знайдіть високорозвинені країни, тепер покажіть країни, які, на вашу думку, розвиваються (це країни, в яких більша частина населення не має доступу до основних послуг, економічної безпеки і повної участі у громадянському суспільстві). Чим, на вашу думку, країни, що розвиваються відрізняються від Канади? Чим відрізняється та що спільного має повсякденне життя дітей вдома, у школі та на роботі?

Крок 2: Приклейте напис «Правда» на одній стіні в класі та напис «Неправда» на протилежній стіні. Посередині на підлозі проведіть лінію (щоб розділити сторони «Правди» та «Неправди») ізоляційною стрічкою. Поставте учнів посередині і попередьте, що ви будете читати твердження з копії, а учні повинні будуть переходити на сторону «Правда», якщо вважатимуть речення правдивим чи «Неправда», якщо вважатимуть речення неправдивим. Прочитайте перше твердження і дайте учням можливість визначити його правильність чи неправильність. Учні можуть залишатися на місці, якщо не можуть визначитися. Дайте правильну відповідь та обговоріть наскільки спотворене уявлення учнів з даного питання. Повторіть з такою кількістю тверджень, з якою вважатимете за потрібне.

Крок 3. Обговорення в групі:

- Наскільки точними були ваші здогадки з приводу тих чи інших тверджень?
- Чому так відбувається?
- Наскільки засоби масової інформації (які саме?) вплинули на ваші відповіді?

Вправа 3. «З вашої точки зору»

Ця вправа розглядає проблему впливу власного досвіду на сприйняття світу, а також вплив сприйняття світу на власний образ та образ інших людей.

Хід проведення вправи

Крок 1. попросіть учнів назвати проблеми, з якими стикається Україна або їхня місцевість. Складіть список на дошці. Попросіть учнів уявити, що вони іноземці, які знають тільки таку інформацію про Україну. Яке б враження у них склалося про країну? Щоб вони подумали про це місце? Щоб вони відчували, якби тільки неприємна інформація була відома про країну, де вони живуть?

- Чи мало б це значення? Чому?
- Чому погляди учнів відрізняються?
- Що б учні хотіли, щоб інші знали про їхню країну?

Крок 2. складіть список ідей, які учні асоціюють з терміном «країни, що розвиваються» чи «країни третього світу». Розгляньте ці поняття з точки зору кроку 1.

- Звідки взялися ці ідеї?
- Чого не вистачає в уявленні учнів про ці поняття? Чому?
- Якби в класі було більше чи менше учнів, які б жили у країнах, що розвиваються, яким чином би змінилося сприйняття цих понять?
- Які б відчуття були б у учнів з країн, що розвиваються, якби вони знали, що інші думають про їхні країни так?
- До якої міри учні думають, що загальноприйнята думка про країни третього світу – це виняток, а не правило?
- Як сім'я, особистість, досвід, віра та засоби масової інформації впливають на наше сприйняття світу?
- Які ще «фільтри» та «лінзи» впливають на наше світосприйняття?

Крок 3. Питання для обговорення?

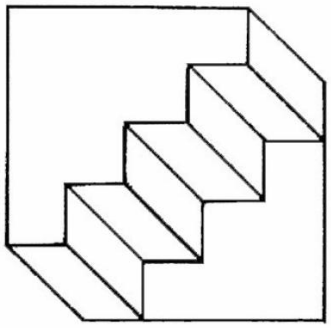
- Якими способами люди з країн третього світу можуть зіткнутися з зовнішнім враженням про них (наприклад фільми, міжнародні програми новин, зняті на Заході, реклама, Інтернет, агентства допомоги)?
- Що вони можуть відчувати з приводу того, як їх зображують?
- Попросіть учнів описати усно або в журналі будь-який схожий досвід, де вони чи їхня група, або будь-який аспект їхньої індивідуальності, розглядався з точки зору стереотипів.
- Що ми можемо зробити, щоб вийти за межі стереотипів?
- Що ми можемо зробити, щоб зруйнувати стереотип?

Домашнє завдання

Знайдіть в Інтернеті статтю про одну з останніх подій із газети більш розвиненої країни і статтю про цю ж подію з газети менш розвиненої країни. Порівняйте ці дві статті з письмовим аналізом у журналі.

Додаток 4

Optical Illusion

Додаток 5

Правда чи неправда

1. Одна з головних причин дитячої смертності у країнах, що розвиваються, – це голод.

Неправда: Діарея (зневоднення) і хвороби, яких можна запобігти імунізацією, складають половину всіх смертей.

2. Канада надає 10 центів з кожного оподаткованого долара на допомогу іншим країнам.

Неправда: Близько 2 центів з долара передається у Офіційну допомогу розвитку.

3. 2% дітей світу голодують (помітно недоїдають).

Правда: «непомітне» недоїдання – набагато більше поширене і впливає на 40% дітей у країнах, що розвиваються.

4. 90% дітей світу ходять у початкову школу.

Правда: близько 130 мільйонів дітей не мають доступу до школи. Дві-треті – дівчата.

5. Половина бюджету країн, що розвиваються, надходить від закордонної допомоги.

Неправда: близько 1% національного бюджету країн, що розвиваються, в середньому, надходить з Офіційної допомоги розвитку, і, майже, половина передається з країн, що розвиваються, до заможних країн у формі відсотків по кредитній заборгованості.

6. Діти недоїдають тому, що вони одержують недостатньо їжі.

Правда і неправда: не мати достатньо їжі – це одна з причин, але дуже часто дітям бракує поживної їжі та мікроелементів (таких як вітамін А, залізо та йод), у поєднанні з відсутністю чистої питної води, хронічною діареєю та хворобливістю

7. Рівень росту кількості населення зменшується.

Правда: в той час, як у деяких місцях абсолютна кількість населення зростає, рівень зростання зменшується; з часом абсолютна кількість також почне зменшуватися.

8. У світі достатньо грошей та ресурсів, щоб задовольнити всі основні потреби всього людства.

Правда: UNICEF оцінила, що це буде коштувати $4 мільярди, щоб задовольнити основні потреби людства (чиста вода і каналізація, повноцінне харчування, медичне обслуговування та освіта). Ця сума дорівнює менше ніж половині суми, яку заможні країни витрачають на спортивне взуття за рік. Ця сума може поновлюватися, якщо 20% Офіційної допомоги розвитку та 20 % національних бюджетів країн, що розвиваються, будуть витрачатися на основні людські потреби.

Lesson. Looking Through the Lenses

"Children are immersed daily in a dense bath of mass media images and messages. Some teach children about the world around them. Others promote

deceptive, partial, stereotypical and sometimes harmful perceptions." Edunotes, Issue 2 Volume 3 UNICEF Canada

Introduction

"Media Literacy for Development & Children's Rights" was created by UNICEF Canada to help young people in grades 6 - 8 understand the role played by the media in influencing their attitudes and perceptions about developing nations

and development issues. This module contains a series of lessons, exercises and background information to help familiarize students with the issues and challenges surrounding representation of other countries and cultures by the

media. There are three activities in Lesson One: Optical Illusion, True or False?, and From Your Point of View.

General backgrounders for this lesson:

- Why Teach About Media Literacy?
- Definitions for Use in Activities

Activity One: Optical Illusion

This activity introduces the concepts of how perceptions can be distorted, and how stereotypes work.

Resources and materials needed for this activity:

- Photocopy student handout: Optical Illusion

Procedure

Step One: Project an acetate copy of the handout, Optical Illusion, on overhead (or distribute copies to student pairs).

Ask students if they think the stairs are on the floor, or on the ceiling. Explain that both perceptions are valid, but it is likely that most students saw the stairs as on the floor because we would expect them to be there.

Step Two: Explain that just as people learn how to read, they learn how to see how to make sense out of rays of light hitting the eyes. The brain learns "rules" of seeing; for example, the farther things are from you, the smaller they appear. But when an object or drawing breaks the rules, or when it could be interpreted different ways, your brain tends to apply the "rules" and may give you wrong information or one perception of the information that makes most sense.

Step Three: Explain that stereotyping works the same way: we create "rules" for how we think individuals are or should be (often based on how we identify them with a group defined by race, gender, class, and so on—so that "all girls like pink" or "all Canadians live in igloos"). But thinking this way, we get an incorrect or partial view of the world.

Activity Two: True or False?

This activity explores how people can form inaccurate perceptions of the world around them, particularly if they rely entirely on the mass media for information.

Resources and materials needed for this activity:

- handout: True or False?
- 2 large sheets of blank paper, marker
- map of the world
- masking tape

Procedure

Step One: Look at a world map and locate some affluent countries, then locate what you think are developing countries (where a large proportion of the population lacks access to essential basic services, economic security and full participation in civil society). How do you think developing countries are different from Canada? How do you think children's daily lives, at home, school and work, are different from yours? How are they similar?

Step Two: Post a sign that reads "TRUE" on one side of the classroom and a sign that reads "FALSE" on the other side. Clear the floor in the middle of the room and paste a line down the middle (to demarcate the "TRUE" side from the "FALSE" side) with masking tape. Invite students to stand in this space. Explain that you will be reading a series of statements (from the handout): after each statement, students should move to the side of the line (TRUE or FALSE) in accordance with how they view the statement. Read the first statement, and give students a few moments to consider it and then move to a side. When the students have chosen a side (or are indeterminately standing in the middle of the room), give the correct answer. Engage in a brief discussion about where the inaccurate guesses might have originated. Repeat the process for as many of the statements as you wish.

Step Three: Discuss as a group:

- Generally, how accurate were your guesses?
- Why do you think this is?
- How have your media experiences (watching television and movies, reading the newspaper) influenced your

responses?

Activity Three: From Your Point of View

This activity looks at how personal experience affects the way people perceive the world, and the effects of perceptions on self image and images of others.

Procedure

Step One: Ask students to name some of the problems facing Canada (or their local area). List these on the chalkboard. Ask everyone to imagine they are outsiders who know only this information (about Canada or the local area). What would they think of the place? List ideas. Ask students how they would feel if the unpleasant aspects listed were the only information others had about their area.

- Would it matter? Why?
- Why is the students' view different?
- What would students want others to know?

Step Two: List ideas students associate with the term "developing world" or "third world". Discuss these in light of Step One.

- Where do these ideas come from?
- What is missing from students perceptions? Why?
- How might the perceptions differ if your class had more/fewer students who have lived in a developing country?
- How do students think people from developing countries would feel about others' perceptions of their region?
- To what extent do students think that the most common impressions of developing countries are the exception and not the norm?

• What roles do family, personality, experience, beliefs and the media play in how we see the world?

• What other "filters" or "lenses" affect how we see the world?

Step Three: Ask students the following:

• In what ways might people from developing countries come into contact with outsiders' views of them (e.g., films, international news shows produced in the West, advertisements, Internet, aid agencies)?

• How might they feel about how they are portrayed?

Ask students to describe orally or in journals any similar experiences where they or their group, or any aspect of their identity, has been viewed in terms of a stereotype.

• What can we do to see through stereotypes?

• What can we do to discourage stereotypes?

True or False?: Looking Through the Lenses

TRUE OR FALSE?

1. The leading cause of child death in developing countries is famine.

FALSE: Diarrhea (dehydration) and immunization-preventable diseases account for over half of all deaths.

2. Canada provides about 10 cents per tax dollar as foreign aid.

FALSE: About 2 cents per dollar is contributed to Official Development Assistance.

3. 2% of the world's children are starving (visibly malnourished).

TRUE: "Invisible" malnutrition is more widespread, affecting about 40% of children in developing countries.

4. 90% of the world's children go to primary school.

TRUE: About 130 million children do not have access to school; two-thirds are girls.

5. Half of the budget of a developing country comes from overseas aid.

FALSE: About 1% of the national budget of a developing country, on average, is from development assistance, and almost half is transferred from developing countries to affluent countries in the form of interest payments on debt.

6. Children are malnourished because they don't get enough food to eat.

FALSE AND TRUE: Not having enough food is one cause of malnutrition, but more common is a lack of enough types of nutritious foods and important micro-nutrients (such as vitamin A, iron and iodine), combined with lack of clean drinking water and chronic diarrhea and illness.

7. The rate of population growth in the developing world is decreasing.

TRUE: While in some places, the absolute number of people is growing, the rate of growth is declining; in time, the absolute number will also begin to decline.

8. There is enough money and resources in the world to meet everyone's basic needs.

TRUE: UNICEF estimates it would cost about $4 billion to meet basic human needs (clean water and sanitation, adequate nutrition, health care and education). This amount is equivalent to less than half of the amount affluent countries spend on sport shoes in a year. It can be recovered if 20% of official development assistance and 20%

of national budgets in developing countries were spent on basic human needs.

Урок 3. Зустрічаючись з ненавистю онлайн (Challenging Hate Online)

Вік учнів: 10-11 клас

Рівень складності: середній

Тривалість: 2-3 години

Опис уроку

Метою цього уроку є показати учням, яким чином засоби масової інформації пропагують ненависть та нетерпимість або борються з ними. Урок починається з обговорення способів, якими користуються організації для розповсюдження повідомлень, які мають в собі ознаки ненависті, через цифрові засоби масової інформації, та який потенціал має це середовище для боротьби з подібними явищами. У вигляді головоломки учні зможуть проаналізувати роботу п’яти організацій, які борються з ненавистю, а потім застосувати свої знання у власній кампанії.

На кінець уроку учні зможуть:

- Досліджувати питання ненависті та способи її прояву;
- Застосовувати стратегії розповсюдження терпимості та поваги;
- Розуміти , як можна використовувати інтернет для сприяння поширенню терпимості та поваги;
- Визначати ознаки успішної рекламної кампанії;
- Розуміти нашу роль у боротьбі з расизмом та нетолерантністю.

Challenging Hate Online

Overview

In this lesson students learn how digital media is used to promote or combat hatred and intolerance. The class begins with a discussion on the different ways that hate organizations disseminate their messages using digital media and how this medium offers the potential to work against hatred and intolerance. In a jigsaw activity, students visit and analyze the supporting websites of five anti-hate organizations/initiatives and then apply what they've learned to the development of their own anti-hate campaigns.

Learning Outcomes

Students will demonstrate the ability to:

- Explore the issue of hate and various ways to challenge it
- Be aware of the strategies used by anti-hate organizations to promote tolerance and respect
- Understand how the Internet can be used to facilitate the promotion of tolerance and respect
- Recognize the characteristics of a successful awareness campaign
- Understand the role we all can play in countering racism and intolerance.

Preparation and Materials

Note: For the jigsaw activity in this lesson you will need five computers with Internet connections.

Have the following handouts available:

- Challenging Online Hate Questionnaire
- Developing an Anti-Hate Campaign

Make available the instructions for the jigsaw activity. The questionnaire can be printed as a handout, an overhead, or written on the blackboard.

- Jigsaw Activity Instructions

Prior to starting this activity, you may want to have each of the five computers already connected to one of these websites:

- Tolerance.Org (www.tolerance.org)
- Someone (http://projectsomeone.ca/)
- No Hate Speech Movement (http://www.nohatespeechmovement.org/)
- It Gets Better Project (www.itgetsbetter.org)
- Canadian Race Relations Foundation (http://www.crrf-fcrr.ca/en/)

Procedure

Start the lesson by explaining to students that today's lesson will be focusing on the role of digital media in challenging online hate. Before discussing this specifically, however, you want to hear their thoughts generally on the ways that digital media can amplify and give greater value to a message or any cause or idea.

Ask students:

- Can you think of any cause-related online campaigns that have resonated with you?
- What were some of these causes?
- What kind of campaign was it? (For example, was it to promote an event? To raise awareness? To raise funds? To let people know about services that are provided?)

Next, have students consider how these campaigns used digital media to amplify their message, promote their services and/or help them find support for their cause by asking them:

- How were these campaigns promoted online? (Have students consider both methods and platforms.)
- What was it that caught your attention and made the cause resonate with you?
- Was this solely an online campaign, or was other media used?
- Which was better at getting your attention?

Based on this discussion, try to flesh out what kinds of benefits an online presence would have for a social justice group. As students bring up each benefit, write the main word on the board (i.e. cost, reach, cooperation…)

Answers and guided discussion should include the following:

Cost – Publishing material online costs significantly less than actually printing distributing flyers and documents.

Reach – The Internet can quickly and effectively reach a global audience.

Cooperation – The Internet facilitates networking among likeminded individuals or groups located at a distance from each other.

Engaging Youth – Since youth spend so much time with online technology,

Internet-based content can more easily reach young people than other methods.

Multimedia – It is fairly easy to develop various multimedia applications for very low cost. When used well, videos, animations, games, and music can add value and polish to the message.

Branding – A cause can be promoted across a series of branded games or viral marketing techniques.

Publicity – The Internet allows ideas and concepts that were previously obscure to be visibly displayed in the public eye.

Wealth of Information – The Internet is the world's largest encyclopedia and is available for reference at all times.

Hyperlinking and Embedding – allows you to link directly to your references or to debunk erroneous claims. The Internet makes it possible to provide a virtual library on a particular topic to anyone who wants to click. You can embed official documents, research, and information on allied groups on your webpage or within your social media feed.

Social Organizing – By making planned actions or rallies visible to a wider public, the Internet facilitates the organization of protests, demonstrations, or other direct action. It also allows a group to conduct multiple events at the same time across the country or even across the world.

Outreach – The Internet makes it possible to provide access to services and resources to individuals who would otherwise miss out on these tools.

Evading Legal Censure – Because the Internet is a global medium, it allows activists of all kinds to organize and meet in ways that help them to avoid legal repercussions – especially in countries where the group's message or activity may be considered illegal.

Anonymity – In some cases, a message may not yet have become mainstream or may be unpopular. The Internet lets individuals communicate anonymously without fear of social or legal repercussions.

Once students have completed their brainstorming, have them take a look at the benefits that have been listed on the board.

Point out that those same online elements that can benefit social justice groups can also be used by those who are promoting hatred and intolerance. Factors such as cost, reach cooperation engaging youth, multimedia, branding, publicity, social organizing, outreach, being able to hyperlink and embed materials, and, most importantly, being able to be anonymous and evade the law are all good reasons why hate groups have also turned to digital technology to spread their messages.

Despite this, the Internet is also an effective medium for those who are fighting hatred and intolerance.

Ask students to consider how features of the Internet may benefit anti-hate organizations. Answers may include:

- the Internet takes views and opinions that used to be clandestine and posts them in a public and global medium where they are out in the open for all to see
- the Internet makes it easier to openly challenge misinformation provided by hate-mongers
- by posting their views online, hate organizations make it easier for anti-

racism and anti-hate organizations, law enforcement agencies, governments and educators to address the fallacies and prejudice in hate ideology

- as with hate sites, the Internet permits anti-hate organizations to reach and network with a wide, global audience.

Class Activity

In this activity students discuss how they would launch an online campaign for a group that is promoting tolerance. Point out to students that hate online is directed at any number of groups – visible minorities, religions, Aboriginal people, women, GLBTQ and trans people, people with disabilities – and their campaign can promote tolerance in general or confront hate against any particular group. Explain to students that while there may be anger expressed towards dominant or advantaged groups (Whites, men, heterosexuals) it's not generally part of an ideology of hate and, even in the few cases where it is, these groups already have no shortage of people and organizations working on their behalf.

If after the discussion, any student still wishes to direct their campaign promoting tolerance towards a group that you feel is dominant or advantaged take a few minutes to do the Unpacking Privilege mini-lesson and make your decision based on the students' analysis in that activity.

- As a class, have students brainstorm and record the various strategies and tools they would use to get their message out and attract members and supporters.
- Have a student record this initial plan on paper while you discuss it as a class. Once you've developed something students feel confident with, move on to the jigsaw activity.

Jigsaw Activity

Set up five computer stations. On each of the five computers, have one of the following websites open.

1. Tolerance.Org (www.tolerance.org)
2. Someone (http://projectsomeone.ca/)
3. No Hate Speech Movement (http://www.nohatespeechmovement.org/)
4. It Gets Better Project (www.itgetsbetter.org)
5. Canadian Race Relations Foundation (http://www.crrf-fcrr.ca/en/)

Divide the class into five groups and assign each group to a computer station.

- While at their computer station, groups will research how the featured website is being used to address hate by answering the questions on the Challenging Online Hate Questionnaire. Every student needs to record their answers.
- Once this is done, have students form new groups in which there is at least one member from each of the original groups.
- Within these new groups have each group representative take the time to explain their websites to group members.
- Once this is done, have students rejoin their original groups. Using the Challenging Hate Online as a guide, discuss the various websites as a class.

Additional questions for students to consider are:

1. Is the organization a non-profit organization or a commercial operation, such as a TV network?

2. If the organization is a commercial operation, how does this website's connection to commercial interests

help or hinder its message?

3. How does each of the websites differ in how they address hatred? How are they similar?

4. How do these websites connect or enhance offline and online initiatives?

Once the discussion is completed, revisit with students the original plan for developing an online anti-hate campaign.

What would they change? What would they keep? From class discussion and the sites they've visited, have students put together a list of "best practices" or particularly effective approaches and techniques.

Final Activity: Create an Anti-Hate Campaign

Distribute the handout Developing an Anti-Hate Campaign and have each group apply what they have observed by developing a youth-oriented anti-hate campaign for the Internet.

Once completed, groups will present their campaigns to the rest of the class. Groups will be assessed according to the following criteria:

1. Outline
2. Clearly identified issues
3. Comprehensive, practical implementation plan
4. Clearly defined goals
5. Effective communication of campaign message
6. Effective use of digital media
7. Promotional Materials
8. Creativity
9. Appeal
10. Effectiveness
11. Informative
12. Good use of design elements

Extension Activity

As a class, launch an anti-hate/tolerance awareness campaign within the school or in the wider community. Have students collaborate on gathering information and constructing a message and then on disseminating their information through both traditional and digital methods. If you have contact with a school in another municipality, this could be a great way to show students how a network of activists can initiate a wide ranging campaign.

Додаток 6

Challenging Online Hate Questionnaire

Answer the following questions as completely as possible on a separate piece of paper. You will need this information to be able to discuss your assigned website later.

Website Title: _____

Name of Organization: _____

Website URL: _____

Questions

1. Who is behind this website?
2. What is the main purpose of the organization?
3. What is the purpose of this website?
4. What kinds of hate does it address?
5. Who do you think is/are the website's intended audience(s)?
6. What approaches, techniques or initiatives does this organization use to address hatred? (For example, protests and rallies, helping victims, education, etc.) Does any specific approach stand out as being the best, or are a combination of approaches preferable?
7. Think back to the advantages that were discussed in class of using the Web for anti-hate campaigns. What Web capabilities does this organization use to promote its messages?
8. Which, if any, elements or initiatives do you think would resonate with youth?
9. Identify approaches, techniques, or strategies from the website that you might like to integrate into your own educational or anti-racism campaign or anti-racism site.
10. Question 1 of this exercise is "Who is behind this website?" Why do you think this would be an important question when you encounter a site like this?

Додаток 7

Developing an Anti-Hate Campaign

As a group you will apply what you have learned about Web-based and offline anti-hate initiatives by developing a youth-oriented anti-hate campaign.

Your campaign package should consist of:

1. An outline of the specific issue you intend to address and how you intend to create awareness (for example, through a contest, a forum, an Anti-Hate Day at your school).
2. The goals of your campaign.
3. The approach your campaign will take in confronting hate.
4. Promotional materials (for example, posters, pamphlets, a mock-up of a webpage for a supporting website, etc.).
5. An outline of how you will use digital technology to amplify your message and promote your campaign.

Once completed, your group will present your campaign to the rest of the class.

Groups will be assessed according to the following criteria:

Outline

- Clearly identified issues
- Comprehensive, practical implementation plan
- Clearly defined goals
- Effectively communicated campaign message
- Effective use of digital media

Promotional Materials

- Creativity

- Appeal
- Effectiveness
- Informative
- Good use of design elements

Додаток 8

Jigsaw Activity Instructions

Your teacher will assign you into one of five groups.

Each group, will go to one of the five computer stations.

On each of the five computers, one of the following websites will be open:

1. Tolerance.Org (www.tolerance.org)
2. Someone (http://projectsomeone.ca/)
3. No Hate Speech Movement (http://www.nohatespeechmovement.org/)
4. It Gets Better Project (www.itgetsbetter.org)
5. Canadian Race Relations Foundation (http://www.crrf-fcrr.ca/en/)

- While at the computer station, group members will research how the featured website is being used to address hate by answering the questions on the Challenging Online Hate Questionnaire. Every student must record his or her answers.
- When told to do so, you will then form five new groups that are made up of at least one member from each of the original groups.
- In the new group, each group representative will report to other members about the website his or her original group visited.
- Once this is done, you will rejoin your original group for a class discussion.

Урок 4. Залякування в інтернеті та закон (Cyberbulling and the Law)

Вік учнів: 8-11 клас

Рівень складності: середній

Тривалість: 2 години

Опис уроку

На цьому уроці учні дізнаються та обговорять правові аспекти залякування. Під час розгляду декількох моделей ситуацій учні визначать серйозність ситуації, хто повинен нести відповідальність за законом, які заходи треба вжити у даній ситуації і хто має вживати заходи. Для того, щоб це визначити, учні дадуть відповідь на наступні питання:

Чим залякування в інтернеті відрізняється від звичайного залякування? Які ознаки інтернет залякування роблять його справою, яка має правові наслідки? За якими ознаками даний випадок може бути класифікований як цивільна чи кримінальна справа? Якого балансу між гарантіями свободи слова та прав безпеки громадян слід дотримуватися, спираючись на Канадську хартію прав і свобод та Конвенцію прав дитини? У яких випадках та яким чином школи несуть відповідальність у справах залякування?

На кінець уроку учні зможуть:

- Аналізувати моделі ситуацій та робити судження на їх основі;

- Визначати та обговорювати фактори, за якими онлайн дія може кваліфікуватися як залякування;
- Демонструвати знання правових термінів та визначень, що стосуються поняття «залякування»;
- Демонструвати знання відповідальності та етичної поведінки онлайн;
- Ознайомитися з Канадською хартією прав і свобод та Конвенцією прав дитини
- Оспорювати переконання чи погоджуватися з ним.

Cyberbullying and the Law

Overview

In this lesson, students learn about and discuss the legal aspects of cyberbullying. They review a variety of hypothetical scenarios and a case study, and they consider the seriousness of the situations, who is legally responsible, what action (if any) should be taken and by whom. To determine this, students will seek answers to the following questions: How does cyberbullying differ from offline bullying? What aspects of a cyberbullying case make it a cause for legal action? What determines whether it is a civil or a criminal matter? How should rights to freedom of expression, guaranteed under the Canadian Charter of Rights and Freedoms and the Convention on the Rights of the Child, be balanced against rights to security of person? When and how are schools responsible for cyberbullying cases?

Learning Outcomes

Students will be able to:

- analyze scenarios and case studies, and make judgments on them
- consider and discuss factors that affect whether online actions are, in fact, cyberbullying
- demonstrate knowledge of legal terms and definitions related to cyberbullying
- demonstrate knowledge of responsible citizenship and ethical behaviour online
- become familiar with the Canadian Charter of Rights and Freedoms and the Convention on the Rights of the Child
- argue and support an opinion

Preparation and Materials

Read the following backgrounders for teachers:

- Cyberbullying – Rights and Responsibilities
- Cyberbullying and the Law Fact Sheet

Photocopy the following handouts:

- Cyberbullying Scenarios
- Cyberbullying Case Study
- Selections from the Canadian Charter of Rights and Freedoms and the Convention on the Rights of the Child

Procedure

Distribute the Cyberbullying Scenarios handout. Ask students to quickly read

each hypothetical scenario and rank each one from 1 to 5, where:

1 = Totally acceptable and appropriate

2 = Possibly wrong, but no action needs to be taken

3 = Wrong, and school authorities or Internet service providers should take action

4 = Wrong, and civil action could be taken by the target or the target's parents

5 = Wrong, and criminal charges should be pressed

Class Discussion

Read through each of the scenarios with students and ask how they ranked each one. Some will likely have obvious and unanimous rankings (i.e. the negative review of the band is a 1), but most will involve some debate. Ask students to explain what makes some scenarios more or less acceptable than others, especially those that are closely related (2, 4, 5 and 13, for instance, or 8 and 10).

For several scenarios, the answer will probably be "it depends." This is good: push the class to consider what the answer depends on, to bring out further aspects of the issue.

Major issues that should come out of this discussion are:

- Anonymity – does it make the perpetrator more or less responsible?
- Defamation – how can someone hurt another person's reputation? Is doing that the same thing as hurting them physically?
- Harassment – what does it involve?
- Is it wrong to say bad things about a person? If so, is it just morally wrong, or can it be legally wrong as well?
- In what situations might it be acceptable?
- Does it make a difference if bad things are said in private or in public? Why?
- What control should a person have over images of herself or himself? Is it different if the person in the image created it herself or himself, or not? Does someone lose control over an image after it has been uploaded?
- What control should a person have over emails or other messages he or she sends? What about material posted in a public forum, like Facebook?
- Is it worse to harass or defame a teacher or a peer? Why?

Distribute the handout Selections from the Canadian Charter of Rights and Freedoms and the Convention on the Rights of the Child. Review and discuss these selections with students. As you do so, move the discussion from the specific examples in the Cyberbullying Case Study handout to the broader question of the conflict between the right to freedom of expression (Section 2 of the Charter) and the right to security of the person (Section 7).

Use the following questions to focus the discussion:

- Right to freedom of expression – What limits on this right can be "justified in a free and democratic society"? (Sections 1 and 2 of the Charter; Articles 12, 13 and 17 of the Convention.)
- Right to security of the person – Does this include protection from damage to a person's reputation? Does it protect people from fear as well as from actual harm? (Section 7 of the Charter, Articles 17 and 19 of the Convention.)

- What duty do schools and teachers have to prevent and act on cyberbullying? How does this relate to Section 7 of the Charter and Article 19 of the Convention? How can schools, teachers and parents respect students' right to privacy (Article 16 of the Convention) while also fulfilling this duty?

Case Study Exercise

Distribute the handout Cyberbullying Case Study, and review it with the class. Divide the class into six groups and assign each group to a role as follows:

- Perpetrator
- Target
- Parents of target
- Bystanders (people who know the target and saw the website)
- Teacher of perpetrator and target
- Police

Ask each group to analyze the case from their assigned point of view, considering the issues that came up in the class discussion and that were covered in the Cyberbullying and the Law Fact Sheet. Give each group an additional question to consider:

- Scott: How can you defend your actions?
- Colin: Was what you did cyberbullying as well? If so, how can you accuse Scott? If not, why not?
- Colin's parents: What should school and civil authorities do about this case? Why?
- Other members of Scott's Facebook group: What can you do, and should you have done, in this case? Why?
- Teacher: What can you do, and should you have done, in this case? Why?
- Police: Should criminal charges be laid in this case? If so, which ones and why? If not, prepare an explanation of why not for the target's parents.

After each group has shared its analysis, ask the class to find a consensus on how the case should be handled.

Final Activity

Have each group develop a school policy against cyberbullying.

Instruct students to consider the following questions while they are developing the policy:

- How can students' right to freedom of expression be balanced with the school's duty to provide an environment that is free from bullying?
- What definition of cyberbullying should be provided to students through the school policy? Can the definition help to balance the students' rights?
- What issues are most important in a school environment?
- What forms of discipline are appropriate for cyberbullying cases?
- Which decisions should be left to the discretion of the teacher and principal, and which should be required in all cases (for instance, should teachers be required to report all cyberbullying incidents to the police)?

Cyberbullying – Rights and Responsibilities

Types of Cyberbullying

Peer Against Peer

According to MediaSmarts' 2014 report Cyberbullying: Dealing With Online Meanness, Cruelty and Threats, thirty-seven percent of Canadian students in grades 4-11 report that someone has said or done something mean to them online. The same report found that there is a significant overlap (39%) between students who have said or done mean things and students who have had mean things said about them.

Perpetrators may be more inclined toward bullying online because they do not see or hear the consequences of their behaviour, which discourages the development of empathy.

Student(s) Against Authority

There have been a number of reports of students engaging in online bullying behaviour against teachers and administrators. Most often this has taken the form of web pages or social network groups created to criticize or mock teachers, photos of teachers manipulated to be embarrassing or offensive and uploading of embarrassing videos.

The Internet makes this kind of behaviour easier because young people feel that they are out of the school's reach on the Internet and because it permits a cloak of anonymity.

Legal Approaches

Criminal Law

Criminal harassment is an offence under the Criminal Code. It consists of communication that causes another person to fear for his or her life or the lives of others. It can also apply to "stalking" behaviour, where frequency (rather than content) causes the fear. Even if the perpetrator did not intend to frighten someone, she or he can be charged with harassment if the target feels threatened.

Defamatory libel is also an offence under the Criminal Code. It consists of communication that can severely harm the reputation of an individual. There have been few recent cases of defamatory libel, all of them against people in positions of authority such as police, judges and prison guards. (For details, go to www.answers.com/topic/defamation-1.)

Publishing intimate images without consent was added as an offence in 2015. This includes both intentionally spreading an image "in which the person is nude, is exposing his or her genital organs or anal region or her breasts or is engaged in explicit sexual activity" as well as "being reckless as to whether or not that person gave their consent to that conduct."

Civil law: defamation

Defamation in civil law means communicating a false statement (which does not have to be in words – it could be an image, a movie, etc.) that will do harm to the reputation of another person. It must have a clear and obvious target and be accessible to one or more people besides the person making the statement and the target.

Generally speaking, spoken or transitory defamation is called slander and written or permanent defamation is called libel. Both can be the subject of lawsuits by the target.

"The reasonable person": To be libellous, the material must seem defamatory to a person who is "reasonable," not a person with delicate or fragile sensibilities. There is no absolute legal test for this and it must be defined case-by-case, though there are

precedents.

Innocent reproduction: A person who knowingly reproduces or forwards defamatory material, or causes it to be distributed, can be held liable for her or his actions. The exception is where she or he had no reasonable way of knowing that the material was defamatory. For instance, a teacher would be liable if the defamation appeared on the school website (where he or she has final approval over its content) but probably not if it appeared in an email sent from the school's computer lab, since the teacher could not reasonably supervise what every student was doing at every moment.

Human rights law: safe work environment

All employers are required to guarantee a safe work environment to their workers. This applies to teachers – school boards and administrators must act against any bullying behaviour toward their teachers – and it also applies to students. Therefore, school boards, administrators and teachers have a responsibility to guarantee a safe learning environment for their students. Even if bullying is taking place outside the school (such as on a website), the school has a responsibility to act if the situation is preventing any student from enjoying a safe learning environment.

Duty of care: Schools have an additional responsibility to act in loco parentis, or in the place of parents, because they have charge of children. Therefore, their duty to prevent and act on cyberbullying extends beyond that of employers.

Teachers and administrators must be aware of tangible and foreseeable harm that might come to students under their care. For teachers or administrators to be held liable, the harm done must be related to an action or omission on their part.

Several provinces and territories also specify teachers and administrators' responsibilities in cyberbullying cases. For more information, see Cyberbullying and the Law.

Rights and Responsibilities under Civil Law

The following is a composite list of the rights and responsibilities of students and teachers in regard to cyberbullying under civil law. Individual schools, school boards, and provinces or territories may have their own formal codes of rights and responsibilities.

Summary of a student's rights and responsibilities:

- a right to learn in a safe environment
- a right to be treated with respect by teachers, staff and other students
- a right to free expression where that right does not libel another person, cause another person to fear for her or his safety, or interfere with the operation of the class and school, and the creation of a safe learning environment for all students
- a responsibility to treat all teachers, staff and other students with respect
- a responsibility to use school space and equipment, including computers, in a responsible and appropriate way
- a responsibility to report to the teacher or administration anything that may interfere with maintaining a safe learning environment

Summary of a teacher's rights and responsibilities:

- a right to be treated with respect by students, colleagues and staff

- a right to take appropriate action, or recommend appropriate action to the administration, to maintain a safe learning environment
- a right to free expression where that right does not libel another person, cause another person to fear for his or her safety, or interfere with the operation of the class and school, and the creation of a safe learning environment for all students
- a responsibility to treat all students, colleagues and staff with respect
- a responsibility to take seriously and act on anything she or he feels may interfere with maintaining a safe learning environment
- a responsibility to ensure that school space and equipment, including computers, are used in an appropriate and respectful way
- a responsibility to take all necessary steps to maintain a safe learning environment Cyberbullying and the Law Fact Sheet

According to MediaSmarts' 2014 report Cyberbullying: Dealing With Online Meanness, Cruelty and Threats, thirty-seven percent of Canadian students in grades 4-11 report that someone has said or done something mean to them online. The same report found that there is a significant overlap (39%) between students who have said or done mean things and students who have had mean things said about them.

Cyberbullying can be much more severe in its effects than offline bullying because the targets feel they have no escape. Also, because of the wide scope of the Web, there can be many more witnesses to the bullying.

Personal conflicts can start more easily online, and become serious more quickly, because a lot of the cues we use to tell how someone is feeling – such as tone of voice, facial expression, or body language – are absent in most forms of digital communication. This can make it hard to tell the effects of something we've said or done to another person, and can also keep us from feeling empathy towards them.

Forms of Cyberbullying

Verbal or emotional abuse is the most prevalent form of bullying online. Social bullying, another pervasive form – particularly with girls – includes social exclusion and spreading gossip and rumours.

Making public content that was meant to be private – such as photos or videos – is another frequent bullying activity, and is particularly common in the context of relationships. Finally, bullying may take the form of impersonation or spoofing, in which the perpetrator actually represents him or herself as the target.

How the Law Addresses Cyberbullying

Federal Law

Cyberbullying can be addressed under civil law or criminal law, based on the situation.

Civil law: This is the branch of law that deals with property rights, personal dignity and freedom from injury. Under civil law, there are three approaches to cyberbullying:

1. A cyberbully may be engaged in defamation. This is when the bully causes harm to someone’s reputation by spreading false information about that person. In general, defamation that appears temporarily (as unrecorded speech or in a live broadcast) is called slander and defamation that appears permanently (in a book or on

a website) is called libel.

To be libellous a statement must: do harm to someone's reputation; have a clear and obvious target; and be seen by people other than the person making the statement and the target.

In libel cases, the target can lay a suit against the person making the statement. If the suit is successful, the person making the statement will have to pay damages (money) to the target.

A person accused of libel may defend himself or herself by saying that the statement was true, that it was a fair comment (a genuine criticism, not a personal attack), or that he or she innocently reproduced the statement without knowing what it was.

2. A perpetrator may be creating an unsafe environment by making the target feel that she or he cannot go to school without facing violence, teasing or exclusion. Schools and workplaces are required to provide a safe environment for their students or employees and must take any appropriate action to do so. A school, therefore, might punish a student for online behaviour that is making it hard for other students to learn in a safe environment. In Ontario, for instance, the Safe Schools Act has been changed to specifically include online behaviour: students can now be suspended or expelled for cyberbullying, even if it is done outside the school.

A school or workplace that does not do everything it can to provide a safe environment can be sued by the target(s). Even if a statement is not libellous, spreading it around might still create an unsafe environment.

3. Finally, a person is responsible for any consequences that he or she might reasonably have guessed would happen. Therefore, a perpetrator who suggests that a depressed student should kill herself would be liable if the student actually did kill herself as long as the perpetrator had reason to believe it was a likely result.

Criminal law: This branch of law determines which actions are crimes against the state. In criminal law, there are three approaches to cyberbullying:

1. Harassment is a crime under the Criminal Code. Harassment is when something a person says or does makes someone fear for his or her safety, or for the safety of others. Even if the perpetrator did not intend to frighten someone, she or he can be charged with harassment if the target feels threatened. Criminal harassment is punishable by up to 10 years in prison.

2. Defamatory libel is a crime under the Criminal Code. It is most often treated as a crime if the libellous statement is directed against a person in authority and could seriously harm his or her reputation.

Defamatory libel is punishable by up to five years in prison.

3. Publishing intimate images without consent was added as an offence in 2015. This includes both intentionally spreading an image "in which the person is nude, is exposing his or her genital organs or anal region or her breasts or is engaged in explicit sexual activity" as well as "being reckless as to whether or not that person gave their consent to that conduct."

Section 2 of the Canadian Charter of Rights and Freedoms guarantees freedom of expression. However, this right is guaranteed "subject only to such reasonable limits

prescribed by law as can be demonstrably justified in a free and democratic society" and, in the case of cyberbullying, must be weighed against Section 7. The latter section guarantees "the right to life, liberty and security of the person." In general, Section 2 of the Charter has not been accepted as a defence in civil or criminal bullying cases.

Provincial and Territorial Laws

Several provinces and territories have laws specifically dealing with online and offline bullying:

Ontario: The Education Act now includes a specific definition of "bullying": "bullying" means aggressive and typically repeated behaviour by a pupil where,

(a) the behaviour is intended by the pupil to have the effect of, or the pupil ought to know that the behaviour would be likely to have the effect of,

(i) causing harm, fear or distress to another individual, including physical, psychological, social or academic harm, harm to the individual's reputation or harm to the individual's property, or

(ii) creating a negative environment at a school for another individual, and

(b) the behaviour occurs in a context where there is a real or perceived power imbalance between the pupil and the individual based on factors such as size, strength, age, intelligence, peer group power, economic status, social status, religion, ethnic origin, sexual orientation, family circumstances, gender, gender identity, gender expression, race, disability or the receipt of special education.

The following definition of cyberbullying is also given:

(1.2) Without limiting the generality of the definition of "bullying" in subsection (1), bullying includes bullying, known as cyber-bullying, that is done through any form of electronic means using any technique, including,

(a) creating a web page or a blog in which the creator assumes the identity of another person;

(b) impersonating another person as the author of posted content or messages; and

(c) communicating material to more than one person or posting material on an electronic medium that may be accessed by one or more persons.

The amended Act also requires schools to provide "instruction on bullying prevention during the school year for every pupil," "remedial programs designed to assist victims of bullying" and "professional development programs that are

designed to educate teachers in schools within its jurisdiction about bullying and strategies for dealing with bullying." Each school board is also required to "establish a bullying prevention plan for bullying in schools within the board's jurisdiction."

Quebec: An Act to prevent and stop bullying and violence in schools modifies the Education Act and the Act Respecting Private Education. It defines bullying as "any behaviour, speech, actions or gestures, including cyberbullying, expressed directly or indirectly, in particular through social media, having the aim of injuring, hurting, oppressing or ostracising an individual." School boards are required to create anti-bullying plans and all school staff must take part in the plan.

Alberta: The Education Act was revised in 2012 to define bullying as "repeated and hostile or demeaning behaviour by an individual in the school community where the behaviour is intended to cause harm, fear or distress to one or more other

individuals in the school community, including psychological harm or harm to an individual's reputation." The Act requires students to "refrain from, report and not tolerate bullying or bullying behaviour directed toward others in the school, whether or not it occurs within the school building, during the school day or by electronic means," while school boards must "establish, implement and maintain a policy respecting the board's obligation under subsection (1)(d) to provide a welcoming, caring, respectful and safe learning environment that includes the establishment of a code of conduct for students that addresses bullying behaviour." Alberta's law is notable because it requires students to report cyberbullying if they witness it, with penalties including suspension and expulsion possible for those who do not.

New Brunswick: Section 1 of the Education Act includes both online and offline bullying in its definition of "serious misconduct." Students are also guaranteed a "positive learning and working environment" free from "bullying, cyberbullying, harassment and other forms of disruptive or non-tolerated behaviour or misconduct, including behaviour or misconduct that occurs outside school hours and off the school grounds to the extent the behaviour or misconduct affects the school environment." Principals are required to develop a positive learning and working environment plan and to report any incident of serious misconduct to the superintendent of the school district. Each school also must have a Parent School Support Committee that advises the principal on how to promote respectful behavior and prevent misconduct, helps to develop policies on how to prevent disrespectful behaviour or misconduct and how to support both those students who have participated in disrespectful behaviour and those who have been affected by it.

Manitoba: In 2013 the province passed a bill that defines bullying in a way that specifically includes cyberbullying and makes parents responsible for their children's cyberbullying if the parent is aware of it, could reasonably predict the effect of it and did nothing to stop it. It also gives judges or justices of the peace the power to issue protection orders that may keep a perpetrator from contacting the target or even using any digital communications. The law also defines a tort of cyberbullying in civil law and allows targets to sue perpetrators or, in certain cases, their parents.

Northwest Territories: The Education Act now includes a definition of "bullying" that includes acts, committed in school and out of school, intended or likely to cause fear or distress or to create a negative learning environment and where there is a real or perceived power difference between the perpetrator and the target. It also provides examples of cyberbullying including impersonating someone online or sharing harmful content online. The Act also requires school divisions to create Safe Schools Plans that address bullying and cyberbullying.

Nova Scotia: In 2013, the province legally defined bullying as "behaviour, typically repeated, that is intended to cause or should be known to cause fear, intimidation, humiliation, distress or other harm to another person's body, feelings, self-esteem, reputation or property, and can be direct or indirect, and includes assisting or encouraging the behaviour in any way" and cyberbullying as "bullying by electronic means that occurs through the use of technology, including computers or other electronic devices, social networks, text messaging, instant messaging, websites or e-mail." The Cyber-Safety Act lets targets of cyberbullying apply for "protection orders"

that may put limits on perpetrators' actions or make them identify themselves, and makes parents of perpetrators responsible for their child's actions if the perpetrator is under 18. In 2015 a Nova Scotia judge ruled that the law violated the Charter of Rights and Freedoms and ordered it immediately struck down. At the time of writing (December 2015) no law has been drafted to replace it.

International Law

Canada is a signatory to the Convention on the Rights of the Child, which guarantees children certain rights that may be relevant in cases of cyberbullying. The Convention has no direct legal power but all federal laws should comply with it.

Articles 12 and 13 of the Convention state that children have the right to their opinions and to express themselves.

These rights should only be limited out of respect for others' rights or to protect public health or public safety.

Article 16 of the Convention states that children have the right to privacy.

Article 17 of the Convention states that children have the right to access information through books, TV, the Internet and other media.

Article 19 of the Convention states that children have the right to be protected from being hurt, either physically or emotionally.

Cyberbullying Scenarios

Remember that civil deals with property rights, personal dignity and freedom from personal injury. Civil penalties consist of fines and limitations on behaviour. Criminal law makes certain behaviours illegal and punishable by fines and/or imprisonment. (For example, if you don't get your faulty brakes fixed and you hit another car, that will likely fall under civil law. If you ram another car on purpose, that will fall under criminal law.)

Now read each of the scenarios below, and rate the seriousness of each one from 1 to 5, where:

1 = Totally acceptable and appropriate

2 = Possibly wrong, but no action needs to be taken

3 = Wrong, and school authorities or Internet service providers should take action

4 = Wrong, and civil action could be taken by the target or the target's parents

5 = Wrong, and criminal charges should be pressed

For any scenario you rate as a 3, 4 or 5, think about who is responsible, who should take action and what action should be taken.

1. A student posts a negative review of a concert given by another student's band. The review focuses on the band members' skill as musicians and the quality of their music.

1 2 3 4 5

2. A student tweets that one of the teachers at his school is unqualified to teach. The teacher's name is not used, but he is clearly recognizable to anyone who knows him.

1 2 3 4 5

3. A teacher discovers a website that is intended to mock a student in her class

and will likely lead to the student being harassed at school. The site was not created at school and is not hosted on school computers (though it can be accessed from them).

1 2 3 4 5

4. A student uploads to YouTube a video of his band performing a song that makes fun of teachers. No specific teacher is named or is identifiable from the song.

1 2 3 4 5

5. A student writes a letter to the school administration stating that a teacher has used improper discipline in class.

1 2 3 4 5

6. A student creates a fake Facebook profile in the name of another student in the class. The other student is Middle Eastern and the profile contains photos of him doctored to look like Osama Bin Laden and statements, supposedly made by him, supporting terrorism.

1 2 3 4 5

7. A student finds that photos of her, which were taken by her (now ex-) boyfriend have been shared publicly on Instagram. Then they were copied and reproduced in many more places, including photo-sharing sites. Her ex-boyfriend says that he is not responsible for what was done with the photos after he uploaded them.

1 2 3 4 5

8. A student writes a private email to his girlfriend accusing her of cheating on him.

1 2 3 4 5

9. A teacher asks students in her class to help write holiday greetings in a variety of languages for the school's website. Without the teacher's knowledge, one of the students' contributions is a false and insulting statement against another teacher.

1 2 3 4 5

10. A student posts a picture of her boyfriend on her Instagram account with the hashtag #cheatingslime.

1 2 3 4 5

11. A student discovers that other students in his class have created an online poll in which students are invited to vote on which students in the class should be beaten up.

1 2 3 4 5

12. A student creates a website in which she criticizes school policies and suggests that several teachers, whom she names, are overly strict in their discipline.

1 2 3 4 5

13. A student creates a Facebook group in which he states that one of his teachers is a space alien who is scheming to abduct students and take them to her home planet.

1 2 3 4 5

14. A student sends frequent emails to his ex-girlfriend. When she asks him to stop, he sends more emails, many of which contain abusive language.

1 2 3 4 5

15. A teacher discovers that students are being pressured by a popular student to remove an unpopular student from their Facebook "friends" lists.

1 2 3 4 5

Selections from the Canadian Charter of Rights and Freedoms and the Convention on the Rights of the Child

The Canadian Charter of Rights and Freedoms guarantees the rights and freedoms set out in it, subject only to such reasonable limits prescribed by law as can be demonstrably justified in a free and democratic society.

This means that everyone has the rights listed in the Charter. In some cases those rights may be limited if they interfere with other people's rights.

Section 2 of the Charter states that everyone has the following fundamental freedoms:

(a) freedom of conscience and religion;

(b) freedom of thought, belief, opinion and expression, including freedom of the press and other media of communication;

(c) freedom of peaceful assembly; and

(d) freedom of association.

This means that everyone is free to think and believe what they want. Everyone is free to express themselves and to gather peacefully with anyone they want.

Section 7 of the Charter states that everyone has the right to life, liberty and security of the person and the right not to be deprived thereof except in accordance with the principles of fundamental justice.

This means that nobody can have their safety threatened or their freedom limited. The exception is that you can be put in jail if you have committed a crime. This includes a right to be protected against attacks on your reputation.

The Convention on the Rights of the Child guarantees the rights set out in it to all children in countries that have are signatories to it, including Canada.

Articles 12 and 13 of the Convention state that children have the right to their opinions, and to express themselves.

These rights should only be limited out of respect for others' rights or to protect public health or public safety.

That means that you can believe what you want, and say (draw, film, etc.) what you want, but you should respect other people's rights when you do. You also can't say things that would directly hurt other people, for instance by making them panic.

Article 16 of the Convention states that children have the right to privacy.

Article 17 of the Convention states that children have the right to access information through books, TV, the Internet and other media.

Article 19 of the Convention states that children have the right to be protected from being hurt, either physically or emotionally.

Cyberbullying Case Study

(What follows is a work of fiction. Any resemblance to real people, places or situations is purely coincidental.)

Scott, a Grade 9 student, transferred to a new school halfway through the semester. He quickly connected with the other students who are on Facebook and made friends with some of them at school as well.

After a while, though, Scott noticed that his friends list was shrinking as people

removed him from their friends lists. He was puzzled by this at first until one of his offline friends told him that Colin, a Grade 11 student, had gotten angry at Scott because he had seen Scott talking to Linda, Colin's ex-girlfriend. Colin had begun to pressure everyone he knew to remove Scott and Linda from their friends lists on Facebook and to ignore them at school as well.

One afternoon in the computer lab, Scott got angrier and angrier at Colin and his friends. Since he had finished his work for the period, he decided to start a Facebook group called "Why I Hate Colin" and he invited everyone still on his friends list to join it. It turned out that there were quite a few people at the school who did not like Colin and his friends, and Scott's group grew quickly. Whenever the message traffic on the group slowed, Scott would try to boost it by posting some shocking accusation about Colin, such as suggesting that he had cheated on Linda or that he had hit her when they were dating (Linda was not involved in the group and had never said any such thing).

Soon other members of the group started to make their own accusations and suggestions about Colin, some even saying that Colin should have water balloons thrown at him when he went up the main stairway. Scott responded to that suggestion saying rocks should be thrown instead.

After a few weeks, one of Colin's friends discovered the group and reported it to him. Colin told his parents and they decided to report it to the principal and keep him out of school until things had been worked out, as well as to report what Scott had done to the police.

General Questions

- Who is the perpetrator in this case? Who is the target?
- What acts of cyberbullying have happened in this case? How serious would you rank each one as being?

Group Questions

- Scott: How can you defend your actions?
- Colin: Was what you did cyberbullying as well? If so, how can you accuse Scott? If not, why not?
- Colin's parents: What should school and civil authorities do about this case? Why?
- Other members of Scott's Facebook group: What can you do, and should you have done, in this case?

Why?

- Teacher: What can you do, and should you have done, in this case? Why?
- Police: Should criminal charges be laid in this case? If so, which ones and why? If not, prepare an explanation for the target's parents as to why not..

Урок 5. Встановлення справжності фото та відео (Authentication Beyond the Classroom)

Вік учнів: 9-10 класи

Рівень складності: середній

Тривалість: 1-2 години

Опис уроку

На цьому уроці учні познайомляться з «вірусними» фото, відео та

новинами, які розповсюджуються через соціальні мережі. Учні побачать, наскільки важко визначити їх справжність, спираючись лише на їх зміст і познайомляться з інструментами та технікою визначення їх справжності, спираючись на контекст, навчаться приймати рішення, щодо доцільності пересилання таких фото- та відео- матеріалів друзям та родині.

На кінець уроку учні зможуть:

- Розвинути критичне сприйняття;
- Вивчити стратегії та техніку визначення справжності онлайн контенту;
- Застосовувати стратегії визначення справжності поза межами школи;
- Поводити дослідження онлайн;
- Презентувати результати дослідження, включаючи висновки дослідження.

Authentication Beyond the Classroom

Overview

In this lesson, students discuss "viral" photos, videos and news stories that spread via social media. They are shown how challenging it is to authenticate these using only their content and are introduced to tools and techniques for gauging their accuracy based on context, with an eye towards making wise and responsible decisions about whether or not to forward them to their friends and family.

Learning Outcomes

Students will:

- Develop habits of skepticism
- Learn strategies and techniques for authenticating online content
- Apply authentication strategies outside of school contexts
- Perform research online
- Present research findings, including a judgment based on research

Preparation and Materials

- Prepare the project slideshow, Viral Videos: Real or Fake?
- Photocopy the handouts: The New 5 Ws and Viral News Fact-Check
- Find four to six recent viral news stories. You can use sites such as:
    1. The Washington Post's "What Was Fake on the Internet This Week" (http://www.washingtonpost.com/newssearch/search.html?st=%22what+was+fake+on+the+internet%22&submit=Submit)
    2. The Mirror's "Viral" page (http://www.mirror.co.uk/all-about/viral)
    3. NBC's "Viral" page (http://www.nbcnews.com/pop-culture/viral) or
    4. BuzzFeed's News page (http://www.buzzfeed.com/news).

(Not all of the stories have to be fake. Because of the unpredictable content on some of these pages, it's best to curate the stories ahead of time rather than letting students browse for them.)

Procedure

Viral Photos

Begin by asking students how many of them have seen "viral" photos or videos that were passed around on social media. (Most or all hands will go up.) How many

have seen a viral photo in the last week? How many have passed on viral photos to other people (by sharing them, retweeting them, tagging them, etc.)?

Now ask: How many have ever seen a viral photo that turned out to be a fake? If they have, did they guess that it was a fake? If they did not guess, how did they find out?

Show the first eight slides of the slideshow Viral Photos: Real or Fake? Ask students to guess which ones were real and which ones were fake, and to explain how they came to that conclusion.

Next, show slides 9 to 14. Which ones did students get right? Which did they get wrong? How reliable was their reasoning?

Why Does it Matter?

Go to slide 15 and ask: Why does it matter if we're wrong about something like viral videos? Let students discuss the question for a few minutes but don't make them come to any conclusion.

Show slides 16-17 and ask students to spot the difference. (An extra missile was added.) Explain that this is a photo of an Iranian missile test, which was released by the Iranian government to make it look like more of the missiles being tested were launched successfully.

Now show slides 18-19 and ask students to spot the difference. (The women have been removed from the image.)

Explain that this was a news photo from a rally in Paris, in which several women – including German chancellor Angela Merkel – were Photoshopped out when it appeared in the conservative Orthodox Israeli newspaper The Announcer.

Now show slides 20-21 and ask students to spot the difference. (The text of the sign in the middle has been changed.)

Explain that this was a news photo from the protests in Ferguson, Missouri, over the shooting of an unarmed African-American man. This doctored photo was used by racists to try to make the protests seem illegitimate, but wound up being spread by many people.

Point out to students that it's not just photos and videos that are viral: viral rumours, health tips, and news stories – which may be mistakes, hoaxes or malicious disinformation – spread just as easily. Remind students of the media literacy key concepts Media are constructions and Media have social and political implications. For more information on these concepts, see http://mediasmarts.ca/digital-media-literacy/general-information/digital-media-literacy-fundamentals/media-literacy-fundamentals.

Authenticating Viral Stories

Tell students that if they doubted all the photos, their instincts were good: you shouldn't believe anything you see or read through social media until you verify it. Point out how similar the bicycle-in-a-tree and piano-around-a-tree photos in the slideshow were. Was there any way to tell, just from looking at the photos, which was real and which was fake?

(Not really.)

Unfortunately, Canadian students are least likely to do anything to authenticate information that comes to them from social networks. As well, the triangle method –

looking for other sources that say the same thing – can lead us astray when it comes to viral content because we often are seeing the same story come from several different sources.

Now distribute the handout The New 5 Ws and go through it with the class. Now show slides 22-23 to the class and ask: How would you decide whether or not to spread this story?

Discuss with the class for a few minutes, highlighting techniques from The New 5 Ws that seem relevant. Show slides 24-32 and talk through them with the class. What's their verdict? (The story appears to be genuine.)

Assessment/Evaluation

Distribute the handout Viral News Fact-Check and have students perform the assignment, authenticating a recent viral photo or news story by finding at least three pieces of evidence from different sources that suggest it is either true or false. If you wish to use the assignment for evaluation you can grade it with the Viral News Fact-Check Rubric.

Додаток 9

THE NEW 5 Ws

What makes a photo or a news story go viral? Research suggests that it's when something engages our emotions, surprises us, gives us a striking image or a personal connection to the story, and provokes our curiosity. Unfortunately, those same things also make us less likely to look critically at something – which means it's easy to be tricked by fake viral content.

So how can you know if something that's spreading is true?

Here's an update to the classic "5 Ws" that you can use.

WHEN should you double-check?

Research shows that students are least likely to fact-check news and other things that come to them through social networks like Facebook or Twitter, but these are their most common sources of news.

- You don't have to debunk everything that comes to you, though. Ask yourself these questions:
- Am I about to share, tag, retweet or forward this?
- Could someone base an important decision (about their health, their career, travel, etc.) on this?
- Is it about a hot or controversial issue?
- Does this seem "too good to be true"?

If the answer to any of those is "Yes", double-check it!

So HOW can you find out if something is real or not?

Ask these questions before you share or spread something:

WHAT kinds of fake content should I watch out for?

There are a lot of different kinds of fakes being spread around. Before you believe something (or share it), make sure it isn't one of these:

- Jokes: "Fake news" sites like The Onion and The Beaverton publish spoof news stories that look a lot like the real thing – sometimes too real, as many have been

shared on social media by people who believed they were true.

- Hoaxes: The darker side of jokes are hoaxes that are spread on purpose to mislead people. Sometimes these are motivated by various kinds of prejudice; other times they're just done out of malice.
- Scams: Sometimes the purpose of a fake is to separate you from your money, to get you to give up your personal information, or to get you to click on a link that will download malware onto your computer.
- Ads: Advertisers know that viral content is one of the best ways to get their messages to young people.

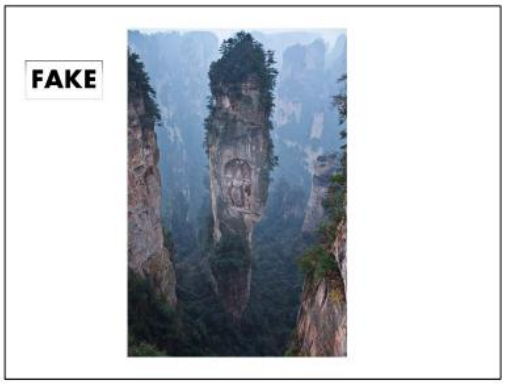
Some things that are spread around are obviously ads, but others are disguised as "real" content. As with jokes, ads can also be spread by people who don't realize they're ads.

WHY is it being spread around? Is it trying to sell something? To scare you? To make you laugh? To make you angry?

This is a real alligator, photographed on a golf course in Florida.

This mountain is real, but the statue was added by Photoshop.

This photo is entirely staged, with the bear added by Photoshop.

This really is a bicycle that got stuck in a tree that grew around it, in Washington state. However, many people mistakenly claim that it has been there since World War I: in fact it was left there around 1954.

The tree and the piano are real – but the piano was taken apart and re-assembled around the tree by an artist.

This photo really does capture a weasel riding on the back of a woodpecker – probably in an attempt to kill it. The woodpecker threw the weasel off moments later and escaped.

FACT-CHECK IT!

Questions:

1. **Does it use loaded language?**
2. **Are they trying to get me to buy or believe something?**
3. **Who is spreading it?**
4. **Is there a source given?**
5. **Does it seem "too good to be true"?**

1. Does it use loaded language?

A. No. The story is cute but the language is fairly plain.

The 39-year-old Ontarian runs Wildlife Rescue Nests, a project that sends crocheted and knitted nests to wildlife rescue and rehabilitation centres.

Deline-Ray told BuzzFeed Canada she started the project in 2013 after seeing a similar initiative in the U.S.

"The key to making the nests is tension on the yarn," said Deline-Ray.

"The tension must be kept tight on the yarn so there are no loops or loose sections. This is to help avoid any claws or little toes getting caught."

2. Are they trying to get me to buy or believe something?

A. No. There's a link to a knitting pattern in the story, but it's free.

3. Who is spreading it?

BuzzFeed NEWS

BuzzFeed – a legitimate site that has a history of spreading "news" stories without fact-checking.

4. Is there a source given?

A. Yes: The *Wildlife Rescue Nests* Facebook page, which leads to a webpage. Neither one has contact information.

4. Does it seem "too good to be true"?

A. Kind of...

And the results are *ohmygoshsocute!*

Let's dig a little deeper...

Searches:

"wildlife rescue nests" hoax

"wildlife rescue nests" site:www.snopes.com

"katie deline-ray"

No relevant results for "wildlife rescue nests" hoax

No results for "wildlife rescue nests" site:www.snopes.com

Many results from different sources for "katie deline-ray" that confirm the story

Напрям «Медіаосвіта в основній і старшій школі»

Виховний потенціал засобів масової інформації в системі роботи класного керівника

Білецька Ольга Євгенівна, учитель зарубіжної літератури Харківської гімназії № 6 «Маріїнська гімназія» Харківської міської ради Харківської області

Сьогодні для переважної більшості підлітків найбільш значущими джерелами знань про світ стали засоби масової інформації. Розвиток сучасних медіа, широке впровадження інтерактивних систем комунікації спричинює зміни у ставленні учнів до оточуючого світу і потребує цілеспрямованої їх підготовки до вмілого і безпечного користування інформаційно-комунікаційними технологіями та системами мас-медіа. Будуючи процес розвитку особистості на матеріалі і за допомогою засобів масової інформації та комунікації, класний керівник формує культуру спілкування з медіа, творчі, комунікативні здібності, критичне мислення, уміння повноцінного сприйняття, інтерпретації, аналізу та оцінки медіа-текстів, створює умови для різних форм самовираження за допомогою медіа-техніки. Використовуючи потенціал ЗМІ в системі виховної роботи, класний керівник формує інформаційно обізнану особистість з активною громадянською позицією, із сформованим імунітетом до соціально шкідливих інформаційних впливів.

Виховну роботу з усіх основних змістових ліній виховання доцільно будувати на матеріалі й за допомогою засобів масової інформації та комунікації. Ця ключова ідея – основі виховної системи школи ІІ ступеня «Формування компетентної особистості в умовах впливу сучасного мас-медійного середовища». Системою передбачено розширення виховного простору за рахунок засобів масової інформації як чинника сучасного виховного впливу, що є одним із способів виховання підлітків в умовах аудіовізуального типу культури. Поєднано традиційні форми, методи виховного впливу та елементи медіа-освіти, що дозволяє досягти зразка виховання.

Інтегруючи медіаосвіту й виховну роботу, класний керівник формує інформаційно обізнану особистість з активною громадянською позицією та сформованим імунітетом до соціально шкідливих інформаційних впливів, що обумовлено потребами українського суспільства на даному етапі розвитку держави.

Представляємо розробки годин спілкування для учнів 8–11 класів, а саме:

- ✓ «Україна в серці кожного»
- ✓ «Мова миру починається з мене»
- ✓ «Найдорожча у світі Україна»
- ✓ «Нарциси XXI століття»
- ✓ «Телевізор: вікно у світ чи «зомбоящик»?»
- ✓ «А чи був хлопчик?». Фейки в нашому житті»

Тема: Україна в серці кожного

Мета: стимулювати в учнів інтерес до України, створити стіннівку патріотичного спрямування, активізувати пізнавальну активність школярів, визначити сферу інтересів учнів та коло тем для подальшого обговорення на класних годинах патріотичного спрямування, виховувати почуття патріотизму, національної гордості, любові до рідного краю.

Виховна година для учнів 8-9 класу

Перебіг роботи

1. Мотивація. Окреслення теми і мети.

Наприкінці 2014 року майже всі новинні інтернет-видання робили пости про соціальний ролик «Де Україна?», створенийрежисеромОленоюСтулій та операторомЄвгеніємЛєсковим. «Цензор.нет», «Сегодня». «Life.UA», «День.kyiv.ua» та інші, писали, що ролик, розміщений в YouTube, стрімко набуває популярності. Тисячі користувачів ВК та Facebook розміщували його на своїх сторінках. Що ж такого незвичайного в ролику? Подивимось

(перегляд відео https://www.youtube.com/watch?v=qes_x_6AzQ0 (0.47)

«Україна в серці кожного» - такий мессидж доносили до аудиторії автори відео.

І ми спробуємо дістати з глибин наших сердець відомості про Україну, щоб створити своє послання, показати Україну такою, яка вона є в наших серцях.

На дошці – стрічка з темою - «Україна в серці кожного».

2. Організаційний момент.

Розподіл на 9 груп. Жеребкування та отримання завдань лідерами груп.

В цей час проводиться анкетування («Як би Ви відповіли самі собі на питання «Хто я такий?» або «Чи відчуваєте Ви себе патріотом України?»). Анкети потім збирає лідер групи «Соціологи».

3. Робота в групах

Завдання для груп.

1. Ви сьогодні «Журналісти».

Ваше завдання – сформулювати 7 причин пишатися Україною та записати їх.

2. Ви сьогодні «Художники - ілюстратори».

Прочитайте казку «Три брати». Здогадайтеся, про яких братів йдеться. Намалюйте їх.

3. Ваша група – «Автори коміксів».

Допишіть текст у комікс «Бути справжнім українцем».

4. Ваша група – «Дослідники».

Дайте відповіді на питання «Кого з відомих українців ви вважаєте патріотами? Чому?», «Хто такі «диванні патріоти»? Відповіді запишіть.

5. Ви «Хранителі мудрості».

Відновіть вислови відомих людей про Батьківщину, з'єднавши 2 частини.

Наклейте отримані вислови на основу.

6. Ваша група – «Шифрувальники».

Завдання: закодувати фразу «Україна – понад усе!», використовуючи різновид книжкового коду, ключем до якого є вірш Людмили Максимлюк.

Нагадую, що за цим кодом кожній літері відповідає пара чисел, перше з яких – номер рядка, а друге – номер літери в ньому.

Наприклад:

Текст-дешифратор		*Порядковий номер рядка*	*Порядковий номер літери*		*Слово, що утвориться*
У гаю, гаю Вітрунемає; Місяцьвисоко, Зіронькисяють. *Т.Шевченко*		1	2		Г
		2	9		А
		3	1		М
		2	2		І
		4	3		Р

7. Ваша група – «Релакс»

Займіться арт-терапією. Розфарбуйте картинку-антистрес.

8. Ваша група «Соціологи».

Ви маєте підрахувати результати анкетування та вписати їх в аркуш із шаблоном інфографіки.

Для цього:

1. Порахуйте загальну кількість анкет.
2. Підрахуйте кількість відповідей «так» на кожне з питань анкети.
3. Щоб знайти %, треба число відповідей «Так» помножити на 100 та поділити на загальну кількість анкет. Потім округлити до цілого числа.

9. Ви – «Креативна команда»

Ваше завдання – написати 7 якостей патріота, при цьому кожна ознака має починатися із певної літери слова «патріот»(можна писати як слова, так і словосполучення).

4. Підсумок роботи в групах. Створення стіннівки

Представник групи розповідає про завдання, що отримала група, та результат його виконання.*Представникгрупикодувальників не розголошує закодовану фразу!*

Аркуші з виконаною роботою склеюються під назвою-стрічкою з темою виховної години, таким чином створюється стіннівка, що буде висіти в куточку класу.

5. «Цікавинки від учителя»

На стіннівку вчитель приклеює фігурні стікери з коментарями до деяких завдань.

Вголос не зачитувати! Мета – задати напрямок для подальшого саморозвитку дитини з того виду роботи, який був цікавим, використовуючи маркери класного керівника (ресурси мережі Інтернет та шкільної бібліотеки). Створена стіннівка є фіналом роботи на виховній годині, але вона має ресурс і для подальшого розгляду (шифр групи «Кодувальників», стікери тощо).

Приклади:

✓ Раджу почитати статтю блогера Михайла Рошка «Справжній патріотизм – що воно таке?» zaholovok.com.ua

✓ Ця розмальовка-антистрес із серії «Країни». Сподобалась? Качай baby-sos.com/ru/arhives/1998

✓ Існують онлайн-сервіси для створення інфографіки. Наприклад,

infogr.am

✓ Більше афоризмів у книзі «Мудрість великих». Зайди в шкільну бібліотеку.

✓ Цей вірш а також багато інших є на сайті «Жінка-українка» ukrainka.org.ua

✓ «101 причина любити Україну» - частина проекту газети «День» під назвою «Україна Incognita». Детальніше - incognita.day.kiev.ua

6. Підсумок

Ось такою вийшла наша стіннівка про Батьківщину.

Оцініть її з погляду шеф-редактора:

✓ Які матеріали будуть найбільш цікаві читачеві?

✓ Які рубрики треба розширити, висвітлити детальніше?

✓ Які рубрики прибрати чи змінити їх зміст?

✓ Що з огляду на назву газети не потрапило до її змісту?

Стіннівка розміщується в куточку класу. Перші 3 учні, які розшифрують кодову фразу, отримають приз (наприклад, календарик чи значок патріотичного спрямування). За результатами обговорення на 4-6 етапах виховної години, класний керівник може визначитись із колом питань, яким слід приділити увагу на класних годинах у подальшому і видами роботи, що будуть найбільш цікавими для класу.

Тема: Мова миру починається з мене (година спілкування до Міжнародного дня миру – 21 вересня)

Мета: долучитися до відзначення Всесвітнього дня миру, розширити світогляд учнів (розглянути проблему виживання дітей у збройних конфліктах). Виховувати почуття толерантності, формувати потребу в мирі та злагоді як запоруки стабільного розвитку.

Активізувати пізнавальну активність школярів, створити стіннівку до Міжнародного дня миру.

Обладнання: для перегляду відеоролика – проектор або телевізор, для стіннівки: стрічка із назвою теми «Мова миру починається з мене», 9 аркушів формату А4 (альбомна орієнтація) із заготовками для роботи в групах (бажано на аркушах зробити однотипні рамки, тоді стіннівка виглядає яскравіше), клей, олівці тощо залежно від завдання групи.

Для виконання завдання 3 групам потрібен мобільний інтернет (у разі відсутності – замінити друкованим матеріалом).

Тип: створення та презентація колективного проекту.

Попередня підготовка: інформаційне повідомлення учнів про День миру.

Виховна година для учнів 10 класу

Перебіг роботи

1. Мотивація. Окреслення теми і мети.

Перегляд відео телеканалу «1+1» «Ні війні» (Діти говорять про війну) https://www.youtube.com/watch?v=PjiItqbgtLk

- Спрогнозуйте тему години спілкування.

Слово учителя. Відео присвячене питанню війни. Сьогодні, в Міжнародний день миру, ми не можемо не оминути і тему війни теж. «Мир – вище благо, якого люди бажають в цьому житті», – писав Мігель Сервантес. Двадцять п'ять років тому Генеральна Асамблея ООН проголосила Міжнародний день миру як день загального припинення вогню і відмови від насильства. У цей день людей спонукають не тількизадуматися про мир, але і зробитищосьзарадинього.

Інформаційна довідка *(повідомлення учнів з ілюстраціями або слово учителя).*

Учень 1. Міжнародний день миру був започаткований рішенням Генеральної Асамблеї ООН від 30 листопада 1981 року. Всі держави світу в цей день повинні дотримуватися правила припинення військових дій.

Учень 2. У цей день у світі проводяться заходи, спрямовані на просвітництво та підвищення інформованості людей. Україна підтримує рішення Генеральної Асамблеї ООН і підтверджує відданість країни ідеалам миру. День миру в Україні відзначається щорічно 21 вересня – в Міжнародний день миру.

Учень 3. Існують загальновідомі символи миру. Один із них – Дзвін миру – символ міжнародної солідарності всіх людей світу. Напис на Дзвоні свідчить: «Хай живе загальний мир у всьому світі».

Дзвін, яким розпочинають церемонію у День миру, знаходиться в Нью-Йорку поблизу штаб-квартири ООН. Щорічно в День миру Генеральний секретар ООН ударяє в дзвін, після чого настає хвилина мовчання, а далі із зверненням виступає голова Ради безпеки ООН. Але подібні дзвони є і в багатьох містах світу.

Учень 4. Ще один відомий символ - голуб миру. Кожному відомо це зображення білого голуба, який тримає у дзьобі оливкову гілку. Автором цього малюнка був знаменитий Пабло Пікассо.

Існує також традиція випускати білих голубів як символ мирних намірів.

Учень 5. Наша держава протягом багатьох століть не раз відчувала, що таке війна. В багатьох українських родинах не дочекалися з війни рідних та близьких. Що таке смерть, розруха, голод, неймовірні людські страждання український народ пережив на собі. Тому до Міжнародного дня миру в нашій країні люди ставляться з глибокою пошаною і усвідомленням того болю, який завдає війна.

Слово учителя. «Мова миру починається з мене» – тема нашої виховної години, протягом якої ми розглянемо різні аспекти проблеми війна-мир та створимо стіннівку, в якій, зокрема, розкриємо тему дитинства у зоні бойових дій та висловимо своє ставлення до проблеми.

На дошці – стрічка з темою – «Мова миру починається з мене» (пізніше саме до цієї стрічки-назви будуть приклеюватися аркуші за підсумками роботи в групах).

2. Організаційний момент.

Розподіл на 9 груп. Отримання завдань лідерами груп.

(Лідер групи отримує файл із назвою групи, завданням та необхідним приладдям. Можна зробити меншу кількість груп – дати деяким групам по 2

завдання).

3. Робота в групах.

Завдання для груп:

1 група. Ви сьогодні «Журналісти».

Ваше завдання – написати коротке повідомлення (замітку) про дитячий фонд ООН ЮНІСЕФ. Матеріал можна знайти у Вікіпедії, на офійійному сайті ООН, сайті ЮНІСЕФ та з інших джерел. Зверніть увагу на такі чинники:

- ✓ З якою метою і коли був створений фонд?
- ✓ У чому полягає його діяльність?
- ✓ За що і коли фонд був нагороджений Нобелівською премією миру? (Що це за премія взагалі?)
- ✓ Хто є послами доброї волі ЮНІСЕФ? У чому полягає їхня діяльність?
- ✓ Які факти, пов'язані з діяльністю фонду, вас вразили?

(Лідер групи отримує аркуш формату А4 з емблемою ЮНІСЕФ та місцем для записів. За відсутності доступу до мережі Інтернет роздрукувати матеріал за посиланнями, наприклад, https://uk.wikipedia.org, http://www.un.org/ru/sections/nobel-peace-prize/united-nations-children%E2%80%99s-fund-unicef/index.html, *або видати енциклопедії шкільної бібліотеки).*

2 група. Ви – «Хранителі мудрості».

Відновіть вислови відомих людей про мир та війну, з'єднавши 2 частини. Наклейте отримані вислови на основу.

(Групі видається клей, аркуш А4 та розрізаний текстовий матеріал)

- ✓ Війни прокляті матерями. (Горацій)
- ✓ Коли наші нащадки побачать пустелю, на яку ми перетворили Землю, яке виправдання вони знайдуть для нас? (АйзекАзімов)
- ✓ Не йдіть війною проти закону, прийміть закони проти війни. (Єврейське прислів'я)
- ✓ Війна буде повторюватися до тих пір, поки питання про неї буде вирішуватися не тими, хто помирає на полі бою. (Анрі Барбюс)
- ✓ Війна в однаковій мірі обкладає даниною чоловіків і жінок, але з одних стягає кров, з інших – сльози. (В. Теккерей)
- ✓ Війна людей їсть, кров'ю запиває. (Українське прислів'я)
- ✓ Оті дурні, що кричать «націоналіст!», не розуміють і ніколи не зрозуміють, що я зумів об'єднати любов до мого народу з любов'ю до всіх народів світу! (Остап Вишня)

3 група. Ваша група – «Редактори».

Придумайте влучні підписи до зображень. Запишіть.

(На аркуші А4 3 фото з місцями для підписів та місце «Тут може бути твій малюнок». Його можуть намалювати члени групи, або можна лишити вільним і заповнити пізніше).

Тут може бути твій малюнок…

4 група. Ваша група – **«Дослідники».**

У травні 2016 року Орландо Блум – посол доброї волі ЮНІСЕФ, відвідав Україну. Створіть замітку за матеріалами преси.

Група отримує аркуш А4 із фото та місцем для записів

Якщо немає доступу до Інтернету, роздрукувати статті «Орландо Блум крокує країною: як Леголас подорожував Донбасом» http://ukr.obozrevatel.com/show/article/62981-orlando-blum-shagaet-po-strane-kak-legolas-puteshestvoval-po-donbassu--opublikovana-interaktivnaya-karta.htm*та «Орландо Блум розповів про поїздку на Донбас»*

http://korrespondent.net/showbiz/cinema/3678247-orlando-blum-rasskazal-o-poezdke-na-donbass

Орландо Блум крокує Країною: як Леголас подорожував Донеччиною. *obozrevatel.com, 4 травня 2016*

Британський актор Орландо Блум побував на сході України з неофіційним візитом в якості посла доброї волі місії ЮНІСЕФ. Цілий тиждень, з 27 квітня по

4 травня, актор, відомий за роллю Леголаса зі знаменитої саги "Володар кілець" по прифронтових стежках подорожував містами Донбасу.

Орландо Блум побував у Слов'янську і Краматорську Донецької області, а також в Світлодарську та Миронівці, розташованих в декількох кілометрах від захопленого самопроголошеною "ДНР" міста Дебальцеве, де відбувалися запеклі бої.

Єдиним невійськовим містом, у яке завітав актор, став Харків. А ось до Києва Блум так і не приїхав, всупереч очікуванням журналістів і фанатів.

Через небезпеку ніхто не знав, куди може навідатися Блум, бо місія ЮНІСЕФ проходила в суворій секретності. Актор відвідав кілька шкіл і дитячих центрів, чим, звичайно ж, справив фурор серед українських хлопців. Тому головними хронікерами його подорожі стали очевидці – діти.

Першими містами, в які заглянув Орландо, стали Слов'янськ і Краматорськ Донецької області. У звичайний навчальний день, 27 квітня, у середу актор прийшов у школу № 13 в Слов'янську. Хлопці спочатку не повірили в те, що голлівудська знаменитість завітала до них на уроки, а коли переконалися, що це все не жарт, то оточили Орландо і стали фотографуватися з ним.

"Так, він (Орландо Блум – Прим. ред.) був з неофіційним візитом і просив до 4 травня цю інформацію не поширювати", – підтвердив директор Анатолій Погорєлов.

За словами Погорєлова, ніхто із школи не очікував приїзду голлівудського актора. Вибір припав на цю школу тому, що Орландо Блум є послом доброї волі міжнародної організації ЮНІСЕФ, яка допомагала відновлювати слов'янську школу після бойових дій.

Після візиту в школу Слов'янська Орландо Блум відправився в Краматорськ. Там актор пообідав в арт-кафе "Фієста", тим самим перетворивши звичайний заклад на місцеву визначну пам'ятку. Після подорожей по Донецькій області Орландо Блум заглянув до Харкова.

Хоча актор за всю місію так і не завітав в центральну Україну, багато жителів країни були раді тому, що актор, який асоціюється з позитивним персонажем у фантастичній кіносаги, побував на Донбасі. Народ сприйняв це як добре знамення, особливо для тієї частини країни, яка ризикує стати частиною "Мордора".

У вівторок, 4 травня, Орландо Блум повернувся додому – не дарма директор 13-ої школи в Слов'янську називав саме цю дату як час, коли можна буде офіційно розтрубити про візит актора. Після повернення зоряного посла ЮНІСЕФ опублікував офіційні фотографії і відео візиту Блума в східну Україну. Судячи з коментарів прес-службі організації, актор знаходиться під сильним враженням від поїздки.

"Я зустрів дітей, таких, як 11-річна Ліана, яка ховалася в підвалі своєї школи майже два тижні, в мороз, без світла або тепла, в той час як арт-обстріл знищували класи над її головою", – розповів Орландо. За його словами, все, про що мріють українські діти – це повернутися в звичайний ритм життя.

"Переживши такий страшний досвід, все, чого ці діти тепер хочуть – це

повернутися до безпеки і рутині школи і планувати своє майбутнє", – зазначив актор.

В офіційному повідомленні на сторінці організації опублікували також зворушливе відео. У ролику показано, як Орландо грав з дітьми, будував із конструктора Lego. Крім того, посол доброї волі спустився в підвал однієї зі шкіл, який служив дітям укриттям під час обстрілів.

"Посол доброї волі ЮНІСЕФ ОрландоБлум дійсно знаходився в східній Україні і зустрічався з дітьми, постраждалими в результаті конфлікту. У зв'язку з питаннями безпеки, ми не мали права повідомляти деталі. А тепер раді поділитися. Орландо підкреслив важливість освіти, саме вона здатна повернути відчуття безпеки і забути пережите. Освіта відновлює життя! " – Йдеться в коментарі до відео.

Нагадаємо, що 39-річний британець, відомий за ролями у фільмах "Пірати карибського моря" і "Володар кілець", підтримує ЮНІСЕФ з 2007 року. За цей час він відвідав у справах організації Непал, Боснію і Герцеговину, Росію, Ліберію, Македонію і ряд інших країн, в число яких тепер входить і Україна.

Орландо Блум розповів про поїздку на Донбас

Корреспондент.net, 4 травня 2016, 12:20

Голлівудський Актор Орландо Блум, який є послом доброї волі ЮНІСЕФ, вперше прокоментував свою поїздку на Донбас, в ході якої він відвідав кілька місцевих шкіл і дитячих садів. Про це зазначено в офіційному прес-релізі організації.

"Я зустрів дітей, як 11-річна Ліана, яка ховалася в підвалі своєї школи майже два тижні, в мороз, без світла або тепла, в той час як артобстріли знищували класи над її головою", – зазначив актор.

Відомо, що Орландо Блум відвідав навчальні заклади, розташовані в трьох кілометрах від передової лінії, і пошкоджені в ході військових дій попаданням в них снарядів.

Актор зазначив, що діти, які пережили подібне, мріють про спокій і буденної шкільної рутині.

"Переживши такий страшний досвід, все, чого ці діти тепер хочуть – це повернутися до безпеки і рутині школи і планувати своє майбутнє", – заявив Блум.

"Школа є життєво необхідним вкладенням в майбутнє дітей Настав час, коли освіта стала пріоритетним для міжнародних співтовариств, і одним з базисів гуманітарної допомоги, поряд з водою і продовольством", – відзначив він.

Орландо Блум також висловив переконання, що кожна дитина в надзвичайних гуманітарних ситуаціях заслуговує на "шанс на світле майбутнє".

5 група. Ваша група – **«Кодувальники».**

Увага! У вас секретна місія! Закодуйте фразу давньоримського військового теоретика, філософа Вегеція «**Війна приємна тільки тим, хто не зазнав її**», використовуючи різновид книжкового коду, ключем до якого є вірш Оксани Максимів.

Нагадую, що за цим кодом кожній літері відповідає трійка чисел, перше з яких – номер рядка, друге – номер солова, а третє – номер літери в ньому.

Не повідомляйте нікому зашифровану фразу!

Наприклад:

Текст-дешифратор		*Порядковий номер рядка*	*Порядковий номер слова*	*Порядковий номер літери*		*Слово, що утвориться*
У гаю, гаю Вітрунемає; Місяцьвисоко, Зіронькисяють. *Т.Шевченко*		1	2	2		Г
		2	2	9		А
		3	1	1		М
		2	2	2		І
		4	1	3		Р

(Групі видається аркуш А-4 з віршем О.Максимів «Дитинство, що обпалене війною (скорочено). Доступ за посиланням http://ukrainka.org.ua/node/4890 *. На аркуші також розташована таблиця з трьох стовпчиків та 34 рядків (по кількості літер у фразі). Група кодувальників не промовляє вголос фразу, що кодується!!!). Приклад таблиці для шифрування перших двох слів фрази подано поряд із віршем.*

Дитинство, що обпалене війною

Неначе блискавиця у безхмарнім небі,
Неначе ураган, який ніколи не чекали,
Прийшла до нас війна у світлі дні травневі
І доль багато, наче гілля поламала.

Жаркий вогонь війни палає безпощадно,
Приносить біль, страждання і убивства.
Життя людське палить навіки, безоглядно,
Та найболючіше обпалює дитинство.

Пору таку щасливу, ніжну, безтурботну,
Зігріту сонцем і батьківською любов'ю,
Він обертає в біль і у журбу скорботну,
Окроплену гіркими сльóзами і кров'ю.

Невинні діти із благальними очима
Заручниками стали у тяжкої долі,
Бо за чуже безумство й грішну одержимість
Їм горя та страждань дісталося доволі.

Та все пройде, і мирні небеса яскраві
Промінчиками сонця ніжно усміхнуться.
Минуться постріли, розтануть сутінки криваві –
Трагічні ж спогади ніколи не минуться.

Порядковий номер рядка	*Порядковий номер слова*	*Порядковий номер літери*	
1	2	7	В
4	1	1	І
3	1	1	П
5	1	2	А

І хоча діти ті дорослими вже стануть,
Й зима в душі поволі зміниться весною,
Хоча роки минуть, ніколи не забудуть
Своє дитинство, що обпалене війною.

11 листопада 2014

© Оксана Максимів

6 група. Ваша група **«Аналітики».**

Ви маєте графічно представити дані про негативний вплив конфлікту на сході України зі статті «Півмільйона дітей постраждали від дворічного конфлікту на сході України»

(Групі видається аркуш А4, кольорові олівці та роздрукований текст статті «Півмільйона дітей постраждали від дворічного конфлікту на сході України» (Медіа центр «ЮНІСЕФ Україна. Доступ за посиланням: http://www.unicef.org/ukraine/ukr/media_28681.html

ЖЕНЕВА / НЬЮ-ЙОРК / КИЇВ 19 лютого 2016

Конфлікт в Україні має глибокий вплив на життя 580,000 дітей, які мешкають на непідконтрольних уряду України територіях, а також тих, хто знаходиться біля лінії фронту на сході країни. Серед них, 200,000 – один з трьох дітей – потребують психологічної допомоги.

“Два роки насильства, обстрілів і страху залишили незгладимий слід у житті тисяч дітей на сході України”, зазначила ДжованнаБарберіс, голова Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні. “В той час, коли продовжується конфлікт, ми повинні негайно відповісти на фізичні та психологічні потреби дітей”.

В Україні було зареєстровано більш ніж 215,000 внутрішньо переміщених дітей. Щонайменше одна із п’яти шкіл була зруйнована або пошкоджена. Минулого року більше ніж 20 дітей було вбито та 40 дітей отримали поранення, у тому числі 28 дітей були поранені або загинули через міни або вибухові предмети. Спалах поліомієліту було підтверджено в Україні 19 років після того, як країна була оголошена вільною від поліомієліту.

Через пошкодження інфраструктури більше 2 мільйонів осіб вздовж усієї лінії конфлікту можуть залишитися без водопостачання.

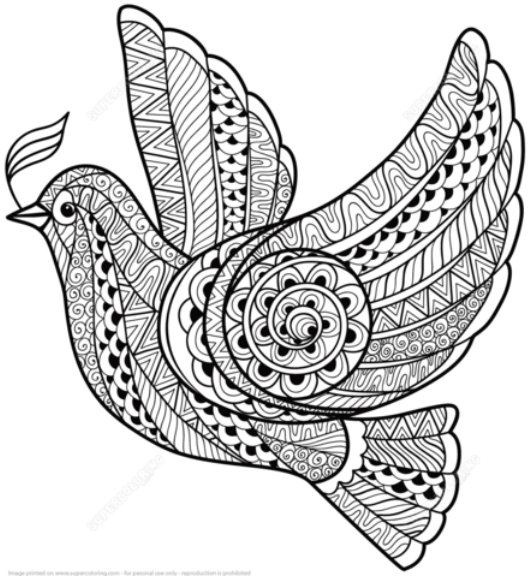
Коли температура різко падає, нестача палива і високі ціни на вугілля ставлять дітей під ризик респіраторних інфекцій. Відсутність доступу до медичних послуг та брак медикаментів загрожують збільшити кількість спалахів захворювань.

“ЮНІСЕФ закликає всі сторони конфлікту в Україні забезпечити безпечне переміщення безперешкодний доступ для надання гуманітарної допомоги дітям”, зазначила пані Барберіс.

7 група. Ваша група – **«Релакс»**

Займіться арт-терапією. Розфарбуйте картинку − голуба, що є символом миру.

(Групі видається аркуш А4 із розфарбовкою-антистрес і кольорові олівці чи фломастери).

8 група. Ви – **«Креативна команда»**

Ваше завдання – створити асоціативні кущі до слів «мир» та «війна», дібравши якомога більше асоціацій.

Групі видається аркуш А-4 із написами «МИР», «ВІЙНА» та кольорові олівці чи фломастери.

9 група. Ви – **«Спікери»**

Ваше завдання – створити промову, звернення до людей світу, висловити власну позицію щодо проблеми військових дій у світі. Записати.

Групі видається Аркуш А4 із у стилістиці «Вільний мікрофон» (напис, зображення) та місцем для записів.

4. Підсумок роботи в групах. Створення стіннівки.

Представник групи розповідає про завдання, що отримала група, та результат його виконання. *Представник групи кодувальників не розголошує закодовану фразу, замість цього оголошується завдання й умови отримання призу.*

Після виступу лідера групи аркуш з виконаною роботою приклеюється під назвою-стрічкою з темою виховної години, таким чином створюється полотно стіннівки, що буде висіти в куточку класу чи у школі.

5. «Цікавинки від учителя»

На стіннівку біля аркушів із схожими завданнями вчитель приклеює фігурні стікери з коментарями.

Вголос не зачитувати! Мета – створити умови для того, щоб учні після виховної години ще звернулися до проекту, задати напрямок для подальшого саморозвитку дитини з того виду роботи, який був цікавим, використовуючи маркери класного керівника (ресурси мережі Інтернет та шкільної бібліотеки). Створена стіннівка є фіналом роботи на виховній годині, але вона має ресурс і для подальшого розгляду (шифр групи «Кодувальників», стікери, місце для малюнку «Тут може бути твій малюнок» тощо).

Приклади нотаток:

✓ Більше про символи миру – faqukr.ru/novini-ta-suspilstvo/60211-simvoli-miru-golub-jak-simvol-miru.html

✓ Це одна із розмальовок-антистрес. Сподобалась? За адресоюbaby-

sos.com/ru/arhives/1998 можна безкоштовно скачати ще кілька.

✓ Додатково про дитячий фонд організації об'єднаних націй (UnitedNationsChildren'sFund) в електронній бібліотеці «Наука і техніка» http://n-t.ru/nl/mr/uncf.htm

✓ Якісно презентувати дані можна і з допомогою онлайн-сервісів для створення інфографіки. Наприклад, infogr.am

✓ Більше афоризмів у книзі «Мудрість великих». Зайди в шкільну бібліотеку.

✓ Цей вірш, а також багато інших є на порталі «Жінка-українка» ukrainka.org.ua

6. Підсумок

Ось такою вийшла наша стіннівка, присвячена Міжнародному дню миру.

Оцініть її з погляду шеф-редактора:

✓ Які матеріали будуть найбільш цікаві читачеві? Чому?
✓ Які рубрики треба розширити, висвітлити детальніше?
✓ Які рубрики прибрати чи змінити їх зміст?
✓ Що з огляду на назву газети не потрапило до її змісту?
✓ З якою метою відзначається день миру?
✓ Яким чином відбувається святкування?

Додатково. *За наявності вільного часу провести рефлексію – «Вільний мікрофон».*

Стіннівка розміщується в куточку класу. Перші 3 учні, які розшифрують кодову фразу, а також ті, хто запропонує свій малюнок, отримають приз (наприклад, календарик чи значок до дня миру).

Тема: Найдорожча у світі Україна

Мета: поглибити знання учнів про Україну, розпочати створювати картотеку видатних українців, сприяти усвідомленню школярами спільних цінностей української нації; мотивувати учнів до усвідомленої поведінки на основі розуміння та прийняття ними морально-правових регуляторів життя суспільства і держави; формувати мовленнєву культуру; сприяти зацікавленості і бажанню виявляти патріотичні якості в повсякденному житті; розвивати медіакомпетентність учнів: навички пошуку інформації в мережі Інтернет, відбір матеріалів із перевірених джерел. Виховувати почуття національної гордості, любові до України.

Обладнання та оформлення:*тематичні ілюстрації; відеокліпи про Україну, комп'ютер; М/М проектор; роздатковий матеріал (кросворди, бланки карток), мобільні телефони з доступом до мережі Інтернет, сині та жовті серця та карта України.*

Перебіг роботи

1. Організація класу

2. Повідомлення теми і мети, мотивація

Перегляд відеокліпу на пісню Тіни Кароль «Україна – це ти» (https://www.youtube.com/watch?v=076EyPEVWuU&feature=youtube_gdata_player)

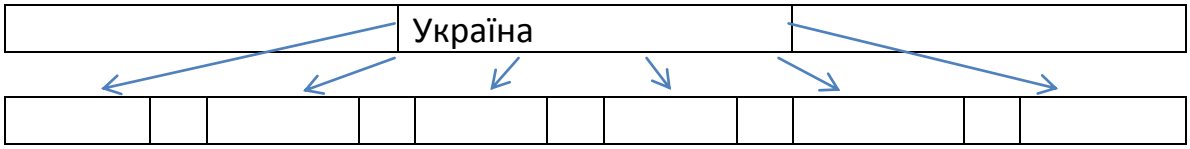
Традиційно ми починаємо навчальний рік із згадки про найдорожче, найрідніше для кожного громадянина . Ми згадуємо Батьківщину.

«Той, хто не любить своєї країни, нічого любити не може», - казав англійський поет Дж. Байрон. Чи згодні ви з цим висловом?

3. **Інтерактивна вправа «Асоціативний кущ»**

Як не любить той край,
Де вперше ти побачив
Солодкий дивний світ,
Що ми зве можиттям,
Де вперше став ходить
І квіткою неначе
В його теплі зростав
І усміхався квіткам!
(В.М. Сосюра)

У цій поезії рідний край ототожнюється із народженням, зростанням, радістю пізнання на стежині життя. А які ще асоціації можуть бути до слова "Україна"?

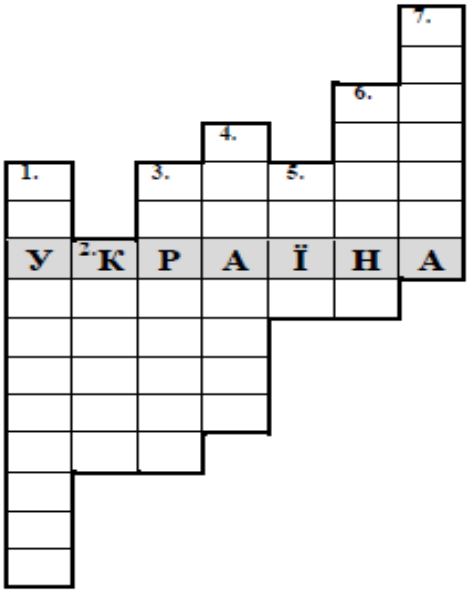

4. Робота в парах. Відгадування кросворду

Любов до Батьківщини починається з любові до рідної хати, стежки дитинства, до мудрості народної казки. Не знаючи історії рідного народу, не можна бути громадянином своєї держави.

Кросворд «Україна»

По вертикалі:

1. Видатний український історик, громадський діяч, Президент Української Народної Республіки.
2. Назва збірки поетичних творів Тараса Шевченка.
3. Давньогрецька назва річки Дніпро.
4. «Вільне воїнство», об'єднання воїнів-селян, які жили в південних степах України і Росії біля річок Дніпра та Дону.
5. Столиця України.
6. Символ України.
7. Гора, найвища точка України.

Відповіді: *1. Грушевський; 2. Кобзар; 3. Борисфен; 4. Козацтво; 5. Київ; 6. Калина; 7. Говерла.*

5. **Бесіда «Патріотизм – це…»**

- ✓ Що таке «патріотизм»?
- ✓ Кого із відомих особистостей ви можете назвати патріотами? Чому?

6. Робота в групах «Видатні українці».

Розширюємо коло знань про українців, вартих пошани (цей вид роботи може бути початком діяльності, яку можна продовжувати на виховних годинах протягом року). З допомогою пошуку в мережі Інтернет заповнюємо анкети.

Прізвище, ім'я, по батькові –	
Місценародження (смерті) –	
Головне досягнення (галузь) –	
Інші інтереси –	
Форми визнання –	
Форми вираженнязв'язку з Україною –	
Особистісні якості –	

Орієнтовний перелік постатей:

Ігор Тамм
Іго рСікорський
Сергій Корольов
Леонід Попов
Сергій Бубка
Стелла Захарова
Віта та Валентина Семеренко
Василь Ломаченко
Олександр Усик
Арсеній Тарковський
Володимир Горовіц
Серж Лифар
Олександр Довженко

На проекторі – фото видатних українців, учні впізнають свого героя, зачитують відомості про нього.

У підсумку цього виду роботи:

- ✓ Що було тобі відоме?
- ✓ Що нового дізнався?
- ✓ Що вразило? Здивувало?

7. Розгадування ребусу.

Якщо оберете правильний напрямок, зможете прочитати висловлювання відомого письменника Миколи Вінграновського

Н	Д	О	Н	Е	
А	К	Б	Е	Є	
Р	Я	Р	М	Н	
О	Й,	Е,	У	А	І…
Д	І	Щ	И	С	Т
Е	М	О	Т	В	І

(*Народе мій, як добре, що ти у мене є на світі…)*

Поясніть значення вислову.

- ✓ Якщо припустити, що ці слова говорить Батьківщина, за що вона може бути вдячною народу?

✓ Яким може бути ваш власний внесок у розвиток держави

8. Перегляд кліпу соціальної реклами «Я українець» (https://www.youtube.com/watch?v=9VHVp_yMB_M)

Незалежність України дає можливість кожному з нас стати справжнім господарем своєї землі. А для цього потрібно любити свою Батьківщину, віддавати їй розум і серце.

9. Колективна робота. Панно «Побажання від чистого серця»

(На жовтих та блакитних серцях учні пишуть побажання країні, приклеюють їх по контуру карти України).

Тема: Нарциси XXI століття

Мета: розкрити суть селфі як явища в сучасній культурі, дослідити історію селфі від виникнення до сьогодення, показати переваги та недоліки цього явища, звернути увагу на небезпеку травматизму під час селфі. Розвивати компетенцію критичного мислення, підвищувати рівень загальної культури учнів. Виховувати естетичний смак.

Виховний захід для учнів 9 класу

Підготовча робота: для всіх учнів: принести своє роздруковане селфі-фото (на дошці зробити виставку); для окремих учнів або групи учнів – підготувати повідомлення про випадки травмування та загибелі людей під час селфі за матеріалами ЗМІ.

Перебіг заходу

1. *Обговорення епіграфу.*

Проблемне питання.

«У сучасному світі, якщо ти не сфотографував те, що ти робиш, прирівнюється до того, що ти не робив цього взагалі» (Валері Лопез, фотограф із Майямі, учасниця проекту Shoot My Travel)

✓ Чи погоджуєтесь ви із цим висловом? Аргументуйте свою думку.

2. *Пошукова робота в малих групах в мережі Інтернет* *(з* допомогою мобільних пристроїв, 1 питання на групу)

Що таке селфі?

Селфі (англ. *Selfie*; від англ. *Self — сам, само)* – вид фотографії, автопортрет, зроблений за допомогою камери смартфону, фотоапарату чи веб-камери. Може бути зроблений фотографуванням як власного вигляду так і його відображення у дзеркалі. Часто користувачі одразу завантажують селфі на власні сторінки у соціальних мережах.Український відповідник цього слова, яким користуються у соціальних мережах, – "самофото". Рідше трапляється транслітерація – "селфі".

Коли і де вперше з'явилося селфі як поняття?

Вперше поняття «селфі» з'явилося на австралійських інтернет-форумах у 2002 році і отримало широку популярність на початку 2010-х років через поширення мобільних пристроїв з фотокамерами та розвиток мобільних додатків, таких як Instagram.

Коли і ким було зроблене перше селфі?

Фотоавтопортрети існували в менш поширеній формі приблизно з моменту появи портативної фотокамери Brownie фірми Kodak (1900 рік). Метод, як правило, був заснований на фотографуванні власного відображення в дзеркалі,

нерухомість камери забезпечувалася штативом, дивлячись увидошукач, фотографкадрувавмайбутній знімок.

Роберт Корнеліус у жовтні 1839 року сфотографував себе у відображенні вітрини магазину. Цей знімок вважається першим у світі селфі.

Як робили селфі у XX столітті?

Звичайною камерою, перед дзеркалом. Лише з появою смартфонів у 2002 р. селфі отримало друге народження, з того часу лише набуває популярності.

Як змінювався вік тих, хто робить селфі?

Спочатку – підлітки та молоді люди віком до 25 років, з 2012 року – стало масовим явищем серед політиків, поп-зірок тощо.

Чи є слово селфі науковим терміном?

У грудні 2012 року журналTimeвідзначив, що слово «Selfie» увійшло в «Топ-10 модних слів» 2012 року. До 2013 року слово «selfie» стало поширеним настільки, що було включено до Оксфордського словника англійської мови, а в листопаді 2013 р. слово «selfie» було обране «словом року». Офіційно поняття стало вважатися австралійським за походженням, бо вперше воно було зареєстроване на австралійському онлайн-форумі: один користувач, який упав зі сходів, завантажив фото своїх синців. Він вибачився за те, що знімок не в фокусі, пояснивши, що він просто зробив "селфі", тобто знімав сам себе.

Що таке антиселфі?

«Антиселфі» – самофото, навмисно спотворені з допомогою спеціальних програм візуальними ефектами, фільтрами і накладеними на зображення смайламиемодзі, або навмисне спотворені внаслідок кривляння людини, що це селфі робила.

Суть у тому, щоб показати абсурдність самофото, яке робить кожен і натомість відмовляється від нормального портрета.

Що таке селфіїзм?

Надмірне захоплення самофотографуванням. Психологи трактують це як інтернет-самолюбування, або мережевий ексгібіціонізм. Може свідчити про психологічні проблеми або розлади.

3. ***«Історичний екскурс». Перегляд селфі-фото.***

Роберт Корнеліус, жовтень 1839 року, сфотографував себе у відображенні вітрини магазину.
Цей знімок вважається першим у світі селфі.

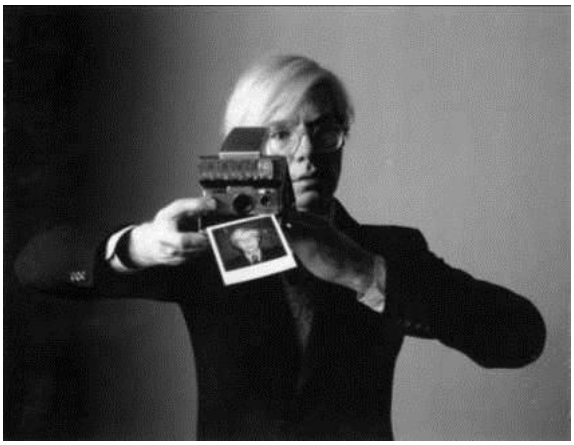
Знімок 1926 року молодят Хелен і Арнольд Хогг, що зроблений у Англії в 1926 році за допомогою палиці. Вважається першим знімком, зробленим із використанням аналога сучасної селфі-палиці.

Знімок 1910 року.
Саме так тривалий час робили автопортрети

Це теж фото перед дзеркалом, але оскільки робив його професіонал, штатний фотограф Fox Broadcasting Company, дзеркало майже не помітне (фото 1948 року).

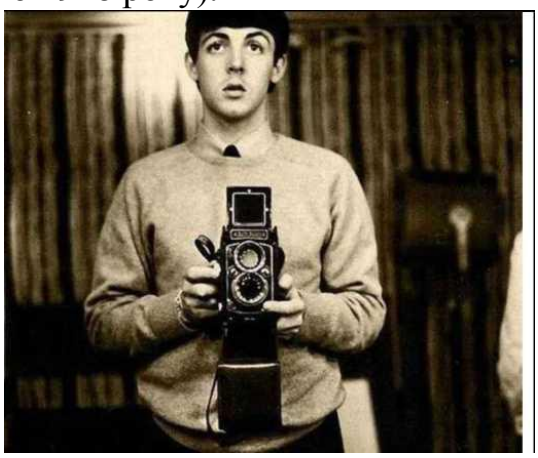
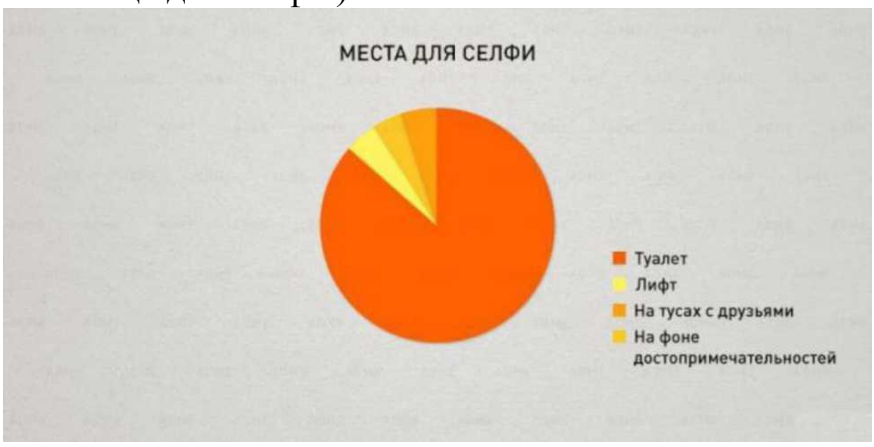

Фото XX століття. Хто на ньому? (Пол Маккартні, лідер групи «TheBeatles»)

4. Експрес-розповідь про власні селфі.

✓ *Чому ви вважаєте саме цей портрет найкращим?* (Прогнозовані відповіді: красиве обличчя, красиве місце, приємні спогади...)

✓ *Які пози, вирази обличчя та ракурси найчастіше люди обирають для селфі? У яких місцях фотографують себе?* (після відповідей – розгляд діаграми «Найпопулярніші місця для селфі»)

✓ *Селфі – модний вплив чи відсутність смаку?*

✓ *Які селфі викликають у вас відразу? Сміх? Чому?*

6. Розгляд та обговорення пам'ятки.

Як добре і якісно зробити селфі:

✓ Забезпечте гарне освітлення. Наприклад, дуже темний фон спотворює зображення, а яскраве світло позаду моделі дає розмитий знімок.

✓ Продумайте фон. Бажано прибрати все зайве і двозначне, яке може зіпсувати знімок.

✓ Забудьте про фотосесії у ванній кімнаті. Це вже давно не модно.

✓ Не піддайтеся «йохансеннізму» і не робіть «качину особу» з сильно витягнутими губами. Це виглядає вульгарно.

✓ Не дивіться прямо в камеру. Хай ваша міміка і образ будуть максимально природними.

✓ Один з кращих способів для селфі - сфотографувати злегка повернений до камери лівий бік обличчя.

✓ Не тримайте камеру дуже високо. Інакше ваша голова здасться дуже великою по відношенню до тіла.

✓ Тримайте язика за зубами. Висовувати його можна лише для антиселфі.

✓ Знімаючи себе в дзеркалі, пам'ятайте про особливості його поверхні, що відображує, завдяки ній на знімку можуть з'явитися зовсім не потрібні деталі фону.

✓ І, нарешті, кілька разів подумайте, перш ніж знятися голими. А потім ще раз – перед тим, як викласти такий знімок.

6. **Повідомлення учнів про випадки травмування та загибелі людей під час селфі**

Слово учителя. Мода на селфі дуже мінлива, якщо ще декілька років тому максимальна шкода від селфі-фото – необережно показати себе в кумедному світі й отримати нищівні коментарі, то з 2014 року набуває популярності екстремальне селфі.

Виступ учнів (приклади повідомлень):

✓ «Небезпечне селфі: двоє хлопців загинули, фотографуючись на потязі» http://portal.lviv.ua/news/2015/09/21/nebezpechne-selfi-dvoye-hloptsiv-

zagmuli-fotografuyuchis-na-potyazi

✓ «Американський турист заарештований за небезпечне селфі» http://www.gazeta. ru/tech/news/2015/08/24/n_7504511. shtml«Селф і з розваги перетворилося на смертельно небезпечну справу» http://www.rg.ru/2015/06/19/danger-selfie-site.html)

7. **Практикум. Робота в групах.**

На екрані – колаж із селфі. Кожна група учнів має свій знак-піктограму (формат А4). Завдання знайти на екрані селфі, яке містить небезпеку згідно їх знака - пояснити, яку шкоду несе в собі таке селфі. (плакати А4 кріпляться до дошки після відповіді представника групи).

Орієнтовні фото для розгляду:

7. Встановлення міжкультурних зв’язків

7. Встановлення міжкультурних зв’язків

Слово учителя. Тема нашої виховної години – Нарциси XXI століття.

Поняття «нарцисизм» уходить коренями ще в Давньогрецьку міфологію. (Учні згадують сюжет міфу про Нарциса з програми Зарубіжної літератури, 6 клас)

- ✓ Чому загинув Нарцис? Що залишилось на згадку про нього?
- ✓ Чому саме така назва для виховної години?

(Селфі часто роблять, щоб показати себе в усій красі. Подібно до Нарциса, в бажанні зробити гарне фото і похизуватися своєю красою, люди можуть втратити життя. А залишиться про них на згадку лише красиве фото...)

8. Рефлексія.

Слухання аудіозапису з книги ПаулоКоельо «Алхімік» (читає Євген Міронов) (1 хв. 30 с.https://www.youtube.com/watch?v=MKyqte5fDLA)

- ✓ Які почуття були у німф після смерті Нарциса? За чим саме вони сумували? (за його красою).
- ✓ За чим сумував струмок? («Бо всілякий раз, коли Нарцис приходив до берега і схиляв свою голову в його води, в очах Нарциса відображалась краса струмка». Нарцис і струмок були споріднені душі, струмок втратив частину себе зі смертю Нарциса).

Підсумкове слово учителя

Нарциси XXI століття в гонитві за красою ризикують життям. Будьте обережні, життя одне і доволі глупо наражатися на небезпеку, залишаючи своїм близьким лише селфі в телефоні на згадку про себе.

(Роздати пам'ятку МВС РФ. PDF-версію можна скачати за посиланням: https://mvd.ru/safety_selfie*)*

Ми починали спілкування зі слів Валері Лопез, фотографа із Майямі, учасниці проекту ShootMyTravel. Цей проект існує з 2012 року. Щоб не відволікатися на зйомку під час екскурсії чи навіть побачення, люди можуть найняти фотографа, який буде ходити з ними та знімати, а вони в цей час просто будуть насолоджуватись навколишнім світом.

У кінці заходу попросити учнів прибрати з дошки ті селфі, які тепер вони вважають неестетичними або небезпечними.

Зробити колективне селфі біля дошки.

Тема. Телевізор: «Вікно у світ» чи «зомбоящик»?

Мета: в ході дискусії свідомо визначитися із власним ставленням до телебачення, набути відомостей про оптимальну для здоров'я кількість часу біля екрану та сферу можливостей телебачення для розвитку та самовдосконалення. Розвивати мовлення, критичне мислення, уміння вести дискусію. Виховувати медіа компетентну особистість.

Виховний захід для учнів 9-11 класів

Попередня робота:

1. Об'єднання в 4 групи: організаційну (до 4-х осіб), істориків (2 особи) та рівні за кількістю групи для участі в дискусії.

2. Анкетування (організаційна група).

3. Історична довідка про виникнення та розвиток телебачення (група

істориків)

2. Підготовка аргументів за питаннями (учасники дискусії).

Перебіг заняття

1. Ведення в тему, постановка мети й завдань

Обговорення змісту демотиватора

- ✓ Що таке «власна думка»?
- ✓ Хто з вас вважає, що має власну думку? (проголосувати підніманням руки).
- ✓ Які чинники впливають на наявність власної думки в людини? *(рівень інтелекту, освіта, особистісні характеристики, коло* спілкування, мода, ТВ-програми, інтернет...)
- ✓ З яких джерел ми беремо інформацію?
- ✓ Які з них найбільш поширені, найбільш доступні?

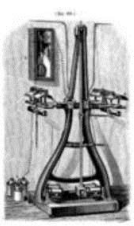
Сьогодні ми проаналізуємо вплив телебачення на суспільство в цілому, й на кожну людину окремо.

2. Оголошення результатів анкетування *(виступ організаційної групи)* На слайдах презентації кількість голосів учнів класу окремо по кожному питанню *(див. анкету в додатках)*

Подібне опитування проводилось серед школярів і дорослих у 2012 році. Були отримані наступні дані: серед школярів, більшість вважає за краще дивитися розважальні передачі і з кримінальним ухилом. Діти дивляться телевізор в основному вдень і ввечері в період приблизно з 15.00 до 00.00. Популярністю користуються телесеріали, де обов'язково присутні вбивства і насильство. Сучасні батьки вільно дозволяють дивитися ТУ своїм чадам. Що стосується кінофільмів, то тутна стороні фільмів жахів і бойовиків (40% і 35% відповідно). Було зроблено загальний висновок, що всі опитані школярі вважають перегляд ТУ виключно позитивним заняттям, тому що воно підвищує інтелектуальний рівень і сприяє розвитку школяра як особистості. Група дорослих досліджуваних розділилася: 30% – негативний вплив, 70% – позитивний.

Як бачимо, в цілому люди схильні вважати, що телебачення позитивно впливає на людину.

3. Історична довідка ***(виступ групи істориків)***

Телебачення (від грец. – далеко) – загальний термін, що охоплює всі аспекти технології та практичної діяльності, пов’язаних з передачею зображень із звуковим супроводом на далекі віддалі.

Перші зображення, передані з використанням електрики, були відправлені давніми механічними факсами, у тому числі пан телеграфами (1881).

Шотландському винахіднику ДжонуЛогі Берду в Лондоні в 1925 році вдалося продемонструвати передачу зображення рухомого силуету – це і є Днем народження телебачення.

Звуковий супровід з’явився в 1930-ті роки.

Уже у 1936 році Олімпійські ігри в Берліні передавалися кабелем до телевізійних станцій у Берліні та Лейпцизі, де публіка могла подивитися ігри наживо.

В Україні коротко метрові механічні телепередавачі існували в Одесі, Києві, Харкові з 1932 року. Перші телевізійні передачі з використанням електронної системи з високою чіткістю зображення розпочато 1951 у Харкові. Кольоровим телебачення стає у 70-80-х роках 20-**го століття. Із винаходом** Інтернету **з'явилося й розвивається** Інтернет-телебачення.

4. **Робота з інфографікою**

«Кількість телевізорів у світі на 1000 мешканців» ***(див. додатки)***

5. **Дебати**

- ✓ Вплив телебачення на здоров’я людей;
- ✓ Використання телебачення для розваг та навчання;
- ✓ Аспекти впливу телебачення на дітей.

6. Підсумки дебатів

Заключна промова кожної групи

Голосування (на дошці – терези, кожен висловлює свою позицію, прикріплюючи червоний чи синій стікер на потрібну шальку)

7. Рефлексія.

Перегляд відео кліпу групи **«MadHeadsXL» «ScreenKA»** («Скринька»)

Резервний час

За наявності 5-7 хвилин після заключної промови перед голосуванням в 11 класі можна провести ***тест на залежність від телебачення*** (результати рахують самі учні та оцінюють їх, читаючи підсумкові характеристики, роздані на парти).

Анкета для школярів:

1. У який час доби ви дивитесь ТБ:
   а) вранці; б) вдень; в) увечері; г) вночі?
2. Яким програмам надаєте перевагу:
   а) розважальним; б) інформаційним;
   в) з кримінальним ухилом; г)свій варіант
3. Чим вони Вас приваблюють?
   (Свій варіант)
4. Фільми якого жанру вважаєте за краще дивитися:
   а) бойовики; б) мелодрами;
   в) жахи; г) трилери; д) комедії ?
5. Чим вони Вас приваблюють:
   а) сюжетом; б) спецефектами;
   в) свій варіант
6. Чи дозволяють вам батьки дивитися телевізор після 23.00:

а) так; б) ні?

7. Як Ви думаєте, який вплив має TV на людей? Відповідь поясніть.
   а) Позитивний, тому що ...
   б) Негативний, тому що ...

Матеріали, які можуть бути використані для аргументації під час диспуту
ЗА: «Телевізор – вікно у світ»

1. З винаходом Інтернету телебачення не зникло, а з'явилося й розвивається Інтернет-телебачення.

2. Телебачення приносить нам не лише розваги. Є телеканали, з яких ми дізнаємось про природу, життя тварин, дослідження й підкорення світу, подорожі, спорт. Це добре вміру, не слід забувати, що є справжній світ за вікном і свіже повітря.

3. З моменту винайдення поступово телебачення стало звичним в оселях людей та в різних областях діяльності, воно служить для передачі інформації, розваг, реклами. Телевізори використовуються не тільки для прийому телепередач, а й для перегляду записаної інформації.

4. Найбільш доступне.

5. Оптимальний час для перегляду ТБ – 2 години на день.

6. Окремо слід згадати передачі про здоров'я. Більшість людей переглядає їх у надії змінити своє життя на краще. Люди шукають зручні способи стати здоровими, красивими, щасливими.

7. «Телебачення шкідливе не по суті, а змістом»Борис Крігер

8. «Телевізор – це снодійне, що вмикається в розетку» (З книги Е.Маккензі "14 000 фраз...")

9. В одиницю часу телевізор у меншій мірі впливає на організм людини, ніж комп'ютер за рахунок відстані до екрану.

10. Людям з нестійкою психікою корисно переглядати мексиканські й інші латиноамериканські серіали. Такі сльозливо-сентиментальні серіали гарно знімають психологічну напругу.

11. У гіпертоніків після перегляду серії є стійка тенденція до зниження артеріального тиску. Після серіалів кращий сон, людина стає спокійнішою.

ПРОТИ: «Телевізор – зомбоящик»

1. Продивившись телевізор цілий вечір, відчуваєш розбитість, і хочеться знову відпочити. Це відбувається через величезний потік інформації, що отримує наш мозок (постійна швидка зміна зображення й звуків). Мозок не відпочиває.

2. Насилля, вбивства, розпусту можна дивитись у будь-який час. І це дивляться навіть діти!

3. Якщо відмовитись від телебачення, то з'явиться вільний час, щоб доробити якісь справи, дочитати книги,

прогулятись на свіжому повітрі.

4. «– Діти, за головного залишається телевізор. Ляжете спати, коли він скаже». (М-ф «Сімпсони»)

5. «Два найбільших винаходи в історії: книгодрукування, посадило нас за книжки, і телебачення, відірвало нас від них» Жорж Елгозі

6. «Завдяки нашому телебаченню, багато людей тепер впевнені, що букви не треба знати, їх треба вгадувати»

7. «Здебільшого сучасне телебачення – це кольорова сірість» (Олег Кузнєцов)

8. «Насильство з екрану ріже нас, а гучна реклама добиває» (Георгій Александров)

9. «А чи не пора визнати телебачення сильнодіючим наркотиком?» (Володимир Борисов0

10. «Редактор про телесценарії: «Нам не потрібно, щоб це було гарно. Нам потрібно, щоб це було в четвер» (ДеннісНорден)

11. Частина віруючих людей (православні, католики, мусульмани, іудеї) виступають проти наявності телебачення в будинках. Для цього використовують різні аргументи, від звернень до релігійних догматів до досліджень, які стосуються впливу телебачення на фізичне і психічне здоров'я людей. Також існують і люди, які відмовляються від телебачення не з релігійних причин, а з метою кращого управління власним часом та його економії". Також існує думка, що телебачення має створювати громадянина, а не спотворювати його бачення щодо реальності в цілому і зокрема.

Тест на зависимость от телевидения

Предназначение. Данный тест предназначен для выявления уровня зависимости от телевизора и телевидения.

Оцениваемые качества. Зависимость от телевидения **Возрастная категория.** 16+

Инструкция

Ниже приведён ряд утверждений. Постарайтесь внимательно прочитать каждое из них. Если Вы согласны с утверждением, тогда отметьте слово "Да". Если несогласны, тогда отметьте слово "Нет". Постарайтесь в каждом утверждении выбрать "Да" или "Нет". Это поможет точнее поставить "диагноз".

Задания

1. Я смотрю телевизор каждый день, если есть возможность. да / нет
2. Я помню как выглядят все или почти все главы следующих государств: США, Великобритании, Израиля, Франции, Германии, Италии, Венесуэлы. да / нет
3. По крайней мере один раз в несколько дней я делюсь с кем-нибудь увиденным по телевизору. да / нет
4. В мои планы входит покупка нового телевизора в обозримом будущем. да / нет
5. При виде некоторых знаменитостей меня охватывает сильное

раздражение. да / нет

6. Как правило, уже по первым звукам рекламного ролика я могу угадать что рекламируют в данном ролике. да / нет

7. Иногда я ложусь позже, чем следовало бы, из-за телевизора. да / нет

8. Я интересуюсь жизнью некоторых телезвёзд. Я ищу дополнительную информацию про них в газетах, журналах или интернете. да / нет

9. Хотя бы иногда я изучаю программу телепередач. да / нет

10. У меня есть любимые телекомпании, и я ревностно слежу за борьбой телекомпаний. да / нет

11. Некоторые телевизионные знаменитости для меня служат эталоном красоты: я копирую их иногда в одежде, в причёсках, в манере разговаривать и т. п. да / нет

12. Коротая время в ожидании любимой телепередачи, я иногда смотрю другие малоинтересные передачи. да / нет

13. Прямо сейчас я могу назвать несколько любовных интрижек телевизионных звёзд. да / нет

14. В настоящее время у меня есть хотя бы один любимый телесериал, серии которого я стараюсь не пропускать. да / нет

15. Смотря какое-нибудь шоу, я активно сопереживаю участникам: подсказываю им в уме, иногда вслух ругаюсь, думаю как бы я повёл себя на их месте. да / нет

16. Когда была последняя Олимпиада, я старался каждый день смотреть репортажи с неё. да / нет

17. Если бы у меня сломался телевизор, я бы постарался починить его в течение двух недель или же купить новый. да / нет

18. Некоторые песни звучат по телевизору так часто, что уже меня раздражают. да / нет

19. Было бы неплохо, если по телевизору чаще показывали жизнь обычных, реальных людей. Хотя бы таких как я. да / нет

20. Я так устаю за день, что только телевизор может меня развлечь. Телевизор для меня средство отдыха. да / нет

Обработка результатов

Подсчитайте количество положительных ответов на вопросы теста (сколько отмечено слов "да").

0-5 баллов. Вы человек свободный от телевидения. Вас нельзя назвать вполне современным человеком, потому что Вы не в курсе последних телесплетен, не знаете как выглядят "известные" политики или какие-то деятели шоу-бизнеса. Похоже, что Вам это и не нужно. Возможно, что интернет заменил для Вас телевидение или же "работа на двух работах". Ну что ж, это Ваше право, и слава богу, что никто это право отнять у нас не может. Самая большая опасность, которая подстерегает Вас - случайно Вы можете оскорбить заядлого телемана, обвинив его в зависимости от телевидения. В общении с телеманами не допускайте категоричности в оценках и суждениях касательно обитателей телевизора. Не старайтесь перевоспитывать телеманов. Самое хорошее, что

можно сделать, - выдернуть друга или родственника из любимого кресла и пойти вместе играть в футбол, в театр, на собачью выставку...

6-10 баллов. Нормальный результат. Телевизор для Вас – источник сведений и небольшое развлечение, которое нужно для отвлечения, переключения. Скорее всего, Вы человек внутренне свободный, хотя иногда и подвержены слабостям. Вы вполне современный человек, и Вам есть о чём поговорить в кругу таких же современных людей. Вам нравится, когда кипит жизнь вокруг Вас. И Вам нравится, когда кипит жизнь внутри телевизора. Если Вам по роду Вашей профессиональной деятельности необходима интеллектуальная трезвость, творческое начало, некая индивидуальная самобытность и самоотдача, тогда следует ограничить себя от просмотра телепередач. Если же Вы простой трудяга, который кое-как доползает до квартиры чтобы поесть-поспать, тогда не стоит ограничивать себя. Однако по выходным старайтесь смотреть телевизор минимально: пойдите погуляйте по парку или ещё где-нибудь; позанимайтесь спортом, садоводством; сходите в музей, театр или клуб; устройте себе поездку в другой город.

11-15 баллов. Вы слишком много времени проводите у голубого экрана. Если Вы не телевизионный критик и не продавец телевизоров, то задумайтесь хорошенько а надо ли вам ЭТО. Если Вы любите спортивные передачи, то подумайте, а сами Вы спортом давно занимались? Если Вы обожаете, например, шоу с красивыми артистами, то посмотрите на себя в зеркало и попробуйте доказать себе, что стали хотя бы чуточку красивее от просмотра подобных шоу. Вы ещё не совсем конченый человек. Попробуйте себя ограничивать. Например, один сериал в день + программа новостей. Не обманывайте себя тем, что телевизор для Вас - источник многих полезныхзнаний (например, рецептов кулинарных блюд). В книгах и интернете этих знаний в миллион раз больше. Если телевизор для Вас - средство борьбы с одиночеством, то попробуйте что-то другое. Может быть, где-то рядом находится ещё один такой же одинокий человек. Или же допустим, какой- нибудь одноклассник уже двадцать лет ждёт удачного случая встретиться с Вами.

16-20 баллов. Вы очень сильно зависите от телевизора и его обитателей. Про вашу жизнь можно сказать, что в ней имеется четвертое измерение. И это измерение - телевидение. Возможно, что Вы сильно стиснуты в первых трёх измерениях: жизнь ваша скучна, ограничена домом и работой (или учебой), у Вас нет друзей или им с Вами скучно ну и так далее. Попробуйте всё-таки что-то изменить в своей жизни: заведите друзей, домашних животных, хобби; поменяйте работу, жильё и пр.; займитесь спортом, совершенствованием своей внешности; ударьтесь в карьеру, читайте специализированную литературу. Иначе рано или поздно на Вас нападёт великая депрессия и будет Вам очень стыдно за годы единственной и уникальной жизни, проведённые у голубого экрана. Обратите внимание, что Вы уже настолько погрязли в телезависимости, что само собой это уже не пройдёт. И без силы воли тут пожалуй не обойтись. Можно, конечно, попробовать себя ограничивать в просмотре телепередач. Но самое хорошее - это выбросить телевизор ко всем чертям.

Год разработки теста. 2008

Номер версии. 1.0
Постоянная ссылка.
http://azps.ru/tests/kit/kit1000.html
Разработчик. Лаборатория azps.ru

Тема. «А чи був хлопчик?». Фейки в нашому житті
Мета: розкрити зміст поняття «фейк», показати розмаїття проявів фейків у нашому житті, створити алгоритм виявлення неправдивої інформації в ЗМІ та соцмережах, практикуватись у виявленні фотофейків, розвивати критичне мислення, формувати активну особистість.
Виховний захід для старшокласників (9-11 клас)
Перебіг заходу

1. Постановка мети.

Питання для активізації пізнавальної діяльності

(на дошці вислів «А был ли мальчик?» та ця картинка)

Як ви думаєте, якій проблемі буде присвячена наша робота?

(Орієнтовні відповіді: хто цей хлопчик, яка його доля, чи реально існував цей хлопчик, адже слово фейк -перекладається як «вигадка», про фейки ...)

Слово вчителя.Фраза «А был ли мальчик?» є крилатим висловом. Походить вона із роману Максима Горького «Життя Клима Самгіна». У романі діти каталися на ковзанах. Борис Варавка й Варя Сомова провалилися під кригу, Клим намагався їх врятувати, простягнув Борису кінець свого гімназійного ременя, але, коли відчув, що його затягує під воду, випустив ремінь з рук. Діти потонули. Коли розпочалися пошуки потопельників, Клим був вражений чиїмось серйозним і недовірливим питанням «Да был ли мальчик-то, может, мальчика-то и не было?». Ця фраза стала крилатою, вона означає вислів крайньої недовіри в чомусь.

У сучасному світі все частіше ми чуємо слово «фейк». Сьогодні ми розглянемо детально, що ж означає це поняття.

2. Пошукова робота

(з допомогою мобільного інтернету знайти визначення поняття «фейк», цей вид роботи можна замінити мозковим штурмом.)

Узагальнення відповідей учнів

Фейк – це підробка у широкому сенсі. Англійське слово *fake* вимовляється як «фейк» і перекладається «підробний, фальшивий». Воно може бути й дієсловом: *to fake passion* (виражати підробну пристрасть), й іменником *it's a fake* (це підробка).

Спершу даний термін почав вживатися в мережі Інтернет, а потім почав широко використовуватись і у повсякденному житті. Так, наприклад, поряд із часто вживаними виразами «фейкова сторінка», «рейковий аккаунт», «фейковий сайт» такожможнапочути вирази «фейкові продукти», «та він фейк» (про людину) та інші.

Кого й що сьогодні називають «фейками»:

1) фотографії, підроблені в фотошопі, а інколи й відеоролики, змонтовані у відео редакторі, або зняті зовсім у інший час і в іншому місці;

2) фальшиві новини, які не всі здатні відрізнити від правди (те, що раніше називалося «газетними качками», а сьогодні іменується «вбросами»).

3) сторінки в соціальних мережах, створені від імені інших (як правило, відомих) людей.

У сучасному світі існує поняття «фейкофобія» – гострий параноїдальний синдром, що зустрічається в деяких користувачів мережі. Він проявляється в тому, що користувач починає називати фейками достовірну інформацію. Особливо часто це можна спостерігати в коментарях YouTube, де реальні відео часто називають фейками.

Але слід відзначити, що в умовах розвитку сучасних технологій обробки фото і відео, виявити фейк не завжди легко. Щоб відрізнити фейк від дійсності інколи потрібен деякий досвід, окрім наявності мізків.

3. Робота в великих групах. Як відрізнити фейки?

*Опрацювання інтернет-публікацій «*7 способов отличить реальную новость от фейка» (http://www.maximonUne.ru/skiUs/lifehacking/_artide/_fakenews/) та «И еще раз о фейках: 8 онлайн-инструментов для верификации контента» (http://ain.ua/2014/02/05/5n747). Адаптований текст статей роздрукований.

4. Створення алгоритму дій по виявленню фейків.

✓ Не будь сліпим і глухим. Якщо виникають сумніви – перевір інформацію.

✓ Щукай першоджерело, перевіряй інформацію на авторитетних ресурсах. Ніколи не роби перепост, якщо не впевнений у достовірності.

✓ Заголовки фейкових новин скандальні, провокаційні, у змісті статті не називають конкретних імен (часто є лише загальні фрази на кшталт «американські вчені стверджують»).

✓ Результати соціальних опитувань не завжди достовірні, адже 70% опитуваних – це 70 тисяч осіб із опитаних 100000, або лиш 7 осіб з 10.

✓ Фейковість фото підтверджується, якщо просто зробити в Гуглі пошук по картинці.

✓ Щоб перевірити людину в соцмережах, звертай увагу на дрібниці: коли створена сторінка, хто в друзях, які є фото і що є фоном на них (ти навряд чи повіриш, що людина живе за кордоном, якщо на фото російськомовний напис вулиці). А ще є спеціальні сервіси.

✓ Пам’ятай, особами-фейками можуть бути злодії. Не спілкуйся з підозрілими особами.

✓ Щоб визначити фейковість відео, почитай коментарі; непрофесіоналу визначити фейковість відео найважче, але й тут є спецпрограми.

✓ Якщо сумніваєшся в своїх висновках – спитай думку осіб, яким довіряєш.

5. Практична робота в малих групах .

Визнач фейковість фото, наведи аргументи за й проти.

(фото роздруковане, якщо є можливість, під час роботи в групах можна

переслати фото лідерам груп, щоб свою кінцеву думку вони могли підтвердити посиланням на першоджерело)

6. Підсумок

✓ Що сподобалось? Що не сподобалось?

✓ Чи корисний матеріал ти отримав? Як це тобі знадобиться?

Створену під час виховного заходу пам'ятку подарувати учням (або повісити в класі).

Додаток 1

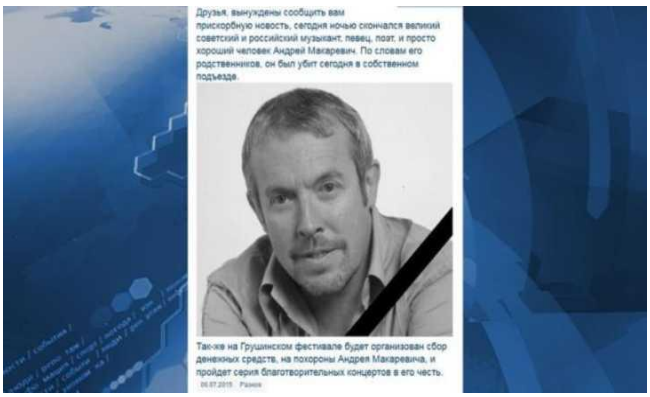
Приклади фото для роботи в малих групах

Фейк, фотошоп (ноутбук наче завис у повітрі)

Реальне фото. Це унікальне гідрологічне явище, відоме як Danxialandform (Китай). Колір – результат накопиченого протягом мільйона років червоного піщаника та опадів, які висохли, осіли й окислились.

Фейк (перевір на офіційному сайті співака чи в офіційній групі, тебе не дивує, що просять надати матеріальну допомогу?)

Реальне фото. Плотина Монтичелло в США (штат Каліфорнія) відома своїм унікальним гідрозливом. Посеред озера Беррієсса встановлена велика бетонна труба, в яку вода перетікає в разі зміни рівня поверхні водойми.

Фейк, якщо не вірите, що це фотошоп, переконайтеся, що немає наукової інформації про свинорибу (або рибосвина).

Фейк, явний фотошоп (погана якість, колір обличчя відрізняється)

Реальне фото. Автобус рекламує зоопарк, розташований у столиці Данії. Тривимірність картинки лише обман зору: спочатку здається, що змія справжня і зараз з'їсть транспортний засіб. Це ідея датської рекламної агенції BatesY&R.

Реальне фото. Дивовижний Будинок-камінь знаходиться в Португалії (м. Гюемараєс), він збудований у 1974 році, зовні схожий на будинок з мультфільму про доісторичну сімейку Флінтстоун (насправді належить сім'ї Rodrigues). Будівельники просто знайшли 4 величезних камені та побудували дім між ними.

Реальне фото. У 2005 році в Китаї та Японії вперше з'явились у продажу кубічні кавуни. Згідно рекламного слогана, «ці кавуни ідеальні для зберігання в холодильнику». Вартість такого дива близько 90 долларів США. Щоби надати ягоді кубічну форму, фермери під час росту поміщали кавуни в скляні коробки.

Реальне фото. "Кривий ліс" у Польщі. Всього в лісі росте близько 400 зігнутих сосен. Ймовірно, вони були висаджені там у 1930-ті роки й спеціально викривлені для виробництва меблів. Усі сосни вигнуті на північ.

Усі реальні фото взято зі статті «Дивовижна наша планета й неймовірні споруди» на сайті «Ніблер.ру», вони проходили перевірку на достовірність(*http://nibler.ru/cognitive/12618-udivitelnava-nasha-planeta-i-neverovatnve-**sooruzheniya.html)***

Додаток 2

Матеріал для роботи в великих групах

«7 способов отличить реальнуюновость от фейка»
(http://www.maximonline.ru/sküls/lifehacking/_artide/fakenews/) 26.09.2015 08:39

«Брэд Питт съел Анджелину Джоли!», «В зоопарке Тель-Авива слоненок родил ваххабита», «Барак Обама легализовал линчевание негров» – сотни кричащих заголовков мы видим ежедневно, но не всегда способны разобраться, что из них вымысел, а что – плод больной фантазии.

Способность различать правдивую информацию от лжи зависит далеко не только от интеллекта читателя. В частности, тут важно и его социальное окружение – проведенные эксперименты доказали, что если люди вокруг поголовно кричат, что пингвины оранжевые, то даже закоренелые скептики в конце концов согласятся с данным утверждением.

Количество фейков в интернете в настоящее время достигло критической массы, их плодят все: шутники, лгуны, пиарщики, бойцы информационного фронта, охотники за лайками, прирожденные сплетники, больные фантазеры, а то и автоматические бредогенераторы. Вот ты, например, знаешь, что в сентябре спецслужбы арестовали в Канаде два суперкомпьютера, которые ежедневно вбрасывали в интернет от 700 до 950 фальшивых новостей, состряпанных по интеллектуально-матричному алгоритму Штельцмана-Вульберга? Это позволяло управлять курсом акций и недурно зарабатывать на колебаниях фондового рынка.

Если ты не в курсе той скандальной истории, не удивительно – мы ее только что придумали сами! Как и алгоритм Штельцмана-Вульберга.

И все же, кроме интеллекта, скептицизма и интуиции, разобраться в потоке лжи тебе поможет нижеследующее краткое руководство.

1. Анализируя истинность новости, всегда иди к первоисточнику информации. Если новость или статья по миру расползлась с желтых таблоидов – Daily Mail, The Sun, «Жизнь», «Твой день», это уже повод насторожиться. Нередко по интернету расходятся сенсации, выдернутые и вовсе с юмористических сайтов вроде The Onion, Hobosti или из первоапрельских статей журнала MAXIM.

2. Если название сайта-первоисточника тебе ни о чем не говорит, прежде чем репостить новость, изучи соседние статьи и новости данного ресурса. Чуть ли не в каждом втором случае обнаруживается, что лента ресурса забита новостями сродни «Николас Кейдж спит с резиновой куклой-копией Луи де Фюнеса».

3. Проверяй горячую сенсацию на других, заведомо авторитетных ресурсах. Завидев строки «Владимир Путин подал в отставку», ты должен тотчас интуитивно и рефлекторно идти на ведущие СМИ и информагентства России, Европы, Британии или Америки. И если там об этом ни слова, скорее всего ты стал жертвой ложной тревоги.

4. Тревожный индикатор фейка – когда новость содержит какое-то серьезное и чрезвычайно громкое предсказание, вроде «Вулкан уничтожит Исландию в ближайшую зиму» или «В 2050 году в Москве останется лишь 2% русских». Как правило именно за подобными пророчествами маячит тень

неизлечимых фантазеров. А резонанс зато каков!

5. Не ведись на заголовки, анонсирующие неслыханные панацеи и прорывы в медицине: «Средство от рака найдено в поджелудочной железе инфузории туфельки!», «Автомеханик из Челябинска изобрел искусственную кровь». Сенсации о здоровье и медицине генерируют богатый траффик, потому являются вечной темой для спекуляций и обманов.

6. Особенно будь осторожен с соцопросами. Задорный заголовок «78 процентов россиян никогда не ходят в туалет» на поверку может оказаться чем угодно – как неверно интерпретированным исследованием авторитетного агентства, так и нелепым опросом десяти завсегдатаев бобруйського наркодиспансера.

Самые скандальные и быстро распространяемые фейки носят или панический характер, или обращаются к неведомым теориям заговоров, или обещают невообразимые потрясения в нашей жизни... Однако самая критичная категория – новости, которые злят. Сделай паузу, ... успокойся и детально прочти первоисточник.

Автор: Олег «Апельсин» Бочаров, MAXIM

И еще раз о фейках: 8 онлайн-инструментов для верификации контента

(http://ain.ua/2014/02/05/511747)

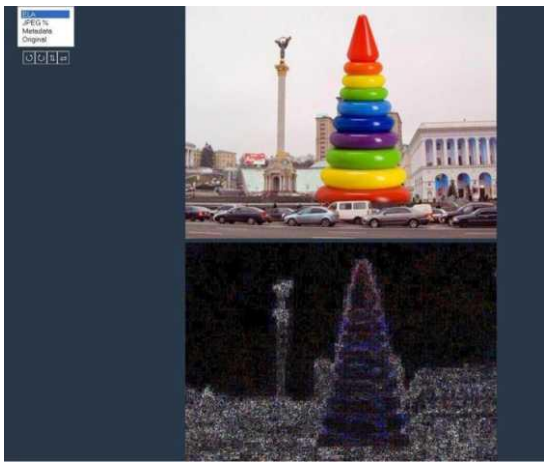
Сегодня различные вбросы расходятся по интернету куда быстрее, чем правдивая информация. Как правило, фейки гораздо пикантнее правдивых новостей, поэтому в социальных сетях они находят больше отклика. Как понять, «был ли мальчик»?

Чтобы облегчить эту задачу, Европейский центр журналистики опубликовал специальное «Пособие по проверке» (Verificationbook). В нем мировые редакторы и журналисты дают рекомендации относительно того, как проверять пользовательский контент на правдивость. Также в нем содержится перечень подходящих для этого онлайн-инструментов.

Jeffrey’sExifViewer

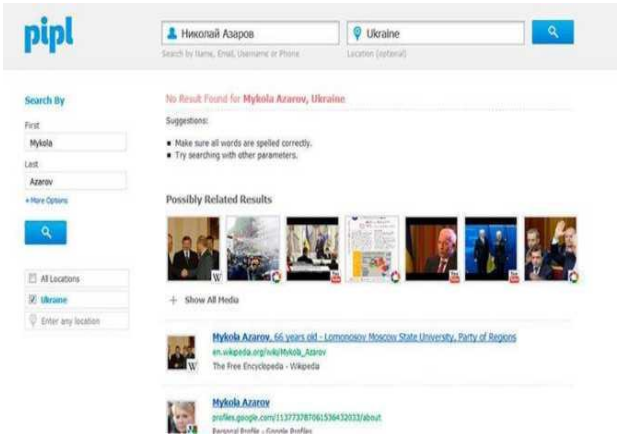
Это бесплатный сервис, который позволяет определить происхождение фотографий и изображений... когда и где было сделано фото, с помощью какого устройства. Преимущество такого сервиса в том, что с его помощью можно изучить изображение как по ссылке из интернета, так и загрузив его с компьютера.

TinEye

Этот инструмент так называемого обратного поиска... – загрузив фотографию, вы можете отследить первоисточник, а заодно посмотреть, где она еще публиковалась.

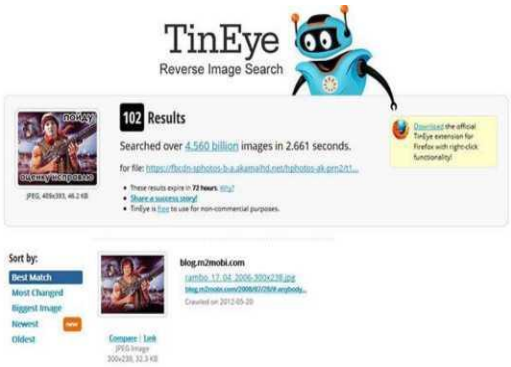

WebMii

Позволяет отделить фейковые аккаунты в социальных сетях от имени и выдает его рейтинг «веб-видимости». С помощью данного сервиса любой желающий может также найти упоминания о себе или интересующих его личностей на иностранных ресурсах.

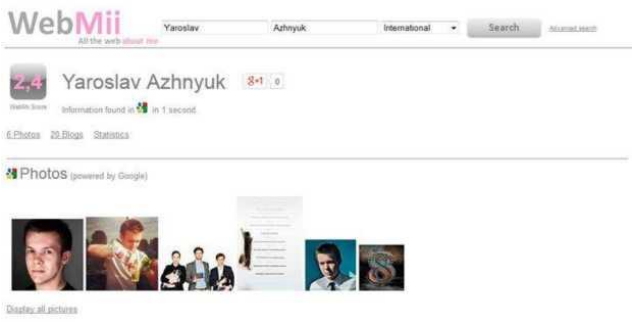
FotoForensics

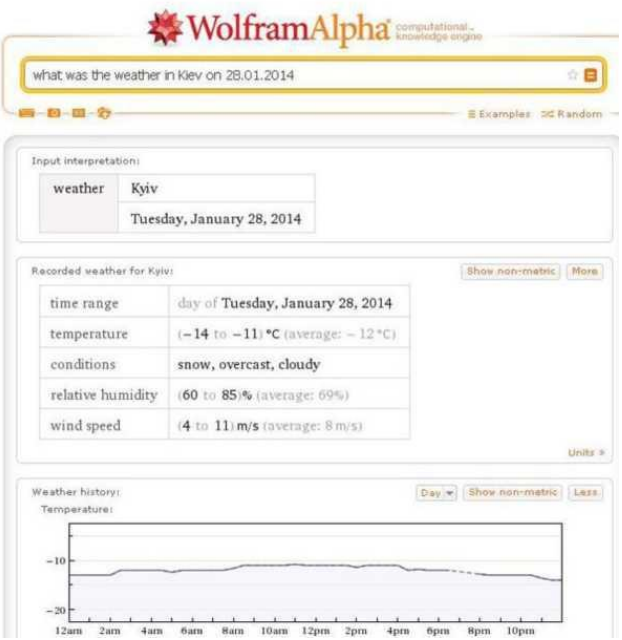
Сервис позволяет выявить области на фотографии, которые были отредактированы. Таким образом вы можете идентифицировать, есть ли на фото что-нибудь дорисованное или, наоборот, зарисованное. «Неродные» фрагменты будут выделяться на фоне остальных.

Pipl.com

При помощи этого сервиса можно проверить человека, который распространяет информацию. Pipl.com поможет идентифицировать «интернет-след» пользователя по его имени, номеру телефона или адресу электронной почты. Кроме того, информацию можно искать по никнейму пользователя и ключевым словам. Сервис собирает информацию изо всех американских социальных сетей, в том числе Facebook, YouTube, Twitter, Google, LinkedIn, MySpaceи других.

Еще один способ проверить подлинность фотографии более тонкий – узнать, какая погода была в тот день. Если во время вооруженных столкновений весь день шел снег, то стоит усомниться в достоверности фоторепортажа, на котором в касках правоохранителей отражается яркое солнце. WolframAlpha – это поисковая система, которая поможет ответить на многие вопросы, в том числе и касающиеся погоды. Это интеллектуальный робот, который ориентируется в темах скорее энциклопедических, чем в текущих событиях. Ссылок на другие сайты он не дает – он выдает готовый вариант ответа.

Номінація «Система роботи з розвитку творчої складової медіакомпетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів та вихованців дошкільних і позашкільних навчальних закладів»

Напрям «Дошкільна медіаосвіта»

Медіатворчість в рамках навчально-виховного процесу дошкільного навчального закладу

Качура Олена Сергіївна, завідувач комунального закладу «Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 280 Харківської міської ради» Харківської області

Щодня дорослі й діти є активними споживачами інформації, яку отримують із різних джерел: телебачення, радіо, Інтернет, преса, аудіо-, відеопродукція тощо. Медіаосвіта покликана допомогти підростаючому поколінню краще адаптуватися у світі медіакультури, освоїти мову засобів масової інформації, навчитися аналізувати медіатексти, створювати їх самостійно.

Базовий компонент дошкільної освіти в новій редакції скеровує педагогів на цілісний підхід до формування дитячої особистості, підготовку її до органічного, безболісного входження до соціуму, природного і предметного довкілля через освоєння основних видів життєдіяльності, а також у напрямку забезпечення реальної наступності та безперервності між дошкільною та початковою ланками, інтеграції родинного і суспільного виховання. «Становлення України як демократичної держави, входження її в єдиний європейський простір зумовлюють прогресивні зміни у стратегії розвитку національної системи дошкільної освіти. В умовах глобалізаційних змін на часі модернізація змісту дошкільної освіти, гуманізація її цілей та принципів, переорієнтація на розвиток особистості дитини як основний ресурс, що визначає поступальний рух суспільства» [1].

Однією з актуальних проблем сучасної теорії і практики дошкільної освіти є інтеграція медіаосвіти у навчально-виховний процес дошкільного навчального закладу для урізноманітнення форм організації освітнього процесу засобами медіаосвіти дошкільників і повноцінного розвитку й формування освітніх компетенцій дошкільника-випускника.

«Набуття різних видів компетенцій дитиною дошкільного віку відбувається в різних видах діяльності (ігровій – провідній для дітей дошкільного віку; руховій; природничій; предметній; образотворчій, музичній, театральній, літературній; сенсорно-пізнавальній і математичній; мовленнєвій; соціокультурній та ін.) і вимагає практичного засвоєння дитиною системи елементарних (доступних) знань про себе та довкілля, моральних цінностей, уміння доречно застосовувати набуту інформацію. Життєво компетентний дошкільник поводиться самостійно і конструктивно в різних соціальних і життєвих ситуаціях» [1].

У вітчизняних наукових дослідженнях у галузі педагогіки та психології

вивчення питання медіаосвіти як спеціального напрямку найбільш значущими є роботи Б. Потятиника, Н. Горб.

Важливого значення здійснення медіаосвітнього процесу в дошкільних освітніх установах надають сучасні дослідники Л. Баженова, О. Бондаренко, О. Федоров, В. Челишева та інші [14].

«За твердженням Дж. Поттера, медіаосвіта – це шлях до досягнення медіаграмотності. Медіаграмотна аудиторія здатна розумітися на процесах створення й відбору медіатекстів, володіє більш високим рівнем розуміння, оцінювання медійного світу» [12].

Концепцією впровадження медіаосвіти в Україні у новій редакції **визначено, що «медіаграмотність –** складова медіакультури, яка стосується вміння користуватися інформаційно-комунікативною технікою, виражати себе і спілкуватися за допомогою медіазасобів, успішно здобувати необхідну інформацію, свідомо сприймати і критично тлумачити інформацію, отриману з різних медіа, відділяти реальність від її віртуальної симуляції, тобто розуміти реальність, сконструйовану медіаджерелами, осмислювати владні стосунки, міфи і типи контролю, які вони культивують» [3].

Психологія творчості має давні наукові традиції, які відображені у зарубіжних й вітчизняних дослідженнях. Вітчизняна психологічна наука про творчість представлена здобутками науковців В. Клименко, В. Моляко, В. Роменця. В українській науці питання медіатворчості не розроблялось, але дослідження з питання медіаобдарованості велись Л. Найдьоновою [15].

У дослідженнях Н. Череповецької визначено, що час висуває нові вимоги для творчої діяльності: сьогодні реалізація креативних здібностей людини здебільшого обумовлена новітніми технологіями. Виникнення, розвиток й становлення засобів масової комунікації призвело до суттєвих змін життєдіяльності людини й зараз вже важко уявити її повсякденне існування без різноманітних друкованих видань, радіо, кіно, повсюдних фотозображень, телевізора, комп'ютера, Інтернету тощо [15].

Педагоги мають готувати дітей до вдалого освоєння світу і на сьогодні «найважливіший складник цього опанування – вміння грамотно працювати з інформацією» [7, 4].

Американський медіапедагог Д. Леверанз наголошує, що можливість на основі отриманих знань створювати власні медіатексти різного характеру, обговорювати свої медіапроекти, як і медіатексти, створені іншими людьми, це основна вимога до знань і вмінь, що пред'являються до учнів у процесі медіаосвіти [9].

О. Федоров визначає наявність творчої складової в різних аспектах діяльності (перцептивної, ігрової, художньої, дослідницької та інших), пов'язаної з медіа, як креативний показник розвитку медіакомпетентності особистості [13].

Медійна грамотність охоплює такі складники:

- Естетичні і креативні навички: здатність бачити, чути, створювати й інтерпретувати медіаконтент.
- Інтерактивні навички: здатність спілкуватись за допомогою медіа і приміряти на себе різні медіаролі.

- Навички критичного аналізу. Це уміння інтерпретувати і розуміти значення різних медіа контентів.
- Навички безпеки. Це вміння знаходити вихід зі скрутних ситуацій і уникати їх. [11, 14].

Креативні навички формуються і розвиваються під час медіатворчості.

«У широкому розумінні медіатворчість –це творча діяльність в галузі медіа – створення нового медіапродукту або медіазасобу» [15, 320].

Медіатворчість передбачає

- створення засобів медіа, медіатехнологій,
- створення медіапродукції – медіатекстів різного формату: від інформаційних повідомлень до творів медіамистецтва,
- творче сприймання різноманітних медіатекстів.

Результатом медіатворчості є створення нового продукту чи перетворення існуючого за допомогою медіазасобів, а також самореалізація, адаптація до сучасних умов існування у світі інформаційного суспільства, самопрезентація, отримання задоволення від процесу творення й головне – комунікація. Медіатворчість дає можливість реалізувати потребу людини у спілкуванні – комунікації з іншими людьми через власно створений медіатекст.

Дошкільнику доводиться стикатись з великою кількістю інформації, яка надходить із різних джерел, щодня, щохвилини. Засвоювати й відтворювати її, аналізувати, формувати свою думку з приводу того чи іншого факту – основні дії, які виконує дитина. Робота з інформацією дозволяє формувати у дітей здатність до сприйняття, аналізу, оцінки та створення медіатекстів. Як правильно, раціонально й оптимально організувати роботу дошкільника з будь-якою інформацією?

У процесі медіатворчості дитина не просто поглинає та відтворює інформацію, а стає її «продюсером» (виробником, постановником, активним діячем). Основні дії, якими при цьому оволодіває дитина: уміння формулювати медіаінформаційну потребу, шукати, підбирати, оцінювати та інтерпретувати підсумки пошуку й представляти їх у вигляді нового медіаінформаційного продукту.

Процес «продюсування» інформації можна представити схематично (рис.1).

При вивченні будь-якої теми відповідно до Базового компонента дошкільної освіти і діючих навчально-виховних програм дошкільнику пропонується для засвоєння різноманітна інформація, яка інколи не зрозуміла і не цікава дітям. У такому випадку «продюсерство» – не тільки гра для дитини, але й цікава форма засвоєння інформації. На початку в дитини виникає ідея (тема, яка ненав’язливо попередньо запропонована вихователем). Потім за допомогою дорослих або самостійно (частіше старші дошкільники) вона аналізує, визначає умови реалізації власної ідеї: визначає ресурси і джерела (медіазасоби), раціональні засоби реалізації, найкращий спосіб представлення оточуючим. Після попередньої роботи переходимо безпосередньо до процесу діяльності з інформацією. Саме на цьому етапі важливо надати дитині найбільшу свободу, здійснюючи опосередковане (через ігрові прийоми, творчо-пошукові завдання тощо) керівництво. Завершується процес «продюсування» створенням медіатексту: книга, газета, фото, презентація, комікс, рекламний чи соціальний плакат, слайд-фільм тощо.

Рис. 1. Процес «продюсування» інформації

Саме підсумок цієї діяльності найбільш цікавий для розвитку медіатворчості дітей.

Одна з цікавих новинок для роботи з дітьми – лепбуки *(від англ. «lap book» – книга на колінах)*. Інтерактивна розвивальна гра-тека, за допомогою якої можна творчо працювати з будь-якою інформацією, дозволить оптимально організувати процес медіатворчості дошкільників. Тим більше, що такі папки дитина може виготовляти самостійно. Для цього необхідно відшукати потрібну інформацію (в пригоді стануть Інтернет, преса, книги тощо), критично оцінити її, обрати найцікавіші матеріали, а потім донести цю інформацію до інших. Лепбуки можуть постійно оновлюватись, доповнюватись, видозмінюватись. Робота з лепбуком дозволяє формувати у дітей критичне мислення, вміння аналізувати медіатексти і створювати їх самостійно.

Лепбук – спосіб організації навчально-виховної діяльності. Це гра, творчість, пізнання та дослідження нового, повторення й закріплення вивченого, систематизація знань і просто цікавий вид спільної діяльності дорослих і дитини, а також оптимальна можливість самостійної роботи дитини з інформацією. Правильніше визначити лепбук не як засіб навчання, а як особливу форму організації навчального матеріалу, тобто певної інформації.

По суті лепбук являє собою папку або міні-книжку, в якій систематизовані знання з якоїсь теми. Теми можуть бути як широкі («Математика», «Погода», «Спорт», «Фрукти й овочі»), так і вузькі («Цифри», «Кішки», «Сніг», «Яблука»). У такій книжці багато кишеньок та конвертиків, що містять необхідний систематизований матеріал (у тому числі ілюстративний) для вивчення і закріплення знань по темі [4]. Медіа можуть стати окремою темою для лепбука. У такому випадку дитина має можливість ознайомитись з видами медіа, їх функціями, споживачами тощо.

Лепбуки допомагають швидко і ефективно засвоїти нову інформацію і закріпити вивчене в пізнавально-ігровий формі. Ці тематичні посібники мають яскраве оформлення, чітку структуру і розробляються спеціально під конкретну

дитину (чи групу дітей) з певним рівнем знань. Поширені також і «колективні» тематичні папки, які виготовляються вихователями.

Оптимальний вік дитини для початку занять з тематичними папками – 4 - 5 років. Ідеальний варіант виготовлення тематичної папки – спільно з дитиною, тоді вона запам'ятовує інформацію в процесі створення лепбука. У ході роботи з тематичним матеріалом дитина проводить спостереження, виконує завдання, вивчає і закріплює інформацію. Згодом, маючи під рукою готову тематичну папку, дитина може освіжити свої знання з тієї чи іншої теми. Лепбук – підсумковий результат спільної роботи з дітьми за тією або іншою темою, результат медіатворчої діяльності. Його виготовленню передують тематичні заняття та ігри, обговорення складних питань, виконання завдань. У цьому випадку дитина буде готова до виготовлення тематичної папки разом з дорослим. Лепбук виконує свою роль як дидактичного та ігрового посібника, який дозволяє закріплювати і систематизувати знання [5].

Фотографія як один з видів медіа широко використовується для організації медіатворчості дошкільників під час навчально-виховного процесу дошкільного закладу.

Використання фотографії розпочинається з простого споглядання (діти раннього віку). Потім вихователь сам підбирає фотографії відповідно до теми і мети заняття (усі вікові категорії дошкільників). Після того, як дитина достатньо оволодіє умінням «читати» зображене на фотографії, помічати найдрібніші деталі (середній дошкільний вік), можна залучити її до підбору фотографій за певною тематикою чи особисто створити її. Як правило, подібні завдання доступі для дітей старшого дошкільного віку.

Створення фотографії за участі дорослих (педагогів і батьків) доступне дітям, починаючи з середнього (рідше молодшого) дошкільного віку. Дитина може придумати сюжет сама, помітити цікаві моменти життя в оточуючому.

Самостійне виготовлення фотографії дитиною дає можливість знайомити її з різними видами медіазасобів (фотокамера в телефоні, фотоапарат). Сучасні фотографічні зображення, створені цифровою камерою, можна зберігати за допомогою медіа-засоби, пристрої (комп’ютер). Отримані фотознімки можна змінити, покращити, перетворити за допомогою комп’ютерного програмного забезпечення. Їх можна надіслати певному адресату або розмістити в Інтернеті для сприймання будь-яким загалом відвідувачів.

Особливого значення сумісне чи самостійне фотографування набуває у ході сімейного виховання. Дитина разом з батьками створює сімейний фотоальбом, фототеку на комп’ютері, флешці або диску. Таким чином дитина оволодіває соціальним досвідом поведінки в родині, ставлення до визначних сімейних подій, навчається підтримувати родинні зв’язки, піклуватись про найближчих родичів. Крім того дошкільник вчиться володіти технічними медіазасобами.

Гра – провідна діяльність дітей дошкільного віку. У процесі розвитку медіаграмотності ігрова діяльність набуває важливого значення. Гра – сама сутність дитини від народження до шести років. Більшість різноманітних дій дошкільник не може виконувати «по-справжньому» в силу вікових можливостей і відсутності певного життєвого досвіду. Кожний вид гри (дидактична, сюжетно-рольова, творчо-пошукова, рухлива, театралізована) має свої переваги й доцільність використання в ході навчально-виховного процесу дошкільного навчального закладу.

Введення дитини у світ медіа; знайомство з історією виникнення засобів масової комунікації, різновидами медіа; формування навичок використання медіа проходить, як правило, в ігровій формі.

Елементарна дидактична гра «Віриш чи ні?» застосовується з метою розвитку уваги, критичного мислення (вміння розрізняти істинну та хибну інформацію), медіа творчість (додаток 1).

Діти дошкільного віку пізнають світ за допомогою усіх своїх чуттів. У ході навчально-виховного процесу дитина засвоює інформацію про властивості різних предметів. Мета дидактичної гри «Наукова рада» (причому серйозність назви гри також має значення – діти воліють бути «дорослими» і серйозними): закріпити знання дітей про основні смакові якості продуктів харчування, емоції, міміку людей; формувати уміння проводити аналогії, аналізувати медіатексти (додаток 2).

Найбільшу кількість варіантів має гра «Журналістське розслідування». Гра доступна для дітей від 3 до 6 (7) років. У ході навчально-виховного процесу можна використовувати як частину заняття, так і окремий вид діяльності. Педагог пропонує дітям провести «журналістське розслідування»: розглянути картинки, уривки з фільмів, мультфільмів чи повну версію кінопродукції та виконати певні завдання, які можуть бути як окремими варіантами гри, так і завданнями однієї гри (в залежності від вікової категорії дітей). Вихователь заохочує дітей до послідовного детального розгляду картинок і перерахуванню спільних об'єктів. Педагог акцентує увагу дітей на змінах (переміщеннях, зникненнях тощо), що відбуваються з об'єктами кожної картинки розглянутої серії, кадрів фільму тощо.

Ось декілька варіантів ігрових завдань і дій у грі «Журналістське розслідування»:

Назва, зміст	**Мета**	**Ігрова дія**	**Методичні рекомендації**
Знайди спільних героїв на картинках	навчити дитину знаходити основних героїв і загальні об'єкти на всіх картинках серії	запропонувати знайти наскрізних героїв і предмети, які зображені на всіх картинках	
Визнач час події	навчити дітей визначати час подій, що відбуваються на картинках	запропонувати дітям визначити пору року або частини доби на кожній картинці	Вихователь підбирає серію картинок, де сюжет розгортається у певному часовому відрізку. Вживаються відповіді дітей типу: «Це день» і «Це літо». Потім дітям пропонуються серії картинок зі зміною подій у часі. У випадку ускладнень у визначенні часу рекомендується провести ігрові вправи на закріплення знань про послідовність пори року або частин доби.

Назва, зміст	Мета	Ігрова дія	Методичні рекомендації
Назви дії героїв	навчити дітей виявляти наскрізних героїв на кожній картинці, називати їх дії і робити висновки про мету їх дії	Запропонувати дітям встановити логічний ланцюжок на кожній картинці: об'єкт – дія – мета дії. Вихователь ставить запитання: «Хто зображений?», «Що він робить?» і «Навіщо він це робить?» Аналогічно обговорюються всі наскрізні герої	Обговорення кожної наступної картинки починається після з'ясування мети дій героїв на попередній картинці. Для забезпечення динамічності гри вихователь відсуває картинки по черзі, починаючи з крайньої лівої. Доцільно використовувати будь-які символи, що позначають три базових питання: - Хто робить? - Що робить? - Навіщо робить?
Знайди місце, в якому відбуваються події	навчити дитину визначати місце дії на кожній картинці і встановлювати взаємозв'язки між ними на основі аналізу місця розташування героїв і об'єктів	запропонувати визначити місце, у якому відбуваються події на картинках	На початковому етапі освоєння алгоритму слід підбирати серії картинок з постійним місцем дії. З часом дітям пропонуються серії картинок, де місце дії змінюється
Що за чим?	вчити дітей встановлювати послідовність дій на картинках	Запропонувати дитині взяти будь-яку картинку, що сподобалась і перекласти її ближче до себе. Назвати дію об'єкту та її мету. Потім виконати завдання: «Що було раніше – що буде пізніше», вибудовуючи картинки в логічний ряд	На цьому кроці вихователь (або інші діти) контролюють правильність складеного одним з дітей логічного ряду. Якщо дитина порушує послідовність розташування кадрів, вихователь не повинен його зупиняти. Він пропонує подивитися на послідовність кадрів і дати їй пояснення. Вихователь надає можливість виправити помилки самостійно

Творчість дійсно невід'ємна складова медіакомпетності. Варто прагнути до формування її під час різних форм навчально-виховної роботи з дітьми. Навіть у ході ознайомлення із соціумом від дошкільника вимагається не тільки засвоєння певного запасу знань, а й формування нешаблонного ставлення до світу. Формування медіатворчості можна з успіхом реалізовувати під час ігор, спрямованих на ознайомлення дітей з навколишнім світом (додаток 3).

У процесі роботи з дітьми також використовуються ігри, які знайомлять

дошкільників із медіазасобами, людьми, чия професія пов'язана з медіа, процесами створення медіа тощо. Під час вправи «Я – редактор» діти на шаблонах за допомогою карток «створюють» журнали, газети, книги.

Подібні ігри цікаві дітям, але більший інтерес викликає можливість самому створити медіа.

Виготовлення коміксів – особливий і цікавий вид медіаосвітньої діяльності, організованої в дошкільному навчальному закладі.

«Унікальність коміксу як навчального методу зумовлена його гнучкою формою, яка відкриває широкий простір для творчості, обмеженою але дуже експресивною лексикою, цікавим візуальним рядом і чіткими графічними нормами. Завдяки цьому комікси здатні активізувати глибокі шари розуміння людини, акцентуючи увагу на культурному архетипі героя» [6, 9].

Комікси перетворюються на ефективну навчальну методику, коли дітям цікаво не лише читати, а й створювати їх. У такому випадку вони виступають зручною формою комунікації та відкривають якісно новий підхід до роботи з інформацією.

Переважна більшість людей вважають комікси розважальною літературою. Але останнім часом вони стають визнаним видом мистецтва та літератури, тому все частіше використовуються у навчанні.

«Новітні дослідження свідчать про те, що комікси та графічні романи не тільки мотивують, але й підтримують тих, хто навчається читання, покращують навички тих, хто вміє читати й є високоефективними під час викладання «об'ємного» матеріалу в таких сферах як наука і суспільствознавство» [6, 10].

У коміксах діти вчаться малювати, зокрема обличчя, і в такий спосіб передавати головне повідомлення без слів (емоції, рухи тіла, наміри людини). Вони мають тренуватися створювати кадри для своєї історії. Малювання коміксів дітьми дозволяє розвивати в них просторові уявлення, абстрактне та логічне мислення. Самостійна робота дітей виявляє внутрішній потенціал дітей, їхні інтереси, прагнення.

Малювання коміксів має позитивний вплив на дитину через те, що під час їх виготовлення створюється:

- атмосфера самодіяльності та творчості;
- можливість реалізувати свої потреби в художньо-творчій діяльності;
- наочність результатів своєї діяльності;
- загальна захопленість і доброзичливість

На початку, переглядаючи комікси (на різні теми), дітям пропонується визначити, яким чином картинки відображають події, за допомогою яких зображувальних засобів переданий настрій, поведінка героїв. Традиційна робота дітей із серією сюжетних картинок (при складанні розповідей, переказі) урізноманітнюється дослідно-пошуковими завданнями: склади кадри за порядком; знайди, чого не вистачає; домалюй відсутні деталі; намалюй наступні події; виклади зображення головного героя у відповідні кадри тощо.

Для розвитку медіатворчості на початковому етапі дітям пропонується створити власні комікси на основі готових шаблонів. З цією метою можна використовувати вправи, спрямовані на доповнення, перетворення, корекцію.

Цікавою для дітей, успішною і результативною є робота щодо показу пантоміми зображених подій – «живий» комікс. Таким чином дитина, «занурюючись» у комікс, може відчути і зрозуміти події, емоції, характери персонажів тощо. Після цього можна повторити цю ж пантоміму, але при цьому додати звуковий супровід і обговорити з дитиною події, зображені в коміксі. Візуальне сприйняття при цьому змінюється і в подальшому дитина самостійно може створювати власні комікси. Коли діти достатньо оволодіють навичками занурення у комікс, їм можна запропонувати відтворити дії за звуковим супроводом: вихователь ставить аудіозапис (мама готує обід, заколисує дитину; тато прикріплює поличку, чистить взуття тощо), діти, прослухавши його, відтворюють почуте у своїх діях. Паралельно можна використовувати демонстрацію слайдів чи відео. Спочатку вихователь демонструє дітям тільки звук, а у разі правильного відтворення почутого, на екрані з'являється відповідна картинка. Таким чином можна не тільки навчити дітей відображати події у будь-який спосіб, але й сформувати уявлення про родинні обов'язки, про те, що доросла людина володіє професією, має роботу, сім'ю, виховує дітей, турбується про своїх батьків.

Споглядання і розігрування кадрів коміксів дозволяє дитині отримати знання про різні соціальні ролі людей, отримати досвід взаємодії з людьми, які її оточують, узгоджувати свої дії, поведінку з іншими; усвідомлювати своє місце в соціальному середовищі; позитивно сприймати себе. Гра у «живий» комікс з легкістю може замінити традиційну сюжетно-рольову гру на етапі, коли ігрові навички у дітей ще недосконалі. Сюжетно-рольова гра важлива умова соціального розвитку дитини: у ній вони ознайомлюються із різними видами діяльності дорослих, навчаються розуміти почуття та стани інших людей, співпереживати їм, отримують навички спілкування з однолітками, а також з дітьми молодшого і старшого віку.

Критеріями найвищого рівня навичок «занурення» у комікс у дошкільників можна вважати: уміння самостійно придумати його тему, сюжет, визначити головних персонажів, дібрати акторів на ролі, «розбити» кадри, здійснити їх постановку, а потім ще і зафіксувати кадри за допомогою медіазасобів (фото чи відео). Зафіксований сюжет дозволяє повернутись до пережитого, проаналізувати його, критично оцінити як вчинки персонажів, так і сам медіатекст.

Виготовлення коміксів стає важливим аспектом інтеграції дошкільного навчального закладу і родини. Залучення батьків до малювання коміксів на задану тему («Один день із життя моєї дитини», «Казка для малюка», «Моє місто найкраще» інші) пробуджує внутрішній потенціал «батьківства» («не бути гіршим за інших»), сприяє організації сумісної творчої справи, оптимально розв'язувати питання сімейного дозвілля (додаток).

Презентація медіапродукту, створеного в процесі сімейної медіатворчості передбачає участь у конкурсах, фестивалях (додаток 8). Для дитини участь у конкурсі може стати переходом з позиції залежного від медіа на позицію творця, а спільна участь у конкурсі цілої родини сприяє її зміцненню та підвищенню її дозвільної культури.

Створення об'ємного чи 3-D коміксу – процес, схожий з настільним театром,

художньою діяльністю. Діти виготовляють фігури (наприклад, ліплять з пластиліну) чи використовують готові (дрібні іграшки «Кіндерсюрпризу», фігурки з настільного театру). Разом з педагогом чи самостійно розробляють сценарій, визначають кадри, знімають їх фотокамерою. Після чого за необхідності на відзняті кадри у графічному редакторі Paint наноситься текст, потім за допомогою програми Windows Movie Maker, у вигляді презентації Power Point чи як звичайний документ Word вони монтуються в 3-D комікс (додаток 6). Готовий медіапродукт може зберігатись на електронних носіях (флешка, диск) чи роздруковується для представлення споживачам.

Подібна робота складніша у порівнянні з процесом створення «мальованого» коміксу. Дошкільникам необхідно не тільки визначити кадри, їх послідовність, коментарії до них, але й врахувати спеціальні умови для створення фотокадру (світло, фон, перспективу, розташування головного героя на кадрі, його «взаємодія» з іншими персонажами тощо). Але в той же час у деяких дошкільників рівень зображувальних навичок не достатній для створення повноцінного коміксу. Творча робота з об’ємними персонажами дозволяє дітям навчитись орієнтуватись у просторі, зрозуміти правила створення коміксу.

За думкою авторів журналу «Джміль» (додатку до журналу «Дошкільне виховання), одне з найулюбленіших занять сучасних дошкільнят — дивитися мультфільми й розглядати комікси. Рубрика *Кіностудія* журналу «Джміль» дає можливість маленьким читачам стати співтворцями уявного мультфільму, склавши зв'язну розповідь за малюнками-кадрами, ця приємна розвага реалізує виховні і розвивальні цілі.

Усі сюжети «*Кіностудії»* присвячені морально-етичним темам. Вони зображують типові проблемні ситуації, у яких часто опиняються сучасні діти, мотиви та наслідки їхніх вчинків. *Запропоновані комікси* не лише розвивають зв'язне мовлення та логічне мислення, а й завжди спонукають до глибоких роздумів та власних висновків про поведінку людини у суспільстві.

Інтерактивна електронна версія «*Кіностудії»* — постійна складова Електронного додатку до журналу «Джміль» [2].

Бесіда за коміксом може стати початком заняття та виховної години з морального виховання або частиною інтегрованого заняття з природознавства. Вона допомагає навчити дітей прогнозувати розвиток ситуацій, наслідки своїх учинків, а також сприяє розвитку зв’язного мовлення, логічного мислення, творчості, активізації уяви малят.

Комікси не лише розважають, а й вчать правилам поведінки. Вони щономера з’являються на сторінках дитячого журналу «Джміль». Дотепні сюжети допомагають обговорити з дітьми різні життєві ситуації, дають їм можливість подивитися на власні дії очима інших людей, поміркувати, шукаючи спосіб розв’язання моральної проблеми, проаналізувати та порівняти кілька варіантів і вибрати найкращий. Таким чином малята вчаться на успіхах і помилках персонажів коміксів, набувають досвід, який допоможе їм знаходити правильні рішення у реальному житті.

Історії в коміксах можуть стати приводом для відвертої розмови про людські чесноти в родині, початком бесід або виховних заходів з морального

виховання.

Складаючи розповідь за коміксом, дошкільники розвивають зв'язне мовлення, логічне й критичне мислення, привчаються до мовленнєвої творчості. Діти вчаться на чужих помилках, розмірковують про те, як можна їх виправити, ставлять себе на місце персонажів коміксу.

На сторінках електронного додатку до журналу «Джміль» розміщені питання для бесіди з дітьми, презентації із відповідними завданнями, які дозволяють організувати роботу як з групою дітей, так й індивідуальну. Питання та завдання, представленні в журналі, цікаві, доцільні. Але для розвитку медіатворчості, формування нешаблонного мислення у дитини варто розширити коло творчо-пошукових завдань. У цьому випадку педагогу можуть допомогти картинки, запропоновані на сторінках електронного додатку до журналу «Джміль».

Скачавши ілюстрації, вихователь за допомогою графічного редактору Paint може підправити їх в залежності від поставленої задачі: видалити тексти з «мовної хмаринки», видалити чи домалювати предмети, елементи, змінити колір одягу персонажів тощо. Редактування ілюстрацій дозволить педагогу використовувати в роботі з дітьми вправи «Склади комікс за картинками» (додаток 5). Цікаво, що виправлені зображення інколи дозволяють скласти комікс зовсім протилежного змісту в порівнянні з оригіналом. Це дозволяє розвивати у дошкільників креативні навички, медіатворчість. Комікси можна створювати на основі роздрукованих картинок, а можна за допомогою медіазасобів (комп'ютер). Готові медіатвори важливо зберігати у друкованому чи електронному вигляді. Таким чином є можливість порівняти творчі уміння дитини упродовж певного часу.

Вільний доступ до електронного додатку до журналу «Джміль» у мережі Інтернет дозволить використовувати завдання як в роботі з дітьми в дошкільному закладі, так вдома. Тим більше, що дитина може самостійно вийти на сайт і виконувати завдання, повернутись до улюбленого коміксу, придумати нові версії тощо.

Базовий компонент дошкільної освіти в Україні вимагає спрямувати педагогічну діяльність на розвиток у дітей пізнавальної активності, творчості, самостійного пошуку розв'язання проблем. Використання в роботі дошкільного навчального закладу методу проектів дозволяє забезпечити кожному вихованцеві перспективу всебічного розвитку, створює умови для повноцінної взаємодії дорослих і дітей, розвитку творчих можливостей усіх учасників, уміння самостійно конструювати власну діяльність, орієнтуватись в інформаційному просторі.

Усі зазначені запропоновані вище форми роботи з дітьми та батьками можуть використовуватись в ході різноманітних проектів (додаток 7).

Важливо, щоб задум кожного конкретного ігрового медіаосвітнього заняття чи інтеграція медіаосвітніх завдань у традиційний навчально-виховний процес відповідали інтересам та віковим можливостям дітей, сприяв отриманню нових знань, активізації пізнавальної активності й розвитку творчого потенціалу. І звичайно ж, важливою умовою організації ігрових форм медіаосвітньої роботи

виступають створення доброзичливої обстановки, щира зацікавленість педагога в спілкуванні з дитячим колективом і світом медіа [14].

Інтеграція медіаосвіти в навчально-виховний процес дошкільного навчального закладу сприяє створенню атмосфери самодіяльності й творчості, загальної захопленості та доброзичливості, виникненню можливостей реалізовувати творчі потреби, унаочненню результатів виконуваної діяльності.

Творчий підхід до організації традиційного навчально-виховного процесу дошкільного навчального закладу дозволяє формувати медіаграмотність дошкільників. Використання медіазасобів і створення медіатекстів сприяє гармонійному розвитку медіатворчої, медіаграмотної особистості.

Враховуючи особливості розвитку дітей, заняття пропонується будувати у формі гри, вони повинні передбачати активну взаємодію учасників, діалог, співтворчість та створення медійного контенту тобто медіатворчість, що благотворно впливатиме як на відносини «дорослий – дитина», «дитина – дитина», так й на побудову відповідального ставлення до медіа як з боку дорослих, так й з боку дітей. Медіатворчість дітей, вихователів і батьків дозволяє розв'язувати ряд завдань: розвиток критичного мислення, формування здатності взаємодіяти з людьми, які її оточують, узгоджувати свої дії й поведінку з іншими; усвідомлювати своє місце в соціальному середовищі; позитивно сприймати себе.

Список використаної літератури

1. Базовий компонент дошкільної освіти у нові редакції , затверджений наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.05.2012 № 615, [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon.golovbukh.ua/regulations/1521/8456/10575/469398/
2. Електронний додаток до журналу «Джміль» [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://jmil.com.ua/ejmil
3. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні у новій редакції, схвалена 21.04.2016 Президією Національної академії педагогічних наук України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/)
4. Крутій К. Л. Медіаосвіта як напрям навчально-виховного процесу в дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах. – Наукові записки. Серія: Педагогіка. – 2013. – № 3.
5. Лепбук: що це таке, як зробити своїми руками [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://karapyzik.com.ua/ditina/ljepbuk-shho-ce-take-jak-zrobiti-svoimi-rukami.html – Назва з екрану. – Мова: укр. – Дата звернення: 02.02.2017
6. Малюємо комікси щодо сталого розвитку: навчально-методичний посібник / Есбьорн Йорсатер, Мэрилін Мелманн, Лідія Пшеніцина, Ірина Семко, Іван Тікота. Українська версія: Ігор Сущенко, Олена Пометун [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pedrada.com.ua/mcfr/Pedrada/comix.pdf – Назва з екрану. – Мова: укр. – Дата звернення: 12.01.2016
7. Медіаграмотність на уроках суспільних дисциплін: Посібник для вчителя / За

ред. В.Ф.Іванова, О.В.Волошенюк, О.П.Мокрогуза. – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2016. – 201 с.
8. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. — Київ: Центр вільної преси, 2012. — 346 с.
9. Медіаосвіта школярів: цикл завдань [Електронний ресурс] – Режим доступу: http:// http://osvita.ua/school/method/technol/1863/ – Назва з екрану. – Мова: укр. – Дата звернення: 08.02.2017
10. Немирич А. Обучение детей дошкольного возраста медиаграмотности в контексте непрерывного медиаобразования [Електронний ресурс] / А.Немирич // Медиаобразование это новый взгляд на мир, медиамир. – Режим доступу: http://media-vdoy.ucoz.ru/publ/obuchenie_detej_doshkolnogo_vozrasta_mediagramotnosti/1-1-0-1 – Назва з екрану. – Мова: рос. – Дата звернення: 12.02.2017
11. Основи медіаграмотності: Навчально-методичний посібник для вчителя 8 (9) клас. Плани-конспекти уроків / За ред. В.Ф.Іванова, О.В.Волошенюк, О.П.Мокрогуза. – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2014. – 190 с.
12. Сулім А. А. Медіакомпетентність як результат упровадження медіаосвіти [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://mediaeducation.ucoz.ru/_ld/9/954__2012.pdf – Назва з екрану. – Мова: укр. – Дата звернення: 12.02.2017
13. Федоров А. В. Медиаобразование в США, Канаде и Великобритании / Федоров А. В., Новикова А. А., Колесниченко В. Л., Каруна И. А. — Таганрог: Кучма, 2007. — 256 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.mediagram.ru/netcat_files/108/110/h_b925c6b8b16989d838d2c8d0652737aa – Назва з екрану. – Мова: рос. – Дата звернення: 10.10.2017
14. Челышева И. В. Таганрог, Россия Игровые технологии в медиаобразовании дошкольников // «Crede Experto: транспорт, общество, образование, язык» – международный информационно-аналитический журнал № 2 (09). Сентябрь 2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ce.if-mstuca.ru/) – Назва з екрану. – Мова: рос. – Дата звернення: 02.02.2017
15. Череповська Н.І. Медіатворчість як соціально-психологічний ресурс особистості. Типологія відеосприймання / Збірник наукових праць інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН України «Актуальні проблеми психології» у 12 томах – Проблеми психології творчості Том 12 Випуск 8 / За загальною редакцією В.О. Моляко. – Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, Житомир, 2009 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://eprints.zu.edu.ua/4551/1/%D0%9C%D0%BE%D0%BB%D1%8F%D0%BA%D0%BE_%D0%B2%D0%B8%D0%BF%D1%83%D1%81%D0%BA_8.pdf#page=318 – Назва з екрану. – Мова: укр. – Дата звернення: 10.10.2017
16. Шабунова А.О. Вплив медіаосвіти на формування особистості в умовах інформаційного суспільства. – Режим доступу http://novyn.kpi.ua/2009-2/31_Sabunova.pdf – Назва з екрану. – Мова: укр. – Дата звернення: 12.02.2017.

Додаток 1

Назва вправи: **«Віриш чи ні?»**

Автор: Качура О.С.

Стисла анотація: гра у цікавій формі навчить дошкільників розрізняти істинну та хибну інформацію.

Тематична спрямованість вправи: медіаспоживання, факти і судження (думки), фактчекінг.

Цільова аудиторія: діти 4 – 6 років

Тривалість вправи (у хвилинах): 15 – 30 хвилин

Рівень складності:

- діти 4 – 5 років: початковий
- діти 5 – 6 років: середній

Цілі вправи: розвиток уваги, критичного мислення.

Методи: дидактична гра.

Обладнання: картинки (ілюстрації до казок, професії, дитячі розваги, спорт тощо), картинки-плутанинки (наприклад, дитина в ковзанах влітку на галявині; ялинка з яблуками замість шишок тощо), по два смайлики-фішки (з посмішкою і сумний) на кожного гравця.

Детальний опис вправи

Діти 4 – 5 років:

Діти сідають за стіл, кожний гравець отримує по два смайлики-фішки. Перед ними розкладені картинки зображенням догори. Ведучий (педагог) пропонує учасникам обрати по дві картинки, уважно розглянути їх, пояснити, що на них зображене. Дітям необхідно вирішити, які з них хибні, помилкові, а які достовірні. Ведучий пояснює, що правильне достовірне зображення, без помилки відмічається усміхненим смайликом, а помилкове, хибне, спотворене – сумним смайликом. Ведучий перевіряє виконання завдання. Для ускладнення учасникам можна запропонувати пояснити, які помилки наявні в зображеннях, розповісти, як повинно бути насправді. Гра повторюється 3 – 5 раз за бажанням дітей.

Діти 5 – 6 років:

Усі учасники діляться на команди (за особистим бажанням, за допомогою лічилки чи у будь-який інший спосіб, запропонований ведучим або гравцями), сідають за столи напроти один одного. Кожна команда отримує набір різноманітних картинок.

Ведучий (педагог або дитина) пропонує командам обрати 3 – 4 картинки (не демонструючи суперникам), розглянути й придумати одне хибне та одне достовірне висловлювання за двома обраними картинками. Обидва висловлювання озвучуються для команди-суперниці. Потім обрані картинки перемішуються на столі. Команда-суперниця повинна визначити й продемонструвати картинку, за якою придумана хибна (достовірна) інформація. Гравці підтверджують чи заперечують прийняте рішення. Команда, яка вгадала завдання, отримує усміхнений смайлік за кожне правильне визначення. Команда, яка помилилась, отримує сумний смайлік. Наприкінці гри кількість отриманих смайліків підраховується. Команда, яка отримала більше усміхнених смайліків, стає переможницею. Гра повторюється 4 – 5 раз.

У якості ускладнення ігрової вправи ведучий може запропонувати командам

визначити помилки наслух або намалювати правильну картинку за хибним висловом чи навпаки.

Поради педагогу щодо виконання вправи:

- для дошкільників необхідно підбирати картинки із зрозумілим, не двозначним змістом;
- на початковому етапі (діти 4-5 років) не залучати до гри більше 5 – 6 дітей – це дасть змогу висловитись кожному гравцю, а педагогу зрозуміти наявні прогалини в знаннях дітей;
- дітей 5-6 років обов'язково заохочувати чітко виконувати правила гри;
- з метою формування критичного мислення дорослих гру можна використовувати для роботи з батьками, починаючи зі звичайних «дитячих» картинок; на більш високому рівні дорослим пропонуються сюжети теленовин, замітки в газетах, журналах; можна об'єднати у гру дорослих і дітей: діти озвучують інформацію, дорослі зображують її (малюнки, інсценування) чи навпаки.

Додаткові матеріали: аркуші паперу, фломастери, кольорові олівці, відеозаписи фрагментів теленовин, добірка журналів, газет.

Додаток 2

*Назва вправи***: «Наукова рада»**

Автор: Качура О.С.

Стисла анотація: гра дозволяє формувати у дітей уміння «читати» різноманітні медіа тексти.

Тематична спрямованість вправи: пошук та збір інформації, реклама фактчекінг.

Цільова аудиторія: діти 5 – 6 (7) років

Тривалість вправи (у хвилинах): до 30 хвилин

Рівень складності: просунутий

Цілі вправи: закріпити знання дітей про основні смакові якості продуктів харчування (солодкий, кислий, солоний, гіркий), емоції, міміку людей; формувати уміння проводити аналогії, аналізувати медіатексти; розвивати абстрактне та критичне мислення, медіатворчість.

Методи: сюжетно-дидактична гра

Обладнання: картинки із зображенням продуктів харчування різних смакових якостей, емоцій і відповідної до них міміки; сюжетні картинки із зображенням різних емоційних станів людей; піктограми; фішки-смайлики

Детальний опис вправи:

Діти сідають за столи, перед ними викладені картинки, картки. Педагог запрошує дітей взяти участь у «засіданні наукової ради», на якій необхідно розглянути «важливі» питання:

- як за мімікою можна дізнатись, які продукти скуштувала людина (діти добирають до певної піктограми картинки із зображенням відповідних продуктів, викладають поруч з карткою);
- в яких життєвих ситуаціях людина проявляє ті чи інші емоції (учасники

добирають сюжетні картинки, викладають їх);

- як продукти харчування впливають на настрій людини (діти позначають картки із зображенням продуктів харчування фішками-смайликами);

- чим схожі смаки та емоції людей (учасники вибудовують ланцюжок із картинок із зображенням продуктів, емоцій, настроїв – дітям надається можливість самостійно визначати послідовність і пояснювати свій вибір).

Питання можна варіювати, скорочувати.

У якості ускладнення:

- дітям можна запропонувати «підміну фактів»: наприклад, викласти солодкі продукти, а емоції – негативні. Вихователь заохочує дітей пояснити, чому це не вірно або у яких випадках людина може проявляти «протилежні» емоції;

- використовуючи різні медіатексти (книги, фільми, фотографії), вихователь пропонує порівняти, як в них зображені одні й ті ж емоційні стани людини.

Гру можна розширити і продовжувати під іншою назвою «Рекламна агенція». Вихователь пропонує дітям створити рекламу продуктів харчування за допомогою наявних сюжетних картинок та ілюстрацій. Діти пояснюють свій вибір.

Поради педагогу щодо виконання вправи:

У разі утруднення дітям можна запропонувати зобразити певні емоції, відтворивши їх за допомогою власної міміки, жестів.

Як попередню роботу можна запросити дітей до самостійного виготовлення матеріалів для гри: наприклад, сфотографувати своїх товаришів під час дидактичної гри «Вгадай на смак».

Додаткові матеріали: добірка фрагментів мультфільмів, картинки-ілюстрації до творів дитячої літератури, в яких зображені різні емоції, настрої людини.

Додаток 3

Назва вправи: **«Редакція» («Репортаж про Харків»)**

Автор: Качура О.С., Кулага Л.І.

Стисла анотація: гра у цікавій формі дозволить систематизувати знання дітей про рідне місто, сформувати медіаграмотність

Тематична спрямованість вправи: пошук та збір інформації, створення медіапродукції

Цільова аудиторія: діти 5 – 6 років

Тривалість вправи (у хвилинах): 20 – 30 хвилин

Рівень складності: просунутий

Цілі вправи: закріпити знання дітей про видатні пам’ятки міста Харкова; формувати уміння вести репортаж; розвивати уміння добирати необхідні матеріали, медіатворчість.

*Методи:д*идактична гра-«ходилка»

Обладнання: карта-схема ліній метрополітену міста Харкова, фотографії відомих пам’яток Харкова, станцій метрополітену; фішки і кубик.

Детальний опис вправи:

Кількість учасників може бути не меншою 2 – 3 дітей.

Вихователь пропонує дітям «підготувати репортаж» про рідне місто: «Уявіть, що ви – репортери і вам необхідно підготувати репортаж. Пересуватись містом ви будете на метро (роздрукована схема метрополітену)».

Репортери – учасники гри методом жеребкування визначають, якою лінією метро вони будуть рухатись, встановлюючи фішки на першу станцію метро. Підкидаючи кубик, учасники пересуваються лінією на стільки кроків, скільки випадає на грані кубика. Зупинившись на певній станції, учасник вибирає картинки визначних місць Харкова, які знаходяться на цій станції, і розповідає про них. Якщо учасник докладно розповідає і представляє повний репортаж про обрані місця, він залишає картку у себе. Якщо ж дитина не може визначити необхідні картинки, вона повертається назад; а якщо, обравши вірно картку, не може розповісти про неї – пропускає хід, повертаючи картку назад. Перемагає той учасник, який зібрав найбільшу кількість карток і при цьому швидше за всіх пройшов усю лінію метро.

Гру можна варіювати, запропонувавши дітям фотографії станцій метро («Шановні репортери, ви отримуєте редакторське завдання: вам необхідно відправитись у певне місце Харкова і підготувати про цей куточок якнайповніший репортаж»), при цьому дітям необхідно назвати станцію і розповісти про всі визначні місця.

Вихователь може добирати нові картки, підбирати різні редакторські завдання (розповісти про нові чи давні пам’ятники; зробити випуск новин; розробити афішу, рекламний плакат, використовуючи картки тощо), запропонувати дібрати картку за описом.

Поради педагогу щодо виконання вправи:

Найскладніший рівень гри полягає в самостійному підборі чи виготовлені матеріалу (фотографій) для гри. Напередодні гри вихователь пропонує дітям (разом з батьками) добрати необхідні фотографії за допомогою мережі Інтернет або із власного сімейного архіву.

Педагог може запропонувати батькам і дітям виготовити фотографії під час прогулянок рідним місто, намалювати улюблені місця, виготовити книгу тощо. Уся виготовлена медіапродукція використовується в грі. Також можна провести аналіз продукції, виготовленої самостійно.

Додаткові матеріали: фотокамера, ноутбук.

Додаток 4

Назва вправи: **«Коректувальник»**

Автор гри: О.С.Качура

Стисла анотація: гра дозволить дітям пригадати відомі казки, проявити творчі здібності при створені коміксів.

Тематична спрямованість вправи: створення медіапродукції

Цільова аудиторія: діти 4 – 6 років

Тривалість вправи (у хвилинах): 20 – 30 хвилин

Рівень складності:

Діти 4 – 5 років: середній.

Діти 5 – 6 років: просунутий.

Цілі вправи: розвиток уваги, пам'яті, мовлення, творчості

Методи: дидактична гра, самостійна художня діяльність

Обладнання: картинки-ілюстрації до казок, шаблони-комікси казок, форматовані картинки-ілюстрації

Детальний опис вправи:

Діти 4 – 5 років.

Вихователь повідомляє, що в редакції готується новий випуск книги казок, але перед тим, як почати друкувати книгу, матеріали необхідно відкорегувати. Педагог розкладає перед дітьми картинки-ілюстрації, діти добирають картинки-кадри з певних казок і викладають їх у правильній послідовності, після чого кожна дитина коротко переказує зміст казки, пояснюючи свій вибір. У разі утруднення та на початковому етапі педагог пропонує дітям шаблони-комікси казок. Гра повторюється 2 – 4 рази.

Діти 5 – 6 років.

Початок гри такий же, як і для 4 – 5 років, але у грі використовуються форматовані у графічному редакторі Paint картинки-ілюстрації до казок. Вихователь пропонує дітям завдання:

- домалювати відсутніх персонажів;
- заповнити «мовні хмарки»;
- визначити пропущені кадри.

Діти використовують олівці чи фломастери. Усі виготовлені комікси наклеюються на основу (цупкий папір). Роботи оцінюються за оригінальністю, нешаблонністю.

Після того, як діти набудуть певного досвіду, їм пропонують придумати нові текстові повідомлення, виходячи із зображеного в кадрі, ввести нових персонажів, змінити характер персонажів (наприклад, лисиця не хитра, а добра, чуйна) тощо. Виготовивши комікси, діти розповідають складену казку. Оцінюється творчий підхід, якість, зрозумілість коміксів за особливостями зображення.

Поради педагогу щодо виконання вправи:

Педагогу необхідно заохочувати дітей не тільки викладати картинки, домальовувати, але й обов'язково пояснювати, обґрунтовувати своє рішення.

У разі утруднення допомогу надавати дитині слід тільки на початковому етапі. В іншому випадку для цього можна заохочувати для цього інших дітей, надати можливість дитині виявити свої знання, самостійно впоратись із завданням.

Додаткові матеріали: комп'ютер, олівці, фломастери, клей.

Джерело: картинки-розмальовки – http://deti.e-papa.com.ua/rozmalovky

Зразок картинок-ілюстрацій для ігри «Коректувальник»

Джерело: http://deti.e-papa.com.ua/rozmalovky

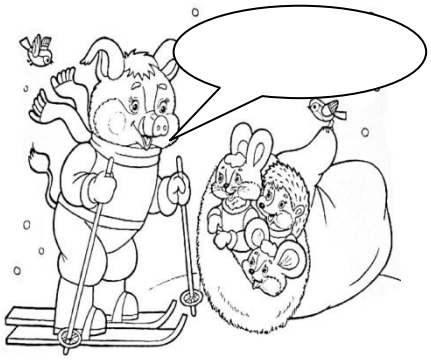
Зразки форматованих картинок-ілюстрацій

Завдання «Заповни «мовну хмарку»

Завдання «Поверни персонажа»

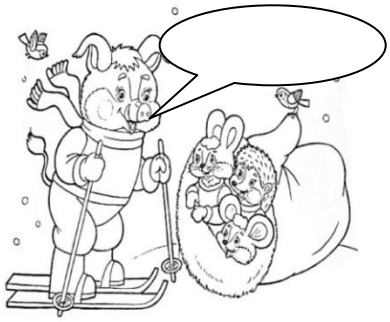

Завдання «Придумай діалоги персонажів»

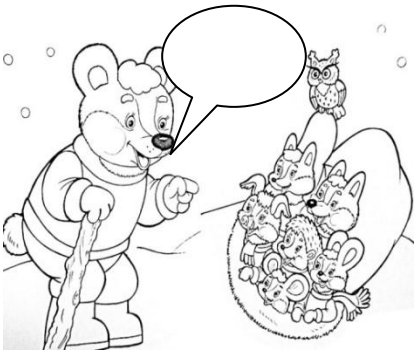

Додаток 5

Комікс про те, як не варто грати у козаків

«ХОТІВ ЯК КРАЩЕ, А ВИЙШЛО…»

Мабуть, усі хлопчики і навіть деякі дівчатка полюбляють грати у війну: захищати когось від «ворога», влаштовувати засідки, погоні, битви, перемагати… Головне, щоб після активної гри не залишалося руїн та поранених, як-от у нашому мультфільмі.

Запитання для бесіди з дітьми за коміксом

- Чи варто воювати шаблею з метеликом-шкідником? Як із ним краще боротися?
- Чи міг хлопчик завдати шкоди іншим під час «тренування»? Як саме?
- Яким має бути справжнє козацьке тренування? Чому?
- З ким і як боролися справжні козаки?
- Що хлопчик зробив неправильно? Чому ви так вважаєте?
- Чи хлопчик вчинив як справжній козак? Чому?
- Хто такий козак?
- Які якості потрібні справжньому козакові?
- Які риси характеру йому притаманні?
- Хто може бути схожим на козака? Чим саме?
- Що потрібно, аби стати справжнім козаком?

ДЖЕРЕЛО: журнал «Джміль» № 4, 2015 – видавництво «Світич»
Художник та автор: Лариса Горошко

Картинки для вправи «Склади по порядку»

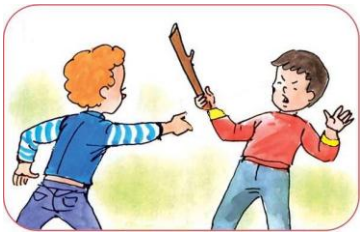

Редаговані картинки для вправи «Склади свій комікс»

НЕ ХВАЛИ ДНЯ ДО ВЕЧОРА

Комікс про те, як важливо вміти планувати свій час, не відволікатися від задуманої справи і не хвалитися наперед.

Цей дитячий комікс вчить малят планувати свій час, не відволікатися від задуманої справи, доводити її до кінця, бути відповідальними і зібраними, а також чудово розвиває зв'язне мовлення, логічне мислення, активізує уяву дітей.

Цей мультик про те, як важливо вміти планувати свій час, не відволікатися від задуманої справи і наперед не хвалитися. Інакше можна потрапити у дуже неприємну ситуацію. Ось дивіться!

Запитання для бесіди з дітьми за коміксом

- Чи вчасно запросила лисичка гостей? Чому ви так вважаєте?
- Чому лисичка зарано запросила гостей?
- Що лисичка має сказати гостям у такій ситуації? Що зробити?
- А що мають зробити гості?
- Що лисичка зробила неправильно?
- Яка риса характеру лисички проявилася у цій ситуації? Чи завжди ця риса негативна?
- Як варто було б учинити лисичці?
- Чи буваєте ви схожі на цю лисичку? Коли? Чим саме?
- Коли краще запрошувати гостей?
- Що ви порадили б лисичці?
- Що означає приказка «Не хвали дня до вечора»? Чому не варто цього робити?

ДЖЕРЕЛО: журнал «Джміль» № 5, 2015 – видавництво «Світич»
Художник та автор: Лариса Горошко

Картинки для вправ
«Склади комікс», «Склади за порядком», «Що змінилось?»

Додаток 6

3-D комікс «Один день в дитячому садочку»

Додаток 7

Проект навчально-виховної роботи з дітьми старшого дошкільного віку «У колі дружньої родини»

Тривалість проекту: 7 днів.

Мета проекту:

- поглибити знання дітей про родинні стосунки;
- учити виявляти повагу до старших, поважати інтереси, вибори, смаки рідних;
- формувати емоційно-пізнавальну активність дітей;
- вчити складати план своєї діяльності для досягнення якісного результату, успіху;
- розвивати самостійність та ініціативу; комунікативно-мовленнєву компетентність; медіатворчість;
- виховувати потребу бути причетним до спільних турбот і проблем

сім'ї; почуття гордості за свою родину, любові до рідних.

Характеристика проекту:

- інформаційно-творчий, колективний, локальний (у межах однієї групи).

Учасники проекту: вихованці, педагоги, батьки.

Проектування діяльності:

Види діяльності	**Зміст роботи**
День 1. Мотиваційний	
Заняття	Ознайомлення із соціумом Тема. Працьовита в нас родина.
Тренінг	Сімейні справи (традиції, уміння планувати свою діяльність)
Спостереження	За батьками, які приводять дітей до дошкільного закладу (спілкування, діяльність, емоції).
Ігрова діяльність	Дидактичні ігри: «Чия родина найбільша?», «Чиї дітки?» (ієрархія сімейних стосунків), «Свято у родині». Сюжетно-рольова гра: «Сім'я».
Читання художніх творів	В. Сухомлинський «Сьома дочка», «Сива волосина», «Іменинний обід», «Склянка води», «А серце тобі нічого не наказало?». В.Осєєва «Просто бабуся», «Сини».
Школа добрих почуттів + художня праця	Тема. Бажання моєї родини. Виготовлення «дерева бажань».
Робота з батьками	Підібрати фотографії усіх членів родини у різні моменти життя.
День 2. Інформаційний	
Заняття	Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування (грамота) Тема. Імена у моїй родині.
	Художньо-продуктивна діяльність. Малювання Тема. Моя родина
Ігрова діяльність	Дидактичні ігри: «Хто на кого схожий?», «Хто поруч зі мною» Рухливі ігри: «Підкинь, спіймай», «Хто швидше збере речі» Сюжетно-рольова гра «Лікарня»
Трудова діяльність	«Щоб батьків не турбувати, самі будемо працювати» (господарча праця і самообслуговування)
Робота з батьками	Організація виставки дитячих малюнків «Моя родина»
	Бесіда «Дозвілля нашої сім'ї»
День 3. Інформаційний	
Заняття	Логіко-математичний розвиток Тема. Бюджет моєї сім'ї
	Художньо-продуктивна діяльність. Музичне Тема. Мамина колискова
Ігрова діяльність	Дидактичні ігри: «Готуємо обід», «Свято у родині» Рухливі ігри: «Не замочи ніг», «Футбол» (на другій прогулянці разом з батьками). Сюжетно-рольова гра «Магазин»
Трудова діяльність	Художня праця Тема. Подарунок на День народження.

Види діяльності	Зміст роботи
Робота з батьками	Обговорення плану виготовлення коміксів «У колі дружньої родини»
Індивідуальна робота	Розучування віршів до свята.
День 4. Інформаційний	
Заняття	Ознайомлення із природним довкіллям Тема. Смаколики моєї родини
Спостереження	За будинками
Ігрова діяльність	Дидактичні ігри: «Оціни вчинок», «Що потрібно для роботи?» Конструктивно-будівельна гра: «Будинок мрії» Рухливі ігри: «Хто вище», «Гуси», «Вільне місце»
Трудова діяльність	Вміємо квіти доглядати (у куточку природи та у квітнику)
Самостійна художня діяльність	Організація фотовиставки «Дружні й працьовиті»
Робота з батьками	Анкетування «Медіауподобання нашої родини»
День 5. Репродуктивний	
Заняття	Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування + Художньо-продуктивна діяльність. Ліплення Тема. Казкові родини.
Бесіда	«Професії моїх батьків» (зі скайпспілкуванням з батьками).
Ігрова діяльність	Дидактичні ігри: «Склади візерунок для бабусиної хустинки», «Чоловічі справи» Рухливі ігри: «Каруселі», «Вільне місце», «У лісі». Сюжетно-рольова гра «Дитячий садочок»
Спостереження	За дорослими (бабусі, дідусі, тата і мами) і дітьми (молодшими братиками і сестричками)
Трудова діяльність	Колективна праця Виготовлення книги «Моя родина» (з використанням дитячих робіт)
Робота з батьками	Перегляд відеозаписів «Свято в нашій родині»
День 6. Творчий	
Музичне свято	«Родина на «відмінно»
Трудова діяльність	Приготування пряників (батьки й діти разом)
Медіатворча діяльність	Оформлення стінної газети (з використанням фотографій, виготовлених педагогами, батьками і дітьми упродовж тижня)
День 7. Узагальнюючий	
Заняття	Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування Тема. Наша сила в єдності.
Робота з батьками	Зустріч за круглим столом «Дружня родина – сильна країна»
	Виставка коміксів «У колі дружньої родини»

Додаток 8

Добірка коміксів «У колі дружньої родини»

Напрям «Медіаосвіта в основній і старшій школі»

Упровадження медіаосвіти в систему навчально-виховної роботи освітнього округу Зміївський ліцей № 1 імені двічі Героя Радянського Союзу З.К. Слюсаренка Зміївської районної ради Харківської області

Шамрай Лілія Борисівна, учитель української мови та літератури Зміївського ліцею № 1 імені двічі Героя Радянського Союзу З.К. Слюсаренка Зміївської районної ради Харківської області,

Захаркіна Світлана Леонідівна, учитель української мови та літератури Зміївського ліцею № 1 імені двічі Героя Радянського Союзу З.К. Слюсаренка Зміївської районної ради Харківської області,

Нестерцова Тетяна Павлівна, учитель української мови та літератури Зміївського ліцею № 1 імені двічі Героя Радянського Союзу З.К. Слюсаренка Зміївської районної ради Харківської області,

Панова Яна Анатоліївна, учитель фізики та інформатики Зміївського ліцею № 1 імені двічі Героя Радянського Союзу З.К. Слюсаренка Зміївської районної ради Харківської області

Життя сучасної людини сьогодні важко уявити без медіа. Людина незалежно від того, чим займається, де живе (у великих містах чи маленьких селах), постійно знаходиться у вирі інформації, оперує нею, застосовує її, перебуває під її впливом тощо. Отже, усі ми є активними споживачами різноманітних медіапродуктів, які, хочемо ми того чи ні, безумовно, впливають на нас.

Реалії сьогодення свідчать, що школярі як користувачі сучасних засобів комунікації, насамперед Інтернету, комп'ютера, телебачення та відео, також відчувають вплив різних медіапродуктів. Деякі дослідники навіть констатують, що йдеться про формування так званого «медійного» покоління, яке зростає під активним медіа впливом [7, 26]. Серед результатів впливу мають місце негативні тенденції розвитку суспільства (надання переваги комунікації у віртуальному світі замість «живого» спілкування, занадто глибоке занурення у кіберпростір, формування «кліпової» свідомості та інше) та позитивні (можливість саморозвитку особистості, поповнення та розширення знань, набуття необхідних компетентностей, розвиток критичного та творчого мислення, творчого візуального медіасприймання тощо).

Завдання сучасного педагога – спрямувати вплив медіа на позитивну емоційну сферу учня, розвинути уміння дитини усвідомлювати наслідки впливу медіаінформації, творчо підходити до її використання.

Сьогодні використання медіапродуктів є незамінним і здатним осучаснити процес шкільного навчання, стати додатковим фактором створення мотивації у творчій діяльності особистості.

Участь у дослідно-експериментальній роботі регіонального рівня за темою

«Науково-методичні засади впровадження медіаосвіти в систему навчально-виховної роботи закладів освіти Харківської області» сприяла системності у роботі педагогів щодо розвитку творчої складової медіакомпетентності учнів.

Дедалі активнішим у організації навчально-виховного процесу Зміївського ліцею № 1 ім. З.К.Слюсаренка стає використання мультимедійних технологій. Це надзвичайно корисна й плідна освітня технологія завдяки властивим їй якостям інтерактивності, гнучкості, інтеграції різних видів наочної навчальної інформації, що сприяє розвитку індивідуальних особливостей учнів, підвищенню їх мотивації. Досвід підтверджує –дидактична сила мультимедіа полягає в тому, що учня легше зацікавити, навчити, вмотивувати.

Упровадження медіаосвіти в систему навчально-виховної роботи освітнього округу Зміївський ліцей №1 імені двічі Героя Радянського Союзу З. К. Слюсаренка Зміївської районної ради Харківської області

Теоретичні зауваги щодо медіаосвіти, її призначення та мета

Теоретичні концепції та моделі медіаосвіти нині розробляють педагоги, журналісти, мистецтвознавці, психологи, що засвідчує про зростання інтересу до медіаосвіти. Шкільна медіаосвіта спрямована на виховання свідомого, компетентного споживача медіа та має стимулювати розвиток творчих умінь та навичок нового покоління, його підготовки до життя в сучасних інформаційних умовах, до сприймання й розуміння різної інформації.

Уперше поняття «медіаосвіта» зустрічається в документах ЮНЕСКО, як навчання теорії та практичним умінням для опанування сучасними мас-медіа, які розглядаються як частина специфічної, автономної галузі знань у педагогічній теорії та практиці; її слід відрізняти від використання медіа як допоміжних засобів у викладанні інших галузей знань, таких як математика, фізика чи географія [10,3]. Слід зазначити, що фахівці ЮНЕСКО чітко відокремлюють опанування медіа від їх використання як знаряддя при навчанні іншим наукам. За О. Федоровим, медіаосвіта – це процес розвитку особистості за допомогою мас-медіа з метою формування культури спілкування з медіа, творчих, комунікативних здібностей, критичного мислення, вмінь повноцінного сприйняття, інтерпретації, аналізу та оцінки медіатекстів, навчання різним формам самовираження за допомогою медіа техніки [12, 45].

Один із найбільш авторитетних у світі вчених у галузі медіаосвіти, професор Ліверпульського університету Лен Мастерман наголошує, що медіаосвіта відбувається протягом усього життя людини, і це не тільки процес оцінки медіапродуктів, а сукупність певних послідовних дій, спрямованих на дослідження різноманітних творів медіакультури, метою чого є не просто критичне розуміння, а «критична автономія», тобто здатність людини до самостійного критичного судження про медіаінформацію. Медіаосвіта прагне формування медіакультури сучасного суспільства, як наслідок, виникає необхідність зміни стосунків учителя та учнів, коли вони стають у позицію співдослідників. Це надає додаткових можливостей для творчої співпраці та діалогу. Крім того, на думку Лена Мастермана, медіаосвіта орієнтується на

навчання у колективі, переважно у групах, що також є дуже важливим у сучасному навчальному процесі [9, 31].

Дослідженням упровадження медіаосвіти займалися і Маршалл Маклюен (Канада), Роберт К'юбі (США), Катлін Тайнер (США), Сесілія фон Файлітзен (Швеція). Так Роберт К'юбі вбачає мету медіаосвіти не в тому, щоб «дати учням розуміння того, як і чому медіа відображають суспільство і людей», а головне «розвивати аналітичні здібності і критичне мислення щодо медіа» разом із вивченням їхньої мови. Шведська дослідниця Сесілія фон Файлітзен особливу увагу звертає на те, що створення медіапродукції — необхідний елемент медіаосвіти [4,42].

В Україні проблеми медіаосвіти в контексті світового інформаційного простору досліджують такі українські вчені, як О. Баришполець, О. Волошенюк, В. Іванов, Л. Найдьонова, Г. Онкович, А. Литвин, Г. Почепцов, які обстоюють думку, що медіаосвіта – це навчання на матеріалі та за допомогою ЗМІ, кінцева мета якого – медіаграмотність, здатність до критичного творчого сприйняття медіаповідомлень.

Як будь-яка педагогічна технологія, медіаосвіта, втілюючи на практиці принципи гуманізації освіти, сприяє підвищенню інтелектуального, культурного, духовного, морального рівня кожного члена суспільства, оскільки спрямована на розвиток критичного мислення, подолання расових, гендерних, історичних, культурних, соціальних та інших видів стереотипів, обстоює ідеї толерантності, ознайомлює з надбанням інших культур, спонукає до творчості. У зв'язку із цим у суспільстві формується нова система цінностей — відкрита, варіативна, духовно та культурно наповнена, толерантна система, здатна забезпечувати становлення громадянина-патріота, консолідувати суспільство на основі пріоритету прав особистості.

Таким чином, метою використання медіазасобів у навчанні має стати подолання наслідків «кліпово-інтернетного» потоку свідомості і формування самостійного критичного мислення сучасної особистості, яка живе в насиченому, а почасти навіть у перенасиченому інформаційному світі. Завдання медіаосвіти полягає у тому, щоб мінуси глобального інформаційного потоку перетворити на плюси. Тобто, «граючи» на захопленні учня новітніми технологіями, продемонструвати усі їх можливості. Пояснюючи аспекти створення фільму чи телепередачі, розмежування жанрових особливостей ігор чи музики, побудови логічності кадру у фотографії, учитель забезпечує творчий розвиток особистості понад програмовий мінімум, сприяє активному включенню учня у створення медійного креативного поля. Цей процес має бути системним, умотивованим, усепроникним і результативним. За цієї умови учні набувають медіакомпетентностей, інформаційно-цифрових компетентностей, активно адаптуються у соціумі, займають певну громадянську позицію, здобувають уміння вчитися впродовж життя.

Використання медіа у шкільному вивченні предметів

У ліцеї створено умови для розкриття потенційних можливостей учнів та їх обдарувань на уроках, у позакласному житті, соціокультурному та громадському

житті міста Змієва та територіальних громад Зміївського району. Велику увагу вчителі приділяють самостійності учнів та їх творчій активності, використовують спеціальні прийоми розвитку творчого мислення.

Чотири роки поспіль елементи медіаосвіти поступово інтегруються у навчально-виховний процес ліцею (додаток 1). Якщо спершу ми робили основний акцент лише на вивченні навчального курсу «Медіакультура», то наразі впровадили елементи медіа у навчальні предмети. Цьому сприяє наскрізне забезпечення інтерактивними комплексами кабінетів інформатики, математики, хімії, біології, фізики, української мови та літератури, зарубіжної літератури, географії, історії, наявність кабінетів іноземної мови (англійська, німецька мови) з лінгафонним обладнанням, кабінета медіаосвіти.

Враховуючи стрімкий розвиток інформаційного суспільства, можемо констатувати, що сьогодні мас-медіа є помічником учителя у створенні мотивації до навчання. У цьому напрямку використовуються такі сучасні медіа, як:

- анімаційні фільми;
- кінофільми і телевізійні програми;
- відеоролики;
- малюнки, графіка, фотографія;
- матеріали Інтернет-сайтів;
- презентації;
- веб-портфоліо;
- веб-сайт;
- онлай-тестування.

Мультимедійний урок дає можливість комбінувати на одному занятті велику кількість цікавих завдань, залучаючи все більше учнів до активної роботи. Іноді вчителі створюють презентації разом з учнями, пояснюючи, який результат є очікуваним, але обов’язково враховують їхню думку. ІКТ забезпечує активізацію діяльності вчителя та учнів на уроці, сприяє здійсненню диференціації та індивідуалізації навчання, розвитку спеціальної або загальної обдарованості, формуванню знань, посилює міжпредметні зв’язки. Все це дає можливість покращити якість навчання.

Слід зазначити, що у чинних програмах з предметів основної та старшої школи (особливо суспільно-гуманітарні предмети) є багато можливостей для використання екранізованого у різні часи матеріалу. Педагоги пропонують ці екранізації або їх фрагменти під час уроків, а побачене обговорюють за таким алгоритмом:

а) екранізація як відображення режисерського світосприйняття особливостей часу створення фільму;

б) екранізація як переосмислення першоджерела, як відправна точка у створенні іншої художньої структури, адекватної щодо першоджерела в загальній ідейній та емоційній налаштованості;

в) екранізація як відтворення художньої образності літературного слова засобами кіномистецтва з неминучим втрачанням авторського начала;

г) екранізація як аналіз авторської думки першоджерела , але в іншій формі

її розвитку.

У ході обговорення відбувається формування аналітичного підходу до побаченого, прочитаного, усвідомленого.

Використання медіаосвітніх ресурсів має свою специфіку: невимушений вплив на емоційну сферу учня. З огляду на це актуальним і дієвим є використання на уроках презентацій, анімацій, відео- та аудіо файлів, що забезпечує включення школярів до процесу переробки інформації, вироблення механізмів образного та критичного мислення. Дієвість медійних засобів на уроках частково представлено педагогами ліцею в межах реалізації регіональної експериментально-дослідницької роботи «Науково-методичні засади впровадження медіаосвіти в систему навчально-виховної роботи навчальних закладів Харківської області». Розміщення узагальнюючих таблиць щодо використання медіазасобів на уроках, наприклад, філологічного циклу на сайті опорного закладу є першим кроком у практичному застосуванні медіаресурсів учителями і опорного закладу, і філій [15].

Крім запропонованих завдань, використовуються створення власних медіатекстів, мультимедійних презентацій на конкретну тему, написання анотацій до книги, підготовка фотографій, малюнків, колажів, малювання афіш, створення рекламних роликів, відеосюжетів тощо. Вказані види робіт пропонуються для створення як індивідуальних, так і колективних проектів [15].

Відповідно до вище зазначеного розширюємо поле навчальної діяльності, що якісно змінює характер навчально-виховного процесу ліцею, істотно підвищує рівень науково-дослідницької роботи учнів, зароджений під час уроку та реалізований у процесі індивідуальної роботи учня та тісної співпраці з учителем у межах викладання факультативних курсів.

Сучасний розвиток засобів масової комунікації, і мультимедійних зокрема, обумовлює утворення нових форм життєдіяльності людини, новий досвід спілкування і співіснування.

Наші діти люблять, навіть на уроках за допомогою телефонів та планшетів грати в різні ігри, далеко не всі із них є розвиваючими чи навчальними, тому як альтернативу вчителі української мови та літератури пропонують до використання електронний науково-методичний комплект «Сходинки до ЗНО». Зміївський ліцей №1 – один із восьми навчальних закладів Харківської області, що брав участь у проведенні попередньої експертизи апробації практичного довідника із підготовки до ЗНО для широкого кола користувачів – насамперед учнів 8 – 11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, який дає можливість покращити навчальні досягнення учнів через посилення самостійності в опануванні знаннями, що є однією з основних рис Болонської конвенції. Використовуючи посібник, учні не лише опановують синтаксис української мови, а й удосконалюють власні навички роботи з комп'ютером. Реалізуючи свої задуми, автори подають матеріал, відходячи від традиційних «підручникових» схем. Продумана структура посібника допомагає учню самостійно отримати якнайшвидше оцінку навчальних досягнень (за 9 – 14 хвилин), а вчителю залучити до перевірки вивченого всю групу із мінімальною затратою часу. В контексті сучасних концепцій навчання важливою є виховна функція

дидактичного процесу, що передбачає формування всебічно та гармонійно розвиненої особистості (патріота, громадянина, гуманіста) [11,308]. Національне виховання учнів на такому уроці здійснюється засобами змісту навчального предмета та методами його викладання. Тексти, використані у програмному засобі, покликані стимулювати прагнення дізнаватися щось нове; прищеплювати естетичні смаки, виховувати любов до українських природних багатств, Батьківщини, почуття патріотизму.

Використання медіа у позакласній роботі опорного закладу та його філій

Пізнати, навчити, виховати дитину... У цій складній справі немає готових рецептів. Насамперед треба зрозуміти дитину як особистість, розгледіти її індивідуальні особливості. Сама лише урочна система навчання не може забезпечити всього цього сповна. Цьому мають сприяти різні форми індивідуальної роботи, самостійної, гурткової, а також участь у конкурсах і конференціях, тренінгах і семінарах.

У цьому контексті створення сучасної шкільної газети – є одним із шляхів запровадження діалогу в освіті, розвитку медіакультури учасників навчально-виховного процесу, розбудови демократичного суспільства. Практичні навички самостійного здобуття інформації, її поновлення, коригування та інтерпретацію учні творчо реалізують через активну участь у діяльності прес-центру освітнього округу «Меридіани ліцею». Історія видання розпочинається у 2007 році від звичайної листівки на предметний тиждень. Сьогодні ж зміст шкільної газети – це «очі й думки» кожного учня не лише опорного закладу Зміївський ліцей №1 ім. З.К. Слюсаренка, а й його філій. Це коло інтересів дітей, їх переживань, турбот і пошуків, падіння і перемоги, це своєрідний шкільний літопис у друкованому слові. Позитив у тому, що учасники проекту набувають уміння роботи в команді, застосовують навички критичного мислення на практиці, а також вдало і нестандартно викладають свої думки в письмовій формі. Газетою з 2013-2014 навчального року передбачено рубрику «Шевченкові присвячується», де залюблені у рідне слово, талановиті, креативні, різні за віком учні мають змогу публікувати власні твори, спробувати себе у царині поезії, з 2016-2017 року газета розширила обрії рубрикою «Ми чуємо кожного…», з 2017-2018 року започатковано сторінку «У об’єктиві фотографа, відеорепортера». Усе це є показником того, що медіа стає засобом, який може перетворити захоплення на майбутню професію, виховати з фотографа-аматора, який знімав на мобільний телефон, журналіста, який тільки пробує себе у шкільній пресі, сценариста-початківця, який уперше випробовує себе у написанні сценарію до власного короткометражного фільму чи відеоролика.

Газета сучасна і затребувана учнями та батьками через інноваційний підхід у доступі до інформації: кожний номер газети містить посилання на розміщені відео та фотоматеріали у інтернет-просторі. У даному посібнику представляємо медійні матеріали, які формувалися самими учнями і успішно використовуються під час проведення шкільних заходів, уроків, у організації проектної діяльності опорного закладу та його філій, брати участь у заходах районного рівня.

Кожний учень для публікації твору добирає власне фото, яке розміщується разом із творчою роботою. Маємо у цьому напрямку досягнення Всеукраїнського рівня. Члени-кореспонденти газети «Меридіани ліцею» за результатами Всеукраїнських конкурсів «У об'єктиві натураліста», «Діти, медіа, мир», «Україна – це Я!» мали призові місця за власні фотороботи (додаток 2).

Практика показує, що медіа значно підвищує рівень інформаційної та комунікативної компетентностей сучасного учня, надає реальної можливості уникати наказового дієслова «читати», прокласти кожній дитині свою стежку до творчості, бути на гребені сучасних перетворень упродовж всього навчання в ліцеї (додаток 3).

Тож, основний результат роботи газети маємо: розумне, вдумливе сприйняття учнями сучасного інформаційного простору.

Серед учителів, учнів освітнього округу та ліцею як опорного закладу дедалі більше набуває популярності метод критичного мислення та медіааналізу, що дає можливість брати участь у медійних конкурсах, конкурсі-захисті творчих науково-дослідницьких робіт, мати у них вагомі перемоги обласного, всеукраїнського рівнів.

Є перші досягнення у створенні науково-дослідницьких робіт для участі у МАН. Кожній дитині цікаво, щоб його успіхи побачили не лише у стінах школи. Щорічно учні збагачують музейний комплекс матеріалами для внутрішньо ліцейського проекту «Реклама ліцею як закладу із славним минулим і сучасним»[15].

Особливо привабливими для учнів, переважно 10-11-х класів, є конкурси «Краща анімація», «Кращий фоторепортаж», «Відеофільм», «Відеофільм, знятий з мобільного телефону», «Найкращий журналіст». Наші результати – це І – ІІІ місця у обласному етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт в МАН України у секціях «Internet-технології та WEB дизайн» «Мистецтвознавство», «Педагогіка», «Англійська мова», І місця у обласному фестивалі комп’ютерної графіки та анімації, співпраця учнів у Школі юних письменників за сприяння Харківської обласної державної адміністрації, публікації у газетах «Слобідський край», «Вісті Зміївщини», співпраця із телевізійними каналами «Зміїв-медіа», «25 канал», власні телевізійні проекти учнів, випуск ліцейської газети «Меридіани ліцею».

Велика увага розвитку медіаграмотності, щоб підготувати нове покоління до життя в сучасних інформаційних умовах, до сприйняття різної інформації, навчити людину розуміти її, усвідомлювати наслідки її дії, надається у Зміївському ліцеї №1 ім. З.К. Слюсаренка через організацію роботи з обдарованими учнями. Кілька років поспіль члени наукового товариства ліцею захищають роботи у Малій академії наук України, беруть участь у Всеукраїнському турнірі юних фізиків, обирають теми, які вимагають детального аналізу інформації та її обробки, що є обов’язковою складовою наукового дослідження, опонують, будують наукові виступи для захисту. Учні, які мають знання з медіаграмотності, здійснюють інтерв’юери, професійно укладають анкети та опитувальники для власного дослідження, співпрацюють у команді та індивідуально (додаток 4). Роблячи перші кроки у осягненні медіа розуміємо, що

знання, уміння, досвід, який діти отримують, є фундаментом у формуванні медіаобізнаності, медіаграмотності, медіакомпетентності. Переконуємося, що медіаосвіта – це не навчання за допомогою медіа, а навпаки – вивчення принципів їх роботи. Більшість юних дослідників, науковців ліцею, крім традиційного використання друкованих видань, послуговуються все частіше переконливими інтернет-джерелами.

Як стверджує Заїр-Бек, інформатизація освіти – процес важливий, оскільки в даний час школа покликана виховати вільну, розвинену й освічену особистість, що володіє певним суб'єктивним досвідом, здатну орієнтуватися в умовах постійно мінливого світу. Формування критичного мислення в період розширення інформаційного простору набуває особливої актуальності [3, 22].

Обласний фестиваль комп'ютерної графіки та анімації є прикладом творчого осмислення та втілення умов конкурсу. Учні ліцею активні учасники та переможці номінацій фестивалю, уміло та із задоволенням добирають інформацію, критично підходять до її відбору, щоб максимально наблизитися до епіцентру відтворюваного. Так, наприклад, розкриваючи тему «Дзвони Чорнобиля»у презентаційних проектах одні учасники скористалися відеоматеріалами років аварії на Чорнобильській АЕС, інші – світлинами того періоду і сучасного стану, світлинами із сімейних архівів учасників подій. Під час розкриття теми, присвяченої видатному композиторові М. Леонтовичу, учні добирали не лише візії, а й аудіофайли музичних шедеврів автора, які принесли йому світове визнання[15]. Колажі, створені учнями у процесі підготовки до фестивалю, знаходять своє практичне втілення на уроках та виховних заходах. Прикладом слугують творчі проекти, використані на уроці зарубіжної літератури «Різдвяна пісня у прозі» Ч. Діккенс (6 клас), під час проведення традиційної творчої справи навчального закладу «Посвята у ліцеїсти» (додаток 5).

Такий підхід демонструє розуміння учнями природи медіа та сприяє розвитку навичок безпечного поводження у медійному середовищі, активного, продуктивного його використання, уміння інтегрувати знання з різних галузей.

Події на сході України є болісними для українського суспільства. Вони сприяли бурхливому сплеску патріотизму в українців. Потреба у вихованні патріотизму за допомогою медіа освіти стоїть неабияк гостро, адже Україна зі ткнулася із пропагандою країни-агресора, й акцент потрібно робити на візуалізації інформації, яка має найбільший вплив на реципієнта. У вихованні молоді насамперед повинні бути три складові: медіаобізнаність, медіаграмотність і медіакомпетентність. Відповідно, долучилися до участі у Міжнародних науково-практичних конференціях і учні, і педагоги ліцею. Активна громадська позиція дала можливість упродовж декади проведення конференції працювати у новоствореному музеї Свободи міста Києва, вести партнерський діалог з відомими журналістами, кінокритиками, політиками, істориками, представниками державних установ щодо свободи слова, внутрішньої свободи особистості, щодо бачення місця рідної держави у європейській спільноті. Досвід, набутий учителями та учнями у ході проведення тренінгів, практичних занять, зустрічей, фільмування, створення блогів, газети на запропоновану тематику реалізувався на рівні Міжнародної літньої школи, ліцейських заходів, функціонування прес-

центру ліцею, у роботі тематичних гуртків та факультативів для учнів, системи роботи у напрямку поширення власного досвіду через друковані фахові видання для педагогів. Переконані, що для учителів та учнів у напрямку активного медіасприйняття природнім є набуття життєвих компетентностей, формування критичного мислення, здатність до сучасної оцінки подій, вироблення умінь регулювання власним життям (додаток 6)**.** Нам особливо приємно відзначити, що під час конкурсу «Міс Всесвіт – 2014» конкурсантка з України (учениця саме нашого навчального закладу, активна учасниця медійного руху у ліцеї!) закликала світ підтримати свою країну Україну в часи війни (додаток 7).

Творчі конкурси світлин патріотичної спрямованості легко реалізувати ліцеїстам, завдячуючи використанню ресурсів фотоархіву навчального закладу, відтворенню подій прикладами із прожитого у стінах ліцею. На підтвердження практичного застосування архіву є перемога у обласному конкурсі до Дня незалежності України «Україна переможе!», де представлено творчі автентичні світлини рідного ліцею різних років [15].

Гуртківці спільно з місцевими телеканалами «Зміїв-медіа», «25 канал» створюють відеоролики свят, відеорепортажі з освітянського та учнівського життя, свої проектні роботи демонструють через місцеві канали телебачення, сайт ліцею, соціальні мережі. Корисною і цікавою ця інформація є для батьківської громади міста, що активізує батьківську спільноту до включення у життя ліцею. Таким чином, виховний потенціал задовольняє потреби всіх учасників навчально-виховного процесу [15].

Інформаційне суспільство з активним упровадженням мультимедіа в повсякденну реальність вимагає від системи освіти перебудови методів та форм спілкування із представниками іншомовного середовища. Так, є традиційною справою для учнівського загалу ліцею участь у скайп-мостах із однолітками Чехії (поєднує з цією країною інтернаціонально-братерська дружба, започаткована подіями Другої світової війни, музей братерської слави, який учні м. Готвальдова (Чехія) відвідують за допомогою віртуальної екскурсії, створеної ліцеїстами). У цьому напрямку гуртківці розробляють маршрути екскурсій англійською, німецькою, українською мовами на базі музейного комплексу опорного закладу.

Нині головне завдання нової української школи полягає в трансформації від такої школи, яка переважно начиняє дитину знаннями, до школи компетентностей, які включають знання, уміння їх застосовувати, а також цінності і формування певного ставлення на їх основі. Останні суспільно - політичні події в Україні показали важливість соціальної активності молодого покоління та їхньої політичної культури у становленні демократичної держави. У цьому напрямку активно запроваджено скайп-конференції із головою Зміївської районної державної адміністрації, де обдарована молодь має можливість висловлювати свою позицію стосовно розвитку району, області, країни;продуктивно будувати перспективні проекти у напрямку зміцнення свого навчального закладу, висловлювати своє бачення захисту іміджу району на обласних заходах, надавати пропозиції та висловлювати побажання щодо проведення молодіжних заходів. Так, у ході конструктивного спілкування адміністративного апарату Зміївської районної державної адміністрації з учнями

було вироблено стратегію участі Зміївського району у Слобожанському ярмарку, конкурсах, змаганнях, молодіжних форумах.

Медіаграмотність є не просто стандартною необхідністю, а трендом ліцею – бути наївним та інформативно безграмотним нині аж ніяк не сучасно. Тому педагогічний колектив йде шляхом новацій, участі у всеукраїнських, регіональних експериментально-дослідницьких проектах, що передбачають безпосереднє володіння освітянами медійними компетентностями. В умовах якісно нового інформаційного середовища учителі – професійні адміністратори персональних сайтів, здійснюють роботу по веденню електронного журналу, налагоджують онлайн-спілкування з батьками, які у силу різних обставин не мають можливості наживо спілкуватися з учителем-предметником, класним керівником, але завжди переймаються проблемами власних дітей, класного колективу, живуть ліцейським життям навіть на значній відстані, перебуваючи за межами України. Внутрішній сайт, з яким працюють усі без виключення учасники навчально-виховного процесу: учні, учителі, батьки, – це можливість оперативно отримати у індивідуальному порядку, не порушуючи прав особистості, інформацію не лише у приміщенні ліцею, а й з будь-якого електронного пристрою, наприклад, мобільного телефона, скориставшись наданими логіном та паролем. Така форма взаємозв’язку задовільняє найвибагливішого учасника навчально-виховного процесу.

Методичні скарбнички педагогів освітнього округу налічують значну кількість матеріалів щодо апробації підручників, програмових засобів по підготовці до зовнішнього незалежного оцінювання, державної підсумкової атестації. Як альтернативу гаджетам учителі української мови та літератури, наприклад, пропонують до використання цикли презентаційних матеріалів, проектів, виготовлених власноруч, дібраних відповідно до вимог чинних програм, де традиційні «підручникові» схеми замінюються сучасними медійними. Учителі іноземних мов (англійська та німецька мова) мають широкі можливості у доборі аудіо та відеопродукції для забезпечення комунікативної складової уроку. Облаштовані за сучасними вимогами лабораторії фізики, хімії, біології роблять можливим сучасне сприйняття учнями оточуючого середовища. Учителі природничого циклу мають можливості якісної підготовки турнірівців, не полишаючи стін ліцею. Кабінет медіаосвіти у ліцеї є творчою лабораторією і педагогів, і учнів, що допомагає працювати і обробляти інформацію, розмежовувати реальне і віртуальне життя, знімати в імпровізованій телестудії відеоролики, створювати шкільну газету, проекти, доносити інформацію до споживача. Можливості кабінета медійної освіти продемонстровано у межах обласного семінару-наради освітньої галузі Харківської області, ініційованого Департаментом науки та освіти Харківської обласної державної адміністрації, Комунального вищого навчального закладу «Харківська академія неперервної освіти» у березні 2017 року (додаток 8).

Підключення до мережі Інтернет стало необхідністю не лише кабінетів інформатики, а й кожного робочого місця учителя-предметника. Це осучаснює і дає широкий діапазон творчій діяльності учителя у самовдосконаленні, вивільняє час, дає можливість аналізувати та віддавати перевагу виваженій та актуальній

інформації, яка несе практичну спрямованість та працює на реалізацію програмових вимог.

Таким чином, систематичне і послідовне включення медіаосвіти в усі рівні системи освіти – це вимога часу.

Висновки

Упровадження медіаосвіти в систему навчально-виховної роботи освітнього округу Зміївський ліцей №1 імені двічі Героя Радянського Союзу З. К. Слюсаренка Зміївської районної ради Харківської області є свідченням активної діяльності педагогічного та учнівського колективіву напрямку реалізації та поширення педагогічного досвіду щодо забезпечення якості навчально-виховного процесу у загальноосвітньому навчальному закладі нового типу і демонструє цілеспрямованість, результативність сучасного освітнього проекту творчою групою вчителів щодо втілення ідей медіаосвіти та формування медіакультури у освітньому середовищі.

Сьогодні використання різноманітних медіапродуктів здатне осучаснити процес шкільного навчання учнів і їх перебування у стінах закладу, стати додатковим фактором створення мотивації до гуманізації освіти. Основний результат маємо: національно-свідоме, розумне, вдумливе сприйняття ліцеїстами сучасного інформаційного простору через навчання теорії розвитку та особливостей функціонування засобів масової інформації, через розвиток комунікативних компетентностей учнів, через закріплення в них навичок самостійного, творчого створення, передачі та спостереження медіаінформації, сприйняття предметних галузей у всіх їх проявах.

Впровадження медіаосвіти та формування медіа культури сприяє творчому розвитку та саморозвитку особистості учителя і учня, забезпечує розуміння необхідності змінювати традиційні підходи до навчання і виховання підростаючого покоління, дає можливість у простій лаконічній формі знайомити на партнерських засадах з основними освітніми орієнтирами учителів, учнів, батьків, системно працювати над реалізацією сучасних підходів до навчання і виховання підростаючого покоління, бачити прогалини і накреслювати перспективи в удосконаленні даного напрямку роботи.

Список використаної літератури

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник. / С. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – С. 203.
2. Енциклопедія електронних мас-медіа. У 2 т. Мащенко І.Г. – Запоріжжя: Дике Поле, 2006.
3. Загашена І.О., Заїр-Бек С.І. Критичне мислення: технологія розвитку. СПб.: Альянс «Дельта», 2003. – 28с.
4. Іванов В.Ф. Медіаосвіта та медіаграмотність: визначення термінів / В.Ф. Іванов, О.Я. Шкоба // Інформаційне суспільство. – 2012. – № 16. – С. 41-52.
5. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні. Електронний ресурс http://www.ispp.org.ua/bibl_2.htm
6. Мастерман Л. Обучение языку средств массовой информации // Специалист. – 1993. №5. – С.31-32.

7. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід: навч.-метод. посіб. / за ред.. Л.А. Найдьонової, О.Т. Баришпольця. – К.: Міленіум, 2010. – 440 с.
8. Медіаосвіта // Енциклопедія освіти /акад.. пед. наук України; головний ред.. В.Г.Кремень. – К.: ЮрінкомІнтер, 2008. - с. 481- 482.
9. Медіаосвіта та медіаграмотність: короткий огляд / Іванов В., Волошенюк О., Кульчинська Л. – К.: АУП, ЦВП, 2011. – 58 с.
10. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. — Київ: Центр вільноїпреси, 2012. — 352 с.
11. Особливості сприймання візуальної інформації. – Актуальні проблеми психології: Проблем психології творчості: Збірник наукових праць / За ред. В.О. Моляко. – Т. 12. – Вип. 4. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2008. – С. 305-317
12. Федоров А. В. Медиаобразование будущих педагогов / А. В. Федоров. – Таганрог: Кучма, 2005. – 314 с.
13. Челышева И.В. Медиаобразование для родителей: освоение семейной медиаграмотности / И.В. Челышева – Таганрог: Изд-во ТТИЮФУ, 2008. – 184 с.
14. http://metodportal.net
15. http://zmiiv-lyceum1.kh.sch.in.ua
16. http://zmiiv-lyceum.kh.ua

Додаток 1

Упровадження медіаосвіти в систему навчально-виховної роботи Зміївського ліцею №1 ім. З. К. Слюсаренка

Додаток 2

Зразки учнівських проектних робіт
«Україна – це Я!» учнів 10-х класів
до Дня вишиванки

Фото Попової В. "Україночка", відзначене на Всеукраїнському конкурсі дитячої медіатворчості «Діти, медіа, мир»

Додаток 3

Матеріали газети «Меридіани ліцею»

Ліцей – це завжди відкриття нового

Меридіани ліцею

№ 4
травень 2017р.

Інформаційна газета Зміївського ліцею №1 ім.З.К.Слюсаренка. Заснована 4 листопада 2005 року

ТУТ НАША ТВОРЧІСТЬ

Тут наші перші кроки у життя,
Тут мрії народились наші сокровенні...
НЕ лінись, а на сайті подивись http://zmiiv-lyceum1.kh.sch.in.ua

Шановні читачі!

У ваших руках –випуск ліцейської газети «Меридіани ліцею», який сповіщає, що добігає кінця 2016/2017 навчальний рік.

Кожен учень ліцею має знати про найважливіші і найяскравіші події шкільного життя – життя не тільки навчального закладу у цілому, а й окремих його складових, тобто учнів, їх батьків та вчителів.

Подумайте про нові перемоги ваших однолітків і друзів, як приємно згадувати про власні звершення, які оживають на сторінках нашої газети. Уявіть, якими захоплюючими для вашого довілля, якими важливими та, щонайголовніше, корисними для вашого навчання були матеріали, що публікувалися у «Меридіанах ліцею»

Говорять: «Хто володіє інформацією, той володіє світом». Зрештою, усі ми частково володарі цього світу. Але ж час не стоїть на місці, тому знання потрібно постійно оновлювати. Крок за кроком, випуск за випуском ми намагалися знайти для вас щось більш нове, сенсаційне та актуальне...

Але якщо у вас з'являтимуться будь-які пропозиції щодо покращення та удосконалення «Меридіанів ліцею», ви сміливо зможете ділитися своїми ідеями з редакційною командою газети. Ми з радістю вислухаємо вас!

Сподіваємось на плідну співпрацю, взаєморозуміння, взаємоповагу, взаємопідтримку, взаємовиручку, взаємо...

Ситник В., редактор газети

906 учнів ліцею та 39 учнів філій – це наша шкільна родина!

Рубрика „Ліцей у цифрах". Пропонуємо нашим читачам долучитися.

Які статистичні дані про наш навчальний заклад вас цікавлять, що цікавого ви нам можете запропонувати, чим здивувати? Завжди із цікавістю вислухаємо ваші проповиції, радо відповімо на запитання.

Повідомляємо, що закінчують 2016-2017 навчальний рік у Зміївському ліцеї №1 ім. З.К. Слюсаренка 906 учнів та 39 учнів філій, обслуговують їх 145 працівників навчального закладу, із них 76 учителів ліцею, 17 учителів філій. Якщо говорити про новосформовані класи, то в паралелі перших класів навчається 101 учень, п'ятих – 89, а в десятих – 83. Середня наповнюваність учнів по класах ліцею становить 25 учнів.

Щодо випускників старшої школи, а саме: 11-х класів 2016-2017 навчального року загалом – 46. 11-А клас – 28 учнів, 11 – Б клас - 21.

Випускників основної школи, 9-класників, цьогоріч - 84 учні.

Випускників початкової школи, 4-класників, - 101 учень.

Прес – центр Зміївського ліцею №1 ім.З. К.Слюсаренка. Конт.телефон 3-22-79

Творчі роботи учнів, присвячені Т.Г. Шевченкові та опубліковані у газеті «Меридіани ліцею» упродовж різних років

Ліцей – це завжди відкриття нового

Меридіани ліцею

березень **2013р.**

Інформаційна газета Зміївського ліцею №1 ім.З.К.Слюсаренка. Заснована 4 листопада 2005 року

ШЕВЧЕНКОВІ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ

Вірю в майбутнє твоє, Україно, як вірив у неї Великий Кобзар!

Шановні читачі нашої газети!

Дозволю собі привернути вашу увагу до незвичайної, виняткової, на мою думку, ситуації, що склалася на теренах нашої держави, яка турбує мене і, повірте, багатьох моїх однолітків «Що ж болить мені?» - запитаєте ви, - а болить мені те, чи не зневірились ми у своєму майбутньому?»...

Кожен народ має своє минуле, сьогодення і майбутнє. Чи замислювалися ви над тим: звідки ми пішли і чиї ми діти ? Спитаєте: „Хто жив на наших землях кілька тисячоліть тому і якою мовою спілкувалися наші предки?"

І я відповім, що наша країна перенесла багато лихоліть. Ви тільки уявіть: чорні полчища ординців, плач невільників у далекій Туреччині, свист панської нагайки. Але наша Україна ніколи не була загарбницею.

Скажіть, шановні, хтось із вас бачив з висоти пташиного польоту рідну землю ?

Яка це широчінь! Який простір! На заході постають зелені Карпатські гори, на півдні золотиться море достиглої пшениці, на сході встають терикони донецьких шахт, на півночі багряніють червоною калиною ліси.

І все це наша Батьківщина – наша Україна ! А ми її народ, її діти, молодь – майбутнє. Чи згодні ви, що майбутнє нашої держави залежить від нас? Я вважаю, що так. Бо ми є нащадками тих поколінь, які віками мріяли про Українську державу, здобували волю своїм потом і кров'ю. Так, це наше славне козацтво, наша славна вольниця – Запорозька Січ. І, безсумнівно, Тарас Григорович Шевченко. Поет твердо вірив, що прийде час, коли на його багатостраждальній батьківщині «... розкуються заковані люди... врага не буде супостата, а буде син, і буде мати... в сім'ї вольній, новій». Майбутнє уявляється поетові як чудова, квітуча нива, сповнена сонячного тепла і людського щастя. «Нехай житом-пшеницею, як золотом, покрита, не розмежованою останеться навіки од моря і до моря - слов'янська земля», - писав поет в передмові до «Гайдамаків».

А що ж залежить від нас, молоді? Здобуття найкращої освіти, професійний ріст, розуміння свого місця та ролі у створенні найсприятливіших умов для розквіту рідної держави.

І я, молоде покоління, зроблю все, щоб на повну силу запрацював інтелект моєї нації, бо у нас є все для того, щоб забезпечити щасливе майбутнє.

Ви вірите в майбутнє України? А я вірю, як вірив далекоглядний наш пророк - Тарас.

Обніміться ж, брати мої,
Молю вас, благаю!

Лацько А., учениця 10-Бкласу

Прес – центр Зміївського ліцею №1 ім.З. К.Слюсаренка. Конт.телефон 3-22-79

ШЕВЧЕНКОВІ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ

«Ми чуємо тебе, Тарасе, крізь століття!»

Осінь… Дощ… Сумно падають краплі з дерев… На вулиці ні душі… Саме час для роздумів… Погляд за вікно зупиняю на жінці, яка йде зі своїм малям. Не дивлячись на негоду, вона випромінює щастя… У голові моїй суцільні думки, думки, які так і плинуть до Шевченкового слова:

У нашім раї на землі
Нічого кращого немає,
Як тая мати молодая
З своїм дитяточком малим…

Мати, дружина, кохана, дівчинонька, …Такого полум'яного культу материнства, такого апофеозу жіночого кохання і жіночої муки, мабуть, не знайти ні в одного з поетів світу. Чому? Бо щеміло, боліло йому жіноче страждання і вилилося у Слово… У слово почасти ніжне, слово зболене, слово правдиве, справедливе і тужливе, яке чується крізь віки… Нещасний у особистому житті, Шевченко найвищу красу бачив у жінці, в матері. Переконаний, це найулюбленіший, найтрепетніший образ для Тараса. Жінка, мати, сестра, дівчинонька – то не просто слова, то душа Шевченкова. Жіноча недоля, то доля його рідної матері, яку він досить рано втратив. Це особиста трагедія… Великий Кобзар зібрав воєдино всі страждання особисті та страждання закріпачених жінок усіх епох і голосно, сміливо розказав про них цілому світові…

Жінко, берегине роду людського, земле-мати, Матір Божа, ти є символом вічності, бо саме ти даруєш життя, тепло долонь, ніжність, любов…

Світло лампи. Тепла мамина рука переривають мої думки:

- Вже вечір.

Так… вечір…

Час плине, життя змінюється, та одвічне залишається, як та свіча, горить і не згасає.

Можливо, сприймете мене за дивака, та хотілося б, щоб той малюк за вікном колись пригорнувся до мами, доторкнувся до її життєдайної жіночої душі… і сказав:

Мамо, мамо, Ви для нас – одна!
Ви - символ вічності, життя і перемоги!
Хай мир і щастя ллються через край,
І вічно Ви стрічаєте нас край дороги!..

Прекрасне материнство можливе лише у країні, де кожна людина — господар своєї долі. Про вільних людей у вільній країні сказав і утвердив у вічності поет: «І буде син, і буде мати, і будуть люде на землі…»

Чура А., 11-В клас

Україна, як і великий наш Кобзар, - вічні!

Україна, рідний край,
Тут ставок, зелений гай,
Тут степи, ліси, поля,
Це ріднесенька земля.

Тут, в садку, гуляє вітер,
Й легка пісенька дзвенить,
Тут і сонечко, і хмари,
А місцями тут дощить.

Тут веселі грають діти,
Тут і літо, і зима,
Коло тебе рідна мама,
Усміхається вона.

Тут всі рідні коло тебе,
І джерельце тут дзюрчить,
Дітлахам стрибнути в річку
І скупатися кортить.

Як тут затишно, привітно,
Світить сонечко ось тут,
А у тім кутку подвір'я
Величезний наш батут.

Діти граються, сміються,
Не на панщину ідуть.
Там у гаї, на долині,
Цвіт-калину обіймуть.

Мій чудовий, рідний краю,
Збережися назавжди.
Наш Тарас омріяв здавна
Щастя людської душі.

Наш Кобзарю, тобі шана
В наші славнії часи.
Ти боровся за Вкраїну,
І за правду у житті.

Двісті років – і здійснилась
Заповітна мрія.
Діти-квіти виростають –
Квітне Україна.

Бутко М., 6-А клас

Газета виходить один раз на місяць. Видається з листопада 2005 року. Рукописи не рецензуються і не повертаються. За достовірність інформації в рекламних повідомленнях несе відповідальність рекламодавець.
Наша адреса: вул. Широніщів,25. м.Зміїв, Харківська обл.. 63404

ШЕВЧЕНКОВІ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ

«Ми чуємо тебе, Тарасе, крізь століття!»

В дні перемог і в дні поразок,
В щасливі дні і в дні сумні
Іду з дитинства до Тараса,
Несу думки свої земні.
Коли в душі моїй тривога,
Коли в душі пекельний щем,
Іду до нього, до живого,
У всесвіт віршів і поем.

«Голос у нього був м'який, в ході й рухах – зосередження. При першій зустрічі з ним у ньому не примічалося нічого привабливого, навпаки, він здавався холоднуватим, сухим, навіть простим… До людей ставився спершу недовірливо, не відкривав своєї душі, особливо бував замкнутий супроти тих, хто намагався викликати в нього одвертість та щирість»,- саме так згадували про Шевченка його сучасники.

А яким він постає перед нами?

Творчість геніального сина українського народу непідвладна часові. Його спадщина належить не лише Україні, а всьому людству.

На повний голос говоримо про мудре й живе слово Пророка, твердимо про здійснення Тарасових мрій і сподівань. Тарас Григорович Шевченко належав до тих рідкісних людей, справи яких стали вкрай небезпечними для ворогів України. Він, як месія, об'єднав свій народ Словом…

На весь світ лунають слова пророка:
Ну що б, здавалося, слова…
Слова та голос — більш нічого.
А серце б'ється — ожива,
Як їх почує!…

Вселюдськість і вічність Шевченкового слова, як той тонкий різець, що формує і вигранює особистість, надає їй духовної дужості, сили, єдності та братерства.

Шевченко був посланий Богом на нашу землю… Він дорогий, близький нам своїм немеркнучим словом, своїми віршами. Його творчість є живою і діючою силою.

Не зупиняйтесь!.. Ідіть!.. Ідіть до Тарасового слова… душею, щоб набратися наснаги до життя, віри в яснішу долю свою і своєї України… Несіть крізь роки оберіг вічності, подумки промовляючи Великому Кобзареві: «Ми чуємо тебе, Батьку, крізь віки. Ти є сучасником нашого покоління!»

Дороганова Я., 10-Б клас

Вірному сину України …

Під українським небом народився
Безсмертний славний патріот,
Він все життя своє молився
За Україну, за народ!

Був вірним України сином,
Він пробудив народ зі сну,
За незалежність Батьківщини
Підняв усіх на боротьбу!

Боротись кожен був готовий
Без роздумів і без вагань.
Шевченка зброя – просте слово,
Взірець найкращих сподівань.

Що Україна звільниться від гніту,
Що краща доля всіх чека!
І скоро скажем всьому світу
Ми – вільні, вже прийшла пора!

Шевченко словом закликав
Кайдани розірвати!
Людському горю співчував,
Країну мріяв об'єднати!

Щоб це була одна сім'я,
Велика дружная родина!
Щоб жили всі: і ти, і я,
У незалежній Україні!

Погорельцева В., учениця 10-Б кл

Газета виходить один раз на місяць. Видається з листопада 2005 року. Рукописи не рецензуються і не повертаються. За достовірність інформації в рекламних повідомленнях несе відповідальність рекламодавець.
Наша адреса: вул. Широніщів,25. м.Зміїв, Харківська обл.. 63404

ШЕВЧЕНКОВІ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ

Т. Г. Шевченко – син свого народу. Назавжди в нашому серці

В моєму серці завжди будеш ти,
Тарас Григорович Шевченко!
Аж поки на той світ не доведеться йти,
Мій любий Кобзаренко!

Відвага і міць у тобі воєдино.
Із болем у серці кричиш : «Україно!»
Бо тільки вона – твоя Батьківщина,
З-за неї можеш впасти на коліна.

Про тебе поезій чимало складали,
В людей слова твої віру вселяли.
Україну незалежною ти хотів зробити,
Щоб ніхто народ твій не посмів гнобити.

Прошу пробачення, якщо висловила, на вашу думку, в цьому вірші щось некоректно, але я намагалась виразити всю любов, що буяє в моїй душі до цієї легендарної постаті.
Тарас Шевченко! Це ім'я дорогоцінною перлиною виблискує у золотій скарбниці світової культури. Добро і зло він бачив на землі свого дитинства, рай і пекло, і відчував свою єдність з Україною, з її народом. Все це стало часткою його самого. Він справді вийшов з народу, жив з народом, всіма своїми думами і почуттями був з ним міцно і нерозривно зв'язаний.

Хіба можна забути того, хто своїм словом, поетичною мовою, запалював мільйони сердець патріотичним вогнем? Того, хто демократизував європейську і світову літературу та завжди був зі своїм народом? Я гадаю, що не можна забути цю людину, якою і був Тарас Шевченко, і я впевнена, що ви погодитеся зі мною.

Він – символ чесності, правди і безстрашності, великої любові до людини. Вся творчість великого Кобзаря зігріта гарячою любов'ю до Батьківщини, пройнята священною ненавистю до ворогів і гнобителів народу. Його думи, його пісні, його полум'яний гнів, його боротьба за світлу долю трудового люду були думами, піснями, гнівом і боротьбою мільйонів.

Поезію Шевченка люблять усі народи. Поет, який віддав усі свої сили боротьбі за визволення рідної України від соціального і національного гніту, виражав прагнення і сподівання всіх народів, завжди буде в нашому серці…

От уже два століття незгасним вогнем усеперемагаючого патріотизму палахкотить могутня і ніжна Шевченкова поезія. І незмінно слово великого Кобзаря надихає нас, українців, на героїчні діяння в ім'я рідної землі, на подвиги заради її блага.

Цьому митцеві не байдуже було, що коїться з його народом. В його серці палахкотів вогонь любові до України, бажання зробити її вільною та незалежною. Кобзареві тяжко було дивитися на пригноблених і всі свої переживання він намагався вилити у своїх поезії, в кожному рядку якої чується стукіт зболеного серця великого поета.

Я хочу звернути увагу на те, що чи не найголовнішою ідеєю його творчості є заклик до просвіти, навчання та не байдужого ставлення до менталітету нації. Адже народ, не освячений у храмі науки, не має майбутнього. Він може опинитися під владою лжепророків та лицемірів.

Освіта, як справедливо вважає Шевченко, повинна бути всебічною, підкріплюватись високою моральністю. Але натомість письменник бачить, як суспільна верхівка, розбещена і безпринципна. Замість того, щоб сприяти розвиткові науки та прогресу, лише на словах підтримує передові теорії, а на ділі тільки шкуру дере "з братів незрячих гречкосіїв". Звісно, пануючій верхівці не вигідно сприяти розповсюдженню освіти серед простих людей. Адже "зайві" знання – це " зайві " висновки, це новий привід для роздумів про правду і кривду, багатство та бідність. І дворяни не починали боротьбу за грамотність. Вони не розуміли, що цим тільки більше шкодять та позбавляють українців єдності і сили.

Письменник прагне будь-яким способом донести до своїх земляків ідею єдності нації, яка повинна ще виборoти собі право називатися вільною, освіченою та цивілізованою. Він також намагався довести, що кожен народ повинен мати свою національну гідність, мораль, освячену віковими традиціями.
Тож ми, нащадки великого просвітителя, повинні всіма силами намагатися дотримуватись Шевченкових настанов, а для цього треба бути Людиною і Патріотом, постійно самовдосконалюватись та щедро роздавати скарби свого серця і розуму своїм ближнім.

Мамай О., 10-Б клас

Газета виходить один раз на місяць. Видається з листопада 2005 року. Рукописи не рецензуються і не повертаються. За достовірність інформації в рекламних повідомленнях несе відповідальність рекламодавець.
Наша адреса: вул. Широніців,25. м.Зміїв, Харківська обл., 63404

ШЕВЧЕНКОВІ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ

Шевченківська ідея соборності України живе і перемагає

До теми соборності України звертався неодноразово в своїй творчості і Т.Г. Шевченко – основоположник нової української літератури.

Будучи справді інтелігентною і освіченою людиною, Тарас Григорович зумів дійти до усвідомлення обов'язку перед народом, з якого вийшов: «Мій народ ніколи не спокушався на чужі території, не прагнув підкорити інших. Він завжди захищав свою гідність.» Як добре сказав про це безсмертний Кобзар, що бачив майбутнє України як велике об'єднання слов'ян, федерацію окремих незалежних республік із столицею у Києві: «Щоб усі слов'яни стали добрими братами, і синами сонця правди…

Його творчість - це книга буття українців і водночас своєрідна візитна картка, за якими націю пізнає і сприймає світ.

Недаремно Шевченків «Кобзар» як найбільшу святиню й чи не єдину посвідку про особу до невідомою далекої Канади брали з собою наприкінці XIX століття перші українські переселенці.

У своїй особі Т.Шевченко представив український народ як такий, що розумівся на філософії, етиці, праві, всесвітній історії і за своєю інтелектуальною висотою почувався рівним у світовій родині народів. У своїй особі Тарас Шевченко представив українців і як націю з державними намірами та інтересами.

Свідченням духу колективізму, побратимства, громадського співжиття була і Запорізька Січ, і такі колоритні побутові дійства, як «вулиця» (святкові сільські гуляння), вечорниці, ярмарки, що знайшли яскраве відображення у творчості Кобзаря.

Схарактеризувавши позитивні риси свого народу, Т.Шевченко не ідеалізує його, не вивищує над іншими народами. Він говорить і про те негативне, що заважає українцям у їхньому поступі.

Ідеями свободи і єдності пронизані, здається, усі твори геніального поета. Та це й не дивно, враховуючи, що революційність Тарас Шевченко черпав з української історії. Він любив Україну й українців безмежно, але не сліпо і міг закинути відступникам – землякам: «Славних прадідів великих Правнуки погані!»

Сам вірив і переконливо примушував повірити інших, що, лише скинувши ярмо пригнічення і злившись в одну сім'ю: « …на оновленій землі врага не буде супостата, а буде син, і буде мати, і будуть люди на землі.»

Його слово було ознакою національного відродження, утвердження української нації, її надією на кращі часи. Він засуджує тих псевдопатріотів, які цуралися вітчизняного і схилялися перед іноземним:

У чужому краю
Не шукайте, не питайте
Того, що немає
І на небі, а не тільки
На чужому полі.
В своїй хаті своя й правда,
І сила, і воля…

Досить прикро, але і на сьогодні ці слова є актуальними, пророчими, бо мої співвітчизники в пошуках кращого життя виїжджають до «чужого краю».

Тогочасна Україна бачилася Шевченкові «руїною Трої». І таке було безпідставним, просто пустими словами. Україна залишається «бездітною вдовицею», бо «сини…на чужині, на чужій роботі». «Степи її запродані жидові, німоті», вона - «розрита могила» , над якою збиткуються не тільки чужинці, а й рідні діти. Це і справді національна трагедія, всенародне лихо. Бо і сьогодні з України витікають – ні, вже не потоки, а останні струмочки еміграції – інтелектуальної еміграції, відтік з країни її крові – добре освічених людей.

Я впевнена, що побудову суверенної України треба починати з себе, з родини, в якій живеш. Адже родина – це початок важливого ланцюга, а саме: народ, держава та рідні. Мабуть, «родина» - найгеніальніша ідея людства. В ній вкладено все: і свої кордони, і свій голова, і свої звичаї. Маленький світ…

Шевченко казав: "Об'єднаймося ж, брати мої". Святі слова. Адже об'єднавшись, знайшовши спільну думку, Україна стане Великою Державою. Для цього є все: родючі землі, багата культура, щедрі вольові люди, не вистачає тільки соборності. Найцікавіше, на мою думку, соборності немає тільки у владі. Народ спілкується, сперечається, та все ж таки знаходить компроміси. А влада свариться, свариться і…знову свариться. Чи й правда, де два українці - там три гетьмани ?

На мою думку, депутатам не треба відводити "чесні" очі, зробивши щось погане, як дитина-капосник; і не шукати розгубленим поглядом проблему навкруги, а знайти її в собі, взятися за руки і всіма силами тримати ланцюг скріпленим, і працювати - працювати для народу, для кожної родини. Це і буде проявом любові до українців! До цього і закликає нас Шевченко: «Свою Україну любіть, любіть її… Бо время люте, в останню тяжкую минуту, за неї Господа моліть».

І це не пусті слова в устах людини, яка поклала життя в боротьбі за відродження нашої національної свідомості.

Запам'ятаймо ж їх! І будьмо вірними пророчими ідеями великого Кобзаря!

Адже скоро саме ми будемо творити історію. Ми – це ті, хто вже народилися в незалежній, соборній Україні. Ми будемо йти воднокрок з Україною її сторінках. І кожен її злет, як і падіння, буде і нашим, і саме ми його будемо відчувати до кінця своїх днів.

Та все в наших руках: і в прямому, і в переносному значенні. Або самі йдемо до влади, або ж обираємо гідних і будуємо громадянське, взаємовідповідальне суспільство.

Тож візьмемося міцніше за руки, як у тому «живому ланцюзі», й доведемо усьому світові, що «..наша дума, наша пісня не вмре, не загине. От де, люди, наша слава, слава України!»

Труш А., учениця 10-б класу

ШЕВЧЕНКОВІ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ

Проторованим шляхом Шевченка…

Літературна спадщина Тараса Шевченка включає в себе довершені поетичні, прозові та драматичні твори. Волею історії поет ототожнений з Україною і разом з буттям рідної держави продовжується нею, вбираючи в себе нові дні й новий досвід народу. Центральним образом усієї творчості Кобзаря була Україна. Саме Батьківщина займає чільне місце в його творах. Поет розмірковував над теперішнім та майбутнім України: мріяв бачити свою рідну країну незалежною, прагнув здобуття справедливого устрою і всередині держави. Мені сподобалося те, наскільки повно поет осмислює образ Батьківщини: для нього Україна – не тільки держава, але й доля кожного селянина, страждання кожного кріпака. Тарас Шевченко мріяв не тільки про незалежність, а й про гармонійний, справедливий світ всередині нашої держави. Його поетичне слово росло і розвивалося у часі, в історії, і нам ще йти і йти до його осягнення.

Тема Батьківщини знайшла своє відображення у його неперевершених творах та й у «Щоденнику» 1857-1858 років. Тарасові Григоровичу просто необхідно було розповідати комусь свої думки, переживання. Адже кому ще він міг довірити свої таємниці? «А писати страх як хочеться…», - розповідає митець в одному з перших записів. «Щоденник» містить в собі хроніку життя поета впродовж двох років і налічує більше трьохсот п'ятдесяти сторінок, з яких ми можемо достовірно дізнатися про тогодення поета: побут, думки та листування з друзями. Лист товариша Михайла Лазаревського був променем надії на довгоочікувану свободу під час перебування останнього часу в казармі. Автор неймовірно сумує за рідною землею, і коли Пантелеймон Куліш надсилає йому «Записки о Южной Руси», Тарас Шевченко зачитує їх майже напам'ять. Бо ця книга «так чарівливо живо» нагадувала йому «прекрасну бідну Україну». Він розмовляв «немов із живими з її сліпими лірниками та кобзарями». У своєму «Щоденнику» поет часто залишається на самоті зі своїми думками про складну та трагічну долю українського народу, про нещастя, які випали на його шляху. Душа, наповнена спогадами, починає співати улюблені пісні: «Ой, поїжжає по Україні та козаченько», «Ой, ізійди, ізійди ти, зіронько та вечірняя…». Тарас Шевченко страждає від того, що його силоміць розлучили з рідною землею. Українець від народження, наділений надзвичайною силою: силою духу, силою боротись за своє майбутнє та країни, навіть, перебуваючи на відстані, у своїх «вірних Хроніках» Тарас Шевченко згадує українське село й місто, що «сховали свої білі привітні хатки в тіні черешневих і вишневих садків». Та хоча український мужик зморився тяжкою працею та неволею, але «сповив себе пишною, вічно усміхненою природою і співає свою журливу, сердечну пісню в надії на кращу долю». Поет з тугою та захопленням звертається: «О, мій бідний, мій прекрасний, мій любий рідний краю! Чи скоро я зітхну твоїм цілющим, солодким повітрям? Милосердний Бог – моя нетлінна надія». Рядки щоденника пронизані болем та тугою за Батьківщиною. Шевченко постійно молиться до Бога про кращу долю українського народу. Звертається до рідних земляків: «Простімо темних мучителів наших, як простив милосердний Чоловіколюбець своїх жорстоких розпинателів». Це свідчить про світлу, не затьмарену буденними тяжбами, душу поета.

Україна, свята Україна – головний образ творчості Кобзаря. Це передусім волелюбний народ, душевна краса. Шевченка турбувало те, що українці відрікаються від Батьківщини, нехтуючи своєю мовою, культурою. Сьогодні ми вивчаємо своє минуле на основі творів Тараса Григоровича і звичайно, пишаємося, що був у нас Великий Пророк, який побачив крізь віки нову Україну.

А.Немченко, 10-А клас

Газета виходить один раз на місяць. Видається з листопада 2005 року. Рукописи не рецензуються і не повертаються. За достовірність інформації в рекламних повідомленнях несе відповідальність рекламодавець.
Наша адреса: вул. Широниця,25. м.Зміїв, Харківська обл., 63404

Прес – центр Зміївського ліцею №1 ім.З. К.Слюсаренка. Конт.телефон 3-22-79

Додаток 4

Аналітична частина науково-дослідницької роботи в Малій академії наук, секція «Мистецтвознавство» на тему «Вплив народнопісенних образів-символів композиторів-аматорів Зміївщини на розвиток національної самосвідомості молоді»

Аналіз результатів експериментальної роботи

У процесі проведення експерименту ми переконалися, що аматорська спадщина затребувана і сприяє духовному розвитку ліцеїстів, забезпечує збереження традицій рідного краю, що є умовою утвердження національної самосвідомості кожної особистості, що, власне, і окреслено у Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді: «Пріоритетним для українського народу є збереження національних звичаїв, традицій, народної пісенної творчості, формування мовленнєвої культури, що є генетичним кодом нації».

З метою виявлення результативності нашої експериментальної програми у кінці 2015/2016 навчального року ми провели контрольне анкетування учнів для аналізу результатів експериментальної роботи.

Анкета 2

1) Які загальноліцейські заходи, на Вашу думку, були найбільш цікавими у 2015/2016 навчальному році?

2) У яких традиційних районних, обласних заходах Ви брали участь у минулому навчальному році?

3) Що зацікавило Вас у заходах ліцею?

4) У чому Ви бачите корисність проведених виховних заходів?

5) **Чи вважаєте Ви, що маєте у ліцеї можливості для самовдосконалення, культурного зростання?**

6) На скільки, на Ваш погляд, Ви змогли розвинути свій потенціал за участі у виховних заходах?

7) Чи вірно, що ліцей постійно розширює круг Вашого спілкування: запрошує цікавих людей, організовує поїздки, конкурси, конференції, свята тощо?

8) Оцініть, наскільки важлива для Вас участь у формах виховної діяльності (за 12-ти бальною шкалою).

9) **Наскільки виховна робота, що проводиться у навчальному закладі, відображає зв'язок із мистецькими надбаннями рідного краю, національними українськими традиціями (за 12-ти бальною шкалою)?**

10) Оцініть ступінь щирості у заповненні анкети

А) я був щирий;

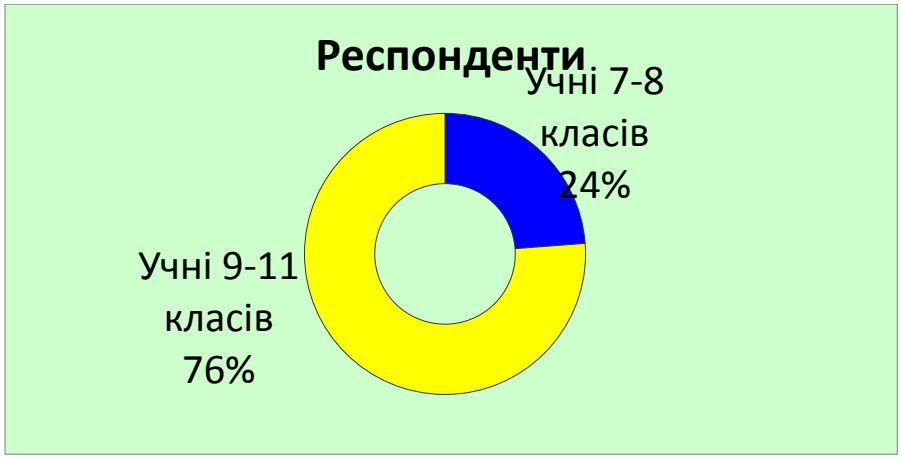
Б) я намагався бути щирим;

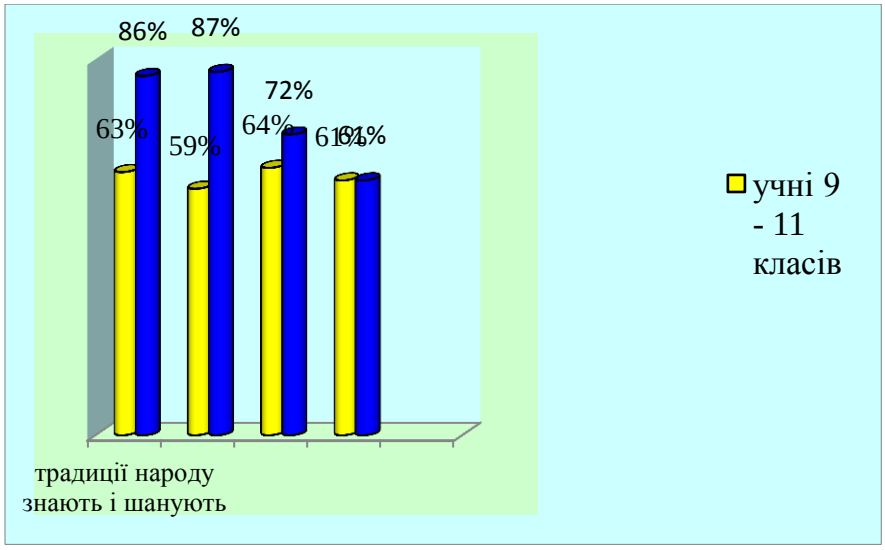
В) я був нещирим.

Дякуємо за співпрацю!

Дослідженням було охоплено 210 респондентів, серед них: 160 учнів 9 – 11 класів, що склало 76 % опитаних, та 50 учнів 7 – 8 класів, що склало 24 % від загальної кількості опитаних.

Результати досліджень

Питання були сформульовані та об'єднані за принципом визначення інтересу до форм виховної діяльності учнів, результативності реалізації експериментального плану виховної роботи, який передбачав використання духовного підґрунтя багатої аматорської спадщини Зміївщини. Відповіді на запитання розподілилися таким чином:

- найбільш цікавими для учнів є загальноліцейський проект «Таланти твої, ліцей» – 86,9 %, районний фестиваль «Пісенні струни Зміївщини» – 72,3%, арт-проекти «Зоряний дощ», «Весняні дзвіночки» – 72%, Масляна – 85%, етнофестиваль «Купальський вінок» – 86,4%, де вони сприймають себе безпосередніми учасниками;
- корисність у проведенні виховних заходів із використанням аматорського доробку земляків учні бачать у можливості доторкнутися до історії свого краю, до мистецтва – 63,3%, отримати естетичну насолоду – 26%, розважитися – 10,7%;
- 56, 8% респондентів бачать можливість для самовдосконалення, культурного зростання, розширення кола спілкування;
- важливість участі у формах виховної діяльності респонденти визначили на рівні 10,1 бала.

Анкетою передбачено основне питання **«Наскільки виховна робота, що проводиться у навчальному закладі, відображає зв'язок із мистецькими**

надбаннями рідного краю, національними українськими традиціями», на яке 69 % опитаних учнів відзначили, що виховні заходи на основі мистецьких досягнень рідного краю сприяють самовираженню, самореалізації, спілкуванню особистості, її сприйняттю та ідентифікації себе у соціумі.

Відповіді учнів супроводжувалися уточнюючою анкетою для батьків, за допомогою якої визначили, що у вихованні учнів ліцею беруть участь переважно матері (78%), батьківська частка відповідно складає 22%. Серед анкетованих вищу освіту мають 62%, розуміють важливість виховної роботи ліцею і відзначають її ефективність 88%, оцінюють вплив виховної роботи на мистецькі смаки та особистісні якості дітей, допомагають готуватися до свят, концертів, конкурсів, проектів тощо 75%.

Анкета 3

1. Ваша стать

1.1. Чоловіча

1.2. Жіноча

2.Ваша освіта

2.1. Вища;

2.2. Базова вища;

2.4. Загальна середня.

3. На скільки ефективною Ви вважаєте виховну роботу, яка проводиться у ліцеї з Вашими дітьми?

3.1.Ефективна в повній мірі;

3.2. Ефективна на 50%;

3.3. Неефективна;

3.4. Важко відповісти.

4.Чи розвиває виховна робота мистецькі та особистісні якості Вашої дитини?

4.1.Розвиває в повній мірі;

4.2. Більше розвиває, ніж не розвиває;

4.3. Не розвиває.

5.Ваша дитина бере участь у позакласній роботі

5.1. За власним бажанням;

5.2. Тому, що її зобов'язує учитель;

5.3. Без особливого бажання;

5.4. За Вашим бажанням.

6.Розмістіть за ступенем важливості цілі, які стоять перед виховною роботою:

- розширення загальноосвітнього кругозору;

- утвердження патріотичних цінностей, поваги до культурного та історичного минулого України;

- формування інтересу до різних галузей науки, мистецтва, спорту;

- розвиток творчих здібностей і нахилів;

- організація власного дозвілля;

- вироблення вмінь і навичок самоосвіти.

7.Чи допомагаєте Ви своїй дитині готуватись до участі у виховній роботі?

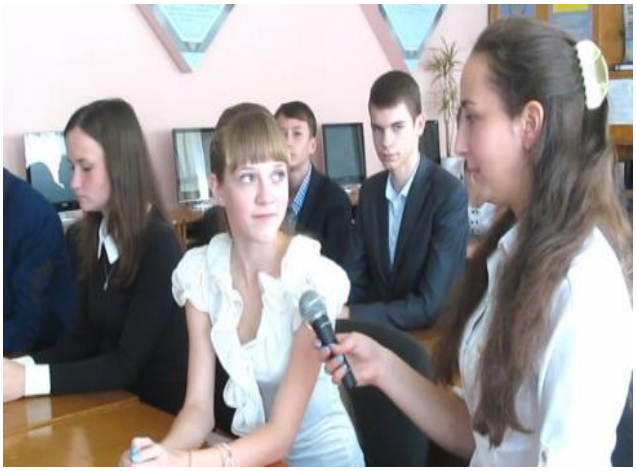
7.1. Допомагаю в усьому;
7.2. Допомагаю порадою;
7.3. Ми все робимо разом;
7.4. Мені байдуже.
8.Чи відповідають види і форми виховної роботи у ліцеї здібностям та інтересам Вашої дитини?
8.1. Так;
8.2. Частково;
8.3. Не відповідають.
9.Що стимулює Вашу дитину брати участь у виховній роботі?
9.1. Власне бажання;
9.2.Вплив ровесників, оточення;
9.3.Порада батьків;
9.4.Сучасні віяння.
10. У яких формах виховної роботи Ви хотіли б бачити участь своєї дитини?
10.1. Гуртки;
10.2. Предметні тижні;
10.3. Свята;
10.4. Конкурси;
10.5. Тематичні вечори;
10.6. Арт-проекти.
Дякуємо за співпрацю!

Найпопулярнішими формами виховної роботи для дітей, із показників відповідей батьків, є свята, арт-проекти, фестивалі, конкурси (76,4 %).

Як переконують результати анкетування, стимулом участі дітей у виховній роботі є їх власне бажання, що і свідчить про інтерес до мистецьких надбань рідного краю, його традицій, а відтак і стійкого утвердження у молодого покоління національної само ідентичності. Ефективність використання аматорських надбань – чи то у справі ідейно-естетичного, морального, патріотичного виховання, чи з науково-пізнавальною метою перебуває у прямій залежності від рівня ознайомлення з цими надбаннями найширших кіл зміївської громади. Констатуємо незаперечність впливу аматорської спадщини, і пісень зокрема, на формування особистості людини, виховання її національно-патріотичних почуттів.

Під час проведення анкетування з учнями 11-А класу Зміївського ліцею

Під час запису в студії телеканалу ОТБ ток-шоу «Форум», присвяченого національно-патріотичному вихованню сучасної молоді

Зразок учнівського колажу
до теми «Різдвяна пісня у прозі» Ч. Діккенс (6 клас)
Зарубіжна література

Зразок учнівського колажу
до традиційного виховного заходу
«Посвята у ліцеїсти», 10 клас
(колосся виконане шляхом добору різних елементів)

Додаток 6

Учасники Міжнародної літньої школи
«Медіаосвіта: практичні моделі»

Додаток 7

Гаркуша Діана – випускниця
Зміївського ліцею №1 ім. З.К. Слюсаренка,
віце-міс Міжнародного конкурсу краси «Міс Всесвіт – 2014»

Додаток 8

Фотоматеріали обласного семінару-наради керівників навчальних закладів Харківської області, проведеного у Зміївському ліцеї №1 ім. З.К. Слюсаренка, відзняти учнями-юнкорівцями

Напрям «Медіаосвіта в основній і старшій школі»

Робота учнівської медіагрупи як один з аспектів впровадження медіакультури в освітній простір навчального закладу

Ільїнська Олена Володимирівна, учитель біології Первомайської загальноосвітньої школи І - ІІІ ступенів № 5 Первомайської міської ради Харківської області

Сучасний світ важко уявити без засобів масової комунікації (традиційно сюди прийнято включати друк, пресу, телебачення, кінематограф, радіо, звукозапис і систему Інтернет). Особливу значущість в житті людства медіа придбали за останні півстоліття. Медіа сьогодні одна з найважливіших сфер у житті людей всієї планети. Медіаосвіта в сучасному світі розглядається як процес розвитку особистості за допомогою і на матеріалі засобів масової комунікації (медіа) з метою формування культури спілкування з медіа, творчих, комунікативних здібностей, критичного мислення, умінь повноцінного сприйняття, інтерпретації, аналізу та оцінки медіатекстів, навчання різним формам самовираження за допомогою медіатехніки.

Медіаграмотність допомагає людині активно використовувати можливості інформаційного поля телебачення, радіо, відео, кінематографа, преси, Інтернету, краще зрозуміти мову медіакультури. Медіаосвіта тісно пов'язане не тільки з педагогікою, художнім вихованням, але і з такими галузями гуманітарних знань, як мистецтвознавство (включаючи кінознавство, літературознавство, театрознавство), культурологія, історія (історія світової художньої культури і мистецтва), психологія (психологія мистецтва, художнього сприйняття, творчості) . Відповідаючи потребам сучасного розвитку особистості, медіаосвіта розширює спектр методів і форм проведення занять, тому актуальною стає робота учнівських медіагруп. При цьому відбувається своєрідне включення школярів в процес створення творів медіакультури, тобто занурює аудиторію у внутрішню лабораторію основних медіапрофессій.

РОЗДІЛ 1
МЕДІАКУЛЬТУРА: ПОНЯТТЯ, ПЕРСОНАЛІЇ, ФУНКЦІЇ

1.1. Поняття медіакультури

Ми живемо у світі медіа – систем масових комунікацій, що швидко поширюються, у світі "інформаційного вибуху" (за визначенням канадського соціолога М. Маклюена) [19], основними характеристиками якого є хаотичність, безмежність і надмірність. У зв’язку з цим ускладнюються соціальні зв’язки і моделі постсучасної ідентичності, змушуючи ще раз звернутися до "розуміння медіа" (media understanding), його ролі в суспільстві, його передісторії.

Медіа (від латинського "media", "medium" - засіб, посередник) – це термін XX століття, спочатку введений для позначення феномена "масової культури", "масової комунікації" ("mass culture", "mass media", "mass communication"). Термін "медіа" (media) одним з перших почав використовувати М. Маклюен,

застосовуючи його в контексті досліджень для позначення різних засобів комунікації. Термін "масова комунікація" вживається для позначення різних явищ, таких як процес передачі та поширення інформації на масову аудиторію, безпосередньо інформації, засобів масової комунікації. Проблема неоднозначності цих визначень усвідомлюється вже достатньо давно. Ще у 1967 році на зустрічі соціологів у м. Кяеріку, на якій обговорювались проблеми масової комунікації, була зроблена спроба прийняти спільне рішення – розуміти під масовою комунікацією соціальний процес поділу інформації у суспільстві засобами преси, радіо, телебачення тощо. Для позначення змісту комунікації було запропоновано користуватися терміном "соціальна інформація", а інститути розповсюдження комунікації позначити як "засоби масової інформації".

Що стосується поняття "медіакультура", то це дітище сучасної культурологічної науки, введене для позначення особливого типу культури інформаційного суспільства, що є посередником між суспільством і державою, соціумом і владою.

У традиційному розумінні медіакультура об'єднує в собі всі види аудіовізуального мистецтва. Гіпертрофованість аудіовізуальної інформації в сучасній цивілізації констатували Ф. Джеймісон, Ж. Бодрійяр, П. Віріліо. На їхню думку, медіакультура – це галузь культури, пов'язана з трансляцією динамічних образів, що одержали широке поширення завдяки сучасним технічним засобам запису і передачі зображення і звуку (кіно, телебачення, відео, системи мультимедіа). Цей термін набув широкого поширення в культурологічній науці лише кілька років тому і досі не набув статусу енциклопедичного.

Простір медіакультури існує не тільки на основі виробництва і розповсюдження образів – це лише одна частина, що робить його можливим, – але й за рахунок циклу "повідомлення – залучення до комунікації". Залучення до комунікації є умовою і результатом споживання повідомлення, а виробництво повідомлення є умовою і результатом такого залучення. У більш традиційних термінах – це взаємообмін "інформацією" та "інтересами": з одного боку, люди (аудиторія) сприймають як цікаві або корисні в першу чергу ті повідомлення, які вважають або відчувають такими, що мають відношення до них особисто, і на них вони "виявляють попит", з іншого боку, виробництво медіапродукції не тільки орієнтується на інтерес публіки, а й спонукається реальними інтересами, перш за все, політичними і економічними інтересами спільнот, груп, інстанцій та особистостей, особливо, з середини XX століття, коли екранне мистецтво сформувало в людях потребу в ілюзії іншої реальності і заволоділо увагою величезних аудиторій.

Сьогоднішня медіакультура – це інтенсивність інформаційного потоку (насамперед, аудіовізуального: телебачення, кіно, відео, комп'ютерної графіки, Інтернету), це засоби комплексного освоєння людиною навколишнього світу в його соціальних, моральних, психологічних, художніх, інтелектуальних аспектах.

Російський дослідник Н. Кирилова дає даному феномену наступне визначення: "медіакультура – це сукупність інформаційно-комунікативних засобів, вироблених людством у ході культурно-історичного розвитку, що сприяють формуванню суспільної свідомості та соціалізації особистості" [13].

Термін "медіакультура" може розумітися як: 1) сукупність матеріальних та інтелектуальних цінностей у сфері медіа, а також історично визначена система їх відтворення та функціонування в соціумі; 2) по відношенню до аудиторії медіакультура може виступати системою рівнів розвитку особистості людини, здатної сприймати, аналізувати, оцінювати медіатексти, займатися медіатворчістю, засвоювати нові знання у галузі медіа.

Генезис даного феномену дозволяє розглянути медіакультуру в історичній репрезентації, в контексті соціального функціонування і як знакову систему, якийсь "код", за допомогою якого передається інформація про світ, що оточує людину. Медіакультуру можна визначити як сукупність інформаційно-комунікаційних засобів, матеріальних та інтелектуальних цінностей, вироблених людством у процесі культурно-історичного розвитку, що сприяють формуванню суспільної свідомості та соціалізації особистості.

1.2. Дослідники специфіки медіакультури

Аналізом специфіки медіакультури та її впливу на соціум у XX столітті займалися такі зарубіжні дослідники, як Р. Арнхейм, А. Базен, Р. Барт, Д. Белл, В. Беньямін, Ж. Дельоз, М. Маклюен, Г. Маркузе, Х. Ортега-і-Гассет, Ч. Пірс, Д. Соссюр, Е. Тоффлер, М. Кастельс, Ю. Кристева, К. Леві-Стросс, Д. Рашкофф та ін.

У Росії та Україні, де сам термін з'явився відносно недавно, впродовж багатьох років цю проблему досліджували представники семіотики, мовознавства, психології (М. Бахтін, Ю. Тинянов, Л. Виготський, Ю. Лотман, В. Біблер, В. Міхалковіч, М. Ямпольський, А. Якимович та ін.).

Основний аспект вітчизняних досліджень радянської епохи (мистецтвознавців, культурологів, соціологів) був пов'язаний з критикою "елітарної" та "масової" культур, специфікою їх функціонування в суспільстві (В. Баскаков, Є. Вейцман, Б. Єрасов, А. Єремєєв, М. Каган, Л. Коган, А. Кармін, Г. Капралов, Є. Карцев, А. Кукаркін, К. Разлогов, Р. Соболєв, С. Фрейліх, Ю. Фохт-Бабушкін, Н. Хренов та ін).

В останнє десятиліття в умовах пострадянського простору з'явилося чимало ґрунтовних робіт, які досліджують непрості шляхи інформатизації суспільства, взаємини медіа та влади, вплив медіакультури на особистість (А. Андрєєв, О. Астаф'єва, А. Грабельніков, Л. Закс, Я. Засурский, М. Жабський, С. Кара-Мурза, Н. Кирилова, М. Ковальова, С. Кропотов, Г. Мельник, О. Мухін, А. Панарін, С. Пензін, Г. Полічко, Г. Почепцов, К. Разлогов, В. Савчуа, О. Федоров, А. Шариков та ін.).

Роль медіакультури в суспільстві, будучи комплексним засобом освоєння людиною навколишнього світу в його соціальних, інтелектуальних, моральних, художніх, психологічних аспектах, зростає небаченими раніше темпами.

Рівень розвитку сучасних засобів масової комунікації та специфіка їх всебічного впливу на особистість доводять, що медіа - один з факторів практичної реалізації теорії "діалогу культур", розробка якої була почата М. Бахтіним і продовжена Ю. Лотманом, В. Біблером та іншими дослідниками. Як відомо, М. Бахтін прийшов до теорії "діалогу культур" через аналіз проблеми "іншого" [2]. Для Ю. Лотмана, одного з родоначальників семіотики, процес пізнання

реальності, як і процес пізнання "іншого", - це зведення медіатексту до рівня "абстрактної мови" [17]. Що стосується В. Біблера, то саме йому належить нині широко відома теза про те, що на рубежі XX-XXI століть позначилося виразне "зміщення епіцентру всього людського буття - до полюса культури" [5]. В. Біблер резонно стверджує, що "розум культури актуалізується саме як розум спілкування (діалогу) логік, спілкування (діалогу) культур" [5].

Медіакультура – явище поліфункціональне, як і культура в цілому. Це означає, що вона відіграє унікальну роль у соціальній системі. Класифікація функцій культури, дана в працях багатьох дослідників – філософів, соціологів, культурологів. У монографії Н. Кирилової, присвяченій дослідженню медіакультури [13], виділяються найважливіші функції, які характеризують саме медіакультуру, роблячи її важливим фактором соціальної модернізації суспільства.

1.3. Функції медіакультури

Основними функціями медіакультури є інформаційна, комунікативна, нормативна, релаксаційна, пізнавальна, інтеграційна та посередницька.

На перший план, безумовно, виходить інформаційна функція, оскільки медіакультура представляє собою особливий тип інформаційного процесу, якого не знає природа. І оскільки медіакультура – це сукупність інформаційно-комунікативних засобів, то ми маємо справу з соціальною інформацією, носієм якої є культура. Завдяки медіакультурі в сучасному суспільстві стає можливим накопичення і примноження інформації, а це, як вказував Ю. Лотман, "має на увазі збереження попереднього досвіду" [15], тобто збереження генетичної пам’яті суспільства, бо, на думку Ю. Лотмана, "культура – це пам’ять" [15].

Роль інформаційної функції медіакультури в останнє десятиліття посилилася завдяки комп’ютерній техніці, що включає пам’ять і програми з переробки інформації. Таким чином, сучасна медіакультура виступає гарантом інформаційного забезпечення сучасного суспільства.

Разом з тим, інформаційну складову медіакультури важко уявити поза зв’язком з семіотичною. Виходячи з цього, можна сформулювати і таке визначення: медіакультура – це соціальна інформація, що зберігається і накопичується у суспільстві за допомогою створюваних людьми знакових засобів [11].

Комунікативна функція тісно пов’язана з інформаційною, не випадково багато дослідників їх об’єднують. Суть комунікативної функції полягає в тому, що медіакультура – це акт спілкування між різними індивідами, соціальними групами, країнами, народами, владою і суспільством тощо. Саме комунікативна функція медіакультури дає їй можливість виступати потужним каталізатором діалогу культур, завдяки чому відбувається обмін культурною інформацією в історико-філософському та історико-літературному контексті і тим самим інтенсифікується соціальний прогрес у сучасному інформаційному суспільстві [2, 5, 14, 15-17].

Розвиток форм і способів комунікації – найважливіший аспект культурної діяльності людства. З її розвитком люди знайшли надзвичайно широкі можливості

передачі та обміну різноманітної інформації від первісних сигнальних барабанів до сучасного супутникового телебачення та комп’ ютерних мереж.

Поява і розвиток писемності породжує принципово нові можливості культурного прогресу. Стають можливими якісно нові способи обробки, сприйняття і передачі інформації. Незмірно зростає кількість циркулюючої в суспільстві інформації.

Писемність дозволяє суспільству транслювати інформацію, кількість якої набагато перевищує обсяг пам’яті окремої людини. Знімаються часові та просторові межі спілкування: стає можливою комунікація між людьми, що живуть на великих відстанях один від одного і в різних історичних епохах.

Завдяки писемності змінюються якості інформації, що зберігається в суспільстві. Писемність дає можливість зафіксувати і зберегти її. Це відкриває широкі можливості для розвитку творчості.

Писемність відкрила шлях до тиражування текстів – до книгодрукування, а воно у свою чергу стало умовою збереження мовних традицій і безперервності існування культури.

Друкована (письмова) культура дає широку можливість для спілкування людей у часі і просторі, долаючи століття і відстані.

Одним з визначень медіакультури сьогодні, досить поширеним і в науковому, і в повсякденному спілкуванні, є таке поняття, як "ЗМК" – засоби масових комунікацій, куди відноситься досить розгалужена система друкованих, візуальних та аудіовізуальних засобів. Найпотужнішим чинником прогресу у розвитку засобів масової комунікації (далі – ЗМК) сьогодні є комп’ютери та мережа Інтернет, яка охоплює весь світ і робить доступним миттєвий вступ в контакт з будь-яким джерелом інформації.

Разом з тим, парадоксом сучасної ситуації є величезна маса контактів через медіа та паралельно з цим дефіцит спілкування як соціокультурна і психологічна проблема.

Нормативна функція проявляється в тому, що медіакультура несе відповідальність за процес соціалізації особистості, засвоєння нею соціального досвіду, знань, норм, ідеалів, відповідних даному суспільству, даній соціальній групі. Сюди ж відноситься законодавство, звичаї і традиції, етикет – все те, що в сукупності утворює більш складні комплекси, такі як право, мораль, ідеологія.

Все це ті ціннісні орієнтації, без яких неможливий процес соціалізації особистості, який забезпечує збереження суспільства, його структури і сформованих (або тих, що ще складаються) у ньому форм життя. Безумовно, суспільство трансформується, змінюється, модернізується, і роль системи масових комунікацій посилюється саме в кризові, переломні періоди. Медіакультура є найважливішим чинником соціалізації особистості, що визначає її зміст, засоби і способи.

Релаксаційна (від латинського relaxation – розслаблення) функція пов’язана з потребою особистості у фізичному і психічному розслабленні, розрядці. Медіакультура (особливо електронні ЗМК, про які йде мова) у повній мірі постачає це сучасній людині.

І справа не тільки в тому, що споживання певних видів медіакультури

(читання белетристики, прослуховування аудіозаписів, перегляд кіно, ТБ, комп'ютерні ігри і т. д.) відбувається в момент дозвілля, коли ми "налаштовані" на розвагу, відпочинок, розслаблення. Справа в тому, що і сама культура, на думку голландського культуролога Й. Хейзинги, містить у собі ігровий елемент [23]. За його концепцією, гра – це не тільки форма походження культури, а й обов'язковий елемент будь-якої культурної діяльності, рушійна сила розвитку культури [24].

Сучасна індустрія розваг, яка є складовою частиною медіакультури, пропонує широкий спектр спеціальних засобів релаксації – від фільмів певних жанрів (детектив, трилер, еротична мелодрама, фантастика і т. д.) до інтерактивних ігор по телебаченню або подорожей у віртуальних комп'ютерних світах. Перераховані засоби релаксації по-різному здатні впливати на психіку споживача, про що свідчать дані соціологічних досліджень. Виділяючи релаксаційну функцію медіакультури, ми виходимо з вчення Артістотеля про катарсис – очищення духу за допомогою співчуття, страху або сміху, звільнення його від суєтного побуту.

Ще однією фундаментальною функцією медіакультури є освоєння та перетворення світу, оточуючого життя, середовища проживання – пізнавальна функція. За допомогою одержуваної зі ЗМІ інформації індивід розширює свої пізнання про світ, осмислюючи його з різних точок зору: філософської, моральної, економічної, естетичної, правової і т.д., при цьому виявляється його допитливість, бажання пізнати себе в навколишньому світі, проникнути в таємниці природи і людського буття. Медіакультура здатна розширити межі "безпосереднього досвіду" індивіда, тим самим впливаючи на світоглядні установки, на процес формування особистості.

Більшою мірою, ніж інші форми суспільної свідомості, мистецтво медіа здатне, як писав Л. Виготський, "залучати в коло соціального життя інтимні і найбільш особисті сторони нашої сутності" [7]. В основі цього ефекту лежить механізм "співпереживання".

Пізнавальна функція медіакультури дозволяє індивіду адаптуватися в сучасному житті, навколишньому середовищі, отримати відповіді на багато питань, готуючи його до всіляких суперечностей і катаклізмів. Цей процес схожий не тільки на навчання і виховання, але й на медитацію, бо сприяє формуванню самосвідомості особистості, її здатності жити і творити.

Інтеграційна функція виявляється у тому, що медіакультура об'єднує народи, соціальні групи, держави. Збереження культурної спадщини, національних традицій, історичної пам'яті створює зв'язок між поколіннями. Культурна спільність підтримується і світовими релігіями.

Кінець XX століття ознаменувався небувалим стрибком у розвитку глобальних інформаційних і комунікаційних технологій, істотним чином вплинув на функціонування медіакультури у світі.

Супутникове телебачення, мережеві технології, засновані на цифровому способі передачі інформації, призвели до формування нового середовища для розповсюдження потоків інформації. Інтернет, що об'єднує національні, регіональні та місцеві комп'ютерні мережі, став джерелом вільного обміну інформацією, чого не було раніше. Інтернет став одночасно і потужним чинником

інтеграції різних культур в єдине ціле. Відмінності культур при цьому зберігаються, але справа не у знищенні цих відмінностей (чого побоюються противники глобалізації), а в поєднанні різних традицій.

Інтеграційна функція медіакультури, таким чином, спрямована не на знищення культурної самобутності, а на об'єднання культур і взаємопорозуміння між народами планети.

Велика роль медіакультури як соціального посередника, що встановлює зв'язки між структурами суспільства, проявляється у посередницькій функції. Вона дає можливість різним соціальним групам спілкуватися одна з одною, встановлювати контакти. Особливе значення в цьому зв'язку набуває медіакультура як інструмент управління суспільством. Ця можливість ЗМІ давно привертала до себе увагу багатьох відомих мислителів. Ще К. Маркс звернув увагу на значення преси як "третього елементу", який входить в структуру держави і знаходиться між керуючими і керованими.

У зв'язку з цим виникла концепція журналістики, що ЗМІ – це "четверта влада", яка, як і три попередніх – законодавча, виконавча і судова, - також володіє владними функціями. Про вплив інформації на людей у всіх куточках земної кулі розмірковує Е. Тоффлер у "Метаморфозах влади" [21].

Медіакультура на відміну від інших видів культури реально виконує функцію політичну, управлінську. Її не даремно називають "четвертою владою" з огляду на потужну, багатосторонню і масштабну владу медіа над почуттями і свідомістю людей.

Проте можна погодитися з С. Гуревичем, який стверджує: "Засоби масової інформації – не влада, але сила, іноді дуже значна, що виражає громадську думку та впливає на реальну владу, часом навіть обмежує її можливості" [8]. А звідси висновок: медіакультура – це посередник між суспільством і державою, між соціумом і владою.

Посередницька функція мас-медіа посилюється в період становлення громадянського суспільства, заснованого на принципах демократії і плюралізму, політичної свободи та гласності.

Однак, в умовах масового впровадження інформаційних та комп'ютерних технологій розширилися не тільки позитивні, але і негативні методи впливу засобів масової культури (ЗМК) як на окрему людину, так і на суспільство в цілому. Розмивання кордонів між "масовим" і "елітарним" стало відмінною рисою культурної парадигми інформаційного суспільства, орієнтованого на всеєдність ідей і компроміс естетичних позицій. Комп'ютерні та телекомунікаційні технології стають своєрідним інструментом інформаційної, політичної та духовної експансії, засобом для створення нових соціальних міфів.

Впроваджуючи в масову свідомість певні культурні стереотипи і цілеспрямовано формуючи певний тип особистості, медіа тим самим сприяють закріпленню і збереженню сформованої системи суспільних зв'язків. Раніше ці функції виконували міфологія, фольклор і релігія, в даний час вони, головним чином, покладені на телебачення та Інтернет, що вводять глядача у світ особливої умовної культури з її уявленнями про життєві цінності і порядки.

РОЗДІЛ 2
АНКЕТУВАННЯ УЧНІВ

2.1. Інструментарій для визначення рівня суб'єктності учнів в медіакультурному процесі

Анкета

1. На заняттях я звичайно активний і виявляю ініціативу.
2. Мені не подобається виконувати самостійні завдання.
3. Мені подобається виконувати за дорученням тренера додаткові творчі завдання.
4. На тренінгу я у будь-який час можу поставити керівнику питання, що цікавить мене.
5. На заняттях мені не цікаво слухати матеріал,
6. Я люблю брати участь в обговоренні якого-небудь питання разом з іншими учнями.
7. На медіазаняттях я не виявляю цікавості.
8. Я не оцінюю сам свою роботу на занятті.
9. Мої успіхи залежать тільки від мене.
10. На заняттях я часто піднімаю руку, коли потрібно відповісти на поставлене питання.
11. Мені подобається шукати цікаву інформацію до якого-небудь уроку в додатковій літературі.
12. Я сам можу оцінити якість виконаної мною роботи.
13. Я активний на заняттях тільки тоді, коли мені потрібно отримати схвалення.
14. Не можу сказати, що займаюся на повну силу.
15. Мені більше подобається, коли на занятті говорить сам тренер, а нас він не турбує питаннями.
16. На тренінгах я часто відчуваю бажання висловити свою точку зору, свою думку.
17. Якщо на мені щось незрозуміло, то я не буду турбувати тренера додатковими питаннями.
18. Мені не цікаве те, що відбувається на заняттях, і тому частіше за все я нудьгую.
19. Мені подобається, коли тренер на залучає нас, учнів, до розмови і ставить нам питання.
20. Якщо я що-небудь не зрозумів, то обов'язково додатково позаймаюся вдома і розберуся .

Якщо міркування збігаються з твоєю думкою про себе, то постав поряд із номером питання знак «+». Якщо ти незгодний, то знак «-».

Відповідь «Так» — питання № 1, 3,4, 6, 9, 10, 11, 12, 16, 19, 20.

Відповідь «Ні» — питання № 2, 5, 7, 8, 13, 14,15,17, 18.

Результати діагностики суб'єктності учнів диференціюються за трьома основними інтервалами значень:

Низький рівень (від 0 до 10 балів) — суб'єктна позиція учня в освітньому процесі виражена дуже слабко або практично відсутня (при найнижчих балах). У процесі медіанавчальної діяльності учень займає частіше за все пасивну позицію, активність

виявляє вкрай рідко, епізодично, вважає за краще бути в ролі виконавця указівок і не висловлювати свого ставлення до них. До самостійності не прагне, різні види самостійної роботи виконує через те, що вони задані , і не прагне до їх власного вибору. Ініціатива практично відсутня. Орієнтований на традиційне виконання ролі учня як об'єкта дій на засвоєння знань, умінь, навичок.

Середній рівень (від 11 до 15 балів) — певною мірою суб'єктність властива учню як його особистісна якість, виражена у нього достатньою мірою. Учень прагне виявити певну активність, але ініціативним буває рідко.

Вибірково ставиться до участі в самостійних завданнях. Намагається виробляти свою особисту позицію з тих або інших питань, але далеко не завжди прагне висловлювати своє ставлення до тих або інших аспектів організації медіаосвітнього процесу.

Високий рівень (від 16 до 20 балів) — суб'єктна позиція учня в медіаосвітньому процесі є яскраво вираженою, сформованою на високому рівні. Учню властиві як внутрішня активність (переживання своєї причетності до процесу самоформування, усвідомлення того, що результат навчальної діяльності буде залежати від ступеня особистих зусиль, інтелектуальна включеність у пропонований культурний матеріал), так і зовнішня (висловлення своєї думки з приводу обговорюваної проблеми, звернення до тренера з питаннями й уточненнями. Учень значною мірою самостійний в освоєнні діяльності, орієнтований на виконання різних видів самостійних медіаробіт. Часто виявляє ініціативу.

2.2. *Визначення та аналіз рівня мотивації до навчання на медіазаняттях*

Мета: виявити в учнів мотивацію досягнення успіху – це прагнення до поліпшення своїх результатів, наполегливість у досягненні мети, що пов’язано з потребою особистості в самореалізації, а це є важливе завдання в умовах медіаорієнтованої освіти.

Інструментарій для визначення рівня мотивації учнів (опитувальник А.А. Реана «Мотивація успіху »)

Анкета

Інструкція: Дорогий друже! Прочитай наведені думки і виріши, які з них стосуються тебе і, якщо ти з ними згоден, — поряд напиши «так». Якщо думка тебе не стосується, то напиши поряд «ні». Будь відвертий.

1. Починаючи роботу на занятті, я сподіваюся на успіх.
2. Звичайно я активно працюю, часто піднімаю руку, коли потрібно відповісти на питання.
3. У мене поки немає планів на майбутнє.
4. Якщо матеріал мені не зрозумілий, я прагну в ньому обов'язково розібратися або самостійно, або за допомогою тренера й однокласників.
5. Я обов'язково хочу досягти успіху .
6. Навіть якщо мені тренінг не подобається, я все одно прагну отримати максимум знань та умінь.
7. Якщо завдання дуже важке і незрозуміле для мене, то я відмовляюся його

розв'язувати.

8. Якщо мені хочуть доручити яке-небудь завдання, то я спробую знайти поважну причину і відмовитися від доручення.

9. При зустрічі з труднощами я шукаю способи їх подолання.

10. Я — настирна людина.

11.Якщо я отримав несхвальний відгук, то обов'язково намагаюся його виправити.

12. У мене є вже плани на майбутнє.

13. Мої близькі вважають мене ледачим.

14. Для мене дуже важливо робити свою справу якомога краще, навіть якщо через це у мене виникають непорозуміння з друзями.

15. Мої батьки мене дуже суворо контролюють.

16.Я часто відчуваю сумнів в успіху при виконанні якої-небудь справи.

17.При невдачі я відмовляюся від поставленої цілі.

18.Успіх у моєму навчанню залежить від моєї цілеспрямованості й наполегливості, а не контролю батьків.

19.Якщо у мене виникає яке-небудь бажання, я обов'язково прагну його здійснити.

20.Якщо я не виконав якесь завдання, я не переживаю через те, що мене будуть лаяти або засуджувати.

Дякуємо за відповіді на питання анкети!

Ключ до опитувальника:

Відповідь «Так» — питання № 1, 2, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 14, 18, 19.

Відповідь «Ні» — питання № 3, 7, 8, 13, 15, 16, 17, 20.

Критерії оцінки результатів опитування пропонуються такі:

- *від 0 до 13 балів* — виражена мотивація на невдачу, учень вважає для себе більш важливим уникнути якої-небудь неприємності, помилки, неуспіху, ніж спробувати досягти якого-небудь результату в діяльності;
- від 14 до 17 балів — мотиваційний полюс яскраво не виражений, проте той, хто набрав 14 балів, може вважатися таким, що має тенденцію до уникнення невдачі, а 17 балів — схильний до вияву тенденції до досягнень;
- від 18 до 20 балів — яскраво виражені мотивація на успіх, прагнення до досягнень у діяльності й у спілкуванні, цілеспрямованість.

За підсумками тестування учнів класів підраховується кількість дітей з мотивацією на успіх і з мотивацією на невдачу. Усередині групи учнів, у яких мотиваційний полюс не виражений, підраховується кількість тих;хто все ж таки більшою мірою схильний до досягнення успіху, і кількість тих, хто схильний до уникнення невдачі. Дані опитування заносяться в таблицю.

У результаті підраховується кількість учнів, що набрали відповідну одному або іншому мотиваційному полюсові кількість балів.

РОЗДІЛ 3
ПЛАНУВАННЯ РОБОТИ УЧНІВСЬКОЇ МЕДІАГРУПИ

№ з/п	Тема занятия	Термін проведения
1.	Створення телезамальовки. Поняття синопсиса, творчої заявки, сценарного плану.	Вересень
2.	Програма у жанрі нарис. Художні образи.	Жовтень
3.	Особливості монтажу аудіовізуального ряду .Створення відеокліпу.	Листопад
4.	Проблемний нарис. Ознаки жанру.	Грудень
5.	Етюд-трилер. Способи втілення задуму.	Січень
6.	Літературний монтаж як вид художньої творчості.	Лютий
7.	Аналіз інтернет-сайтів . Розвиток умінь критично оцінювати інформацію.	Березень
8.	Проблеми українського кіно.	Квітень
9.	Презентація творчих робіт.	Травень

РОЗДІЛ 4
ЗАНЯТТЯ МЕДІАГРУПИ

4.1. Аналіз інтернет-сайтів. Розвиток умінь критично оцінювати інформацію.

Мета: розглянути поняття «інтернет-медіа», «кібер-простір»,оцінити достовірність вікі,соціальних мереж та їх конфіденційність,прослідкувати нові тенденції розвитку інтернет-медіа, формувати навички критичного мислення.

Тривалість: 1 год.20 хв.

Ресурсне забезпечення: 2 ватмани, папір А-4, стікери, маркери.

Хід заняття:

1. Знайомство. Вправа «Луна»

Інструкція. Кожен повинен підтримувати повну єдність комунікації з людиною, яка говорила перед ним. Він повинен повторити суть її повідомлення, щоб довести, що зрозумів і відчув її. Після цього перший учасник підтверджує, що його зрозуміли правильно, зауважує моменти, які не були помічені. Тоді другий учасник починає свою розповідь. Теми: «Мої стосунки з дітьми», «Моя дитина та інтернет».

2. Вправа «Рівні спілкування»

Ресурсне забезпечення: папір А-4 за кількістю учасників, маркери.

Інструкція: Розділіть, будь ласка, листок паперу на чотири рівних частини. Зараз ми трішки помалюємо. У першому квадраті намалюйте початок вашої бесіди з директором (керівником), у другому — з класним керівником, у третьому — зі своєю дитиною , в четвертому – з іншими батьками.Малюйте так, як умієте, головне те, що ви намалюєте, а не якість малюнка.

Після того, як учасники закінчать роботу, ведучий просить передати їх по колу для того, щоб усі змогли ознайомитися з малюнками. Коли всі малюнки повернуться до «авторів», ведучий пропонує поділитися своїми думками, враженнями, які з'явилися в учасників про зміст малюнків. Обговорення дозволяє

визначити основні стереотипи й установки, які стосуються бесіди в різних рольових позиціях, а також те, що сприяє, а що перешкоджає встановленню контакту. Це важливо для того ,щоб усвідомлювати значущість навичок комунікації.

3. Інформаційне повідомлення.

Інтернет — багатоаспектний медіум. Це означає,що він містить багато різних конфігурацій комунікації.Його різноманітні форми демонструють зв'язокміжособистісної комунікації та масової.Інтернет-комунікація може набувати різних форм:від веб-сторінок, контрольованих основними медіаорганізаціями (приміром, інтернет-представництвами телеканалів чи газет), до інтернет-спільнот, зацікавлених якимись конкретними темами, й електронного листування між колегами та друзями.

Ці форми інтернету можна витлумачити як єдиний континуум.Джерела повідомлень в інтернеті також різноманітні: від однієї особи в електронному листуванні до соціальних груп в інтернет-спільнотах та груп професійних журналістів на веб-сторінках. Відповідно, й самі повідомлення можуть мати як цілком традиційну для жанру журналістики форму новин чи статей, так і вигляд історій «з продовженням», створених протягом тривалого часу багатьма людьми; це може бути і просто розмова між групою користувачів якогось сайту чи форуму. Те ж саме стосується й аудиторії цих повідомлень, що може варіюватися від однієї особи (адресата електронного листа) до потенційно мільйонів. До того ж представники аудиторії інтернет-повідомлень можуть змінювати свою роль зі споживачів на виробників цих повідомлень. Традиційні мас-медіа зазвичай встановлюють певні вимоги та надають певні гарантії щодо правдивості їхньої інформації. В інтернеті такі гарантії значно проблематичніші. Зокрема, в інтернеті можлива ситуація, коли автор того чи іншого повідомлення виявиться навіть не реальною особою, а просто комп'ютерною програмою.

Традиційні мас-медіа розв'язують проблему достовірності інформації через залучення до виробництва своїх повідомлень спеціалістів, на яких покладають завдання перевіряти факти й відповідальність за їхню правдивість. В інтернеті, залежно від форми комунікації та джерела повідомлень, рівень достовірності інформації може суттєво варіюватися. Важлива ознака Веб 2.0, як наслідок інтерактивності — вразливість конфіденційних даних. Дістаючи доступ до генерування контенту, користувачі залишають про себе в мережі безліч інформації, зокрема, приватного характеру. Фактично, інтернет епохи Веб2.0 не віддільний від збирання статистики про користувачів, їхні преференції й інтереси, особисте життя, кар'єру, друзів тощо. Варто зазначити, що така відкритість / незахищеність персональних даних не просто побічний ефект інтерактивної природи мережі 2.0, а важливий складник сучасної інтернет-політики. При цьому слід розуміти й оцінювати ризики, які створює для користувача контент. Ці ризики проявляються в появі небажаного контенту на сайті, за яким можуть статися репутаційні втрати, технічні проблеми, втрата аудиторії або правові наслідки для онлайнових ресурсів.

До числа подібних ризиків належать такі:

- однобічна позиція автора, який, не будучи професійним журналістом,

може мати власні мотиви для розміщення тієї чи іншої інформації або просто не мати доступу до джерел, які представляють, наприклад, іншу сторону описуваного конфлікту. У цьому випадку не йдеться про замір у діях автора;

- спам і флуд, розміщення непотрібної і не стосовної до предмета обговорення інформації або реклами;

- розголошення персональних даних і втручання в приватне життя, наприклад ідентифікація жертв злочину, створюють додаткові правові ризики для онлайнових медіа;

- плагіат, розміщення інформації, створеної іншим автором, без посилання на джерело, можуть завдати шкоди репутації сайту, і спричинити до правових наслідків;

- явна брехня або помилкова сенсація. Такі дії можуть вчиняти навмисно. Мотивом автора в цьому випадку може бути бажання облити брудом опонента, відвернути увагу аудиторії від проблеми, порушеної в публікації. Подібні дії дають широку основу для інформаційного маніпулювання;

- мова ворожнечі, образливі висловлювання на адре-су людей або організацій, а також тролінг — на-вмисне розпалювання конфлікту. Часто-густо такий зміст можуть розміщувати з провокаційною метою — щоб організувати кримінальне або судове пере-слідування незалежних інтернет-ресурсів;

- помилкове авторство, розміщення інформації від імені іншої людини. Такі явно провокаційні дії спрямовані як проти інтернетресурсу, так і протии людини, від імені якої розміщують інформацію;

- зараження вірусами, що містяться в читацькому контенті.

Безумовно, неможливо усунути всі ризики, які створює для користувача контент, їх слід враховувати й намагатися мінімізувати.

Характерні особливості нових медіа:

1) новини в реальному часі (миттєве доставлення);

2) мобільність (повідомляння звідусіль і всюди);

3) мультимедійність (новини у будь-яких форматах);

4) конвергентність (доставлення на будь-які носії);

5) інтерактивність (наявність зворотного зв’язку й можливості створювати свій потік новин);

6) персоніфікація і сегментація(під конкретну людину);

7) роль професійної журналістики стає все розмиті-шою, виникають дилеми блогерства та журналісти-ки, швидкості та точності;

8) технології змінили світ і поведінку споживачів, традиційні медіа перебувають сьогодні на порозі глибокої кризи, виходу з якої поки не видно.

5. Робота в групах

Особливості аналізу інтернет-сайтів на прикладі сайту «Телекритика».

6. Прощання. Вправа «Аплодисменти по колу»

Інструкція. «Ми добре сьогодні попрацювали, і мені хочеться вам запропонувати гру, під час якої аплодисменти звучать спочатку тихенько, а потім стають усе сильнішими і сильнішими.»

Ведучий починає плескати в долоні, дивлячись на одного з учасників і поступово підходячи до нього. Потім цей учасник вибирає із групи наступного,

кому вони аплодують удвох. Третій вибирає четвертого і т. ін. Останньому учаснику аплодує вже вся група.

4.2. Особливості аналізу інтернет-сайтів на прикладі сайту «Телекритика».

«Телекритика» – українське інтернет-видання медіапубліцістікі засновано у вересні 2001 року. Висвітлює події медіапростору та медіаринку України, публікує результати моніторингу та аналіз інформаційного наповнення українського телебачення. «Телекритика» зіграла важливу роль в «журналістської революції», яка відбулася перед Помаранчевоїю революцією 2004 року.

Видання засноване заслуженою журналісткою України Наталею Лігачовою, колишньою співробітницею газети «День» (1996-2001), яка вела в ній постійну телепубліцістічну колонку.

Для підтримки сайту була заснована громадська організація «Телекритика», яка працювала в партнерстві з МГО «Інтерньюз-Україна».

З 2004 року виходить однойменний щомісячний журнал «Телекритика» (головний редактор - Євген Мінко). У 2004-2006 роках журнал готувався колективом ГО «Телектритика», проте з тих пір пережив два ребрендингу і зараз публікує унікальні матеріали, які не дублюють інтернет-видання.

У 2009 році «Телекритикою» було також запущений проект «Медіаблоги», що представляє собою мережу блогів медійної тематики.

Середня відвідуваність сайту - більш 37000 відвідувачів в день.

Тематика сайту: критика телепродукту, оцінка якості телепрограм, теленовин і ток-шоу; висвітлення подій медіаринку, рейтингів телеперегляду; огляди, аналітика процесів на телеканалах, в друкованих та електронних ЗМІ, а також законодавство і право в медіагалузі України та світу, права журналістів, розвиток регіональних медіа.

Цільова аудиторія: журналісти, громадські активісти, керівники і співробітники громадських організацій, співробітники посольств, західних фондів, регуляторних органів, власники і топ-менеджмент телекомпаній, друкованих та електронних ЗМІ, співробітники відділів маркетингу, реалізації і технічних служб ЗМІ, околомедійной сфери, а також народні депутати України.

«Дошка ганьби»

Fame and shame (слава і ганьба) – це дошка ганьби брехливих журналістів.

Інформаційна війна Кремля проти України охопила багатьох російських і навіть українських медійників.

«Телекритика» пропонує своїм читачам оцінити роботу відомих російських і українських колег в ці важкі дні. Нехай місце на Дошці ганьби займуть ті, хто свідомо змінив журналістику на пропаганду, систематично дезінформує громадян щодо суті конфлікту Росії з Україною.

Бути знятим з Дошки ганьби може кожен, хто публічно визнає і вибачиться за брехню і маніпуляції перед аудиторією.

Завдання журналіста – інформувати, щоб аудиторія могла скласти власну думку. Завдання ж пропагандиста – нав'язати аудиторії вже сформовану «правильну» думку. Разом з читачами ми хочемо зібрати на Дошку ганьби

брехунів тих медійників Росії і України, які обрали замість журналістики пропаганду, відмовившись слідувати головним професійним принципам:

1) повідомляти факти; (достовірність, точність, повнота)

2) служити насамперед громадянам незалежно від редакції;

3) ретельно перевіряти факти і посилатися на достовірні джерела; (достовірність)

4) зберігати незалежність від тих, чию діяльність він висвітлює;

5) сприяти створенню дискусійного майданчика навколо події для громадської критики і досягнення компромісу;

6) створювати зрозумілі, зважені, співмірні новини з різними точками зору. (Баланс думок)

Імена тих, хто дезінформує громадськість про суть подій в Україні, повинні бути озвучені і обговорені. Важливо зрозуміти і пояснити, хто інформує, а хто систематично і свідомо бреше. Медіасередовище і суспільство повинні визначити, чи існує для таких людей місце в професії. Оскільки мав рацію журналіст Ілля Троцький, що:

1) будь-яка війна закінчується.

2) в кожному народі є різні люди, не всі беруть участь у війні, не потрібно ображати всіх підряд;

3) політики домовляться, а ти залишишся з тим лайном, яким ти поливаєш «своїх ідеологічних супротивників»;

4) під час війни брешуть всі.. Якщо хочеться щось написати, пиши про те, що бачиш сам;

5) хочеш висловити своє ставлення до політики – вислови, при цьому не обов'язково когось ображати;

6) не подобається думка іншої людини ,то висловися про цю думку, а не про цю людину: найчастіше ви особисто не знайомі;

7) пам'ятай, що ненавидіти незнайомих тобі людей – це захворювання;

8) взаємини між людьми вельми складні. Між державами все ще складніше. Усе просто і зрозуміло тільки дурням. Не квапся робити висновки;

9) залишайся завжди Людиною і пам'ятай пункт 1.

Дошка ганьби. Критерії оцінки:

• систематичне ігнорування основних професійних стандартів, таких як баланс думок, достовірність, точність і повнота інформації, відокремлення фактів від коментарів;

• заангажованість політичними і бізнес-інтересами, підміна журналістики пропагандою, широке використання прийомів маніпуляції суспільною свідомістю, відверта брехня.

У список можуть потрапити як журналісти, так і головні редактори і топ-менеджери ЗМІ, безпосередньо відповідальні за формування редакційної політики.

Півтора місяці тому було 80 чоловік, 2 з них вибачилися, а тепер 81

Леонід Муравйов – кореспондент «П'ятого каналу» (Санкт-Петербург, РФ). Більшість матеріалів журналіста побудовані на прямих включеннях з місць, які піддавалися обстрілу. Під час одного з таких включень в прямому ефірі

журналіст показує, як волонтери забирають тіла загиблих у Будинку культури Донецька. У всіх своїх репортажах журналіст стверджує, що обстріл / атаку ведуть українські військові. При цьому він не наводить ніяких підтверджень своїх слів.

1. 30 січня 2015 року «Хочу відзначити тільки одну деталь, що на всіх цих військових злочинах були присутні представники місії ОБСЄ. Найцікавіше, що коли тільки вони їхали ... українські військові продовжували стріляти »(http://www.5-tv.ru/news/93732/)

2. 29 січня 2015 «Таких дворів в Донецьку десятки. Мирні жителі вже не розраховують хоч на якийсь милосердя з боку українських військових. Всі надії тільки повстанців. У сюжеті немає жодного коментаря місцевого жителя, які підтверджували б ці слова журналіста. В синхронах місцевих жителів, використаних в матеріалі, розповідається про наслідки обстрілу, а не про сторони протистояння. «Сьогодні найгарячіша точка - Дебальцеве. У кільці оточення там можуть виявитися від до 10 тисяч українських військових. Зараз на околицях селища йдуть дуже серйозні бої. Є жертви серед мирного населення. Солдати «незалежної» обрали тактику живого щита »

3. «Не дивлячись на спроби київської влади придушити опір південного сходу України, прихильники федералізації не здаються» 8 травня 2014 «Лідери самооборони визнали, що не можуть відкласти день голосування, тому що порушили б обіцянки, дані власного народу, тим більше що припиняти каральну операцію в регіоні Київ не збирається »; «В умовах воєнного часу, коли по мирних містах Донбасу стріляють бойовики національної гвардії і «Правого сектору», лідер самооборонців вважає, що зволікати не можна. Київська хунта не прийняла пропозицію Володимира Путіна. Зрозуміло, що перемир'я не буде. А значить – не можна чекати». «Бойовики «Правого сектору », вони в чорній формі без розпізнавальних знаків, штурмують міськраду, яку героїчно боронять прихильники федералізації». Журналіст використовує ярлики і суб'єктивні судження для демонізації українських силовиків і героїзації протилежного боку. «Ще Ленін говорив про умови гарного повстання. Пошта, телеграф. В сучасний час все вирішує телебачення. Сьогодні бійці Донецької республіки взяли під свою охорону телекомпанію «Донбас». Тепер журналісти зможуть працювати, а не редагувати новини за вказівкою Києва ». Журналіст маніпулює і нав'язує глядачеві думку про те, що співробітники телеканалу «Донбас» редагували новини за вказівкою Києва, але коментаря представників самого телеканалу немає. Також журналіст для опису дії бойовиків використовує евфемізм «взяли під охорону», що є маніпуляцією, оскільки збройне захоплення приватного телеканалу є порушенням закону. Нами були виділені також критерії оцінки роботи сайту.

1. Оперативність – це швидкість публікації новини на сайті або виходу сюжету в ефір.

2. Точність - це точне відтворення фактів або цитування людини, правильне написання посади та П.І.Б.

3. Повнота - стандарт, який має на увазі в цілісному матеріалі відповіді на питання Хто? Що? Де? Коли? Як? Чому ?.

4. Баланс
5. Відділення фактів від коментарів
6. Достовірність
7. Простота

4.3. Особливості монтажу аудіовізуального ряду. Створення відеокліпу.

Мета:розглянути поняття аудіовізуальний ряд, ознайомтись з механізмами написання сценарію, створити умови для формування навичок критичного ставлення до медіапродукції,сприяти розвитку творчих здібностей учнів.

Ресурсне забезпечення: ватмани, маркери, фломастери, журнали, кольоровий папір, листи А4, ножиці.

Хід тренінгу

1. Вправа «Знайомство»

Мета: підготувати учасників до роботи, створити комфортну атмосферу, гарний настрій, сприяти згуртованості групи.

Учасники сідають у коло. Ведучий знайомить з талісмончиком, кожний учасник передає його по колу, промовляючи слова:

Наше коло, мов сім’я.
Друзі ми: і ти, і я.
Добрий день, сусіде справа,
Добрий день, сусіде зліва.
Ми – одна сім’я,
Наше коло, мов сім’я.
Друзі ми: і ти, і я.
Обніми сусіда зліва,
Обніми сусіда справа.
Ми – одна сім’я.

2. **Встановлення правил групи**

На плакаті записують правила, що колективно складаються в групі.

1. Бути чесними.
2. Бути толерантними.
3, Не критикувати, а допомагати.
4. Один говорить – всі слухають.
5. Правило піднятої рук.
6. Дотримуватись регламенту.
7. Бути активним і позитивним.

3. Вправа «Очікування»

Учасники на стікерах записують свої очікування від тренінгу. Потім, виголошуючи свої очікування, приклеюють їх на плакаті «Береги», де з двох боків річки зображені береги – «Берег надій» та «Берег реалізованих сподівань». Учасники приклеюють свої стікери ближче до «Берега надій», вирушаючи у подорож до протилежного берега.

4. Об'єднання у групи

Учасники об'єднуються в групи за назвами улюблених телеканалів – команда «СТБ», «Інтер» ,тощо.

5. Мозковий штурм «Що таке телебачення?»

Мета: ввести учасників тренінгу в тему, актуалізувати їхнє особисте розуміння того, що таке телебачення, подати його визначення.

6. Інформаційне повідомлення

Робота над кліпом починається з написання сценарію. Можливо, ви вже маєте якусь ідею, образи, що їх хотіли б втілити у кліпі. Існує кілька видів сценарію:

- літературний;
- режисерський або монтажний;
- операторський.

Але перш ніж починати писати сценарій до кліпу або фільму, потрібно написати сценарну заявку та синопсис.

Написання сценарної заявки та синопсису

Будь-яка ідея повинна отримати матеріальну форму, в нашому випадку у вигляді сценарної заявки Сценарна заявка — це документ, з якого починається робота над кліпом. Вона покликана чіткіше сформулювати загальну ідею і завдання кліпу.

Розглянемо докладніше кожен із зазначених пунктів.

1. Отже, спочатку вказуються прізвища, імена та по батькові учнів, які працюватимуть над проектом.

2. Потім наводиться робоча назва кліпу, яка в процесі роботи може бути скоригована. Необхідно пам’ятати, що назва кліпу тісно пов’язана з його змістом, основною ідеєю. По можливості вона повинна бути оригінальною, здатною зацікавити глядача, такою, що добре запам’ятовується.

3. У цьому розділі міститься стисла інформація щодо теми кліпу, дається його короткий зміст. Заповнюючи цей пункт, необхідно відповісти на такі запитання:

- Про що буде кліп? Який його сюжет?
- Чому порушена тема для вас цікава?
- А чому ця тема може бути цікавою іншим людям (у вашому класі, школі, місті або за його межами)?
- Чому ви вирішили зняти кліп саме на цю тему?
- Яку мету ви перед собою ставите, знімаючи кліп: розважити глядача чи попередити його про можливу небезпеку, існуючу проблему, змінити уявлення людини про щось важливе, поділитися цікавими фактами?
- Які висновки ви можете зробити в результаті дослідження проблеми?

Відповіді на ці питання і стануть обґрунтуванням теми кліпу.

4. Уявлення про можливу аудиторію вашого кліпу (вік, професія, рівень освіти, можливі інтереси) дозволить говорити з нею на одній мові і зробить кліп зрозумілішим.

5. Жанр кліпу може бути будь-яким: комедія, драма, бойовик, трилер, публіцистика.

6. Заповнюючи «Графік роботи над кліпом», необхідно вказати загальний

період роботи над проектом (до якого терміну він буде завершений), скільки часу займуть підготовчий етап, зйомки, монтаж знятого матеріалу.

7. Необхідно подумати, яке устаткування знадобиться для реалізації проекту. Мінімальний стартовий набір може бути таким: комп'ютер зі встановленою програмою Windows Movie Maker та навушники. Можливо, знадобляться штатив, додаткове освітлення, мікрофон, мультимедіа-проектор.

Ще одним документом, який розкриває зміст кліпу більш повно, є синопсис. У ньому має бути відбита основна сюжетна лінія, описані персонажі і ключові події, окремо виділена кульмінація. Текст синопсису повинен чітко характеризувати дію і бути досить образним, щоб читач міг уявити собі того чи іншого персонажа, зрозуміти, яка подія відбувається.

У синопсисі потрібно дати відповіді на такі ключові питання:

- Про що йдеться у кліпі?
- Хто його головні герої?
- Чого домагаються основні персонажі кліпу?
- Чому вони вирішили займатися цією справою?
- Що (або хто) стоїть у героїв на шляху до поставленої мети?

Створення літературного сценарію

Фактично відеокліп являє собою дуже коротке кіно, особливий жанр, що має всі ознаки художнього твору. Тому написання літературного сценарію до фільму або кліпу можна порівняти з написанням художнього твору.

Вкладіть у цю справу свою душу, серце, емоції, бажання та мрії. Поставте себе на місце глядача, який повинен вашими очима побачити історію, що розповідається, відчути ті самі емоції, які переповнюють вас. Лише за цих умов можна розраховувати на успіх. Літературні сценарії будують за певною загальною схемою. Ось приклад такої схеми.

1. Представлення героя і місця дії.

Первинна ситуація, початок історії. Сценарист повинен описати місце дії і навколишню обстановку, показати настрій героїв або психологічний клімат, в якому буде розгортатися історія. Якщо це комедія, почніть з жарту. Якщо бойовик, почніть із захоплюючої сцени (пригадайте фільми про Джейм- са Бонда). Бажано додати візуальну метафору або зоровий образ, який допоможе визначити тему вашої історії.

2. Зав'язка (провокуюча подія).

За допомогою дій та діалогів визначте основну тему, яку ви розкриватимете впродовж усієї історії.

Далі в міру розвитку сценарію ви детально розглядатимете цю тему, спростовуючи або доводячи одну з точок зору. Ближче до кінця кліпу ви повинні по-новому відобразити тему в діях і діалогах. Нехай головний герой розповість, як змінилися його погляди (іноді для цього достатньо однієї фрази або вчинку). Не забудьте показати і те, як змінюється сам герой, чому вчиться, як зростає або деградує.

Сценарист створює драматичну передумову, дає зрозуміти глядачеві, про що йтиметься у кліпі. До цього моменту ми повинні знати, чим займається

головний герой і які наміри має. Опишіть мету героя, його прагнення, турботи і тривоги. Який зовнішній чинник впливає на персонаж, визначаючи нову мету його життя? Як ця дія змінює його мотивацію, зовнішню і внутрішню? (Це не правило, але зазвичай зовнішнім чинником, що впливає на плани і мотивацію героя, є опонент).

3. Представлення опонента.

Супротивник, або антагоніст, може з'явитися і раніше, ніж розпочнеться зав'язка. Це може бути людина (лиходій або, навпаки, позитивний герой — скажімо, майбутня кохана головного героя) чи сила не людської природи (вулкан, що викидає лаву, цунамі, магічний шторм, натовп). Автор повинен описати натуру опонента, розповісти про його плани і бажання. Як цілі опонента перетинаються з намірами головного героя? Яку проблему створює опонент для героя? Із-за цієї проблеми герой повинен опинитися в скрутному становищі, постати перед певною дилемою.

4. Проблема вибору, що його має здійснити герой.

Перед героєм постає моральна дилема або проблема вибору однієї з двох — найчастіше однаково неприйнятних — альтернатив. (Нагадаємо, що дилема це, по-перше, судження, яке містить два взаємовиключних положення, що не допускають існування третього, а по-друге, непростий вибір між двома протилежними і, як правило, однаково невигідними рішеннями. Нерідко саме у цей час герой починає самостійно будувати плани щодо вирішення проблеми або гуртувати людей, разом із якими він сподівається це зробити.

5. Дії героя в нових обставинах.

Тут глядач повинен побачити реакцію героя, його першу спробу вирішення проблеми або дилеми. Відбувається якась важлива, екстраординарна подія, яка повертає життя головного персонажа в зовсім інший бік. Герой робить те, про що на початку історії навіть гадки не мав. Він змушений вирушити в далеку дорогу або ж діяти в нових для себе обставинах.

Нагадуйте глядачеві про ключову проблему в кінці всіх основних сюжетних ліній. Кожного разу ставте під сумнів можливість отримати позитивну відповідь. Зробіть життя героя ще важчим, додайте перешкод і проблем. Підвищте ставки, тобто ціну перемоги. Наприклад, якщо ви створюєте бойовик, то на початку другого акту на кону має стояти, скажімо, життя героя, в середині акту — життя героя та його дружини і дітей, до початку третього акту — життя героя, його дружини і дітей, а також друзів, знайомих і випадкових свідків.

6. Внутрішня зміна героя.

Сценарист має показати первинне зростання, розвиток головного персонажа. Герой з успіхом проходить усі випробування. Ці випробування можуть стосуватися дилеми, натякати, як зміниться головний герой до кінця історії. Іншими словами, герой здійснює вчинок, який приводить до його внутрішнього зростання. Саме здійснює вчинок, вставши перед моральним вибором, а не сидить склавши руки. Герой не може залишатися пасивним. Усі його дії націлені на досягнення поставленої мети.

7. Ключовий момент.

Критична подія, точка безповоротності для головного героя. Він переходить рубіж, після чого вже не зможе повернутися назад. Коли постає чергова проблема, герой знову робить вибір і тим самим підтверджує своє прагнення досягти основної мети.

8. Критична ситуація.

Сценарист нагадує глядачеві, про що історія. Герой знову стоїть перед моральним вибором. Здається, ще трохи і він вирішить дилему, історія закінчиться. Проте герой «спотикається», і всі його мрії, плани та вчинки стають марними. Герой залишається один, гра здається йому програною. Опонент повинен торжествувати. Проте незабаром герой отримує шанс діяти по-іншому, починає сповідувати нові цінності й оперувати новими знаннями, тобто змінює підхід до вирішення проблеми. (У цьому йому часто допомагає друг або наставник.) У героя знову з'являється надія досягти мети. Не забувайте про основне питання і збільшені ставки. Що повинен зробити головний герой? Чим він готовий пожертвувати заради своєї цілі?

9. Кульмінація.

Герой з новою силою, сповідуючи нові моральні цінності та знання, починає вирішувати проблему. Тут сценарист повинен показати, як тепер діє герой і що саме може привести його до перемоги (якщо це драма, бойовик чи комедія) або до поразки (якщо це трагедія). Герой може сумніватися, відчувати хвилювання або страх, але все-таки він продовжує активно діяти на шляху до своєї цілі. Зрозумівши справжню сутність опонента, герой шукає з ним зустрічі. Протистояння двох суперників має вилитися у фінальну битву. Герой, вступивши в сутичку з опонентом, перемагає його завдяки новим знанням, своїм моральним чеснотам і сповідуваним цінностям.

10. Розв'язка.

Герой, витримавши випробування і подолавши перепони, досягає своєї мети. Основні і побічні сюжетні лінії розв'язуються, життя повертається у звичне русло. Всі питання та проблеми вирішені. У любовних історіях зі щасливим кінцем усе закінчується весіллям. Тут можна додати візуальну метафору, показавши, як трансформувався головний герой, а також відобразити в діалозі, як змінився погляд героя на досліджувану проблему (тобто тему).

Тож підведемо підсумки. Під час створення літературного сценарію до будь-якого кліпу (фільму), незалежно від його жанру, ви повинні пам'ятати, що сценарій має містити такі частини.

1. Представлення героя і місця, де відбуваються події.
2. Зав'язка (опис провокуючої події).
3. Представлення опонента.
4. Проблема вибору, що його має здійснити герой.
5. Дії героя в нових обставинах.
6. Внутрішня зміна героя.
7. Ключовий момент.
8. Критична ситуація.
9. Кульмінація.
10. Розв'язка.

Створення режисерського сценарію

Уявлення про те, як кліп виглядатиме на завершальному етапі, повинне скластися у вас уже на початку його створення. Як говорив відомий французький режисер Жан Ренуар, «фільм готовий, залишилося його зняти». При цьому він мав на увазі, що режисер повинен наперед «бачити» кожну сцену і чітко відчувати її місце у майбутньому фільмі (відеокліп, по суті, являє собою фільм у мініатюрі).

Якщо ви точно означили основну думку, яку хочете донести до глядача, якщо добре уявляєте собі композиційну побудову майбутнього екранного «твору», то вважайте, що півсправи вже зроблено. Тепер саме час перейти до створення режисерського сценарію.

Режисерський сценарій — це сценарій, перероблений режисером для зручності роботи над кліпом. Оскільки тримати в голові або записувати на клаптиках паперу всі необхідні для зйомок кліпу ідеї чи рішення неможливо, створюється цей документ.

У режисерському сценарії один рядок відповідає одному кадру кліпу. Кадру не в розумінні відтворюваної впродовж 1/24-ї секунди картинки, а в розумінні одного сеансу роботи камери (від включення до виключення), одного дубля, монтажного фрагмента, цілісної частини запису. Ви повинні описати все, що потрібно мати для створення саме такого кадру. Щоб не плутати це значення слова «кадр» з іншими, ми використовуватимемо термін *монтажний кадр*.

Дії, що відбуваються в одному місці протягом одного часового проміжку, утворюють сцену. Тобто сцена складається з монтажних кадрів (дій) і є логічно завершеним фрагментом кліпу. Заповнивши цю таблицю, ви отримаєте режисерський сценарій, маючи який команда може приступати до створення відеокліпу, не відволікаючись на сценарні чи будь-які інші справи, а зосередивши спільні зусилля на підборі якісних матеріалів, зйомці, монтажі та кінцевому оформленні кліпу. Однак пам’ятайте, що передбачити все наперед неможливо, і режисерський сценарій є не завершеним документом, а лише базою для подальшого творчого пошуку.

Створення операторського сценарію

Можливість зобразити рух відрізняє мистецтво оператора від інших видів мистецтва: живопису, фотографії, скульптури і т. д. Завдання оператора — у переконливій образотворчій формі виразити ідею та зміст фільму. У нашому випадку оператор для потреб кліпу підбирає з різних джерел відео- та аудіофрагменти. Прийомами операторського мистецтва вирішується лінійно-просторова композиція відеоряду, його колорит, визначається потрібний ракурс і перспектива. Все це робиться з огляду на рух, що відбувається усередині кадру і створюваний в результаті послідовної зміни точки зйомки, появи нових і «відходу» вже знайомих дійових осіб, зміни місця і часу дії, освітлення тощо.

Перш за все поговоримо про операторський сценарій. Він може бути написаний у вигляді змісту окремих монтажних кадрів, а може бути просто добре продуманим вами планом зйомки. Фільм складається з багатьох окремо відзнятих фрагментів, які в результаті монтажу сполучаються в єдину стрічку.

Вам потрібно розпочати з осмислення майбутнього відеоряду. Іншими словами, необхідно чітко уявити розкадровку, тобто те, як чергуватимуться загальні, середні та крупні плани.

Загальний план дає можливість побачити всі межі сцени, що знімається, всіх дійових осіб, їх переміщення в межах рамки кадру. На загальному плані добре відтворюється рух фігур.

Середній план начебто наближає об'єкт зйомки до глядача. Він акцентує увагу на дії, на об'єкті зйомки, виділяючи із загального плану все, що потребує виразнішого показу. На середньому плані добре відтворюються, зокрема, жести людей.

Крупний план дає можливість показати обличчя людини, її міміку. Він концентрує увагу глядача на деталях, недоступних ні для середнього, ні тим більше для загального плану. На крупному плані виразно видно очі і все обличчя, тобто передаються найтонші душевні переживання.

Загальний план є прив'язкою до місця події. Наприклад, сюжет про відвідини музею бажано розпочати з показу загального вигляду будівлі або ансамблю будівель. Наступним планом може бути середній, тобто можна показати вхід у музей, а ось вивіска з назвою буде подана крупним планом. Під час подібного розкадрування не слід забувати, що головне в кадрі — людина, тому, знявши крупним план на тлі музею свого партнера (героя) з його коментарями про те, що відбувається, ви матимете чудовий початок фільму. Чергуючи різні за величиною плани, обмежуючи тривалість їх відтворення, не захоплюючись панорамами і рухом камери, можна створити достатньо якісне відео.

Крім перелічених планів існує ще і зйомка деталей об'єкту, які за своєю значущістю можуть посперечатися з іншими планами або бути просто способом міжкадрового монтажу. Тобто в місцях переходу від одного монтажного кадру до іншого може вставлятися крупно знята деталь сцени.

Вирішуючи, яким планом має бути поданий той чи інший монтажний кадр, ви повинні уявити собі його «спадкоємність» в переході від одного ступеня наближення до об'єкта зйомки до іншого. Тільки правильно визначене співвідношення монтажних кадрів в залежності від планів (загальний, середній, крупний) може забезпечити плавність і безперервність показу дії. Мова йде про монтажні переходи від одного кадру до іншого. Зазвичай добре сприймається послідовність різномасштабних кадрів. Наприклад, у разі зйомки діалогу крупні кадри дійових осіб чергуються з середнім та загальним планом і не викликають роздратування. При цьому тривалі сцени крупним планом можна розбавити зйомкою деталей і середніми планами — цим ви внесете різноманітність у процес відображення дії та покращите сприйняття всієї сцени. Також дуже важливо визначити довжину кожного окремого монтажного кадру, щоб глядач не нудьгував, довго розглядаючи зображення об'єкта зйомки.

На додаток до переліченого слід враховувати і можливість використання різних видів монтажу. У кінематографічній практиці застосовуються три основних його види.

Послідовний монтаж. Зображує події в тій послідовності, в якій вони

відбувалися.

Паралельний монтаж. Його особливість полягає в тому, що тут окремо взяті кадри однієї події чергуються з кадрами іншої, тобто створюється враження одночасного розвитку кількох дій.

Асоціативний монтаж. Поєднуються кадри, формально різні за внутрішнім змістом, що надає фрагменту зовсім іншого значення. Прикладом може слугувати послідовний показ то грубої, злої людини, то розлюченого пса (злий як собака).

Проте не слід зловживати поєднанням різних способів відеозйомки та монтажу, різних спецефектів, оскільки чим простіша і зрозуміліша композиція кадру, чим менше в ній предметів, що відволікають увагу глядача, тим краще сприймається робота в цілому. Тепер, враховуючи наведені правила та рекомендації, спробуємо створити операторський сценарій. Він відрізняється від літературного і режисерського більшою конкретикою з точки зору монтажу фільму. Кожну сцену літературного сценарію необхідно розбити на кадри, які її відображатимуть. Сцена може складатися з кількох кадрів різних планів.

7. Робота в групах

Кожна група отримує лист паперу і завдання – розробити міні-сценарій кліпу. Групи порівнюють свої роботи та дають відповіді на запитання:

- Які думки у вас виникли під час виконання роботи?
- Як ви думаєте, що найголовніше при створенні кліпу?

8. Зворотній зв'язок. Продовжте фразу: «На цьому тренінгу я….»

9. Прощання.

Задумайтесь, діти. Наша зустріч сьогодні була не випадковою, а дала можливість поміркувати, зробити для себе висновки. Крокуйте по життю сміливо і впевнено, і ваше життя буде довгим і щасливим.

“Любов – понад усе.
Коли мовчиш – мовчи з любові.
Коли говориш – говори з любові.
Коли виправляєш – виправляй з любові.
Май завжди в глибині серця корінь любові.
І нехай з того кореня виростуть тільки добрі справи.”

4.4. Сценарний план кліпу «Леді у червоному»

1. Тема сценарію

Нерозуміння людиною того, що щастя зовсім близько на прикладі героїв .

2. Ідея сценарію

Потрібно відкриватися людям, щоб самому стати щасливим

3. Основні епізоди сценарію

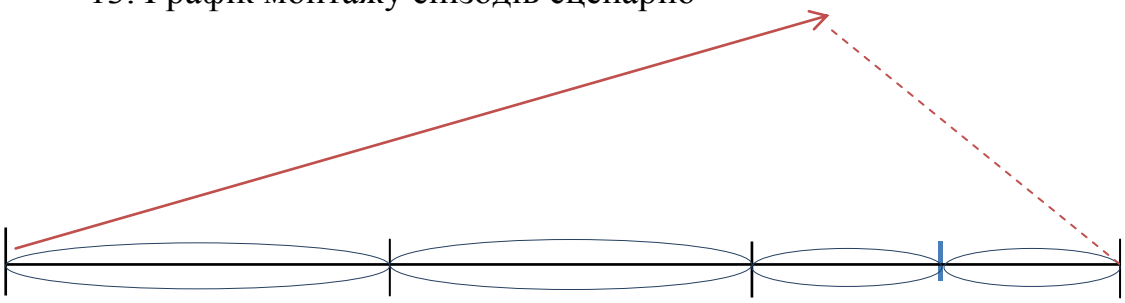
- Сон
- Де ти, незнайомка?
- Щастя поруч
- Танок

4. Теми основних епізодів сценарію

- Чоловікові сниться сон, в якому він бачить прекрасну дівчину в

червоній сукні
- Герой намагається знайти ту дівчину, яку бачив уві сні, вдивляється в обличчя на вулиці
- Чоловік, розуміючи, що ніколи не знайде дівчину зі свого сну, зневірившись йде додому, сідає на сходинку біля своєї квартири і по цій же сходах піднімається та сама дівчина, яка йому снилася.
- Герой запрошує дівчину на прогулянку, вони йдуть по нічному місту. Танцюють.

5. Композиція сценарію
   - Експозиція – Епізод 1 (чоловік спить у ліжку)
   - Зав'язка – Епізод 1 (чоловікові сниться дівчина в червоній сукні)
   - Розвиток дії – Епізод 2 (чоловік намагається знайти ту дівчину)
   - Кульмінація – Епізод 3 (дівчина зі сну виявляється сусідкою героя)
   - Розв'язка – Епізод 4 (чоловік з дівчиною прогулюються, танцюють)
6. Дійові особи сценарію
   - Чоловік тридцяти п'яти років, одягнений в чорний строгий костюм, білу сорочку і чорну шкіряну куртку
   - Дівчина двадцяти п'яти років, одягнена в сірі брюки і кофту, без макіяжу, з волоссям, зібраним у пучок, потім вона ж – з вечірнім макіяжем одягнена в довге червона сукня, зверху на сукню накинута шуба
   - Перехожі
   - Відвідувачі ресторану
7. Конфлікт сценарію
   - Між мріями і реальністю
8. Художній образ сценарію
   - Довге червоне плаття
9. Жанр сценарію
   - Музичний кліп
10. Єдиний дію сценарію
    - Знайти своє щастя
11. Способи втілення задуму
    - Паралельний монтаж, «зворотне» відео, великі плани, уповільнена зйомка, розмиті кадри, акцент на деталі, кругові панорами.
12. Місця дії сценарію
    - Квартира чоловіка, вулиця, ресторан.
13. Графік монтажу епізодів сценарію

14. Аудиторія

- Від 14 років

15. Назва сценарію

- "Леді в червоному"

4.5. Проблеми українського кіно.

Мета : розглянути кінематограф як вид мистецтва та форму соціальної комунікації, ознайомитись з мовою кіно, створити умови для оволодіння навичками аналізу фільму через призму жанру, розвивати творчі здібності учнів.

Ресурсне забезпечення: ватмани, маркери, фломастери, журнали, кольоровий папір, листи А4, ножиці.

Хід заняття

1. Вправа «Знайомство»

Мета: розвиток саморефлексії, підвищення довіри учасників один до одного, сприяння згуртованості групи.

Інструкція. Очевидно, кожний з нас у той чи інший момент свого життя ідентифікував себе з якимось кіногероєм, уявляв себе на його місці, намагався прожити життям цієї людини, подивитися на світ її очима, пережити її почуття. Згадайте про це. А тепер продовжимо знайомство і ще раз назвемо своє ім'я і розповімо про тих людей, персонажів, з якими ми себе так чи інакше ідентифікували.

2. Ознайомлення з правилами роботи у групі

Мета: встановлення принципів роботи в групі; створення відчуття захисту; усвідомлення особливостей спілкування у групі, сприяння організації ефективного простору для особистісного розвитку вчителів. Для вільного обговорення та прийняття тренером пропонуються правила роботи в групі:

1. Спілкування на основі довіри. Важливо, щоб учасники максимально довіряли один одному. Створення атмосфери довіри можна почати з пропозиції прийняти єдину форму звернення один до одного на „ти". Це психологічно ставить усіх в рівні позиції, в тому числі і ведучого, незалежно від віку, соціального статусу, життєвого досвіду і т. д.

2. Спілкування за принципом „тут і тепер". Важливо говорити про свої актуальні відчуття і думки. Розвинена рефлексія допомагає людині бути самокритичною, краще пізнати себе і власні особистісні особливості, а також розуміти стани інших членів тренінгової групи. Тому під час занять всі говорять лише про те, що турбує їх саме зараз, і обговорюють те, що відбувається з ним у групі.

3. „Я-висловлювання". Для більш відвертого спілкування під час занять варто відмовитися від безособового мовлення, яке допомагає приховану власну позицію і, тим самим, уникнути її усвідомлення. Тому ми замінюємо висловлювання типу: „Більшість людей вважає, що...." – на таке: „Я вважаю, що..." тощо. Це передбачає відмову від безадресних суджень про інших.

4. Щирість спілкування. Усі члени групи повинні спробувати відкинути всі ролі бути самим собою. Якщо немає бажання висловлюватись щиро і відверто, краще промовчати.

5. Конфіденційність. Все, що відбувається під час занять, ні в якому разі не

розголошується.

6. Активність, відповідальність кожного за результати роботи в групі. Потрібно пам'ятати, що ефективність роботи тренінгової групи залежить від внеску кожного її члена та необхідності працювати не тільки для себе, на вирішення власних проблем, а й на інших, так як допомога іншому є спосіб пізнати себе.

7. Правило „СТОП". Той член групи, який не бажає відповідати на будь-яке запитання, брати участь у будь-якій грі, процедурі з причин небажання бути щирим, або з причин неготовності до відвертості, має право сказати „Стоп!" і таким чином виключити себе з участі в процедурі. Проте це правило бажано використовувати по можливості рідко, так як воно обмежує людину у самопізнанні себе.

8. Повага до того хто говорить. Коли висловлюється хтось із учасників, ми його уважно слухаємо, даючи можливість сказати те, що він бажає. Не критикуємо і визнаємо право на висловлювання своєї власної думки. Право передбачає неможливість переривати того, хто говорить.

9. Неприпустимість безпосередніх оцінок людини. Під час обговорення того, що відбувається, ми оцінюємо не учасника, а лише його дії і поведінку. Ми не використовуємо висловлювання типу: „Ти мені не подобаєшся", а говоримо: „Мені не подобається твоя манера спілкування".

4.Анкета очікувань учасника

Мета: визначити очікування учасників.

Матеріали: бланки анкети.

Тренер пропонує кожному учаснику заповнити анкету, яка передбачає доповнення наступних незакінчених речень:

- Від тренера я очікую....
- Від інших учасників я очікую...
- Від себе я очікую...
- Від участі у цьому тренінгу я очікую...
- Мета, яку я маю намір досягти -....

Після цього відбувається обговорення (в парах, малих групах, спільно з групою). Тренер збирає заповнені бланки.

5.Інформаційне повідомлення

Кіно — найстарша форма екранної культури. Його виникнення та поширення на початку XX ст. часто трактують як початок глобального конфлікту культури книжної (логоцентричної, заснованої на абстрактному мисленні та лінійній послідовності, адже читається лише буква за буквою) і екранної, де центральне місце належить рухомому образові. Екранна культура об'єднує зображенняі звук, рух, форму та колір. Кіно як засіб візуальної комунікації безпосередньо пов'язане зі здатністю його мови створювати ілюзію реальності. Кінодійсність так само сильно і безпосередньо впливає на чуттєвість людини, як і власне дійсність. А часто-густо посилена різноманітними спецефектами, які неможливо пережити в реальності, пересилює її впливом.Кіно як і л ітература спричиняє емоції: воно змушує гніватися, радіти, переживати, транслює певні цінності та зразки поведінки. Проте завдяки своїй винятковій реалістичності фільми здатні слугувати винятково впливовою

моделлю навколишньої дійсності. Під час перегляду ми схильні забувати, що події фільму організовані, зіграні, екранна дійсність стає для нас ніби фізичною реальністю. Екран дарує нам незрівнянне відчуття: ми так захоплюємося видовищем, що непомітно для себе опиняємося серед екранних героїв, починаємо жити їхнім життям, ідентифікуємося з ними. Ми схильні сприймати фільм як фрагмент життя: порівнювати життя героїв зі своїм власним, подумки ставити себе «на їхнє місце», наслідувати їхні манери чи дії. Та все ж важливо пам'ятати, що кіно — це реалістична репрезентація, що приховує засоби власного виробництва. Крім суто наративної завершеності подій, кіно пропонує певний спосіб упорядкування, організації дійсності, наділення її сенсом. Можна сказати, що кіно певним чином організовує наш погляд на світ. Тканина фільму складається тільки з тих елементів «реальності», які необхідні для просування сюжету, поглиблення чи розв'язання інтриги, характеристики персонажа чи ситуації, донесення певної думки. Усе, що відбувається в фільмах, має пояснення, все, на чому камера чи монтаж зосереджує нашу увагу, щось нам повідомляє.

Кіно поділяється на ігрове, документальне й анімаційне.Художнє (ігрове) кіно — форма створення дійсності за законами авторської художньої логіки; документальне (неігрове) — засноване на зйомках реальних життєвих подій та фактів, анімаційне кіно створюють, шляхом зйомки послідовні фази руху мальованих або об'ємних об'єктів. На сьогодні нема чітких кордонів між означеними видами кіно, проте щодо фільмів, призначених для широкого прокату, чітко дотримуються цього «маркетингового маркера», необхідного для комунікації з аудиторією. У кінематографі ще діє система поділу відповідно до цілей автора: авторське кіно (артхаус) — кіноавангард, такий фільм несе відбиток особистості режисера,переважно виходить за рамки загальноприйнятої системи жанрів і не призначений для масової аудиторії; та мейнстрімне — масове, це переважно високобюджеті фільми, призначені для прокату.Основні кінематографічні кодиякі зчитують читачі, охоплюють жанр, роботу камери, монтаж, освітлення, колір, мізансцену.

Основним складником кінофільму вважають кадр — це нерухоме фотографічне зображення, що містить певний момент дії та зафільмоване за допомогою знімального апарату. Швидка зміна кадрів створює ефект рухомого зображення. У кінематографі за секунду відтворюється 24 кадри. Кожен окремий кадр є важливим джерелом інформації, всі елементи кадру (чи принаймні більшість) є детально продуманими та підібраними режисером, і працюють на те, щоб створити у глядача потрібне враження,емоційний відгук.

Кадри кінокартини об'єднуються у великі й малі групи, монтажні фрази, цілі епізоди, складаючи композицію кінотвору, між кадрами встановлюються різноманітні співвідношення — смислові, просторові, звукові. Готова кінокартина містить у собі комбінації кадрів, об'єднаних в епізоди. Для того щоб досягти певного ефекту, побудувати кінофразу, необхідно інтерпретувати окремі кадри через поєднання — тобто змонтувати їх.

Монтаж в кіно — це спосіб викласти сюжет. Світло — це один з важливих виразних засобів кіно,який суттєво впливає на сприйняття кадру глядачами.Можна виділити два основні типи освітлення: високе та низьке. В кіно

розрізняють три основні елементи використання звуку: діалог — щоб краще розуміти характер і події, музика — щоб створювати емоційну атмосферу, для цього також застосовують звукові ефекти. Вони інколи не вписуються в створений образ, і тоді певним чином відволікають або дезорієнтують. Шуми — які зазвичай сторюють задній план дії, підкреслюють деталі. Ще один зі звукових ефектів — тиша, яка може надзвичайно посилювати різноманітні драматургічні ефекти. Звук, особливо музика, задає настрій кінотекстові й може бути почасти могутнішим засобом впливу, аніж візуальні образи, бо емоційна сила саундтреку діє на підсвідомість глядача. Кінематограф розпочинався як чорно-біле мистецтво, але сьогодні майже всі фільми кольорові. Наявність чорно-білої гами також можлива в сучасному кіно, але найчастіше це стосується авторського кінематографа.Колір слугує засобом посилення емоційної співучасті глядача, відбиває кольоровий фізичний світ. Фільм — це вигадана і створена історія думок, почуттів і вчинків окремих особистостей, завершене ціле,певна єдність, тотальність. Така «завершеність» — це те, чим фільм радикально відрізняється від реального життя. Протягом визначеного часу в кіно ми спостерігаємо зав'язку подій, їхній розвиток і розв'язку. Щоправда часом для більшої «життєподібності» деякі фільми пропонують «відкритий фінал»: глядачеві, спираючись на власний досвід і фантазію, доводиться додумувати, що станеться з персонажами в майбутньому. Події фільму ми завжди переживаємо в теперішньому часі.

5. Об'єднання у групи

Учасники об'єднуються в групи за улюбленими жанрами кіно – команда «Мелодрама», «Бойовик» тощо.

6. Робота в групах

За допомогою ватмана, маркерів, кольорового паперу, стікерів групам пропонується створити колаж, використовуючи інформаційні картки з описом фільмів різних жанрів.

8. Презентація роботи груп

9. Рефлексія заняття – вправа „Закінчи речення"

Хід вправи: тренер пропонує учасникам висловити свої думки з приводу тренінгу, доповнюючи незакінчене речення: „Мені було..., тому що....". Аналіз очікувань учасників.

10. Зворотній зв'язок. Прощання.

Учні перекидають один одному м'ячик, називаючи при цьому жанри кіно, якиі подобаються найбільше і висловлюють побажання іншим.

4.6. Закадровий текст до нарису «Проблеми українського кіно»

Брак кінотеатрів

У такій великій країні як Україна кінотеатрів повинно бути не менш ніж півтори тисячі. Насправді у нас функціонує всього близько 400 кіноекранів, а кінотеатрів і того менше, оскільки в сучасних кінозалах зазвичай розташовується кілька екранів. Виходить, що жоден фільм, знятий в Україні, навіть при повних аншлагах не в змозі окупити витрати на виробництво, не кажучи вже про прибуток, з тієї простої причини, що немає необхідної кількості місць.

Незручний час сеансів

З першої проблеми плавно випливає друга - через малу кількість кінотеатрів вітчизняні фільми змушені тулитися на задвірках сітки сеансів, як правило, жорстко розписаних на рік вперед. Справа в тому, що великі кіностудії заздалегідь знають, коли і в якій саме країні відбудеться прем'єра того чи іншого фільму, тому укладають договір з дистриб'ютором задовго до виходу фільму в прокат. У документі чітко прописано час виходу картини і кількість сеансів. Так що вміститися в щільний кінографік (а щільний він через невелику кількість кінотеатрів) практично нереально.

Недотримання правил прокату загрожує дистриб'ютору проблемами з продюсерами фільмів. Є й інша сторона справи: через особливості українського кіновиробництва (найчастіше, це проблеми з фінансуванням) вітчизняні кіношники ніколи не можуть назвати точну дату виходу фільму в прокат, бо вона може перенестись на декілька тижнів, а то і місяців. Так що потрапити на великий екран в прайм-тайм українському фільму майже неможливо. А це, природно, впливає на кількість глядачів в залі і, відповідно, на касовий збір фільму.

Байдужість бізнесу

Вітчизняні бізнесмени не виявляють жодного інтересу до українського кіно, вони не хочуть вкладати в нього гроші. У всіх країнах, десь кінематограф розвивається, ніяк не обходиться без частки здорового патріотизму з боку олігархів або просто великих бізнесменів. Взяти, приміром, Росію чи Грузію, в цих країнах досить часто бізнесмени жертвують (а по-іншому це поки не можна називати) гроші на зйомки того чи іншого фільму. В Україні поки що подібних прецедентів не було.

Відсутність рекламної кампанії

Обмежене фінансування кіно призводить до того, що на чомусь доводиться економити. Урізати бюджет зйомок і обробки картини однозначно не можна, тому продюсери воліють економити на рекламі. Саме тому зустріти сіті-лайти з плакатом вітчизняного фільму або ж хоча б його рекламу по радіо практично нереально. За словами продюсерів, рекламна компанія також провисає ще й тому, що потенційним рекламодавцям нецікаво працювати з українським кіно. Навіть таке поширене в кінематографічному світі поняття як продакт-плейсмент (прихована реклама) у вітчизняному кінематографі в дивину. Перш за все, тому, що рекламодавці не вірять, що вітчизняний фільм може бути показаний в широкому прокаті по всій країні. Тому єдине, що залишається – по крупицях ліпити «обличчя» кінематографа і доводити рекламодавцям і бізнесменам, що українське кіно не тільки існує, а й цікаве глядачеві.

Закриті ринки збуту

В останні кілька років українське кіно (як повний, так і короткий метр) активно демонструється на міжнародних фестивалях і отримує різноманітні нагороди. Однак, окрім фестивальної історії нам поки що похвалитися нічим. Втім, вітчизняні телеканали вже починають змінювати своє ставлення до національного продукту і зрідка, але все ж купують українське кіно для ефіру.

ВИСНОВКИ

Успіх кожної людини в наш час безпосередньо залежить від вміння працювати з медіа. Саме грамотна робота з інформацією може допомогти вирішити проблеми розвитку та подолати розриви в знаннях. Важливо підготувати дітей до критичного, осмисленого ставлення до медіаінформації.

Але не менш важливо активно залучати до формування медіапростору навчального закладу ще й вчителів і батьків. Для цього доцільно використовувати систему тренінгів.

Форма тренінгових занять дозволяє багатопланово розвивати творчі здібності всіх учасників навчально-виховного процесу; використовувати особливості різних каналів масової комунікації, їх специфіку, сильні та слабкі сторони; формувати навички виявлення недостовірної інформації, перевірки даних та виявлення маніпуляцій; навчатися усвідомлено ставитися до медійних образів та безпечно використовувати можливості сучасних інформаційних технологій.

Звичайно, інформаційні технології швидко розвиваються та змінюються, але базові навички носять універсальний характер і мають допомогти як в роботі з традиційними,так і новітніми медіа.

У підсумку, за опитом вчителів, батьків, учнів Первомайської ЗОШ І-ІІІ ступенів №5 та студентів Первомайського професійно-технічного ліцею № 17 заняття тренінгового курсу «Впровадження медіа культури в освітній простір навчального закладу», сприяють розвитку особистості, включаючи індивідуальне, творче мислення аудиторії. Покращуються такі показники: «понятійний» (знання з теорії медіакультури), «сенсорний» (цілеспрямоване спілкування з медіа, вміння орієнтуватися в жанровому і тематичному репертуарному потоці), «мотиваційний» (емоційні, пізнавальні, моральні, естетичні мотиви контакту з медіа), «оціночний» (в плані здатності до аудіовізуального мислення, аналізу і синтезу просторово-часової форми медіа повідомлення), «креативний» (прояви творчого, художнього початку в різних аспектах діяльності) .

У результаті комплексу навчальних занять значна частина аудиторії від «первинного» і «вторинного» рівнів сприйняття медіатекстів зможе перейти до більш високого рівня «комплексної ідентифікації» (показник якого – здатність до ототожнення з позицією авторів твору медіакультури).

При цьому у аудиторії поліпшувалися наступні основні показники розвитку в області медіакультури:

- емоційна включеність (від неусвідомленої, спонтанної характеристики медіатексту відбувається просування до цілісної характеристики твору);
- емоційна активність суджень (від формальних міркувань – до більш яскравого, образного вираження своїх медіавражень);
- розвиток образного мислення (від стихійного, інтуїтивного – до усвідомленого оперування образами і художніми уявленнями);
- вміння часткового аналізу медіатексту (від фрагментарного використання компонентів, що входять в критичну оцінку – до повноцінного, цілісного аналізу звукозорових образів, просторово-часової структури твору медіакультури).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Барт Р. Мифологии / пер., вступ. ст. и коммент. С. Н. Зенкина / Ролан Барт; [пер. с франц. С. Н. Зенкина]. – М.: Изд-во им. Сабашниковых, 1996. – 312 с.
2. Бахтин М. М.: pro et contra. Творчество и наследие М. М. Бахтина в контексте мировой культуры. / Сост., и коммент. К. Г. Исупова; библиография О. Ю. Осьмухиной, Т. Г. Юрченко, О. Е. Осовского, Н. Б. Панковой. – СПб.: РХГИ, 2002. – 712 с.
3. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования. (под ред. Иноземцева В. Л.) / Д. Белл. – М.: Академия, 2004. – 788 с.
4. Бжезинский З. Выбор. Мировое господство или глобальное лидерство / З. Бжезинский. – М.: Международные отношения, 2004. – 288 с.
5. Библер В. С. На гранях логики культуры: книга избранных очерков. / В. С. Библер. – М.: Русское феноменологическое общество, 1997. – 440 с.
6. Борев В. Ю., Коваленко А. В. Культура и массовая коммуникация / В.Ю. Борев, А. В. Коваленко. – М.: Наука, 1986. – 303 с.
7. Выготский Л. С. Психология искусства / Л. С. Выготский. – М.: Искусство, 1968. – 576 с.
8. Гуревич П. С. Культурология / П. С. Гуревич. – М.: ВЛАДОС, 1996. – 336 с.
9. Каган М. С. Философия культуры / М. С. Каган. – СПб., 1996. – 416 с.
10. Капралов Г. А. Человек и миф / Капралов Г. А. – М.: Искусство, 1984. – 397 с.
11. Кармин А. С. Культурология / А. С. Кармин. – СПб.: Лань, 2003. – 928 с.
12. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество, культура / Мануэль Кастельс. – М.: ГУ-ВШЭ, 2000. – 608 с.
13. Кириллова Н. Б. Медиакультура: от модерна к постмодерну / Н.Б. Кириллова. – М.: Академический проект, 2005. – 448 с.
14. Коган Л. Н. Теория культуры / Л. Н. Коган. – Екатеринбург: УРГУ, 1994. – 362 с.
15. Лотман Ю. М. Беседы о русской культуре / Ю. М. Лотман. – СПб.: Искусство, 1994. – 399 с.
16. Лотман Ю. М. Культура и взрыв / Ю. М. Лотман. – М.: Прогресс Гнозис, 1992. – 270 с.
17. Лотман Ю. М. Об искусстве / Ю. М. Лотман. – СПб.: Искусство, 1994. – 288 с.
18. Луман Н. Реальность массмедиа / Никлас Луман. – М.: Праксис, 2005. – 256 с.
19. Маклюэн М. Понимание медиа: внешние расширения человека / Маршалл Маклюэн. – М.: Кучково поле, 2007. – 464 с.
20. Михалкович В. И. Изобразительный язык средств массовой коммуникации / В. И. Михалкович. – М.: Наука, 1986. – 222 с.
21. Тоффлер Э. Метаморфозы власти / Элвин Тоффлер. – М.: АСТ, 2003. – 669 с.
22. Ульяновский А. А. Мифодизайн: коммерческие и социальные мифы / А. А. Ульяновский. – СПб.: Питер, 2005. – 544 с.
23. Хейзинга Йохан. Homo Ludens. Человек играющий / Хейзинга Йохан. – М.: Айрис-Пресс, 2003. – 487 с.
24. Харрис Р. Психология массовых коммуникаций / Р. Харрис. – СПб.: Прайм-Еврознак, М.: Олма-Пресс, 2001. – 448 с.

25. Бент Б. Андресен. Мультимедиа в образовании : спец. учеб. курс / Бент Б. Андресен, Катя ван ден Бринк. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Дрофа, 2007. – 223 с.
26. Бернард Смит. Общество, основанное на знании: политика Европейского Союза / Бернард Смит // Информационное общество. – 2002. – Вып. 1. — С. 8–21.
27. Концепция информатизации общеобразовательных учебных заведений, компьютеризации сельских школ / [В. О. Огнев'юк, В. Ю. Биков, Ю. О. Дорошенко та ін.] // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2001. – № 3. – С. 3–10.
28. Використання інтерактивних методів та мультимедійних засобів у підготовці педагога: [зб. наук. праць] / Кам'янець-Подільський держ. ун-т / В. М. Федорчук (відп. ред.). – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2003. – 208 с.
29. Вильямс Р. Компьютеры в школе / Вильямс Р., Маклин К. – М. : Прогресс, 1988. – 336 с.
30. Всемирный доклад по образованию, 1998 г. : Учителя, педагогическая деятельность и новые технологии / ЮНЕСКО. – Париж : ЮНЕСКО, 1998. – 175 с.
31. Высшее образование в XXI веке: Информация-Коммуникация-Мультимедиа (МНМК) /Е. В. Пашков (ред.кол.). – Севастополь, 2003. – 288 с.
32. Галапчук С. Г. Фізика та елементи астрономії: Комп'ютерні лабораторні роботи / Галапчук С. Г., Галапчук М. М. – К. : Університет економіки та права «КРОК», 2004. – 52 с.
33. Григорьев С. Г. Мультимедиа в образовании [Електронный ресурс] / Григорьев С. Г., Гриншкун В. В. – Режим доступа : http://www.ido.edu.ru/open/multimedia.
34. Гуржій А. М. Організація навчально-виховного процесу у кабінеті фізики загальноосвітнього навчального закладу (науково-педагогічні основи) : навч. посіб. / Гуржій А. М., Жук Ю. О., Костюкевич Д. Я. – К. : ІЗМН, 1998. – 187 с.
35. Жалдак М. И. Основы информационной культуры учителя // Использование информационной технологии в учебном процессе : [сб. научных работ] / М. И. Жалдак. – К. : МНОУССР. КДПИ им. А. М. Горького, 1990. – С. 3–24.
36. Жалдак М. И. Система подготовки учителя к использованию информационной технологии в учебном процессе : дисс. … доктора пед. наук в формне научного доклада : 13.00.02 / Мирослав Иванович Жалдак. – М., 1989. – 48 с.
37. Жалдак М. И. Компьютер на уроках геометрии : пособие [для учителей] / Жалдак М. И., Витюк О. В. - – К. : РННЦ «Динит», 2003. – 168 с.
38. Жалдак М. И. Компьютер на уроках математики : пособие [для учителей]. / М. И. Жалдак. – Изд. 2-ое, перераб. и дополн. – К. : РННЦ «Динит», 2003. – 324 с.
39. Жалдак М. И. Элементы стохастики с компьютерной поддержкой : пособие [для учителей]. – Изд. 3-е, дополн. / Жалдак М. И., Михалин Г. А. – К. : Школьный мир, 2003. – 120 с.
40. Зинченко В. П. Человеческий интеллект и технократическое мышление / В. П. Зинченко // Коммунист. – 1988. – №3. – С. 96–104.
41. Зинченко В. П. Эргономика и информатика / В. П. Зинченко // Вопросы философии. – 1986. – №7. – С. 53–64.
42. Інформатика: Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології : підручник [для студ.вищих навч. закладів] / за ред. О. І. Пушкаря. – К. : Видавничий центр «Академія», 2002. – 704 с. – (Альма-матер).

43. Клейман Г. М. Школы будущего: компьютер в процессе обучения / Г. М. Клейман. – М. : Радио и связь, 1987. – 177 с.
44. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.roippo.rivne.com/konsep.html.
45. Фридман Л. М. Психологический справочник учителя / Л. М. Фридман, И. Ю. Кулагина. – М. : Просвещение, 1991. – 228 с.
46. Жалдак М. И. Информационные технологии : учеб.-метод. пособие / [М. И. Жалдак, А. А. Хомик, И. В. Володько, О. М. Снигур]. – К. : РННЦ «ДИНИТ», 2003. – 124 с.
47. Жалдак М. И. Элементи стохастики с компьютерной поддержкой / М. И. Жалдак, Г. А. Михалин. – К. : РННЦ «ДИНИТ», 2004. – 111 с.
48. Машбиц Е. И. Диалог в обучающей системе / Машбиц Е.И., Андриевская В.В., Комиссарова Е. Ю. – К. : Выща шк. Головное изд-во, 1989. – 184 с.
49. Моисеев Н. Н. Алгоритмы развития / Н. Н. Моисеев. – М. : Наука, 1987. – 304 с.
50. Основи нових інформаційних технологій навчання : посібник [для вчителів] / авт. кол. ; за ред. Ю. І. Машбиця / Інститут психології ім. Г.С. Костюка АПН України. – К. : ІЗМН, 1997. – 264 с.
51. Стародубцев В. А. Применение мультимедиа в образовании: комплексный подход / Стародубцев В. А., Федоров А. Ф. // Материалы XV Международной конференции «Применение новых технологий в образовании» (29–30 июня 2004 г.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ict.edu.ru/vconf/files/7212.doc.
52. Тихомиров О. К. Психология и информатика / О. К. Тихомиров // Социальные и методологические проблемы информатики, вычислительной техники и средств автоматизации (материалы «Круглого стола») // Вопросы философии. – 1986. – № 9. – С. 110–111.
53. Шлыкова О. В. Культура мультимедиа : учеб. пособие [для студ. вузов] / О. В. Шлыкова / Московский гос. ун-т культуры и искусств. – М. : Фаир-Пресс, 2004. – 415 с.
54. Рамский Ю. С. Изучение информационно-поисковых систем сети ИНТЕРНЕТ / Ю. С. Рамский, О. В. Резина. – К. : НПУ имени М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.
55. Hebenstreit Jacques. The Use of Informatics in Education. Present Situation, Trends and Perspectives // Division of Structures, Content, Methods and Techniques of Education. Unesco. Paris. – Paris, Marth, 1986. Ed/86/WS/47 – 69 p.
56. Tetenbaum T. G., Milkee T.A. LOGO and teaching of problem solving a call for moratorium // Ed. Tech. 24 (11); 1984. – P. 16–19.
57. Бэзэлгэт К. Ключевые аспекты медиаобразования // Доклад на российско-британском семинаре по медиаобразованию. Москва, 1995. – 51 с.
58. Короченский А.П. «Пятая власть»? Медиакритика в теории и практике журналистики. – Ростов: Изд-во Ростов. гос. ун-та, 2003. – 284 с.
59. Лотман Ю.М. Семиотика и проблемы киноэстетики. – Таллин: Эсти Раамат, 1973. – 137 с.
60. Мастерман Л. Обучение языку средств массовой информации // Специалист. – 1993 (а). - № 4. – С.22-23.
61. Мастерман Л. Обучение языку средств массовой информации // Специалист. –

1993 (b). - № 5. – С.31-32.
62. Медиаобразование сегодня: содержание и менеджмент / Отв. ред. А.В.Федоров. – М.: Изд- во Гос. ун-та управления, 2002. – 79 с.
63. Медиаобразование, интегрированное с базовым / Под ред. Л.С.Зазнобиной.- М.: Изд-во Южного округа управления московского образования, 1999. – 173 с.
64. Медиаобразование / Под ред. Л.С. Зазнобиной. - М.: МИПКРО, 1996. - 80 с.
65. Моль А. Социодинамика культуры. М.: Прогресс, 1973. – 406 с.
66. Новикова А.А. Медиаобразование в России и Европе в контексте глобализации. – Таганрог: Изд-во Кучма, 2004. – 168 с.
67. Пензин С.Н. Кино и эстетическое воспитание: методологические проблемы. - Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 1987. - 175 с.
68. Почепцов Г.Г. Теория и практика коммуникации. – М., 1998.
69. Почепцов Г.Г. Теория коммуникации. – М.: Международный ун-т бизнеса и управления,1997.
70. Спичкин А.В. Что такое медиаобразование. – Курган: Изд-во Ин-та повышения квалификации и переподготовки работников образования, 1999. – 114 с.

Напрям «Медіаосвіта в основній і старшій школі»

Розвиток медіаграмотності учнів через створення шкільної газети

Богданова Тетяна Василівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Комунального закладу «Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 32 Харківської міської ради Харківської області імені двічі Героя Радянського Союзу О.О. Головачова»

Дитина має право на вільне висловлювання, тобто "свободу шукати, одержувати та передавати інформацію та ідеї будь якого роду незалежно від кордонів в усній, письмовій чи друкованій формі, у формі творів мистецтва чи за допомогою інших засобів на вибір дитини"

(Стаття 13 Конвенції ООН про права дитини)

Медіаосвітні теорії, на яких ґрунтується модель.

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та системи мас-медіа у сучасному світі нагально потребує цілеспрямованої підготовки особистості до вмілого і безпечного користування ними. Майбутнє суспільство все більше спиратиметься на інформаційно-комунікаційні технології: web-технології, хмарні обчислення і big data, смартфони та інтернет «розумних речей», штучні інтелекти та інші ґаджети. Медіаграмотність визнана однією з ключових навичок XXI століття надзвичайно великою кількістю інституцій – від релігійних до світових глобальних організацій. Тому розроблення і прийняття Концепції впровадження медіаосвіти в Україні 20 травня 2010 року – важлива складова на шляху модернізації освіти, яка сприятиме побудові в країні інформаційного суспільства.

Основні положення Концепції відповідають завданням, сформульованим у Паризькій програмі-рекомендаціях з медіаосвіти ЮНЕСКО (від 22 червня 2007 року) та резолюції Європарламенту щодо медіаграмотності у світі цифрової інформації (від 16 грудня 2008 року) де зазначено, що медіаосвіта— це навчання теорії та практичних умінь для опанування сучасних мас-медіа, що розглядається як частина специфічної, автономної галузі знань у педагогічній теорії та практиці.

Попри те, що теорію та практику медіаосвіти у світі розробляють уже протягом тривалого часу, остаточної визначеності стосовно цього терміну ще немає. На думку фахівців ЮНЕСКО, медіаосвіта — частина основних прав кожного громадянина будь-якої країни світу на свободу самовираження і права на інформацію як інструмент підтримки демократії.Опис теоретичних засад медіаосвіти можна знайти у працях О. Федорова [13], М. Маклюена [9], С. Шейбе, Ф. Рогоу [16] та інших світових науковців.

В основу оновленої вітчизняної моделі медіаосвіти покладено основні завдання: становлення фундаменту інформаційної безпеки держави, розвитку громадянського суспільства, протидії зовнішній інформаційній агресії, всебічної підготовки дітей і молоді до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формування у громадян медіаінформаційної грамотності і медіакультури відповідно до їхніх вікових, індивідуальних та інших

особливостей.Питання впровадження медіаосвіти в загальноосвітніх навчальних закладах України досліджують у своїх наукових працях такі вітчизняні автори, як В. Іванов, О. Волошенюк [8], Л. Найдьонова [10], О. Баришполець [1, 7], В. Шарко [17], О. Пометун [11] та інші.

Низка навчально-методичної літератури за напрямами впровадження медіаосвіти в навчальних закладах розроблена в працях С. Бойка [2], В. Іванова, О. Волошенюк [8, 16].

Розвиток медіаграмотності є необхідним саме в підлітковому віці. Це зумовлено декількома факторами:

1. Підлітковий вік є надзвичайно важливим періодом для інтелектуального, фізичного та психоемоційного розвитку дитини.
2. Сучасна дитина, як правило, досить активно спілкується з телевізійною, комп'ютерною, відео- і звукозаписуючою технікою.
3. Учні, які зіштовхуються з потоком інформації, що постійно зростає, відчувають значні труднощі, коли необхідно виявити пошукові навички, самостійно критично оцінити отриману інформацію.

Можна погодитись зі словами Л. Найдьонової: «Щоб дитина грамотно споживала медіа, треба поставити її в позицію творця» [11].

Для сучасних дітей та молоді медіа технології мають набагато більший вплив, ніж прості засоби пізнання навколишнього світу. Дітям подобається мати справу з новими технологіями, проте не всі з них володіють достатніми навичками, щоб об'єктивно оцінювати істинний сенс одержуваної інформації, тому діти більш схильні до маніпуляцій свідомістю та сліпого наслідування привабливих образів.

З огляду на це, в сучасній системі освіти пріоритетним є використання інформаційно-комунікаційних технологій та медіапедагогіки для формування умінь орієнтації учнів в інформаційному полі, розвитку медіаімунітету особистості. Задля реалізації гострої потребиу впровадженні медіаосвіти, одним з головних завдань якої є у розвиток медіаграмотності учнів, в КЗ «ХЗОШ №32» було вирішено активізувати позакласну виховну роботу, що містить елементи медіаосвіти. Зокрема, з 2014 року приділяється посилена увага роботі учнівського самоврядування щодо створення шкільного друкованого видання «This is partaaa!».

На наш погляд, сьогодні проблема шкільної преси особливо актуальна не тільки тому, що сучасне суспільство переживає справжній інформаційний бум, а й тому, що вона покликана підвищити соціальну активність і творчу самореалізацію учнів, сприяє розвитку навичок соціальної адаптації, формує громадянську позицію особистості, дозволяє отримати досвід колективної та індивідуальної роботи, формує позитивне сприйняття світу. Ми повинні виховати такого споживача медіа, який міг би ефективно задовольняти свої інтереси, користуючись ЗМІ, критично аналізувати і оцінювати медіаповідомлення, а також мав би навички відстоювання активної життєвої позиції через медіатворчість.

Мета моделі. Метою медіаосвіти є формування медіакультури особистості в середовищі значущих для неї спільнот (колективі класу, колективі школи).

Головні завдання шкільної медіаосвіти полягають у сприянні формуванню:

- медіаімунітету особистості, який робить її здатною протистояти агресивному медіасередовищу, забезпечує психологічне благополуччя при споживанні медіа-

продукції, що передбачає медіаобізнаність, уміння обирати потрібну інформацію, оминати інформаційне «сміття», захищатися від потенційно шкідливої інформації з урахуванням прямих і прихованих впливів;

- рефлексії і критичного мислення як психологічних механізмів медіаграмотності, які забезпечують свідоме споживання медіапродукції на основі ефективного орієнтування в медіа-просторі та осмислення власних медіа-потреб, адекватного та різнобічного оцінювання змісту і форми інформації, її повноцінного і критичного тлумачення з урахуванням особливостей сприймання мови різних медіа;

- здатності до медіа-творчості для компетентного і здорового самовираження особистості та реалізації її життєвих завдань, покращення якості міжособистісної комунікації і приязності соціального середовища, мережі стосунків і якості життя в значущих для особистості спільнотах;

- спеціалізованих аспектів медіа-культури: візуальної медіакультури (сприймання кіно, телебачення), музичної медіакультури, розвинених естетичних смаків щодо форм мистецтва, опосередкованих мас-медіа, та сучасних напрямів медіа-арту тощо.

Відповідно до вищезазначеного, метою, яку ми ставили під час випуску шкільної газети «This is partaaa!», було створення єдиного інформаційного простору, що об'єднує школу і соціум, що сприяє підвищенню престижу школи, задоволеності населення якістю освітніх послуг, формування комунікативної компетентності як ключової в процесі навчання і виховання школярів, розвиток пізнавальних навичок учнів, умінь самостійно конструювати свої знання, розвиток умінь орієнтуватися в інформаційному просторі, розвиток критичного мислення.

Головна ідея. Медіаосвічена людина має високий рівень розвитку медіаграмотності: вона не тільки є носієм і передавачем медіакультурних смаків і стандартів, але й сама створює нові елементи медіакультури сучасного суспільства. Для формування умінь орієнтації учнів в інформаційному полі, розвитку медіаімунітету особистості, в КЗ «ХЗОШ №32» було налагоджено випуск шкільного друкованого видання – газети «This is partaaa!» (*Додаток 1*).

Такий вибір був зумовлений тим, що газети — найстаріші мас-медіа і, відповідно, усі галузі медіаосвіти беруть початок саме від газет. Як відомо, більшість людей користується медіа, щоб розважатись і отримувати концентровану оглядову інформацію. Внаслідок цього у людини виникає відчуття поінформованості, а отже, впевненості в собі.

Порівняно з іншими видами мас-медіа (телебачення, інтернет тощо) газети здатні детально аналізувати складні події та явища, надаючи читачам право самостійно вибирати необхідну інформацію, та компактність газети, яку можна зберігати як завгодно довго і звертатись до неї як завгодно часто.

На відміну від інтернету, газети дбають про високі стандарти професійної етики. Так, поява матеріалу в газеті зазвичай продиктована суспільною важливістю теми. Жоден телеканал не може пройти повз сенсаційну новину, особливо якщо її висвітлюють конкурентні телеканали, а от газета може оминути тему, якщо редакція вважає її не дуже актуальноюдля своєї аудиторії.

Для газет характерна максимальна точність й компетентність. Редакції витрачають час і зусилля на налаштування своєрідного «фільтру», який відсутній

у телебачення, де має місце гонитва за сенсаціями і практично відсутній в інтернеті, де немає редакції, яка б могла перевіряти достовірність фактів.

Редактори газет, на відміну від інтернету, вважають себе відповідальними за подану інформацію, тому посилання на її джерела перевіряються. Саме це також може бути стимулом для читання: якщо подія варта окремої статті, то ця інформація буде придатна й надалі. Недарма до епохи електронного зберігання інформації люди часто зберігали архіви газетних вирізок.

Саме газети комунікують, тобто підтримують цінності суспільства, вони найповніше представляють національні спільноти та національні ідеології, адже нема газети без мови. Ніхто так, як місцева газета не зможе домомогти зорієнтуватися на локальному рівні — в твоїй школі. Читачі отримують газету, щоб підтримувати сукупну «картину світу».

Отже, основна перевага газети над телебаченням — у розміщенні аналітичних матеріалів, до того ж можна самому задавати як темп ознайомлення з цими матеріалами, так і повертатися до тих моментів, які потребують поглибленого аналізу. Від інтернетних, газетні матеріали відрізняються насамперед достовірністю.

Завдання. Сьогодні телебачення, Інтернет, газети, журнали стали не тільки щоденним джерелом інформації, але й способом проведення дозвілля, засобом спілкування тощо. Повсякденне життя людини насичене медіатекстами, які споживаються вдома, у русі, на роботі, потужно впливаючи на всі верстви населення, передусім дітей і молодь. Зі стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) і мас-медіа в сучасному світі виникає необхідність у цілеспрямованій підготовці особистості до вмілого і безпечного користування ними.

За С. Чернявським [13], метою шкільної газети є надання актуальної, цікавої, корисної інформації для школяра, у зручний час, у зручному місці. Адже комунікація – це обмін враженнями, при цьому в учнівському колективі покращуються вміння працювати з інформацією, виховується медіасмак.

Таким чином, перед шкільною газетою ставляться наступні завдання *(рис.1)*: по-перше, це створення шкільної спільноти (учні, педагоги, батьки); по-друге, морально-етичне виховання учнівської аудиторії, формування світогляду та виховання медіасмаку; по-третє, формування в школярів комунікативних умінь та навичок, уміння працювати з інформацією; по-четверте, формування та розвиток медіаграмотності учнів; інформування спільноти про події в житті школи.

Рис.1. Завдання шкільної газети

Основні принципи, на яких ґрунтується модель.

За О. Федоровим [13], медіаграмотність як одна з ключових навичок сучасного учня характеризується високими рівнями таких показників:

1) мотиваційного: різнобічні мотиви звернення до медіа;
2) контактного: частота контактів із різними видами медіа;
3) інформаційного: знання та розуміння термінології зі сфери медіа;
4) перцептивного: здатності сприймати медіатексти;
5) інтерпретаційного: уміння критично аналізувати процеси функціонування медіа в соціумі та медіатексти різних видів і жанрів;
6) діяльнісного: уміння обирати ті чи інші медіа та медіатексти, створювати і поширювати власну медіапродукцію, а також здатність до самоосвіти у сфері медіа;
7) креативного: наявність творчого потенціалу в діяльності, пов'язаній з медіа.
8) Виходячи із цього, можна зазначити особливості обраної нами моделі медіаосвіти (створення шкільної газети):
9) курс медіаосвіти прив'язується до ідеї використання інформаційно-комунікативних технологій, що дає дітям можливість використовувати ІТ для створення власних медіапродуктів;
1) практична спрямованість і соціальна відповідальність – діти презентують власні якісні медіа продукти широкому загалу, розв'язують конкретні проблеми засобами медіа;
2) якісна підтримка психологічної служби, впровадження курсів, що розвивають навички спілкування, партнерської взаємодії, взаєморозуміння, критичного мислення;
3) формування навичок медіакомпетентності для подальшої самореалізації.

Форми впровадження. Організація виробництва шкільної газети має свої особливості. Як і в дорослому виданні, головним редактором розподіляються обов'язки між учнями шкільного самоврядування з урахуванням творчих здібностей та вподобань. Авторами є школярі, які належать до тієї цільової аудиторії, що читатиме газету.

Завдяки зануренню в умови, що наближені до реальних, та використанню журналістських методів і прийомів для створення друкованого медіа учні швидко реалізують встановлений механізм запуску шкільної газети:

1) концепція, мета, завдання;
2) формування редакції;
3) контент-модель;
4) макет, графічна модель;
5) наповнення розділів;
6) друк, розповсюдження, просування [3; 4].

Дослідження специфіки створення та функціонування шкільної газети показало, що цей процес є доцільним підґрунтям для розвитку медіаграмотності учнів КЗ «ХЗОШ №32», узгоджується з показниками рівня розвитку медіаграмотності (за О. Федоровим), аспектами медіаграмотності учнів середнього та старшого шкільного віку (за Т. Баккою) та їхніми психологічними особливостями сприймання медіатекстів

(за Л. Найдьоновою).

На формувальному етапі задля реалізації розробленої моделі розвитку медіаграмотності учнів було сформовано редколегію.

Головний редактор – це вчитель, що знається на роботі електронних і друкованих медіа (заступник директора з навчально-виховної роботи Богданова Т.В.). Він обирає разом із учнями головну тему номера. Редагує кінцевий вигляд газети, може вносити корективи в роботу всієї групи. Відповідальний за процес роботи над газетою.

Відповідальний редактор – це школяр, який контролює роботу творчої групи. Він стежить за тим, як готуються матеріали газети, і в який термін вони надходять до редакторів. Складає графік для юних журналістів.

Журналісти – це школярі, які відповідальні за певні рубрики. Займаються пошуком матеріалу, його впорядкуванням та висвітленням у репортажі (коментарі, інтерв'ю, або інформації).

Фотограф – це школяр, який має власний фотоапарат. Робить якісні знімки, і має уявлення про те, що ж таке «фотографія». Має бути присутнім на всіх заходах, що стосуються матеріалів газети.

Дизайнер – це школяр, який створює зовнішній вигляд газети. Має чітко орієнтуватися в хронології подій школи, знатися на пріоритетності розміщення матеріалів.

Крім постійного складу, у підготовці й випуску можуть брати участь й інші особи – як із самого навчального закладу, так і ззовні. Так виникає кореспондентська мережа: ті, хто здатні поставляти інформацію, надсилати ілюстрації, статті, тощо. Можна формувати різні рубрики.

Для ефективної роботи було забезпечено взаємозамінність членів редакції. На першому засіданні розроблено правила, графік роботи редколегії, при цьому враховувалися думки кожного її члена.

Після визначення складу редакційної колегії було обрану назву газети («This is partaaa!»), атакож визначено цільову аудиторію (учні, вчителі, батьки), мету і завдання шкільної газети, що відображено.

Безумовно, сьогодні комп'ютер є незамінним інструментом для створення різноманітних яскравих проектів, тому без інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) не можливо уявити собі створення сучасного шкільного медіа, зокрема газети. Попередня підготовка учнів до ефективного використання ІКТ, оволодіння прикладними програмами мала безпосередній вплив на особистість кожного учня та спонукала його до розв'язання проблемних питань і активної позиції у процесі роботи над номером.

На нашу думку, у процесі роботи редколегії над створенням газети, основну увагу варто приділити впровадженню саме інтерактивних методів медіаосвіти з використанням найсучасніших інформаційних технологій. Оскільки саме ці методи та форми передбачають активну взаємодію між учасниками освітнього процесу, роботу з досвідом аудиторії, зокрема з досвідом взаємодії з мас-медіа, що сприяє формуванню соціальних якостей учнів та основних компонентів їх медіаграмотності,адже шкільне видання орієнтується саме на учнів, одна група яких бере участь в активному створенні, а друга – у «споживанні» інформації.

Завдяки оволодінню методами та прийомами створення друкованого видання було сформованоаспект доступу домедіа. А саме: володіння доступом до інформаційних ресурсів у мережі Інтернет для здійснення власного проекту; уміння шукати і добирати медіатексти широкого спектра форм та обґрунтовувати причини свого вибору.

Перед створенням газети серед учнівської громадськості було проведенеанкетування на тему: «Чи потрібна школі своя газета?» (*рис.2*).

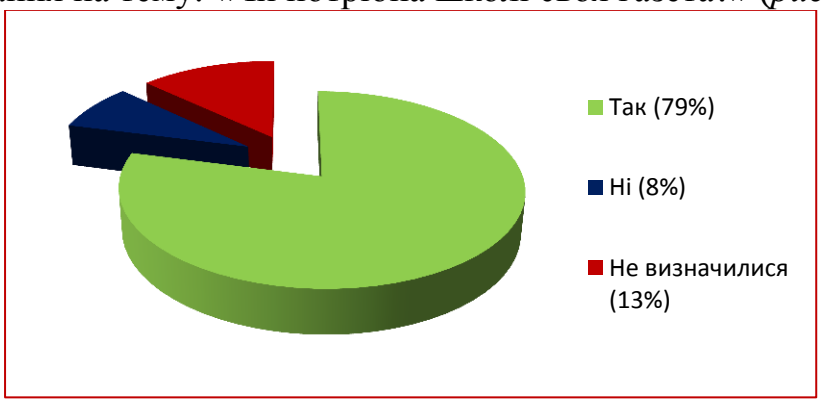

Рис.2. Результати анкетування учнів КЗ «ХЗОШ №32»на тему: «Чи потрібна школі своя газета?»

Проаналізувавши отримані результати, ми прийшли до висновку, що більшість учнів, які взяли участь в опитуванні, визнали необхідність створення шкільної газети. Проте ця газета, на думку опитуваних, повинна оперативно і достовірно відображати події, що відбуваються в школі, знайомити з темами, які цікавлять учнів, при цьому повинна дозволяти їм вирішувати деякі проблеми, зокрема, розвивати впевненість у собі та надає право висловлювати свою точку зору. За допомогою анкетування були отриманідані щодо тем, які найбільше цікаві для учнів школи. На перше запитання «Які жанри цікавлять вас у пресі?» кожен з учнів обрав довільну кількість варіантів відповідей. Результати опитування показано на *рис. 3*.

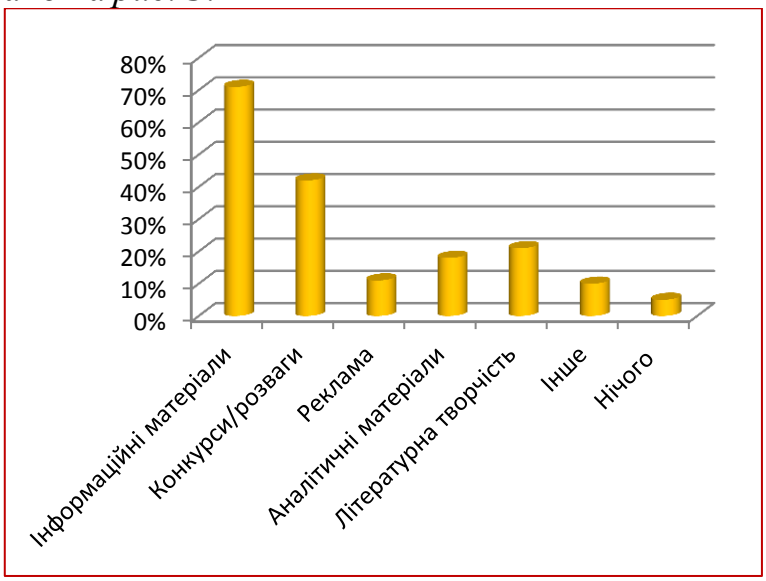

Рис. 3. Результати анкетування учнів КЗ «ХЗОШ №32»на тему: «Які жанри цікавлять вас у пресі?»

Таким чином, ми побачлии, що школярі у свій вільний час віддають перевагу інформаційним жанрам (замітка, звіт, інтерв'ю) (71%), конкурсам, ребусам, кросвордам (40%) літературним творам (23%), та іншим друкованим публікаціям. З цього можна зробити висновок, що підлітків найбільше цікавлять новини, література та розважальні видання. Отриману інформацію було використано у процесі створення рубрик шкільної газети.

Таким чином, нами було розроблено модель розвитку медіаграмотності учнів у процесі створення і функціонування шкільної газети, яка відображена на *рис. 4*.

Рис. 4. Модель розвитку медіаграмотності учнів у процесі створення і функціонування шкільної газети

Результатом творчої діяльності учнівської команди стала шкільна газета «This is partaaa!». Перше покоління редакції (2014 – 2015 н.р.) не просто заснувало шкільну газету, а й створило умови для самореалізації особистості шляхом вільного висловлювання, передало досвід командної роботи учням, які замінили їх. Саме ця наступність ідей і прослідковується у випусках газети другого та третього покоління редакції «This is partaaa!» (2015 – 2016 н.р., 2017 – 2018 н.р.).

Виконана робота сприяла тому, що газету «This is partaaa!» учні почали сприймати як свою, рідну. Адже успіх будь-якої шкільної газети залежить і від редактора, і від злагодженої співпраці всіх членів редколегії і, звичайно, від тісного зв’язку з читацькою аудиторією.

За останнім опитуванням (вересень 2017 р.), переважна більшість учнів 5-11 класів (82%) регулярно ознайомлюється з черговим номером шкільної преси, у той же час, лише 0,5% опитуваних ніколи не дивились жодного випуску газети

«This is partaaa!» (*рис.5*).

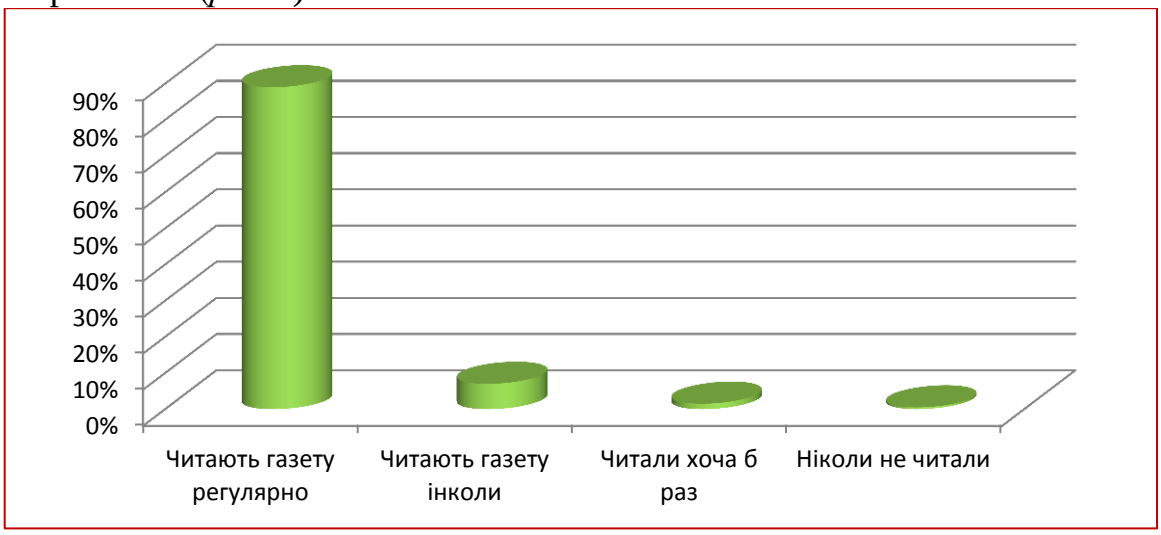

Рис.5. Статистичні дані щодо знайомлення учнів КЗ «ХЗОШ №32» з випусками шкільної газети «This is partaaa!»

У вересні 2016 року члени шкільного прес-центру, за ініціативи активу дитячого самоврядування та вчителів-предметників, виявили бажання розширити раніше визначені межі своїх повноважень і запропонували видавати ще двадрукованих видання більш вузького, наукового спрямування – газети «Albert Einstein» та «My day» (*Додаток 2*).

Така ідея видалася цікавою як учнівській аудиторії та вчителям, так і батькам. Тож для того, щоб розширити читацьку аудиторію, розповісти всьому шкільному товариству про наукове життя світу, країни та школи, було вирішено розширити кількісний склад редакції газети. Під час попереднього обговорення було визначено, що на сторінках нових газет будуть друкуватися цікаві наукові факти, таємниці і загадки, а також інформації про шкільні події із визначених напрямків.

Таким чином, станом на січень 2017 року, в КЗ «ХЗОШ №32» окрім головної газети «This is partaaa!» (регулярність виходу – 1 раз на місяць), виходило ще 2 газети (видаються 1 раз на квартал). Така кількість видань передбачала достатньо великі фінансові вкладення задля випуску номерів. Перед редакцією постало питання знаходження нових, альтернативних способів видання газет. Було вирішено використовувати інтернет-ресурси задля розповсюдження шкільної преси.

Зараз інтернет – це частинка нашого повсякденного життя. Він є досить багатогранним. Це одночасно і середовище для спілкування, розваг та навчання. Проте найбільшою цінністю мережі є сама інформація.

Провівши опитування учнів школи (5-11 класи) щодо того, як часто вони користуються Інтернетом (рис. 6), нами було зроблено висновок, що серед школярів не має тих, хто зовсім не користується світовою мережею, навпаки, велика кількість учнів використовує її майже щодня (89%). Слід зазначити, що серед старшокласників (10-11 клас) щодня інтернетом користується 100% учнів.

Рис. 6. Результати опитування учнів КЗ «ХЗОШ №32» на тему: «Як часто ви користуєтесь інтернетом?»

При цьому 56% вже взагалі не уявляють свого життя без глобальної мережі і оцінюють її роль як «надзвичайно важливу». І тільки 3% опитаних зізнаються, що для них Інтернет не відіграє ніякої помітної ролі.

Враховуючи отримані дані, редакційною колегією було вирішено застосувати інтернет-ресурси задля розповсюдження власних періодичних видань. Для цього був обраний сайт школи (*http://school32.klasna.com/*).

Узагальнення і розповсюдження досвіду.

Досвід, отриманий під час створення шкільної газети, було презентовано на:

- районному конкурсі на кращий друкований орган учнівського самоврядування (2014р., 2015 р.) - ІІ місце(*Додаток 3*);
- районному конкурсі шкільних газет «Прес-міст» (2016 р). – І місце (*Додаток 4*);
- районному конкурсі на кращий друкований орган учнівського самоврядування, присвячений Дню добровольця (2016 р., 2017 р.) – І місце (*Додаток 5*);
- міському фестивалі шкільних засобів інформації (2016 р., 2017 р.) – ІІ місце (*Додаток 6*).

Шкільна газета «This is partaaa!» розповсюджується серед учнівської та батьківської громади, вчителів школи. Також примірники газети надаються до центральної бібліотеки імені Д.І. Писарєва ЦБС Немишлянського району та Управління освіти Немишлянського району Харківської міської ради.

Результативність.

В умовах розбудови України як демократичної та правової держави, одним із головних завдань реалізації новітніх концепцій навчання та виховання учнів є формування суспільно активної людини, що має громадянську свідомість, здатну до самовираження. Становлення громадянина починається з усвідомлення себе особистістю з певними уявленнями про сучасне суспільство, що дає можливість бути активним й освіченим членом суспільства. Нині чи не найважливішу роль для забезпечення таких знань надають засоби масової інформації.

Під час створення власної шкільної газети «This is partaaa!» діти навчаться писати кореспонденції, нариси, біографії, робити репортажі, брати інтерв'ю,

оформлювати листівки, створювати сценарії шкільних вечорів та презентації, робити професійні фото, і навіть вести справжні журналістські розслідування. Колективна робота над проектом шкільної газети стимулює учнів до творчості, розвиває організаторські якості, аналітичне мислення, залучає до участі в громадському житті школи. У дітей, які беруть участь у створенні шкільної газети, підвищується інтерес до шкільного життя та навчання, покращуються взаємини у колективі, виявляється відповідальність до своїх обов'язків.

Згідно з моніторингом, за період видання газети «This is partaaa!» в учнів підвищилосьуміння орієнтуватись в інформаційному полі, покращився рівень оволодіння ними комп'ютерними технологіями та вміння опрацьовувати текстову інформацію, а також збільшився відсоток дітей, готових брати участь у позакласній діяльності (*рис. 7*).

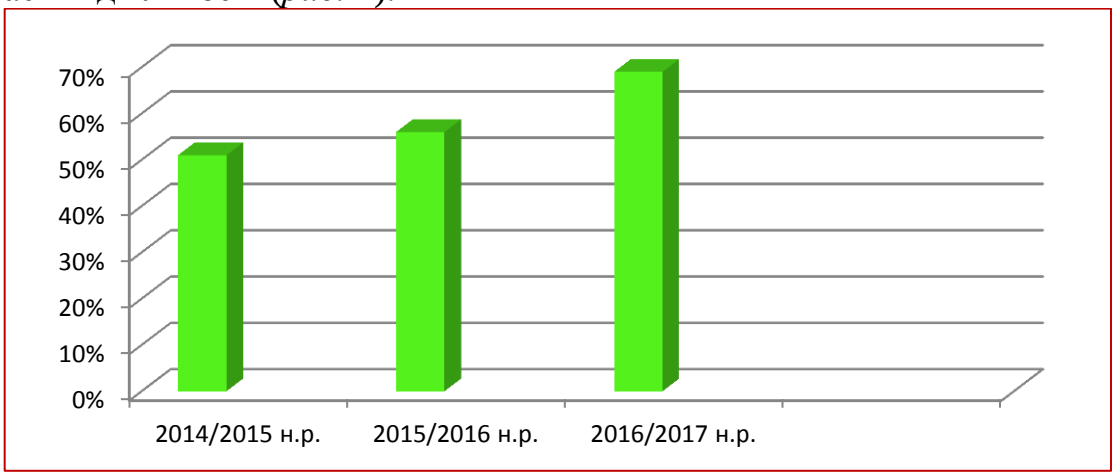

Рис.7. Результати моніторингу щодо рівня медіаосвіченості учнів школи

Підготовка газети вимагає залучення школярів до різноманітних форм діяльності. Вони збирають інформацію про шкільні події; пишуть статті; беруть інтерв'ю у гостей школи; спілкуються з учнями та вчителями, які також радо представляють цікаву інформацію для газети; радяться з директором; набирають і правлять матеріал на комп'ютері; оздоблюють власними малюнками.Варто зазначити, що у процесі такої, на перший погляд, гри у журналістів, діти вирішують багато завдань, поставлених перед ними, доносять проблеми школи до всіх учнів та вчителів, розповсюджують газету не тільки у своїй школі, а й у інших закладах району, даючи підстави школам-сусідам задуматись над актуальністю шкільної газети.

Висновки.

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та системи засобів масової інформації у сучасному світі потребує цілеспрямованої підготовки особистості до вмілого і безпечного користування ними. На взаємодію з різноманітними медіа (телебачення, Інтернет, кіно, преса, радіо) припадає вагома частка вільного часу громадян, чим зумовлюється значний вплив медійних засобів на всі верстви населення, передусім на дітей і молодь. Медіатехнології накладають потужний і суперечливий відбиток на освіту молодого покоління, часто перетворюючись на провідний чинник його соціалізації, стихійного соціального навчання.

Шкільна газета «This is partaaa!» та вся позакласна виховна робота, що містить елементи медіаосвіти, покликані реалізувати завдання Концепції впровадження медіаосвіти в Україні, а саме:

1. Захистити дітей від потенційно шкідливих ефектів медіа.

2. Виховати такого споживача медіа, який міг би ефективно задовольняти свої інтереси, використовуючи засоби масової комунікації формувати навички колективної діяльності та діалогового спілкування, сучасного світосприйняття, активної життєвої позиції.

Наоснові аналізу наукових джерел було уточнено, що медіаграмотність – це здатність людини почути, побачити, та створити власний медіаконтент. Учні самостійно можуть вдосконалювати свої уміння та працювати в колективі. При цьому, розвиваючи інтерактивну навичку спілкуватися за допомогою медіа, висловлювати власні думки. Цей досвід здобувається через активне вивчення різноманітних жанрів медіатекстів.

Таким чином, можна зробити такі висновки:

1. Участь у роботі над створенням шкільної газети допомагає школярам розвивати власну медіаграмотність, здобувати практичні уміння та навички у розв'язанні різноманітних життєвих завдань.

2. Розроблена модель розвитку медіаграмотності учнів на кожному етапі створення шкільного друкованого видання, з урахуванням ключових аспектів і показників рівня медіаграмотності є ефективною.

3. Аналіз показників рівня розвитку медіаграмотності (за О. Федоровим), аспектів медіаграмотності учнів середнього та старшого шкільного віку (за Т. Баккою) та їх психологічних особливостей сприймання медіатекстів (за Л. Найдьоновою) показав, що специфіка створення та функціонування шкільної газети «This is partaaa!» є доцільним підґрунтям для розвитку медіаграмотності учнів КЗ«ХЗОШ №32».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баришполець О.Т. Український словник медіакультури / О.Т. Баришполець; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соцальної та педагогічної психології. – К.: Міленіум, 2014. – С. 40.

2. Бойко С.Т. Медіаграмотність як основа інформаційно-психологічної безпеки особистості в сучасних умовах / С.Т. Бойко // Український психолого-педагогічний науковий збірник. – 2015. – № 6. – С.18-24.

3. Гадзинська І. Шкільна газета: Якщо починати з нуля / Матеріали науково-практичного семінару «Як створити сучасну шкільну газету». – Х.: ХАНО, 2013.

4. Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2782-12

5. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/

6. Медиакод. Инструкция по выживанию в медийно насыщенной среде:

пособие для учителя / Перевод с англ. М. Касперович, А. Ворошилиной; ред. К. Флойд, Ю. Халлин. – FOJO: Media Institute. – 47 с.
7. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід / За ред. Л.А. Найдьонової, О.Т. Баришпольця. – К. Міленіум, 2009. – 440 с.
8. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О.В. Волошенюк; за науковою редакцією В.В. Різуна. – К.: Центр вільної преси, 2012. – 352 с.
9. Маклюэн Г. М. Понимание медиа: Внешние расширения человека / Пер. с англ. В. Николаева. – М.: КАНОН-пресс-Ц», «Кучково поле», 2003. – С. 5-6.
10. Найдьонова Л.А. Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу: Підручник / Л.А. Найдьонова; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Вид. друге, стер. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2015. – 244 с.
11. Пометун Е.И. Критическое мышление для всех: Самоучитель / Е.И. Пометун, И.М. Сущенко, Л.Н. Пилипчатина, И.А. Баранова. – К., 2012. – 184 с.
12. Рибіна Ю.О. Модель розвитку медіаграмотності учнів у процесі створення та функціонування шкільної газети / Ю.О. Рибіна / Матеріали V Міжнародної науково-методичної конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи». – Київ, 2017. – С. 231-236.
13. Федоров А.В. Медиаобразование и медиакомпетентность: анкеты, тесты, контрольные задания / А.В. Федоров. – Таганрог: Изд-во Таганрог.гос. педаг. ин-та, 2009. – С. 26.
14. Чернявський С. Як створити сучасну шкільну газету: Навчальний модуль / С. Чернявський. – К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2014. – 75 с.
15. Шевченко І.Л. Як створити підлітковий мультимедійний ЗМІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.skrepka-media.com.ua/index.php/masterklas/pressklas/item/172-kak-sozdatshkolnuyu-pechatnuyu-gazetu
16. Шейбе С. Медіаграмотність. Критичне мислення у мультимедійному світі / С. Шейбе, Ф. Рогоу / Перекл. з англ. С. Дьома; за загал. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. – К. : Центр вільної преси, Академія української преси, 2014. – 319 с.
17. Шарко В.Д. Медіакомпетентність як компонент методичної підготовки вчителя та підходи до її діагностування / В.Д. Шарко // Інформаційні технології в освіті. – 2012. – №13. – С.84-90.

Додаток 1

Примірники газети «Thisispartaaa!»

Рубрика «Календар пам'ятних дат»

Заздалегідь згадуємо всі пам'ятні дати і свята на березень, щоб нічого не пропустити!

01.03 Всесвітній день цивільної оборони

03.03 Всесвітній день письменника

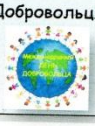
.03 Міжнародний жіночий день

09.03 День народження Тараса Шевченка

.03 День Добровольця

20.03 Всесвітній день Землі

03 День боротьби за ліквідацію ової дискримінації

26.03 День Національної гвардії України

Рубрика «Творчість»

Кожного випуску найталановитіші учні школи ведуть боротьбу за місце для свого твору у цій рубриці. Сьогодні перемогла учениця випускного 11-А класу Стулова Олександра і ми із задоволенням надрукували її цікаві роздуми та щирі думки.

СУЧАСНИЙ ПАТРІОТИЗМ – ЦЕ АКТУАЛЬНО?

В сучасному інтегрованому світі багато землян стали громадянами світу. Ми можемо за декілька секунд через Інтернет зв'язатися з другом на іншому кінці планети, обрати для навчання та проживання будь – яку країну на будь – якому континенті. То що, поняття патріотизму застаріло, відійшло в минуле?

Найновіша історія нашої Батьківщини свідчить: аж ніяк ні! Молоді хлопці та дівчата, студенти київських вишів у листопаді 2013 першими стали на захист одвічних прав і свобод українців - волі, демократизму, самовизначення. Звідки цей потяг у молодих душах, корті не прожили ще й півжиття? Та хіба ми не нащадки непоборимих русичів, котрі нікому не заздрили, нікого не боялися, не потурали сусідам, що з мечем до нас приходили, хіба не в наших жилах тече кров волелюбних непоборних запорожців, що кров'ю праведною не одне століття поливали українську волю й землю, та не віддали її ворогові на поталу? А ось рабський менталітет так і не закріпився в наших душах і серцях, як не намагалися це зробити московські царі та польська шляхта.

Сучасні українці готові за
людина, що живе й працює заради
звучать високі слова про любов д
народ уже має імунітет проти цього
руки. Сьогодення є прикладом сп
проливають кров на Донбасі, щоб н
сумують «люди з минулого». Ми н
душах звучать слова Василя Симоне

Я з упевненістю говорю про
батьками майже два роки прожила
вільно говорити те, що думаєш, в
небезпечно критикувати тамтешню
дихати солодким повітрям свободи
не боячись приниження моєї гідност
Патріотизм не має часових меж. Це
ми існуємо як народ доти, доки існу

ШКОЛА ЩОДНЯ

З метою формування національної свідомості, любові до рідної землі, протягом навчального року у всіх класах є обов'язковими години спілкування, на яких вивчаються символи, обереги України, основні закони нашої держави: "Свою Україну любіть", "Державна символіка", "Я - громадянин України" та інші. Так, з 13.02.2017 по 14.03.2017 в усіх класах пройшли виховні години, присвячені ***Дню небесної сотні*** та ***Дню добровольця,*** за темами: «І розквітне наша Україна!» (1-4 класи), «Подвигу й мужності пам'ять і честь» (5-9 класи), «Слава героям! Слава Україні!» (10, 11 класи). До проведення всіх заходів активно залучались представники шкільної організації самоврядування «Сузір'я».

Рубрика «Інтерв'ю з відомими людьми»

Ми пишаємось

У нашій рубриці сьогодні ми висвітлимо тему: «Хто ж він – доброволець?» І розповімо реальну історію нашого сучасника, співвітчизника, який і є добровольцем. Як кажуть - Героями не народжуються, але ними можна стати. Саме про це і піде мова далі.

Знайомтеся, Крютченко Олексій Олександрович – солдат-доброволець сучасної української армії, випускник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, історик, археолог, вчений, аспірант, головний хранитель Музею археології та етнографії Слобідської України, гідний син своїх батьків, батько, чоловік, друг і просто чудова людина.

- Олексій, дуже рада знову тебе бачити. Дай, будь ласка, для нашої шкільної газети кілька відповідей щодо тієї частини твого життя, коли ти прийняв рішення стати добровольцем. І одразу перше питання:

Чому ти пішов служити добровольцем?

- Привіт, і радий тебе бачити і звісно відповім на усі питання. Розумієш, це був не емоційний вчинок, а обдуманий. Коли ми з тобою разом закінчували університет, то я навчався на військовій кафедрі і навіть у мене був. А, що повинен робити чоловік, коли є небезпека для сім'ї, близьких, друзів, країни? Вірно - захищати. От я і пішов добровільно це робити. Я відчував кожну хвилину моральний дискомфорт від знання, що я тут, а там щогодини мене захищають інші хлопці. Я не зміг так.

- Зрозуміло. Як сприйняла цю новину твоя дружина і батьки?

- Спочатку, не дуже радісно. Всі злякалися, почали відмовляти. Але мої рідні – розумні сучасні громадяни і дещо заспокоївшись звісно змирилися і підтримали мене.

- Після того як ти прийняв рішення стати добровольцем, що ти робив далі?

- Все було досить швидко і просто. У серпні 2014 року я пішов до районного військкомату з паспортом і військовим білетом. Отримав так консультацію, список додаткових документів. Пройшов медкомісію, зібрав речі і поїхав разом з іншими хлопцями-добровольцями на навчання на базу 92 бригади у с. Башкирівка Чугуївського район

- Здається, не важко потрапити до лав армії.

- Так, якщо хочеш, то не важко (посміхається).

- Олексій, якщо це не закрита інформація. Як і де ти ніс службу?

- Ні, це не секрет. СМІ вже висвітлили все, що знайшли. Служив я під м. Щастя, на позиції Фасад, в обов'язки спочатку входило подавати снаряди і займатися корегуванням і наведенням артилерії. Потім багато що було покладено на мене. Від вибору місць і смислового

ження укріплень (габіони, плити, колючка, Ягоза, окопи, саперні і багато іншого) до корегування та ведення вогню по позиціях ика з різних видів зброї: автоматичний гранатомет АГС, мет РПГ-7, міномет "Василько", гранатомет СПГ, ліберний кулемет ДШК, кулемети ПК і ПКТ.

тіло, що нічого не зрозуміло. Для нецивілізованого мозку це занадто.

- Під щастям я був призначений заступником командира взводу, а напередодні демобілізації отримав звання головного сержанта роти.

- Чи зроден ти з цією характеристикою? Цитую слова твого товариша та співслужильця: «Спокойный и уверенный, как удав. Перманентно проницательный. Если взялся за дело - обязательно доведет до результата. Порой это непросто, но он ищет любой доступный, а порой и изощренный способ, но результата таки достигает. Опытный он, крепко опытный. На войне научился...»

так, іншим видніше.

цо ти був поранений там? Чи зараз у тебе все добре зі здоров'ям?

луживши 1 рік і 1,5 місяця я був мобілізований через кульове а плече і осколка в стегні. Дякую, зараз все зажило. Все, крім душі...

вання і відновлення, як склалося твоє життя?

е. У мене є дружина, син, батьки. Ми тримаємося всі разом. Я працюю, навчаюся на му інституті археології Національної академії наук зони АТО. Проводжу зустрічі зі студентами та учнями, ольців. Життя кожного дня відкриває для мене масу

прокоментувати рішення та Дня Добровольця?

що там були і продовжують словом, і ділом. Тому будемо

шення тепер? Можливо вже знаючи, як там, то не

готувала Середа М.В., педагог-організатор

Тим часом ...

У школі за участі бійців АТО відбулись Уроки мужності

Учні старших класів нашої школи отримали можливість поспілкуватися з бійцями АТО. Військові приїхали не з порожніми руками: крім розповідей про події в зоні АТО, які нікого не залишали байдужими, хлопцям показали відео і фотографії з місця військових дій.

«Ми хочемо, щоб хлопці не боялися, були мужніми, розуміли, що йде війна. Ми показали фотографії та відео, які були зроблені на фронті, багато хто з них були зроблені журналістом Родіоном Шовкошитний, ми разом тримали оборону, і я часто навіть не знав, що він робить фотографії. Хоч знімки були професійними, але зате відображали дійсність », - розповів заступник військового комісара Немишлянська району з питань територіальної оборони Ігор Кулепетов.

Також гості запропонували учням відвідати тренувальну базу військових, де вони можуть на власні очі подивитися і відчути себе, як висловилися армійці, «справжніми чоловіками».

Варто відзначити, що старшокласники були раді представилася можливості задати питання тим, хто безпосередньо брав участь в АТО.

Одна справа - десь побачити в новинах, а так жива бесіда, ми задавали питання, почули відповіді - це все пізнавально і повчально. Діти задумалися наскільки це все серйозно.

Хлопці висловили подяку військовим за урок і привітали їх зі святом букетами квітів.

«Мене вразило, що люди за власним бажанням пішли захистити свою країну, близьких, а не тому, що їх змусили. Було цікаво дивитися фотографії і відео, зняті солдатами під час військових дій і слухати їх розповіді », - резюмував учень 11 класу Дмитро Кулініч.

У рубриці «ЦЕ ТО дня»

ЖІНКИ – ДОБРОВОЛЬЦІ!

Ті, які найхоробріші! Ті, які найкрасивіші! Ті,з яких треба брати приклад! Ті, якими ми повинні пишатися! Ті,які нас боронять!

Ми пишаємось

Ми звикли говорити про захисників України у чоловічому роді, проте ми маємо ще й захисниць, рятівниць і жінок-бійців. Сьогодні українська жінка перестала бути просто тилом для свого чоловіка, який воює в АТО. Залишаючи вдома дітей, во[ни] війну – теж захищати країну і рятувати своїх побратимів.

Рубрику підготували учні 9 класу

"Офіційна інформація з посиланням на сайт Міністерства оборони України
http://www.mil.gov.ua/contract
щодо алгоритму дій громадян у разі прийняття рішення стати добровольцем.

Куди звертатися і як діяти, якщо бажаєш стати добровольцем?
Отже, кожен бажаючий стати добровольцем має діяти за алгоритмом:

1. З'явитися у тому військовому комісаріаті, де Ви перебуваєте на обліку.
2. Дізнатися про військові частини, в які йде набір на військову службу за контрактом.
3. Вибрати майбутню спеціальність серед вакантних посад.
4. Прибути до військової частини, яку Ви обрали для проходження військової служби. Отримати згоду командира військової частини.
5. Прибути разом зі згодою до свого військового комісаріату. Згода дійсна на протязі 1 місяця (**тобто посада для Вас буде заброньована на місяць**).
6. Почати збирати документи, проходити медкомісію, профвідбір.
7. Отримати особову справу та припис у військовому комісаріаті та вибути для проходження **військової служби у військову частину (згідно згоди).**
8. ПідписатиКонтракт у військовій частині (протягом доби з моменту прибуття у військову частину)

З 2014 року у Міноборони відкрито працює "гаряча лінія" для
країнської армії.
голова Міноборони Полторак
і не можуть потрапити до лав
ерство оборони за дорученням
дало працює вже три роки».
а, можуть звернутися
1.00
і та волонтерів
8

підготували учні 11-А класу

Ціле військо мотанок-оберегів збираються виготовити учні нашої школи. Вже розроблено план дій. Учні початкових класів погодилися зробити паперові листівки у вигляді ангелів. На них напишуть девіз акції «Нехай ангели тебе оберігають» і свої побажання захисникам. Дорослі школярі сплетуть невеликі ляльки-мотанки. Поробки об'єднаємо - це і буде справжнім оберегом для захисника.

«Ми дуже вдячні нашим бійцям за те, що вони захищають нас і нашу країну. Як знак подяки, вирішили зробити їм обереги. Військові можуть повісити їх на рюкзак, покласти в кишеню, або зберігати його десь в іншому місці. Ми хоч і маленькі, але дуже хочемо зробити їм приємно. Плануємо виготовити справжнє військо таких оберегів», - розповідає одна з ініціаторів акції, учениця 7-А класу коваль Каміла.

Цікаво ...

Марафон добрих справ

Це цікаво...

З ІСТОРІЇ МАСЛЯНОЇ...

Про це свято знають практично всі. Але якщо поставити конкретне запитання: що таке Масляна - відповіді прозвучать досить різні.

Масляна - споконвічно язичницьке свято, відоме у нас ще до прийняття християнства і йде корінням в праслов'янські часи. Відразу обмовимося - Церковна традиція не вважає його «своїм», і в православному календарі немає позиції з такою назвою. Зате там є Сирна седмиця і Сиропусний тиждень, а вони мають зовсім інший зміст, ніж народна Масляна.

Хоча церква не внесла Масляну у свій календар, але, тим не менш, вона її переформувала, і саме цей багатовіковий вплив християнства зробив колись язичницьке свято тим яскравим святом, який відомий вже кілька століть. Стараннями Церкви Масляна втратила колишнього сакрального значення і перетворилася на простий тиждень відпочинку і веселощів.

ЗМІСТ СВЯТА

Праслов'янська Масляна відзначалася на початку весни - в день весняного рівнодення, коли день остаточно відвойовував у ночі перевага. За сучасним календарем це приблизно 21 або 22 березня. Проте в Україні останні дні першого весняного місяця завжди були непередбачувані. То відлига прийде, то морози притиснуть. «Весна з зимою борються», - говорили наші предки. І ось саме на Масляну проводився якийсь рубіж, до якого в світі панував холод, а після - остаточно приходило тепло. Все знову поверталося на круги своя, і це повернення життя було один з головних предметів святкування.

Земля воскресала, вбирала останній зимовий сніг, наливалася соками. І тепер люди повинні були їй допомогти, надати цьому процесу якусь сакральну основу. Говорячи більш звичним мовою, обряди Масляної покликані освятити землю, наповнити її силами, щоб вона дала рясний урожай.

Третій - не менш важливий мом
продовження роду. Родючість
знаходить своє продовження в тих, хт
ній живе і харчується її рослинами. Я
ти їси ту їжу, яку тобі дала матінка-З
то ти ж повинен дати життя і іншому.
кругообігу життя, її віддачі і передачі
була ключовою для язичниц
свідомості. Життя саме по собі
основоположною цінністю, а все інше
лише засобом її досягнення.

І останнє, що можна сказати
сакральної складової Масляної. Це с
було ще й поминальним. Селяни вірили
їхні предки, які душею перебували в
мертвих, а тілом - в землі, могли впли
на її родючість. Тому дуже важливо бу
гнівити предків і вшанувати їх с
увагою. Найбільш поширеним спос
задобрити духів була тризна - помина
дійства, що включали в
жертвоприношення, траурний плач,
трапези. Вважалося, що в тризнах невид
беруть участь самі небіжчики.

По суті, Масляна була одніє
спроб людини наблизитися до таєм
життя і смерті, своєрідною системо
рамках якої весь космос сприймався
нескінченна низка вмирання і воскресі
в'янення і розквіту, темряви і світла, хо
і тепла, єдності і боротьби протилежнос

До речі...

МЕНЮ НА МАСЛЯНУ

Масляна - слов'янське традиційне свято, що відзначається протягом тижня (іноді трьох днів) перед Великим постом, що зберіг у своїй обрядовості ряд елементів слов'янської міфології.

Головні традиційні атрибути народного святкування Масляної - опудало Масляної, забави, катання на санях, гуляння, в українців є обов'язковими – млинці, вареники, сирники та колодка.

Назва свята «Масляна» пов'язана з тим, що в тиждень перед Великим постом з раціону харчування виключалися м'ясні продукти, а ось молочні ще вживати було можна, як і традиційні складові для приготування млинців: молоко, яйця, масло, сметана. У народі це свято асоціюється з смачними печеними млинцями та веселими гуляннями. Мета таких гамірних масових заходів полягала в тому, щоб розбудити весну від сну і прогнати геть зиму.

Традиції

Один з давніх звичаїв полягав у тому, що перший спечений млинець за упокій усіх померлих родичів. Його традиційно віддавали убогим або залишали на підвіконні. У неділю перед масляним тижнем традиційно провідували родичів,

Частування

Перед майбутнім постом в масляний тиждень панував достаток найрізноманітніших смаколиків, головними з яких традиційно були млинці. Пекли їх на масляному тижні щодня, а особливо багато їх готували, починаючи з четверга. Саме рум'яні млинці своєю круглою формою за часів язичництва асоціювалися у людей з сонцем.

Різноманітні рецепти млинців були таємницею кожної господині і передавалися через покоління. У кожної газдині були свої фірмові інгредієнти, але в основному, млинці пеклися на основі пшеничного, вівсяного або кукурудзяного борошна. У тісто додавали різні продукти: вершки, масло, яблука, ікру, гарбуз або картоплю.

Актуально

уючої виробництвом їдальні
32» Лєвашової В.Д.

нки борошна, 1 склянка води, 1 склянка
ного масла.

аймає небагато часу: спочатку відокремте
з цукром і сіллю, влийте молоко, змішане з
істо, всипте борошно, замішайте однорідне
се перемішайте. Останнім в тісто додається

До речі...

МЕНЮ НА МАСЛЯНУ

Масляна - слов'янське традиційне свято, що відзначається протягом тижня (іноді трьох днів) перед Великим постом, що зберіг у своїй обрядовості ряд елементів слов'янської міфології.

Головні традиційні атрибути народного святкування Масляної - опудало Масляної, забави, катання на санях, гуляння, в українців є обов'язковими – млинці, вареники, сирники та колодка.

Назва свята «Масляна» пов'язана з тим, ь перед Великим постом з ування виключалися м'ясні сь молочні ще вживати було і традиційні складові для млинців: молоко, яйця, ана. У народі це свято з смачними печеними веселими гуляннями. Мета их масових заходів полягала розбудити весну від сну і зиму.

з давніх звичаїв полягав у ший спечений млинець за упокій усіх померлих родичів. Його традиційно віддавали убогим або залишали на підвіконні. У неділю перед масляним тижнем традиційно провідували родичів,

Частування

Перед майбутнім постом в масляний тиждень панував достаток найрізноманітніших смаколиків, головними з яких традиційно були млинці. Пекли їх на масляному тижні щодня, а особливо багато їх готували, починаючи з четверга. Саме рум'яні млинці своєю круглою формою за часів язичництва асоціювалися у людей з сонцем.

Різноманітні рецепти млинців були таємницею кожної господині і передавалися через покоління. У кожної газдині були свої фірмові інгредієнти, але в основному, млинці пеклися на основі пшеничного, вівсяного або кукурудзяного борошна. У тісто додавали різні продукти: вершки, масло, яблука, ікру, гарбуз або картоплю.

Актуально

ецепт млинців від завідуючої виробництвом їдальні КЗ «ХЗОШ №32» Лєвашової В.Д.

иться: 2 яйця, 1,5 склянки борошна, 1 склянка води, 1 склянка цукру, сіль, 50 мл рослинного масла.

ня класичних млинців займає небагато часу: спочатку відокремте жовтків, жовтки збийте з цукром і сіллю, влийте молоко, змішане з юступово, помішуючи тісто, всипте борошно, замішайте однорідне йте збиті білки і знову все перемішайте. Останнім в тісто додається

Школа щодня

Школа сприяння здоров'ю

Школа – навчальний заклад, де відпрацьовуються різноманітні підходи до формування, зміцнення та збереження здоров'я дітей.

Починаючи з вересня 2009 року, педагогічний колектив працює над створенням адаптованої моделі «Школи сприяння здоров'ю». На основі Програми розвитку національної мережі Шкіл сприяння здоров'ю в навчальному закладі спланована шкільна комплексну програму, яка передбачає цілеспрямований характер навчально-виховного процесу та його цілісність, оновлення змісту освіти та використання здоров'язберігальної технології, розвиток рухової активності, врахування індивідуальних особливостей учнів в умовах школи та залучення всіх учасників освітнього процесу до різних форм діяльності зі збереження і зміцнення здоров'я: фізичного, психічного, духовного.

Забезпечення високої якості освіти – один із пріоритетних напрямів сучасних навчальних закладів. Саме поняття якості освіти в суспільній свідомості не зводиться лише до набору знань і навичок, воно тісно пов'язане з такими категоріями як здоров'я, благополуччя, захищеність, самореалізація, повага.

Турбота про реалізацію прав дитини на повноцінний і вільний розвиток є одним із головних завданьКЗ «ХЗОШ №32».

Освітня концепція школи базується на 3 чинниках – Духовності, Інтелекті, Здоров'ї. Їх гармонійне поєднання в щоденній навчально-виховній практиці допомогло освітній простір, де успіш потенціал молодих людей, творитимуть у нову епоху.

Рівноправність концептуал діяльності школи не заважає навчальний заклад як Ш здоров'ю, оскільки пріоритет роботі з дітьми є збереження здоров'я та формування в мотивації на здоровий спосіб ж

Наші кроки:

- розробили концепцію та перспективний план роботи в проекті;
- відповідно до умов означили коло першочергових заходів;
- провели відповідну роботу з учнями та батьками по мотивації необхідності цієї діяльності;
- зміцнили спортивну базу школи;
- контролюємо якість харчування учнів;
- створили кабінет основ здоров'я;
- відновили роздягальні при спортивній залі;
- активізували роботу гуртків всіх напрямів.

Ми розглядаємо здоров'я в широкому розумінні цього слова: здоров'я фізичне, психологічне, соціальне і духовне.

Педагогічний колектив творчо підійшов до реалізації моделі у щоденне життя школи. На сьогоднішній день зібрано цілу збірку авторських уроків, класних годин, позакласних заходів в рамках проекту «Школи сприяння здоров'ю».

Останні роки школа збагатилася новими традиціями:

- Обов'язкова ранкова зарядка, у проведенні якої бере участь спортивний актив школи.
- Загальношкільний легкоатлетичний крос – вересень і травень.
- Дєнь здоров'я.
- Декада фізичної культури і спорту

А тим часом...

УЧНІВСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ В ДІЇ

Прес-центром шкільного учнівського самоврядування «Сузір'я» 3 лютого 2017року здійснено опитування учнів щодо організації харчуванняу в КЗ «ХЗОШ №32».

Метою опитування було одержання інформації про:

- стан організації гарячого харчування у їдальні школи;
- чинники, які впливають на стан організації харчування у школі;
- пропозиції учнів щодо поліпшення організації харчування;

Цільова вибірка респондентів: учні 4-го, 5-го, 7-го , 9-го та 11-го класів.

Дослідженням охоплений 161 учень школи.

Проаналізувавши відповіді на запропоновану анкету, можна зробити наступні висновки:

- 86% опитуваних учнів вказали на те, що вони користуються послугами шкільної їдальні щодня: з метою обіду (22% опитаних), сніданку (63% опитаних).
- Постійно беруть їжу з дому 27% учнів, а зрідка – 14%.
- Послугами шкільного буфету регулярно користуються 88% респондентів, а зрідка ходять в буфет 12% учнів.

Відповідаючи на запитання: «Що ви могли б запропонувати для поліпшення роботи їдальні», учні зазначили, що вони хотіли б (за можливості) зниження вартості продукції, а також збільшення асортименту продукції.

Проте варто відзначити, що вартість страв в їдальні пов'язана з вартістю продуктів, з яких вони приготовані і залежить від ціни на електроенергію. А асортимент продукції зумовлений переліком продуктів, які дозволено вживати в дитячій їдальні (газовані напої і майонезні страви до них, звичайно, не відносяться).

У той же час 100% респондентів зазначили, що не мають жодних нарікань на якість обслуговування в шкільній їдальні. Вони відзначили, що кухарі завжди приязні та посміхнені, що найкращим чином позначається на затишній атмосфері, що завжди панує в їдальні.

ЦЕ ВАЖЛИВО

Шкільна їдальня: смачно, корисно, безпечно!

Гаряче харчування дітей під час перебування у школі є одним з важливих умов підтримки їх здоров'я і здатності до ефективного навчання. Гарна організація шкільного харчування веде до поліпшення показників рівня здоров'я населення, і в першу чергу дітей, враховуючи, що в школі вони проводять більшу частину свого часу. Тому харчування є одним з важливих факторів, що визначають здоров'я підростаючого покоління. Повноцінне і збалансоване харчування сприяє профілактиці захворювань, підвищенню працездатності та успішності, фізичному і розумовому розвитку дітей і підлітків, створює умови для їх адаптації до сучасного життя.

У нашій школі вжито невідкладних заходів щодо створення умов для організації харчування дітей. Організовано повноцінне, безпечне та якісне харчування дітей (замовлення та прийняття до закладу безпечних та якісних продуктів харчування та продовольчої сировини в необхідній кількості, додержання умов і термінів їх зберігання, технології виготовлення страв, правил особистої гігієни працівників харчоблоку, виконання норм харчування тощо).

Шкільна їдальня стала улюбленим місцем для учнів закладу.

Гарячим безкоштовним харчуванням охоплені всі учні 1-4-х класів та діти пільгових категорій. Перший клас отримує безкоштовне молоко. Учні 5-11-х класів та вихованці групи подовженого дня обідають за кошти батьків.

В їдальні нашої школи виконуються всі санітарно– епідеміологічні норми та вимоги щодо організації харчування учнів.

Розроблено та затверджено графік харчування дітей їдальні. Проводиться облік отримують безкоштовне харчування (пільговий кон також гаряче харчування батьків. Скарг і нарікань шкільної їдальні немає ні в їхніх батьків.

ИНТЕРВЬЮ С УЧЕНИКАМИ 9-А КЛАССА НА ТЕМУ: «КАЧЕСТВО ПИТАНИЯ В ШКОЛЬНОЙ СТОЛОВОЙ»

Думка учнів

Бойченко Владислав

-Здравствуйте. Хотелось бы задать Вам пару вопросов. Как часто и когда именно Вы едите в столовой?
-Каждый день. Обычно в столовую хожу с одноклассниками и, как правило, на большой перемене. Но иногда получается в другое время.
-Хорошо. А как Вы можете охарактеризовать вкусовые качества еды?
-В общем, неплохо. Вкусно.
-И последний вопрос. А что, собственно говоря, с ценой?
-Знаете, дороговато. Но цена компенсируется питательностью.
-То есть, итог удовлетворительный?
-Ну да. Кормят неплохо, и на весь учебный день хватает.

Смачного!

Доценко Руслан

-Добрый день. Я задам Вам несколько вопросов относительно еды в школьной столовой. Вы ведь едите в столовой?
-Да.
--И как вам? В общем, как кормят Вас в столовой?
-Достаточно неплохо.
-Какие-то комплексные, может быть, обеды есть?
-Конечно, есть первые и вторые блюда, но обычно хватает только второго. Ну и, конечно же, чай.
-А касательно ассортимента? Насколько разнообразна пища?
- Выбор есть, конечно. Несколько первых блюд –суп, борщ, иногда рассольник. Вторые блюда – в основном каши, которые всегда неизменно сопровождаются отбивными.

А тим часом...

ІНТЕРВ'Ю З ВЧИТЕЛЕМ ПРО ХАРЧУВАННЯ У ШКІЛЬНІЙ ЇДАЛЬНІ

Басова Валентина Миколаївна, вчитель математики.

— Вам подобається наша шкільна їдальня?
— Так, подобається.

— Що вам найбільше подобається у нашій шкільній їдальні?
— Гарні кухарі та чудова атмосфера.

— Ви харчуєтеся у шкільній їдальні?
— Досить часто.

— Чи Вас влаштовує меню, яке представлене у нашій їдальні?
— Цілком влаштовує, але я вважаю, що його треба трохи доповнити.

— Доповнити чим саме?
— Додати в асортимент більше напоїв.

— На вашу думку, у нашій шкільній їдальні в меню представлена здорова та корисна їжа?
— Так, я впевнена, що продукти, які потрапляють до нашої їдальні, відповідають усім вимогам.

— Чи подобається учням, на вашу думку, харчуватися у шкільній їдальні.
— Так, майже всі учні протягом дня відвідують їдальню.

Харчування школярів

А тим часом…

З метою отримання інформації щодо харчування та здоров'я школярів, учнівське самоврядування взяло інтерв'ю у вчителя першого першого класу *Ковалевської Тетяни Миколаївни*:

1. Чи всі діти харчуються у їдальні?
– Всі.
2. Скажіть будь – ласка, чи подобається дітям, як готують у їдальні?
– Так.
3. Чи є якісь скарги на їжу у дітей?
– Скарг не було ні зі сторони дітей, ні з батьків.
4. Тетяна Миколаївна, що дітям подобається більше з першої та другої страви?
- З першого – борщ, а з другого – котлети з пюре.
5. Що ваш клас їсть з м'ясних і рибних страв. Чому діти віддають перевагу: рибі чи м'ясу?
- З м'ясних страв ми їмо котлети, рибу дають дуже рідко.
6. Чи є у вашому класі лекції, щодо споживання риби? Бо як відомо морепродукти багаті на фосфор, але не всі діти їх люблять.
– Є урок «Основи здоров'я», на якому ми інколи розмовляємо про користь рибних страв і взагалом риби. Також ми проводимо бесіди про раціональне харчування.
7. О котрій годині на вашу думку діти повинні снідати? Як ви
повинні снідати і вдома, і в школі, чи все ж таки сніданок повинен бути
– У дітей повинен бути перший і другий сніданок. Перший раз ді
десь о 7:30 і вживати у своєму раціоні кисломолочні продукти та, нап
кашу, а другий сніданок повинен бути калорійний, десь з 9:00 – 10:00.
8. Що діти частіше п'ють: чай чи компот, як ви гадаєте зі скіль
можна пити чай?
– Діти частіше п'ють чай, хоча люблять компот, а чай можна пити
9. Що діти найчастіше купують у їдальні?
– Здобу.
10. Чи можете ви бути впевнена, що діти п'ють корисні соки у нас
як стало відомо є багато випадків коли у сік додають Біологічно-акт
добавки.
– Я впевнена, що у нашій їдальні абсолютно все корисне і смачне!
11. Що вам подобається у їдальні? Щоб в меню ви змінили, ваш
Подобається мені те, що наші кухарі вкладають у свою справу всю свою
б більше фруктів і овочів та рибну продукцію.

Дякую, Тетяна Миколаївна! Нам було дуже цікаво почути вашу думку

Також я розмовляв з Левашовою Валентиною Дмитрівною, вона зап
всі працівники сумлінно працюють, у постачальниках вона впевн
корисна, свіжа та звісно доброякісна. За здоров'я дітей відповідаю голов

Халик Станіслав, 8-А

РЕЦЕПТИ НА МАСЛЯНУ ВІД НАШИХ УЛЮБЛЕНИХ КУХАРІВ

Це корисно

Масляна-найсмачніше зі свят, і найдовше - 7 днів можна готувати і їсти млинці. Існує величезне різноманіття начинки для млинців. Спробуйте поекспериментувати з різною начинкою!

Млинці лимонні з фініками
З ретельно промитих фініків видаляємо кісточки і пропускаємо м'якоть через м'ясорубку. Додаємо лимонну цедру.Перед подачею млинчики полити розтоплен им вершковим маслом і посипати цукровою пудрою.

Млинці з яблуками
Яблука для начинки вимити, очистити від шкірки і насіння, нарізати тонкими часточками і пропекти навершковому маслі з медом. Додати мелену корицю. Можна додати шматочки кураги або чорносливу.

Млинці капустяні
Капусту нашаткувати соломкою, ріпчасту цибулю дрібно нарізати і все разом обсмажити на олії. Датикапусті охолонути і додати натертий на крупній тертці сир, сіль, перець, рубані варені яйця. Все перемішати. Начинку загорнути в млинчики і залишити на 30 хвилин, щоб просочилися.

Млинці з пікантною начинкою

Млинцевий торт із сирною начинкою

Інгредієнти
Для млинців: 4 яйця, 2 ст. л. цукру, 3 ст. л. вершкового масла, 2 скл. молока, 1 скл. борошна, 1 ст. л. рослинної олії, 1 щіпка солі.
Для начинки: 7 ст. л. цукру, 10 г ванільного цукру, 400 г сиру, 3 ст. л. сметани, 1 свіже яблуко.
Приготування
Заміси тісто та випікай тонкі млинці. Після того, як млинці будуть готові, обріж нерівності по краях млинців, щоб «коржі» вийшли однаковими за розміром.
Для крему. Яблуко подрібни в блендері або натри на тертці. Змішай протерте яблуко зі сметаною та сиром, додай звичайний і ванільний цукор, ретельно перемішай і дай настоятися 15-20 хвилин.
Коржі з млинців перемаж сирним кремом, також помасти боки й верх торта із млинців. Прикрась готовий млинцевий торт тертим шоколадом, шматочками фруктів, цукатів, сухофруктів або мармеладок до смаку.

11

Цікаві факти про харчування

Ми думаємо про їжу 100 разів на день Кожен день ми приймаємо в середньому 100 рішень, пов'язаних з їжею. Якщо 90 з них будуть на користь здорових корисних продуктів, 10 цілком можуть бути на користь ваших слабкостей. Тому що їжа — це не просто корисні речовини, але і обов'язкове задоволення.

Яблуня — родичка троянди. Тепер у вас є законна підстава дарувати кульок яблук замість традиційного букета.

Банани — НЕ фрукти. Бананове дерево— це трава . На жаль , банани не можна віднести ні до зернових , ні до салатної зелені.

А от кава — це ягоди. Точніше , насіння ягід кавового дерева. Технічно кажучи, кава - це фруктовий сік.

Більшість губних помад містять риб'ячу луску.

Генномодифіковані яблука красиві і круглі за рахунок впровадження в них гену лосося.

Помідор, огірок, морква, гарбуз і кавун - це фрукти.

Перший суп був зварений з м'яса бегемота шість тисяч років тому.

Запах є одним з важливих показників привабливості їжі. Внесок смаку, структури і зовнішності їжі менш значні. Людське нюх здатне розрізняти і оцінювати більше 20 000 різних запахів.

Найбільш географічно поширена в усьому світі молоко — козяче, оскільки кози можуть жити і годуватися там , куди жодна корова не забреде .

Хвилинка сміху

Хі-хі-хі…

Огірок на початку XVIII століття в Англії був великою рідкістю, а лікарі змагалися у пошуках негативних його якостей. Одні вважали його просто отруйним, інші – що "охолоджує" і викликає простуду.

Ріпу колись сіяли з рота. Річ у тому, що у ріпи дуже дрібне насіння: у 1 кг їх більше мільйона, і вручну їх просто не розкидати. Проте і плювати – справа не проста, тому кращі "плювальники" цінувалися і поважалися в народі.

Картопля з'явилася в Європі в середині 17-го століття як декоративна рослина. Розповідають, що якийсь адмірал привіз цю рослину до Англії і, коли її виростили, пригостив друзів стеблами і листям, підсмаженими в маслі. Гості довго плювалися.

Помідор дійсно вважався отруйним. Наприклад, в книзі "Повне керівництво з садівництву", виданої в Данії в 1774 р., писалося: "Плоди ці украй шкідливі, оскільки зводять з розуму тих, хто їх поїдає".

Газета *This is partaaa!*
Наклад: 50 примірників
Художній редактор:
Богданова Тетяна Василівна
Редакційний склад:
- Ковтун Ольга;
- Мангушева Владислава;
- Халик Станіслав;
- Бойченко Владислав.

Бажаємо щастя!

Що принесе нам рік вогняного півня?

Залишилося зовсім небагато часу, коли на зміну невгамовної Мавпі прийде темпераментний **Півень**. Символ 2017 року вважається Вогненним або Червоним. Його заступництво несе процвітання і успіх у всіх починаннях. Варто очікувати спокійного і тихого життя. Проте, оскільки символ Вогню, можливі і пристрасті у всіх життєвих сферах. Птах символізує схід сонця – всі зміни обернутися успіхом.

Чого ж варто очікувати у наступному році?

1 клас. Новий рік для нового покоління! Ви гарні та талановиті дітки, тому подавайте приклад старшокласникам, радуйте своїми вчинками. Пам'ятайте: Новий рік- нові перемоги!

2 клас. Кожен із вас веселий «велетень», тож і робіть великі та добрі справи!

3 клас. Геніальність- в простому! Кожен із вас – особливий! Відкрийте свої щоденники та «покажіть» ваші досягнення! Будьте особливими в новому році!

4 клас. «Я є альфа і омега, початок і кінець»… Ви п
дорослі, працьовиті маєте певний досвід. Ваш шлях у дорос
себе й свою унікальність на життєвому шляху, насолоджу
своїх батьків.!

5 клас. Ви веселі, відважні, справжні зірки на небі ма
своєї мрії, а для досягнення своєї мети наразі просто зосере

6 клас. Ви добрі й милі діти, не піддавайтесь спо
прекрасне, як не крути.

7 клас. Ви – самовпевнені «зірвиголови», які не
прислухайтесь до думки оточуючих й отримуйте за це наго

8 клас. Ви майже дорослі, тому насолоджуйтесь кожн
не забувайте про близьких. Вас чекає багато роботи й

9 клас. Ви вважаєте, що вже дорослі, то поводьт
прислухайтесь до точки зору інших. Будьте пильними й наг

10 клас. Ви маєте пишатися собою! Наснаги вам на ж
бо насолода життям – одна із найголовніших речей!

11 клас. Ви сміливі, мудрі й сильні. Не витрачайте свій
чекають тільки перемоги

Вчителя

АКТУАЛЬНО

ЯК ПРОВЕСТИ КАНІКУЛИ?!

У цьому році Новорічні канікули будуть тривати цілих 10 днів, тому у багатьох виникає питання:

Як провести їх з користю?

Перш за все, потрібно скасувати лежання на дивані перед телевізором. Почніть більше рухатися, не переїдайте, і прагніть більшу частину дня проводити на повітрі - принаймні, коли погода дозволяє.

Звичайно, відразу після зустрічі Нового року, 1-го січня, відправитися на прогулянку в ліс навряд чи вийде у більшості з нас, проте в подальші дні вже цілком можна організувати активний відпочинок.

Найпростіше - вилазка на ковзанку, однак це більше підходить тим, у кого є свої ковзани. Прокат ковзанів у святкові дні - це майже нереально, тому варто продумати інші способи розважитися і відпочити.

Є й інші варіанти відпочинку в канікули. Якщо у вас у селі чи в
то поїхати до них - це
ємне з корисним: і
им повітрям подихати
гий заряд бадьорості та

ей виріб з бамбука, сосни,
туди рисові соломинки.
довголіття і вірності в почуттях.
оть кадомацу папороттю і гілками
Дарувати один одному подарунки
прийнято зранку, коли вони
своїх будинків, аби побачити схід
Найпопулярніший новорічний
– бамбукові граблі. Обмінюючись
бажають один одному «загребти»
ому році якнайбільше щастя.

THIS IS PARTAAA!

поворічний випуск

Актуально Стор.2

Що принесе нам рік вогняного півня? Стор.3

Коротко про всесвіт Стор.4

Слово вчителям Стор.5

Казка завжди поруч… Стор.6,7

Учні рекомендують Стор.8

MERRY CHRISTMAS!

2017

КОРОТКО ПРО ВСЕСВІТ

Учні школи протягом 2016-го року зробили багато різних справ. Тож тепер прийшов час поцікавитись, що ж з цього запам'яталось нашим вчителям?

- ***Тетяна Василівна***
  Мені запам'ятались шкільні свята. Мій клас намалював неймовірну газету. І мені здається, що вона була найкраща!!!
- ***Тамара Анатоліївна***
  Найбільше в цьому році мені запам'ятались безкінечні заміни.
- ***Ніна Іванівна***
  Поведінка та знання 7-А класу.
- ***Наталія Василівна***
  Перемога Доценка Руслана (9-А клас) на конкурсі учнівських робіт Малої академії наук України.
- ***Микола Миколайович***
  В першу чергу, запам'яталося надання мені класного керів
  мені привід для 37 радістей та 37 маленьких проблем.
- ***Наталія Володимирівна***
  7-А клас та їхне прагнення навчатися.
- ***Лілія Вікторівна***
  Мені запам'ятався 2-А клас, змагання з баскетболу та футб
  свята Козацькі Розваги.
- ***Валентина Миколаївна***
  Мені запам'талось те, що я дуже раптово стала керівником
- ***Валерія Володимирівна***
  Мені запам'тался минулий 11 клас та підготовка з ними до
- ***Тетяна Миколаївна***
  У цьому році мені запам'ятався Останній дзвоник та випус
- ***Тетяна Павлівна***
  Мені запам'яталась моя нова робота.Та підготування до но
- ***Оксана Віталіївна***
  Проектна робота учнів 7-А класу. Таких проектів я не бачи
  школі.Бо вона була найкраща!!!
- ***Світлана Миколаївна***

СЛОВО ВЧИТЕЛЯМ…

Вот и наступил декабрь. Первый семестр неумолимо близится к концу, предвещая неповторимую смесь приятного физического холода и праздничного душевного тепла.

Однако школьное самоуправление и не думает расслабляться! Представителями 9-А класса был проведён очень интересный социальный опрос: как учителя могут коротко охарактеризовать разные классы, с какими фильмами или книгами советуют ознакомиться и чего желают в новом году.

Начнём с одного из самых молодых состава – его глазах за дело, то А класс он рили, а нет ь бы наши 9-й же был вичем как тиклассиков льности. 8-й портивным: ать, причём но оказался ки зрения? нь полезной *Иден"*, а их фраза: "Мы !". аксимально классы без на как бы из" Николая дий год она мора, желая и». ладших: 5-А его ученики кажутся ей и храбрости на сей раз что они не ия. Восьмой новной как о, в целом, с в её глазах демические й класс, по пассивен. однако в том, что им интересно, они, без сомнений, могут доказать обратное. 11-й же сочетает в себе черты двух предыдущих классов. Скорее всего, на них сказывается некая грусть от прощания со школой, которое уже не за горами. Как биолог, Нина Ивановна предложила прочитать ученикам книгу *"Долголетие"*. В качестве фильма наилучшим вариантом она назвала *"Фантазёр"*, а в новом году пожелала счастья, здоровья и успехов в учёбе.

Татьяна Васильевна описывала классы даже не одним словом. 11-А оказался добрым, наивным и немного ленивым. Впрочем, никто не сомневается в способностях самых старших учеников нашей школы. 10-й класс очень добрый и наименее амбициозен. Может, их амбиции просто умело держатся в секрете? 9-А же, напротив, был назван наиболее амбициозным: чего только стоят их желания по управлению жизнью школы... а может, и больше? Восьмиклассники были охарактеризованы как самые шумные. Зато заводные всегда находятся в центре внимания. Ну и, конечно же, родной для Татьяны Васильевны 7-А класс – по её мнению, самые неоднозначные: с одной стороны - самые любимые, а с другой – отбирающие наибольшее количество сил. И правда, – с какой стороны на это ни глянь, она окажется права. Основной книгой, которую надо прочесть, она называет *"Унесённые ветром"*, а фильм – *"Вселенная Стивена Хокинга"*. Татьяна Васильевна также желает ученикам, чтобы новый год принёс все только самое хорошее: настоящих друзей, хороших впечатлений, удачи и здоровья.

Татьяна Павловна описала лишь три класса. Пятый небезосновательно оказался активным; седьмой – справедливо неоднозначным; одиннадцатый – целеустремлённым. По её мнению, отличным фильмом является *"Время"*, а основное, чего она желает ученикам в наступающему году, – здоровья и удачи.

Завершает наш список опрошенных *Наталья Васильевна*. 5 класс в её глазах выглядит активным, что весьма неудивительно. 6 класс охарактеризован как раздумывающий: видно, у них как раз самое время обдумать свою дальнейшую жизнь. Семиклассники получились любопытными; что-что, а это у них не отнять! 8 класс – весёлые: так, как они, не умеет веселиться никто! 9 класс Наталья Васильевна описала как разумный: они отлично умеют взвешивать все "за" и "против" во время принятия важных решений (и не только!). Десятиклассники для неё являются чуткими и проницательными! 11 класс – впечатлительные; это как десятый в квадрате. Наталья Васильевна рекомендует посмотреть фильм *"Доживём до понедельника"*, а также желает всем счастья и новогодних сюрпризов.

Ученики 9-А класса

Казка завжди поруч…

З кінця грудня і практично до середини січня увесь світ оповивається в полоні зимових свят, розваг та подарунків! Нерідко створити святково-казковий настрій допомагає перегляд улюблених фільмів. Проте, за думкою випускників нашої школи, казка живе поруч з нами, бо подекуди вчителі бувають дуже схожими на всіх знайомих персонажів. Пропонуємо вашій увазі результати соціологічного опитування старшокласників нашої школи.

Зимние каникулы всё ближе и ближе, а значит приближается время, когда целый день можно будет провести укутавшись в одеяло, держа в руке чашку с горячим чаем и читая захватывающую книгу.
Мы собрали для вас 5 книг, которые обеспечат вам новогоднее настроение.

1. Николай Гоголь - «Ночь перед Рождеством»

Мир замер в ожидании великого праздника, а люди и всяческая нечисть веселятся от души. Этой ночью обычная баба проявляет ведьмовскую сущность, деревенский кузнец может верхом на черте и к самой царице в столицу слетать, а надменная красавица — вдруг полюбить славного, хоть и простого парня. Этой ночью в мире случаются чудеса.

2.Чарльз Диккенс "Рождественская песнь в прозе"

Это история-притча о перерождении скряги и человеконенавистника Скруджа, в которой писатель с помощью фантастических образов святочных Духов показывает своему герою единственный путь к спасению - делать добро людям.

3. О'Генри "Дары волхвов"

История о том, что нет ничего невозможного для любящих людей.

4. Эрнст Гофман - «Щелкунчик и Мышиный Король»

История Щелкунчика очаровывает и вдохновляет нас 200 лет. Она о вере в чудо, той самой, что живет в каждом из нас.

5. Клайв Стейплз Льюис - "Колдунья и платяной шкаф"

Нарния - край, скованный вечной зимой, ждёт освобождения. Четверо отважных ребят открывают дверцу платяного шкафа и оказываются в Нарнии, которая стонет под властью Белой Колдуньи.

Ученики 9-А класса

Оголошується подяка учням 7-А, 9-А та 11-А класів, які доклали великих зусиль до випуску цієї газети!!!

This is partaaa!!!

СТОРІНКА ПАТРІОТА СТОР. 2-3

ШКОЛА В ДЕТАЛЯХ СТОР. 4

ДЕНЬ РІДНОЇ МОВИ СТОР. 5

ШКОЛА МАЄ ТАЛАНТ СТОР. 6

ВИВЧАЄМО АНГЛІЙСЬКУ ІЗ ЗАДОВОЛЕННЯМ СТОР. 7

АНОНСИ МАЙБУТНІХ ПОДІЙ СТОР. 8

Моя мирна Україна

лютий 2016

…й відзначають …ро «підтримку …гатомовності» Генеральної …изько половині …мувати мову як Окрім того, …них мов та …розуміння та

АКТУАЛЬНО!

…і також знають мову.
…вим фактом про мову є те, що вона до трійки …ших мов в світі. На …онкурсах в Італії на визнавали другою за …тою мовою світу.
…ш вживаною літерою …кому алфавіті є літера …ож на цю літеру …ся найбільша кількість

6. Найдовша абревіатура в українській мові - ЦНДІТЕДМП, яка розшифровується як Центральний науково-дослідний інститут інформації і техніко-економічних досліджень з матеріально-технічного постачання. Вона складається з дев'яти літер.
7. Найбільшу кількість синонімів має слово «бити». Згідно з «Коротким словником синонімів української мови» їх нараховується 45.

This is partaaa!!!

…АНЕННЯМ …ЯМ

…мови в школі відбулось свято …линова…», на якому окрім учнів …х батьки та представники …ів Фрунзенського району.

22.02.2016

пам'ятний день, що відзначається в Україні *20 лютого* на вшанування подвигу учасників Революції гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні.

Пам'ятний день встановлено указом Президента України Петра Порошенка 11 лютого 2015 року з метою увічнення великої людської, громадянської і національної відваги та самовідданості, сили духу і стійкості громадян, завдяки яким змінено хід історії нашої держави, гідного вшанування подвигу Героїв Небесної Сотні, які віддали своє життя під час Революції гідності (листопад 2013 року — лютий 2014 року), захищаючи ідеали демократії, відстоюючи права і свободи людини, європейське майбутнє України.

Сьогодні десятки тисяч патріотів нашої держави знаходяться на передовій, захищаючи свободу, незалежність та територіальну цілісність України. На жаль, сотні з них отримали поранення і знаходяться на лікуванні у шпиталях та лікарнях. Усім їм, як ніколи, потрібні увага, добре слово, повага та любов небайдужих людей.

Свою увагу, тепло і підтримку в цей складний час дарують захисникам Вітчизни учні КЗ «ХЗОШ №32», що до Дня Героїв Небесної сотні намалювали малюнки та написали листи, які передадуть пораненим військовослужбовцям, які проходять реабілітацію у Харківському військовому госпіталі.

Будьте небайдужими до долі нашої Батьківщини! Підтримаймо один одного у такий нелегкий для усіх українців час та помолімося за долю нашої неньки України!

Учні школи готують малюнки пораненим військовослужбовцям

ШКОЛА В ДЕТАЛЯХ…

Наша редколегія провела опитування серед учнів школи. Їм було запропоноване питання:

- Що треба дитині для того, щоб відчути себе справжнім патріотом України, її громадянином?

Пропонуємо переглянути найкращі, на наш погляд, відповіді:

- Добре вчитись, щоб у майбутньому оволодіти спеціальністю і приносити користь.

(Залож Єлізавета, 8-А)

- Брати активну участь у житті класу і школи, відчувати свою причетність до шкільного життя і до життя країни.

(Халик Станіслав, 7-А)

- Любити природу, берегти і примножувати її багатства: садити сади, ліси, квіти, розчищати джерельця, щоб не міліли річки.

(Коваль Каміла, 6-А)

- Берегти історичні і духовні пам'ятки нашого народу, не руйнувати, а вивчати і творити нову історію рідного краю.

(Нечипоренко В'ячеслав, 11-А)

- Добре вивчати природу, бо вона нам — рідна мати, вона допомагає кожному, щоб виростав здоровим і міцним. Треба тільки уважно придивитись, і вона розкриє нам свої таємниці.

(Ковтун Ольга, 10-А)

- Треба наполегливо вивчати рідну українську мову, бо це мова нашого народу — державна мова, яку треба знати і нести її у світ. Та й мовою нашою можна пишатись, бо вона дуже багата і красива, мелодійна.

(Теодорович Марія, 10-А)

- Знати традиції свого народу, його обряди, культуру і всю-всю історію країни.

(Кондратюк Анастасія, 6-А)

До Дня Героїв Небесної Сотні у школі пройшли відкриті виховні заходи «Вшануймо пам'ять Героїв», «За Україну, за її волю…», «Революція гідності: як це було…» тощо.

19.02.2016

В 11-А класі відбулась відкрита виховна година «Наш клас. Закони життя»

11.02.2016

В рамках акції «Здорова дитина – здорова нація» відбувся шкільний турнір з настільного тенісу. Вітаємо переможців – команду 10-А класу. Насамперед, що на другому місці опинилась команда 11-А, а третє місце посіла команда 9-А класу!

09.02.2016-
12.02.2016

Для кожної людини в світі її рідний край – найдорожчий та наймиліший серцю. Нашою ж домівкою є мальовнича Україна. Українці – це велика родина, де всі живуть спільними радощами та проблемами. Наша школа – частина великої козацької сім'ї. Ми цінуємо це й відчуваємо свою причетність до життя Батьківщини.

Такими рідними й до болю зрозумілими стали для нас слова:

«Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля… »

У нашій школі є традиція – кожну шкільну лінійку розпочинати Гімном нашої держави.

Всі, від найменшого до найстаршого, затримують подих і гордо, з рукою на серці, вшановують Україну. Нам приємно ще раз і ще раз слухати і промовляти:

«Душу й тіло ми положим за нашу свободу
І покажем, що ми, браття, козацького роду… »

Ми знаємо про символи нашої країни й можемо багато чого розповісти про неї. В народі кажуть: «Без верби й калини нема України». З давніх-давен калина символізує дівчачу вроду. Калиною прикрашали весільний коровай, вінок молодої, вишивали на святкових жіночих сорочках. Раніш навколо багатьох сіл можна було побачити суцільні калинові гаї. Звідси й поетичні назви населених пунктів: Калинівка, Калинове.

Верба в Україні шанована не менше, ніж калина. Здавна вербу сажали на козацьких могилах як символ суму за загиблими героями.

Один з найдавніших і найважливіших символів України є вишиванка. Вона ніколи н… одежиною. оберегом, Дівчата вишиванки вишиті парубку. Т… хату … представит… з акуратно…

До речі… **Календар знаменних дат на лютий**

2 лютого	115 років від дня народження В.П. Підмогильного (1901-1937), українського письменника	19 лютого	160 р… (1851… громад…
12 лютого	145 років від дня народження Лесі (О.С.) Мартовича (1871-1916), українського письменника і громадського діяча	20 лютого	День …
14 лютого	До Дня Святого Валентина – Свято закоханих	21 лютого	День …
15 лютого	Стрітення Господнє	25 лютого	145 р… (Л.П.… украї…
18 лютого	160 років від дня народження С.Ф. Русової (Лінднфорс) (1856-1940), української громадської і культурно-освітньої діячки; педагога	28 лютого	190 р… (1826…

Мені здається, талант — це коли щось виходить краще, ніж у інших, не сложим на те, що роблять інші, і при цьому той, хто талантом володіє не прикладаючи зусиль для того, щоб у нього це виходило краще за інших, неповторно. Це така здатність, або дар від природи. Талановита людина, як би приречена на талант. Адже це дар, який йому дано, і розпоряджати його даремно або не використовувати — велика дурість і дурість.

Прищбати талант неможливо. Але якщо він є, і людина не розвиває його, то талант рано чи пізно втрачається. Щоб цього не сталося талановитим людям потрібно дуже багато працювати, удосконалювати те, що вже від природи дано. Багато хто вважає, що талано… книга людина талановита в усьому (наприклад, Леонардо да Вінчі був не тільки приголомшливим художником, але й чудовим винахідником, анатомію вивчав не дивлячись на складнощі і заборони того часу.

Але буває й так, що талант людина прикладає до якоїсь однієї сфері, і віддає всього себе і весь свій талант чогось одного.

І в першому, і в другому випадку талант народжує щось прекрасне, корисне.

Ковтун Ольга, 10-А

Сьогодні в рамках рубрики «Школа має талант» ми знайомимо вас з творчістю учениці 9-А класу, Голови шкільної організації самоврядування «Сузір'я» Мартинової Олександри!

МОЯ УКРАЇНА

Моя Україно, ти гордість моя!
Зелені діброви, гаї та поля..
Тут з ніжної хати луна дзвінкий сміх,
А промені сонця радують всіх!
Тут степ широчезний, й розлога земля,
Тут луги і ріки та спів солов'я,
Тут Батьківщина й домівка твоя!
Тут мамця моя хрустальна ріка,
Така ж лагідна й плавна як мама моя.
Тут батько і мати, сестри й брати,
А вся Україна великa сім'я!

РІДНЯ

Я люблю свою Україну,
Тому, що тут мій народ.

Звеличую рідну країну
Тому, що я патріот!

Шаную я власне коріння,
Тому, що я тут виросла я.

Ми єдиної нитки насіння,
Ми українці - рідня!

НАЙДОРОЖНЯ СКАРБ

Вже рік минув - війна лунала,
А він помер, щоб ми жили.
Найдорожчий скарб війна забрала.
Вороженька пуля обірвала,
Що діти виростуть без тата,
Що дівчинка тепер одна,
Що уберегти не змогла.
І мати плаче кожну ніч,
І стискає в серці йому свічу,
А він герой посмертно став!
Він долю нашу захищав!

СПОДІВАННЯ

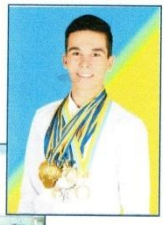
Сумуєш ти за рідним краєм,
Коли мої листи читаєш.

Сумуєш за просторим раєм,
Коли у ворога стріляєш.

Сумують всі за мирним небом
І більше нічого не треба!

Лиш тільки б більше не стріляли
Та хлопців у полон не брали!

Бережи мару Батьківщині -
Нашій безмежній Україні!

Цього року в районному конкурсі **«Учень року-2016»** (номінація «Спортсмен року») буде брати участь учень 11-А класу **Безверхий Ігор**, який є кандидатом у майстри порту з боксу, багаторазовим переможцем Харківської області, постійним членом Харківської області з боксу.

Ми задали Ігорю кілька питань.

1.Справа, якій хотів би присвятити своє життя?

- Спорт, бокс.

2.Чому вирішив взяти участь у конкурсі «Учень року»?

- Вважаю,що маю значні успіхи як у спортивному, так і шкільному житті, а отже маю право брати участь в цьому конкурсі.

3.Якими властивостями має бути наділений переможець конкурсу «Учень року»?

- Переможець конкурсу має мати лідерські якості, вміти показати себе в будь-якому колективі. Мати повагу як вчителів, учнів своєї школи, так і тренерів у спортивному житті. Бути відповідальним та цілеспрямованим.

Бажаємо перемоги!

Газета

This is partaaa!!!

Наклад: 50 примірників

Художній редактор:

Богданова Тетяна Василівна

Редакційний склад:

- Ковтун Ольга;

До інших подій…

Нагадуємо, що цієї весни на учнів КЗ «ХЗОШ №32» очікує дуже багато конкурсів:

- фотоконкурс «Любимый город Харьков»;
- XIX Міжнародний конкурс шкільних медіа»;
- IX районний фестиваль-конкурс дитячої творчості «Місто майстрів- 2016»«Вірю в себе, вірю в Україну»;
- районний конкурс відеопроектів «Моя Україна!»;
- конкурс проектів «Харків – місто привабливе для дітей та

…у «Оберігаємо життя!»;
…ної мови «Грамотій».
…піху! Нехай переможе найсильніший!!!

Україна – європейська держава! Ми сподіваємось на це не лише тому, що наша країна розташована на Європейському континенті, а й тому, що українці прагнуть до Європи, розпочинають її з себе, адже для того, щоб змінити щось навколо ми маємо спершу змінити себе.

Кожен з нас має власне уявлення про європейськість, певні критерії до неї. Ми не зовсім згодні з людьми, які кажуть, що розташування країни – головне. Так, звісно, географічний центр Європи знаходиться саме в Україні, але набагато важливішими є відносини держави зі світом, та люди, які невтомно працюють на благо країни. Слова великого Кобзаря «Чужого навчайтесь, й свого не цурайтесь» лейтмотивом проходять по життю. Кожна сучасна молода людина повинна знати не лише свою мову, але й володіти англійською – мовою міжнародного спілкування.

Учні нашої школи отримали можливість вдосконалити володіння англійською в рамках тижня іноземної мови **"HAPPY ENGLISH"**

To each and every friend of mine
I'll send a lovely valentine.
Mommy, daddy and brother (sister), too.
Will receive a heart that says,
"I love you!"

ДЛЯ ДОПИТЛИВИХ
Хі-хі-хі…

1. Why are dogs such poor dancers?
(They have two left feet)
2. You throw away the outside and cook the inside. Then you eat the outside and throw away the inside. What did you eat?
(An ear of corn)
3. What always runs but never walks, often murmurs, never talks, has a bed but never sleeps, has a mouth but never eats?
(A river)
4. The more you have of it, the less you see. What is it?
(Darkness)
5. What do cats have that no other animals have?
(Kittens)

Примірники шкільних газет «AlbertEinstein» та «Myday»

My day

2017

FEBRUARY

ESL

ENGLISH AS A SECOND LANGUAGE

Legends of Valentine's Day

One legend says that Valentine was a priest who served during the third century in Rome. When Emperor Claudius II decided that single men made better soldiers than those married, he outlawed marriage for young men.

Valentine, realizing the injustice of the decree, defied Claudius and continued to perform marriages for young lovers in secret. When Valentine's actions were discovered, Claudius ordered that he be put to death. And Valentine's Day is celebrated in the middle of February to commemorate the anniversary of Valentine's death, which probably occurred around 270 A.D.

According to another legend, Valentine actually sent the first 'valentine' greeting himself. While in prison, Valentine fell in love with a young girl, his jailor's daughter, who visited him during his confinement. Before his death, he wrote her a letter, which he signed 'From your Valentine,' an expression that is still in use today. Legends usually says that Valentine was a sympathetic, heroic, and romantic person. In the Middle Ages, Valentine was one of the most popular saints in England and France

St. Valentine

beheaded 269a.d.

The proof of love is in the works. Where love exists, it works great things. But when it ceases to act, it ceases to exist. Pope St. Gregory the Great

ься донині. Легенди зазвичай говорять про те, що Валентин був ентин був одним з найпопулярніших святих в Англії і Франції.

Feb.14

The funny Tasks

WWW.THEENGLISHSTUDENT.COM

TEN WAYS TO SAY "I LOVE YOU"

I'm crazy about you. You complete me. I'm head over heels for you.

You're the love of my life. I adore you so much.

You're everything to me. You're special to me.

You mean the world to me. You're the light of my life. I can't live without you.

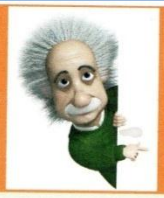
©2015. THE ENGLISH STUDENT. ALL RIGHTS RESERVED.

Down

1. A day for love.
2. _____ in love. Start to love someone.
3. The flower of love.
7. Valentine's Day color.
9. The symbol of love.
10. People often exchange these on Valentine's Day.
11. Something often written on Valentine's Day cards.

Across

2. The month of Valentine's Day
4. A Valentine's Day emotion.
5. He shoots love arrows.
6. Touch lips.
7. Something you wear on your finger.
8. A Valentine's Day treat.
12. Go on a _____. Go somewhere with your boyfriend or girlfriend.
13. What cupid shoots.
14. Present.
15. Something a poet writes

Albert Einstein

Квітень, 2017

Цікавинки зі світу фізики

При якій температурі замерзає вода?

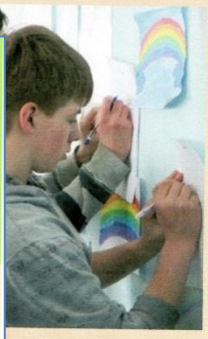
Всі ми думаємо, що відповідь на це питання – це 0 градусів Цельсія, — проте вона не зовсім коректна. Якщо піддати повільному охолоджуванню дуже чисту (ще краще дистильовану) воду, то вона може залишатися рідкою і при температурі в декілька градусів нижче за нуль. Проте, якщо в цю переохолоджену воду кинути маленький шматочок льоду, трошки снігу або просто пилюку, то вода миттєво замерзне. Така дивна поведінка води пояснюється особливостями процесу кристалізації. Перетворення рідини на кристал відбувається в першу чергу на домішках і неоднородностях — частинках пилу, бульбашках повітря, подряпинах на стінках посудини. Чиста вода центрів

Добрий день, шановні учні, вчителі, батьки!

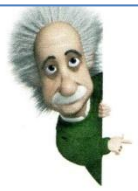
Як ви знаєте, в нашій школі з 10.04.2017 по 14.04.2017 проводився Тиждень фізики та астрономії. Протягом цього часу у школі відбулось багато цікавого.

Фізична гра «ЩО? ДЕ? КОЛИ?»

Конкурс кросвордів

При якій температурі закипає вода на вершині — Джомолунгма?

Час підбити підсумки. Були отримані наступні результати:
а) 100 ^{0}C – 24%, б) 70 ^{0}C – 45%, в) 102 ^{0}C – 31%.

Правильна відповідь: Температура кипіння — фазового переходу з рідкого в газоподібний стан (і навпаки) — води, як і будь-якої іншої речовини, зростає із збільшенням зовнішнього тиску. При стандартному атмосферному тиску на рівні моря (101,3 кілопаскаля (кПа)) температура кипіння води складає 100 градусів Цельсія. На високій вершині світу — Еверест (Джомолунгма), де стандартний атмосферний тиск складає 31,5 кПа, температура кипіння води рівна 69,7 градуса Цельсія. При тиску, рівному тиску води на глибині 1 кілометр (9807 кПа), вода закипає при температурі 309,5 градуса Цельсія.

Цікавинки зі світу фізики

Телепортація вже не за горами

XXI століття – епоха, коли можна спостерігати за процесом, як явища, описані у творах авторів наукової фантастики, виходять за межі вигадки. Телепортація, про яку нам відомо з творів Чарльза Форта та братів Стругацьких, уже більше не просто казка, що нею могли б захоплюватися тільки діти; наразі вона є одним із напрямів фізичних досліджень, галуззю, яка стрімко набирає обертів. Нещодавно вчені з інституту Нільса Бора у Копенгагені знайшли спосіб безпосередньої передачі інформації, тобто без проміжних точок, чим зробили прорив у квантовій телепортації і уможливили її подальший розвиток. Також було досягнуто того, щоб дані зберігалися протягом тривалого часу.

Вітаємо 11-А та 9-А класи – переможців конкурсу на кращу газету до тижня фізики.

Вітаємо переможців творчого конкурсу «Розфарбуй веселку»:

І місце: **Как однажды маленький заяц городской сломал фонарь.** (Богданова Ірина)

ІІ місце: **Корона очень хотел занять голову своего Филиппа.** (Тимченко Сергій)

ІІІ місце: **Красавица Оля загадала – горсть спелых фиников.** (Чуваєв Владислав)

Переможцем конкурсу малюнків обрано ***Халика Станіслава***, учня 9-А класу.

Оголошується подяка **учням 2-А** класу за наймасовішу участь у конкурсі малюнків до Дня космонавтики.

Вітаємо команду 11-А класу ***«Ерудит»*** з перемогою у конкурсі «Що? Де? Коли?»

Головний редактор газети: вчитель фізики Богданова Т.В.
Редколегія: Алієва Айна (10-А), Посашкова Анастасія (10-А), Богданова Ірина (11-А).
Кількість примірників – 25.

Додаток 3

ГРАМОТА

Управління освіти адміністрації Фрунзенського району
Харківської міської ради

НАГОРОДЖУЄ

організацію учнівського самоврядування
КЗ «ХЗОШ № 32»

за ІІ місце
в районному конкурсі
на кращий друкований орган
учнівського самоврядування

В.о. начальника управління освіти С.І. Логачова

Харків
2014

Додаток 4

ДИПЛОМ

НАГОРОДЖУЄТЬСЯ

ГАЗЕТА «THIS IS PARTA!»
КЗ «ХЗОШ № 32»

ЗА І МІСЦЕ

У РАЙОННОМУ КОНКУРСІ
ШКІЛЬНИХ ГАЗЕТ «ПРЕС-МІСТ»
У НОМІНАЦІЇ «ДРУКОВАНА ГАЗЕТА»

В.о. начальника управління освіти
адміністрації Фрунзенського району
Харківської міської ради С.І. Логачова

Харків 2016

Додаток 5

ГРАМОТА

НАГОРОДЖУЄТЬСЯ

газета „ T'HiS iS PARTAAA!

КЗ „ ХЗОШ № 32"

за І місце в районному конкурсі на

кращий друкований орган

учнівського самоврядування

присвячений Дню добровольця

Начальник Управління освіти С.І. Логачова

Додаток 6

ХАРКІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ

ДИПЛОМ

ДРУГОГО СТУПЕНЯ

нагороджується

редколегія газети «This is partaaa!»
Харківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 32
Харківської міської ради Харківської області

за перемогу
в номінації «Шкільна газета»
міського фестивалю
шкільних засобів масової інформації

Директор Департаменту освіти
Харківської міської ради О.І. Деменко

Харків – 2017

Номінація «Бібліотечні заняття медіаосвітньої спрямованості»

Напрям «Медіаосвіта в школі»

Медіаосвіта в роботі шкільної бібліотеки

Бойко Юлія Олександрівна, завідувач бібліотеки Харківської спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 85 Харківської міської ради Харківської області

Шкільна бібліотека як невід'ємна структурна складова навчального закладу є безпосереднім учасником навчально-виховного процесу і разом зі школою проходить непростий шлях реформ [1, 67].

Сьогодні у всьому світі швидко змінюється система освіти. Навчання у XXI столітті вимагає створення умов, при яких стають можливими процеси породження знань самими учнями, їх активна та продуктивна творчість. Розвиток сучасного світу інформаційно-комунікаційних технологій та системи мас-медіа нагально потребує цілеспрямованої підготовки особистості до вмілого і безпечного користування ними.

На взаємодію з різноманітними медіа (преса, радіо, кіно, телебачення, інтернет) припадає вагома частка активної діяльності громадян України, чим зумовлюється їх значний вплив на всі верстви населення, передусім на дітей і молодь. Медіа потужно й суперечливо впливають на освіту молодого покоління, часто перетворюючись на провідний чинник його соціалізації, стихійного соціального навчання. До цього додаються вседозволеність інформаційного ринку, засилля низькопробної медіа-продукції. Відтак постає гостра потреба в розвитку медіаосвіти, одне з головних завдань якої полягає в запобіганні вразливості людини до медіа-насильства і медіа-маніпуляцій, втечі від реальності в лабіринти віртуального світу, поширенню медіа-залежностей.

Для себе я давно вирішила, що бібліотека реально, а не на словах повинна стати інформаційно-методичним центром школи, безпосередньо брати участь у навчальному процесі. У добу інформації сучасна шкільна бібліотека є не просто сховищем книг. Вона повинна стати інформаційним центром, який буде забезпечувати повноцінне інформаційне наповнення, виховувати медіа-культуру особистості. Цим і обумовлена ***актуальність*** теми моєї роботи.

Метою цієї роботи є визначення необхідних кроків, складання поетапного плану їх реалізації на шляху до формування шкільної бібліотеки як сучасного інформаційно-методичного центру, осередку медіаосвіти зі спеціальними засобами та методами. Виходячи з поставленої мети, мною були визначені наступні ***завдання:***

- накопичення, обробка, розповсюдження інформаційних ресурсів та матеріалів на різних носіях;
- ведення інформаційно-пошукових систем і бібліографічних баз даних, що дозволяють оперативно і повно знаходити необхідну інформацію;
- допомога учням і педагогам у визначенні ресурсів та використанні

інформації;

- виховання медійної та інформаційної культури учнів;
- якісне забезпечення інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів бібліотеки;
- удосконалення традиційних і освоєння нових бібліотечних технологій;
- сприяння успішному засвоєнню навчальних програм, розвитку творчого мислення, пізнавальних інтересів і здібностей учнів із використанням бібліотечного ресурсу.

Об'єктом цієї роботи виступає бібліотека Харківської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів №85 Харківської міської ради Харківської області.

Зміни у житті людини та технологій відбуваються стрімко, швидкість інформаційних потоків можна порівняти зі швидкістю руху капіталу на фондових ринках. У своїй роботі я прагну керувати інформацією й орієнтуватися на людей, кому ця інформація потрібна. З огляду на вищесказане, спрямовую роботу бібліотеки, як структурного підрозділу школи, у освітньо-інформаційних напрямах (*Додаток А)*. У свою чергу, ці напрями включають такі рівні діяльності шкільних бібліотек:

- надання доступу до електронних ресурсів;
- упровадження автоматизованих інформаційно-бібліотечних систем;
- накопичення і організація електронних ресурсів;
- створення власних цифрових ресурсів;
- формування інформаційної грамотності школярів;
- інтеграція бібліотечних продуктів і послуг в інформаційно-освітній простір школи.

Очікувані результати: бібліотека – це сучасний інформаційно-методичний центр, який поєднує в собі інформаційну, освітню, розвиваючу, культурну, виховну, дозвіллєву функції.

Виходячи з цього, мною розроблено план розвитку бібліотеки (*Додаток Б*) на 2016-2020 роки. Використання найсучасніших інформаційних технологій в усіх сферах діяльності дозволить вивести інформаційно-бібліотечне обслуговування в шкільній бібліотеці на якісно новий рівень, зробити бібліотеку привабливою для школярів, сприяти професійному росту педагогічних кадрів.

Розділ1

Шкільна бібліотека – інформаційно-методичний центр навчального закладу

"Шкільна бібліотека надає інформацію та ідеї, необхідні для успішного існування в сучасному інформаційному суспільстві, де знання відіграють найважливішу роль. Шкільні бібліотеки прищеплюють учням потребу в постійній самоосвіті, розвивають уяву, виховують громадянську відповідальність". Це нагальні вимоги, зазначені в Маніфесті шкільних бібліотек ІФЛА/ЮНЕСКО. [2,1]

Інформаційне забезпечення є важливою ланкою навчального процесу школи. Саме від чіткої структури інформаційного простору бібліотеки залежить доступ до матеріалів та документів фонду. Бібліотекар має можливість реалізувати нові форми роботи з користувачами, повно і якісно задовольнити їх інформаційні потреби. Інакше кажучи, приступаючи до роботи, необхідно мати соціально корисний за змістом і формою перелік бібліотечно-бібліографічних

послуг (*Додаток В*).

На сучасному етапі розвитку суспільства, безперечно, зростає роль бібліотек як інформаційних закладів. Шкільна бібліотека – це фундамент освіти і самоосвіти, скарбниця інформації в школі. Вона функціонує як міст між школою і суспільством. Головна функція бібліотеки полягає в тому, щоб зробити інформацію доступною. У добу інформації шкільна бібліотека має набути статусу інформаційного центру, який би забезпечував повноцінне інформаційне наповнення. Для того, щоб шкільна бібліотека успішно працювала в цьому напрямі, перед бібліотекарем постають такі завдання:

- накопичення, обробка, розповсюдження інформаційних ресурсів та матеріалів в різних форматах;
- ведення інформаційно-пошукових систем і бібліографічних баз даних, що дозволяють оперативно і повно знаходити необхідну інформацію;
- створення і поповнення баз даних з методики та освіти;
- допомога учням і педагогам у визначенні ресурсів та використанні інформації;
- систематичне навчання учнів інформаційно-пошуково-аналітичної діяльності;
- виховання культурної і громадянської самосвідомості, допомога в соціалізації школярів, розвиток їх творчого потенціалу.

Виходячи з цього, можна виділити три головні напрямки інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій в діяльність шкільних бібліотек:

- розширення інформаційного простору бібліотеки;
- автоматизація бібліотечних процесів;
- використання ІКТ для підвищення ефективності педагогічної діяльності шкільного бібліотекаря.

Одним із завдань бібліотеки з інформаційного наповнення освітнього простору школи є накопичення і організація електронних ресурсів. Ця діяльність включає не тільки формування фондів мультимедіа матеріалів, а й пошук, збір, оцінку, систематизацію інтернет-ресурсів для його використання як в режимі on-line, так і в режимі локального доступу.

Очікувані результати: бібліотека – це сучасний інформаційно-методичний центр, який поєднує в собі інформаційну, освітню, розвиваючу, культурну, виховну, дозвіллєву функції.

Інформаційне забезпечення є важливою ланкою навчального процесу школи. Саме від чіткої структури інформаційного простору бібліотеки залежить доступ до матеріалів та документів фонду. Бібліотекар має можливість реалізувати нові форми роботи з користувачами, повно і якісно задовольнити їх інформаційні потреби.

Використання найсучасніших інформаційних технологій в усіх сферах діяльності дозволить вивести інформаційно-бібліотечне обслуговування в шкільній бібліотеці на якісно новий рівень, зробити бібліотеку привабливою для школярів, сприяти професійному росту педагогічних кадрів.

В упровадженні медіаосвіти в шкільну практику "... важливу роль мають відігравати шкільні бібліотеки як сучасні комп’ютеризовані центри, в яких

концентрується інформаційно-пошукова діяльність учнів".[3]

Так зазначено в Концепції впровадження медіаосвіти в Україні.

Пріоритетом розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві. До ключових напрямів державної освітньої політики віднесено інформатизацію освіти, удосконалення бібліотечного та інформаційно-ресурсного забезпечення освіти і науки. [4]

Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу я починаю з попередньої роботи, з вивчення запитів книгокористувачів. Ця робота включає в себе цілу систему заходів: аналіз читацьких формулярів, опитування, бесіди, спостереження. Методика діагностики інформаційних потреб *(Додаток Г)* дозволяє отримати достовірні висновки про характер і мотивацію читання, інформаційні потреби читача.

Сутність і завдання інформаційної роботи шкільної бібліотеки полягають в тому, щоб донести до користувача ту інформацію, якою володіє бібліотека. Одним із можливих шляхів залучення учнів до активного використання інформації – це організація і проведення бібліотечних занять медіаосвітньої спрямованості *(Додаток Д)*, де закладаються основи бібліотечно-бібліографічної та медіаосвітньої грамотності. Учні вчаться працювати з книгою, підбирати матеріал для створення презентацій, знайомляться з новими надходженнями до бібліотеки, новинками преси, переглядають та обговорюють фільми.

Заняття я проводжу за такими темами:

- "Знайомство з її величністю Книгою", "Як вибрати книгу", "Звідки до нас прийшла книга?", "Читач у шкільній бібліотеці" (для учнів 1-4 класів);
- "Довідкова література", "Як працювати з довідковою літературою", "Періодичні видання для учнів" (5-9 класи);
- "Книга допомагає обрати майбутню професію", "Систематичний каталог для старшокласників", "Як вибрати літературу за тематикою" (10-11 класи).

У ході вивчення інформаційних потреб я простежую певні групи споживачів інформації: адміністрація школи, вчителі-предметники, класні керівники, батьки та учні школи.

Проведення культурно-масових заходів відкриває широкі можливості застосування ІКТ. У шкільній бібліотеці з'явилася ціла колекція мультимедійних презентацій, які поєднують в собі різні інформаційні середовища: графіку, текст, анімацію, відео, звукові ефекти, що створює повноцінний зоровий і звуковий ряди. Аудіовізуальні засоби в даному випадку виступають потужними концентраторами уваги, що робить роботу, що проводиться, ефективнішою в плані виховання, цікавішою і привабливішою для учнів. Інформаційні технології ми також застосовуємо для оформлення літературних спектаклів, конкурсів читців-декламаторів.

Традиційний абонемент та читальний зал у нашій бібліотеці стали центрами інформації міжособистісного спілкування, сімейного читання. Читачі отримують такі послуги: допомога у написанні рефератів, повідомлень, підбір інформації до

залікових тижнів, до тематичних оцінювань, олімпіад та конкурсів.

Ефективність довідково-інформаційної роботи в значній мірі визначається станом довідково-пошукового апарату бібліотеки, включаючи картотеки газетно-журнальних статей – систематичну і тематичну. Є в бібліотеці і каталоги – алфавітний і систематичний, які допомагають читачам у пошуку літератури.

Важлива ланка інформаційної діяльності бібліотеки – це робота з батьками учнів школи. Щоб надати батькам інформаційну допомогу в вихованні дітей, залучити їх до навчально-виховного процесу школи, в бібліотеці є книжкова виставка "Для вас, батьки!". Матеріал цієї виставки містить рекомендації щодо організації домашнього читання дітей.

Для поглиблення і розширення інформаційного простору учнів, вчителів, батьків я використовую книжкові виставки [5, 47]. Виставка літератури – це комплекс спеціально-відібраних і систематизованих творів друку, які пропонують читачам для обзору та ознайомлення з ними. Книжкова виставка є активним помічником для школяра: інформує про книги, викликає нові запити, допомагає здовольнити існуючі інтереси. Їй притаманні такі риси, як актуальність динамізм, оперативність.

У своїй роботі прагнемо, щоб книжкові виставки у бібліотеці вражали уяву, викликали бажання підійти подивитися, а після отримання інформації від бібліотекаря – узяти книгу для читання. Багато виховних заходів, свят, різних інтерактивних форм роботи краще сприймаються, коли є книжкова виставка. Педагогічні працівники можуть звернуться до бібліотекаря за інформацією, скористатися потрібним матеріалом будь-якої книжкової виставки.

До послуг педагогів та учнів у бібліотеці створені тематичні теки, матеріали яких допомагають у проведенні уроків та позакласних заходів. У цих теках зібрані матеріали різної тематики. У шкільній бібліотеці понад 20 найменувань тематичних тек.

Найпопулярніші: "Тобі, допризовнику!", "Твоя майбутня професія", "Найбільше багатство – здоров’я", "Право у нашому житті", "Харківщина – мій рідний край", "Дзвони Чорнобиля", "Конвенція про права дитини", "Таланти твої – Харківщино!", "Історія нашого краю", "Видатні вчені – українці", "Народознавство: звичаї та обряди", "Ні – шкідливим звичкам" та інші.

Робота шкільної бібліотеки спрямована також на підвищення фахового рівня вчителів, удосконалення їхньої професійної майстерності, ознайомлення з новими формами та методами роботи. До кожного педагога регулярно доноситься інформація про нові надходження, наявність додаткової літератури з предмета. Учителі, що атестуються, одержують актуальну для них фахову інформацію.

Коли надходять нові підручники або книги за фахом, я особисто звертаюся до вчителя, який викладає даний предмет, пропоную йому завітати до бібліотеки, щоб ознайомитись із цими виданнями. Таким чином, вчитель один із перших довідується про науково-методичне і навчальне забезпечення свого предмету. Це робить його обізнаним з потенційними можливостями бібліотеки.

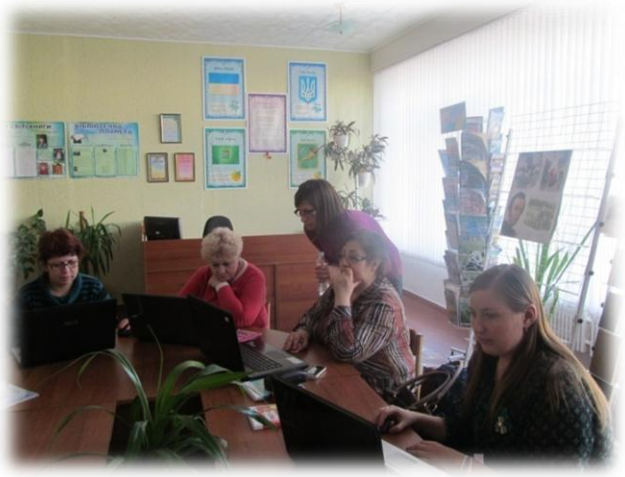
Для зручності у користуванні книжковим фондом у бібліотеці створено довідково-бібліографічний апарат: алфавітний та систематичний каталоги, картотека газетних і журнальних статей.

"Бібліотека – дзеркало і джерело духовної культури" [6,113]. Доповнюючи слова В.О.Сухомлинського, можна з упевненістю сказати, що сучасна шкільна бібліотека – це визначний осередок спілкування й виховання – справжній шкільний інформаційний центр, який навчає учнів та вчителів адаптуватися в насиченому інформаційному світі, і ставить собі за мету:

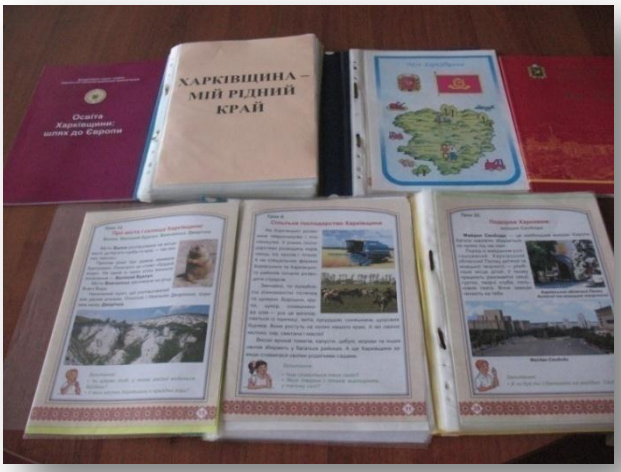
- забезпечити вільний і демократичний доступ до інформації;
- навчити користуватися інформацією з традиційних (друкованих) і нетрадиційних (автоматизованих) носіїв;
- допомогти усвідомити значення інформації для особистого розвитку.

Розділ 2

Впровадження медіаосвіти в роботу шкільної бібліотеки

Шкільний бібліотечно-інформаційний центр, залучений до впровадження медіаосвіти, має забезпечити такі умови своїм користувачам, у яких вони могли б не тільки активно використовувати надану інформацію, але й самі ставали б виробниками інформації, створюючи власні цифрові ресурси: аудіо-, відеоматеріали тощо, і цим самим поповнювали б фонд інформаційних ресурсів закладу.

Сьогодні наша бібліотека обладнана комп'ютерним робочим місцем, принтером, є вихід в мережу Інтернет. Свою роботу я почала з переводу в електронну форму бази підручників та періодики. Вже зараз педагоги і учні можуть самостійно дізнатися, чи є в фонді бібліотеки необхідний йому підручник або періодичне видання. Погодьтеся, що це полегшує працю бібліотекаря. Так як всі шкільні комп'ютери об'єднані в локальну мережу, у адміністрації з'явилася можливість зі свого робочого кабінету передивитися, наприклад, фонд підручників школи.

Діяльність шкільної бібліотеки щодо забезпечення інформаційних потреб учнів, педагогів включає систематичний аналіз використання бібліотечного фонду, його популяризації. Велика увага приділяється моніторингу читацьких інтересів. У вересні 2017 року серед учнів 9-11 класів було проведено дослідження на тему: "Пріоритети у розвитку шкільної бібліотеки" *(Додаток Ж)*: 41% учнів вважають, що це інформаційно-комунікаційні технології, 21% –

підключення до мережі Інтернет, 15% - встановлення копіювальної техніки, 12% – комплектування фонду бібліотеки книгами, 11% - використання різних носіїв інформації.

Бібліотекар + вчитель + Інтернет-ресурси. Це ще одна формула, результатом якої може стати створення нового змісту навчального середовища. У бібліотеці учні та вчителі мають можливість знайти та роздрукувати потрібну їм інформацію з мережі Інтернет або записати її на флеш-носій.

Готуючи тематичні виставки книг до знаменних дат, виконуючи запити вчителів, я доповнюю їх роздрукованими матеріалами з різних вебсайтів. Сьогодні учням та педагогам нашої школи вже не треба бігати по різних куточках міста в пошуках інформації. Їм достатньо просто завітати до шкільної бібліотеки і взяти не тільки потрібну книгу, але й необхідний для роботи або навчання CD-диск, скопіювати його й таким чином поповнити власну домашню медіатеку, або ж зробити конкретний запит і впродовж дня отримати відповідь.

Одним із засобів створення умов для задоволення та розвитку інформаційних потреб молоді є нетрадиційні масові заходи з використанням засобів мультимедіа, Інтернет-ресурсів в шкільній бібліотеці.

Значення їх полягає в тому, що вони сприяють неформальному спілкуванню дітей у вільний час від навчання час, дозволяють оперативно враховувати їх пізнавальні і читацькі інтереси, формують стосунки співробітництва бібліотекаря і читача.

Про те, що відомими і популярними можуть бути не тільки письменники та їх твори, але й літературні герої, учні дізналися під час перегляду цікавої електронної презентації "Пам’ятники казковим героям", створеної за матеріалами дитячих казок і світлинами з Інтернету.

Сьогодні бібліотеки намагаються відповідати сучасним інформаційним потребам користувачів у отриманні освіти, професійному самовдосконаленні та культурному збагаченні і саме тому створюють структурні підрозділи, які за своїм обладнанням, ресурсним фондом, змістом роботи і сервісом мають відповідати цим вимогам. Одним із різновидів таких підрозділів є медіатеки.

Медіатека – центр інформаційної інфраструктури школи, де спеціальним чином організовані умови, які активно сприяють формуванню інформаційної культури. [7, 11]

Структура медіатеки *(Додаток К)* містить: навчальні програми, корисну інформацію, посилання на довідкові ресурси, предметні електронні бази даних, комп’ютерні навчальні програми, тренажери, довідники, енциклопедії, бібліотечки з аудіо- та відеовідтворенням, електронні ресурси.

Разом із сучасними засобами медіатеки поєднані і традиційні засоби інформації: книги, підручники, навчальні посібники; періодичні видання; довідково-інформаційний фонд.

Медіатека – це колекція нових сучасних носіїв інформації, організований доступ до світових інформаційних ресурсів Інтернет, комфортне середовище, яке сприяє розвитку самопізнання та допитливості.

Забезпечення навчально-виховного процесу та самоосвіти шляхом формування шкільного інформаційного банку на різних видах носіїв інформації, його максимального використання, інформаційного та бібліотечного обслуговування учнів і педагогів – основна задача шкільної медіатеки.

Завдання, що стоять перед школою сьогодні, зумовлюють трансформацію бібліотек навчальних закладів, сприяють їхньому реформуванню в бібліотечно-інформаційні центри, що не тільки збирають, зберігають і розповсюджують інформацію для удосконалення знань учнів, але й сприяють підвищенню професійної майстерності педагогів.

Сучасні інформаційні технології, що дозволяють створювати, зберігати, переробляти і забезпечувати ефективні способи подання інформації споживачеві, стали важливим фактором життя суспільства і засобами підвищення ефективності освітнього процесу.

У бібліотеці створено картотеку інформаційного забезпечення навчального процесу та картотеку аудіо-матеріалів комп'ютерних програм, окрім традиційних (паперових) носіїв інформації, постійно збільшується й кількість нетрадиційних (електронних), а саме: CD-диски з навчальними програмами, розробками уроків із використанням інноваційних технологій, електронні енциклопедії, відеофільми, записи музичних творів, тренажери, довідники тощо. Всього – 50 дисків. Ці надбання використовують і учні, і вчителі під час проведення уроків і підготовки до них.

Одним з цифрових продуктів бібліотеки є сайт – електронний ресурс, призначений заповнити лакуни інформаційного забезпечення потреб читачів бібліотеки. Сайт – це візитна картка, яка розповідає читачам, адміністраторам і колегам про можливості і діяльності бібліотеки. Крім того, сайт може стати найпотужнішим інструментом заохочення читання, просування ідей та інформації, які можуть зробити позитивний вплив на розвиток школярів і реалізувати такі напрями бібліотечної роботи, як: надання доступу до ресурсів і матеріалів, довідково-інформаційне обслуговування, допомога в роботі з інформацією.

У 2011 році на освітньому шкільному порталі "Класна оцінка" завідувачем бібліотеки створено сайт "Шкільна бібліотека": http://biblschool85.klasna.com/. *(Додаток Л).*

Для зручності і швидкого знаходження інформації для користувачів створено карту сайту.

Розділ "Сторінка для батьків" *(Додаток М)* містить корисні поради, як долучити дітей до світових книжкових скарбів, які зберігає бібліотека.

Розділ "Допитливим учням" *(Додаток Н)* стане у нагоді тим школярам, які

хочуть бути більш обізнаними у світі інформації.

Щоб провести канікули чи вільний час з користю, учні мають можливість у розділі "Канікули з книгою" *(Додаток П)* прочитати і скачати не тільки твори за шкільною програмою, а й свої улюблені книги різних жанрів.

Розділ "Література рідного краю" *(Додаток Р)* знайомить користувачів із творчістю поетів Харківщини.

Інформацію про надходження підручників у бібліотеку користувачі можуть знайти у розділі "Надходження підручників". Учні 1-11 класів можуть скачати електронні версії підручників з сайту бібліотеки.

На прохання учнів на сайті бібліотеки створено розділ "Поличка-рятівничка", де школярі можуть знайти, прочитати і прослухати літературні твори зі шкільної програми.

У розділі "Календар знаменних дат" є інформація про літературні дати, знаменні дати, книги-ювіляри.

Розділ "Корисна інформація" містить посилання на довідкові та інформаційні ресурси, які стануть у нагоді учням, вчителям і батькам.

Розділ "Медіатека" *(Додаток С)* містить навчальні програми, предметні електронні бази даних, навчальну літературу.

Розділ "Допитливим учням" стане у нагоді тим школярам, які хочуть бути більш обізнаними у світі інформації.

Сайт "Шкільна бібліотека" постійно розвивається, поповнюється.

Учителі, батьки, учні можуть знайти спеціальні добірки нових ресурсів і посилань на різні галузі шкільних дисциплін.

На сайті створено форум http://biblschool85.klasna.com/uk/forum/u-gostyakh-u-biblioteki, який надає користувачам простір для обговорення прочитаної книги й можливість рекомендувати цікаві видання, що сподобалися їм, або критикувати ті, що не сподобалися.

Про життєдіяльність сайту свідчить постійно поновлювана сторінка новин наявністю нової актуальної інформації. Всі сторінки сайту логічно взаємопов’язані загальним дизайном та гіпертекстовими посиланнями.

Віртуальні книжкові виставки, які створені на сайті бібліотеки, сприяють розширенню світогляду учнів, надають змістовний і корисний матеріал із знаменної дати чи події, літературного діяча чи визначної особистості. Учні мають змогу прочитати, скачати книги зі шкільної програми, яких мало в шкільній бібліотеці або зовсім відсутні.

Фотогалерея, розміщена на сайті, має за мету детально показати ті чи інші події з життя бібліотеки; можливо, хтось із користувачів побачить на цих фото себе чи однокласників та друзів.

Календар знаменних дат для зручності розділено на дві частини: літературні та пам’ятні дати. Кожна дата містить коротку інформацію та посилання для прочитання

текстів творів автора, який зацікавив своєю творчістю.

Сайт може стати найпотужнішим інструментом заохочення читання, просування ідей та інформації, які можуть зробити позитивний вплив на розвиток школярів і реалізувати такі напрями бібліотечної роботи, як:

- надання доступу до ресурсів і матеріалів;
- довідково-інформаційне обслуговування;
- заохочення читання;
- допомога в роботі з інформацією.

Висновки

Значення книги і читання безперечні в етичному, інтелектуальному, естетичному розвитку дітей і підлітків. Вони розвивають письменність, загальний культурний рівень, розширюють емоційний світ людини, формують духовну основу особистості. В сьогоднішніх непростих умовах шкільна бібліотека - це часто і вогнище культури, і місце, де допомагають вчитися, і найдоступніше джерело інформації для учнів.

Життя вносить свої корективи в роботу бібліотеки. Відтепер головна потреба часу полягає в тому, щоб бібліотеки стали сучасними нформаційно-методичними центрами в школі.

Впровадження у діяльність шкільної бібліотеки сучасних інформаційно-комунікаційних технологій дає позитивні результати щодо навчання та виховування учнів, надання їм оптимальних можливостей для отримання освіти й високої інформаційної культури. Здійснення інформаційних функцій шкільної бібліотеки базується на комплектуванні фонду документів, який би задовольняв навчальний процес, а також потреби й запити читачів [6,12].

Надалі будемо планувати свою роботу так, щоб шкільна бібліотека якнайкраще відповідала запитам учнів і педагогів, забезпечуючи потреби навчально-виховного процесу в усіх його ланках, надаючи систематичну, цілеспрямовану допомогу:

- ***учням*** – в опануванні знаннями з шкільних предметів, вивчення яких передбачає шкільна програма;
- ***педагогам*** – в опануванні нових передових технологій в галузі освітнього виховання, удосконалення педагогічної майстерності;
- ***адміністрації*** – в організації методичної роботи в школі, керівництва і контролю за станом навчально-виховної роботи;
- ***батькам*** – у розвитку нових підходів до керівництва читанням своїх дітей та уміння використовувати здобуту інформацію;
- ***колегам-бібліотекарям*** – у створенні умов для самореалізації та впровадження нових підходів до проблеми інформатизації суспільства.

Саме шкільним бібліотекам належить ключова роль у розвитку в учнів уявлення про пошук інформації і вироблення у них навиків обігу і роботи з

інформаційними джерелами. Головні цілі, які стоять перед сьогоднішніми бібліотеками, витікають одна з іншої і тісно взаємозв'язані:

- надання широкого гарантованого доступу до інформації;
- максимальне використовування потенціалу нових інформаційних технологій для вдосконалення обслуговування користувачів;
- формування і розвиток інформаційної письменності, культури учнів.

Нові інформаційні технології впевнено і міцно закріплюються в нашому повсякденному житті. Сучасна людина – від учня до науковця – не мислить себе без використання в своїй роботі та житті різноманітних джерел інформації. Чи то традиційні, чи новітні – вони збагачують людину, дають їй можливість стати більш освіченою і досвідченою, брали участь в суспільному, політичному житті, навчають самостійно приймати рішення і сприяти культурному розвитку.

Створений Web-сайт шкільної бібліотеки за адресою http://biblschool85.klasna.com/ є ефективним інструментом для завоювання інтернет-аудиторії читачів, для яких одержання інформації й спілкування в мережі стало невід'ємною частиною їхнього життя. Тому завідувачем бібліотекою ведеться постійна робота з підтримки й регулярного наповнення сайту змістовною, яскравою, цікавою інформацією, яку можна знайти у кожному розділі.

Пам'ятка читачеві містить інформацію про бібліотеку, правила користування, режим роботи.

Серед читачів популярними є новини про надходження книг, які з'явилися у фонді бібліотеки.

Для обговорення літературних тем на сайті створено форум.

Відвідувачі можуть прочитати і скачувати матеріали, розташовані на сайті та користуватися календарем знаменних дат.

Учні мають змогу відвідати книжкові виставки не тільки наочно у бібліотеці, а також віртуально – на сайті.

У бібліотеці працює комп'ютер, принтер. Комп'ютер підключено до мережі Інтернет. Доступ до Інтернету надає можливості учням набувати сучасних навичок пошуку, збирання, аналізу й використання інформації, які їм потрібні для життєтворчості; учителям – вести пошук потрібних їм інформаційних ресурсів у світовому просторі.

Проводиться надання сервісних послуг: відправлення або приймання повідомлень електронною поштою; пошук інформації у всесвітній електронній мережі Інтернет на замовлення; запис інформації на носії інформації; друк на принтері; комп'ютерний переклад тексту.

Бібліотека Харківської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів № 85 Харківської міської ради Харківської області прагне стати важливим потужним чинником успішної реалізації освітніх стандартів нового покоління, посідати вагоме місце в навчально-виховному процесі школи, охоплюючи інформаційні ресурси на традиційних і нових носіях, дає змогу учням отримати необхідні уміння по створенню медіа продуктів, а також вчить їх орієнтуватися у іннформаційному просторі.

Список використаної літератури

1. Маслова І.М. Роль бібліотеки у формуванні ІК компетенції школярів / І.М. Маслова // Шкільна бібліотека.-2015.-№2.-С.67-68.
2. Манифест школьных библиотек ИФЛА/ЮНЕСКО [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.google.com.ua - Назва з екрана. - (Дата перегляду 12.10.2017)
3. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні [Електронний ресурс] // Інститут соціальної та політичної психології. - Режим доступу: http://www.ispp.org.ua/news_44.htm. - Назва з екрана.- (Дата перегляду 12.10.2017).
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр. [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України. - Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf. - Назва з екрана. - (Дата перегляду 12.10.2017).
5. Давидова Л.Л. Книжкова виставка – основна форма популяризації книги та змістовного розкриття книжового фонду/ Л.Л.Давидова // Шкільна бібліотека. - 2010. - №4. - С. 47-48.
6. Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором школи [Текст] / В.О.Сухомлинський. - К.: Рад. школа, 1988. - 284 с.
7. Тимченко Г.Ф. Медітека в школі (для учнів 8-х класів) / Г.Ф.Тимченко // Шкільний бібліотекар. - 2013. - №10. - С.9-14.
8. Гайдай Л.М. Інформаційно-методичне забезпечення навчально-виховного процесу / Л.М.Гайдай // Шкільний бібліотекар. - 2010. - Пілотний випуск. - С.12.
9. Брижицька О.М. Переосмислення ролі шкільної бібліотеки у сучасному освітньому просторі / О.М. Брижицька // Шкільний бібліотекар. - 2014. - №13 - 14. - С. 8 - 13.
10. Кучерова О.М. Модернізація бібліотек загальноосвітніх закладів у контексті гуманізації та інформатизації освіти [Електронний ресурс] / О.М. Кучерова, Харк. держ. акад. к-ри. - Електрон.текст.дані. - Режим доступу: http://www.ic.ac.kharkov.ua/RIO/v37/v37-2-02.pdf. - 2012. - Вип. 37.
11. Виноградова В. Використання бібліотекарем інформаційно-комунікативних технологій для партнерства у наданні освіти / В. Виноградова // Шкільний бібліотекар. - 2014. - №19 - 20. - С. 11 - 13.
12. Антонюк А. Веб-ресурс шкільної бібліотеки / Світлана Антонюк // Шкільний бібліотечно- інформаційний центр. Бібліотечна робота. - 2014. - № 9. - С. 51 - 54.
13. Вернидуб Ж. Реформування шкільної бібліотеки / Ж. Вернидуб // Шкільний бібліотечно- інформаційний центр. Бібліотечна робота. - 2014. - № 9. - С. 11 - 19.

Додатки

Додаток А

Напрями роботи бібліотеки
Харківської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів №85
Харківської міської ради Харківської області

Додаток Б

План розвитку бібліотеки
Харківської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів №85
Харківської міської ради Харківської області
на 2016-2020 роки

№ з/п	Назва заходу	Термін виконання
1.	Формування і поповнення бібліотечного фонду	2016-2020 роки
2.	Обслуговування користувачів бібліотеки	2016-2020 роки
3.	Інформаційно-бібліографічна підтримка навчальної, творчо-пізнавальної, самоосвітньої та дозвіллєвої діяльності учнів	2016-2020 роки
4.	Поповнення і комплектування фонду медіатеки	2016-2020 роки
5.	Впровадження інформаційних та комунікаційних технологій у навчально-виховний процес, забезпечення доступу до національних і світових інформаційних ресурсів	2016-2020 роки
6.	Ведення сайту "Шкільна бібліотека"	2016-2020 роки
7.	*Формування інформаційного ресурсу з метою гарантованого доступу до інформації як на традиційних, так і на нетрадиційних носіях*	2016-2020 роки
8.	Трансформація бібліотеки у бібліотечно-інформаційний ресурсний центр	2016-2020 роки
9.	Оснащення бібліотеки обладнанням для копіювання, перегляду та прослуховуванню інформаційних матеріалів: ксерокс, сканер, принтер, телевізор	2016-2020 роки
10.	Формування навичок незалежного користувача, інформаційної компетентності особистості	2016-2020 роки

Додаток В

Бібліотечно-бібліографічні послуги

№ з/п	Назва процесу, операції
1.	Приймання бібліографічних запитів
2.	Виконання тематичної довідки
3.	Складання бібліографічного опису документу
4.	Виконання адресної бібліографічної довідки
5.	Виконання уточнюючої бібліографічної довідки
6.	Виконання фактографічної довідки
7.	Виконання віртуальних довідок (в мережі Інтернет, ЕК, БД)
8.	Надання консультаційної допомоги біля довідково-бібліографічного апарату
9.	Виконання довідок в автоматизованому режимі
10.	Ведення обліку бібліографічних довідок

Додаток Г

Діагностика інформаційних потреб

Додаток Д

Бібліотечні уроки

"Читач у шкільній бібліотеці"
(для учнів 1-4 класів)

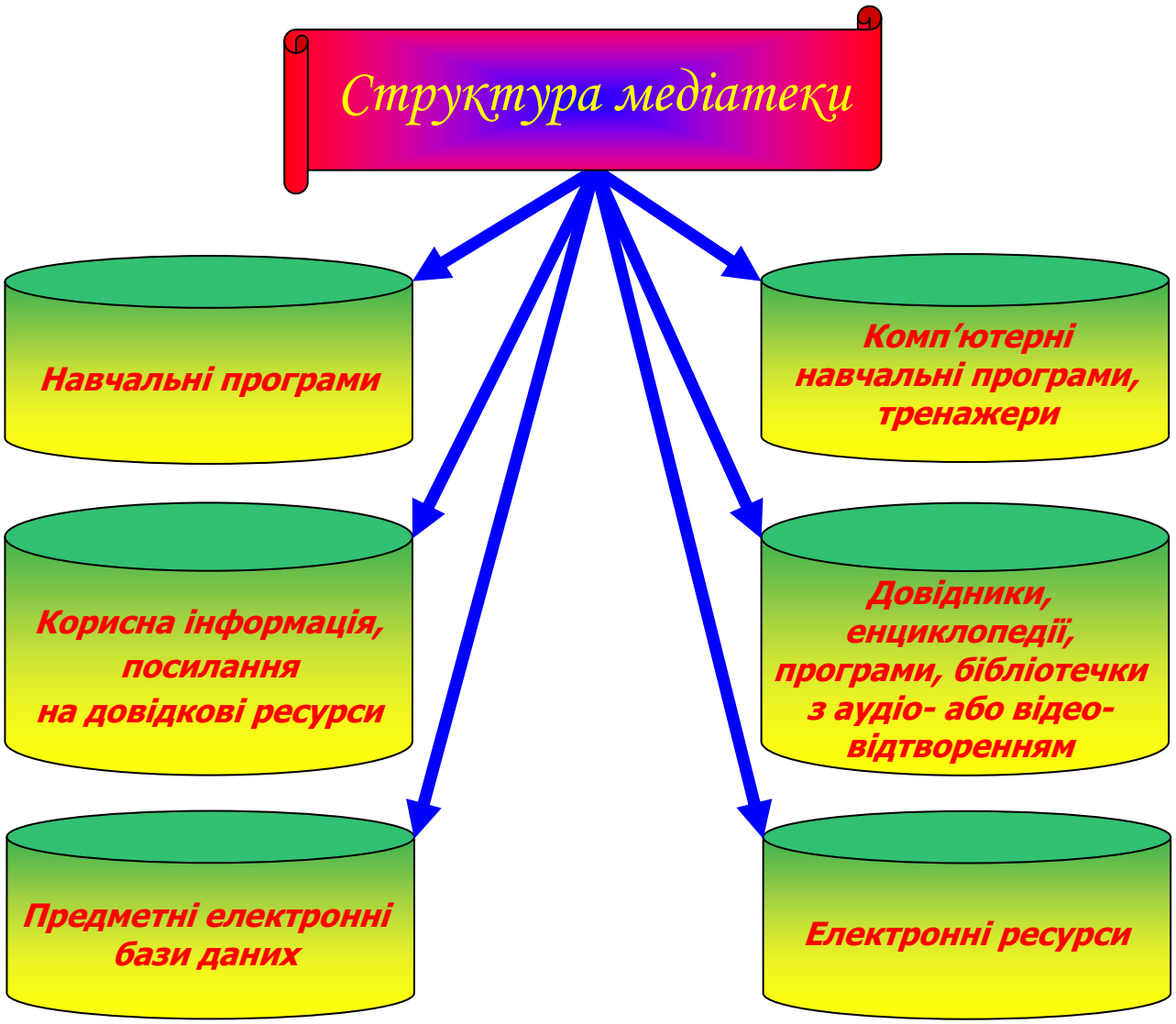
"Як вибрати літературу за тематикою" (для учнів 10-11 класів)

Додаток Ж

Опитування учнів 9-11 класів

Додаток К

Структура медіатеки
Навчальні програми
Комп'ютерні навчальні програми, тренажери
Корисна інформація, посилання на довідкові ресурси
Довідники, енциклопедії, програми, бібліотечки з аудіо- або відео-відтворенням
Предметні електронні бази даних
Електронні ресурси

Додаток Л

Шкільна бібліотека | Карта сайту | Пошта | Форум | Фотогалерея | Авторам та читачам

Електронні версії шкільни

Логін TI7Enh7uku1T Пароль •••••••••• Увійти

Запам'ятати на цьому комп'ютері Реєстрація

- Знайомтеся: бібліотека
- Життя бібліотеки
- Поличка-рятівничка
- Шкільна акція "Живи, книго!"
- Календар визначних дат
- Медіатека
- Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек 2017
- Конкурс "Шкільна бібліотека-2017"

Октябрь 2017

В	П	В	С	Ч	П	С
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

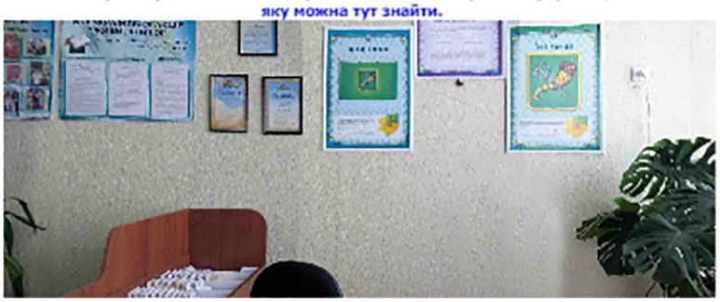
20:27:08

Рада вітати Вас на сторінках шкільної бібліотеки!

Завідувач бібліотеки
Бойко Юлія Олександрівна

Пропоную здійснити подорож до безмежної Країни інформації, яку можна тут знайти.

Тут книги розумні спокійно живуть
У тихій величній світлиці.
А двері широкі, відкриті ведуть
До знань золотої скарбниці.
Герої романів, легенд, повістей
У тиші говорять із нами.
В книжках – відкриття всіх великих людей,
Думки, що хвилюють віками.
Ведуть нас в незнане книжки,
Розрадять, коли нам нелегко.
Для нас зберігає їх довгі роки
Шкільна бібліотека!

Новини

5 жовт. 2017
Екскурсії першокласників

Екскурсії першокласників до шкільної бібліотеки

14 лист. 2016
Електронні версії шкільних підручників

Електронні версії шкільних підручників

1 жовт. 2016
Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек

1-31 жовтня: "Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек"

1 вер. 2016
Перший урок 2016/2017 н.р.

Перший урок 2016/2017 навчального року

19 трав. 2016
19 травня — День вишиванки

Всесвітній день вишиванки — міжнародне свято

15 трав. 2016
Міжнародний день сім'ї

15 травня — Всеукраїнський день сім'ї

Додаток М

Шкільна бібліотека | Карта сайту | Пошта | Форум | Фотогалерея | Авторам та читачам

Головна » Медіатека » Корисна інформація » Сторінка для батьків

Логін TI7Enh7uku1T Пароль •••••••••• Увійти

Запам'ятати на цьому комп'ютері Реєстрація

- Знайомтеся: бібліотека
- Життя бібліотеки
- Поличка-рятівничка
- Шкільна акція "Живи, книго!"
- Календар визначних дат
- Медіатека
  - Предметні електронні бази даних
  - Корисна інформація
    - Допитливим учням
    - Сторінка для батьків
  - Читанка
  - Підручники (1-4 клас)
  - Підручники (5-11 клас)
- Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек 2017
- Конкурс "Шкільна бібліотека-2017"

Сторінка для батьків

**...ХАЙ ВОГНИЩЕ НАШЕ ГОРИТЬ, НЕ ЗГАСАЄ,
ДОМАШНІМ ТЕПЛОМ ВСІ СЕРЦЯ ЗІГРІВАЄ.
УСЯ МУДРІСТЬ КНИГ ОБ'ЄДНАЄ РОДИНУ
У ПРАГНЕННІ ЗНАНЬ ТА ЧИТАННЯ ДОНИНІ!...**

Шановні батьки!

Освіта дитини починається з навчання читати і писати. І відбувається це здебільшого в родинному колі. У сім'ї прищеплюються і любов до книг, і отримання задоволення від процесу читання, і звичка бути постійно з книгою й неможливість існування без неї.

Дитина вчиться спочатку слухати книгу, потім перегортати сторінки, запам'ятовувати слова, які бачить або чує. Читання дає їй і багато чого іншого: можливість посміятися та поплакати разом, навчитися не розгублюватися в життєвих різноманітних ситуаціях – а це саме те, що кожна дитина повинна вміти.

Ось чому ми, бібліотекарі, звертаємося до Вас, батьків: тільки спільними зусиллями ми зможемо відродити гарну традицію сімейного читання, тільки Ви станете запорукою успішності ваших дітей, якщо надасте їм можливість долучитися до світових книжкових скарбів, що зберігає бібліотека.

Додаток Н

Шкільна бібліотека | Карта сайту | Пошта | Форум | Фотогалерея | Авторам та читачам

Головна » Медіатека » Корисна інформація » Допитливим учням

Логін TI7Enh7uku1T Пароль •••••••••• Увійти

Запам'ятати на цьому комп'ютері Реєстрація

- Знайомтеся: бібліотека
- Життя бібліотеки
- Поличка-рятівничка
- Шкільна акція "Живи, книго!"
- Календар визначних дат
- Медіатека
  - Предметні електронні бази даних
  - Корисна інформація
    - Допитливим учням
    - Сторінка для батьків
  - Читанка
  - Підручники (1-4 клас)
  - Підручники (5-11 клас)
- Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек 2017
- Конкурс "Шкільна бібліотека-2017"

Допитливим учням

"НАВЧАЙТЕСЬ І ЧИТАЙТЕ. ЧИТАЙТЕ КНИЖКИ СЕРЙОЗНІ. ЖИТТЯ ЗРОБИТЬ УСЕ ІНШЕ".
Федір Достоєвський

Всім, хто хоче бути більш обізнаним у світі Інформації, пропонуємо скористатися нашими порадами:

Правила читання для школярів Івана Огієнка
Як читати художню літературу
Як читати книги
Як працювати з цитатою
Як працювати з текстом параграфа
Як писати реферат
Як користуватися навчальною, довідковою, додатковою літературою
Як користуватись систематичним каталогом
Як користуватись підручником
Як вибрати книгу для читання
Що таке словник
Що таке енциклопедії
Що таке електронна бібліотека
Що таке бібліографічний посібник

КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ:

Український центр оцінювання якості освіти.

Додаток П

Шкільна бібліотека | Карта сайту | Пошта | Форум | Фотогалерея | Авторам та читачам

Головна » Медіатека » Читанка » Радимо прочитати » Канікули з книгою

Бойко Юрий Николаевич

- Знайомтеся: бібліотека
- Життя бібліотеки
- Поличка-рятівничка
- Шкільна акція "Живи, книго!"
- Календар визначних дат
- Медіатека
  - Предметні електронні бази даних
  - Корисна інформація
  - Читанка
    - Навчальна література
    - Художня література
    - Радимо прочитати
      - Канікули з книгою
      - Література рідного краю
  - Підручники (1-4 клас)
  - Підручники (5-11 клас)
- Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек 2017
- Конкурс "Шкільна бібліотека-2017"

Канікули з книгою

"ДІМ, У ЯКОМУ НЕМАЄ КНИГИ, - НЕНАЧЕ ТІЛО БЕЗ ДУШІ".
Марк Туллій Цицерон

Дорогі читачі!

З радістю пропонуємо Вам скористатися нашими рекомендаційними списками творів української та світової літератури, які можна прочитати на канікулах.
Завітайте до бібліотеки і ми Вам допоможемо підібрати потрібні книги та надамо консультацію!

Для зручності ми надаємо можливість прочитати або скачати твори з цього розділу.

БАЖАЄМО ПРИЄМНИХ КАНІКУЛ З КНИГОЮ!

Література для читання на канікулах
* **Програми для читання книг формату fb2 можна скачати тут**
** **Програму для відкриття архіву zip можна скачати тут**

Додаток Р

Шкільна бібліотека | Карта сайту | Пошта | Форум | Фотогалерея | Авторам та читачам

Головна » Медіатека » Читанка » Радимо прочитати » Література рідного краю

Бойко Юрий Николаевич

- Знайомтеся: бібліотека
- Життя бібліотеки
- Поличка-рятівничка
- Шкільна акція "Живи, книго!"
- Календар визначних дат
- Медіатека
  - Предметні електронні бази даних
  - Корисна інформація
  - Читанка
    - Навчальна література
    - Художня література
    - Радимо прочитати
      - Канікули з книгою
      - Література рідного краю
  - Підручники (1-4 клас)
  - Підручники (5-11 клас)
- Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек 2017
- Конкурс "Шкільна бібліотека-2017"

Література рідного краю

"книги мають свою долю".

Мавр Теренціан

Літературна Харківщина представлена багатьма іменами наших славетних земляків. Запрошуємо Вас доторкнутися до їхньої творчої спадщини.

Борис Чичибабін

"А МНЕ, КАК ВЕТРУ, МАЛО МАСТЕРСТВА"
Борис Чичибабін (1923–1994).

Поет-шестидесятник, лауреат Державної премії СРСР (1990). Справжнє прізвище – Полушин. Народився в Кременчузі, жив у Харкові. На протязі трьох десятиліть був одним з найвідоміших і улюблених представників творчої інтеліґенції міста (1950-і – 1980-і роки). З кінця 50-х років його вірші у рукописах широко розповсюдились по всій країні. Офіційне визнання прийшло до поета тільки в кінці життя, в роки перебудови.
Більше інформації про життя і творчість поета знайдете тут.
Прочитати вірші поета можна за цими посиланнями Вірші Чичибабіна, Твори Чичибабіна
Розповідь автора про свою біографію можна переглянути тут(відео).
Борис Чичибабин "Между печалью и ничем..." дивіться тут(відео)

Б.Чичибабін "Мои шестидесятые"

У бібліотеці Ви можете познайомитися з книгою Бориса Чичибабіна "Мои шестидесятые", у якій представлені найкращі твори автора 60-70-х років.

"...Я не можу ображатися на життя. І не думаю: ось вийде моя книжка - і відразу щось зміниться, мене впізнають, приймуть і полюблять тисячі людей - ні, не буде такого дива.
Читач вірша завжди є і завжди буде..."

"ТАК ЛЕГКО ЖИТЬ, КОЛИ НІЩО НЕ ТИСНЕ НА ДУШУ - НІ ПРОВИНА, НІ БІДА..."
Анатолій Перерва (1949).

Додаток С

Шкільна бібліотека | Карта сайту | Пошта | Форум | Фотогалерея | Авторам та читачам

Головна » Медіатека

Логін TI7Enh7uku1T Пароль •••••••••• Увійти

Запам'ятати на цьому комп'ютері

Реєстрація

- Знайомтеся: бібліотека
- Життя бібліотеки
- Поличка-рятівничка
- Шкільна акція "Живи, книго!"
- Календар визначних дат
- Медіатека
  - Предметні електронні бази даних
  - Корисна інформація
  - Читанка
  - Підручники (1-4 клас)
  - Підручники (5-11 клас)
- Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек 2017
- Конкурс "Шкільна бібліотека-2017"

Октябрь 2017
В П В С Ч П С
1 2 3 4 5 6 7

Медіатека

"КНИГА Є АЛЬФА І ОМЕГА УСЯКОГО ЗНАННЯ, ПОЧАТОК ПОЧАТКІВ КОЖНОЇ НАУКИ".
Стефан Цвейг

Медіатека (англ. Media "носій" + гр. θήκη "місце зберігання") - фонд книг, учбових та методичних посібників, відеофільмів, звукозаписів, комп'ютерних презентацій, а також технічне забезпечення для створення і перегляду фонду.

Медіатека – це організований простір для індивідуальної і масової роботи користувачів з інформацією на електронних носіях.

Розділ медіатека включає в себя:

- Навчальні програми
- Комп'ютерні навчальні програми та тренажери (у розробці)
- Предметні електронні бази даних
- Довідники, енциклопедії, програми, бібліотечки з аудіо- або відеовідтворенням (у розробці)
- Корисна інформація
  - Допитливим учням
  - Бібліотека - вчителю
  - Сторінка для батьків
- Читанка
  - Навчальна література
  - Художня література
  - Радимо прочитати
    - Канікули з книгою
    - Література рідного краю

Напрям «Медіаосвіта в школі»

Використання технології медіаосвіти в роботі бібліотеки

Філяєва Надія Вікторівна, завідувач бібліотеки Куп'янської гімназії № 2 Куп'янської міської ради Харківської області

Фахівці ЮНЕСКО вважають, що медіаосвіта як частина прав на самовираження та інформацію відноситься до основних прав та свобод людини. Також сталою є думка, що медіаосвіта має тривати все життя людини, тобто тут особливою є роль бібліотек так як віртуальна картинка світу часто сильно відрізняється від картинки реальної. Медіаосвіта дає людині можливість самозахисту, вчить критично сприймати медійні повідомлення. Бібліотеки є тими установами, які мають всі можливості для того щоб долучитись до формування медіаграмотного споживача і, таким чином, сформувати і для себе нову компетентність та новий імідж для аудиторії.

Стрімкий розвиток у сучасному світі інформаційно-комунікаційних технологій та систем мас-медіа потребує цілеспрямованої підготовчої діяльності бібліотекаря, який повинен навчитися володіти певними навичками користування різноманітними програмами: графічними, flesh-анімаціями, web-редактора, програмами для створення презентацій, програмами для роботи зі звуком та відео тощо. Це уможливлює подання інформації у формі відео, презентації, web-сторінки з різноманітними роликами.

Сучасні бібліотеки використовують у своїй роботі з сучасними читачами різноманітні медіаресурси, з допомогою яких поступово формується і розвивається нова інформаційна освіта – медіаосвіта.

Основними завданнями сучасних бібліотекарів на шляху розвитку медіаосвіти є формування у читачів цілого комплексу вмінь, а також пошук форм і умов його реалізації.

Традиційно шкільні бібліотеки сприяють вихованню і загальному розвитку школярів через заохочення читання, через розробку та проведення масових заходів. Інформаційно-комунікаційні технології дозволяють не тільки поглибити і розширити ці напрямки роботи, а й впроваджувати нові форми.

Бібліотека стає складовою сучасних інформаційних систем. «Якщо стара бібліотека була джерелом, до якого йшли всі, хто бажав знань, то новітня – це водогін, який розносить життєдайну вологу по будинках» (М. Дьюї). Тому сучасну бібліотеку почали називати «віртуальна бібліотека», «медіатека», «інформотека», замість слова «читач» з`явився термін «користувач бібліотеки».

Сучасні діти приходять до бібліотеки з бажанням ділитися враженнями від прочитаної цікавої книжки. Їм подобається не просто читати, а ставити запитання, обговорювати проблеми, брати інтерв'ю, приймати рішення, придумувати, фантазувати. Якщо бібліотекар постійно організовує таку діяльність, то навчання буде успішним, а здобуті знання – якісними.

Медіа настільки інтегрувалися в наш повсякденний життєвий простір, що більшість людей їх просто не помічають, а відтак не здатні критично оцінювати, піддавати сумніву все, що вони читають або сприймають через візуальні образи та звуки. У контексті медіаграмотності термін *медіа* стосується *мас-медіа*.

Передовсім це:

- книги,
- періодична преса,
- радіо,
- телебачення,
- інтернет-медіа
- кінематограф.

Але сьогодні медіа це також і:

- мобільні телефони,
- інтернет,
- ай-поди або MP3-плеєри,
- відео та комп'ютерні ігри, інші музичні записи (наприклад, CD або просто записи),
- біл-борди та інші типи реклами (зокрема, слова або картинки на одязі, інформація в магазинах або на стадіонах, упаковці їжі), а також постери та флаєри.

Упровадження медіаосвіти, формування медійної та інформаційної компетентності потребує наявності в фонді бібліотеки не лише друкованих видань, а й широкого асортименту періодичних видань, зокрема для дітей та молоді, аудіо-, відео- та мультимедійної продукції навчального призначення.

Рівень інформаційної культури визначається вмінням формулювати свої потреби в інформації, вмінням ефективно її шукати, оцінювати і використовувати.

Шкільна бібліотека має забезпечити такі умови своїм користувачам, у яких вони могли б не тільки активно використовувати надану інформацію, але й самі ставали б виробниками інформації, створюючи власні цифрові ресурси (відеоматеріали, географічні карти та ін.), і цим самим поповнювали б фонд інформаційних ресурсів закладу.

Медіа стали невід’ємною частиною нашого життя. Але крім важливих новин, вони також несуть і неправдиву інформацію. Для того, щоб навчити користувача, особливо дитячого віку протистояти негативним впливом медіа, допомогти зорієнтуватися перед велечезною кількістю інформації та навчити формувати власний погляд і потрібна медіаосвіта. Завдання бібліотеки полягає у тому, щоб використати все те, що відволікає дитину від читання зробити помічником бібліотекаря у створенні мотивації у читанні. Наша бібліотека приділяє велику увагу інформаційній культурі юного читача.

Бібліотечні уроки

Проводимо бібліотечні уроки ***(Додаток 1)***, які тепер супроводжуються мультимедійними презентаціями, створеними бібліотекарем за допомогою програми Microsoft Office PowerPoint.

На бібліотечних уроках діти вчаться працювати з книгою, підбирати матеріал для створення презентацій, знайомляться з новими надходженнями до бібліотеки, новинками преси. Ми навчаємо наших користувачів орієнтуватися в інформаційному просторі, шукати та знаходити різні джерела інформації, відбирати та використовувати найбільш достовірні з них, осмислювати та критично оцінювати отриману інформацію, створювати власні інформаційні продукти.

Проектна діяльність

Досягти успіху можна лише чіткою організацією, створенням атмосфери доброзичливості, наданням кожному учню можливості проявити себе, відчути власну значущість. У дитячому віці важливим є творчий процес. Там, де є творчість, ентузіазм, партнерство – там буде й успіх. Треба лише поставити мету. Тому бібліотека здійснює пошук оптимальних шляхів зацікавлення учнів книгою, спонукання до творчості, самостійності, підвищення розумової активності. Застосування інтерактивних, дослідницьких, мультимедійних технологій під час проведення заходів дає змогу більш яскраво та наочно ознайомити дітей із цікавою інформацією.

Учні із задоволенням приймають такий тип навчання, коли розуміють, що бібліотекарі готові приймати від них різні відповіді і рішення проблеми. Так у бібліотеці гімназії знайшли широке використання ідеї проектного навчання. Сьогодні метод проектів визнано як один із найефективніших засобів активізації пізнавальної діяльності учнів, тому він досить широко застосовується в бібліотеці гімназії. Проектна діяльність змушує дітей по-новому подивитись на свої можливості, дає відповідь на запитання «А навіщо мені це потрібно?». Метод проектів завжди орієнтований на самостійну діяльність учнів: індивідуальну чи групову, яку вони виконують протягом певного проміжку часу. Проект активізує у дітей: самостійність; цілеспрямованість; пошукову роботу; креативність мислення; активність; послідовність; практичність; об’єктивність оцінювання.

Роль бібліотекаря в проектній діяльності школи полягає в тому, що допомагає учням у пошуку джерел інформації; координує весь процес; підтримує та заохочує учнів; підтримує безперервний зв’язок з учнями; організовує представлення результатів роботи в різних формах.

Незалежно від типу проекту, терміну його реалізації, кількості учасників та інших характеристик проектна робота мотивує пізнавальну діяльність. Працюючи над проектом, учні проводять невеличку дослідницьку роботу з обраної теми чи проблеми. Зосереджуючи увагу на темі, діти мають можливість збагатити власні знання, порівняти власні уявлення з набутими знаннями.

У ході реалізації проекту учні:

- займають активну творчу позицію;
- набувають досвіду дослідницької діяльності;
- широко використовують бібліотечні фонди та ресурси мережі Інтернет;
- аналізують та систематизують зібраний матеріал;
- працюють у групі, усвідомлюючи відповідальність за результати спільної роботи;
- планують власну діяльність, розподіляючи час;
- вчаться виступати перед аудиторією;
- презентують та оцінюють результати своєї проектної діяльності.

У рамках реалізації проблемної теми бібліотекаря «Формування в читачів гімназії позитивної мотивації до читання» було організовано та виконано ряд проектів: «Бібліотека гімназії», «Згадаємо Т. Г.Шевченка» ***(Додаток 2)***, «Слово

про великого Добротворця», «Осінь крокує по землі», «Народу мир потрібен, як вода» та інші.

Проекти допомагають гімназистам усвідомлювати, що книга – це духовна цінність, невіддільна від понять Батьківщина, чесність, справедливість, що книга – головний носій загальної культури. Робота у цьому напрямі не пропаде даремно, адже користувачі, здобувши цінний досвід у ході роботи над проектом, розроблятимуть по справжньому професійні проекти в майбутньому, стануть чудовими спеціалістами і просто порядними, організованими та відповідальними людьми.

Мультимедійні презентації

Проведення культурно-масових заходів відкриває широкі можливості застосування ІКТ (свята, літературні вечори, усні журнали, інтегровані уроки, вікторини, брейн-ринги тощо). З'явилася ціла колекція мультимедійних презентацій, які поєднують в собі різні інформаційні середовища: графіку, текст, анімацію, відео, звукові ефекти, що створює повноцінний зоровий і звуковий ряди. Аудіовізуальні засоби в даному випадку виступають потужними концентраторами уваги, що робить роботу, що проводиться, ефективнішою в плані виховання, цікавішою і привабливішою для учнів.

У практичній діяльності бібліотеки найчастіше використовуються мультимедійні презентації, створені за допомогою програми Power Point ***(Додаток 3)***. Власний досвід створення та використання презентацій дозволяє визначити низку факторів, які впливають на ефективність проведення виховних заходів:

- зростання впливу виступу на аудиторію, оскільки значний обсяг інформації сприймається зоровими та слуховими рецепторами одночасно;
- наявність елементів театралізації та музичного оформлення під час рекомендації дитячої літератури;
- сприйняття поданого матеріалу;
- скорочення часу на розкриття проблеми.

Систематичне використання комп’ютера, зокрема системи мультимедійних презентацій, сприяє :

- підвищенню рівня використання наочності;
- зростанню продуктивності заходу;
- логічності викладу навчального матеріалу, що значно підвищує рівень знань учнів;
- формуванню позитивної мотивації учнів до читання;
- сприйманню комп’ютера, як універсального інструмента для роботи в будь-якій галузі людської діяльності.

Гімназична газета

Чому в наш час, коли Інтернет та телебачення мають величезний вплив на життя людини, ще є потреба в друкованих виданнях? Газета – це той традиційний вид медіа, який зобов’язаний провести перевірку джерел і фактів, засвідчити, що новинна ситуація справжня, словом, переконатись, що все насправді. Поговоримо про шкільну газету.

Сьогодні шкільна преса існує у більшості країн Європи. Є і в гімназії своє

періодичне видання – газета «Гімназист». Це не лише інформаційний вісник або стіннівка, або привітання учнів з перемогами. Зміст шкільної газети – це «очі й думки» кожного мешканця гімназії. Це коло інтересів дітей, їх переживань, турбот і пошуків, падіння і перемоги, це своєрідний шкільний літопис у друкованому слові.

Медіаосвітня робота бібліотекаря проводиться в напрямку медіа творчості – створення власних медіа текстів як самостійно, так і в співавторстві з учнями. І тому, одним із напрямків в медіа освіті є випуск шкільної газети.

Кожному зрозуміло, що випуск газети за всіма правильними критеріями це дуже клопіткий труд. Бо газета це така медіапродукція, яка поєднує у собі декілька форматів текст, фото, інфографіку. Над випуском газети працює велика кількість людей – це і редактори, коректори, дизайнери, фотокореспондент, репортери і кожна із цих груп працює зі своїми критеріями оформлення. Бібліотекар разом з гімназистами підготували тематичний випуск газети «Гімназист» ***(Додаток 4)***, присвяченої Всеукраїнському місячнику шкільних бібліотек.

Місячник щорічно привертає особливу увагу до друкованого слова й активізує роль книги в навчально-виховному процесі. Впродовж місяця бібліотека урочисто зустрічає і запрошує до участі в найрізноманітніших заходах усіх дорослих і маленьких читачів, гуртує навколо вірного друга – книги.

Виставки дитячих малюнків-ілюстрацій

Книга не тільки розвиває, учить дитину, а й допомагає природній дитячій фантазії набути багату образність і внутрішню суть, вона будить у маленькій людині найрізноманітніші творчі здібності. Одним із завдань при підготовці заходу, яке ставиться перед учнями є завдання намалювати малюнок-ілюстрацію до твору. Досвід доводить, що цей вид творчої роботи допомагає в усвідомленні прочитаного, сприяє кращому запам’ятовуванню, розвитку мови, виховує образне мислення, а отже відбувається інтелектуальний розвиток учнів. У рекреації біля бібліотеки постійно діють виставки дитячих малюнків: «Книга в моєму житті», «Слобожанщина – мій рідний край», «Ілюструємо твори Т.Г. Шевченка», «Магія зимових свят», «Дивовижний світ казки», «Я бачу світ», «Мій домашній улюбленець» та інші. Виставки дитячих малюнків ***(Додаток 5)***, присвячених різним подіям і датам, надають дітям можливість втілити своє відношення до різних подій шляхом створення візуального медіатексту.

Використання відеороликів

У своїй роботі ми використовуємо онлайновий відеосервіс You Tube. Сьогодні цей сервіс зберігає мільйони відеороликів, які містять різну інформацію про все на світі — від серйозної до розважальної. Саме з цього сервісу ми беремо багато матеріалів про бібліотеки світу, найдивовижніші книжки; відеоролики (буктрейлери) та кліпи для проведення масових заходів тощо.

Буктрейлер – це короткий відеоролик за мотивами книги, кліп по книзі. Основне його завдання – яскраво і образно розповісти про книгу, зацікавити, заінтригувати читача, спонукати до читання, пропагувати читання, привернення уваги до книг за допомогою візуальних засобів. Буктрейлер – це ролик – мініатюра, який включає в себе найяскравіші та впізнавані моменти книги,

візуалізуючи її зміст. Буктрейлер вирішує декілька задач: привернення уваги до книги, створення аудиторії читачів, формування персонального бренда письменника

Для створення буктрейлерів використовують різні матеріали: фото, намальовані ілюстрації, відеофрагменти із фільмів, аматорську зйомку, відповідний музичний супровід, текстові слайди, ілюстрації, розвороти книг, фотографії.

Використовуючи буктрейлери маю на меті – показати учням у близькій їм високотехнологічній формі кліпу, що є ще цілий світ книгочитання, і що він може бути не менш захоплюючим, ніж обмін фотографіями чи спілкування з друзями в Facebook.

Використовувалися бук трейлери до книг: «Червона книга України», «Гетьмани України», до творів Галини Вдовиченко «Ліга Непарних шкарпеток», Т.Г.Шевченка «Гайдамаки», П.Загребельного «Роксолана», В. Крота «Поет Олександр Стовба», В.Нестайка «Тореадори з Васюківки».

Після перегляду буктрейлерів учні обговорювали ролики, давали оцінку подіям на екрані. Відповідали на питання: чи відповідає задуму автора? Що можна змінити чи використати? Чи передає ілюстрований відеоряд чи відеоряд з мелодійною музикою настрій та емоції героїв? Чи потенційний читач захотів би дізнатися, з чого історія починається і чим закінчується?

Гімназичний сайт

Гімназія має свій сайт *gymnasium2.kupyansk.info*, на якому розміщена інформація про роботу бібліотеки. Це візитна картка, яка розповідає читачам, батькам колегам про діяльність бібліотеки, дозволяє плідно використовувати бібліотечні ресурси.

Соціальні сайти – це мережеві сервіси, які проектуються для створення та підтримки соціальних комунікацій, для об'єднання спільнот людей, що мають спільні інтереси і діяльність, для людей, які готові спілкуватися, або готові дізнатися, які інтереси мають інші люди у всьому світі.

Використання мережевих інтерактивних технологій для заохочення читання і просування літератури та ресурсів представляється одним з найбільш перспективних напрямків роботи з школярами, тому що дозволяє не тільки залучати до читання, а й формувати навички інформаційної грамотності, а також навички групової роботи і співпраці.

Інтерактивні форми роботи у бібліотеці

Завжди цікавими є масові заходи з використанням комп’ютерної техніки. З використанням мультимедійних технологій виникла нова форма віртуальна екскурсія – це новий ефективний інструмент презентації, наочної та захоплюючої демонстрації користувачам бібліотеки реального об’єкта. На відміну від вже звичних медіа форматів – фотоальбомів, листівок, відеофільмів, формат віртуальної екскурсії дозволяє інтерактивний спосіб її перегляду. Завдяки інтерактивним панорамним фотографіям відвідувачі мають можливість поринути в атмосферу місця, обираючи послідовність і точки огляду, а також різну додаткову інформацію – фотографії, тексти, звук або відео. Гімназисти побували в найвідоміших бібліотеках світу, мандрували рідним краєм – Ківшарівкою.

Бібліотекар брала участь в інтерактивному спілкуванні тимчасового творчого колективу бібліотекарів загальноосвітніх навчальних закладів «Роль шкільної бібліотеки у національно-патріотичному вихованні учнівської молоді» при Харківській академії неперервної освіти. Результатом роботи стала збірка методичних матеріалів «Роль шкільної бібліотеки в національно-патріотичному вихованні учнівської молоді», в якій надрукована робота бібліотекаря «Метод проектів як засіб виховання національно-патріотичної свідомості читачів бібліотеки».

Ділимося досвідом роботи

Завідувач бібліотеки Філяєва Н.В. підготувала і провела міський науково-практичний семінар для бібліотекарів загальноосвітніх закладів, гімназій, НВК міста за темою «Метод проектів як засіб виховання національно-патріотичної свідомості читачів бібліотеки в умовах впровадження медіаосвіти» ***(Додаток 6)***.

У 2017 році засіданням методичної ради відділу освіти схвалено та рекомендовано до впровадження у навчальних закладах міста досвід Філяєвої Надії Вікторівни з теми «Формування позитивної мотивації в учнів до читання шляхом використання інноваційних технологій у роботі бібліотеки».

Наша гімназична бібліотека:

- зосереджує зусилля для підтримки та розвитку творчих і дослідницьких здібностей учасників педагогічного процесу – учителів та учнів з використанням ними новітніх технологій;
- здійснює консультативний супровід творчої та пошукової діяльності учнів;
- підтримує педагогів і учнів у прагненні самостійно «виробляти» інформацію, створювати власні цифрові ресурси (аудіо-, відеоматеріали, інтелектуальні карти, географічні карти та ін.), доповнюючи ними фонди бібліотеки.

При цьому усвідомлюємо, що для того, аби виконувати ці завдання якісно та ефективно, ми, бібліотекарі, і самі маємо бути медійно та інформаційно грамотними, засвоїти методики критичного мислення, усвідомити, що критичне мислення – центр медіа грамотності, активно застосовувати у своїй роботі електронну пошту, удосконалювати вміння працювати з текстовими документами в програмі Microsoft Office Word, навчитися робити різні обчислення та будувати діаграми в програмі Excel, вивчити технологію створення комп'ютерних публікацій (книжок, буклетів, брошур, листівок, газет та іншої інформаційної продукції).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бібліотечні медіа уроки. Спільний проект Херсонської ОБД ім. Дніпрової Чайки, ЦДБ м. Херсон та бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів міста. [Електронний ресурс] : [сайт] – Режим доступу: http://gorodmedia.blogspot.com/p/3.html. – Заголовок з екрана
2. Здановська В. Медіаосвіта – всюдисуща та пожиттєва / Валентина Здановська // Шкільний бібліотечно-інформаційний центр. – 2013. – №12. – С. 1-9.
3. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні [Електронний ресурс] /

Інститут соціальної та політичної психології. – Режим доступу: http://www.ispp.org.ua/news_44.htm. – Заголовок з екрана. – (Дата звернення 08.10.2017).
4. Основи медіа грамотності : навчально-методичний посібник для вчителя 8(9) клас : плани-конспекти уроків / За ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк, О. П. Мокрогуза. – К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2014. – 190 с.
5. Поперечна Лідія Мрії Попелюшки, або Новий функціонал шкільної бібліотеки [Електронний ресурс] // Освітня політика. Портал громадських експертів – Режим доступу: http://education-ua.org/ua/articles/113-mriji-popelyushki-abo-novij-funktsional-shkilnoji-biblioteki – Заголовок з екрана. – (Дата звернення 08.10.2017). – Опубліковано 03.10.2013
6. Гуменюк Л., Потапова В. Практична медіа грамотність : посібник для бібліотекарів [Електронний ресурс] // Людмила Гуменюк, Валентина Потапова, редактор-упорядник Оксана Волошенюк. – Режим доступу: http://medialiteracy.org.ua/index.php/44-publikatsii-dlia-mediacostumer/402-navchalnyi-modul-z-mediaosvity-dlia-bibliotekariv.html – Заголовок з екрана. – (Дата звернення 08.10.2017).

Додаток 1

Бібліотечний медіаурок для учнів 3-го класу

Тема уроку: Дитячі періодичні видання (газети, журнали).

Мета уроку: навчити дітей працювати з періодичними виданнями, орієнтуватись у виборі журналів та газет, здобувати знання щодо читання журналів та газет он-лайн в Інтернеті; практично ознайомити з поняттями „число журналу”, „рік видання”, „примірник”, „комплект”; віртуальна мандрівка для дітей по сторінках періодичних видань он-лайн; створення сторінки газети; розвивати навички колективної роботи учнів, практикувати співробітництво, підвищувати спільну мотивацію дітей до виконання завдань, міжособистісного спілкування (зокрема, уміння активно слухати, виробляти спільні думки, вирішувати разом поставлені задачі), виховувати увагу, любов до художнього слова, естетичні почуття.

Допоміжні засоби і обладнання: виставка журналів та газет для молодшого шкільного віку «Про все цікаве на планеті – читай в журналі та газеті!», ноутбук чи комп’ютер з підключенням до мережі Інтернет, екран, проектор, колонки, мультимедійна презентація, мікрофон, роздатковий матеріал: папір, фломастери, олівці, лінійки, клей, вирізані малюнки, фотографії, надруковані тексти, візитівки з веб-адресою інтернет-версій журналів та газет для дітей, пам’ятки «Як читати газету, журнал».

ПЕРЕБІГ УРОКУ

І. Організаційний момент

(Усі учні автоматично об’єднуються у команди, коли займають свої місця навколо 3-х столів).

Знову день почався, діти,
Всі зібрались на урок.
Тож пора нам поспішати,

Веселий кличе нас дзвінок.
Сьогодні наш урок бібліотечний
Він навчить багато нас чому.
Хай буде для нас він повчальним,
За це подякуємо йому.

ІІ. Мотивація навчальної діяльності учнів

Доброго дня, любі дівчата та хлопці! Вітаю вас, мої любі. Дуже приємно знову бачити вас, тому що є можливість поспілкуватися з вами, поділитися знаннями *(слайд 2)*. *Мотивацією для активної роботи дітей на уроці є візитівки з веб-адресою інтернет-версій журналів та газет, які цікаво почитати дітям цього віку, а також пам'ятками «Як читати газету та журнал».*

ІІІ. Актуалізація опорних знань учнів

А чи знаєте ви, як можна назвати газети і журнали одним словом?

Що таке періодика? *(слайд 3).*

Періодика – це грецьке слово, воно означає «те, що повторюється, чергується». Ось перед вами книга, журнал та газета. Скажіть, будь ласка, чим вони відрізняються?

(Діти відповідають, що книги ми купуємо в книжковому магазині або беремо в бібліотеці. А журнали і газети ми купуємо в газетному кіоску або отримуємо по передплаті декілька разів на місяць).

Давайте пригадаємо, чим іще газети відрізняються від журналів?

Так, тим, що у газет, на відміну від журналів, немає обкладинки, бо вони починаються з титульної сторінки.

ІV. Повідомлення теми, мети уроку.

А що ми будемо робити?

Про що ми будемо читать?

Ви можете усі сказать,

Як спробуєте девіз наш прочитать. *(слайд 4)*

«Про все цікаве на планеті
Читай в журналі та газеті!
Дізнаєшся про Всесвіт гарний,
Труди твої не будуть марні!»

А тема нашої зустрічі ось яка: «Дитячі періодичні видання» (газети, журнали) *(слайд 5)*.

V. Сприйняття та засвоєння учнями навчального матеріалу

1. Повідомлення про газети і журнали

Так, дійсно: періодика – це друковані видання, тобто газети і журнали. Саме з них ми дізнаємося про новини та отримуємо відповіді на цікаві для нас питання. А називають їх періодикою, тому що вони виходять із друку *періодично*, через певні проміжки часу. Деякі газети – щодня, інші – раз на тиждень, а журнали – переважно один раз на місяць.

А тепер давайте з'ясуємо, що ж таке ***журнал***? *(слайд 6)*.

Журнал (дитячий) – це періодичне видання, що має назву, відповідні рубрики, ілюстрації. В ньому друкуються літературно-художні твори, поради, вірші ваших однолітків, ребуси, кросворди, загадки та ін.

А як ви гадаєте, що таке ***газета***? *(слайд 7)*.

Газета – це періодичне видання з постійною назвою, що виходить у короткі проміжки часу і містить офіційні документи, оперативну(важливу) інформацію, матеріали з актуальних питань суспільства, уривки літературних творів, фотографії, рекламу, об'яви, поради тощо.

Періодичні видання, тобто газети і журнали, відіграють значну роль у житті кожної людини, бо в них друкується інформація про події, що відбуваються в країні та за кордоном. Із газет та журналів ми дізнаємось про відомих і цікавих людей. Звідки газета так швидко дізнається новини? У всіх куточках Землі у неї є кореспонденти. Вони уважно стежать за життям і про найцікавіше негайно повідомляють у газету. Телефоном, телеграфом, Інтернетом приходять новини в редакцію. А на наступний день газета розповість новини своїм читачам. Ви тримаєте в руках свіжий номер газети і разом із вами такий номер газети читають сотні інших людей.

Для того щоб створити випуск газети, а це не легкий та довготривалий процес в якому приймає участь не мала кількість учасників: журналісти, фотокореспондент, дизайнер, верстальник та інші на чолі з редактором.

2. Повідомлення про електронні газети та журнали

Зараз я хочу запросити вас до родичів різноманітних періодичних видань – *електронних* газет та журналів, які мешкають в Інтернеті. Ця країна дуже велика. А от як знайти родичів наших друкованих журналів та газет? – За інтернет-адресою. Як і в кожної людини, в Інтернеті всі видання мають свою адресу, набравши яку у спеціальному рядку, ви потрапите до потрібної вам сторінки. Отож, електронне періодичне видання – це інтернет-сторінка журналу чи газети. Давайте завітаємо до деяких журналів в Інтернеті *(слайд 8)*.

3. Потоваришуємо з журналом

Як ви гадаєте, чи може журнал стати вашим другом? *(слайд 9)* А корисним помічником? Коли ви знайомились вперше зі своїми друзями, про що ви запитували одне одного? По-перше, *як тебе звуть?* Уявіть, що журнали можуть з вами спілкуватись. Що б тоді відповів наш журнал? Його звуть «Пізнайко» *(слайд 10)*.

- *Що ще ви б могли у нього запитати? Хто має його читати?*

Тут написано, що це розважально-пізнавальний журнал для дітей.

- *Який рік його народження?* Це також дуже легко знайти – 2014 рік.
- *Яка дата його народження або номер?*

Номер допомагає нам зрозуміти у якому місяці вийшов журнал та не переплутати його з іншими. Трохи більше інформації можна знайти, якщо відкрити другу, або останню сторінку журналу – у нижньому лівому кутку є додаткова інформація. «Пізнайко» виходить щомісяця.

- *Скільки у його сім`ї братів та сестер?*

А знайти відповідь на це складне запитання допоможе позначка «тираж» або «наклад» (тобто, кількість примірників друкованого видання одного випуску). Наш журнал «Пізнайко» випускається у кількості 10100 примірників.

4. Поняття примірник і комплект

Усі журнали, які ви бачите перед собою *(виставка)* знаходяться у читальній залі бібліотеки гімназії.

А зараз я хочу звернути вашу увагу на ось ці «вежі» *(на слайді або на столі бібліотекар демонструє один журнал та газету і поруч з ними комплект журналів та газет).*

Нам треба провести невеличке розслідування. *Скажіть, «кого» з них можна назвати «комплектом» а кого «примірником»? Як гадаєте***?** *(слайд 11)*

Примірник – один журнал, одна газета.

Комплект – усі зібрані газети, журнали за певний період, наприклад за рік.

VI. Застосування учнями знань і способу дій

1. Робота в групах.

Зараз виконаємо невеличке завдання, кожна група отримає журнали. Завдання: коротко розповісти про що розповідає кожен журнал. *(слайд 12-14)*

1 група – журнал „Барвінок”

2 група – журнал „Професор Крейд”

3 група – журнал „Маленька Фея та сім гномів”

Кожна група опрацьовує і розповідає чим цікавий кожен журнал, які в ньому є рубрики, для якого віку розрахований, коли виходить.

Бібліотекар доповнює відповіді дітей, звертає увагу на те, що обкладинка містить № журналу, місяць, рік видання, з якого часу видається *(Діти відшукують самі ці дані і повідомлять отримані відомості).*

2. Медіагра „Випуск газети”

Ми з вами сьогодні спробуємо створити свою газету, але не повний випуск, а тільки сторінку на якій буде назва та рубрики, статті, фотографії, які будуть входити до нашої газети. Ця сторінка буде присвячена періодичним виданням. (слайд 15)

Кожній команді дається аркуш паперу, фломастери, олівці, лінійки, клей, вирізані малюнки, фотографії, надруковані тексти. Переможе *та команда, яка краще виконала завдання, розрекламувала свою газету.*

VII. Рефлексія

Наше спілкування добігає кінця. Чи сподобався вам наш урок? Я пропоную за допомогою гри «Мікрофон» поділитися своїми враженнями. (слайд 16)

Мікрофон передається учням по черзі, і кожен, у кого він в руках, повинен висловити свою думку про урок, починючи свій виступ так:

Я дізнався…

Мені сподобалось…

Кажу спасибі…

Я зрозумів…

Погортайте сторінки журналів, газет, про які ми сьогодні говорили, і ви переконаєтеся, скільки цікавого і корисного друкується в них, які тут є яскраві малюнки, ілюстрації. Тож маю надію, що газети і журнали стануть вашими найкращими друзями. Відвідуйте бібліотеку, читайте газети і журнали, і вони дадуть вам відповіді на всі ваші: ЩО?, ДЕ?, КОЛИ?, ЧОМУ?

На згадку про нашу зустріч вручаю вам візитівку з веб-адресою інтернет-версій журналів та газет для вас та пам’ятки «Як читати газету, журнал».

До нових зустрічей!

Юний друже!

Під час уроку ти познайомився з періодичними виданнями – друкованими та електронними. Вони такі різні та дивовижні. Разом з батьками обери найцікавіше.

Шановні батьки!

Допоможіть вашій дитині визначити найцікавіше періодичне видання. З деякими з них ви можете ознайомитися за посиланнями:

http://kenguru.in.ua/ Кенгуру
http://apelsin.dn.ua/ Апельсин
http://posnayko.com.ua/ru/jornals/1/ Пізнайко
http://kolobochok.com.ua/pro-zhurnal/ Колобочок
http://kotya.com.ua/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1 Котя
http://umiyko.com/ Умійко

П А М ′ Я Т К А
Як читати журнал

1. Журнал починай читати з обкладинки, на ній виділяють усі написи.
2. Зверни увагу на номер журналу, рік видання, хто і де видає журнал.
3. Прочитай для кого призначений журнал.
4. Потім розглядай кожну сторінку, прочитуй її до кінця.
5. Якщо зустрів незнайомі слова, звернись до словників, енциклопедій, довідників.
6. Про прочитане розповідай своїм друзям, обмінюйся думками з ними.
7. Подумай, як і де ти можеш використати знання, одержані з журналу.

П А М ′ Я Т К А

Як читати газети

Читай газету кожен день. Газета допоможе тобі дізнатися про найважливіші події, що відбуваються в світі, про життя і справи твоїх ровесників, які живуть у нашій країні і за рубежем.

Починай читання газети з перегляду заголовків усіх статей. Це допоможе тобі вибрати потрібний важливий і цікавий для тебе матеріал.

Читай кожну статтю уважно, визначаючи, що головне в ній і чому вона вчить.

Звертай увагу на незрозумілі слова. Їх пояснення знайдеш у словнику.

Візьми книгу про те, що особливо зацікавило тебе при читанні газети.

Дитячі періодичні видання (газети, журнали)

презентація до медіа уроку для учніе 3 класу

Підготувала
Філяєва Надія Вікторівна,
завідувач бібліотеки
Куп'янської гімназії № 2
Куп'янської міської ради
Харківської області

Книжкова родина

Періодика – це грецьке слово, воно означає "те, що повторюється, чергується".

Девіз-епіграф

Про все цікаве на планеті
Читай в журналі та газеті!
Дізнаєшся про Всесвіт гарний,
Труди твої не будуть марні!

Тема: Дитячі періодичні видання (газети, журнали).

Журнал

це друковане періодичне видання, що має назву, відповідні рубрики, ілюстрації. Це слово французького походження означає "щоденник"

Газета

це періодичне видання з постійною назвою, що виходить у короткі проміжки часу і містить різноманітні матеріали про поточні події

Електронні видання

журнал «Куля»
www.kulia.com.ua

журнал «Клёпа»
www.klepa.ru

журнал «ЗІН - прибулець з космосу»
www.rafaclub.net/huzin/index.php

Потоваришуємо з журналом!

Потоваришуємо з журналом!

Як тебе звуть?

Хто має тебе читати?

Який рік твого народження?

Дата твого народження?

Скільки у тебе братів і сестер?

Примірник – один журнал, одна газета

Комплект – усі зібрані журнали, газети за певний період

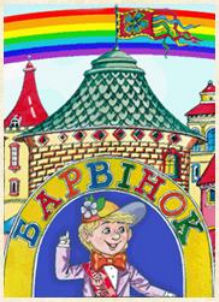

Журнал “Барвінок”

Журнал “Смайлик”

Журнал “Маленька Фея та сім гномів”

Краща газета

Рефлексія-діалог

Я дізнався...

Мені сподобалось...

Кажу спасибі...

Я зрозумів...

Додаток 2

ТВОРЧИЙ ПРОЕКТ
(до дня народження Т. Г. Шевченка)
„Згадаємо Т. Г. Шевченка ”

Тема проекту. Згадаємо Т.Г.Шевченка.

Тип проекту. Дослідницький, інформаційно-творчий, груповий.

Мета:

- дослідити життєвий шлях Т.Г.Шевченка; вчити дітей правильно, виразно читати поетичні твори, підготувати усний журнал про життя і творчість Т.Шевченка;
- розвивати естетичні почуття, відчуття мелодики Шевченкового слова; розвивати інтерес до музичної творчої спадщини поета; повагу до художнього слова-образу та любов до рідного краю; захоплення Шевченковою поезією;
- виховувати інтерес до вивчення біографії Великого Кобзаря; гордість за незламного поета; велику повагу, любов та пошану до народного поета, бажання дорожити його ім’ям, любов до своєї Батьківщини, гордість за духовну спадщину українського народу.

Завдання: формувати в учнів прагнення до творчого пошуку; удосконалювати вміння працювати з додатковою літературою; навчати гімназистів співпрацювати в колективі, вільно висловлювати свої думки; збагатити враження учнів про музичні твори, пов’язані з іменем Т.Г.Шевченка, сприяти розвитку в дітей творчих здібностей, музичного слуху; прищеплювати їм любов до національної культури.

Обладнання: Музичний центр, портрет, виставка дитячих малюнків „Ілюструємо твори Т.Г.Шевченка”, ілюстрації художників до творів поета, репродукції картин поета, рушники, виставка книжок українських письменників про життєвий і творчий шлях Кобзаря, кросворди.

Очікувані результати: зацікавлення учнів проектною діяльністю; набуття дітьми навичок дослідницької роботи; розвиток пізнавальних інтересів гімназистів, створення усного журналу.

ПЛАНУВАННЯ ЗМІСТУ ТА ХОДУ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЕКТУ

І етап. Підготовчий.

1. Обговорення в класах ідеї проекту.
2. Визначення теми і мети проекту.

ІІ етап. Планування проектної діяльності.

1. Обмірковування шляхів розв’язання проблеми.
2. Визначення джерел інформації.
3. Формування творчих груп. Розподіл доручень, отримання завдань:

– „Пошуковці” (4-ті класи) досліджують біографію і творчість Т.Г.Шевченка, складають кросворди;

– „Філологи” вивчають духовну спадщину Т.Г.Шевченка, вчать вірші (2 класи);

– „Художники” малюють ілюстрації до улюблених віршів Т.Г.Шевченка (3 класи);

– „Музиканти” вчать пісні на слова поета (4-А клас).

4. Визначення форми презентації результатів проектної діяльності.

ІІІ етап. Реалізація проекту.

1. Складання групою плану роботи над проектом.
2. Самостійна робота над виконанням плану проекту.
3. Аналіз та опрацювання зібраних матеріалів у групах.
4. Оформлення проекту.

ІV етап. Підсумок проектної діяльності.

1. Захист проекту. Презентація усного журналу.
2. Оцінювання проектної діяльності за визначеними критеріями. Аналіз успіхів і невдач. Висновки.

Додаток 3

Мультимедійна презентація «Слово про Великого Добротворця»

Додаток 4

Випуск газети «Гімназист»

Гімназист

28 жовтня 2015 року

Інформаційний кіоск: Куп'янської гімназії №2

Місячник бібліотеки гімназії

"Книга - великий вихователь людства"

Міжнародне освіти і науки України 2014 році підтримала міжнародну ініціативу і прийняла рішення щодо з 01 по 31 жовтня в рамках Міжнародного жіночого шкільних бібліотек проведення Всеукраїнський жіночих шкільних бібліотек.

У 2015 році жіночих проходив під гаслом "Виховуємо громадянина — творимо Україну". "Мої перші кроки в бібліотеці" тому назву мала екскурсія проведена для учнів перших класів. Перші класних були ражені побачили і почули, брали книжку, уважно її переглядали, із задоволенням відповідали загадки. Друге класних відвідали жіночу бібліотеку, де для них була проведена екскурсія "Бібліотека, книга, я - разом друзі і вірні".

Казка — це диво! Вона учить нас шанобливому ставленню до книг, спонукає і дружити. У нашому класі є діти, які уроці української літератури відбувся конкурс на кращого виконавця української народної казки. Учні розповідали улюблених казок. "Лопатий горобець", "Ох!", "Мудра дівчина", "Красний Іванко і залізне жало". Дуже виразно, емоційно, як справжній актор, розповідав Разінков Євгеній. Гарно та цікаво уявили виконавці казки Григорова Наєм, Фрешкова Катерина, Дяченко Марк, Слотвер Даніїл. Бібліотекар Фінєєва Н.В. Розповіла про благодійну акцію "Подаруй книжку бібліотеці гімназії", повідомила нас з тими книжками, передані нам були використані книжки до нас. Їх книжок, запросила поділитися відвідувати бібліотеку.

Фрешкова Катя, учениця 5-А класу.

2

Гімназист

Інформаційний кіоск: Куп'янської гімназії №2

До 250 - річчя Харківської області

13 жовтня 2015 року учні 8 класів ознайомилися з комп'ютерною презентацією "Мій ближче світ край — Слобожанщину". Дізнавшись про у 1765 році Слобідську Україну було перетворено на Слобідсько-Українську губернію, яка охоплювала території колишніх слобідських полків (Сумського, Охтирського, Ізюмського, Острогозького). Адміністративним центром губернії було обрано місто Харків. Першим харківським губернатором став Євдоким Олексійович Щербінін. Харківщина – напевно найбільш благодатний край, де живуть обдаровані і працюючі люди, які більш ніж рідну землю, вони плекають історію своїх предків, зберігають їхню спадщину і створюють нові.

Бібліотекар пізнавально розповідала інформацію, з якою можна більше дізнатися про нашу Слобожанщину, а також використовувати при підготовці до уроків з Харківщини знавства. У бібліотеці організувала книжкова виставка до 250 - річчя Харківської області. Учні 2-7 класів представили свої ребячі виставці малюнків "Слобожанщина — мій рідний край"

Бугаєнко Анастасія, учениця 8-Б класу

Виставка малюнків "Слобожанщина — мій рідний край"

Гімназист 3

Інформаційний вісник Куп'янської гімназії №2

До Дня українського козацтва

Як відомо, щодня народжено тих, хто кохав і живе-ться свого народу, його історію, тих, хто живе щасливим-ським перетворенням одну із сторінок нашого славного минулого, збільшує духовність нашого життя. Ми вшановуємо українських козаків під час інформаційно-їхніх днів Дня Українського козацтва.

Кожна держава має Україна
Живу свою історію козацьку
І вміла рідну берегти
І пам'ятку цю, що з віків.
Ю. Вересень-Київський

"Вірш — то вірш, або Дещо про українське козацтво" такою темою жила вікторина, в якій взяли участь підлітки-гімназисти. Між здібними подорож у наше минуле, дізнавши, що Іван Сірко вважався найвидатнішим запорізьким Слобідської України Народний пісню співі Морфа (нині місто Харківської області). Сірко проявився полководцем, який вів успішні походи на Кримське ханство та турецькі міста, а також тих, що зазнавали з боку України сягі українських бранців. У народній пам'яті залишився також його боротьба проти польської шляхти. Цікавих вікторини були підібрані з тих, які живе поколінням задоволення перегляду-ють і слухають відповіді на запитання вікторини. Між запитаних історія нашого краю, його культ-ури свого народу.

Фінєєва Дар'я, учениця 7-Б класу

4 Гімназист

Інформаційний вісник Куп'янської гімназії №2

Подаруй книгу бібліотеці гімназії

Дорогий друже!

Ти колись, згадаєш, які скарби таїть в собі рідна Україна. У групі цінності книжки і наша бібліотека: дивних книг там досить мало, та й ті мають за їх подібних не кажучи. Ось ж звертаюсь до тебе з проханням: якщо жаль удача цікаві книжки і вони принадлежать тобі на полиці, то подаруй їх на бібліотеці, (знайдеш з дозволу батьків) рідній бібліотеці.

Учнівська книги участь у благодійній акції «Подаруй книгу бібліотеці!»

І якщо добру справу зробить кожен школяр бібліотеці зможуть дізнатися тисячі!.

Адже книга всім - в знанні! Читати - в книгах! Книги – в бібліотеці!

Завідувач відділу, бібліотекар Надія Вікторівна

Не книжки книгу скінчили!
І віддайте бібліотеці;
Бо книга – скарб, у ній дари тебе
Дружні і миленькі книги.
У ній вона ліпше жоре,
Коханих, радість, смуток, біда...
А що виходить просторе
Письменників подорожі.
Тож дуже книгу ти шануй-
Бібліотеці подаруй!

23 жовтня дня учнів 5-Б класу було проведено цікаву-рекомендаційну екскурсію. "Чудасько книги". Між нарушення заглибилися у подорож безмежних просторів художньої літератури. Надія Вікторівна ознайомила нас з фантастичними, пригодницькими та казковими літературними письменниками. Між дітьми, як книжку у Є. Бондаренка задум таємничої Книгоїжка — "хто книга з тим ходить" і тому сам з тим ходить. Всі книги про які нам розповідає з великій бібліотеці і може безкоштовно їх прочитати.

Дєша Вікторія, Машков Артем, учні 5-Б класу

Додаток 5

Виставки дитячих малюнків-ілюстрацій
Ілюстрації до творів письменників «Дивовижний світ казки»

Ілюстрації до творів письменників «Книга в моєму житті»

Ілюстрації до поетичних творів про осінь «Осінь-чарівниця»

Ілюстрації до поетичних творів про рідний край
«Слобожанщина – мій рідний край »

Додаток 6

Програма науково-практичного семінару «метод проектів як засіб виховання національно-патріотичної свідомості читачів бібліотеки в умовах впровадження медіаосвіти» для бібліотекарів міста Куп'янська

Метод проектів як засіб виховання національно-патріотичної свідомості читачів бібліотеки в умовах впровадження медіаосвіти

Дата проведення: 30 березня 2017 року

Місце проведення: Куп'янська гімназія № 2 Куп'янської міської ради Харківської області

МЕТА СЕМІНАРУ: сприяти підвищенню рівня національно-патріотичної діяльності бібліотек, формуванню у молодого покоління ціннісних орієнтирів і громадянської позиції

ЗАВДАННЯ СЕМІНАРУ:

- сприяти національно-патріотичному вихованню молоді як основи формування громадянського суспільства різними формами бібліотечної роботи;
- активізувати проведення бібліотеками заходів національно-патріотичного виховання;
- удосконалювати традиційні форми та методи бібліотечної роботи та практикувати сучасні технології виховання з активним використанням технічних засобів

УЧАСНИКИ СЕМІНАРУ:

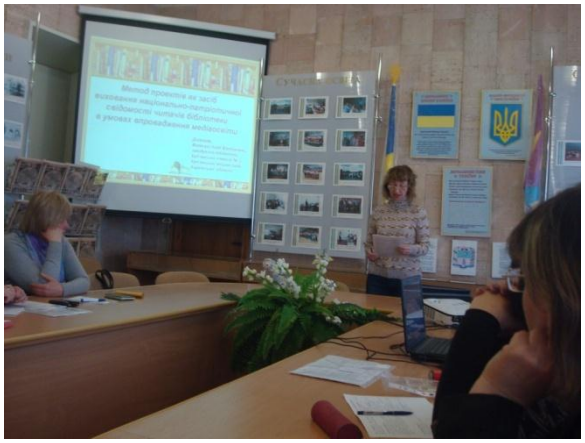
- Спеціалісти відділу освіти
- Бібліотекарі загальноосвітніх навчальних закладів, гімназій, НВК міста Куп'янська

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРУ

	Блок І. Організаційний	
1.1	Збір учасників семінару. Реєстрація	10.00-10.30
1.2	Вхідне анкетування	
1.3	Відкриття семінару *Васильченко Р.Г., методист відділу освіти*	
	Блок ІІ. Теоретичний	
2.1	"Метод проектів як засіб виховання національно-патріотичної свідомості читачів бібліотеки шляхом впровадження медіаосвіти учнів". *Доповідь-презентація.* *Філяєва Н.В.., завідуючий бібліотекою Куп'янської гімназії №2*	10.30-10.50
2.2	"Всеукраїнський конкурс "Шкільна бібліотека – 2017". *Виступ-презентація.* *Васильченко Р.Г., методист відділу освіти*	10.50-11.00
	Блок ІІІ. Практичний	
3.1	Майстер-клас "Використання технології медіаосвіти в роботі бібліотеки" *Філяєва Н.В., завідуючий бібліотекою Куп'янської гімназії №2*	11.00-11.30
	Блок ІV. Підведення підсумків	
4.1	Підведення підсумків. Рефлексія *Васильченко Р.Г., методист відділу освіти*	11.30-11.40

Ресурси, якими можна скористатись під час вивчення медіаосвіти:

1. Матеріали ІІ Міжнародної конференції "Практична медіаосвіта" http://medialiteracy.org.ua/index.php/lib/powerp/39-rebuild/72-materialy-ii-mizhnarodnoi-konferentsii-mediaosvita-i-mediahramotnist
2. Концепція впровадження медіа-освіти в Україні http://www.ispp.org.ua/news_44.htm
3. Підручник «Медіаосвіта та медіаграмотність» http://www.aup.com.ua/uploads/mo2.pdf
4. Портал «Медіаосвіта і медіаграмотність» http://www.medialiteracy.org.ua/
5. Международный журнал «Медиа. Информация. Коммуникация» http://mic.org.ru/mediainformatsionnaya-gramotnost-i-mediaobrazovanie

Номінація «Медіапросвіта батьків»

Напрям «Дошкільна медіаосвіта»

Дайджест «Медіакультура родини – основа інформаційної поведінки дитини»

Молодушкіна Інна Володимирівна, практичний психолог Куп`янського дошкільного навчального закладу (центру розвитку дитини) «Іскорка» Куп`янської міської ради Харківської області

Ми живемо у світі медіа. Значення і роль медіакультури сьогодні неймовірно зростає, а медіаосвіта стає основою формування нового типу і культури особистості. Медіаосвіта – це нова форма навчання, яка дозволяє одночасно використовувати різноманітні способи представлення інформації: текст, цифри, графіку, анімацію, відео та звук.

У сучасні дошкільні навчальні заклади втручаються інформаційні технології, проектна діяльність, дистанційні форми виховання і отримання знань, електронні мистецтва. Дошкільникам приходиться стикатися з постійно зростаючим потоком інформації, вони відчувають значні труднощі, коли їм необхідно проявити пошукові навички, самостійно критично оцінити отриману інформацію.

Медіаосвіта рекомендується ЮНЕСКО до впровадження в національні навчальні плани всіх держав, в систему додаткової, неформальної освіти і навчання протягом всього життя людини. Сьогодні Україна включила медіаосвіту, як спрямований розвитку ІКТ в Концепцію впровадження медіаосвіти в Україні, схваленою постановою Президії Національної академії педагогічних наук України 20.05.2010, протокол № 1-7/6-150, де серед форм медіаосвіти виділено і дошкільну.

Так, у Законі України «Про дошкільну освіту» однією із вимог до змісту дошкільної освіти та його реалізації є формування основ соціальної адаптації та життєвої компетентності дитини; розвиток потреби в реалізації власних творчих здібностей [9].

Медіаосвіта дошкільна є принципово інтегрованою і спрямована на збалансований естетичний та інтелектуальний розвиток особистості дитини (включаючи різні форми інтелекту, зокрема, емоційний, соціальний і практичний інтелект), забезпечує її захист від агресивного медіасередовища (у тому числі від інформаційного «сміття», невідповідних віковим можливостям психіки дитини інформаційних впливів, зокрема продукції, що містить елементи насильства, жахів, еротики), уміння орієнтуватись, обирати і використовувати адаптовану відповідно до вікових норм медіапродукцію [13].

Виходячи із соціокультурної ситуації, що склалася в нашому суспільстві, медіаосвіта стає одним із пріоритетних напрямків виховання дітей з дошкільного віку. У дошкільному віці є свої переваги: емоційність, пластичність сприйняття, здатність надзвичайно інтенсивно засвоювати і переробляти інформацію.

Цілковито очевидною є необхідність пошуку рішення проблеми розвитку

медіаграмотності дошкільників в сім'ї. Бо саме «батьки є першими провідниками дитини в світ медіа, і можуть надати їй дієву допомогу у виборі, повноцінному сприйнятті медіаінформації, використанні розвиваючого і освітнього потенціалу засобів масової комунікації» [24, 5].

Але ж, як показує практика, «батьки часто стають безпомічними у спробі співвіднести власний життєвий і професійний досвід з медіакомпетентністю їх дітей. Багато дорослих вважають занадто складним, навіть для себе, рішення проблеми, пов'язаної з відповіддю на запитання, як впоратись з глибокими змінами, які викликані сучасними засобами масової комунікації» [24, 5].

Результати анкетування батьків вихованців дають змогу говорити про те, що медіаосвіта дошкільника в сім'ї стикається з проблемою недостатньої медіакультури тих, хто має здійснювати цю освіту – батьків дітей *(додаток 1)*.

Саме тому особливого значення набуває медіапросвіта батьків дошкільників в умовах дошкільного навчального закладу. А зміцнюються зв'язки педагогів, дітей і батьків завдяки спільній роботі над проектами, інформаційними проспектами, випуском газет та журналів, телерепортажів та іншими цікавими, нетрадиційними заходами *(табл. 1)*.

Завдяки поєднанню традиційних і нетрадиційних заходів з медіапросвіти батьки з пасивних спостерігачів і слухачів стають союзниками і активними партнерами щодо соціалізації дошкільників в сучасному медіапросторі, становленні творчої особистості дитини, що здатна ставити і вирішувати завдання в реальних життєвих ситуаціях [4].

Таблиця 1.

Форми взаємодії педагогів з батьками в медіаосвітньому просторі ДНЗ

Традиційні форми			**Нетрадиційні форми**				
			Наочно-інформаційні	*Індивідуальні*	*Колективні*		
Колективні	*Індивідуальні*	*Наочно-інформаційні*			*Інформаційно-аналітичні*	*Дозвільні*	*Пізнавальні*
• батьківські збори, конференції; • педагогічна рада за участю батьків; • педагогічний консиліум; • тематичні консультації; • батьківська рада; • круглий стіл; • відкриті заняття	• педагогічні бесіди з батьками; • тематичне консультування; • «телефон довіри»; • відвідування сім'ї.	• магнітофонні записи бесід з дітьми; • відео-фрагменти організації освітньої діяльності; • фото; • виставки дитячих робіт; • стенди, ширми, папки – пересувки	• інформаційні проспекти; • альманахи; • журнали та газети, що видаються в ДНЗ для батьків; • дні (тижні) відкритих дверей; • відкриті перегляди; • випуск стінгазет; • організація міні-бібліотек • веб-сайт ДНЗ; • відеорепортажі; • рекламні ролики	• «почтова с скринька»; • індивідуальні записники; ▪ портфоліо сім'ї	• проведення соціологічних зрізів, опитувань, інтерв'ю, анкетування	• спільні дозвілля, розваги; • виставки робіт батьків і дітей. • гуртки та секції; • батьківські клуби; • вікторини	• батьківський університет; • кафедра сімейних медіа традицій; • батьківська гостинна; • семінар – практикум; • тренінги; • спільні інтегровані заняття батьків і дітей

Батьківська гостинна «Роль медіаосвіти у вихованні дитини дошкільного віку»

Цільова аудиторія: батьки вихованців старших груп ДНЗ

Автор: Молодушкіна Інна Володимирівна

Цілі проведення: формування уявлення батьків про актуальність та особливості медіаосвіти дітей дошкільного віку, ознайомлення з розвивальним і виховним потенціалом медіа, формування медіа грамотності батьків.

1. Розминка «Запитання – відповідь»

Мета: налаштувати батьків на роботу в групі, покращити настрій.

Батьки по черзі швидко відповідають на запитання, запропоновані психологом.

Практичний психолог.

- Як Вас звати?
- Ваша улюблена книга?
- Чи любите Ви танцювати?
- Яке Ваше дівоче прізвище?
- Ви любите каву?
- Що смачніше: морозиво чи сало?
- Ви були слухняною дитиною?
- Ваша улюблена пісня?
- Ви вмієте їздити на велосипеді?
- Ви складаєте власні вірші?
- Ви згодні з висловом: «Мій дім – моя фортеця!»?
- Скільки у вас дітей?
- Як Ви називаєте свою дитину?
- Ваш улюблений напій?
- Як називається група, яку відвідує Ваша дитина?
- Чи граєте Ви в комп'ютерні ігри? і т.ін.

2. Інформація «Роль медіа в розвитку і вихованні дітей дошкільного віку»

Практичний психолог. Вітаю вас, шановні батьки, в нашій батьківській вітальні. Сьогодні ми з вами поговоримо про роль медіаосвіти у вихованні наших малюків. І це зрозуміло, тому що сучасний світ змінюється швидко і постійно. Ми – дорослі, не завжди встигаємо за рухом тієї інформації, яка надходить до нас з різних джерел. А як же жити і розвиватись в такому інформаційному потоці маленькій людині? Саме дорослий має їй в цьому допомогти. Але для цього дорослому необхідно самому постійно оновлювати свої знання про медіапростір, в якому він живе.

Що ж представляє собою медіа? «Медіа – це технічні засоби створення, запису, копіювання, тиражування, збереження, розповсюдження, сприйняття інформації і обміну її між автором і масовою аудиторією» [5, 84].

Тобто медіа – це телебачення, комп'ютерні технології, друковані видання, радіо, телефони тощо.

«Медіаосвіта – це освіта засобами та на матеріалі різних медіа» [5, 47].

В основі медіаосвіти лежить підготовка людини до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (компьютер, інтернет, мобільні телефони).

Сучасні дошкільники дуже впевнено користуються медійними засобами: мобільними телефонами, планшетами, комп'ютерами, а телевізор часто стає доступним для них вже в 2 роки. Звичайно ж використання медіа сприяє розвитку різних умінь, здібностей та можливостей дитини, її соціальних потреб, цінностей та світогляду взагалі. Але в усьому світі існує тенденція збільшення часу на спілкування дітей з медіазасобами та зменшення – на взаємодію з батьками і однолітками. Таке спілкування частіше всього відбувається стихійно, без участі дорослих. І тут вже виникають проблеми. Улюблені герої агресивних мультфільмів стають зразком бажаної поведінки (можна все вирішувати силою, знецінювати чуже життя, легко руйнувати майно тощо).

«Тендітна психіка дітей менше 7 – 10 років в результаті контакту з агресивними медіатекстами підпадає серйозній травмі, результатом якої часто стає страх, заїкання, тривожний емоційний стан і т.д.» [4, 32].

Всі ми знаємо, якважко відволікти дитину від комп'ютерних ігор, мультфільмів та телепередач. Через деякий час ми можемо стикнутись з проблемами здоров'я малюка і навіть з виникненням залежності.

Медіа може впливати на дитину як позитивно, так і негативно. Використання медіазасобів допомагає збільшити освітні можливості дитини, надати їй новий досвід, підвищити її пізнавальну мотивацію тощо. Але одночасно, коли виникають ознаки медіазалежності, у дитини порушується сон, погіршується самопочуття, вона стає замкненою і млявою, мало спілкується з іншими дітьми та дорослими.

Отже, важливо не залишати дитину сам на сам з медіа, а допомагати їй, підвищуючи власну медіаграмотність. Необхідно пояснити дитині про наслідки користування комп'ютером, привернути її увагу до корисних комп'ютерних ігор, телепередач, мультфільмів. Обов'язково знайти час для власного ознайомлення з медіа перед тим, як запропонувати його дитині.

Отже, медіасвіт впливає на життя та розвиток дитини. Вже з дошкільного віку малюк починає користуватись медіаінформацією, але це користування здебільшого носить стихійний, безконтрольний характер. Тому давайте не забувати про свою відповідальність у формуванні медіаграмотності своїх дітей та їх загальному вихованні і розвитку.

Запитання батьків.

3. Розв'язання проблемних ситуацій

Практичний психолог розподіляє батьків на три підгрупи. Кожна підгрупа обговорює отриману проблемну ситуацію і шукає свій варіант її вирішення. Готові відповіді підгруп обговорюються в загальному колі учасників.

Педагогічні ситуації для батьків:

1. Ви намагаєтеся разом з дитиною пограти в комп'ютерну гру, спрямовану на розвиток пізнавальних процесів, а малюк не хоче і говорить Вам: «Я не хочу це робити!».

2. Ваша дитина побачила на телеекрані бійку між дорослими чоловіками і повідомила Вам, що їй страшно після цього.

3. Дитина просить Вас купити їй некорисну їжу (чіпси), що запам'яталась їй з реклами, яку вона бачила по телевізору.

Практичний психолог. Кожна дитина має свої індивідуальні особливості. Тому всі варіанти відповідей, які ви запропонували, можуть допомогти одній дитині, а іншій ні. Але не варто обманювати дитину, або зовсім мовчати і не звертати уваги на те, що відбувається з нею.

4. Дискусія «Особливості побудови взаємовідносин «родина – телевізор» *(вплив надмірної ролі телевізора на взаємовідносини в родині)»*

Практичний психолог. Ми вже говорили з вами про те, що в сучасному світі дуже вагоме місце в кожній родині займає телебачення. Давайте спробуємо розібратись, як впливає сучасне телебачення на взаємостосунки в родині? Надмірне захоплення телепередачами всіх членів родини зможе призвести до порушення сімейних стосунків, послабити емоційні зв'язки між близькими людьми. Навіть у той короткочасний вечірній період, коли всі члени родини збираються вдома, ввімкнений телевізор заважає спілкуванню. Отже, поділіться, будь ласка своїми власними думками з цієї проблеми. Чи всі телепередачі негативно впливають на сімейні стосунки? Які допомагають? Яким чином відбувається негативний і позитивний влив? *(Батьки висловлюють свою думку з цієї проблеми).*

5. Практичне завдання «Скарбничка ідей»

Мета: спонукати батьків до обміну власним досвідом здійснення медіаосвіти дошкільників в умовах сім'ї, визначити її основні недоліки, переваги та перспективи.

Кожен з батьків отримує паперовий макет монети та олівець чи фломастер. Перед батьками ставиться скарбничка.

Практичний психолог. Перед вами паперові макети монет. Зараз вам необхідно на своїй «монеті» написати одне слово, яке асоціюється у вас з вашим власним досвідом медіаосвіти дитини. Намагайтеся швидко знайти свою асоціацію, довго не замислюючись. *(Батьки пишуть свої асоціації)*. Далі я пропоную вам по черзі озвучити і пояснити «вагомість» вашої «монети», тобто вашу асоціацію та опустити «монету» в нашу скриньку ідей. *Після цього, практичний психолог робить загальний висновок щодо ситуації сімейної медіаосвіти учасників батьківської гостинної. (Наприклад, «Таким чином, для розвитку медіакультури ваших дітей, ви переважно … Тобто більшість з вас говорить про…Але давайте не будемо забувати, що медіаосвіта включає в себе ще і…).*

А наша з вами зустріч добігає кінця. Мені дуже приємно і цікаво було спілкуватись з вами. На останнє хочу нагадати всім нам відому істину про те, що дитина – це дзеркало своїх батьків. Як у краплі води відбивається сонце, так і в дітях відображаються життєві цінності батька і матері. Давайте будемо разом робити важливу справу – виховувати і розвивати дітей так, щоб їх дитинство і майбутнє було щасливим. Любові, взаєморозуміння, успіхів і щастя вам і вашим дітям! До побачення.

Список використаної літератури

1. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні, 2010 р.
2. Кочергіна М.В., Замазій Ю.О. та ін. Створення безпечного інформаційного середовища для дитини дошкільного віку: науково-методичний посібник. – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2011. – 96 с.
3. Розин В.М. Визуальная культура и восприятие: Как человек видит и понимает мир. М.: Едиториал УРСС, 2004.
4. Федоров А.В. Медиаобразование и медиаграмотность. Учебное пособие для вузов. Таганрог, 2004. – 340 с.
5. Челышева И.В. Медиаобразование для родителей: освоение семейной медиаграмотности. Научно-популярное издание. Таганрог: Изд-во ТТИ ЮФУ, 2008. – 184 с.

Кафедра сімейних медіатрадицій «Мультфільм у житті сім'ї та дитини»

Цільова аудиторія: батьки вихованців ДНЗ

Автори: Молодушкіна Інна Володимирівна, Тарасова Олена Сергіївна

Цілі проведення: підвищувати педагогічну компетентність батьків щодо використання мультфільмів в розвитку особистості дошкільників та грамотного підходу до вибору мультиплікаційної продукції, формувати в батьків потребу в аналізі впливу мультфільмів на розвиток особистості дитини; розвивати творчий потенціал батьків.

Практичний психолог. Шановні батьки! Сьогодні наша зустріч присвячена мультфільмам та їх впливу на розвиток особистості наших дітей. Мультиплікація в освітньому процесі – це новий багатогранний універсальний засіб розвитку дитини в сучасному візуальному та інформаційно насиченому світі.

Мультиплікаційні фільми невипадково люблять діти різного віку. Яскраві, видовищні, образні. У свідомості дорослого мультфільм – це те, що призначено для дітей. Але не всі мультфільми корисні. На жаль, багато мультфільмів сучасності побудовані етично, психологічно чи педагогічно безграмотно і несуть небезпечні для дитини наслідки. [2]

Важливість дошкільного періоду полягає у тому, що від того, що закладено в дитини до 7 років, залежить гармонійний розвиток її психіки в подальшому. Ігри, читання, спільні заняття з дорослими важливі для формування внутрішнього світу дітей.

Одним з ефективних інструментів розвитку і виховання дитини є також анімація. Фахівці досліджували вплив мультфільмів на психіку дітей і підтвердили їх розвиваючу, пізнавальну і виховну роль. Образні, барвисті і видовищні мультфільми близькі за своїми розвиваючими можливостям до казок, ігор і живому спілкуванню. За даними С.Г. Кара-Мурзи, Н.П. Гришеєвої «діти – найбільш незахищена група. Вони пасивно поглинають все, що бачать на екрані телевізора. На відміну від дорослих, вони не можуть захистити себе: ігнорувати інформацію, яка потрапляє до них, критично до неї ставитись, відмовитися від перегляду сумнівних програм і мультфільмів» [1,13].

Згідно з думкою дитячих психологів, «правильні» мультфільми здатні:

- розвивати мовлення;

- розвивати мислення і пам’ять;
- розвивати творчі здібності, уяву;
- навчати та виховувати;

Однак, незважаючи на очевидні плюси, перегляд мультфільмів може виявитися небезпечним, діти не завжди можуть проігнорувати інформацію сумнівного характеру. Учені підтверджують факти деструктивного впливу на психіку дітей деяких продуктів анімаційної індустрії. Батькам важливо ретельно вибирати мультфільми для перегляду.

Ознаки небезпечних мультфільмів:

1. Занадто яскраві кольори і динамічні сцени зі спалахами на екрані, що перенасичують психіку дітей.
2. Гучний звуковий супровід, що викликає головний біль і підвищену тривожність.
3. Присутність сцен агресії та насильства, що призводить до жорстокості в реальному житті.
4. Асоціальна поведінка героїв не підлягає покаранню. І тоді маленькі діти вчаться вседозволеності, у них руйнуються соціальні норми поведінки.
5. Демонстрація небезпечної для життя поведінки героїв може спричинити наслідування і обернутися травмами і бідою для родини.
6. Потворні, несимпатичні персонажі героїв мультфільмів впливають на внутрішній світ дитини, самовідчуття.
7. Жаргонні, нецензурні вирази спричиняють хвилювання дитини і порушують авторитет батьків.

На тему «діти і телевізор» написана велика кількість статей, проведені дослідження, але проблема так і лишилася. Діти продовжують дивитися телевізор, а батьки дивляться на дітей і хвилюються з цього приводу. А чи варто так хвилюватися? Спробуємо розібратися в цьому під час наступної вправи.

Вправа «Телебачення»

Практичний психолог. Перед вами аркуші паперу. Намалюйте на них зображення телевізору та зображення в ньому. *(Батьки виконують інструкцію).* А тепер прикріпіть своє зображення на дошку у наступному порядку: в кого вийшли великі зображення, прикріпіть їх угорі. В кого ж маленькі, прикріпіть їх внизу. Розмір зображення говорять про ваше відношення до проблеми телебачення і дітей. Великі зображення говорять про позитивне становлення до телевізора, а маленьке про негативне. Будь ласка, поясніть однією фразою свій малюнок. *(Висловлювання батьків).*

Чи існують вікові обмеження використання телебачення, комп’ютера? Зверніть увагу на ці цифри.

За даними ЮНЕСКО, 93% сучасних дітей 3 - 6 років дивляться на екран 28 годин протягом тижня, тобто близько 4 годин на день, що є неприпустимим. Тому дитячі невропатологи й психологи дають рекомендації батькам: дітям до трьох років телевізор дивитися взагалі не варто. А якщо в дитини є хронічні захворювання нервової системи – то до 5 - 6 років. Здорові діти 3 - 4 років можуть проводити біля телевізора 15 хвилин, 5 - 6-річні діти – 30 хвилин протягом тижня. При цьому дорослим спочатку необхідно самим переглянути мультфільми й фільми, які вони

хочуть показати дітям. До 7 років у дитячій свідомості немає захисного бар'єру від віртуальної агресії. Тому не рекомендується залишати дитину наодинці з телевізором, комп'ютером, адже сама вона захиститися від віртуальної агресії не здатна [4].

Пропоную визначитись з позитивними та негативними властивостями мультфільмів.

Гра-дискусія «Телевізійне вікно»

Матеріал до гри: площинні зображення героїв мультфільмів «Колосок», «Коза-дереза» за кількістю учасників.

Практичний психолог. Шановні батьки, оберіть персонажів мультфільмів та об'єднайтеся у команди відповідно до назви мультфільму. *(Формується дві команди).* Тепер підійдіть до столу і на ватмані за допомогою маркеру визначте позитивні *(перша команда)* і негативні *(друга команда)* сторони використання мультфільмів у розвитку дошкільників. А тепер доведіть свою точку зору та переконайте опонентів, але дискусію Ви маєте проводити від імені обраного вами героя мультфільму.

Практичний психолог. Наша дискусія довела ще раз, що однозначного погляду на дане питання не існує. Тому, ми дорослі, повинні контролювати процес входження телебачення в життя дітей. В якості домашнього завдання пропоную вам на наступне засідання нашої кафедри підготувати пам'ятку «Коли мультфільми не шкодять».

Пам'ятайте, на нас, дорослих, покладено відповідальність, щоб не допустити негативного впливу інформаційного потоку на психіку дитини.

Майстер-клас «Мультфільм своїми руками»

Вихователь-методист. Існує багато способів створити мультфільм, як за допомогою технічних засобів, так і без їх використання. Що ж таке мультфільм, анімація? Зверніть увагу на екран. *(Батькам пропонується переглянути відеопрезентацію).* Анімація (лат. Animatio – натхненність – метод створення серії малюнків, кольорових плям, ляльок, силуетів в окремих фазах руху, за допомогою яких, під час показу на екрані, виникає відчуття руху предмету, об'єкту. Мультфільм (від лат. Multiplicatio – збільшення, примноження) – технічні прийоми створення ілюзії зображення, що рухається за допомогою послідовності не рухомих зображень (кадрів), які змінюють одне одну з певною частотою. А тепер давайте пригадаємо пластилінові та лялькові мультфільми *(на екрані з'являються епізоди мультфільмів, а батьки згадують назву мультфільму).* Окрім пластилінових та лялькових мультфільмів існують і інші технології: мультфільм – малюнок, мультфільм – аплікація, мультфільм – оригамі, сипуча анімація. Я пропоную згадати, як вони виглядають *(на екрані з'являються різні види технологій створення мультфільмів, а батьки називають, що це за технологія).* Шановні батьки перед вами різні матеріали для створення мультфільму: папір, пластилін, іграшки, малюнки. Вам потрібно відповідно до алгоритму, створити мультфільм з пластиліну, а тематику мультфільму ви дізнаєтесь з малюнків ваших дітей. *(Батьки відповідно до своїх команд, підходять до столу і розкривають конверт, в якому малюнки дітей з побажаннями, про що та кого повинен бути мультфільм),* На екрані висвітлено алгоритм роботи над мультфільмом. Вам потрібно розподілити роботу між собою та визначитись з технологією створення мультфільмів. *Батьки працюють в групах. Після створення*

окремих кадрів мультфільму батькам пропонується обробити матеріали на комп'ютері за програмою Windows Movie Maker).

Ваш мультфільм ми обов'язково покажемо дітям. А наша зустріч добігає кінця і я пропоную висловити свої враження і побажання під час «відкритого мікрофону»

(Ведуча передає батькам іграшковий мікрофон і вони висловлюють свої враження щодо процесу створення мультфільму в умовах сім'ї і його впливу на розвиток та виховання малят).

Список використаної літератури

1. Гришеева Н.П. Социально-психологические аспекты влияния телевидения на дошкольника. // Нач. шк. плюс до и после. – 2001. – № 8 – С. 75.
2. Медіакульутра особистості: соціально-психологічний підхід: Навчальний посібник/ О.Т. Баришполець, Л.А. Найдьонова, Г.В. Мироненко та ін.; За ред.. Л.А. Найдьонової, О.Т. Баришпольця.-К.: Міленіум, 2009 – 440 с.
3. http://krasnschool5.donetskedu.com/uk/site/vpliv-suchasnikh-multfilm.html
4. http://www.portal-slovo.ru/pedagogy/38101.php.

Інтегроване заняття для дітей старшого дошкільного віку за участю батьків «Світ реклами»

Цільова аудиторія: батьки вихованців старших груп ДНЗ, діти старшого дошкільного віку

Автор: Молодушкіна Інна Володимирівна

Мета заняття: познайомити дітей з роботою рекламного агентства, розкрити сутність реклами, дати уявлення про історію виникнення реклами і професій, пов'язаних з роботою рекламної агенції; познайомити з різновидністю реклами (текстова, на ТБ, на радіо, зовнішня реклама), вчити виготовляти рекламний плакат. Розвивати фантазію, творчу уяву, зв'язне мовлення, логічне мислення, уміння пізнавати безпосередню освітню діяльність дітей на фотографіях, емблему свого дитячого садка. Виховувати пізнавальний інтерес до нових професій.

Допоміжні засоби й обладнання: набір картинок з зображенням різноманітних товарів, фото міста – Древній Вавілон, картинки з зображенням вивісок для стародавніх торгівельних лавок, газети, журнали, буклети, листівки, де міститься реклама; ноутбук, відеоролик з ТВ рекламою дитячих солодощів, фото з рекламними об'єктами міста, матеріал для виготовлення плакату, фото дітей, смайлики.

Попередня робота: екскурсія вулицями міста з розгляданням зовнішньої реклами, перегляд альбомів та слайдів про професії, ознайомлення з іміджевою атрибутикою дитячого садка, читання оповідань та віршів про рекламу, професії.

Перебіг заняття

І. Організаційний момент

Практичний психолог звертається до дітей і батьків:

Добрий день, батьки й малята!
Любі хлопчики й дівчата.
Я вас щиро всіх вітаю

Та цікаву і незвичну
Подорож в рекламу розпочинаю.
Станьте дружно у півколо
Озирніться всі навколо!

ІІ. Мотиваційний момент

(На мультимедійній дошці з'являється зображення сонечка, яке посміхається)

Практичний психолог. Послухайте, будь ласка, звуковий лист який надіслало Сонечко.

«Я – Сонечко, яке подорожує світом, заряджає вас гарним настроєм. А сьогодні дуже вас прошу зробити рекламу вашого дитячого садочка. А я на своїх промінчиках донесу про вас інформацію малятам всього світу».

ІІІ. Актуалізація опорних знань дітей

Практичний психолог. Діти, спробуємо виконати його прохання? Але спочатку ми з вами поговоримо про те, що таке реклама. Уявіть собі, що у вас є товар і вам потрібно його продати, як можна швидше. Що ви будете робити? *(Повеземо до магазину або на ярмарок, щоб продати).* Як ви гадаєте, що потрібно зробити, щоб про ваш товар дізнались якомога більше людей? *(Розповісти людям про товар).* Тобто зробити рекламу товару. А що ж таке реклама? *(Відповіді дітей, підказки батьків).*

Реклама – це яскрава приваблива розповідь або показ того товару чи послуги, яку хочуть продати чи запропонувати. Реклама – це оголошення. Рекламувати можна все що завгодно: продукти, одяг, книги, іграшки, будинки і багато іншого. *(Під час розповіді практичний психолог демонструє на слайдах різноманітні картинки).* Реклама також допомагає покупцям дізнатися, де вони можуть купити потрібні їм речі, вказуючи точну адресу.

ІV. Повідомлення теми, мети, завдань заняття

Практичний психолог. Пропоную вам здійснити подорож в історію реклами і дізнатись багато нового і цікавого про неї. *(Розповідь практичного психолога супроводжується показом картинок на телевізорі).*

V. Сприйняття та засвоєння вихованцями нового навчального матеріалу

Практичний психолог. Реклама з'явилась дуже давно. Ще три тисячі років назад до нашої ери існувало місто Вавілон, в якому велась торгівля. Там проживали купці – багаті люди, які мали свої торгівельні лавки і торгували вони різними речами, а на своїх лавках вони вивішували спеціальні вивіски. Подивіться декілька з них. Давайте зараз кожен з вас спробує визначити, що продавали в тій чи іншій торгівельній лавці за допомогою вивісок. *(Діти розглядають вивіски і визначають, який товар продається в тій чи іншій лавці, виставляючи на магнітній дошці відповідні картинки).*

У давні часи на всіх площах в якості реклами ходили «зазивали» - це люди, які запрошували до лавок покупців. Це звучало так:

Увага! Увага! Спішіть — поспішайте!
Господарі й гості, глядіть, не минайте!
До лавок просим гуртом, поодинці!
Чекають на всіх тут чудові гостинці!

Звичайно, після таких слів в торгових лавках покупців ставало більше. У наш час створення реклами стало професією. Пропоную вам пограти в гру «Відгадай професію за початком слова».

Мовна гра «Відгадай професію за початком слова»

Дітям і батькам демонструється слайд для читання з написом «Рекламна агенція»

Практичний психолог. Дізнаймося, хто працює в рекламній агенції.

Він дізнається для нас
Про Китай і про Канзас
Про найдовший в світі міст
Розповість нам ЖУРНАЛІСТ.

Практичний психолог. У рекламній агенції є інформаційний відділ, де працюють журналісти. Вони збирають інформацію про ту чи іншу продукцію. А хто готує малюнки, фотографії для оформлення реклами?

Дітям і батькам демонструється слайд з фотографією художника та фотографа.

Художник чудові картини малює
В музеї милуюсь пейзажами я
Там рідна природа, річки і долини
Лани золоті, Україна моя!
Нам фото напам'ять фотограф зробив,
І нашу родину він там відтворив.
Нехай дуже швидко минають роки
На фото родинне дивлюсь залюбки.

Практичний психолог. Ще в агентстві реклами є люди: поети і письменники, які складають вірші та оповідання, щоб зацікавити людей тим, що рекламується.

Дітям і батькам демонструється відповідний слайд.

Хто слова сплітає у віночок
І щодня складає у рядочок?
Вибирає теми і сюжети?
Ну звичайно роблять це поети.

Практичний психолог. Зараз в рекламній агенції перерва. Пропоную вам разом з батьками виконати фізхвилинку.

Ознайомлення з текстовою рекламою

Практичний психолог. Сьогодні до нас завітав представник рекламного агентства – рекламний агент *(вихователь)*.

Рекламний агент роздає дітям і батькам невеличкі листівки, буклети.

Рекламний агент. Наше рекламне агентство вирішило зробити вам екскурсію по стежинках реклами. Давайте розпочнемо знайомство з текстовою рекламою, яку можна прочитати. Прочитайте кожен об'яву, яку написали на листівках. Ці об'яви розміщують через типографію в газетах та журналах, щоб інші люди могли їх прочитати.

Діти разом з батьками розглядають текстові об'яви в журналах, а деякі з них зачитують.

Рекламний агент. Наша рекламна агенція запрошує вас малята разом з

вашими батьками прийняти участь у створенні власного рекламного плакату.

Практичний психолог. А яка ще може бути реклама? *(Телевізійна)* Телевізійна реклама – це та, яку показують по телебаченню. Вона зараз дуже популярна. А що рекламують по телебаченню? *(Відповіді дітей і батьків.)*

Зараз у мене для вас сюрприз – ви побачите одну із улюблених дитячих реклам.

Демонстрація відеоролика дитячої реклами на ноутбуці – про бісквіт «Барні».

Практичний психолог. Бачили таку рекламу? Дорослі, ви купували такі бісквіти своїм дітям? *(Відповідь батьків).* Діти, вони смачні? *(Відповідь дітей).*

Ще таку рекламу можна почути й по радіо, на вулиці, у транспорті, на природі. Серед реклами існує ще і зовнішня реклама. Таку рекламу ви бачите на плакатах, що розміщують на різноманітних щитах біля доріг, на вітринах магазинів, будинків, на транспорті.

Практичний психолог. А як можете ви отримати листівки? *(Поштою, у поштовому відділенні, у поштовій скринці).*

VI. Застосування вихованцями знань і способів дій

Спільна творча діяльність дітей і батьків

Практичний психолог. А тепер прийшов час виконати завдання Сонечка про виготовлення реклами нашого дитячого садка. Пропоную батькам допомогти нам в цьому. Ви готові стати рекламістами? Подумайте, який вид реклами нам зручно використати в нашій роботі *(Зовнішню).* Сьогодні ми з вами будемо створювати рекламний плакат нашого дитячого садка. Для цього у нас є лист ватману. На що він схожий? *(На будинок)*. А чого не вистачає у цій будівлі? *(Вікон).* Ще у нас ваші фотографії, емблема садочка та герб. А як називається наш дитячий садок? *(«Іскорка»).* Подумайте, як можна із всього цього зробити рекламний плакат.

Практичний психолог пояснює дітям і дорослим, як за допомогою фото зобразити вікна будівлі, двері тощо та пропонує розмістити та наклеїти фото на плакат, домалювати емблему, герб.

Діти разом з батьками створюють рекламу.

Сонечко. (Роль Сонечка виконує вихователь). Молодці, ви впоралися із завданням. Вам подобається рекламний плакат? Але на ньому чогось не вистачає. Куди можна буде його доставити? А для доставки потрібна адреса. Наклейте її в нижньому кутку плакату та розмістіть на дошці. Для того, щоб мої промінці розповіли про ваш дитячий садок іншим малятам, вам і вашим батькам потрібно прокоментувати свої фотографії, які ви наклеїли. (Діти розповідають про те, що зображено на фото).

Батьки. Ваша розповідь вийшла чудовою, а дивлячись на рекламний плакат, можна побачити чим ви займаєтесь в дитячому садочку. Тепер ми його повісимо на стенді, щоб його побачили якомога більше людей і дізнались про вас і про дитячий садок.

VII. Рефлексія

Практичний психолог. Шановні батьки і діти, скажіть, чим ви сьогодні займалися у рекламному агентстві? Що таке реклама? Для завершення нашої подорожі пропоную пограти в гру «Створи рекламний колаж».

Діти разом з батьками за допомогою електронних планшетів роблять колаж професій, використовуючи малюнки з зображенням професії та відповідних атрибутів до них.

Сонечко. Дорогі мої малята і батьки, кожен мій промінчик приготував для вас багато «смайликів», у кожного з них різний настрій. Оберіть для себе один з них – веселий чи сумний, відповідно до вашого настрою. Наступної зустрічі ми продовжимо з вами створювати іншу рекламу. Дякую вам за допомогу. До побачення!

Список використаної літератури

1. Алдер Х. НЛП: Современные психотехнологии. – СПб.: Питер, 2000.
2. Капская А.Ю., Мирончик Т.Л. «Планета чудес». Развивающая сказкотерапия для детей. – СПб.: Речь; М.: Сфера, 2008. – 221 с.
3. Остапчук В.Р. Вплив реклами на дитину. [Електронний ресурс] / В. Р. Остапчук / Режим доступу: http://tutcikavo.co.ua/vagitnist-i-diti/vplyv-reklamy-na-dytynu/

Список використаної літератури

1. Алдер Х. НЛП: Современные психотехнологии. – СПб.: Питер, 2000.
2. Атемаскина Ю.В. Богославец Л.Г. Современные технологии в ДОУ. – СПб.: ООО «ИЗДАТЕЛЬСТВО «ДЕТСТВО-ПРЕСС», 2011. – 112 с.
3. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; Авт. кол-в: Богуш А.М., Бєлєнька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О.В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О.В., Панасюк Т. В., Піроженко Т.О., Поніманська Т. І., Сідєльнікова О.Д., Шевчук А. С., Якименко Л.Ю. – К.: 2012. – 64 с.
4. Бурова А. Педагогічні інновації в дошкільній освіті / А. Бурова // Дошкільне виховання. – 2009. - № 7. – С. 3.
5. Вплив інформаційного простору на внутрішній світ і поведінку дитини // Психолог. - 2007. - № 16.
6. Гришеева Н.П. Социально-психологические аспекты влияния телевидения на дошкольника. // Нач. шк. плюс до и после. – 2001. – № 8 – С. 75.
7. Долинна О.П., Бурова А.П., Низьковська О.В. «Обов'язкова освіта дітей старшого дошкільного віку: форми здобуття, організація і зміст роботи: збірник методичних матеріалів» // Тернопіль: Мандрівець, 2011. – 408 с.
8. Желак И.М. Искусство быть семьей. – Минск, 1998.
9. Закон України «Про дошкільну освіту» // Урядовий кур'єр. – 2001. - №144. – С.1 - 9.
10. Каплан Л.И. Посеешь привычку – пожнешь характер. М., 1980
11. Кипнис М. Тренинг коммуникации. – М.: Ось - 89, 2004.
12. Кіндрат І. Сучасний медіапростір та його вплив на світогляд дитини / Інна Кіндрат // Вихователь – методист дошкільного навчального закладу. – 2013. - № 7. – С. 4 – 8.
13. Концепція впровадження медіа-освіти в Україні, 2010 р.

14. Копытин А.И. Руководство по групповой арт-терапии. СПб.: Речь, 2003. – 320 с.
15. Коченгіна М.В., Замазій Ю.О. та ін. Створення безпечного інформаційного середовища для дитини дошкільного віку: науково-методичний посібник. – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2011. – 96 с.
16. Лютова Е.К., Монина Г.Б. Тренинг эффективного взаимодействия с детьми. – СПб., 2000.
17. Медіакульутра особистості: соціально-психологічний підхід: Навчальний посібник / О.Т. Баришполець, Л.А. Найдьонова, Г.В. Мироненко та ін.; За ред.. Л.А. Найдьонової, О.Т. Баришпольця. - К.: Міленіум, 2009 – 440 с.
18. Набока І. В. Психологічний вплив реклами. [Електронний ресурс]./ І.В. Набока. – Режим доступу: http://www.aratta-ukraine.com/news_ua.php?id=265
19. Остапчук В. Р. Вплив реклами на дитину. [Електронний ресурс] / В.Р. Остапчук. – Режим доступу: http://tutcikavo.co.ua/vagitnist-i-diti/vplyv-reklamy-na-dytynu
20. Піроженко Т. О. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільника. — Тернопіль: Мандрівець, 2010.
21. Радчук Г.К., Тіунова О.В. Сімейне виховання. Освітній тренінг для батьків. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008.
22. Розин В.М. Визуальная культура и восприятие: Как человек видит и понимает мир. М.: Едиториал УРСС, 2004.
23. Федоров А.В. Медиаобразование и медиаграмотность. Учебное пособие для вузов. Таганрог, 2004. – 340 с.
24. Челышева И.В. Медиаобразование для родителей: освоение семейной медиаграмотности. Научно-популярное издание. Таганрог: Изд-во ТТИ ЮФУ, 2008. – 184 с.

Додатки

Додаток 1

Рівень розвитку медіакультури батьків вихованців старших груп ДНЗ та особливості здійснення медіаосвіти дітей в сім'ї

З метою визначення стану обізнаності батьків вихованців старших груп з проблеми медіаосвіти дітей старшого дошкільного віку, було проведено анкетування батьків *(анкета прикладається)*.

Аналіз результатів показав, що більшість батьків (74%) вважають медіаосвіту актуальною і необхідною у вихованні дітей дошкільного віку і бажають, щоб їх діти стали медіа грамотними (86%). Майже половина батьків (48%) розуміють, що вони теж приймають активну участь у медіаосвіті своїх дітей, але не мають уяви про неї. Тільки четверта частина проанкетованих батьків (24%) вважають себе медіа грамотними *(рис. 1)*.

Рис. 1. Обізнаність батьків щодо медіаосвіти дітей старшого дошкільного віку

Для повноти уявлення про особливості здійснення медіаосвіти дітей старшого дошкільного віку в сім'ї слід приєднати результати анкетування батьків щодо визначення рівня розвитку їх медіакультури *(анкета прикладається)*.

Цікаво відзначити, що більшість батьків (68%) вміють вправно користуватись медіаносіями. Половина з них (52%) постійно користується медіаінформацією та цікавиться тією, яка надходить до їх дітей (46%). Разом з цим, 34% батьків навіть мають досвід створення власного медіатвору *(рис. 2)*.

Рис. 2. Рівень розвитку медіакультури батьків дітей старшого дошкільного віку

Таким чином, результати анкетування батьків вихованців дають змогу зробити висновок про те, що медіаосвіта дошкільника в сім'ї є проблематичною, так як вона здійснюється, головним чином, батьками, які переважно мають недостатній рівень розвитку власної медіакультури.

Інструментарій вивчення рівня розвитку медіакультури батьків вихованців старших груп ДНЗ та особливостей здійснення медіаосвіти дітей у сім'ї

Анкета визначення обізнаності батьків вихованців щодо медіаосвіти дітей старшого дошкільного віку

1. Чи знаєте Ви, що уявляє собою медіаосвіта дошкільників? _____

2. Чи вважаєте Ви медіаосвіту актуальною і необхідною у вихованні дітей дошкільного віку? _____

3. Якою Ви уявляєте собі медіаграмотну людину?_____

4. Чи хочете Ви, щоб ваша дитина стала медіаграмотною?_____

5. Чи берете Ви активну участь в медіаосвіті своєї дитини? _____

У чому це проявляється? _____

6. Як Ви вважаєте, на якому виді медіа краще всього будувати медіаосвітні заняття з дошкільниками?

а) мультиплікація / анімація;

б) ігрові фільми;

в) телепередачі;

г) дитяча преса;

д) комп'ютерні ігри / відео ігри;

є) фотокартки;

ж) інтернет-сайти для дітей;

з) радіопередачі;

і) документальні фільми;

к) інше _____

7. Чи потрібна Вам допомога ДНЗ в питаннях медіаосвіти вашої дитини?

Опитування батьків щодо розвитку їх елементарних навичок медіаграмотності

Запитання до батьків	**Відповідь («так» або «ні»)**
1. Чи вмієте Ви користуватись мобільним телефоном (відповідати на дзвінки, дзвонити, підтримувати телефонну бесіду, користуватись іншими функціями меню телефону)?	
2. Чи вмієте Ви користуватись планшетом / комп'ютером?	
3. Чи вмієте Ви користуватись Інтернетом (знаходити потрібну інформацію, спілкуватись з іншими користувачами)?	
4. Чи цікавитесь Ви технічними новинками медіа?	
5. Чи знайомі Ви з електронними іграми, в які грає ваша дитина?	
6. Чи цікавитеся Ви інформацією, з якою стикається Ваша дитина в Інтернеті?	
7. Чи користуєтесь Ви постійно медіаінформацією?	
8. Чи маєте Ви власний досвід створення медіатвору (відеопрезентації, фотомонтаж, портфоліо, буклет, стаття, реклама тощо)	

Експрес-опитування батьків щодо рівня розвитку медіакультури дітей старшого дошкільного віку

1. Чи володіє ваша дитина елементарними правилами поведінки під час користування планшетом / комп'ютером (як сидіти за комп'ютером, на якій відстані тримати монітор, скільки часу проводити за ним і т.д.)?

а) так;

б) ні.

2. Чи є у вашої дитини улюблені телепередачі?

а) так;

б) ні.

Якщо «так», то які? *(вкажіть)* _____

_____

3. Чи вміє ваша дитина: *(дайте відповідь в кожному пункті)*

- фотографувати

а) так;

б) ні.

- створювати відеомалюнок на комп'ютері

а) так;

б) ні.

- створювати слайди на комп'ютері

а) так;

б) ні.

- створювати свою статтю (розповідь) для дитячої преси

а) так;

б) ні.

- вигадувати власний твір, казку, вірш, загадку тощо

а) так;

б) ні.

Напрям «Медіаосвіта в основній і старшій школі»

Медіапросвіта батьків у Куп'янській гімназії № 2 Куп'янської міської ради Харківської області

Нерушенко Оксана Валентинівна, учитель української мови та літератури Куп'янської гімназії № 2 Куп'янської міської ради Харківської області

Інтенсивний розвиток розгалуженої мережі засобів масової інформації та особливо Інтернету вимагає осмислення їхнього соціального впливу на сферу виховання. Людська цивілізація останніх десятиліть усе більше набуває рис інформаційного суспільства.

Відомо, що процес соціалізації молодого покоління відбувається неоднозначно та суперечливо.

На формування системи цінностей дитини впливають сім'я; школа; мікросередовище; макросередовище; мас-медіа (різні засоби масової інформації); ідеологічні концепції: релігійні, політичні тощо.

Однак із виникненням інформаційного суспільства та розвитком інформаційно-комунікативних технологій основну роль у процесі соціалізації дітей і підлітків відіграють мас-медіа.

У народженому інформаційному суспільстві змінюється розміщення, взаємодія та вплив основних факторів соціалізації. Головний соціальний інститут — сім'я переживає ґрунтовну трансформацію, пов'язану зі зміною її функціональних, статусно-рольових і ціннісно-нормативних засад. Багато українських сімей не забезпечують повноцінного виховання дітей і програють у впливі на дитину стихійними чинниками соціалізації.

Але сім'я залишається найважливішим агентом в процесі соціалізації дітей.

Багатьом батькам, зайнятим кар'єрою, роботою або просто виживанням, не до власних дітей. Невблаганна статистика свідчить: середня тривалість щоденного спілкування батьків із дітьми становить не більше 12 хвилин на добу. Головним вихователем у багатьох сім'ях стала так звана «медіаняня». Батьки, що наївно намагаються вберегти дітей від «дурного впливу» вулиці, часто навіть раді, що діти годинами «відпочивають» біля телевізора або за комп'ютером. У сім'ях, де є діти, телевізор працює у два рази більше. Помічено навіть, що люди, які проводять більше двох годин на день перед телевізором, часто набирають зайву вагу. Усе просто: під час перебування біля телевізора або комп'ютера людина мало рухається, а саме рух є невід'ємним компонентом здорового способу життя.

Більше 60 % батьків жодним чином не обмежують час, який діти та підлітки проводять в Інтернеті, та не контролюють сторінок, які вони відвідують. Діти спостерігають і копіюють спосіб життя батьків, ТБ-залежність. У результаті такого «медіавиховання» уже до 14 років середньостатистичний підліток встигає побачити близько 40 000 сцен насилля. Шкідливі наслідки цього на незміцнілу дитячу психіку складно переоцінити.

Класні батьківські збори

Учителі гімназії, усвідомлюючи цю проблему, проводять класні батьківські збори, де обговорюють проблеми спілкування, насилля, здорового способу життя тощо. **(Додаток 1)**

Однією із важливих особливостей соціалізації дітей XXI століття є трансформація дитячих ігор як за формою, так і за змістом.

Відомо, що рух є неодмінною умовою нормального розвитку дитини. Особливо стомливою є статична поза, характерна й для роботи за комп'ютером. Під її впливом можуть відбуватися порушення постави, системи кровообігу, зору тощо. Під час рухливих ігор відбувається природний фізичний/фізіологічний розвиток дитячого організму, формування життєво важливих умінь і якостей — сили, спритності, кмітливості тощо. Рухливі ігри мають позитивний вплив на виховання дітей у дусі справедливості, взаємодопомоги, колективізму, формують почуття команди, природно регулюють взаємини в дитячому середовищі.

Знизити рівень дитячої та підліткової агресії, не дати їм перерости в поведінкову норму — велике та складне завдання для батьків і педагогів. Протиставити негативному впливу агресивного медіасередовища можна лише психологічно здоровою атмосферою в сім'ї й у школі, де панує повага та довіра одне до одного. Також знижує рівень агресивності підлітків і додає їм упевненості чимала доза постійного спортивного навантаження.

Спортивні змагання дітей з батьками

Педагогічний колектив гімназії, розв'язуючи вищезазначену проблему, планує заходи, де батьки і діти разом відволікаються від медіа простору, активно рухаються, змагаються спілкуються. **(Додаток 2)**

Свята для дітей і батьків

Система виховної роботи в гімназії включає свята для дітей і батьків, участь у яких їх зближує, налагоджує доброзичливі стосунки, що надає змогу дітям довіритися дорослим, коли мова піде про безпеку дітей у медіа просторі **(Додаток 3)**

За умов інформатизації сучасного суспільства проблема перетворення мас-медіа й Інтернету в один із найважливіших інститутів становлення дитини як особистості має розглядатись у широкому контексті.

Метою використання медіа-засобів у вихованні має стати формування самостійного критичного мислення сучасної особистості, що живе в насиченому, а почасти навіть у перенасиченому інформаційному світі.

Сьогодні спільним завданням школи і батьків є підготовка молодого покоління до компетентної та відповідальної особистості.

Важливим компонентом громадянської компетентності кожної особистості є вміння не лише черпати нові знання із різноманітних історичних джерел, але дати їм свою критичну оцінку.

Важливим завдання членів родини, насамперед батьків, є підготовка дітей до життя в інформаційному суспільстві, до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, до сприйняття інформації, усвідомлення наслідків

її впливу на психіку, формування культури спілкування з медіа.

Проте, сучасним батькам не вистачає наукових знань стосовно впливу медіазасобів на психіку та свідомість дитини. Учителі рекомендують батькам проводити вільний час з дітьми удома і переглядати різні мультфільми, телепередачі, ігри з гаджетами, комп'ютерні ігри, заняття за інтересами тощо. У питанні улюбленого дитячого телеконтенту батьки частіше зазначають, що діти надають перевагу мультфільмам, серіалам. Крім того, у захопленні комп'ютером батьки часто бачать тільки позитивні моменти: дитина відволікається від вулиці, уникає поганих компаній .

При цьому, позитивний ефект від перегляду медіапродукції сильніший, якщо батьки обговорюють програму з дітьми або поєднують її з навчанням. Розмова може бути про обман у рекламних кліпах, про аморальні цінності, надлишок сцен насильства та інше. Батьки можуть запитати в дитини, чи подобається їй передача і чому, – таким чином вони краще зрозуміють, які уявлення складаються в їхніх дітей. Корисною буде реакція самих батьків на ту чи іншу телепередачу, що може збалансувати перекручену реальність телебачення. Сімейні обговорення допомагають дітям освоїти інформацію, яка їм незрозуміла без пояснення дорослих. Щодо культури медіаспоживання у сім'ї. Значна кількість батьків розуміє суть проблем пов'язаних із медіазалежністю та медіапливами на підростаюче покоління, але разом із тим, не знає, як запобігти. Проте, у більшості родин це безконтрольний процес. Батьки іноді не мають можливості контролювати свою дитину під час перегляду телебачення і використання Інтернету, вважають, що дитина може займатися тим, чим вона хоче. Але є й такі, що знають, що їх діти мають не більше однієї години на день для взаємодії з медіа, при цьому використовує тільки дозволені батьками сайти та телепередачі. У результаті найважливіший період становлення особистості залишається без впливу з боку дорослих, особливо з боку близького оточення дітей. Проте, деякі батьки вважають, що вони активно прищеплюють своїм дітям виборче відношення до медіа-продукції і контролюють своїх дітей при спілкуванні з медіа, використанні комп'ютера, враховуючи вимоги фахівців (педагогів, психологів).

Дуже важливо визначити рівень медіаграмотності самих батьків, які і самі усвідомлюють і відчувають потребу в ознайомленні з особливостями виховання культури споживання медіапродукції у дітей, мають бажання дізнатися мету і завдання медіаосвіти, також хотіли б відвідувати семінари, тренінги, майстер-класи та інші форми роботи для батьків з метою підвищення власного рівня медіакультури.

Учителі гімназії в індивідуальних бесідах нагадують батькам, що культурі споживання медіаінформації необхідно привчати у родині, і ця робота має бути систематичною. Це буде сприяти не тільки інтелектуальному розвитку особистості, але і зменшить негативний вплив медіа на підростаюче покоління.

Проникнення інформаційних технологій у життя підростаючого покоління вимагає від батьків посилення уваги до проблеми вмілого їх використання дітьми. Так, немає єдиної думки щодо впливу медіа засобів на особистість. Одні дослідники бачать у засобах масової інформації джерело знань, інші – перешкоду в освіті та вихованні підростаючого покоління.

Тож, беззаперечним є факт, що необхідно системно і грамотно вибудувати

відносини юних споживачів інформації з величезними ресурсами газет, журналів, кіно, мережі Інтернет. Споживанню інформації треба вчити так само терпляче і продумано, як малюванню, читанню тощо.

Допомога батькам

Учителі надають батькам необхідну допомогу в організації безпечного й розвивального медіаосвітнього простору вдома; розробляють методичні рекомендації для батьків з питань виховання медіа-споживчої культури їх дітей.

Форми роботи класного керівника,
які він може використати на зборах, зустрічах співбесідах з батьками

ПОМІРКУЙТЕ

Як захистити дітей в Інтернеті
та допомогти їм самостійно
робити мудрий вибір?

Чи знаєте ви **онлайн-звички** вашої дитини: які сайти відвідує, які ігри грає, з ким дружить онлайн?

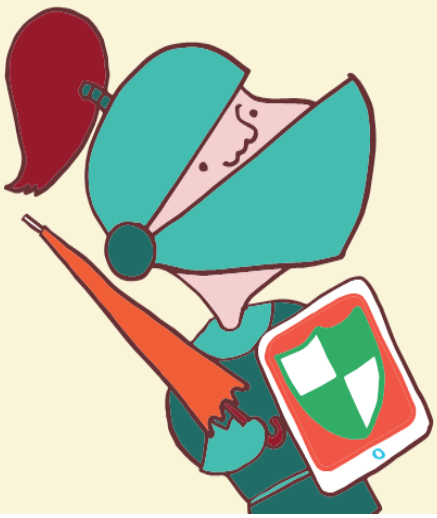
Чи маєте ви **домашні правила** використання Інтернету?

(Скажімо, не відповідати на образливі чи незрозумілі листи і повідомлення від незнайомців)

Ви є у списку **онлайн-друзів** своєї дитини?

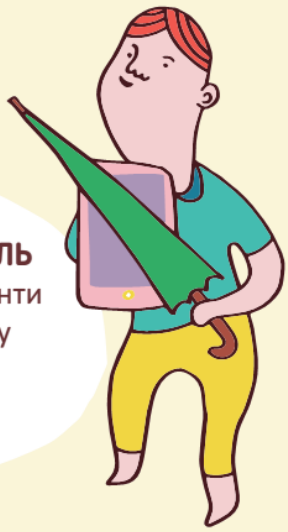
(Нехай додасть вас, якщо не має чого приховувати)

Чи налаштували ви **фільтри** та **антивірусні** програми на ваших пристроях?

Інструменти та поради, як обрати

МЕДІА-КОНТЕНТ ПРИЙНЯТНИЙ ДЛЯ ДІТЕЙ

ДІЛІТЬСЯ РЕКОМЕНДАЦІЯМИ

Спілкуйтеся з іншими батьками, обмінюйтеся порадами щодо хороших медіа-ресурсів для дітей та сімейного перегляду.

НАЛАШТУЙТЕ БАТЬКІВСЬКИЙ КОНТРОЛЬ

Використовуйте інструменти для обмеження доступу онлайн та безпечні налаштування на усіх пристроях.

ЧИТАЙТЕ ОГЛЯДИ ФІЛЬМІВ ТА МЕДІА

Різноманітні вебсайти пропонують підбірки хороших фільмів, книг, ігор.

Kids in Mind
www.kids-in-mind.com

Common Sense Media
www.commonsensemedia.org

Pluggen In
www.pluggedin.com

ПЕРЕВІРЯЙТЕ РЕЙТИНГИ

Переконайтеся, що фільм чи гра не містить неприйнятного наповнення чи лексики. Існують офіційні бази даних, що маркують рекомендований вік для різного медіа-контенту. Наприклад, Сингапурська база даних:

https://app.imda.gov.sg/classification

Поради батькам від вчителя

Що батькам треба знати і робити

• Розмістити комп'ютер у спільній кімнаті, де ви зможете спостерігати за дитячою активністю в Інтернеті. Це також стосується використання лептопів, планшетів та мобільних пристроїв.

• Не варто давати молодшим школярам особисті мобільні пристрої з доступом до Інтернету.

• Використовувати безпечні налаштування та функції батьківського контролю аби уникнути дитячого доступу до неадекватного контенту.

• Почати з обмеженого доступу до Інтернету (чим молодша

дитина, тим суворіші обмеження), а згодом встановлювати певні правила, які дитина виконуватиме, здобуваючи вашу довіру.

• Пояснити дитині об'єктивні причини і потребу в правилах та інструкціях, які ви пропонуєте.

• Залишатися доступними, "відкритими до питань" батьками, а "проблемні" ситуації, коли дитина вам довірилась, використовувати, як додаткові навчальні моменти.

Що дітям треба знати і робити

• Ніколи не надавати персональну інформацію, відео, фото людям, яких добре не знаєш, і з ким не знайомий особисто.

• Не додавати до списку друзів нікого, з ким не знайомий у реальному житті (розкажіть дітям про фальшиві профілі та онлайн-злочинців, що полюють за інформацією).

• Нікому не давати своїх паролів. Переконатися, що дитячий профіль "приватний"/ "лише для друзів", аби персональна інформація була в безпеці.

• Ніколи не відкривати e-mail листи та повідомлення від незнайомців. Там можуть міститися віруси, що зашкодять комп'ютеру.

• Ніколи не погоджуватися на зустрічі з незнайомцями.

• Негайно розказати батькам чи іншим дорослим, яким дитина довіряє, якщо в Інтернеті трапиться будь-яка неприємна, незрозуміла чи некомфортна ситуація.

Адміністрація Куп'янської гімназії №2 велику увагу приділяє роботі з батьками. Систематично проводиться анкетування батьків щодо прогнозування розвитку впровадження медіаосвіти у закладі і родині. **(Додаток 4)**

Для батьків учнів гімназії проведено гімназичну конференцію «Безпека в інтернеті».

Батьки учнів гімназії допомагають учням створювати проекти, знімати відеоролики, робити фото колажі, працювати над дослідницькими роботами **(Додаток 5)**

Список використаної літератури

1. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід: навч.-метод. посібник / за ред. Л.А.Найдьонової, О.Т.Баришпольця. – К.: Міленіум, 2010. – 440 с.
2. Федоров А.В. Медиаобразование: история, теория и методика. – Ростов: ЦВВР, 2001. – 708 с.
3. Федоров А.В. Медиаобразование: вчера и сегодня. – М.: Изд-во МОО ВПП ЮНЕСКО «Информация для всех», 2009. – 234 с.
4. Челышева И.В. Медиаобразование для родителей: освоение семейной медиаграмотности. Научно-популярное издвание. – Таганрог: Изд-во ТТИ ЮФУ, 2008. – 184 с.
5. Білоус О. Діти – найвимогливіша й найбеззахисніша телевізійна аудиторія / Оксана Білоус // Телевізійна журналістика. – Львів, 2000. - № 6. – С. 72 -88.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Теми класних батьківських зборів

1. Як уникнути «домашніх баталій» (дисципліна без конфліктів)
2. Як розвинути уяву і емоції
3. Як допомогти дитині приготувати уроки?
4. Допомога дітям з проблемами у поведінці і порушення уваги.
5. Як розуміти щастя дитини
6. Дитинство без домашнього насильства!
7. Роль сім’ї в процесі формування особистості дитини
8. Роль сім’ї у професійному самовизначенні старшокласників
9. Сучасне юнацтво в колі ровесників
10. Дитяча агресивність
11. Шкідливі звички: як розпізнати й запобігти

Додаток 2

Спортивні змагання дітей з батьками

Тато, мама, я – спортивна сім’я

Додаток 3

Свята для дітей і батьків

Конкурс «Щедрість рідної землі»

Свято вишиванки

Додаток 4.

Анкета для батьків

5. Які види медіа Ви використовуєте? *(потрібне підкреслити)*
   - *Інтернет,*
   - *Телебачення,*
   - *Кіно,*
   - *Радіо,*
   - *Друковані видання*
6. Що роблять Ваші діти в Інтернеті?

7. Чи знаєте Ви, якими соціальними мережами користується Ваша дитина?

8. Чи знаєте Ви, як захистити себе і свою родину від маніпулятивного впливу медіа?

Результати анкетування

Було опитано 141 батьків учнів 1-4-х класів та 155 батьків учнів 5-10-х класів.

На перше питання, які види медіа продукції вони використовують, було надано такі відповіді:

- Інтернет – 127
- Телебачення – 113
- Радіо – 35
- Кіно – 101
- Друковані видання – 89

На друге питання батьки дали такі відповіді:

- Не користуються Інтернетом – 14,
- Діти грають в ігри – 113,
- Дивляться відео, переважно мультфільми – 109,
- Шукають інформацію – 16
- Спілкуються з друзями – 8,
- Користуються розвивальними програмами – 15.

На питання, чи знають батьки, якими соціальними мережами користуються їх діти, 75 батьків відповіли, що їх діти не спілкуються у соціальних мережах, а 38 – що знають.

Більшість батьків (96 респондентів) зазначили, що вони знають, як захиститися від маніпулятивного впливу медіа, але всі вони зазначили, що необхідно контролювати, або обмежити час дитини при користуванні медіа.

Додаток 5

Проекти учнів „Знайомство з професіями”

Матеріали

обласної науково-практичної

Інтернет-конференції,

«Практична медіаосвіта: навчання основ медіаграмотності»

КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»

61057, м. Харків, вул. Пушкінська, 24,

тел./факс (057) 731-21-31,

E-mail: onmibo@ukrpost.ua

Web-сайт: www.edu-post-diploma.kharkov.ua